Ndəshiguˈyar Foɗəu Ənga Thlər Camaˈyar

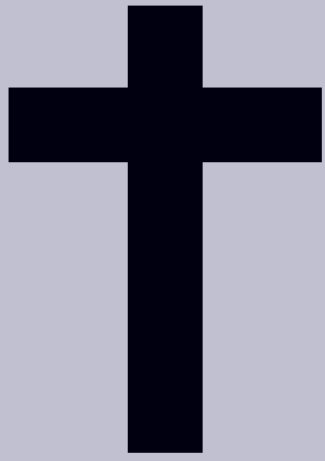

The New Testament in the Marghi South language of Nigeria:

Ndəshiguˈyar Foɗəu Ənga Thlər Camaˈyar

Ndəshiguˈyar Foɗəu Ənga Thlər Camaˈyar
The New Testament in the Marghi South language of Nigeria: Ndəshiguˈyar Foɗəu Ənga Thlər Camaˈyar

copyright © 2024 The Seed Company

Language: (Marghi South)

Contributor: Initiative for the Translation and Development of African Languages

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.
You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.
- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.
Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 May 2025 from source files dated 13 May 2025
63471087-0de7-5f4b-aa1f-ca2e66571a95

Contents

Matiwu 1
LUKA 36
Yahwana 75
Kwaranthli Nə Tanggərma . 102
Kwaranthli Nə Məthləu . . . 117
Galatiya 127
Afisa 132
Fəlipi 137
Kolosi 141
Tasalonika Nə Tanggərma . 145
Tasalonika Nə Məthləu . . . 148
Timathlawusu Nə Tanggərma 150
Timathlawusu Nə Məthləu . 154
Tayitusu 157
Fəlimonu 159
Ibrani 160
Jamisu 171
Biturusu Nə Tanggərma . . . 175
Biturusu Nə Məthləu 180
Yahwana Nə Tanggərma . . 183
Yahwana Nə Məthləkura Nyi 187
Yahwana Nə Makərkura Nyi 188
Jiwudə 189
Mətakər Yahwana 190

Ndəshigu Sara Wu Tsa Matiwu

Culi Kəra Yesu Biya Sara Gwa
(Luka 3:23-38)

1 Ləkakaɗə tsətsəfə ar kəra Yesu Kərsiti zər
Dawuda, kəra tsu zər Ibrahimu ngau.
2 Ibrahimu ngə yabiya Ishaku,
kə Ishaku yabiya Yakubu,
kə Yakubu yabiya Yahuda ənga zamə
nyi'yar.
3 Yahuda tsu ngə yabiya Parisu ənga
Zara, kəra mər nda ngə Tamaru.
Parisu ngə yabiya Hesaruna,
kə Hesaruna yabiya Aramu,
4 kə Aramu yabiya Aminadaɓəu,
kə Aminadaɓəu yabiya Nashanu,
kə Nashanu yabiya Salmonu.
5 Salmonu ngə yabiya Bu'aza, kəra
mənyi ngə Rahapəu.
Bu'aza ngə yabiya Obida, kəra mənyi
ngə Ruthlu.
Obida ngə yabiya Jesi,
6 ənga Jesi ngə yabiya təl Dawuda.
Dawuda ngə yabiya Solomanu, kəra
mənyi ɗəɗəmə mala Yuraya ngau.
7 Solomanu ngə yabiya Rahubwamu,
kə Rahubwamu yabiya Abijanu,
kə Abijanu yabiya Asa,
8 kə Asa yabiya Jahwashafatu,
kə Jahwashafatu yabiya Jahwaramu,
kə Jahwaramu yabiya Uziya.
9 Uziya ngə yabiya Jothlamu,
kə Jothlamu yabiya Ahazu,
kə Ahazu yabiya Hezikaya,
10 kə Hezikaya yabiya Manasa,
kə Manasa yabiya Amonu,
kə Amonu yabiya Josaya,
11 ənga Josaya ngə yabiya Jakoniya ənga
zamə nyi'yar. Ar pəci kəra nji fa'ar
nda a vu mafakur a vu 'yi'yir Babi-
lanu.
12 Ayukuɗa nji fa'ar nda a vu Babilanu,
kə Jakoniya yabiya Shaltiyalu,
kə Shaltiyalu yabiya Zarubabelu,
13 kə Zarubabelu yabiya Abiyadu,
kə Abiyadu yabiya Eliyakimu,
kə Eliyakimu yabiya Azoru.
14 Azoru ngə yabiya Zadoku,
kə Zadoku yabiya Akimu,
kə Akimu yabiya Eludu,
15 kə Eludu yabiya Eliyaza,
kə Eliyaza yabiya Matanu,
kə Matanu yabiya Yakubu,
16 ənga Yakubu ngə yabiya Yusufu,
saliya Maryamu, mala kəra yabiya
Yesu, ndəra nju ngga ənga Kərsiti.
17 Abangə ngə patəkura zamana nyi'yar,
dzəgwar Ibrahimu ba'anə Dawuda zaman
kumo apə foɗəu, dzəgwar Dawuda ba'anə
mafakur wu 'yi'yir Babilanu zaman kumo
apə foɗəu, dzəgwar mafakur wu 'yi'yir Babi-
lanu ba'anə shilər Kərsiti zaman kumo apə
foɗəu.

Yar Yesu Kərsiti
(Luka 2:1-7)

18 Kəja ənggəra nji ya Yesu Kərsiti. Mənyi
kəra nju ngga ənga Maryamu a mbiyari alka-
wal nə həɗzə ənga Yusufu. Ama kadivira
nda hərdzau, ba nji thləwa nyi ənga huɗə sara
ara Mambəl Cicau.
19 Ara sal məmba nyi Yusufu ndə tsapə
ngau ənga ətsu naju yiwu ja həna səli nyi wu
pama nji mai, kə ji gwu ɗənga lagu kəra ja sən
səya nyi ɗəɗəwa.
20 Ama tsu ju ɗənga sə kau, kə waladi
Thlagə cabiya nyi kər wu shuni. Ji na anə
nyi, "Yusufu zər Dawuda, a sara ga hivər hə
Maryamu aga ja ɗa mala ngə mai, ara huɗə
kəra ara ja sara ara Mambəl Cici nga nyi.
21 Ju nda yabiya zər sal, ba ga fiya nyi
thləmə Yesu, arya ju nda mbəɗana nji gə nda
sara ara bikər nda."
22 Patəkura sə'yar kə ɗarkər aga ja nyabiya
səra Thlagə nana lagu miya nabi abər,
23 "Kwapəliyagə kəra gəra sən ndə sal, wu
nda hər huɗəu, ju nda yabiya zəsal, nju nda
fiya nyi thləmə Emanuwelu," kəra ca ngə,
"Hyal ənga mən."
24 Ənggəra Yusufu hya'ari sara wu ghanyi,
kə ji məliya səra waladi Thlagə nar nyi ja məl,
ca ngə, ba ji həri Maryamu aga mala nyi.
25 Ama nandə nggya ndə sal ənga mala
mai, kəl ayukuɗa ji yabiya zər nyi. Ba
Yusufu fiya nyi thləmə Yesu.

2

Njir Sən Sau Sara Wu Səbiyar Pəci
Sa Tula Yesu

1 Ayukuɗa nji yabiya Yesu wu məlmə Bay-
italahami wu 'yi'yir Yahudi, ar pəcir təlkur
nə Hirudusu, kə alenyi njir sən sau ar kəra
shashilga sara wu Səbiyar Pəci shili wu Ur-
shalima, ndə sa yiwa,
2 "Əmani ngə təl mafəliyangə nə njir
Yahudiya kəra nji yabiya ka? Arya 'yi lari
shashilga nyi wu Səbiyar Pəci, ca nga, 'yi shili
aga 'ya sa dləvə nyi."
3 Ənggəra təl Hirudusu nggari sə kau,
kə hangəkal nyi hya'ari, abangə tsu ngə
patəkura njir Urshalima.
4 Kə ji nggari patər pubu dədəgal'yar ənga
maləmə dlaɗə'yar, ji yiwa nda vira nju nda
ya Kərsiti ari.
5 Ndə na anə nyi, "Wu məlmə Bayitala-
hami ngau, wu 'yi'yir Yahudi, ara abangə
ngə səra nabi tsəfəri:
6 " 'Nagə Bayitalahami wu 'yi'yir Yahudi,
a'yi nagə nga ndiya ənga kushu
wu pama njir səm təlkur nə Yahudi mai.

Ara sara wu gə ngə vanyi ndər
səm təlkur wu səbiya,
ndəra wu nda təɗəmwa
anə nji ɗa njir Izirayila.’ ”

7 Kə Hirudusu nggar njir sən sə kə ɗəɗəwa aga ja sənbiya kakalə pəci kəra ndə lari shashilga nyi.

8 Kə ji səwa nda a vu Bayitalahami, ji na, “Maˈya mau hya vuwa zhigəɗəbiya ɗa ar kəra zər kə ənga hangəkal. Ma hya nər nyi ri, hya sha shili hya sa nar ɗa, aga nayi tsu, ya sa maˈyi ya vuwa dləvə nyi.”

9 Ayukuɗa ndə nggari səra təl nana, ba ndə gwu lagu ndu maˈyi. Shashilga kəra ndə lari wu Səbiyar Pəci ta, ɓə wu mwar nda ənga ndu nu nyi kəl ta ji sa taˈyi ar vira zəra nyi ari.

10 Ar pəci kəra ndə lari shashilga kau ba ndə nyau ənga huɗə pipida gagaɗau.

11 Ənggəra ndə vu kiya nyi ba ndə vuwa lar zər kau ənga mənyi Maryamu. Ndə vuwa ɓəliya undi wu mwa nyi, ndə dləvə nyi. Ənggau kə ndə pahəna mbələr nda, ba ndə nə nyi əndzau ənga ɓurdi dədəgə kəra nju ɗəzau ba ənga ɓurdi dza wu.

12 Ndə sha a ndu ˈyiˈyir nda vanyi lagu paməu, ara Hyal kughiya nda wu shuni a sara nda sha a ndəgya Hirudusu mai.

Yusufu Ənga Maryamu Hwi Ənga Zər Nyi A Vu ˈYiˈyir Masaru

13 Ayukuɗa ndə maˈyi, kə waladi Thlagə canə nyi kər anə Yusufu wu shuni, ji na, “Hyaˈari, ga hər zər kau ənga mənyi hya nggwaɗənakər ənga ja a vu ˈyiˈyir Masaru. Hya vuwa nggya a vuna, kəl yi nda nar hyi hya sha shili, ara Hirudusu a vər gal zəra nyi, ju yiwu ja tsəya nyi.”

14 Kə Yusufu hyaˈari, ji həri zəra nyi ənga mənyi əvu ˈyi, ba ndə maˈyi a vu ˈyiˈyir Masaru.

15 Ji vuwa nggya a vuna kəl ta Hirudusu tau. Najakə tsu ɗarkər aga nyabiya səra Thlagə nana lagu miya nabi abər, “Sara wu Masaru nga yi nggar zər ɗa.”

16 Ənggəra Hirudusu nggari abər njir sən sə ka shanggər nyi ri kər, ba ɗəfuwa ja ndzə gagaɗau. Ba ji səwa aga nja dlədləna patər wazha shili kəra wu Bayitalahami ənga ˈyiˈyi kəra zəwar nyi, mbari wazha fa məthlə baˈanə kəra a gya banga nda, kakalə ənga pəci kəra njir sən sə ta na anə nyi ar kəra yar zər ta.

17 Ar pəci kə nga nji nyabiya səra nabi Irimiya nana, abər,

18 “Nji nggar ɗahə wu Rama,
a vər tiwi ənga huɗə ndzəndzə gagaɗau,
Rahila nga vər tiwi arya wazha nyi,
ji tini mbiya ɗəfu ara ənggəra
nji dləna wazha nyi.”

Sha Sara Wu Masaru A Vu Nazəratu

19 Ayukuɗa tər Hirudusu, kə waladi Thlagə canə nyi kər anə Yusufu wu shuni wu Masaru, ji na,

20 “Ga hyaˈari, ga həri zər kau ənga mənyi ga sha ənga nda a vu ˈyiˈyir Izirayila, ara njira vər gal aga nda tsəya zər kau, a kuɗər nda.”

21 Kə ji hyaˈari, ji həri zəra nyi daɓə ənga mənyi ba ndə maˈyi a vu ˈyiˈyir Izirayila.

22 Ama ənggəra ji nggari abər Arkilayusu nga vər səm təlkur wu ˈyiˈyir Yahudi ar viya dənyi Hirudusu ba hivər mbari nyi ara vwau. Ənggəra nji kughiya nyi wu shuni, kə ji sha a vu ˈyiˈyir Galili.

23 Kə ji maˈyi ji vuwa nggya wu vanyi məlmə kəra nju ngga ənga Nazəratu, aga nja nyabiya səra nabiˈyar nana, abər, “Nju nda ngga nyi ndər Nazəratu.”

3

Tətəlna Ndər Hyal Nə Yahwana Ndər Məl Baɓətizəma
(Markusu 1:1-8; Luka 3:1-18; Yahwana 1:9-28)

1 Ayukuɗa fa gangə tərabiya, ngə Yahwana ndər məl Baɓətizəma shili, ja vər tətəlna ndər Hyal ar tagə nə ˈyiˈyir Yahudi,

2 ju na, “Hya tubi, ara təlkur Hyal a ɗari ləhəu.”

3 Naja ngə ndəra nabi Əshaya ndər ar kəri, ji na,

“Ɗahə a vər ngga a gwar tagəu,
ja vər na,
‘Hya pabəri nyi lagu anə Thlagəu,
hya məliya lagu tataˈyi pir
wu mwa nyi.’ ”

4 Ləgutə ha nə Yahwana ənga shisha dləgwam nga nji məliya. Sər mba sar nyi ca ngə takulagə ci. Sər səm nyi tsu ca ngə ndzəkwa ənga ˈyimir cidī tagəu.

5 Njira maˈyi a ndəgya ja nji sara wu Urshalima ngau ənga patər ˈyiˈyir Yahudi ənga patəkura ˈyiˈyir dəl Urdənu.

6 Ndu nana bikər nda, kə ji məliya nda baɓətizəma wu dəl Urdənu.

7 Ama ənggəra Yahwana lari njir Farisi ənga njir Sadusi gangəu, a vər shili aga ja sa məliya nda baɓətizəma, kə ji na anə nda, “Nahyi wazha mətsapa! Wa ngə kughiya hyi, aga hya hwi sara ara numa nə huɗə ndzəndzə Hyal kəra a vər shili ka?

8 Hya məl thlər kəra mənahəu wu nggyabiyar hyi kəra wu cabiya abər a tubir hyi.

9 A sara hya fiya wu ɗəfuwa hyi tsu, abər, ‘Ibrahimu ngə dərˈya.’ Yu na anə hyi, abər Hyal aˈyi ja ənga dənama nə shabiya tsəkaˈyar kau, aga wazha anə Ibrahimu.

10 A fiyar nji hira kəm ar nggyilanga wu. Kalar wu kəra gəra pə wazha mənahəu, nju nda gəmna nyi ba nja vakuwa nyi a gwu uˈu.

11 “Nayau, ya vər məl baɓətizəma anə hyi
ənga ˈyimi kəra wu cabiya abər a tubir hyi.
Ama ndəra wu ndiya ɗa ənga dəgaləu, wu
shili wu yukuɗə ɗa, ndəra alaga ɓiɓi nyi nayi
aˈyi yi ɗa tsaˈa aga ya hə mai. Ju sa məliya hyi
baɓətizəma ənga Mambəl Cicau ba ənga uˈu.
12 Cala pi nyi wu tsa ja nga nyi, ju pina
uhi ba ja tsəkəna lara nyi ba ja dzəgwa faˈana
uhi a su tsam. Ama kufu ənga cacangə ba ja
nggyina nda ənga uˈu kəra gəra tau.”

Yahwana Hər Nyi Baɓətizəma Anə Yesu
(Markusu 1:9-11; Luka 3:21-22)

13 Ar pəci kə ngə Yesu shili sara wu Galili, ji
maˈyi a gwu dəl Urdənu aga Yahwana a gwa
hər nyi baɓətizəma.
14 Ama Yahwana wu yiwu ja kari nyi, ju
na, “Nayi kəra lari a ɗari tsaˈa ga hər ɗa
baɓətizəma, abari nga gu sən shili ara ya?”
15 Ama kə Yesu shaɗəwa nyi, ji na, “Bəgə ja
ɗa abangə kabangəkau, kakalə nga nyi anə
mən məna məl abangau, aga məna nyabiya
səra tsaˈa.” Ənggau, kə Yahwana hənggəri, ba
ji hər nyi baɓətizəma.
16 Ənggəra Yahwana hər nyi baɓətizəma
anə Yesu, kə ji biya sara wu ˈyimiya nyi.
Ar pəci ta, kə dəməlmə pahau, ba ji lari
Mambəl Hyal a vər shida a papa mbəthla, ka
sa ndzafau ar ja.
17 Kə ɗahə sara dəməlmə na, “Najakə zər
ɗa ngau, yu yiwu nyi, huɗa yi pipida ənga ja.”

4

Shatan Dzəbiya Yesu
(Markusu 1:12-13; Luka 4:1-13)

1 Kə Mambəl Cici ləbiya Yesu a gwar tagəu,
aga shatan a gwa dzəbiya nyi.
2 Ayukuɗa Yesu hər zəmətsini nə pida foɗə
kumunyi vuˈyi ənga pəci, kə wuɓə mbari nyi.
3 Kə shatan shili ji sa na anə nyi, “Ma nagə
ngə zər Hyal, ga nar nyi anə tsəkaˈyar kau,
aga nda sha aga macikəl.”
4 Kə Yesu shaɗəwa, ji na, “Tsətsəfə nga nyi
wu ndər Hyal abər,
‘Aˈyi ənga sər səm wacu ngə ndə
wu nggya ənga pi mai,
ama ənga kalar ndər kəra wu biya
sara wu miya Hyal.’ ”
5 Kə shatan həri nyi a vu Urshalima məlmə
cicau ba ji həri nyi a dar kəra ki Hyal a dar
vira ndiya ənga dzəgaməu.
6 Kə ji na anə nyi, “Ma nagə ngə zər Hyal,
ga vəl a gyiwu ˈyi sara ənggau, arya tsətsəfə
nga nyi:
“ ‘Ju səwa waladi nyiˈyar
aga nda ɓəlar ngau.
Ndu səɓiya ngə wu tsa nda
ara ga sara dəgəri hiya gə ar tsəka.’ ”
7 Kə Yesu na anə nyi, “Tsətsəfə nga nyi tsu,
abər, ‘Ga sara dzə Hyal Thlagə ngə mai!’ ”
8 Kə shatan ɓəra həri nyi a dar kəra
vanyi mə kəra dzəgamə gagaɗau, kə ji
canə nyi patəkura təlkur nə duniya ənga
kadakadarkur nda.
9 Kə ji na anə nyi, “Patəkura səˈyar kə yu nə
ngau, ma gə ɓəliya ɗa undi ba ga dləvə ɗa.”
10 Kə Yesu na anə nyi, “Kwaya wu dzər ɗa
shatan! Arya tsətsəfə nga nyi:
‘Ga dləvə Hyal Thlagə ngau,
ənga anə nyi zhizhi nyi nga ga məl thlər
wacu.’ ”
11 Ənggau, kə shatan piyari nyi, ba wal-
adiˈyar shili ndə sa dləwar nyi.

Yesu Dzəguya Tətəlna Ndər Hyal
(Markusu 1:14-15; Luka 4:14-15)

12 Ənggəra Yesu nggari abər a fuwar nji
Yahwana wu fursəna, ba ji sha a vu Galili.
13 Ji piyari Nazəratu ba ji maˈyi a vuwa
nggya wu məlmə Kafarnahumu, kəra a
miya dəl, kəra wu kəla ˈyiˈyir Zabulanu ənga
Nafətali,
14 aga ja nyabiya səra nabi Əshaya nana:
15 “ ‘Yiˈyir Zabulanu ənga ˈyiˈyir Nafətali,
lagur gwu dəl,
a biyar ya dəl Urdənu,
ənga Galili nə nji kəra aˈyi
njir Yahudiya mai,
16 njira vər nggya wu kuthləu
a lar nda mbəmbəl kəra dəgal gagaɗau.
Njira a vər nggya ar ˈyiˈyi nə
shangguɗa tə tsu
mbəmbəl a shiliri anə nda.”
17 Mbari ar pəci ta, ngə Yesu dzəguya
tətəlna ndər Hyal, ju na, “Hya tubi ara təlkur
Hyal a ɗari ləhəu.”

Yesu Ngga Zəmbəlma Nyiˈyar
Nə Tanggərma
(Markusu 1:16-20; Luka 5:1-11)

18 Ənggəra Yesu a vər tərabiya ar thlərpa dəl
Galili, ba ji lari ndə ənga zamə nyi, Simanu
kəra nju ngga ənga Biturusu ənga zamə nyi
Andərawusu. Nda vər sə litagər nda a gwar
dəl, ara nanda njir təm ngau.
19 Ənggwar Yesu anə nda, “Anda mau, hya
nu ɗa, aga ya shabiya hyi hya ɗa njir təm nji.”
20 Ənggərna, kə ndə piyari litagər nda ba
ndə nu nyi.
21 Ənggəra ji ɓar dzə a dumwa kushu, kə ji
ɓəra lar vanyi ndə ənga zamə nyi tsu, nanda
ngə Yakubu zər Zabadi ənga Yahwana zamə
nyi. Wu kwambwal nga nda əkkəˈyi dərnda
Zabadi, nda vər ɓathlə litagər nda. Kə Yesu
ngga nda.
22 Ənggərna, kə ndə piyari kwambwalər
nda ba dərnda, ba ndə nu nyi.

Yesu Shiləgəbiya Nji
(Luka 6:17-19)

23 Yesu ɓəbiya ɓau wu patər ˈyiˈyir Galili, ja
vər highiɓə wu umbwa daɓə dzəˈyar, ja vər
tətəlna ndəshigu ar kəra təlkur Hyal. Ba ənga
ja vər shiləgəbiya shiləgəu pampaməu, ənga
gəra ngga pampaməu.

24 Ndər ar kəra ja tətəlnakər a ndu ˈyiˈyir
Səriya patəu. Nji həri nyi a shili patər
njira əngа shiləgə paməpaməu əngа njira wu
ɓwaɓwatə gagaɗau əngа njira shatan fənggər
nda ɓwaɓwatəu əngа njira sə tsatsa wu tə
nda əngа njir təsəkənəu, ba ji shiləgəbiya nda.
25 Dlamir nji gangə sara wu ˈyiˈyi Galili
əngа tsu nji sara wu ˈyiˈyi Dikapulusu əngа
sara wu Urshalima əngа ˈyiˈyir Yahudi, tsaˈa
a biya banga dəl nə Urdənu nu nyi.

5

Tətəlna Ndər Hyal A Dar Kəra Mau

1 Ənggəra Yesu lari dlamir nji, kə ji maˈyi
a dar kəra mau, kə ji nda nggya gya. Ba
zəmbəlma nyiˈyar shili əgya ja.

Barka
(Luka 6:20-23)

2 Kə ji dzəguya highiɓau, ju na,
3 “Barka anə njira
tətəwa wu mambəl,
ara təlkur Hyal nər nda ngau.
4 Barka anə njira
wu səˈyinggu,
ara nju nda pəli anə nda.
5 Barka anə njira tina kər,
ara ndu nda
faˈabiya ki əngа duniya.
6 Barka anə njira
əngа wuɓau əngа hilir nggya tsapəu,
ara nju nda nyabiya nda.
7 Barka anə njira
əngа təhuɗəu,
arya nanda nju
nda təhuɗə əgya nda.
8 Barka anə njira
ɗəfuwa nda cicau,
arya ndu nda lari Hyal.
9 Barka anə njira
məl thlər aga nggya jaməu,
arya nju nda ngga nda
əngа wazha Hyal.
10 Barka anə njira
nju ɗa nda
arya məl səra tsapəu,
ara təlkur Hyal nər nda ngau.
11 “Barka anə hyi ma nji nggəl hyi, nji ɗa
hyi əngа thla fati nə kurthləu əngа na patər
sə ɗəmwaˈyi ar kəra hyi arya yau.
12 Hya caguli əngа hya nggya əngа huɗə
pərtə ara hyu nda uya akkəri gangə a
dəməlmau, arya abangə nga nji ɗa nabiˈyar
kəra tərabiya tsu.

Unau Əngа Mbəmbəl
(Markusu 9:50; Luka 14:34-35)

13 “Nahyi ngə unau nə duniya. Ama
ma unə caɓənakər, abar nga ju sən shabiya
kərnyi a shila? Tsu ja sən ɗa mənahə mai, kəl
ba nja vakana nyi a biya ba nja biya cicina
nyi.
14 “Nahyi mbəmbəl nə duniya ngau.
Məlmə kəra a dar madzigam a sən ɗəwanakər
mai.
15 Nja sən mbəbiya pitəlla ba nja mbuya
əgya kiɗa təm mai. Ama nja kyaga fiya a dar
madzigam, ba ja dzəgwa mbəl anə kalar ndə
kəra a vu ki kau.
16 Abangə tsu, bəgə mbəmbələr hyi a mbəl
a dumwar nji, aga nda lari mənahəkura
thlərər hyi ba nda dzəgwa dləvə dər hyi kəra
a dəməlmau.

Highiɓau Ar Kəra Dlaɗau

17 “A sara hya ɗəngа abər yi shili aga
ya sa dazhina highiɓə nə dlaɗə Musa əngа
highiɓə nə nabiˈyar mai. Nayi shili aga ya
sa dazhina nda mai ama aga ya sa nyabiya
nda.
18 Ya nar hyi jiri, divira dəməlmau əngа
gyuˈyi a sanakər, alaga sə ənggər camwaɗi
ba alaga sə kushu ənggər tsəfə tafəu, aˈyi wu
nda sa wu dlaɗə nə Musa mai, kəl kalar sə
nyabiya dzau.
19 Kalar ndə kəra gəra ɓəlari pathlə wu
kusha dlaɗəˈyar kau əngа ji highiɓə anə
alenyi nji aga nda məl abangə ngau, nju
nda ngga nda njira kushu wu təlkur Hyal.
Abangə tsu, kalar ndəra wu məl thlər əngа
dlaɗəˈyar kau əngа ju highiɓə anə nji, ju nda
ɗa dəgal wu təlkur Hyal.
20 Ya nar hyi jiri, ma tsapəkur hyi aˈyi
ndiya nə njir Farisi əngа nə maləmə
dlaɗəˈyar mai, nahyi wu sən gwu təlkur Hyal
mai.

Highiɓau Ar Kəra Ndzə Ɗəfu Əngа Ndau
(Luka 12:57-59)

21 “A nggari hyi ənggəra nji na anə nji
ɗəɗəmə, abər, ‘A sara hya tsa ndə mai əngа
kalar ndəra tsəya ndau, nju nda məl numa
anə nyi.’
22 Ama yu na anə hyi, abər kalar ndəra
ɗəfu əngа zamə nyi, nju nda məl numa anə
nyi. Ətsu, kalar ndər na anə zamə nyi, ‘Sə
nga gə mai,’ ba nja həri nyi a dumwar njir
pathla. Ama kalar ndəra na anə zamə nyi
‘Nagə dza,’ a ɗar ja tsaˈa aga gwu uˈur kətsa.
23 “Agabangau, ma ga vər lə sə a dumwar
Hyal ba gə ɗəngari abər huɗa zamə ngə
ndzəndzə nga nyi əngа gau,
24 ba ga fiya sər lə ngau, a dumwar Hyal
kwatahəu. Ba ga maˈyi, ga nda ɓasəwa əngа
zamə ngau, ənggau, ba ga dzəgwa shili ga sa
ləri sər lə ngau.
25 “Ma ndə wulana ngə a ndumwar
pathla, hya ɓasəwa əngа ja tsu hyar lagu, aˈyi
abangə mai, ba ja fuwa ngau a gu tsa ndər
pathla, ba ndər pathla tsu a fuwa ngau a gu
tsa dəgala ndər fursəna, ndər fursəna tsu ba
ja fuwa ngau a gu fursəna.
26 Ya nar ngə jiri, nagə wu biya mai, kəl gə
kina patər səra nju nu ngau.

Highiɓau Ar Kəra Səsukur

27 “A nggari hyi ənggəra nji na anə nda,
abər, ‘A sara hya məl səsukur mai.’
28 Ama səra yu na anə hyi, ca ngə, ma
ndə tsamə mala ənga ɗəfu nə cim məl səsukur
ənga ja, ja səni abər, a pidar ja ənga ja wu
ɗəfuwa ja.
29 Ma liya gə nə mazəm, wu səwa ngə aga
ga məl bikau, ga təkuɗəbiya nyi, ba ga sənа
nyi. Kuji ga tini pathlə wu pama dza gau, a
ndiya dza gə patə a gwu u'ur kətsa.
30 Ma pəla gə nə mazəm, wu səwa ngə aga
ga məl bikau, gəmna ba ga vakana nyi. Kuji
ga tini pathlə wu pama gashal dza gau, a
ndiya dza gə patə a gu u'ur kətsa.

Highiɓau Ar Kəra Kədlə Mala
(Matiwu 19:9; Markusu 10:11-12; Luka 16:18)

31 “A nar ndar nji tsu kaɗəu, abər, ‘Kalar
ndəra kədləna mala nyi, a ɗar tsa'a sal ja nə
nyi ləkakaɗə nə sakida kədlau.’
32 Ama yu na anə hyi, kalar ndəra kədləna
mala nyi, ma a'yi ara nji mbar nyi a vər
dlənga sal mai, a səwa nyir ja aga ja məl
səsukur. Ətsu, kalar ndəra həri mala kəra nji
kədləna, a ɗar ja ndə səsu.

Highiɓau Ar Kəra Səm Fəla

33 “Ətsu, a nggari hyi nji na anə nji
ɗəɗəməu, abər, ‘A sara hya səm fəla ar kəra
fati mai, ama hya nyabiya alkawal kəra hyi
məliya nyi anə Thlagəu.’
34 Ama yu na anə hyi, A sara hya səm fəla
mai, alaga ənga dəməlmau ara vir nggya Hyal
ngau,
35 alaga ənga duniya, ara vir fə hiya ja
ngau, alaga ənga Urshalima, ara məlmə Təl
dəgal ngau.
36 Ənga tsu a sara ga səm fəla ənga kəra gə
mai, ara naga sən shabiya zəma shisha gau,
ja sha aga pərtəu ənga alaga kiyakiyar mai.
37 Səra hya kyaga na, ca ngə, ‘Angə’ ja ɗa
‘Angə’ ənga ‘Awau’ ja ɗa ‘Awau.’ Kalar səra
a biya banga kau, sara ara shatan nga nyi
shili.

Highiɓau Ar Kəra Kiyi Sau
(Luka 6:29-30)

38 “A nggari hyi ənggəra nji na anə nda
ɗəɗəməu, ‘Li ar viya li, hir tsu ar viya hir.’
39 Ama səra yu na anə hyi, ca ngə, a sara
hya ka ndə ja sara ɗiya hyi mai. Ma ndə nə
ngə tsəbalma ar balma mazəma gau, ba ga
shabiya nyi zəma nyi tsu.
40 Ma vanyi ndə wu yiwu aga ja wulana
ngau ənga ja həri ləgutə ngau, bəgə ja həri
patə əkkə'yi sər bakə ngau.
41 Ma ndə ciwa ngə aga hya ɓə nə miyalu
pathləu, ma'ya mau nə miyalu məthlə ənga
ja.
42 Nə nyi anə ndəra kədiyau ara gau, ndəra
shili tsu, ji sa yiwa məl ara gau, a sara ga ka
anə nyi mai.

Ga Yiwu Dawa Ngau
(Luka 6:27-28,32-36)

43 “A nggari hyi nji na anə nda, abər, ‘Ga
yiwu zamə ngau, ba ga piyari dawa ngau.’
44 Ama yu na anə hyi, hya yiwu dawar hyi
ba hya kədi Hyal anə nda.
45 Məl abangə nga hyu nda ɗa wazha dər
hyi kəra a dəməlmau, ndəra vər səwa pəci ja
mbəl ar kəra nji tsapəu ənga nji batal ənga tsu
ja təɗəya par sara a dəməlmə a gyar kəra nji
tsapəu ənga nji ɗəmwa'yu.
46 Ma njira vər yiwu hyi nga hyu yiwu
wacu, wathləmə culi akkəri kəra hyu nda
uya? Alaga njir dləwu budə ma tsu, ndu məl
abangau.
47 Ma tsu, zamər hyi nga hyu usa wacu, ya,
mi ngə səra hyi məliya pamə a mwara alenyi
nja? Məna səni alaga njira a'yi njir Yahudiya
mai, ndu məl abangau.
48 Hya nggya nyinyi cipəu, ənggər kəra Dər
hyi kəra a dəməlmə nyinyi cipəu.

6

Lau Anə Ndər Gha

1 “Hya hangəkal ara məl ‘thlərər hyi nə
tsapəkur,’ ja sara ɗa səra nja lari ənga li wacu.
Ara ma hyi məl abangau, nahyi wu nda uya
akkəri ara Dər hyi kəra a dəməlmə mai.
2 “Agabangau, ma gu lə sə anə ndər gha, a
sara ga hə'una mai, ənggəra kəra njir ngguta
vi wu məl wu umbwa daɓə dzə'yar ənga ar
lagu'yar aga nja faliya nda. Ənga jiri nga yu
na anə hyi, a uyar nda akkəri nda cipəu.
3 Ama ma gu lə sau, a sara ga piyari pəla gə
nə matsal ja sənbiya səra pəla gə nə mazəm a
vər məl mai,
4 aga lə sə ngau ja ɗa ar ɗəɗəwa. Ba dəngə
tsu, kəra wu lari kalar səra nju məl ɗəɗəwa
patəu, ba ja sa nə ngə akkəri.

Highiɓau Ar Kəra Kədi Hyal
(Luka 11:2-4)

5 “Ənga tsu, ma hyu ndər ənga Hyal, a sara
hya ɗa ənggər njir ngguta vi mai, njira wu
yiwu kədi Hyal a'yi ta'yi wu umbwa daɓə
dzə'yar ənga ar lagu'yar aga nja daɓaga lar
nda. Ənga jiri nga yu na anə hyi, a uyar nda
akkəri nda cipəu.
6 Ama ma hyu kədi Hyal, hya ma'yi a gwu
umbwa hya gwa haɗiya miya nyi, ba hya
dzəgwa ndər ənga dər hyi, ndəra nji gəra lari.
Ba dər hyi, kəra wu lari səra nja məl ɗəɗəwa,
wu nda nə hyi akkəri.
7 Ma hyu kədi Hyal, a sara hya ndər gangə
ənggər njira gəra sən Hyal mai, njira wu ng-
gani abər ndər gangə ca ngə Hyal wu nggari.
8 A sara hya ɗa ənggər nanda mai, ara Dər
hyu sən səra hyu ghari divira hya dzəgwa
kədi nyi.

9 “Kəja, ənggəra hya ndər ənga Hyal:
“ ‘Dər'ya kəra a dəməlmau,
thləmə ngə ja nggya cicau,
10 təlkur ngau ja shili,
səra gu yiwu ta'yi ja ɗa wu duniya,
ənggər kəra nja vər məl a dəməlmau.
11 Ɗar 'ya sər səm nə əshina.
12 Təfəbiya 'ya bikər 'ya,
ənggər kəra 'yi təfəbiya
njira məliya 'ya bikau.
13 A sara ga hər 'ya
a ndar vir dzə mai,
ama ga kətiya 'ya
ara shatan.
Ara təlkur ənga
dənama ənga kadakadarkur,
nəngau ba'anuwa. Amina.’
14 Ara ma hyi təfəbiya njira məliya hyi bikau, Dər hyi kəra a dəməlmə tsu wu sa təfəbiya hyi.
15 Ama ma nahyi a'yi təfəbiya njira məliya hyi bikə mai, abangə tsu, Dər hyi kəra a dəməlmə wu nda təfəbiya hyi bikər hyi mai.

Highiɓau Ar Kəra Zəmətsini

16 “Ma hyu hə zəmətsini a sara hya hashi bama hyi ənggər kəra njir ngguta vi wu məl kə mai, ara ndu hashi bama nda aga ca anə nji abər wu zəmətsini nga nda. Ənga jiri ya nar hyi a uyar nda akkərir nda cipəu.
17 Ama ma gu hə zəmətsini ga cina bama gau ənga ga ɓəsiya mal,
18 ara nja sara səni abər ga vər hə zəmətsini. Dəngə kəra a'yi ənga gau, ndəra tsu wu lari səra nju məl ɗəɗəwa wu nda nə ngə akkəri.

Highiɓau Ar Kəra Fə Gənna A Dəməlmau
(Luka 12:33-34)

19 “A sara hya tsəm gənna anə kərhyi wu duniya mai, vira kəthla ənga vuyavuya wu sən ndzana, vira tsu njir həl wu sən pəthləna ba nda vuwa fa'ari.
20 Ama hya tsəmiya anə kərhyi gənnar hyi a dəməlmau, vira kəthla ənga vuyavuya a sən ndzana mai, vira tsu njir həl wu sən pəthləna nda vuwa fa'ari mai.
21 Arya vira gənna ngə ari, ənа ngə ɗəfuwa gə tsu.
22 “Li ca ngə mbəmbəl nə dzau. Ma liya gə mənahəu, dza gə patə wu nyabiya dzə ənga mbəmbəl.
23 Ama ma liya gə a'yi jamə mai, patəkura dza gu tini mbəmbəlkur. Ma mbəmbələr dza gu kuthlə nga nyi, kadzangə abar ngə kiyakiyarkura kuthlə ka!
24 “Ndər sən mafakur anə thlagər ki paməpamə məthlə a'yi mai, ara ju nda yiwu vanyi ba ja piyari vanyi ənga ju nda həya kər anə vanyi ba ja diɗana vanyi. Nahya sən daɓəri nu Hyal ənga gal gənna mai.

A Sara Ga Ɓwa Kəra Kər Ngə Mai
(Luka 12:22-31)

25 “Agabangau, yu na anə hyi, a sara hya ghəɗər kərhyi arya nggyabiyar ənga səra hyu səm ənga səra hyu sa mai, alaga ar kəra kar dza hyi tsu mai. Arya piya ndau, a'yi a ndiya sər səm wa, ənga dza ndə a'yi a ndiya sər ha wa?
26 Tsama mə 'yagə'yar gəyi, nandə wu thləka mai ənga nandə wu gəm mai ənga tsu nandə wu pə sə wu val mai, alaga abangau, dər hyi kəra a dəməlmə nga vər səmənа nda. Ya, a'yi hyu ndiya nda ənga dudurkur wa?
27 Wa ngu pama hyi ara ɓwakər nyi, ba ja sən cakəri saka pathləu a dar kəra piya ja?
28 “Ətsu mi ngə ɗa hyu ghəɗər kərhyi ar kəra sər ha? Tsama mə jigwal wu gəyi, ənggəra ndu hau. Nandə wu məl thlər alaga shi pa'wa mai.
29 Agabangau, yu nar hyi, alaga təl Solomanu ənga kadakadarkur nyi a'yi saya har kari ənggər nər nda mai.
30 Ma abangə ngə Hyal wu har nyi kar anə jigwal wu a gwar tagəu, kəra a'yi nda əshina ama əzəgəu a fuwar nji a gu u'u, a'yi ju nda har hyi kar a ndiya nda wa? Nahyi njira ənga mbərsa kukushu.
31 Agabangau, hya sara ghəɗər kərhyi, hyu na, ‘Mi nga 'ya wu nda səma’ əndəga ‘Mi nga 'ya wu nda sa,’ alaga ‘Mi nga 'ya wu nda ha?’
32 Arya njir duniya ngu gal sə'yar kau. Dərhyi kəra a dəməlmau, wu səni abər hyu yiwu sə'yar kau.
33 Ama sə tanggərma, ca ngə hya gal təlkur Hyal ənga tsapəkur nyi ba ja nə hyi sə'yar kə patə tsu.
34 Agabangau, hya sara ɓukər hyi arya səra əzəgə mai, ara əzəgə wu shili ənga ɓwaɓwatə nə kərnyi. Ɓwaɓwatə nə kalar pəci tsa'a aga pəci ta nga nyi.

7

A Sara Hya Thla Numa Ar Kəra Nji Mai
(Luka 6:37-38,41-42)

1 “A sara hya thla numa ar kəra nji mai, nji tsu a'yi ndu thla numa ar kəra hyi mai.
2 Arya culi thla numa kəra hyi məl anə nji, ca nga nju nda thla numa əni anə hyi. Cala təkə sə kəra hyi təkə sə əni anə nji, ca nga nju nda təkə sə əni anə hyi.
3 “Ara mi nga gu lari zər sar kəra wu liya zamə ngau, ama na ga sən tsamiya gwalang kəra ar liya gə kə maya?
4 Əndəga, abari nga ga sən na anə zamə ngau, abər, ‘Ta'yau, ya həbiya ngə zər sar kəra wu liya gau,’ ya, kəja gwalang ngə ar liya ga?
5 Nagə ndər ngguta vi, ga həbiya gwalang kəra wu liya gə kwatahəu, aga ga daɓaga lari mənahəu, ba ga sən həbiya zər sar kəra wu liya zamə ngə kau.

6 “A sara hya nə nyi anə hya sərа cici mai
ənga a sara hya vakar nyi anə fəshiu tsəka nə
gənna gangə mai, ca ngə tsəka wilwilu. Ara
fəshiu wu nda cicina nda ba nda shabiya dzə
nda uya hyi ənga shiləgəu.

Hya Kədiyau, Hya Gal Ənga Hya Tsatsari
(Luka 11:9-13)

7 “Hya dumwa ənga kədiyau, nju nə hyi.
Hya dumwa ənga gal, hyu uya. Hya dumwa
ənga tsatsa tsu, nju pahəna hyi.
8 Ara kalar ndəra kədiyau, nju nə nyi, kalar
ndəra gal, ju uya, ndəra tsa umbwa tsu, nju
pahəna nyi.
9 “Ndə a'yi wu pama hyi kəra ar viya tada,
ma zər nyi kədi ɗəfau ba ja nə nyi tsəka ya?
10 Əndəga ma zər nyi kədi kalfi, ba ja nə nyi
pabə ya?
11 Ma nahyi, nji ɗəɗəmwa 'yi wu səni nə
nyi anə wazhar hyi sə məmənahəu, abari
ngə Dərhyi kəra a dəməlma? Ju sa nə nyi
sə məmənahə anə njira wu kədi sə ara ja, a
ndiya nə dərhyi.
12 Kalar sərа hyu yiwu nja məl anə hyi,
nahyi tsu ca nga hya məl anə nda, arya kə
ca ngə sərа highiɓə nə dlaɗau ənga nabi'yar
aga nyi.

Miyar Gwa Ki Kəra Ciciɗəu
Ənga Balangəu
(Luka 13:24)

13 “Hya gwu ki lagur miyar gwa kəra
ciciɗəu, arya miyar gwa ndar vir sa balangə
nga ja ənga lagur ndari tsu ɓatsə nga nyi, njir
nu laguwa nyi tsu, gangə nga nda.
14 Ama miyar gwa nə uya pi, ciciɗə nga
nyi. Ənga lagur gwa gwa tsu dzadzau nga
nyi. Njir nu laguwa nyi a'yi nda gangə mai.

A Sən Tsamər Nji Wu Ar Yaya Nyi
(Luka 6:43-44)

15 “Hya hangəkal ənga nabi fati'yar, kəra
a vər shili əgya hyi a papa təmahəu, ama
jirkura nyi ufwar vuwa nga nda.
16 Hyu nda sənbiya nda lagur sər məla nda.
A sən uya nji yayar wur inabi sara ar dza
wur shikədī ya? Əndəga a sən uya nji yayar
kanda sara ar dza wu shishikədī ya?
17 Abangə tsu, kalar wu mənahəu, ju ya
wazha mənahəu, wu kəra gəra mənahə tsu, ju
ya wazha kəra gəra mənahəu.
18 Wu kəra mənahəu, a sən yabiya wazha
kəra gəra mənahə mai, abangə tsu, wu kəra
gəra mənahəu, a sən yabiya wazha mənahə
mai.
19 Kalar wu kəra gəra sən yabiya wazha
mənahəu, ba nja gəmna nyi ba nja vakuwa
nyi a gwu u'u.
20 Agabangau, hyu nda sənbiya nda lagur
sər məla nda.

Nayi Saya Səni Hyi Mai
(Luka 13:25-27)

21 “A'yi kalar ndəra wu na anə ɗa,
‘Thlagəu, Thlagəu,’ ngu nda gwu təlkur Hyal
mai, ama kəl ndəra wu məl səra Dəɗa kəra a
dəməlmə wu yiwu.
22 Ar pəci ta, nji gangə nda na anə ɗa,
‘Thlagəu, Thlagəu! Na'ya a'yi tətəlna ndər
Hyal wu thləmə ngə wa? A'yi 'yi kədləbiya
shatan wu thləmə ngə wa? Ənga a'yi 'yi
məlna sə dədəgur'yar gangə wu thləmə ngə
wa?’
23 Abangau, ama yu nda shaɗəwa nda,
‘Nayi wu səni hyi mai. Hya təkə ənga yau,
nahyi njir məl ɗəmwa'yikur!’

Njir Hər Məthləu
(Luka 6:47-49)

24 “Agabangau, kalar ndəra nggari ndər ɗa
kau, ba ji məl thlər əni, ja nda ɗa ənggər ndə
tsətsəl ndəra həriya ki nyi ar pathlara mau.
25 Ənggəra par təɗau, dlələmə nyau,
yambaɗə sau, ba ji tsaɓər ki kau, ama naji
dla mai, ara nji həriya nyi ar vi məmau.
26 Kalar ndəra nggari ndər ɗa kə tsu ba ji
nggəl ara məl thlər əni, ju nda ɗa ənggər ndə
dza kəra həriya ki nyi ar vi məshi'wa.
27 Ənggəra par təɗau, dlələmə nyau,
yambaɗə shili ka sa tsar ki kau, ba kiya nyi
dla, dla nyi ma, dla dididī.”
28 Ənggəra Yesu kuɗəna nana sə'yar kau ba
highiɓə nyi kə ɗa sə dədəgur anə dlamir nji.
29 Ara ji highiɓə anə nda ənga dənama, a'yi
ənggər nə maləmə dlaɗər nda'yar mai.

8

Yesu Shiləgəbiya Ndər Pibi
(Markusu 1:40-45; Luka 5:12-16)

1 Ta Yesu shida sara dar ma nyi, ba nji
gangə nu nyi.
2 Kə ndər pibi shili, ji sa ɓəliya undi a
dumwa nyi, ji na, “Thlagəu, ma gu yiwu, gu
sən məliya ɗa jaməu.”
3 Kə Yesu har tsi ka tsəkwar nyi, ji na, “A
hənggər yau,” “Ga ɗa cicau!” Ənggərna, ba
pibiya nyi piyari nyi.
4 Kə Yesu na anə nyi, “Ga hangəkal ga sara
na sə kə anə ndə mai. Ama ga ma'yi a ndəgya
pubu ga nda canə nyi kərngau, ga dzəgwa
kəbəna sau ənggəra dlaɗə Musa nana nja məl
aga ci dzau. Ga məliya abangə aga ga cabiya
nyi anə nji abər a ɗar gə jaməu.”

Mbərsa Nə Soja Dəgal Nə Roma

5 Ənggəra Yesu vu Kafarnahumu, kə vanyi
dəgalər soja nə Roma shili əgya ja, ju kədi
dləwa dzə ara ja.
6 “Thlagəu,” ji na, “Ndər məl thlər anə ɗa a
yi pida nga ja a ndu ki, naja sən shabiya dzə
mai, ɓwaɓwatə nga ja gwa gagaɗau.”
7 Kə Yesu na anə nyi, “Yi wu ma'yi, aga ya
nda shiləgəbiya nyi.”
8 Kə dəgalər soja nə Roma shaɗəwa, ji na,
“Thlagəu, nayi ɗa tsa'a aga ga shili wu ki ɗa

mai, ama ga nana ndər wacu, ba ndər məl thlər anə ɗa kə a ɗa jaməu.
9 Arya nayi ənga kərɗa ma əgya ndə dəgal nga yau, ənga tsu soja'yar a'yi kəra əgya kiɗa yau, yu na anə ndə kau, 'Ma'yi,' ba ja ma'yi, anə vanyi ndə tsu yu na 'Shili,' ba ja shili. Ma yi na anə mafa ɗa, 'Məliya abangau,' ba ja məliya."
10 Ənggəra Yesu nggar ndər kau, ba ɗa sə dədəgur anə nyi, ji shabiya dzau, ba ji na anə nji kəra a vər nu nyi, "Ya nar hyi, wu Izirayila nayi sayi uya ndəra ənga mbərsa ənga dənama ənggər ndə kə mai.
11 Yu na anə hyi, abər gangə njir mbərsa wu nda shili sara wu səbiyar pəci ənga gwa təɗə pəci ndu sa nggya ndu səm sər səm nə caguli ənga Ibrahimu ənga Ishaku ba Yakubu wu təlkur Hyal.
12 Ama nju sa vakuwa a gwu kuthlə nə kyakyaru njira a kyau nda ɗa nji Hyal, ama ba ndə nggəl, vira hyu nda tiwi ənga hyu ɗə hira hyi ari."
13 Kə Yesu na anə dəgalər soja nə Roma, "Ma'yi, wu ɗa anə ngau, kakalə ənggəra gə mbərsa." Ənggərna, kə ndər məl thlər nyi ta ɗa jaməu.

Yesu Shiləgəbiya Miya Mala Biturusu
(Markusu 1:29-31; Luka 4:38-39)

14 Ənggəra Yesu vu ki Biturusu, kə ji thləwa miya mala Biturusu gəvəu a yi pida, gyangə a vər tə nyi.
15 Kə ji tsəkwari pəla ja, kə gyanga nyi piyari nyi ba ji hya'ari ji məliya nda sər səm.

Yesu Mbəɗana Nji Gangəu
(Markusu 1:32-34; Luka 4:40-41)

16 Ta wagə ɗa, nji gangə njira ənga mambəl ɗəmwa'yi wu dza nda nji shili ənga nda anə Yesu, kə ji kədləbiya mambəla nyi'yar ənga ndər nyi. Abangə tsu kə ji shiləgəbiya patər njira gəra ngga.
17 Ji məl abangau, aga nyabiya səra nabi Əshaya nana, abər, "Ji həri səra wu tə mən ənga ji fa'ari shiləgər mən."

Dzaukura Nu Yesu
(Luka 9:57-62)

18 Ta Yesu lari dlamir nji gangə zəwar nyi, kə ji səwa nja tərabiya ənga ja a biyar ya dəl.
19 Kə vanyi maləmə nə dlaɗə shili, ji sa nar nyi, "Maləmə, yu nu ngau, kalar vira gu ma'yi a ndari."
20 Kə Yesu shabiya nyi ji na, "Thlahu ənga ka'u nga nda, 'yagə'yar tsu kir nda a'yi, ama zər ndau, vira ja fiya kəra ja ari a'yi mai."
21 Vanyi zəmbəlma na anə nyi, "Thlagəu, ta'yi ya ma'yi ya nda haɗəna dəɗa kwatahəu."
22 Ama Yesu na anə nyi, "Nu ɗa, piyari nji tətə nda haɗəna nji tətər nda."

Yesu Kughiya Majigwal
(Markusu 4:35-41; Luka 8:22-25)

23 Ənggəra ji gwu kwambwal, kə zəmbəlma nyi'yar nu nyi.
24 Fəɗəngəkər nda, kə majigwal ənga dənama shili ar dəla nyi, ji sa kənggəɗər 'yimiya nyi, kəl ta 'yimiya nyi gwu kwambwala nyi, ama Yesu nə nyi wu ghanyi nga ja.
25 Kə ndə hya'ari ndə nda hya'ana nyi, ndu na anə nyi, "Thlagəu, kətiya mən, kəja mənu sa!"
26 Ji shaɗəwa, "Nahyi njira ənga mbərsa kushu, ara mi nga hyu hivəra?" Kə ji hya'ari ji kughiya majigwala nyi daɓə ənga kənggəɗər dəla nyi, kə patəkura vi bəgə zəməu.
27 Ba sə kə ɗa sə dədəgur anə nji kau, ndə yiwa, "Wathləmə culi najaka nda? Patə əkkə'yi majigwal ənga dəl wu gənggər nyi səli ka?"

Yesu Mbəɗana Nji Məthləu
Kəra Ənga Mambəl 'Dəmwa'yu
(Markusu 5:1-20; Luka 8:26-39)

28 Ənggəra ji shili arya dəl nə 'yi'yir nə Gadarasanu. Kə nji məthlə ənga mambəl dəmwa'yi shili sara wu hulili ndə sa thləwa nyi. Arya sər məla nda, ndə ɗa səra nja hivər gagaɗau, ka ɗa ma tsu ndər yiwu nu lagu ta a'yi mai.
29 Ənggərna, kə nji kə gwu wau, ndu na, "Mi ngə dzau ngau ənga 'ya, nagə Zər Hyala? Əndəga gə shili aga ga sa nə 'ya ɓwaɓwatə tsu pəcir 'ya gəra ɗa ya?"
30 Ləhə a dzər vi ta, ɓəla fəshiu a'yi gangəu kəra a vər ɓəla ar dza mau.
31 Mambəl dəmwa'yi'yar kə kədi Yesu, "Ma gu kədlə 'ya a biya, səwa 'ya a ndu fəshi'yar kau."
32 Kə ji na anə nda, "Yau, ma'ya mau." Kə ndə biya, kə ndə gwu fəsha nyi, kə fəgə fəsha nyi patə aga zəmə hya'ari ndə ma'yi, kə ndə gwa pau a gwar dəl, ba ndə kuɗə ar 'yimiya nyi.
33 Njir ɓəla fəsha nyi'yar hwinakər, ta ndə vu huɗa məlmau, ba ndə vuwa nar nyi anə nji səra ɗa patəu ənga səra ɗa ənga njira ənga mambəl dəmwa'yi kau.
34 Kə patəkura njir məlmə biya aga nda ɓə ənga Yesu. Ta ndə lari nyi, kə ndə kədi nyi aga ja piyari nda 'yi'yir nda.

9

Yesu Shiləgəbiya Ndə Təsəkənəu
(Markusu 2:1-12; Luka 5:17-26)

1 Kə Yesu gwu kwambwal, kə ji tərabiya a biyar ya dəl, ba ji ma'yi a ndu məlmə kəra ji hə a gwa.
2 Kə nji hər nyi vanyi ndə a shili a yi pida ar caɗəu. Ənggəra Yesu lari mbərsar nda, kə ji na anə ndə təsəkənə kau, "A sara ga tal mai, zər ɗa, a təfəbiya ngər yi bikə ngau."

3 Ənggəra njir sən dlaɗə nggar abangau, kə
ndə na anə kərnda, “Ndə kau, ju diɗa thləmər
Hyal!”
4 Arya Yesu wu səni səra nda vər ɗənga, kə
ji na anə nda, “Ara mi nga hyu ɗənga dəmwa
ꞌyi wu ɗəfuwa hyi abanga?
5 Mani nga ndiya ənga ɓatsa? Nja na, ‘A
təfəbiya ngər nji bikə ngau,’ əndəga, ‘Hyaꞌari
ga ɓə ya?’
6 Ama yu yiwu hya səni, abər Zər Ndə aꞌyi
ja ənga dənama nə təfəbiya bikə wu duniya.”
Kə ji na anə ndər təsəkənə kau, “Hyaꞌari, ga
həri caɗə ngau, ba ga maꞌyi a ndu ki.”
7 Ba nda nyi hyaꞌari tsu, ba ji maꞌyi a ndu
ki nyi.
8 Ta dlamir nji lari abangau, kə hivər
mbari nda, kə ndə dləvə Hyal kəra ləri culi
najaka dənama anə nji.

Yesu Ngga Matiwu
(Markusu 2:13-17; Luka 5:27-32)

9 Ənggəra Yesu dumwa ənga ɓau, kə ji lari
vanyi ndə kəra nju ngga ənga Matiwu, ja vər
nggya ar vir tsəm budau. Kə Yesu na anə nyi,
“Nu ɗa.” Kə ji hyaꞌari ba ji nu nyi.
10 Ənggəra Yesu a vər səm sər səm wu ki
Matiwu, kə njir tsəm budə gangəu ənga “njir
bikə” shili ndə sa səm sər səm ənga ja ba ənga
zəmbəlma nyiꞌyar.
11 Ənggəra njir Farisi lari sə kau, ba ndə
yiwa miya zəmbəlma nyiꞌyar, “Ara mi ngə
maləmər hyu səm sau ənga njir tsəm budau
ba ənga ‘njir bikə ka’?”
12 Ənggəra Yesu nggari sə kau, kə ji na, “Nji
jamə wu yiwu ligəta mai, kəl njira gəra ngga.
13 Ama maꞌya mau hya nda ɗənga tara mi
ngə ndər kə a gəri, ‘Təhudə nga ya yiwu, aꞌyi
saɗaka mai.’ Ara nayi shili aga sa ngga nji
tsapə mai, ama aga sa ngga njir bikau.”

Yiwa Sau Ar Kəra Zəmətsini
(Markusu 2:18-22; Luka 5:33-39)

14 Kə zəmbəlma Yahwana ꞌyar shili ara
Yesu, ndə sa yiwa nyi, “Mi ngə ɗa zəmbəlma
Yahwana ənga nə Farisi wu hə zəmətsini ama
nəngau, nandə wu hə maya?”
15 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Bazhiya
salkwanjili a sən hə zəmətsini ma tsu nda
əkkaꞌyi ja ya? Nanda sən hə mai, ma tsu
nda əkkaꞌyi ja. Pəci wu shili nja sa həna
salkwanjili ara nda. Wu pəci ta nga nda
dzəgwa hə zəmətsini.
16 “Ndər ndəɓə zhaɓi hahal ənga
mafəliyangə aꞌyi mai. Ma ji məl abangau,
ba mafəliyangə nga nyi a tana hahala nyi, ta
nyi a dzəgwa ndiya nə ɗəɗəmə ənga ɗəmwa
ꞌyu.
17 Ətsu ndər puwa ꞌyimi inabi mafəliyangə
a gwu pəla hahal aꞌyi mai. Ma ji məl
abangau, ba ꞌyimir inabi mafəliyangə kə a
thlənakər ba ja pəthlənа nyi, ba ꞌyimir inabi
kə a pənakər ba pəla ka ndzau. ꞌYimir inabi
mafəliyangə kəl pəla mafəliyangəu.”

Kwar Yariyusu Ənga Mala Ndzəndzə Mashi
(Markusu 5:21-43; Luka 8:40-56)

18 Ənggəra Yesu a vər na səꞌyar kau, kə
ndə dəgal nə umbwa daɓə dzə njir Yahudiya
shili, kə ji sa ɓəliya undi a dumwa nyi, kə ji
na, “Kajangəkau, kwaɗa a təri, ama shili ga
sa fər tsi ar ja, ba ja mbəɗau.”
19 Kə Yesu hyaꞌari ənga zəmbəlma nyiꞌyar,
ba ndə nu nyi.
20 Kə vanyi mala kəra məliya fa kumo apə
məthlə a vər ndzəndzə mashi, shili lagu ya ja,
kə ji sa tsəkwari miya cira ləgutə Yesu.
21 Arya ja vər na wu ɗəfuwa ja, “Ma yi
sən tsəkwar alaga miya cira ləgutə nyi, yu ɗa
jaməu.”
22 Ənggəra Yesu shabiya dzau, ba ji lari nyi,
kə ji na, “A sara ga tal kwaɗa mai, mbərsa
ngau, a məliya ngər yi jaməu.” Ənggərna, ba
ji ɗa jaməu.
23 Ta Yesu shili wu ki ndə dəgala nyi,
kə ji lari njir mbəɗi mbəlau ənga nji
təzəwuɗəwuɗəu.
24 Kər kə ji na, “Kwaya mau ənggau! Kwa
kə tə mai, wu ghanyi nga ja.” Kə ndə ng-
gushina nyi nggushi nə diɗa.
25 Ama ənggəra ji kədləbiya nda a biya, kə
ji gwa ji gwa mbar tsa kwa nyi, kə ji hyaꞌari
aꞌyi nggya.
26 Ndər kə tətəlna dzə wu ꞌyiꞌya nyi patəu.

Yesu Mbəɗana Nji Ləfau Ənga Ndə Məga

27 Ənggəra Yesu a vər piyari vi ta, kə nji ləfə
məthlə ndu nu nyi, ndu ngga ənga dənama,
“Təhudə əgya ꞌya, zər Dawuda!”
28 Ənggəra Yesu vu vanyi ki, kə ləfa nyiꞌyar
shili əgya ja, kə ji yiwa nda, “A mbərsar hyi
abər yu sən mbəɗana hyi ya?” Ndə shaɗəwa,
“Angə, Thlagəu.”
29 Ənggau kə ji tsəkwar liya nda, ji na, “Bəgə
ja ɗa anə hyi ənggəra hyi mbərsa.”
30 Kə liya nda pahau. Ənggə tsu, kə Yesu
təɗar himiya nda, ji na, “A sara hya na sə kə
anə nji mai.”
31 Ama ndə biya ndə tətəlna ndəra nyi
baꞌamani wu ꞌyiꞌya nyi.
32 Ənggəra nda vər maꞌyi a biya, kə nji shili
anə Yesu ənga vanyi ndəra mambəl ɗəmwaꞌyi
kar nyi ara ndər.
33 Ənggəra ji kədləbiya mambəl ɗəmwa ꞌya
nyi a biya, ba ndə məga nyi mbar ndər. Kə
sə kə ɗa sə dədəgur anə daɓər dlami, ndə na,
“Sə aꞌyi ənggər kə saya ɗa wu Izirayila nji lar
mai.”
34 Ama njir Farisi nər nda, ndə na, “Ənga
dənama nə təl shatan nga ju kədlə wazha
shatan kau.”

Yesu Təhuɗəu Əgya Nji

35 Ənggau, Yesu ɓəbiya ɓau wu patər
ꞌyiꞌyir Galili, ja vər highiɓə wu umbwa
daɓə dzəꞌyar, ja vər tətəlna ndəshigu ar kəra

təlkur Hyal. Ba ənga ja vər shiləgəbiya kalar shiləgəu ənga njira gəra ngga.
36 Ta ji lari nji gangə daɓau, kə ji təhuɗə əgya nda, ara nda vər lari ɓwaɓwatəu, ba tsu dləwa dzə a'yi mai, ənggər təmahə kəra gəra ənga ndər ɓəla.
37 Kə ji na anə zəmbəlma nyi'yar, "Sər fa'a a su ki gangə nyi, ama njir məl thlər kushu nga nda.
38 Agabangau, hya kədi thlagər fa, ja səwa njir məl thlər aga nda sa fa'a sə a su ki."

10

Yesu Ngga Zəmbəlma Nyi'yar
(Markusu 3:13-19; Luka 6:12-16)

1 Kə Yesu nggar zəmbəlma nyi'yar kumo apə məthləu. Kə ji nə nda dənama aga nda kədləbiya mambəl ɗəmwa'yu ənga nda shiləgəbiya kalar culi shiləgəu ənga nji gəra ngga.
2 Kəja thləmər cama səsə kumo apə məthlə'yar kau. Tanggərma Simanu ndəra nju ngga ənga Biturusu ənga zamə nyi Andərawusu ənga Yakubu zər Zabadi ənga zamə nyi Yahwana
3 ənga Fəlipəu ənga Bathlalomiyu ənga Toma ənga Matiwu ndər tsəm budau ənga Yakubu zər Alfawusu ənga Tidiyawusu
4 ənga Simanu ndər Kana'ana ba ənga Yahuda Isikarayoti ndəra thləna hiya Yesu.

Yesu Səwa Cama Səsə
Kumou Apə Məthləu
(Markusu 6:7-13; Luka 9:1-6)

5 Yesu səwa cama səsə kumo apə məthləu, ji na anə nda, "A sara hya ndəgya njira a'yi njir Yahudiya mai ənga ətsu a sara hya vu məlmə njir Samariya mai.
6 Ama kəl hya ma'yi a ndəgya njir Izirayila kəra ənggər təmahə sasa.
7 Hya ma'yi hya nda tətəlna nda ndər Hyal abər, 'Təlkur Hyal a ɗar ləhəu.'
8 Hya shiləgəbiya njira gəra ngga ənga hya hya'ana nji tətau ənga hya shiləgəbiya njir pibi aga nda ɗa cicau, ətsu hya kədləbiya mambəl ɗəmwa'yi wu dza nji. Kurthlə nga hyi dləwuri ənga hya ləri kurthlə tsu.
9 Ma hyu ma'yi, a sara hya səɓə gənna mai.
10 A sara hya səɓə mbəl mai, alaga zaɓəkwa ləgutəu ənga ɓiɓi ənga zəwa mai, ara ndər məl thlər a kyaga uya akkəri nə thlər nyi.
11 "Kalar məlmə dədəgaləu, alaga məlmə kukushu kəra hyu nda gwa, hya galəri ndə ɗəfu camə aga hya nggya ənga ja ba'anə pəci kəra hyu nda piyari viya nyi.
12 Ma hyu vu ki kau, hya usar nda.
13 Ma ki nji ɗəfu camə ngau, hya kədi Hyal ja nə nda jaməkur, ama ma kiya nyi a'yi ki nji mənahə mai, bəgə jaməkur Hyal a sha shili ara hyi.
14 Kalar ndəra gəra dləwur hyi ənga gəra səya hyi himi, hya dləɗəna bəbər kəra ar hiya hyi ma hyu biya sara wu kiya nyi ənga məlma nyi.
15 Ənga jiri, yu na anə hyi, Hyal wu nda təhuɗə əgya njir Sodomu ənga njir Gwamwara a ndiya njir məlmə kau, ar pəcir numa.
16 Kəja yu sə hyi a biya ənggər təmahə kəra wu pama ufwar vuwa 'yar. Agabangə hya nggya hahangəu ənga tsu hya nggya ənga ki'wakur.
17 "Hya hangəkal ənga nji, ara ndu nda wulana hyi anə njir pathla ənga ndu nda dəgə hyi ənga wuɗa wu umbwa daɓə dzə'yar.
18 Arya yi tsu, ndu nda hər hyi a ndumwar nji nggunggurəm ənga təltəl'yar, aga hya nar nda ndəshigu məsahəu ənga anə njira a'yi njir Yahudiya mai.
19 Ar pəci kəra ndə mbari hyi, a sara hya tal səra hyu nda na mai ənga ənggəra hyu nda na, ara Hyal wu nda nə hyi səra hyu nda na ar pəci ta.
20 Arya a'yi nahyi ngu nda ndər mai. Ama Mambəl Dər hyi ngu nda ndər lagur hyi.
21 "Zamə wu nda ləri zamə nyi aga nja tsəya nyi. Tada tsu wu nda ləri zər nyi. Abangə tsu wazha ndu nda hya'ana hangəkala njir yar nda, ba ja təkəri nja tsəya nda.
22 Nji patə wu nda piyari shishir dza hyi arya yau. Ama ndəra cinapi ba'anə kuɗiya, ju uya mbəɗau.
23 Kalar pəci kəra nji lər ɓwaɓwatə anə hyi wu vanyi məlmə, hya hwi a ndu məlmə kəra a ndumwar hyi. Ənga jiri yu nar hyi, abər divira hyi ɓəbiya ɓə patə wu məlmə Izirayila, Zər Ndu ɓəra shida.
24 "Zəmbəlma a'yi a sən ndiya maləmə nyi mai ənga tsu mafa a'yi a sən ndiya thlagər ki nyi mai.
25 A ɗar tsa'a anə zəmbəlma ja ɗa ənggər maləmə nyi, mafa tsu ja ɗa ənggər thlagər ki nyi. Ma ndə ngga thlagər ki ənga Bilzabulu, abari nga ndu nda na ar kəra njir ki ka?

Ndəra Nja Kyaga Hivər
(Luka 12:2-7)

26 "Agabangau, a sara hya hivər nda mai, arya sə a'yi kəra ndu məl ɗəɗəwa kəra gəra nda biyar babal mai, ətsu sə a'yi ɗəɗəwa kəra nji gəra nda sən mai.
27 Səra yu na anə hyi ɗəɗəwa, hyu nda hə'una ar babal. Səra yi cici a gwu himiya hyi, hyu nda hə'una a dar dza'wu.
28 A sara hya hivər ndəra wu sən tsəya kumər dza hyi mai, ama naji wu sən tsəya mambələr hyi mai. Kəl hya hivər ndəra wu sən tsəya kumər dza hyi ənga mambələr hyu u'ur kətsa.
29 A'yi nju ɗəlna wazha 'yagə məthlə ar kəra peni pathlə wa? Ya, zəma nda a'yi sən təɗə a gyiwu 'yi gəra ənga səni Dər hyi mai.
30 Shishir kəra hyi ma jijiga nga nda.

31 Agabangau, a sara hya hivər mai. A ndi-
yar hyi wazha ˈyagə ənga mənahə gagaɗau.

Cabiya Hənggəri Ənga Kərsiti
Wu Mwar Nji
(Luka 12:8-9)

32 “Kalar ndəra hənggər abər naja nəɗa
nga ja a dumwar nji, nayi tsu, yu nda
hənggər abər nəɗa nga ja a dumwar Dəɗa
kəra a dəməlmau.
33 Ama kalar ndəra kəpalna sən ɗa a
dumwar nji, nayi tsu yu nda kəpalna səni nyi
a dumwar Dəɗa kəra a dəməlmau.

Nayi Shili Ənga Nggya Jamə Mai
Ama Kəl Ənga Pa
(Luka 12:51-53; 14:26-27)

34 “A sara hya nggani abər yi shili ənga
nggya jamə wu duniya mai. Aˈyi aga nggya
jamə nga yi shili mai, ama aga sa pa.
35 A shilir yi aga sa daɓə
“ ‘tada ənga zər nyi ar pa,
zər kwa tsu ənga mənyi,
mala tsu ənga miya sal nyi.
36 Njir huɗa ki nyi tsu ngu nda ɗa dawa
nyi.’
37 “Kalar ndəra wu yiwu mənyi alaga dənyi
a ndiya ɗa, aˈyi ja kyaga ɗa nəɗa mai. Ətsu
kalar ndəra wu yiwu zər nyi alaga kwa nyi a
ndiya ɗa, aˈyi ja kyaga ɗa nəɗa mai.
38 Kalar ndəra gəra həri wu dladlakə nyi, ja
dzəgwa nu ɗa, aˈyi ja kyaga ɗa nəɗa mai.
39 Kalar ndəra wu yiwu piya ja, ju nda tini.
Ndəra gəra yiwu piya ja arya yau, ju nda uya.

Thlər Kəra Wu Shili Ənga Akkəri
(Markusu 9:41)

40 “Kalar ndəra dləwuri hyi, a dləwuri ɗar
ja, kalar ndəra dləwuri ɗa tsu, a dləwuri ja
ndəra səwa ɗa.
41 Kalar ndəra dləwuri nabi ara naja nabi,
ju nda uya akkəri nə nabi. Ətsu kalar ndəra
dləwuri ndə tsapəu ara naja ndə tsapəu, ju
nda uya akkəri nə ndə tsapəu.
42 Kalar ndəra ləri anə pathləu wu pama
wazha yiɗədə kau, ˈyimi shishiˈwu kikiwa
pathləu, arya naja ndər nu ɗa, ənga jiri yu
nar hyi, aˈyi ju nda tini akkəri nyi mai.”

11

Yesu Ndər Ar Kəra Yahwana
Ndər Məl Baɓətizəma
(Luka 7:18-35)

1 Ayukuɗa Yesu kuɗəna highiɓə anə
zəmbəlma nyiˈyar kumo apə məthləu, kə
ji hyaˈari sara ndəna, kə ji maˈyi ja vər
highiɓau ənga tətəlna ndər Hyal wu məlmə
njir Yahudiya.
2 Ar pəci kəra Yahwana tsu ja wu fursəna,
kə ji nggari səra Kərsiti a vər məl, kə ji səwa
zəmbəlma nyiˈyar a ndəgya ja
3 ndə nda yiwa, “Nagə ngə ndəra wu shili
ta ya, əndəga ˈya səkə vanyi ndə pamə ya?”
4 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Sha mau hya
nda nar nyi anə Yahwana səra hyi lari ənga
hyi nggari.
5 Nji ləfə wu lar sau, nji kukurɓə wu ɓau,
njir pibi wu uya jaməkur, kulangəˈyar tsu
ndu nggar sau, nju hyaˈana nji tətau ənga nju
tətəlna ndəshigu məsahə anə nji ɗaɗali.
6 Barka anə ndəra gəra təkəkər ənga mbərsa
nyi ar kəra yau.”
7 Ayukuɗa njira Yahwana səwa maˈyi, kə
Yesu dzəguya ndər anə nji ar kəra Yahwana,
ji na, “Mi nga hyi gwa tsamə a gwar tagə
ta? Hyi maˈyi a gwa tsamə sar dzədzəgaməu,
kəra yambaɗə a vər kənggəɗə ya?
8 Ya, mi nga hyi maˈyi a gwa tsama? Ndəra
har kar mənahə ya? Awau, njir ha kar
məmənahəu, wu ki təl nga nda.
9 Kar ɗəm ya, mi nga hyi maˈyi a nda
tsama? Nabi ya? Pakatu, yu nar hyi, ndəra
ndiya nabi.
10 Naja ngə ndəra nji tsəfəri ar kəri abər,
“ ‘Kəja yu səwa
cama ɗa wu mwa ngau,
ju nda fuwa sə wu lagu
kadivira ga shili.’
11 Jiri nga yu na anə hyi, wu pama njira
mathləkəˈyi ngə ya patəu, ndəra ndiya Yah-
wana ənga dəgal aˈyi mai. Ama alaga aban-
gau, ndəra ndiya ənga kushu wu təlkur Hyal
a ndiya nyi ənga dəgaləu.
12 Mbari ar pəcir Yahwana ndər məl
Baɓətizəma baˈanə kabangəkau, təlkur Hyal
a vər lar ɓwaɓwatə ara nji, njir lə ɓwaɓwatə
kə ngu yiwu nda dləwuri ənga dənama.
13 Arya patər ndər nabiˈyar ənga dlaɗə Musa
a ndər nda ar kəra səˈyar kau, kadivira Yah-
wana dzəgwa shili.
14 Ənga tsu, ma hyu hənggər ənga səra ndə na,
naja ngə Iliya kəra ndə na wu nda shili.
15 Ndəra ənga himi nggar sau, bəgə ja nggari.
16 “Ya, ənga mi nga nja gəla nji kabangəka?
Abari nga nda? Nanda ənggər wazha kəra
a vər nggya ar sugu, nda vər ngga kuvwar
nda, ndu na:
17 “ ‘“Yi mbiɗiya hyi mbəlau,
kə hyi nggəl ara fəl.
ˈYi thlə na nə tiwi,
ba hyi nggəl ara dləwu.’
18 Ta Yahwana shili, naji wu səm sər səm
cumu mai ənga naji wu sa sə sasa mai,
əngwar nda, ‘Naja ənga mambəl ɗəmwaˈyu.’
19 Zər Ndə shili ju səm, ənga ju sa, əngwar hyi,
‘Ndər suna nga ja, bazhiya njir tsəm budau
ənga “njir bikau.” ’ Alaga abangau, patər
njira hənggəri ənga hahangəkur nə Hyal, nda
vər cabiya abər ənga jiri nga nyi.”

Məlməˈyar Kəra Nggəl Ara Tubi
(Luka 10:13-15)

20 Kə Yesu kughiya kughi anə məlmə
paməpamə kəra ji məlna badəgala sə dədəgur

ˈyar a gwa, ara njir məlma nyiˈyar aˈyi ndə tubi mai.
21 “Sər təhuɗə anə ngau, Korazinu! Sər
təhuɗə anə ngau, Bethlesaida! Maja abər sə
dədəgur kəra nji məliya wu gau, nji məliya wu
Taya əngа Sidonu, a tubir nda tsu kaɗə lagur
hari ləgutə səˈyinggu əngа təwa bəbər wu kəra
nda.
22 Ama yu na anə ngau, ar pəcir numa nə
Hyal ju nda təhuɗə əgya Taya əngа Sidonu a
ndiya ngau.
23 Nahyi tsu njir Kafarnahumu! Hya vər
nggani abər nja nda faˈar hyi a dəməlmə ya?
Awau! Nahyi ma a gyiwu kaˈu ɗəmwaˈyi nga
nju nda puwa hyi. Maja abər sə dədəgur kəra
nji məliya wu hyi, nji məliya wu Sodomu, tsu
nda aˈyi baˈanə kabangəkau.
24 Ama yu na anə hyi, ar pəcir numa nə
Hyal ju nda təhuɗə əgya Sodomu a ndiya
hyi.”

Shila Mau Ya Sa Nə Hyi Ɓəlsar
(Luka 10:21-22)

25 Ar pəci kə ngə Yesu na, “Dəɗa, Thlagə
kəra a dəməlmə əngа a gyiwu ˈyi, a usa ngər
yau, arya gə ɗəwana səˈyar kə anə nji ha-
hangə əngа njir sən sau, ba gə dzəgwa cabiya
nyi anə njira ənggər wazha yiɗəɗəu.
26 Abangə nga nyi Tada, arya najakə ca
ngə ɗa mənahəu anə ngau.
27 “Dəɗa a nə ɗar sə patəu, ndər sən sənbiya
tara wa ngə zəra nyi aˈyi mai, kəl Dənyi wacu,
abangə tsu ndər sən sənbiya tara wa ngə
Tada nyi aˈyi mai, kəl zər nyi əngа njira ju
yiwu ja cabiya nda.
28 “Shila mau əgya yau, patə hyi njira əngа
kar təɗəɓəu, nji həhəɗa, ba ya nə hyi ɓəlsar.
29 Dləwura mau danggal ɗa wu gyiwuliya
hyi əngа hya highiɓəri ara yau, ara nayi ndə
hangəkal əngа ndəra wu həya kərngau, ba hya
sa uya ɓəlsar anə ɗəfuwa hyi.
30 Ara danggal ɗa kakafə nga nyi, kar ɗa
tsu aˈyi təɗəɓə mai.”

12

Yiwa Sau Ar Kəra Ɓəlar Pəcir Ɓəlsar
(Markusu 2:23-28; Luka 6:1-5)

1 Ar pəci ta, vanyi pəcir Ɓəlsar nə Yahudiya
Yesu əngа zəmbəlma nyiˈyar nda vər tərabiya
wu fa uhi. Nda vər ɓau kə zəmbəlma nyiˈyar
kuratsiya kəra uhi.
2 Ənggəra njir Farisi lari abangau, kə ndə
na anə nyi, “Lari gəyi, zəmbəlma ngəˈyar nda
vər məl səra dlaɗə kari nja məl pəcir ɓəlsar.”
3 Kə ji shaɗəwa nda, “AˈyI hyi saya jigana
səra Dawuda əngа njir ɓə nyi məliya ar pəci
kəra wuɓə mbar nda ta wa?
4 Ənggəra ji gwu ki Hyal, naja əngа njir
ɓə nyiˈyar, əngа ənggəra ndə gwa səmku
macikəl cicau kəra nandu kyaga səm mai,
kəl pubuˈyar wacu.
5 Əndəga aˈyi hyi saya jigana wu dlaɗə
Musa, ənggəra ar pəcir ɓəlsar pubuˈyar ɓəlna
səra dlaɗə na nja ɓəlari wu ki Hyal, lagur thla
sə anə Hyal wa, ama aˈyi ɗa bikə anə nda
mai wa?
6 Yu na anə hyi ja, kəja ndəra wu ndiya ki
Hyal əngа dəgal ənggau.
7 Ama, maja abər hyu səni səra ndər kə
cabiya, ‘Təhuɗə nga ya yiwu, aˈyi saɗaka
mai,’ nahyi aˈyi wu nə nyi bikə anə ndəra
gəra əngа bikə mai.
8 Ara Zər Ndau Thlagə nga ja ar kəra pəcir
ɓəlsar.”

Ndə Əngа Tsi Ndzəndzau
(Markusu 3:1-6; Luka 6:6-11)

9 Kə Yesu piyari viya nyi, ba ji maˈyi a gwu
umbwa daɓə dzə njir Yahudiya.
10 A vuna vanyi ndə aˈyi əngа tsi
ndzəndzau. Ndu yiwu nda vazəya Yesu, ba
ndə yiwa nyi, “A ɗar tsaˈa nja shiləgəbiya
ndə pəcir ɓəlsar ya?”
11 Kə ji na anə nda, “Ma ɗa ndə aˈyi wu
pama hyi kəra əngа təmahə pathləu, ba ji
təɗau a gu kaˈu pəcir ɓəlsar, thlagər təmahə kə
aˈyi ju həbiya nyi a biya wa?
12 Ya, kəja ndə a ndiya təmahə əngа mənahə
gagaɗau. Agabangau, a ɗar tsaˈa nja məl səra
mənahə ar pəcir ɓəlsar.”
13 Kə ji na anə nda nyi, “Ndiɗəbiya tsa gə
a dumwa ngau.” Aga zəmə kə ji ndiɗəbiya
tsa ja a dumwa nyi, ba tsa ja ɗa jamə ənggər
vanyi zəma nyi ta.
14 Ama ba njir Farisi maˈyi a biya ndə biya
mbiya miya lagu kəra nda sən tsəya Yesu.

Mafa Cacaɗau Nə Hyal

15 Ənggəra Yesu sənbiya abangau, ba ji pi-
yari viya nyi. Kə nji gangə nu nyi, ba ji
shiləgəbiya nda patəu.
16 Ji təɗər himiya nda ara nda sara na anə
nji tara wa nga ja.
17 Ji məl səˈyar kə aga nyabiya səra nabi
Əshaya nana ngau, abər:
18 “Kəja mafa ɗa kəra nayi
ngə caɗəbiya nyi,
yu yiwu nyi
ara ji pina huɗa yau,
yu nda nyana nyi
əngа Mambəl ɗa,
əngа ju nda həˈuna
abər yu nda
numa nə jirkur anə nji patəu.
19 Naja aˈyi wu nda pa əngа
hyaˈa ɗahə mai,
əngа ndər nda nggar ɗaha ja
wu huɗa giwa aˈyi mai.
20 Naji wu nda ɓəlna səra ləhə ja ɓəl mai,
əngа pitəlla kəra a ɗar ləhə ja tau,
naji wu nda tsəya mai,
kəl ji lari abər jirkur a səmkuri təlkur.
21 Njir duniya wu nda fiya fərkər nda
wu thləmə nyi.”

Yesu Ənga Təl Shatan
(Markusu 3:20-30; Luka 11:14-23)

22 Kə ndə shili ənga vanyi ndər məga ləfə
kəra nyinyau ənga mambəl ɗəmwa'yu. Kə
Yesu shiləgəbiya nyi, kəl ta ju sən ndər ənga
ju lar sau.
23 Ba ɗa sə dədəgur anə nji patəu, kə ndə
na, "A'yi zər Dawuda ta ngə kə wa?"
24 Ama ənggəra njir Farisi nggari abangau,
ba ndə na, "Ənga dənama nə Bilzabulu tələr
shatan ngə ndə kə wu kədlə mambəl ɗəmwa
'yi a biya."
25 Ta ɗa, Yesu wu səni səra ndu ɗənga, kə
ji na anə nda, "Kalar təlkur kəra təkəbiya dzə
məthlə wu ta'yi mai, ənga kalar məlmə ənga
ki kəra a'yi hənggər ənga kuvwa nyi mai,
nanda a'yi wu sən ta'yi mai.
26 Ma Shatan ngu kədlə Shatan, ya, a
təkəbiyar ja dzau. Ya, abari ngə təlkur nyi a
sən ta'ya?
27 Ma ənga dənama nə Bilzabulu nga yu
kədlə mambəl ɗəmwa'yi'yar, kar zəmbəlmar
hyi'yar tsu? Ənga mi nga ndu kədla? Aga-
bangau, nanda ngu nda məl numa anə hyi
ar kəra sə'yar kau.
28 Ama ma ɗa ənga dənama nə Hyal nga ya
vər kədlə mambəl ɗəmwa'yi'yar kau, a ɗari
abər təlkur Hyal a shiliri anə hyi.
29 "Ənga jiri, ndər sən vu ki ndər dənama ja
vuwa fa'ana kar nyi a'yi mai, kəl tanggərma
ji mbiya ndər dənama kau. Ja dzəgwa sən
fa'ar kar nyi.
30 "Ndəra gəra ənga yau, dawa ɗa ngau,
ənga ndəra gəra a vər kaɓə ənga yau, tətəlna
nga ja vər tətəlna.
31 Agabangau, yu na anə hyi, kalar bikau
ənga ndər diɗa Hyal ju nda təfəbiya nyi anə
nji. Ama ndəra ndər diɗa ar kəra Mambəl
Cicau, naji wu uya təfəbiya dzə mai.
32 Ma ndəra ndər diɗa ar kəra Zər Ndau,
nju nda təfəbiya nyi. Ama ndəra ndər nə
diɗa ar kəra Mambəl Cicau, naji wu uya
nja təfəbiya nyi mai, alaga kabangəkau ənga
zaman kəra a vər shili.

Wu Ənga Yayar Wu
(Luka 6:43-45)

33 "Məliya wu mənahəu ba yayar wa nyi a
ɗa mənahəu. Ga məliya wu ɗəmwa'yi tsu ba
yayar wa nyi a ɗa ɗəmwa'yu, ara ar yayar wu
nga nju tsamər wu.
34 Nahyi daɓə mətsapa'yar, lagu mani nga
hyi, nahyi njira ɗəmwa 'yi a sən nana səra
mənaha? Ara səra wu dəfu ca ngə miya wu
nana.
35 Ndə mənahəu, ju biya ənga ndər
mənahəu sara ar vira ji ɗəwana ari, ənga ndə
ɗəmwa'yu, ju biya ənga ndər ɗəmwa'yu sara
ar vira ji ɗəwana nda ari.
36 Ama yu na anə hyi, ar pəcir numa kalar
ndu nda ləri sakida ar kəra kalar ndər dididi
kəra biya sara wu miya ja.
37 Ara arya ndər kəra biya sara wu miya
gau, nga nju nda məl numa anə ngau, tara
nə pəlna ngau ənga nə mbiya ngau."

Maləmə Dlaɗə'yar Ənga Njir Farisi
Wu Gal Mətsamə
(Markusu 8:11-12; Luka 11:29-32)

38 Kə alenyi maləmə dlaɗə'yar ənga njir
Farisi na anə nyi, "Maləmə, 'yi wu yiwu ga
məliya 'ya sə dədəgur kəra wu ɗa mətsamə
sara ara gau."
39 Kə ji shaɗəwa nda, ji na, "Nji nə zaman
kau, nji ɗəmwa'yu, nji gəra hivər Hyal. Ndu
yiwu nda lari mətsamə nə sə dədəgur. Ama
mətsamə nə sə dədəgur a'yi kəra yu ca anə
nda mai, kəl mətsamə ar kəra nabi Yunana.
40 Ara ənggəra Yunana məliya pida makər
vu'yi ənga puci wu ta kalfi dəgaləu, abangə
ngə Zər Ndu nda məliya a gyiwu huɗa 'yi'yi.
41 Ara ar pəcir numa, njir Niniva wu nda
hya'ari ənga njir zaman kau, ba nda canə
nda abər nanda a'yi məliya səra kakalə mai,
arya nanda njir Niniva tubi ar pəcira Yu-
nana tətəlna nda ndər Hyal. Ya, kəja ndəra
ndiya Yunana a'yi ənggau.
42 Ar pəcir numa, kwatam Shiba wu nda
hya'ari ənga njir zaman kau, ja cabiya nda
abər nanda a'yi məliya səra kakalə mai, ara
ji hya'ari sara ar kudîyar duniya vira naɗəu
aga ja sa nggar ndər tsətsəlkur nə Təl Solo-
manu. Ya, kəja ndəra ndiya Solomanu a'yi
ənggau.
43 "Ma nji kədləbiya mambəl ɗəmwa 'yi a
biya sara wu dza ndau, ma ji gal vir sə həɗa
katini,
44 ju sən na, 'Ya ɓəra sha a ndu dza ndəra
yi biya sara a gwa.' Ma ji ɓəra sha shili, ba ji
sa thləwa dzə kau, nji tsəkəbiya caməu, ənga
kalar sə wu lagu,
45 Ba ja ɓəra sha, ja nda fa'ari mambəl
'yar paməpamə məɗəfə kəra ndiya nyi ənga
shishikur, ba nda ma'yi a vu ja nda vuwa
nggya. Ba nggyabiya ndə kə nə yukuɗəu, a
ndiya nə tanggərma ənga ɗəmwa'yu. Abangə
nga nyi wu nda ɗa anə nji zaman kau."

Miya Yesu Ənga Zamə Nyi'yar
(Markusu 3:31-35; Luka 8:19-21)

46 Tsu ja vər ndər əkkə'yi dlamir nji, kəja
mənyi ənga zamə nyi'yar shili a biya ndu
yiwu nda ndər anə nyi.
47 Kə vanyi ndə na anə nyi, "Kəja məngau
ənga zamə ngə'yar a biya ndu yiwu nda ndər
ənga gau."
48 Kə ji shaɗəwa nyi anə ndə kau, ji na, "Wa
ngə maɗa, ənga wa ngə zaməɗa'yara?"
49 Kə ji ca zəmbəlma nyi'yar ənga tsa ja, ji
na, "Kəja maɗa ənga zaməɗa'yar.
50 Ara kalar ndəra wu məl thlər ənga səra
dəɗa kəra a dəməlmə wu yiwu, naja ngə
zamə ɗa ənga kwamə ɗa ba maɗa."

13

Karapau Ar Kəra Ndər Sə Culi
(Markusu 4:1-9; Luka 8:4-8)

1 Ar pəci ta Yesu biya sara wu ki, ji biya
nggya ar miya dəl.
2 Dlamir nji gangə kaɓau ba ndə zəwari
nyi, kəl ta ji nda gwu kwambwal ji gwa
nggya gya, ba dlamir nji nggya nər nda a
miya dəl.
3 Kə ji nar nda sə paməpamə lagu karapau,
ji na, “Vanyi ndər zəwa ma'yi a gwar fa nyi,
a gwa sə culi.
4 Ənggəra ja vər sə culi, kə alenyi pənakər
ar lagu. Kə 'yagə'yar shili ba ndə sa səmku
nda.
5 Kə alenyi pənakər ar vi cacathləu, vira
'yi'yi a'yi gangə mai. Ba ndə tsau aga zəməu,
ara 'yi'yi kəra ar kəra nyi a'yi tədəɓə mai.
6 Ama ənggəra pəci ɗa kwakwaɗə gagaɗau,
ba ndə titi'wa ba ndə ul ara nggyilangə a'yi
ara nda gagaɗə mai.
7 Kə alenyi tədə a gyiwu pama shikədî, ndə
hə ənga nda, ba shikədî kar nda ara pəli.
8 Alenyi culi tsu tədə a gyiwu 'yi kəra
mənahəu, ndə hau, ba ndə puwa li gangə
gagaɗau, alenyi gharu gharu, ənga alenyi
kwakumunyi kwakumunyi ənga alenyi tsu
makərkumunyi makərkumunyi.
9 Ndəra ənga himi nggar sau, bəgə ja ng-
gari.”

Səra Karapau Nə Sə Culi Kə Cabiya
(Markusu 4:10-12; Luka 8:9-10)

10 Kə zəmbəlma nə Yesu 'yar shili ndə sa
yiwa nyi, “Mi ngə ɗa gu ndər anə nda ənga
karapə'yar ka?”
11 Kə ji shaɗəwa nda, ji na, “Sənbiya sə kəra
ɗəɗəwa nə təlkur Hyal a nə hyir nji, ama a'yi
anə nda mai.
12 Ndəra ənga sau nju cakəri nyi, aga ja uya
gangəu. Ama ndəra gəra ənga sau, alaga kəra
a'yi ara ja kushu nju ɓəra dləwuri.
13 Səra ɗa yu ndər anə nda ənga karapau.
“Aga ndu tsamə ama nandə
wu tsambiya mai,
ndu səhimi ama nandə
wu nggari mai ənga nandə
wu nggabiya mai.
14 Lagu kə ngə ndər nabi Əshaya nyabiya dzə
ar kəra nda abər,
“ ‘Hyu nda dumwa
ənga ngga ama nahyi
wu nggabiya mai,
hyu nda tsamə ama nahyi
wu tsambiya mai.
15 Ara ɗəfuwa nji kə a ɗar ɓaɓalu,
himiya nda tsu wu nggar sə mai,
ənga ndə haɗîya liya nda,
ara nda sara lar sə ənga liya nda,
nda nggari ənga himiya nda,
ənga nda nggabiya ənga ɗəfuwa nda,
nda sha shili əgya yau,
ya mbəɗana nda.’
16 Nahyi nər hyi, barka anə liya hyi ara ndu
lar sau, ənga himiya hyi ara ndu nggar sau.
17 Yu nar hyi jiri, nabi'yar gangəu ənga nji
cicau, a yiwur nda, nda lari sə'yar kə hyu
lar kau, ama nandə lari mai. A yiwur nda,
nda nggari sə'yar kə hya vər nggar kau, ama
nandə nggari mai.
18 “Kəja səra karapə ar kəra ndər sə culi kə
cabiya:
19 Ma ndə nggar ndər nə təlkur Hyal ama
naji nggabiya mai, ba Shatan a shili ja
fa'abiya səra ji nggari kə sara wu ɗəfuwa ja.
Naja kə ngə cabiya culi kəra pənakər ar lagu.
20 Kəra pənakər ar vi cacathlə ətsu, naja
ngə nju gəla ənga ndəra nggari ndər Hyal, ba
ji dləwuri aga zəmə ənga huɗə pərtəu.
21 Ama ara naja a'yi ənga nggyilangə mai,
ba ji səkar nə pəci kushu. Ənggəra ɓwaɓwatə
shili anə nyi arya ndər Hyal, ba ji sha a
gyiwu yukuɗə ənga kusa.
22 Culi kəra nji səna wu pama shikədî kə
tsu, naja ngə nju gəla ənga ndəra nggari ndər
Hyal, ama kə nggyabiya duniya ənga gal
gənna kari ndəra nyi ara hau, kəl ta ji ɗa gəra
ənga akkəri.
23 Culi kəra nji səna ar 'yi'yi mənahə kə
tsu, naja nga nju gəla ənga ndəra nggari
ndər Hyal ba ji nggabiya. Ju ɗa ənga akkəri,
ju puwali, alenyi gharu gharu, ənga alenyi
kwakumunyi kwakumunyi ənga alenyi tsu
makərkumunyi makərkumunyi.”

Karapau Ar Kəra Hyanggili

24 Yesu ɓəra nar nda vanyi karapau, ji na,
“Kəja səra nja sən gəlabiya təlkur Hyal əni,
ənggər vanyi ndə kəra thləkana culi mənahəu
wu fa nyi.
25 Ama pəci kəra nju ghanyi, ba dawa nyi
shili ka sa thləkana hyanggili wu fa nyi a ndu
pama uhi, ba ji ma'yi sə nyi.
26 Ar pəci kəra uhi kəra nji thləkana kə hau,
ndə məliya kər, ba hyanggili hya'ari tsu.
27 “Mafa nyi'yar shili ndə sa na anə nyi,
‘Thlagər ki, a'yi culi mənahə nga gə thləkana
wu fa ngə wa? Ya, lagu mani ngə hyang-
gili'yar kə tsə ari ka?’
28 “Kə ji na anə nda, ‘Dawa ngə məliya
abangau.’ Kə mafa'yar kə yiwa nyi, ‘Ya, gu
yiwu 'ya ma'yi 'ya gwa kukucina nda ya?’
29 “Ama kə ji shaɗəwa nda, ‘Awau, ara a
vər kuci hyanggila nyi, ba hya kucina daɓə
ənga uhi.
30 Piyar nda mau nda hə gyapəu kəl pəcir
fwahəu. Ar pəci ta yu nar nyi anə njir məl
thlər. Tanggərma, nda dzəguya ənga hyang-
gila nyi'yar, nja kaɓiya nja nggyina nda. Ba
nja dzəgwa gəmna uhi ba nja fa'ana a su
tsamə.’ ”

Karapau Ar Kəra Culi Bəla
(Markusu 4:30-32; Luka 13:18-19)

31 Yesu ɓəra nar nda vanyi karapau, “Təlkur Hyal ənggər culi bəla nga nyi, kəra vanyi ndə həri ji thləkana wu fa nyi.
32 Naja nga ndiya patər culi ənga kushu, ama ma ji hau, ba ja ndiya patəkura wu kəra wu masəmə ənga dəgaləu, ba ˈyagəˈyar a liya kir nda ar tsa nyi.”

Karapau Ar Kəra Thləlamə
(Luka 13:20-21)

33 Yesu ɓəra nar nda vanyi karapau, ji na, “Təlkur Hyal ənggər thləlamə nga nyi, kəra mala həri ji gwaɗəbiya əpou tasaˈwu təkə sə makər əni, ba ja dzəgwa thləthlə gagaɗau.”
34 Yesu nar nyi najaka ndər patə anə daɓər dlami lagu karapau. Sə aˈyi ji nar nda zəmə gəra ənga karapə mai.
35 Lagu kə nga ji nyabiya səra nabi Əshaya nana abər,
“Yu nda pahəna miya,
yu ndər ənga karapau,
Yu nda cabiya nyi
anə nji səra ɗəɗəwa
mbar dzəgwar duniya
aga nda sənbiya.”

Yesu Nar Nda Səra Hyanggili
Wu Fa Uhi Aga Nyi

36 Kə Yesu piyari dlamir nji, ji maˈyi a vu huɗa ki. Zəmbəlma nyiˈyar shili əgya ja ndə sa na anə nyi, “Nar ˈya səra hyanggili wu fa uhi kə aga nyi.”
37 Kə ji shaɗəwa nda, ji na, “Ndəra thləkana culi mənahə naja ngə Zər Ndau.
38 Fa uhi kə ca ngə duniya, culi mənahə ca ngə wazha nə təlkur Hyal. Hyanggili kau, ca ngə wazha Shatan.
39 Dawa kəra thləkana hyanggili kau, naja ngə Shatan ənga kərnyi. Pəcir fwahəu ca ngə kuɗiyar duniya. Njir gəm uhi nanda ngə waladiˈyar.
40 “Ənggər kəra nju tsəmiya jigwal nja nggyina, abangə nga nyi wu nda ɗa pəcir kuɗiyar duniya.
41 Zər Ndu nda səwa waladi nyiˈyar aga nda faˈabiya kalar səra wu dla ənga bikau ənga njir məl sə ɗəmwaˈyi sara wu təlkur nyi.
42 Nda dzəgwa vakuwa nda a gwu uˈur kətsa, a guna nda dzəgwa wau ənga ɗə hira nda.
43 Ar pəci ta ngə njir məl thlər kəra tsapə wu nda mbəl ənggər pəci wu təlkur dərnda. Njira ənga himi nə nggar sau, taˈyi nda nggari.

Bərba Kəra Ɗəɗəwa

44 “Təlkur Hyal ənggər bərba nga nyi kəra nji ɗəwana wu huɗa fa. Ta vanyi ndə nəri, ba ji ɓəra ɗəwana wayu. Ara ənggəra huɗa ji pida, ba ji maˈyi ji nda ɗəlna patər səra ara ja, ba ji dzəgwa ɗəlbiya fa nyi.
45 “Ətsu, təlkur Hyal ənggər ndər ɗəlna sə nga nyi kəra a vər gal handzəlkwa.
46 Ta ji thləwa kəra nju ɗəl ənga gənna gangəu, ba ji maˈyi ji nda ɗəlna patər səra ara ja, ba ji sa ɗəlbiya.

Karapau Ar Kəra Litagəu

47 “Ətsu wayu, təlkur Hyal ənggər litagə kəra nji fuwa a gwu dəl nga nyi kəra mbari culi kalfi paməpamə gangəu.
48 Ənggəra ji nyau ənga kalfi, kə njir təm həbiya a biya miya dəl. Kə ndə dzəgwa nggya gya ndə ɗəmbiya kalfi kəra mənahəu ndə puwa a gu bəngə, ba ndə dzəgwa pəna ɗəmwa ˈya nyi.
49 Abangə nga nyi wu nda ɗa ar pəcir kuɗiyar duniya. Waladiˈyar wu nda shili nda sa təkəbiya nji ɗəmwaˈyi ənga nji tsapəu.
50 Ba nja dzəgwa vakuwa nda a gwu uˈur kətsa, a guna nda dzəgwa wau ənga ɗə hira nda.
51 “A nggabiyar hyi səˈyar kə patə ya?” Yesu yiwar nda.
“Angə,” əngwar nda.
52 Kə ji na anə nda, “Agabangə kalar maləmə dlaɗə kəra nji highiɓər nyi sə ar kəra təlkur Hyal, ənggər thlagər ki nga ja kəra gwu umbwa nyi, ji gwa faˈabiya bərba mafəliyangə ənga bərba hahal a biya.”

Nji Nggəl Ara Dləwu Yesu Wu Nazəratu
(Markusu 6:1-6; Luka 4:16-30)

53 Ənggəra Yesu kuɗəna na karapəˈyar kau, ba ji piyari vi ta.
54 Shilir Yesu wu məlmə nyi, ba ji dzəguya highiɓə anə nji wu umbwa daɓə dzə njir yahudiya. Ba ɗa sə dədəgur anə nda, ndə na, “Əmani ngə ndə kə uya sənbiya sə ka, ənga dənama nə məl sə dədəgurˈyar ka?”
55 “Aˈyi zər ndər ta wu ta ngə wa? Aˈyi mənyi nga nju ngga ənga Maryamu ta wa? Aˈyi zamə nyiˈyar ngə Yakubu ənga Yusufu ənga Simanu ba ənga Yahuda wa?
56 Kwamə nyiˈyar aˈyi nda əkkəˈyi mən ənggə wa? Ya, sara mani nga ji uya patəkura səˈyar ka?”
57 Ba huɗa nda ndzə ənga ja. Ama kə Yesu na anə nda, “Kəl wu məlmə nyi, ənga wu pama nji nyi, ba wu ki nyi nga nji gəra ha kəra nabi.”
58 Naji ɓəra məl sə dədəgurˈyar gangə wu pama nda mai, ara ghar mbərsar nda.

14

Nji Thlana Kəra Yahwana
Ndər Məl Baɓətizəma
(Markusu 6:14-29; Luka 9:7-9)

1 Ar pəci kə ngə təl Hirudusu nggari ndər ar kəra Yesu.
2 Kə ji na anə njir məl thlər nyi, “Ndə kau, Yahwana ndər məl Baɓətizəma ngau, a hyaˈari ja sara vir tau, ca ngə səra ɗa ji uya dənama nə məl sə dədəgurˈyar kau.”
3 Arya ɗəɗəməu Hirudusu mbari Yahwana, ba ji mbiya nyi, kə ji fuwa nyi wu

fursəna arya Hirudiyasu, mala zamə nyi Fəlipəu.
4 Ara ɗəɗəməu Yahwana wu na anə Hirudusu abər a ɓəlnar ja dlaɗau ara ji həri Hirudiyasu aga mala nyi."
5 Hirudusu wu yiwu ja tsəya Yahwana, ama ju hivər ara nji, ara ndə hər Yahwana ar viya nabi.
6 Ar pəcir mini nə ɗəngari pəcir ya nə Hirudusu, ngə kwar Hirudiyasu fəl anə nji, ba fəl kə pina huɗa Hirudusu gagaɗau.
7 Arya kau, kə ji hər alkawal daɓə ənga səm fəla, abər, ju nə nyi kalar səra ji yiwa ara ja.
8 Kə mənyi nar nyi səra ja yiwa, kə ji na, "Nə ɗa nji kəra Yahwana ndər məl Baɓətizəma ar pəli."
9 Kə sə kə ɓwanə nyi kər gagaɗau, ama arya alkawal ənga səm fəla kəra ji həri, ənga məthləpi nyi'yar kəra a'yi ənga ja, naji wu yiwu ja kar nyi mai.
10 Kə ji səwa a vu fursəna aga nja vuwa thlana kəra Yahwana.
11 Ji shili əni ar pəli, ji sa nə nyi anə zər kwa nyi, kə ji nə nyi anə mənyi.
12 Kə zəmbəlma Yahwana 'yar shili ndə sa həri dza ja. Ba ndə nda haɗəna. Kə ndə ma'yi ndə nda nar nyi anə Yesu.

Yesu Səmənа Nji Dubu Təfu
(Markusu 6:30-44; Luka 9:10-17; Yahwana 6:1-14)

13 Ənggəra Yesu nggari abangau, ba ji hya'ari ji gwu kwambwal. Kə ji tərabiya a ndar vira nji a'yi ari mai aga ja nda nggya zhizhi nyi. Ama ənggəra dlamir nji nggari abangau, ba ndə hya'ari sara wu məlmə paməpamə ndə nu nyi ənga hi.
14 Ənggəra Yesu biya sara wu kwambwal, ba ji lari dlamir nji gangəu. Ənggau, ba ji təhuɗə əgya nda, ba ji shiləgəbiya njira gəra ngga wu pama nda.
15 Ənggəra wagə ɗa, kə zəmbəlma nyi'yar shili ara ja, ndə na, "Vi kə nji a'yi a gwa mai, ənga tsu vi a ɗar dləru. Tətəlna nji kau, tara ba nda ma'yi a ndu huɗa giwa kəra zəwar vi kə nda ɗəlbiya sər səm anə kərnda, aga nda səmku."
16 Kə Yesu na anə nda, "A'yi mbari kəl nda ma'yi mai, nə nda mə sə kəra nda daɓaga sən səm."
17 Kə ndə shaɗəwa nyi, ndə na, "Sə a'yi kəra tsa'a 'ya nə nda mai, kəl ləgu ɗəfə təfu ənga kalfi məthlə ngə a'yi wacu."
18 Kə ji na, "Shila mə əni."
19 Kə ji nar nyi anə nja nyi nda nggya gya ar sar. Ji həri ləgu ɗəfə təfu ənga kalfi məthla nyi, ba ji hya'anakər a dəməlmau, kə ji usaku anə Hyal, ba ji ɓəɓələwa nda. Kə ji dzəgwa nə nyi anə zəmbəlma nyi'yar, nanda tsu, kə ndə təkəna nyi anə dlamir nji.
20 Patəkura nda səm ndə nyau. Kə zəmbəlma nyi'yar tsəmiya tsəla kumo apə məthlə ənga səra hiyau sara wu miya nda.
21 Njira səm sə kau, shili zhizhir nda nji dubu təfu ngau. Ama nji jiga mathləkə'yi ənga wazha mai.

Yesu Ɓau A Dar Kəra 'Yimi
(Markusu 6:45-52; Yahwana 6:15-21)

22 Ənggərna, kə Yesu fuwa zəmbəlma nyi'yar a gwu kwambwal aga nda tərabiya wu mwa nyi a biyar ya dəl. Naja nə nyi, kə ji ta'yi wu yukuɗə aga ja səwa dlamir nju lagu.
23 Ayukuɗa ji səwa dlamir nji ndə ma'yi, ba ji ma'yi sə nyi a dar kəra mau aga da ndər ənga Hyal. Ənggəra wagə ɗa, tsu ja a dar kəra mə zhizhi nyi.
24 Ar pəci kau, kwambwal a gwar hada dəl nga nyi, kəja dləgwamər 'yimi wu tsatsa nyi ənga yambaɗə wu ka nyi ara ɓau.
25 Ənggər saka makər nə vu'yi, kəja Yesu a vər ɓau, a ndəgya nda a dar kəra 'yimi.
26 Ənggəra zəmbəlma nyi'yar lari nyi a vər ɓə a dar kəra 'yimi, ba hivər mbar nda gagaɗau. "Dəgur ngə canə mən kər," əngwar nda, ba ndə mbar wau ara hivər.
27 Ama ənggərna kə Yesu nar nda, "Hya sara ɓukər anə kərhyi mai! Nayi ngau. Hya sara hivər mai."
28 Əngwar Biturusu anə nyi, "Thlagəu, ma nagə ngau, nar ɗa ya ndara gau, a dar kəra 'yimi kau."
29 "A ndau," əngwar Yesu. Kə Biturusu biya sara wu kwambwal, ji mbar ɓə a ndəgya Yesu.
30 Ama ta ji lari yambaɗə a vər sə ənga dənama, ba hivər mbari nyi, ba ji mbar gya cau. Kə ji wau, ju na, "Thlagəu, mbəɗana ɗa!"
31 Aga zəmə kə Yesu hari nyi tsi, ba ji mbari nyi. Əngwar ja, "Nagə ndə tətəwa mbərsa, mi ngə ɗa gə təkə kəra?"
32 Ənggəra ndə gwu kwambwala nyi, kə yambaɗə kə ta'yau.
33 Kə njira gwu kwambwal dləvə Yesu, ndu na, "Ənga jiri nagə Zər Hyal ngau."
34 Ayukuɗa ndə tərabiya a biyar ya dəl, ba ndə gya wu məlmə Janisaratu.
35 Ta njir məlma nyi tsaməri abər Yesu ngau, ba ndə səwa nja nar nyi anə njir 'yi'ya nyi patəu, aga nda shili ənga njira gəra ngga anə nyi.
36 Ndə sa kədi nyi aga nji gəra ngga nda tsəkwari alaga miya cira ləgutə nyi. Patəkura njira tsəkwar nyi, ba ndə ɗa jaməu.

15

Kəbəkwatəu Nə Njira Nggurəm
(Markusu 7:1-13)

1 Kə alenyi njir Farisi ənga maləm'yar nə dlaɗau, shili əgya Yesu sara wu Urshalima ndə sa yiwa nyi,

2 “Mi ngə ɗa zəmbəlma ngəˈyar wu ɓəla
kəbəkwatəu nə njira nggurəm nə məlmə
maya? Nandə wu ci tsi divira nda səm sər
səm mai.”
3 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Mi ngə ɗa
hyu ɓəlna səra Hyal na nja ɓəlari, aga hya
ɓəlari səra əjir hyu na?
4 Ara Hyal nana wu ndər nyi, ‘Ga gənggər
nyi səli anə dəngau ənga məngau.’ Ənga tsu,
‘Ma ndəra nggəliya dənyi ənga mənyi kəl nja
tsəya nyi.’
5 Ama hyu highiɓau, abər, ndu sən na anə
dənyi ənga mənyi, ‘Kalar dləwa dzə kəra hya
kyaga uya ara yau, a nə nyir yau anə Hyal,’
6 naja aˈyi a sən ‘gənggər nyi səli anə dənyi’
ətsu mai. Agabangau, ba hyi məliya ndər
Hyal ɗa sə kurthləu lagur sər cijir hyi.
7 Nahyi nji batal! Jiri nga nyi ənggəra nabi
Əshaya nana ndər ar kəra hyi abər,
8 “ ‘Nji kə ndu gənggər ɗa səli
ənga miya nda wacu,
ama ɗəfuwa nda
a maˈyiri naɗə ara yau.
9 Ndu dləvə ɗa ar cicir miya nda,
ndu highiɓə lagu dlaɗə
kəra ndə ngə məliya, abər ca ngə ndər
Hyal.’ ”
10 Kə Yesu ngga dlamir nji a shili wu dzə
nyi, ji na anə nda, “Siya ɗa mə himi patə hyi,
aga hya nggabiya sə kau.
11 Sər səm kəra ndu fuwa a gwu miya ja a
sən məliya ndə ‘dedeɓə’ wu mwar Hyal mai,
ama səra biya sara wu ndə ngu məliya ndə
‘dedeɓə’ wu mwar Hyal.”
12 Kə zəmbəlmaˈyar shili ara ja ndə sa yiwa
nyi, “A səni gə abər huɗa njir Farisi ndzəndzə
nga nyi ənga gau, ənggəra ndə nggar ndər kə
ya?”
13 Kə Yesu shaɗəwa, ji na, “Kalar sə
thləthləka kəra aˈyi dəɗa kəra a dəməlmə ngə
thləkana mai, ba nja kucina.
14 Piyari nda mau. Nanda ənggər nji ləfə
ngau a vər təɗəmwa anə alenyi nji ləfau.
Patəkura nda, ndu pəpau a gu kaˈu.”
15 Kə Biturusu na anə nyi, “Nar ˈya səra
karapə kə cabiya.”
16 Kə Yesu na, “Kar ya, tsu hyi dza ya?”
17 “Aˈyi hyu səni abər səra gwu miya ndau
wu tərabiya a gyiwu ta ja, ba ja dzəgwa
tərabiya a biya wa?
18 Ama səra biya wu miya ndau, sara wu
ɗəfuwa ja nga nyi wu biya. Ca ngu məliya ndə
‘dedeɓəu.’
19 Ara sara wu ɗəfuwa ndə ngə ɗənga
dəmwaˈyi wu shili, sə ənggər tsa ndau ənga
səsukur ənga həl ənga sakida nə fati ənga ndza
thləmər ndau.
20 Səˈyar kə ngu məliya ndə ja ɗa ‘gəra
cicau,’ ama səm sər səm gəra ənga tsi cicau a
sən məliya ndə ja ɗa ‘gəra cici’ mai.”

Mbərsa Nə Vanyi Mala
(Markusu 7:24-30)
21 Kə Yesu piyari vi ta, ba ji maˈyi a vu
ˈyiˈyir Taya ənga Sidonu.
22 A vuna kə mala kəra aˈyi mala njir
Yahudiya mai shili ara ja, ji na, “Thlagəu,
Zər Dawuda, təhuɗə əgya yau. Kəja mambəl
ɗəmwaˈyi a vər lə ɓwaɓwatə gagaɗə anə kwa
ɗa.”
23 Ama sə aˈyi kəra Yesu shaɗəwa nyi mai.
Kə zəmbəlma nyiˈyar shili ara ja ndə kədi nyi,
ndə na, “Kədləna nyi ja maˈyi, ara kə ju nu
mən ju ɓwanə mən kər kau.”
24 Kə ji shaɗəwa, ji na, “Hyal səwa ɗa a shili
anə njir Izirayila kəra ənggər təmahə sasa
wacu.”
25 Ama kə mala kə shili, ji sa ɓəliya undi wu
mwa nyi, ji na, “Thlagəu, dləwar ɗa.”
26 Kə ji shaɗəwa, ji na, “Aˈyi ɗa tsaˈa nja həri
sər səm wazha nja vakana nyi anə hyaˈyar
mai.”
27 Kə ji na, “Jiri nga nyi Thlagəu, ama alaga
abangau, hyaˈyar ndu səm səra pəpənakər
sara wu miya wazha ma nda vər səm sau.”
28 Kə Yesu shaɗəwa, ji na, “Mala, dəgal
gagaɗə ngə mbərsa ngau. Bəgə səra gu yiwu,
ja ɗa.” Abangau, kə kwa ta ɗa jamə ar pəci
ta.

Yesu Shiləgəbiya Nji Gangəu
29 Sarar vi ta, kə Yesu maˈyi lagu dəl Galili.
Kə ji maˈyi a dar kəra mau, kə ji da nggya
gya.
30 Dlamir nji gangə shili əgya ja, ndu shili
ənga nji paməpamə gangə kəra gəra ngga.
Nanda ngə, nji təsəkənəu, ənga nji ləfau,
ənga nji kukurɓəu, ənga njir məga, ənga njir
shiləgə paməpamə gangəu, ba ndə sa pina
nda əgya hiya Yesu. Kə Yesu shiləgəbiya nda.
31 Kə sə kə ɗa sə dədəgur anə nji, ənggəra
ndə nggar njir məga a vər ndər ənga ndə lari
nji kukurɓə ɗa jamə ənga nji təsəkənə a vər
ɓau ba nji ləfau wu lar sau. Kə patəkura nda
dləvə Hyal nə njir Izirayila.

Yesu Səmənа Nji Dubu Foɗəu
(Markusu 8:1-10)
32 Kə Yesu nggari zəmbəlma nyiˈyar a shili
ara ja, kə ji na anə nda, “Yi wu təhuɗə əgya nji
kau, ara əshina pida makər nga nda ənga yau,
nandə səm sə mai. Nayi wu yiwu ya səwa
nda, nda maˈyi ənga wuɓə mai, nda sara nda
shavər ar lagu.”
33 Kə zəmbəlma nyiˈyar shaɗəwa, ndə na,
“Əmani nga mən wu nda uya sər səmənа
dlami kə ar tagə ka?”
34 “Ləgu ɗəfə yiɗawa nga ara hya?” Yesu
yiwa nda. Kə ndə shaɗəwa nyi, “Ləgu ɗəfə
məɗəfə ənga kalfi yiɗəɗə yiɗawu.”
35 Kə ji nar nyi anə dlamir nji, nda nggya
a gyiwu ˈyi.
36 Kə ji həri ləgu ɗəfə məɗəfə ənga kalfiya
nyi. Ayukuɗa ji usaku Hyal, kə ji ɓəɓələwa,

ba ji nə nyi anə zəmbəlma nyi'yar. Nanda tsu, ba ndə tətəkəna nyi anə nji.
37 Patə nda ngə səm, ndə nyau. Ayukuɗa nyi zəmbəlma nyi'yar tsəmiya tsəla nyinyi məɗəfau ənga səra hiyau sara wu miya nda.
38 Njira nji səməna ca ngə shili zhizhir nda nji dubu foɗəu, nji jiga mathləkə'yi ənga wazha mai.
39 Ayukuɗa Yesu səwa dlamir nji nda ma'yi, kə ji gwu kwambwal, ba ji ma'yi a vu 'yi'yir Magadanu.

16

Gal Mətsamə
(Markusu 8:11-13; Luka 12:54-56)

1 Kə njir Farisi ənga njir Sadusi shili əgya Yesu, aga nda sa dzəbiya nyi. Kə ndə na anə nyi, aga ja canə nda mətsamə sə dədəgur sara dəməlmau, kəra wu cabiya abər sara ara Hyal nga ja.
2 Kə ji shaɗəwa nda, ji na, "Ma wagə ɗa, ba hyi lari ndəla məlmə a ɗar dəzəu, ba hya na, 'Vi wu sa ɗa jamə əzəgəu.'
3 Ma mudlə tsu, ma hyi lari ndəla məlmə dəzəu ənga zəgutu, ba hya na, 'Əshina nə nyi nju nda təɗə par.' Nahyi, hyu sən təkəbiya paməpaməkura dlama, ama nahyi wu sən təkəbiya paməpaməkura sə dədəgur kəra wu ɗarkər kabangəkə mai.
4 Njir nggyabiya kabangəkə nji ɗəmwa'yu, njira gəra nu Hyal wu yiwu nda lari sə dədəgur. Ama sə dədəgur a'yi nju nda ca anə nda mai, kəl nə nabi Yunana." Kə Yesu piyari nda ba ji ma'yi.

Thləlamə Nə Njir Farisi
Ənga Njir Sadusi
(Markusu 8:14-21)

5 Ənggəra zəmbəlma nyi'yar tərabiya a biyar ya dəl, ba ndə dəngari nandə həri macikəl mai.
6 Kə Yesu na anə nda, "Hya hangəkal, ənga hya tsamə ar kəra thləlamə nə njir Farisi ənga njir Sadusi."
7 Kə ndə thla wu pama nda, ndə na, "Ji na abangau, ara kə mən gəra həri macikəl kə ngau."
8 Ta Yesu sənbiya səra ndu thla, kə ji na anə nda, "Nahyi njira ənga mbərsa kukushu, mi ngə ɗa hyu ndər wu pama hyi abər ara kə hyi gəra həri macikəl kə nga?
9 Ba'anə kabangəkə nahyi nggabiya mai ya? A far hyi ənggəra yi səməna nji dubu təfu ənga ləgu dəfə təfu ta ya? Ətsu a far hyi tara tsəla yiɗau nga hyi nyana ənga səra hiyau wu miya nji ta ya?
10 Əndəga a far hyi ənggəra yi səməna nji dubu foɗə ənga ləgu dəfə məɗəfə ənga tara tsəla yiɗau nga hyi nyana ənga səra hiyau wu miya nji ta ya?
11 Mi ngə ɗa nahyi nggabiya abər a'yi ar kəra macikəl nga ya vər ndər maya? Ama yi na anə hyi aga hya hangəkal ənga thləlamə nə njir Farisi ənga njir Sadusi."
12 Kə ndə nggabiya abər naja a'yi a vər ndər anə nda, aga nda hangəkal ənga thləlamə nə ta macikəl mai, ama ar kəra highiɓə nə njir Farisi ənga njir Sadusi.

Biturusu Nana Abər Yesu Ngə Kərsiti
(Markusu 8:27-30; Luka 9:18-21)

13 Ar pəci kəra Yesu shili wu 'yi'yir Kayisariya Fəlipi, kə ji yiwa zəmbəlma nyi'yar, ji na, "Wa nga nju na ənga ya, nayi Zər Nda?"
14 Kə ndə shaɗəwa nyi, "Alenyi nju na Yahwana ndər məl Baɓətizəma, ənga alenyi nji Iliya, ənga alenyi nji tsu Irimiya ənga zəmə wu pama nabi'yar."
15 "Ama kar nahyi tsu, wa nga hyu na nga ya?" ji yiwa nda.
16 Kə Simanu Biturusu shaɗəwa, ji na, "Nagə ngə Kərsiti, Zər Hyal kəra ənga pi."
17 Kə Yesu na anə nyi, "Ndər barka nga gau, Simanu zər Yunana, arya a'yi ndə ngə cabiya ngə sə kə mai, ama Dəɗa kəra a dəməlmau.
18 Yu na anə ngau, nagə Biturusu tsəka ngau, ar kəra tsəka kə nga yu hər daɓə dzə njir nu ɗa, daɓə njira səra ənga dənama nə tau, a'yi a sən səm təlkur ar kəra nda mai.
19 Yu nə ngə sər pahə miya ki nə təlkur Hyal. Ətsu kalar səra gə mbiya wu duniya mbamba nga nyi a dəməlmau, ənga kalar səra gə pəlna wu duniya pəpəl nga nyi a dəməlmə ətsu."
20 Kə Yesu təɗar himiya zəmbəlma nyi'yar abər nda sara na sə kə anə kalar ndə abər naja ngə Kərsiti mai.

Yesu Nana Ənggəra Ji Wu Nda Tau
(Markusu 8:31; 9:1; Luka 9:22-27)

21 Mbari ar pəci kə ngə Yesu dzəguya na anə zəmbəlma nyi'yar, abər kəl ji ma'yi a vu Urshalima. A vuna ju vuwa lar ɓwaɓwatə paməpaməu. Nji nggungurəm nə məlmau, ənga pubu dədəgal'yar, ənga maləmə dlaɗə'yar wu nda piyari nyi, ba nda tsəya nyi, ama ayukuɗa pida makəru, ba ja hya'ari ənga pi.
22 Kə Biturusu hər nyi a ndar batiti, ji nda kughiya nyi, ji na, "Wu ɗa mai Thlagəu, Hyal a tsana sə ənggər kə a ɗa ənga gau."
23 Ama kə Yesu shabiya dzau, ji na anə Biturusu, "Təkə ənga yau, Shatan! A ɗar gə sər thlə hi anə ɗa, ara ɗənga ngau ənggər nə nji nga nyi, a'yi nə Hyal mai."
24 Kə Yesu nar nyi anə zəmbəlma nyi'yar, "Kalar ndəra wu yiwu ja nu ɗa, kəl ja piyari yiwu kərnyi, ba ja həri wu dladlakə nyi, ba ja nu ɗa.
25 Ara kalar ndəra wu yiwu piya ja, ju nda tini. Ndəra gəra yiwu piya ja arya yau, ju nda uya.

26 Mi ngə akkəri kəra ndu uya ma nji nə nyi
duniya patəu, ba ja tini piya ja? Əndəga mi
ngə ndə a sən ləri ar viya piya ja?
27 Arya nayi Zər Ndau, wu nda shili wu
kadakadarkur nə Dəɗa əngа waladi ɗa'yar.
Yu sa məliya nyi numa anə patər njir duniya
ar lagu kəra ndə məl thlərər nda ari.
28 Yu nar hyi jirkura nyi, alenyi nji a'yi
ənggau tata'yu, nandu nda tə mai, kəl ndə lar
Zər Ndau wu shili wu təlkur nyi."

17

Bəla Dzə Nə Yesu
(Markusu 9:2-13; Luka 9:28-36)

1 Ayukuɗa pida kwa, kə Yesu həri Biturusu
əngа Yakubu əngа Yahwana zaməya Yakubu
ba ji hər nda a ndar kəra vanyi mau kəra
dzəgaməu, nanda zhizhir nda.
2 A ndəna, kə dza ja bəlana dzə wu mwar
nda. Bama ja wu mbəl ənggər pəci əngа
ləgutə nyi ɗa pərtə pwahəu.
3 Kukuthlə kə nabi Iliya əngа nabi Musa
shili nda vər ndər əngа Yesu.
4 Biturusu na anə Yesu, "Thlagəu, shilir
mən ənggə kau, a ɗar mənahəu. Ma gu yiwu,
ya sən məliya kwapatə makər ənggau, pathlə
anə ngau, pathlə anə Musa əngа pathlə anə
Iliya."
5 Ma tsu ja vər ndər, kə mbəmbəl sara du
dlama sa haɗiya nda, kə nji nggari ɗahəu
sara du dlama wu na, "Naja kau, Zər Ɗa
ngau, yu yiwu nyi; huɗa yi pipida əngа ja
gagaɗau. Hya səya nyi himi!"
6 Ənggəra zəmbəlma nyi'yar nggari aban-
gau, ba hivər mbar nda, kə ndə uzhiya
bama nda a gyiwu 'yi.
7 Ama kə Yesu shili ji sa tsəkwar nda, ji na
"Hya'ara mau. A sara hya hivər mai."
8 Ənggəra ndə hya'anakər, nandə ɓəra lar
ndə mai kəl Yesu zhizhi nyi.
9 Ənggəra nda vər shida sara dar ma nyi,
Yesu kughiya nda, ji na, "A sara hya na anə
kalar ndə sə kə hyi lar kə mai, kəl ma Zər
Ndə hya'ari sara vir tau."
10 Kə zəmbəlma nyi'yar yiwa nyi, ndə na,
"Ya ara mi ngə maləmə dlaɗə'yar na abər kəl
Iliya ɓəra shili tanggərma ka?"
11 Yesu shaɗəwa, ji na, "Pakatə Iliya wu
shili, ju sa fuwa sə patə wu lagu.
12 Ama, yu nar hyi, abər, Iliya a shiliri tsu
kaɗəu, ama nandə tsamə ri nyi mai, kəl ta
ndə məliya nyi səra ndu yiwu. Abangə tsu
ngə Zər Ndau, wu nda lari ɓwaɓwatə wu tsa
nda."
13 Kə zəmbəlma nyi'yar nggabiya abər ja
vər ndər anə nda ar kəra Yahwana ndər məl
Baɓətizəma.

Yesu Shiləgəbiya Zər Kəra
Əngа Mambəl Ɗəmwa'yu
(Markusu 9:14-29; Luka 9:37-43a)

14 Ənggəra ndə shili əgya daɓər dlami, ba
vanyi ndə shili ara Yesu, kə ji sa uzhau wu
mwa nyi, ji na,
15 "Thlagəu, təhuɗə əgya zər ɗa kau. Sə
tsatsa ngə wu tsa nyi, əngа tsu ju lar
ɓwaɓwatə gagaɗau. Aga gangə nga ju təɗə
a gwu u'u, əngа tsu a gwu 'yimi.
16 Yi shili əngа ja anə zəmbəlma ngə'yar,
ama nandə sən shiləgəbiya nyi mai."
17 Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Nahyi nji
kabangəkau, nji gəra mbərsa, nji ɗəmwa
'yu, ba'anuwa nga ya nggya əngа hya?
Ba'anuwa nga ya səsu hya? Shila mau əngа
zəra nyi anə ɗa."
18 Kə Yesu kughiya mambəl ɗəmwa'ya nyi,
ba ji biya sara wu dza zəra nyi. Ənggərna ba
zəra nyi ɗa jaməu.
19 Kə zəmbəlma nə Yesu 'yar shila anə nyi
ar ɗəwa ndə sa yiwa nyi, "Mi ngə ɗa 'yi təwa
ara kədləbiya mambəl ɗəmwa'yi ka?"
20 Kə Yesu shaɗəwa nda, "Arya mbərsar
hyi kushu nga nyi. Əngа jiri yu na anə
hyi, ma mbərsar hyi a'yi ənggər culi bəla,
culi kəra ndiya əngа kushu wu culi patəu,
hyu sən na anə mə kau, 'Hya'ari ənggau ga
ma'yi a ndəna,' ətsu ba ja hya'ari, ba ja ma'yi.
Agabangau, sər kar hyi kər a'yi mai."
21 [Culi sə'yar kə a'yi wu biya abangə mai,
kəl əngа kədi Hyal ba əngа hə zəmətsini.]
22 Ənggəra zəmbəlma nyi'yar shili ar vi
zəmə wu 'yi'yir Galili, kə ji na anə nda, "Nji
wu nda lər Zər Ndau a gwu tsa dawa nyi'yar,
23 ba nda tsəya nyi. Ar pəci makərkura
nyi ba ja hya'ari əngа pi." Ba sə kə fuwa
zəmbəlma nyi'yar wu ɗəngа sə gagaɗau.

Ki Budə Nə Ki Hyal

24 Ənggəra Yesu əngа zəmbəlma nyi'yar shili
wu məlmə Kafarnahumu, njir tsəm budə nə
umbwa Hyal thləwa Biturusu, kə ndə na anə
nyi, "Maləmər hyi a'yi ju ki budə nə umbwa
Hyal wa?"
25 "Angə, wu ki ja," əngwar ja.
Ənggəra Biturusu shili wu ki, Yesu ngə
dzəguya ndər anə nyi tanggərma, ji na.
"Simanu, mi nga gwu ɗəngа? Sara ara wa
ngə təl'yar nə duniya wu dləwu buda, sara
ara wazhar nda əndəga sara ara alenyi nji
ya?"
26 "Sara ara alenyi nji," əngwar Biturusu.
"Ma abangau, wazhar nda wu ki mai," Yesu
shaɗəwa nyi.
27 "Ama a sara məna ndzana ɗəfuwa nda,
ma'yi a gwu dəl ga gwa sə dlir, ba ga pahəna
miya kalfi kəra gə mbar tanggərma, gu uya
gənna kəra daɓaga kina budə ngau əngа
nəɗa."

18

Wa Nga Ndiya Əngа Dəgala?
(Markusu 9:33-37; Luka 9:46-48)

1 Ar pəci ta ngə zəmbəlma nyi'yar shili əgya
ja ndə sa yiwa nyi, “Wa nga ndiya ənga dəgal
wu təlkur Hyala?”
2 Kə Yesu nggar vanyi zər kushu, kə ji sa
ta'yina nyi wu mwar nji patəu.
3 Kə ji na anə nda, “Yu nar hyi jirkura
nyi, kəl hyi shabiya ɗəfuwa hyi, hya ɗa ənggər
wazha yiɗəɗəu, nahyi wu sən uya gwu təlkur
Hyal mai.
4 Ama kalar ndəra həya kəra ja, ji shabiya
kərnyi ənggər zər kushu kau, naja nga ndiya
ənga dəgal wu təlkur Hyal.
5 “Kalar ndəra dləwuri zər kushu ənggər kə
wu thləmə ɗa, nayi nga ji dləwuri.
6 Ama tsu, kalar ndəra məliya pathləu wu
pama wazha yiɗəɗə kau, kəra hənggəri ənga
yau ja thlər hi, wu ndiya anə ndə kə nja
mbiya bəra ar fəlanga ja, ba nja vakuwa nyi a
gwar dəl dəgal kəra dzəgaməu aga ja gya cau.
7 “Sər təhuɗə anə duniya ara ju məliya nja
thlə hi! Sər thlə hi'yar kə a ɗari kəl nda shili,
ama sər təhuɗə anə njira sə'yar kə wu shili
lagur nda.
8 Ma tsa gau əndəga hiya gə ngu fuwa ngə
ga məliya bikau, kuji ga thlana ba ga vakana
nyi naɗəu. Wu ndiya anə ngə ga uya pi gəra
kuɗau ənga hi əndəga tsi papathləu a mwara
nja vakuwa ngə a gwu u'ur kətsa gəra kuɗau
ənga tsi ba hiya gə gyapəu.
9 Ma tsu liya gu fuwa ngu bikau,
təkuɗəbiya ga vakana. A ndiya ənga mənahəu
anə ngau ga uya pi gəra kuɗau ənga li zəməu,
a ndiya nja vakuwa ngau a gwu u'ur kətsa
ənga li məthləu.

Karapau Ar Kəra Təmahəu Sasa (Luka 15:3-7)

10 “Hya hangəkal hya sara diɗa alaga
pathləu wu pama wazha yiɗəɗə kau. Ara
yu nar hyi abər waladir nda 'yar wu nggya
cumu wu mwar Dəɗa kəra a dəməlmau.
11 [Arya Zər Ndə shili aga sa mbəɗa nji
sasa.]
12 “Mi ngə ɗəngar hyi ar kəra ndər ka? Ma
ndə ənga təmahə gharu, kə zəma nyi sanakər,
a'yi ju piyari ədləkumunyi apə ədlə kau, a
gwar tagəu, ba ja ma'yi a nda gal pathlə kəra
sa kə wa?
13 Maja nər nyi ri, jiri nga yu na anə hyi, ju
nyabiya dzə ənga caguli arya pathla təmahə
kəra ji nər kə a ndiya ədləkumunyi apə ədlə ta
gəra sa ta.
14 Abangə nga nyi tsu, dər hyi kəra a
dəməlmau a'yi wu yiwu pathlə wu pama
wazha yiɗəɗə kə a sanakər mai.

Zamə Kəra Məliya Ngə Bikau (Luka 17:3)

15 “Ma zamə ngə məliya ngə bikau, ma'yi
ga nda thləwa nyi zhizhi nyi ba ga nar nyi
bikə kəra ji məliya wu pama hyi məthlə hyi.
Ma ji səya ngə himi, a shabiya nyir gau.
16 Ama ma naji səya ngə himi mai, nggari
ndə pathlə alaga nji məthlə ba hya ɓəra nda
thləwa nyi. Aga səra gu na, nji məthlə alaga
nji makəru wu hənggəri əni.
17 Ma ji nggəl ara səhimi nda tsu, ba hya
hər nyi a ndəgya daɓə dzə njir nu. Ma naja
a'yi səhimi nda tsu mai, ba hya həri nyi ar
viya ndəra gəra səni Hyal alaga ndər bikə
ndəra gəra tubi.
18 “Jiri nga yu na anə hyi, kalar səra
hyi mbiya wu duniya mbamba nga nyi a
dəməlmau. Kalar səra gə mbiya wu duniya
mbamba nga nyi a dəməlmau, ənga kalar səra
gə pəlna wu duniya pəpəl nga nyi a dəməlmə
ətsu.
19 “Yu ɓəra na anə hyi, kalar səra nji məthlə
alaga nji makər hənggəri ndu kədiyau wu
duniya, dəɗa kəra a dəməlmau wu nda məliya
nda.
20 Ənga hya səni abər kalar vira nji məthlə
alaga makər kaɓə ari wu thləmə ɗa, a'yi yu
pama nda.”

Karapau Ar Kəra Mafa Kəra Gəra Ənga Təhuɗəu

21 Kə Biturusu shili ji sa yiwa Yesu,
“Thlagəu, aga yiɗawu nga ya kyaga təfəbiya
zamə ɗa ma ji ndzana ɗa huɗa ya? A ɗa aga
məɗəfə ya?”
22 Əngwar Yesu, “Awau, a'yi aga
məɗəfə mai, ama məɗəfə məɗəfau, ar vi
məɗəfəkumunyi.
23 “Agabangau, nju gəlabiya təlkur Hyal
ənga vanyi təl kəra ngga mafa nyi'yar kəra
ənga gənna nyi patə wu tsa nda aga nda nar
nyi səra wu tsa nda patəu.
24 Ənggəra nja vər lə anə nyi səra ɓau, kə nji
shili ənga vanyi ndə kəra ənga məl gangə kəra
ji gəra sən kina wu nggyabiya nyi.
25 Ta ji təwa ara kina gənna nyi, kə təl kə
səwa aga nja ɗəlna sə nyi patəu, əkkə'yi mala
nyi ba wazha nyi aga ja kina məla nyi əni.
26 “Kə mafa kə uzhau wu mwar təl kau, ju
kədi nyi, ‘Usi Alvari, təhuɗə əgya yau, yu kina
ngə patəu.’
27 Kə təl kə təhuɗə əgya ja, ba ji təfəbiya nyi
məl kəra ju nu nyi patə ba ji ma'yi.
28 “Ta ji biya sara wu mwar təl ta, ba ji
thləwa kuvwa nyi mafa kəra ju nu nyi məl nə
gənna kushu. Ji mbar nyi əgya fəlangə nga ja,
ji na, ‘Kina ɗa məl ɗa kabangəkau.’
29 “Kə kuvwa nyi mafa kə ɓəliya undi ju
kədi nyi, ‘Təhuɗə əgya yau, yu kina ngə məl
ngə patəu.’
30 “Ama kə ndə kə nggəl ara nggar kədi
nyi, kəl ta ji fuwa nyi wu fursəna kəl ma ji
kina nyi məl nyi patəu.
31 Ta alenyi mafa'yar nggari abangau, ba
huɗa nda ndzə gagaɗau. Kə ndə ma'yi ka
nda nar nyi anə təl ta, səra ɗarkər patəu.
32 “Kə təl kə nggar mafa nyi, ji na ‘Nagə
mafa shishi,’ ‘Yi təfəbiya ngə məl kəra wu

dza gə patəu, arya gə kədi ɗa aga ya təfəbiya ngau.
33 A'yi ɗa tsa'a ga təhuɗə əgya mafa kuvwa ngə wa, ənggər kəra yi təhuɗə əgya gə ta wa?'
34 Kə sə kə ndzana huɗa təl kə gagaɗau, kə ji səwa nja fuwa nyi a gwu fursəna aga nja nə nyi ɓwaɓwatəu, kəl ma ji kina gənna kəra ju nu nyi patəu.
35 "Abangə tsu ngə dəɗa kəra a dəməlmau wu nda məl anə kalar ndəra wu pama hyi ma hyi gəra təfəbiya zamər hyi ənga kwamər hyi sara wu ɗəfuwa hyi."

19

Yiwa Sau Ar Kəra Təkə Mala Ənga Sal
(Markusu 10:1-12)

1 Yesu kuɗəna ndər kau, kə ji piyari Galili, ba ji ma'yi a ndu 'yi'yi Yahudi kəra a biyar ya dəl Urdənu.
2 Dlamir nji gangə nu nyi, ba ji shiləgəbiya njira ənga shilgə a ndəna.
3 Ənggau, kə alenyi njir Farisi shili aga nda sa dzəbiya Yesu, ndə yiwa nyi, ndə na, "Dlaɗə Musa na, abər a ɗar tsa'a anə ndə ja təkəbiya dzə ənga mala nyi ya?"
4 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, "A'yi hyi saya jigana wa, abər tanggərma Hyal kəra məliya nda, 'Ji məliya nda sal ənga mala' wa?
5 Kə ji ɓəra na, abər 'Arya abangau, ndə sal wu piyari dənyi ənga mənyi, nda ɗa sə zəmə ənga mala nyi, nanda məthlə ndu ɗa ar viya ndə zəməu.'
6 Tsu nda a'yi nji paməpamə məthlə mai, ama kumər dzə zəməu. Agabangə səra Hyal mbiya ndə a sara pəlna mai."
7 Kə ndə na anə nyi, "Mi ngə ɗa Musa nana a gu ləkakaɗə nyi, abər, a ɗar tsa'a sal ja nə nyi ləkakaɗə nə sakida kədlau anə mala 'ya?"
8 Kə Yesu shaɗəwa nda, "Ara ɓaɓalkura ɗəfuwa hyi ngə Musa səya hyi lagu, ama a'yi abangə ngə Hyal məliya tanggərma mai.
9 Yu na anə hyi, kalar ndəra kədləna mala nyi, ma a'yi ji mbari nyi a vər dlənga sal mai, kə ji ɓəra həri vanyi mala, a ɗar ja ndə səsu."
10 Kə zəmbəlma nyi'yar na, anə nyi, "Ma abangə nga nyi wu pama sal ənga mala Thlagəu, kuji kə ndə a nggya gəra hə mala."
11 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, "A'yi patər nji ngu sən hənggəri ənga culi ndər kə mai, kəl njira Hyal dləwar nda.
12 Arya alenyi nji ɗa məci 'u sal ara nji yabiya nda abangau. Ama alenyi nji tsu, nji ngə məliya nda ndə ɗa məci 'u sal. Ənga alenyi nji tsu ngə məliya kərnda məci 'u sal arya ndu yiwu təlkur Hyal kəra wu ɗəfuwa nda. Kalar ndəra wu sən mbar najaka highiɓau, bəgə ja dləwuri."

Yesu Fənggər Nyi Barka Anə Wazha
(Markusu 10:13-16; Luka 18:15-17)

13 Kə nji shili ənga wazha yiɗəɗə anə Yesu aga ja sa fər tsa ja ar nda ənga ja kədi Hyal anə nda. Ama kə zəmbəlma nyi'yar kughiya njira dla ənga wazha kau.
14 Ama kə Yesu nar nda, "Hya piyari wazha yiɗəɗə nda shili əgya yau, hya sara ka nda mai, ara təlkur Hyal nə culi nji kəra ənggər nanda ngau."
15 Kə ji fər tsi nə barka ar nda, ba ji ma'yi.

Zər Baduwari Ndər Gənna
(Markusu 10:17-31; Luka 18:18-30)

16 Kə vanyi ndə shili ara Yesu, ji sa yiwa nyi, "Maləmə, mi ngə sə mənahəu kəra ya kyaga məl aga ya uya pi gəra kuɗa?"
17 "Kə Yesu na anə nyi, "Ara mi ngu yiwa ɗa ar kəra sə mənaha? Ndə mənahə a'yi mai kəl Hyal wacu. Ma gu yiwu ga uya pi kəra gəra kuɗau, kəl ga ɓəlari dlaɗə'yar kau."
18 Əngwar ja anə Yesu, "Dlaɗə mana wu liyanya?" Kə Yesu na anə nyi, " 'Ga sara tsa ndə mai. Ga sara məl səsukur mai. Ga sara həl mai. Ga sara thla fati ar kəra ndə mai.
19 Ga gənggər nyi səli anə dəngau ənga məngau. Ga dzəgwa yiwu kuvwa ngau ənggər kərngau.' "
20 Kə zər baduwari ta na anə nyi, "A ɓəlar yi sə'yar kə patə tsu yi zər kushu. Mi ngə səra hya?"
21 Yesu nar nyi, "Ma gu yiwu ga ɗa ndə tsapəu, ga ma'yi ga nda ɗəlna patər səra ara gau, ba ga təkəna gənna nyi anə nji ɗaɗali, gu uya akkəri a dəməlmau. Ba ga dzəgwa shili aga ga sa nu ɗa."
22 Ənggəra ji nggari abangau kə zər baduwari kə ndalər bama, kə ji ma'yi ənga huɗə kyakyaru, ara naja ndər bərba gagaɗau.
23 Kə Yesu nar nyi anə zəmbəlma nyi'yar, "Yi wu nar hyi jiri, dzadzau nga nyi anə ndər gənna ja gwu təlkur Hyal.
24 Ətsu yu nar hyi abər a ndiya ənga ɓatsu anə dləgwam ja tərabiya wu liya libəra a mwara ndər gənna ja uya gwu təlkur Hyal."
25 Ta zəmbəlma nyi'yar nggari abangau, kə ɗa sə dədəgur anə nda, kə ndə na, "Ya, ma abangau, wa ngu sən uya mbəɗa?"
26 Kə Yesu tsamə nda, ji na, "Anə ndau, səra gəra sən ɗa ngau, ama anə Hyal ɓatsu. Ara kalar sau, sər ɗa ngau, anə Hyal."
27 Kə Biturusu shaɗəwa, ji na, "Kəja 'ya piyari sə patə 'yi nu ngau, mi ngə səra 'yi wu nda uya?"
28 Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Yi wu nar hyi jirkura nyi, ar pəcir nggyabiya kəra wu nda shili, pəci kəra zər ndu sa nggya ar tsəkafə nə kadakadarkur nyi, nahyi njira wu nu ɗa patəu, nahyi ngu nda nggya ar tsəkafə nə təlkur kəra kumo apə məthləu, hyu məl numa anə miya umbwa njir Izirayila kumo apə məthləu.

29 Ənga tsu kalar ndəra piyari ki ənga
zaməˈyar, ənga kwaməˈyar, ənga tada ənga
ama ba əkkəˈyi wazha ənga fa arya yau, ju
nda uya a ndiya kau, gharu gharu ənga pi
kəra gəra kuɗau.
30 Ama nji gangəu kəra tanggərma wu nda
ɗa njir yukuɗu, ənga njir yukuɗə tsu ndu nda
ɗa nji tanggərma.

20

Karapau Ar Kəra Njir Məl Thlər
Wu Fa Wur Inabi

1 “Təlkur Hyal ənggər ndəra ənga fa wu
ngau. Vanyi pəci ji biya kaɗə mudlau, ji
maˈyi a nda gal njir məl thlər anə nyi wu fa
nyi.
2 Ta ndə dləwunggəri aga ja kina nda gənna
pəkə nə ndə papathləu, ba ji səwa nda a gwar
fa wa nyi.
3 “Ənggər saka ədlau nə mudlau, ba ji ɓəra
biya, kə ji lari alenyi nji tataˈyi ar hada sugu
sə aˈyi ndu məl mai.
4 Kə ji na anə nda, ‘Hya maˈyi tsu hya gwa
məl thlər a gwar fa ɗa, ba ya nda sa kina hyi
səra tsaˈa.’ Ba ndə maˈyi.
5 “Kə ji ɓəra biya ar pəci taˈyikər ənga saka
makər nə wagəu, kə ji ɓəra faˈari njir məl
thlər.
6 Ənggər saka təfu nə wagəu, kə ji ɓəra biya,
ba ji thləwa alenyi nji tataˈyi kurthlə gəra a
vər məl thlər. Kə ji yiwa nda, ji na, ‘Mi ngə
ɗa hyi pəkə tataˈyi kurthlə gəra məl sa?’
7 “ Kə ndə shaɗəwa nyi, ndə na, ‘Arya ndə
aˈyi kəra hər ˈya aga məl thlər anə nyi əshina
mai.’
“Kə ji nar nda, ‘Nahyi tsu maˈya mau a
gwar fa ɗa.’
8 “Ta wagə ɗa, kə thlagər fa nar nyi anə
ndər tsamə fa, ‘Nggar njir məl thlər kau,
ga sa kina nda gənna məl thlərər nda, ga
dzəguya ar njira shili əwagəu baˈanə njira
shili əmudlau.’
9 “Njira gwa saka təfu nə wagə shili, ba nji
kina nda gənna nə pəkə papathləu.
10 Ta njira nji ngga tanggərma shili aga nja
sa kina nda, ndu nggani abər nju nda kina
nda a ndiya gənna nə pəkau. Ama kə nji sa
kina nda gənna pəkau, kakalə ənga njira nji
ngga əwagə ta.
11 Ta ndə dləwuri gənna nyi, ba ndə mbar
jiga miya ar kəra thlagər fa,
12 ndu na, ‘Njira nji ngga əwagəu, njira məl
thlər nə saka pathlə wacu, nga gə məliya ˈya
kakaləu, naˈya kəra pəkau dləm pəci ar pəci
kwakwaɗə a vər məl thlər.’
13 “Ama kə ji nar nyi anə zəma nda, ‘Bazhi,
nayi ɗiya ngə mai, aˈyi yi kina ngə səra mə
thlana wa? Gənna nə pəkə ndə pathlə wa?
14 Dləwuri səra nji kina ngau, ba ga maˈyi.
Nayi ngə yiwu ya kina njira dla əwagəu
kakalə ənga hyi njira shili əmudlau.
15 Aˈyiɗaˈa ya məl səra yu yiwu ya məl
ənga gənna ɗa wa? Əndəga shishikur ngu tə
ngau, arya nayi ənga tsi papahə ya?’
16 “Abangau, ngə nji nə tanggərma wu nda
ɗa njir yukuɗu, ənga njir yukuɗə tsu ndu nda
ɗa nji tanggərma.”

Yesu Ɓəra Nana Ənggəra Ji Wu Nda Tau
(Markusu 10:32-34; Luka 18:31-34)

17 Ənggəra Yesu a vər maˈyi a du Urshalima
ənga zəmbəlma nyiˈyar, ba ji nggari nanda
kumo apə məthlə a ndar batiti, ba ji na anə
nda,
18 “Kəja maˈyi nga məna du Urshalima. A
vuna nju vuwa nə nyi Zər Ndau a vu tsa
maləmə dlaɗəˈyar, ba ənga pubu dədəgalˈyar.
Ndu vuwa thlana nyi numa nə tə a vuna.
19 A vuna ndu vuwa nə nyi nyi anə
njira aˈyi njir Yahudiya mai, ba nda dzəgwa
diɗana nyi, ənga nda dəgə nyi ənga wuɗa,
ətsu ba nda dzəgwa dlakəya nyi ar wu dlad-
lakau. Ayukuɗa pida makəru ba ja hyaˈari
ənga pi!”

Sər Kədi Nə Miya Yakubu Ənga Yahwana
(Markusu 10:35-45)

20 Kə miya wazha Zabadi shili ara Yesu
ənga wazha nyi, ji sa ɓəliya undi wu mwa nyi,
ju kədi mayiwakur anə nda.
21 Kə ji na anə nyi, “Mi nga gu yiwa?”
Kə ji nar nyi, “Ga məliya wazha ɗaˈyar
kau, pathləu ja nggya ar tsi mazəma gau ənga
vanyi ar tsi matsala gau wu təlkur ngau.”
22 “Nahyi wu sən səra hyu yiwa mai,” Yesu
nar nda. “A sən nda təwari hyi culi ɓwaɓwatə
kəra yu nda sa kə ya?”
“ˈYu nda təwari,” əngwar nda.
23 Ji na anə nda, “Ənga jiri hyu nda təwari
ɓwaɓwatə kəra yu nda sa, ama nə nggya ar
tsi mazəma yau ənga tsi matsala yau, aˈyi
nayi ngu nda lə anə nji mai. Najaka vi
ngə dəɗa pabəri anə njira ji caɗəbiya tsu
əmudlau.”
24 Ənggəra alenyi zəmbəlma nyiˈyar kumo
nggari sə kau, ba huɗa nda ndzə ənga nji kə
ənga zamə nyi.
25 Ama kə Yesu nggar nda shili ar vi
zəməu, ji na, “Hyu səni njira nggurəm njira
aˈyi njir Yahudiya mai, wu səm təlkur ar kəra
njir nda ənga njira nggurəmər nda wu ca
dəgalkur anə njir nda tsu.
26 Ama aˈyi abangə nga hyi mai. Kalar
ndəra wu yiwu ja ɗa dəgal wu pama hyi, kəl
ji ɗa ndər məl thlər anə hyi patəu.
27 Ətsu, kalar ndəra wu yiwu ja ɗa ndər
təɗəmwa anə hyi kəl ji ɗa mafar hyi.
28 Abangə tsu ngə Zər Ndə shili, aˈyi aga
nja sa məl thlər anə nyi mai, ama aga ja sa
məl thlər anə nji, ba aga ja lər piya ja aga ja
bəliya nji gangəu.”

Nji Ləfə Məthləu Uya Lari Sau
(Markusu 10:46-52; Luka 18:35-43)

29 Ar pəci kəra Yesu əkkaʼyi zəmbəlma
nyiʼyar piyari Yariko, kə dlamir nji gangə nu
nyi.
30 Kəja nji ləfə məthlə a vər nggya a
miya lagu, ta ndə nggari abər Yesu nga vər
tərabiya, kə ndə səya wau, ndu na, “Thlagəu,
Zər Dawuda, təhuɗə əgya ʼya!”
31 Kə dlamir nji kughiya nda, ndə na anə
nda aga nda bəgau. Ama kə ndə ɓəra səya
mala wau, ndə na, “Thlagəu, Zər Dawuda,
təhuɗə əgya ʼya!”
32 Kə Yesu taʼyau, ji ngga nda, ji na, “Mi
nga hyu yiwu ya məliya hya?”
33 Kə ndə shaɗəwa, ndə na, “Thlagəu,” “ʼyi
wu yiwu ʼya lar sau.”
34 Yesu təhuɗə əgya nda, ba ji tsəkwar liya
nda. Ənggərna, ba liya nda pahau, ba ndə lar
sau ba ndə nu nyi.

21

Yesu Vu Urshalima Ənggər Təl
(Markusu 11:1-11; Luka 19:28-40; Yahwana 12:12-19)

1 Ənggəra Yesu ənga zəmbəlma nyiʼyar vu
məlmə Bethfaji, məlmə kəra ləhəu wu dzər
Urshalima, kəra a dar kəra mə zaitunu. Kə
Yesu səwa zəmbəlma nyiʼyar məthləu,
2 kə ji na anə nda, “Maʼya mau a vu zər
məlmə kə a ndumwar hyi kau. Ənggəra
hyi vwau, hyu vuwa thləwa vanyi kwara
mbamba ar səʼyi, ənga zər nyi. Hya pəlna
nda hya hər ɗa nda a shili.
3 Ma vanyi ndə yiwa hyi, mi nga hyu məla,
ba hya na abər, ‘Thlagə ngu yiwu ja məl thlər
ənga nda,’ ba ja piyari hyi, hya hər nda ənga
kusa.”
4 Sə kə ɗarkər aga nyabiya səra nabi nana,
abər,
5 “Nar nya mau anə kwar Səhiyona,
‘Lara mau,
tələr hyu shili ara hyi.
Naja ndəra ənga həkər,
Kəja tələr hyi a vər shili, aʼyi nggya a dar
ya zər kwara.’ ”
6 Kə zəmbəlma nyiʼyar maʼyi, ndə nda
məlna ənggər kəra Yesu nar nda nda məl.
7 Kə ndə hər kwara nyi a shili ənga zər
nyi, ndə fər ləgutər nda a dar nda aga Yesu
a nggya a dari.
8 Dlamir nji gangəu səya ləgutər nda ar
lagu aga ja ɓə ari. Alenyi nji tsu ɓələr hyali
ndə səya a gyar lagu.
9 Dlamir nji kəra a dumwa nyi ənga kəra a
gyiwu yukuɗə nyi mbar wau, ndu na,
“Fal anə Zər Dawuda!”
“Barka anə
ndəra shili wu thləmər Thlagəu!”
“Fal anə ndəra a dəməlmau
vira ndiya ənga dzəgaməu!”
10 Ta Yesu vu Urshalima, kə hangəkala
məlmə patə hyaʼari, ndu dzəgwa yiwa, “Wa
ngə ndə ka?”
11 Kə dlami shaɗəwa, “Yesu ngau, nabi
sara wu Nazəratu wu ʼyiʼyir Galili.”

Yesu Tsəkəbiya Ki Hyal
(Markusu 11:15-19; Luka 19:45-48; Yahwana 2:13-22)

12 Kə Yesu vu ki Hyal ji vuwa kədləbiya
njira vər ɗəl ənga ɗəlna sə a vuna patəu. Kə
ji shashabiya təmbəl kəra ndu bəbəla gənnar
nda ari ənga nggəliyanggama nə njir ɗəlna
mbəthla masar.
13 Ji na anə nda, abər, “Tsətsəfə nga nyi,
“ ‘Nju ngga ki ɗa
ənga vir kədi Hyal,’
ama kəja hya shabiyari
ji ɗa vir ɗəwa
njir ɗalagu.”
14 Kə nji ləfau ənga nji kadal shili ara ja wu
ki Hyal, kə ji shiləgəbiya nda.
15 Ama ta pubu dədəgalʼyar ənga maləmə
dlaɗəʼyar lari sə dədəgur kəra ji məliya, ənga
wazha a vər wau wu ki Hyal, ndu na, “Fal
anə Zər Dawuda,” ba ndzana huɗa nda.
16 Ndə yiwa nyi, “Gə wu nggar sə kə wazha
ka a vər na kə ya?”
Əngwar Yesu anə nda, “Aʼyi hyi saya jigana
wa,
‘Nagə ngə hwathliya wazha
ənga wazha mamanji
aga nda fal ngəʼ wa?”
17 Kə ji piyari nda, ji maʼyi a biyar ya
məlmə a biyu Bethlani, vira ji thlaləbiya
vuʼyi ari.

Yesu Shiʼwuna Wur Kanda
(Markusu 11:12-14,20-24)

18 Əmudlə kaɗəu, ənggəra Yesu ənga
zəmbəlma nyiʼyar a vər sha a vu Urshalima,
kə wuɓə mbar nyi.
19 Ta ji lari vanyi wur kanda a miya lagu,
ba ji maʼyi a ndəgya wa nyi, ma ji nggani
ju nda uya yaya a dari, ama sə aʼyi mai,
kəl hyali wacu. Kə ji shiʼwuna wu kau, ji
na, “Tsu nju ɓəra uya wazha a dar gə mai.”
Ənggərna, kə wu ta ulənakər.
20 Ta zəmbəlma nyiʼyar lari abangau, ba ɗa
sə dədəgur anə nda. Kə ndə yiwa, “Abari ngə
wur kanda kə ul kukusa ka?”
21 Əngwar Yesu anə nda, “Yu nar hyi jiri,
ma hyi mbərsa ənga gəra təkəkər wu ɗəfuwa
hyi, aʼyi hyu məliya səra ɗa ənga wur kanda
kə wacu mai, ama hyu sən na anə mə kau,
‘Təsənakər ga təɗau a gwar dəl dəgaləu,’ ba ja
ɗa ənggər ta.
22 Ma hyi mbərsa, kalar səra hyu kədi Hyal,
hyu uya.”

Təkə Kər Ənga Dənama Nə Yesu
(Markusu 11:27-33; Luka 20:1-8)

23 Yesu gwu huɗa ki Hyal, ma ja vər
highiɓau, kə pubu dədəgal ˈyar ənga njira
nggurəm shili ara ja. Ndə sa yiwa nyi, “Ənga
dənama wa nga gu məl səˈyar ka? Wa ngə nə
ngə dənama nə məl səˈyar ka?”
24 Kə Yesu shaɗəwa, “Yi wu yiwa hyi sə
pathləu tsu. Ma hyi shaɗəwa ɗa, yu nar hyi
tara ənga dənama wa nga yu məl səˈyar kau.
25 Baɓətizəma nə Yahwana, sara mani nga
nyi shila? Sara ara Hyal, əndəga sara ara
ndau?”
Kə ndə thla su pama nda, ndə na, “Ma mən
na abər, ‘Sara ara Hyal,’ ba ja yiwa, ‘Mi ngə
ɗa nahyi hənggəri ənga ja maya?’
26 Ama ma mən na, ‘Sara ara nji,’ hivər
a gwa, arya kalar ndə a hənggər ri abər
Yahwana nabi nga ja.”
27 Kə ndə shaɗəwa nyi anə Yesu, “ˈYu
sənbiya mai.”
Kə ji shaɗəwa nda, ji na, “Yi wu na anə
hyi tsu mai, tara ənga dənama wa nga yu məl
səˈyar kə mai.”

Karapau Ar Kəra Wazha Shili Məthləu

28 “Mi ngə ɗəngar hyi ar kəra ndər ka?
Vanyi ndə aˈyi ənga wazha shili məthləu. Ji
ngga zər tanggərma, ji na, ‘Zəɗa, maˈyi a
gwar fa əshina.’
29 “Kə ji shaɗəwa anə dənyi, ‘Nayi wu gwa
mai.’ A səkari kushu, ba ji ɗənga sa gwa, ba ji
maˈyi.
30 “Kə dərnda ngga vanyi zər kau, ba ji nar
nyi səra ji na anə zər tanggərma ta. Kə ji
shaɗəwa nyi, ‘Yi wu maˈyi tada,’ ama naji
maˈyi mai.
31 “Wu pama wazha kə ya, wa ngə ndəra
məliya səra dərnda wu yiwu wa?”
“Zər tanggərma kau,” ndə shaɗəwa.
Kə Yesu na anə nda, “Ənga jiri nga yu na
anə hyi, njir tsəm budau ənga zawarˈyar wu
nda gwu təlkur Hyal a mwara hyi.
32 Arya Yahwana shili aga ja sa canə hyi
lagu tsapə nə Hyal, ama nahyi hənggəri ənga
ja mai, ama njir tsəm budau ənga zawarˈyar
hənggəri ənga ja. Ayukuɗa hyi lari səˈyar kə
patəu, kə hyi nggəl ara tubi ənga mbərsa ənga
ja.”

Karapau Ar Kəra Lə Fa Zəwa Anə Nji
(Markusu 12:1-12; Luka 20:9-19)

33 “Nggara mau vanyi karapau. Vanyi
thlagər fa aˈyi kəra thləkana fa wur inabi. Ji
zəwari fa kə wu masəmə, ənga ji labiya kaˈu
nə ɓəci ˈyimir wur inabi. Kə ji liya dzaˈwu
nə ɓəla fa. Kə ji tətəkəna fa anə njir zəwa, ba
ji maˈyi a nda gə ndau.
34 Ta pəcir faˈa sə sara a gwa tagə ɗa, kə ji
səwa mafa nyiˈyar aga nda dləwuri nyi yayar
wur inabi kəra njir dləwu fa tsəmiya nyi.
35 “Ta njir dləwu fa kə kathləri mafaˈyar
kau, kə ndə dəgə vanyi, ndə tsəya vanyi,
nə makərkura nyi tsu, ba ndə tsəya nyi ənga
tsəka vavaka.
36 Kə ji ɓəra səwa alenyi mafaˈyar a ndiya
nə tanggərma ta, ama kə njir dləwu fa məliya
nda tangə ənggər ta.
37 Ayukuɗa kə patəu, kə ji na, ‘Kabangəkau,
taˈyi ya səwa zər ɗa, tara ba nda gənggər nyi
səli.’
38 “Ama ta ndə lari zəra nyi, kə ndə na wu
pama nda, ‘Kəja ndər faˈa ki nyi. Məna tsəya
nyi, ba sər faˈa ki nyi kə patə a ɗa nər mən.’
39 Kə ndə hər nyi, ndə vakana nyi a biyar
ya masəmə, ba ndə tsəya nyi.
40 “Ya, ma thlagər fa kə shili, mi nga hyu
nggani thlagər fa kau, wu sa məl ənga njir
dləwu fa ka?”
41 Kə ndə shaɗəwa nyi, “Ju nda sana nji
ɗəmwaˈyi hangəkal kau, ba ja dzəgwa nə nyi
fa kə anə alenyi njir ndzə fa pamәu, njira wu
nda nə nyi bamiyar nə nyi səra ndu uya wu
fa kə patə ayukuɗa nji far sə a su ki.”
42 Kə Yesu yiwa nda, “Aˈyi hyi saya jigana
wu ndər Hyal wa?
“ ‘Tsəka kəra njir hər diɗana
ca ngə ɗa tsəka ɓəlkər.
Hyal ngə məliya abangau,
ənga ja ɗa sə dədəgur
wu liya mən.’ ”
43 “Agabangau, yu nar hyi, abər, təlkur
Hyal nju sa həna ara hyi, ba nja nə nyi anə
njira wu nda məl səra Hyal wu yiwu.
44 [Ndəra təɗau a gyar tsəka kau, ju ɓəɓəl,
ama ndəra tsəka kə təɗə a gyar ja, ju əya dzə
huhutəu.]”
45 Ta pubu dədəgal ˈyar ənga njir Farisi
nggari karapəˈyar kau, kə ndə səni, abər, ar
kəra nda ngə Yesu wu ndər kau.
46 Ndu gal lagu kəra nda sən mbari nyi ari,
ama kə hivər mbar nda ara dlamir nji, ara a
hənggər nda, abər, Yesu nabi ngau.

22

Karapau Ar Kəra Mini Nə Hədzau
(Luka 14:15-24)

1 Yesu ɓəra ndər anə nda ənga karapəˈyar,
ji na,
2 “Təlkur Hyal ənggər vanyi təl kəra pabəri
nyi mini nə hə mala anə zər nyi nga nyi.
3 Ji səwa mafa nyiˈyar aga nda nda nggari
njira nji nggəya a shili wu mini kau, ama ba
ndə nggəl ara shili.
4 “Kə ji ɓəra səwa alenyi njir məl thlər
nyiˈyar a nda nə njira ji nggəya, ji na, ‘Nar
nda mau, abər, sə aˈyi kəra shiwangə mai,
a fuwar yi sə patə wu lagu. A tsiyar yi
gyaliˈyar ənga thla paməpamə nggənggəthlau,
sər səm tsu a tari. Shila mau, patə a shili wu
mini kau.’
5 “Ama nandə səya nyi himi mai. Kə kalar
ndə maˈyi sə nyi a nda məl sər kərnyi. Vanyi
ndə maˈyi a gwar fa nyi, ənga vanyi ndə tsu,
a ndar sugu.

6 Kə alenyi nji mbar mafa nyi'yar, ba ndə
dəgə nda, kəl ta ndə tsəya nda.
7 Kə huɗa təl kə ndzə gagaɗau. Kə ji səwa
soja nyi'yar aga nda nda sana njir tsa mafa
nyi'yar kau, ənga nda nggyina məlmər nda.
8 "Kə ji nar nyi anə mafa nyi'yar, 'Kəja pəcir
mini a shiliri, kəja njira yi nggəya a nggələr
nda ara shili.
9 Ma'ya mau a ndu huɗa giwa, kalar ndəra
hyi thləwa hya nggar nyi a shili wu mini
kau.'
10 Kə mafa nyi'yar biya ndə ma'yi a ndu
huɗa giwa, ndə nda nggəya kalar ndəra ndə
thləwa, nji ɗəmwa'yi ənga nji mənahəu a shili
ar vir mini kau. Kə vi kə nyi caɓəu ənga
məthləpi kəra nji nggəya.
11 "Ar pəci kəra təl shila tsamə məthləpi
kəra nji nggəya, kə ji thləwa vanyi ndə kəra
gəra ənga kar nə mini ar dza ja.
12 Kə ji na anə nyi, 'Bazhi, lagu mani nga
gə shili əngga gəra ənga ləgutə nə mini ar dza
ga?' Ama sə a'yi kəra nda nyi wu sən na mai.
13 "Kə təl nar nyi anə njir məl thlər nyi,
'Mbiya nya mau tsi daɓə ənga hi, ba hya
vakana nyi a biya a biyu kuthləu, vira nju
vuwa tiwi ənga sələm ba ənga ɗə hir!'
14 "Arya njira nji ngga gangəu, ama nji
ɗəɗəmə yiɗawu."

Yiwa Sau Ar Kəra Ki Budau
Anə Kayisaru
(Markusu 12:13-17; Luka 20:20-26)

15 Kə njir Farisi biya mbiya miya lagu kəra
nda sən mbari Yesu lagur səra ju na.
16 Kə ndə səwa zəmbəlmar nda 'yar ənga
njira nju ngga nda njir nu Hirudusu.
"Maləmə," əngwar nda, "'Yu səni nagə ndə
jijiri ngau, ənga gu highiɓə lagu Hyal kəra
jiri. Nagə wu tazhira mai, arya patər nji
kakalə nga nda wu mwa ngau.
17 Nar 'ya ja, a ɗar tsa'a 'ya ki budau anə
Kayisaru əndəga awau?"
18 Ama ara Yesu wu sən ɗənga ɗəmwa'yir
nda, kə ji na, "Nahyi njir ngguta vi, ara mi
nga hyu ngga ləbam anə ɗa?
19 Canə ɗa mə gənna kəra nju ki budə əni."
Kə ndə həbiya nyi kwaɓa,
20 kə ji yiwa nda, "Bama wa ənga thləmər
wa nga ar kwaɓa ka?"
21 "Bama ənga thləmər Kayisaru," əngwar
nda.
"Ma abangə ja," əngwar ja, "Hya nə nyi anə
Kayisaru səra nə Kayisaru, anə Hyal tsu səra
nə Hyal."
22 Ta ndə nggari abangau, ba ɗa sə dədəgur
anə nda. Agabangau, ba ndə piyari nyi ba
ndə ma'yi sər nda.

Yiwa Sau Ar Kəra Hya'ari
Sara Vir Tau
(Markusu 12:18-27; Luka 20:27-40)

23 Tsu ar pəci ta, njir Sadusi, njira na abər
hya'ari sara vir tau a'yi mai shili ara Yesu,
ndə sa yiwa nyi.
24 "Maləmə," əngwar nda, "Musa nar 'ya
abər ma sal tau gəra ya ənga mala nyi, ba
zamə nyi a həri mala nyi kə aga ja yabiya nyi
wazha a gwa.
25 Kabangəkə wu pama 'ya, zamə'yar a'yi
məɗəfau. Nda dəgala nda hər mala, ba ji tə
gəra ya zər. Kə ji piyari mala kə anə zamə
nyi.
26 Abangə nga nyi ɗa ənga zamə nyi
nə məthləkura nyi, ənga nə makərkura nyi,
ba'anə nə məɗəfəkura nyi kau.
27 Ayukuɗa nyi patəu, kə mala nyi tə tsu.
28 Ma nji hya'ari sara vir tau, mala wa nga
ju nda ɗa wu pama nda? Arya patəkura nda
a həri nyi ri nda aga mala."
29 Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Dəngar hyi a'yi
tsatsa'a mai ara nahyi wu sən səra tsətsəfə
wu ndər Hyal mai ənga nahyi wu sən dənama
nə Hyal.
30 Ar pəcir hya'ara vir tau, shili wu hə
mala mai, mathləkə'yi tsu nju lə anə shili
mai, ama ndu nda ɗa ənggər waladi'yar a
dəməlmau.
31 Ar kəra hya'ari sara vir tau a'yi hyi
jigana səra Hyal nana anə hyi wa? Ənggəra
nji tsəfəri abər,
32 'Nayi ngə Hyal nə Ibrahimu, ənga Hyal
nə Ishaku ba ənga Hyal nə Yakubu.' A'yi ja
Hyal nə nji tətə mai ama Hyal nə njira ənga
pi."
33 Ənggəra dlamir nji nggari abangau, ba
highiɓa nyi ɗa sə dədəgur anə nda.

Dlaɗə Kəra Ndiya Ənga Dəgaləu
(Markusu 12:28-34; Luka 10:25-28)

34 Ta njir Farisi nggari abər Yesu a
haɗiyari miya njir Sadusi, ba njir Farisi
kaɓiya dzə ba ndə shili əgya Yesu.
35 Pathləu wu pama nda, ndəra wu sən sə
gagaɗau ar kəra dlaɗau, sa dzə Yesu ənga
najaka yiwa sau.
36 "Maləmə, dlaɗə mani nga ndiya patər
dlaɗə ənga dəgala?"
37 Yesu shaɗəwa nyi, ji na, " 'Ga yiwu Hyal
Thlagə ngau ənga ɗəfuwa gə papatəu, ənga
piya gə papatəu, ba ənga ɗənga ngə papatəu.'
38 Najakə ngə dlaɗə nə tanggərma, naja
nga ndiya ənga dəgaləu.
39 Minu nyi ənggər naja nga nyi, 'Ga yiwu
təwul ngau ənggər kərngau.'
40 Patər dlaɗau ənga highiɓə nə Nabi'yar ar
dlaɗə'yar kə məthlə kə nga ndə ta'yau."

Yiwa Sau Ar Kəra Kərsiti
(Markusu 12:35-37; Luka 20:41-44)

41 Ar pəci kəra njir Farisi daɓəya dzə ar vi
zəməu, kə Yesu yiwa nda,
42 "Mi ngə ɗəngar hyi ar kəra Kərsiti ya? Zər
wa nga ja?"
"Zər Dawuda," əngwar nda.

43 Kə Yesu na anə nda, “Ya lagu mani ngə
Dawuda wu ndər lagu Mambəl, ju ngga nyi
ənga ‘Thlaga’? Arya ji na,
44 “ ‘Thlagə na anə Thlagə ɗa,
“Nggya lagu mazəma yau, kəl yi fiya
dawa ngau əgya kiɗa hiya gau.” ’
45 Ma Dawuda ngga nyi ənga ‘Thlagəu,’ lagu
mani nga ji ɓəra ɗa zər nya?”
46 Ndə aˈyi kəra uya sər shaɗəwa mai, mbari
ar pəci ta ndə aˈyi ənga ɗəfu yiwa nyi sə mai.

23

*Yesu Kughiya Maləmə Dlaɗəˈyar
Ənga Njir Farisi*
*(Markusu 12:38-39; Luka 11:43,46;
20:45-47)*

1 Kə Yesu nar nyi anə dlamir nji ənga
zəmbəlma nyiˈyar,
2 “Maləmə dlaɗəˈyar ənga njir Farisi nanda
ngə ənga dənama nə highiɓə dlaɗə nə Musa.
3 Agabangə hya nggya njir ɓəla kalar səra
ndu na. Ama hya sara məl səra ndu məl mai,
arya nandə wu ɓəlari səra ndu highiɓə mai.
4 Ndu mbiya kar tədəɓəu kəra dzadzau
ara hau ba nda fər nyi ar papadla nji, ama
nanda ənga kərnda nandə wu fə alaga zər tsa
nda aga dləwa nda mai.
5 “Ndə wu məl sər məla nda patə aga nja
na. Ndu mbə pərki nə fə ndər Hyal dlaɓə
ənga takulagəu ba ənga nggusəri nə ha əgya
fəlangə dzəgaməu.
6 “Ndu yiwu nja nə nda vir nggya
kadakadarkur wu mini, ənga sər nggya
kəra ndiya ənga mənahəu wu umbwa daɓə
dzəˈyar.
7 Ndu yiwu nja usa nda ar sugu, ənga ndu
yiwu tsu nja ngga nda ənga ‘Maləmə.’
8 “Ama nja kyaga ngga hyi ənga ‘Maləmə’
mai, arya Maləmə zəmə nga ja ara hyi wacu,
ənga zamə nga hyi patəu.
9 Hya sara ngga ndər duniya ənga ‘Tada’
mai, arya Tada zəmə nga ja ara hyi, naja ngə
ndəra a dəməlmau.
10 Ətsu, nju kyaga ngga hyi ənga ‘Tarki’
mai, arya Tarki zəmə nga ja ara hyi, naja ngə
Kərsiti.
11 Gau wur hyi, ja ɗa ənggər ndər məl thlər
anə hyi.
12 Kalar ndəra wu fə kərnyi nju nda tina
nyi, ama ndəra tina kərnyi tsu nju nda hana
nyi.
13 “Sər təhuɗə anə hyi maləmə dlaɗə Musa
ˈyar ənga njir Farisi, njir ngguta vi! Hyi dari
nyi lagur vu təlkur Hyal anə nji. Nahyi ənga
kərhyi nahyi vu mai, ənga nahyi piyari nyi
lagu tsu anə njira vər yiwu nda vu mai.
14 [Sər təhuɗə anə hyi maləmə dlaɗəˈyar
ənga njir Farisi, nahyi njir ngguta vi! Hyu
mbətəbiya kar mathləkəˈyi təsal ənga hya
dzəgwa məliya kədi Hyal tugu aga nja na.
Agabangau, Hyal wu nda nə hyi ɓwaɓwatə
gagaɗau.]
15 “Sər təhuɗə anə hyi maləmə dlaɗəˈyar
ənga njir Farisi, njir ngguta vi! Hyu maˈyi
baˈa a biyar ya məlmə ənga a biyar ya dəl, aga
hya kəzəya alaga zəmbəlma pathləu kəra wu
nu hyi. Ama tsu ndəra hyi uya, ba hya məliya
nyi fərkafərka a ndiya hyi, nahyi wazha uˈur
kətsa.
16 “Sər təhuɗə anə hyi, nji ləfə nə təɗəmwa.
Kə hyu na, ‘Ma ndəra səm fəla ənga ki Hyal,
naji ndzana sə mai, ama ndəra səm fəla ənga
əndzau nə ki Hyal, səm fəla nyi a mbar nyi ri.’
17 Nji thləkələməu, nji ləfau! Mani nga
ndiya ənga dəgala, əndzau əndəga Ki Hyal kəra
məliya əndzə kə cica?
18 Hya vər na tsu, ‘Ma ndəra səm fəla ənga
bagadi nə nggyi sau, naji ndzana sə mai,
ama ndəra səm fəla ənga səra nji ləri, səm fəla
nyi a mbari nyi ri.’
19 Nji ləfau! Mani nga ndiya? Səra nji
ləri əndəga bagadi kəra məliya səra nji ləri kə
cica?
20 Nggara mə ja, kalar ndəra səm fəla ənga
bagadi nə Hyal, a səmkur ja fəla əni ba səra a
dari patəu.
21 Kalar ndəra səm fəla ənga Ki Hyal tsu, a
səmkur ja fəla əni ənga ndəra vər nggya a gwa.
22 Kalar ndəra səm fəla ənga dəməlmau, a
səmkur ja fəla ənga tsəkafə Hyal ənga ndəra
vər nggya a dari.
23 “Sər təhuɗə anə hyi, maləmə dlaɗəˈyar
ənga njir Farisi, njir ngguta vi! Hyu
həbiya nyi anə Hyal pathləu wu sə
kumo nə kwanjadî, ənga nggajiji, ba culi
kanggəranggahyiu. Ama kə hyi piyari dlaɗə
kəra ndiya ənga mənahəu, ca ngə məl səra
tsaˈa, ba təhuɗəu, ba taˈyi ar jirkur. Hyu
kyaga məl thlər ənga səˈyar kau, aˈyi kəl hya
piyari alenyi sə mai.
24 Nahyi njir təɗəmwa ləfau, hyu tsəbiya
favə wuˈyimi a sara hya tasiya, ama kəja hya
dzəgwa tasiya ri dləgwaməu.
25 “Sər təhuɗə anə hyi, maləmə dlaɗəˈyar
ənga njir Farisi, njir ngguta vi! Hyi cina
dagərya cala ənga cala wu, ama huɗa nyi
nyinyi ənga dlərbau ənga kasali.
26 Nahyi Farisi nji ləfau! Hya kyaga cina
huɗa cala ənga cala wu kwatahəu, kadivira
ya nyi a ɗa camə tsu.
27 “Sər təhuɗə anə hyi, maləmə dlaɗəˈyar
ənga njir Farisi, njir ngguta vi! Ənggər hu
kəra nji pabəri ya nyi pərtə nga hyi, sara biya
nju lari nyi gumaguma, ama a vu huɗa nyi,
nyinyi nga nyi ənga ɗəhi nji dîdîya ənga kalar
sə diyadiyaɓəu.
28 Lagu zəmə nga hyi, nju lari a biya ənggər
nji tsapəu, ama a vu huɗa hyi njir ngguta vi
ənga njira gəra ɓəla ndər Hyal nga hyi.
29 “Sər təhuɗə anə hyi, maləmə dlaɗəˈyar
ənga njir Farisi, nahyi njir ngguta vi! Hyi

hərіya nyi hu anə nabi'yar əngа hyi ɓathləya dza hu nji tsapəu.
30 Əngа hyu na, ‘Maja abər a'yi 'ya ar pəcir əjir 'ya, 'yi wu nda fuwa tsi wu pə mashi nə nabi'yar mai.’
31 Lagu kə nga hyi cabiya abər nahyi ngə culi njira tsəya nabi'yar.
32 Hya nyabiya tsəla bikə nə əjir hyi kəja!
33 “Nahyi pabə'yar! Wazha mətsapa! Lagu mani nga hyu nda kətiya kərhyi ara numa nə u'ur kətsa?
34 Agabangau, yu səwa hyi nabi'yar əngа njir sən sau ba maləm'yar. Wu pama nda hyu nda tsəya, əngа hyu dlakəya alenyi njir nda ar wu dladlakau. Alenyi nji tsu hyu nda dəgə nda əngа wuɗa wu umbwa daɓə dzə'yar, əngа hyu nə nda ɓwaɓwatə əngа hya kədləbiya nda sara wu məlmə paməpaməu.
35 Agabangau, a dar kəra hyi ngə mashi nji tsapəu patə kəra nji tsəya wu duniya, mbari ar mashi Habila ndə tsapəu ba'a shili ar mashi Zakariya zər Berikiya, ndəra hyi tsəya wu pama vi cici wu Ki Hyal əngа bagadi.
36 Yu nar hyi əngа jiri, numa nə sə'yar kə patəu wu ɗa əngа njir zaman əshina kau.”

Yesu Uya Huɗathla Ar Kəra Urshalima

37 “Əm, Urshalima, Urshalima! Ndər tsa nabi'yar, əngа ndər vavaka njira Hyal səwa ngə a shili əngа tsəka kəl ta gə dləna nda! Aga yiɗau nga yu yiwu ya fəri tsa yi ar dza nji ngə pata, ənggər kəra miya təka wu tsəm wazha nyi əgya ja, ama nahyi piyari ɗa mai!
38 Lara mə gəyi, kəja kir hyi a nggyari huɗəfi.
39 Yu na anə hyi, tsu hyu ɓəra lari ɗa mai, kəl hyi nda na, ‘Barka anə ndəra wu shili wu thləmər Thlagəu.’ ”

24

Mətsamə Səra Cabiya Kudîyar Duniya (Markusu 13:1-2; Luka 21:5-6)

1 Kə Yesu piyari huɗa ki Hyal ja vər ma'yi, kə zəmbəlma nyi'yar shili əgya ja ndu caca anə nyi həhər'yar nə ki Hyal.
2 “Hyu lari sə'yar kə patə ya?” ji shaɗəwa nda. “Yi wu nar hyi jirkura nyi, tsəka hər ki'yar kau, a'yi ənggau kəra gəra dlana mai, nju nda dlana nda papatəu, nju piyari tsəka zəmə ar kəra kuvwa nyi mai.”
3 Ma Yesu a vər nggya a dar mə zaitunu, kə zəmbəlma nyi'yar thləwa nyi zhizhir nda. Əngwar nda, “Nar 'ya, ənuwa ngə pəci kəra sə'yar kə wu nda ɗar kəra, əngа mi ngu nda ɗa mətsamə nə shili nga, əngа kudîyar najaka duniya?”
4 Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Hya nggya hya tsamə əngа hangəkal nja sara nggutana hyi.”
5 Arya nji gangəu wu nda shili wu thləmə ɗa, ndu na əngа kərnda, “Nayi ngə Kərsiti,” ba nda nggutana nji gangəu.
6 Hyu nda nggari ar kəra papa əngа ndər əngwa əngwa ar kəra papa, hangəkalər hyi ja sara hya'ari mai. Kəl ma sə'yar kə nyabiya dzau, ama tsu kuɗər duniya naɗəu.
7 'Yi'yi wu dləɗə 'yi'yi, əngа təlkur wu nda par təlkur. Wuɓau əngа kənggəɗər 'yi'yi wu nda ɗarkər ar vi paməpamə gangəu.
8 Sə'yar kə patə dzəgwar ɓwaɓwatə ngə wacu.
9 “Nji wu nda lər hyi aga nja nə hyi ɓwaɓwatə əngа tsu nja tsətsəya hyi. Nji patə wu nda piyari shishir dza hyi arya yau.
10 Ar pəci ta nji gangəu wu nda piyari mbərsar nda, əngа ndu nda thləna hiya kuvwar nda, ba tsu nda piyari shishir dza kuvwar nda.
11 Nabi fati'yar tsu wu nda shili, ba nda sa nggutana nji gangəu.
12 Arya ɗəmwa 'yikur wu nda cakau, yi-wukur nə badəgala nju nda ɗa shishi'wu.
13 Ama ndəra cinapi ba'anə kuɗiya, ju uya mbəɗau.
14 Ətsu ndəshigu nə təlkur Hyal nju nda tətəlna ba'amani wu duniya, aga ja ɗa sakida anə njir duniya patəu, kadivira kudîyar duniya wu shili.
15 “Ma hyi lari sə zhizhigər wu ki Hyal kəra cicau, ənggər kəra nabi Daniyalu nana ta, bəgə ndər jiga ja nggabiya.
16 Bəgə njira vər nggya wu Yahudi nda hwi a du mau.
17 Ndəra a dar kəra umbwa, ja sara gya ja vu ki aga vuwa hə sə mai, ara ja sara sana pəci.
18 Ndəra a gwa tagə tsu, ja sara sha a su ki aga sa hə kar ha nyi mai.
19 Pəci ta wu nda ɗa sər təhuɗə anə mathləkə'yi kəra əngа huɗəu əngа kəra a vər lə u'wa ar pəci ta!
20 Hya kədi Hyal sə ka sara ɗa pəcir fwahəu əngа alaga ar pəcir ɓəlsar.
21 Ar pəci ta ɓwaɓwatə wu nda ɗa gagaɗau kəra nji gəra saya ɗahari mbari ar dzəgwar duniya, əngа tsu culiya nyi wu ɓəra nda ɗarkər mai.
22 Maja a'yi Thlagə gənna dzəgaməkura pəci kə mai, ndər uya mbəɗau a'yi mai. Ama arya nji cacaɗə nə Hyal, a gənnar ja dzəgaməkura pəci kau.
23 Ar pəci ta, ma nji nar hyi abər, ‘Kəja Kərsiti ənggau!’ alaga, ‘Wata ja a ndəna!’ hya sara hənggəri əngа nda mai.
24 Arya Kərsiti nə fati əngа nabi'yar nə fati wu nda shili ndu sa məl sə dədəgur nə ngguta nji alaga nji cacaɗə nə Hyal ma, ma sən ɗa nju nda nggutana nda.
25 Nggara mau ja, a nar hyir yi sə'yar kə tsu kaɗəu.
26 “Agabangau, ma vanyi ndə nar hyi, ‘Wata ja a gwar tagəu,’ hya sara biya səhimi nyi mai; alaga ji na anə hyi, ‘Kəja ja ənggau ar vir mbwau,’ hya sara hənggəri əni mai.

27 Arya shilər Zər Ndau, nju nda lari patə
ənggər kəra par wu səm sara wu səbiyar pəci
ba nju lari patə wu gwa təɗə pəci.
28 Ma vira sə tətau ari əna ngə kwadəgəu
wu kaɓau.
29 “Ayukuɗa pəcir ɓwaɓwatə kə tərabiya
shi'uɗəu,
“ ‘Pəci wu nda vu kuthləu,
ba hya wu nda nggəl ara mbəl
shashilga wu nda
təɗau sara dəməlmau,
ənga tsu dənama'yar
nə səɓə dəməlmau,
wu nda kənggəɗər dzau.’ ”
30 “Ar pəci ta mətsamə nə Zər Ndau wu
nda cabiya dzə a dəməlmau. Njir duniya
papatəu wu nda gwu sə'yinggu. Ndu nda
lari Zər Ndau wu shida sara dəməlmau wu
dlama ənga dənama ba ənga kadakadarkur
nyi gagaɗau.
31 Ju nda səwa waladi nyi'yar ənga nja
mbəɗiya madiya tələmə ənga ɗahə ngga, ba
nda dzəgwa kaɓiya nji cacaɗə nyi sara wu
ndəla məlmə ba'a ndar vanyi.
32 “Highiɓəra mau sə sara ara wur kanda.
Ma tsa nyi'yar dzəguya dləɗau ənga hyali wu
thlau, hya səni abər biyargwa a shiliri.
33 Abangə tsu, ma hya lar sə'yar kə a ɗari,
hya nggya ənga səni abər pəci a ɗar ləhəu,
ləhə ar yir hiya hyi.
34 Yu nar hyi jirkura nyi, najaka zamanəu,
a'yi wu tərabiya mai, kəl sə'yar kə patə
nyabiya dzau.
35 Dəməlmau ənga gyiwu 'yi wu nda
tərabiya, ama ndər ɗa nə nyi wu təɗau a
gyiwu 'yi mai.”

Pəcir Shilər Yesu Ndər Səni A'yi Mai

36 “Ndər səni pəci ənga saka kəra sə'yar kə
wu ɗarkər a'yi mai, alaga waladi'yar kəra a
dəməlmau, ənga alaga Zəra nyi, ama kəl Tada
zhizhi nyi.
37 Ənggər kəra ɗarkər wu pəcir Nəhu,
abangə nga nyi wu nda ɗa ar pəcir shilər Zər
Ndau.
38 Kadivira pəlimba sana duniya, nji kəl
səm sər səm ənga sa sə sasa, ndu fa'a
mathləkə'yi ənga ndu lə ku'yi anə shili,
ba'anə shili ar pəci kəra Nəhu gwu kwamb-
wal dəgal ta ari.
39 Fəɗəngəkər nda abər sə ənggər kə wu ɗa,
ya, kəja pəlimba a shiliri ka sa kwafəna nda.
Tangə ənggər ta nga nyi wu nda ɗa ar pəcir
shilər Zər Ndau.
40 Ar pəci ta, shili məthlə a vər məl thlər
ar fa, ba nja hər ndə pathləu ba nja piyari
pathləu.
41 Ar pəci ta, mathləkə'yi məthlə a vər
awau ar bəra, ba nja hər ndə pathləu ba nja
piyari pathləu.
42 “Agabangau, hya tsamə ənga hangəkal
arya nahyi wu sənbiya tara pəci mani ngə
Thlagə wu nda shili mai.
43 Nggabiya mau, maja abər thlagər ki wu
səni pəci kəra ndər həl wu shili wu ki nyi,
ju nggya lili'u, naji wu piyari ndər həl a sa
pəthlə ki nyi mai.
44 Agabangau, kəl hya nggya papabau,
arya nahyi wu səni tara ənuwa ngə Zər Ndau
wu nda shili ari mai.
45 “Wa ngə mafa kəra tsa'a miya ɗəfuwa
ənga ndər məl thlər kəra hahanga? Naja ngə
ndə kəra tarki nyi wu fiya nyi dəgal ar kəra
njir məl thlər nyi'yar, aga ja nə nda sər səm
ar pəci kəra tsatsa'a.
46 Mafa kəra thlagər ki nyi shili ji sa thləwa
nyi ja vər məl thlər nyi kakaləu, ju ɗa ənga
caguli.
47 Yu nar hyi jiri, tarki nyi wu nda fiya nyi
dəgal ar kəra sə nyi patəu.
48 Ama ma ji ɗa, mafa kəra ɗəmwa'yi ngau,
ju nda na anə kərnyi, ‘Kəja tarki ɗa a nggyari
ara shili kaɗəu.’
49 Ba ji nggya aga dəgə njir məl thlər ku-
vwa nyi'yar, ənga ju səm ənga sa sə sasa ənga
njir sa sə sasa.
50 Ma ji məl abangau, tarki nyi wu nda
shili kukuthləu ar pəci kəra ji gəra nggani ju
shili.
51 Tarki wu sa takasiya nyi ba ja səwa nja
vakuwa nyi a vu pama njir ngguta vi, vira
ndu vuwa nggya ndu tiwi ənga sələm ba ənga
ɗə hir.”

25

Karapau Ar Kəra Ku'yi Kumou

1 Kə Yesu dumwa ənga ndər, ji na, “Ar pəci
ta, nju nda gəla təlkur Hyal ənga ku'yi kumo
kəra gəra sən ndə sal kəra həri pitəllar nda,
aga nda nda səkə shilər salkwanjili.
2 Təfu wu pama nda dza nga nda, ənga təfu
wu pama nda tsu hahangə nga nda.
3 Dza nyi'yar kə həri pitəllar nda gəra ənga
mal zaɓəkwa wu pəla.
4 Hahanga nyi'yar həri pitəllar nda ənga
mal zaɓəkwa wu pəla.
5 Salkwanjila nyi a'yi shili kaɗə mai, kə
ndə gwu ghanyi, kə ghanyi həna nda patəu.
6 “Hathlər vu'yi, kə nji siya mala wau,
abər, ‘Kəja salkwanjili a shiliri! Səbiya mau
hya sa dləwuri nyi.’
7 “Kə ku'ya nyi'yar patə hya'ari sara wu
ghanyi, kə ndə mbəmbəwa u'u wu pitəllar
nda.
8 Kə dza nyi'yar kə na anə ku'yi hahangə
kau, ‘Dar 'ya mau, malər hyi kə kukushu,
kəja pitəllar 'ya a gwari wu tau.’
9 “Əngwar ku'yi hahangə kə anə nda,
‘Awau, wu ɗa tsa'a anə mən patə mai, səra
hya məl ca ngə hya ma'yi a biya ara njir
ɗəlna mal aga hya biya ɗəlbiya nər hyi.’

10 “Ama ma tsu nda ar lagu a vər ma'yi a
nda ɗəl mala nyi, ba salkwanjili shili. Ku'yi
kəra pabəri kərnda ma'yi əkkə'yi ja a vwar vir
mini nə hə dzau, kə nji haɗiya miya kiya nyi.
11 “Ayukuɗa ɓəliya sar kushu kə alenyi
ku'yi ta shili, ndu na, ‘Tarki! Tarki! Pahəna
'ya miya ki!’
12 “Ama ju nda shaɗəwa nda, ‘Nayi wu səni
hyi mai.’
13 “Agabangau, hya nggya ənga hangəkal
arya nahyi wu səni pəci ənga saka nə shili ɗa
mai.”

Karapau Ar Kəra Mafa Jijiri
(Luka 19:11-27)

14 “Təlkur Hyal wu nda ɗa ənggər ndəra wu
nda ma'yi a nda gə ndə naɗəu, kə ji ngga
mafa məl thlər nyi'yar, ba ji təkəya nda gənna
nyi.
15 Ji nə nyi gənna dubu təfu anə vanyi
ndau, anə vanyi ndau gənna dubu məthlə
ənga gənna dubu pathləu tsu anə vanyi ndau.
Anə kalar ndau, ba ji nə nyi səra tsa'a aga
dənama nyi. Kə ji dzəgwa ma'yi a nda gə
ndau.
16 Ndəra nji nə nyi dubu təfu ma'yi ənga
kusa ji nda shafəli ənga səra nji nə nyi, ba ji
uya akkəri dubu təfu a dar kəri.
17 Abangə tsu ndəra nji nə nyi dubu məthlə
uya akkəri dubu məthlə a dar kəra nə nyi.
18 “Ama ndəra nji nə nyi dubu pathləu
ma'yi, ji nda labiya ka'u a gyiwu 'yi, ba ji
ɗəwana gənna thlagər ki nyi a gwa.
19 “Ayukuɗa pida gangəu, kə thlagər ki
mafa'yar kə sha shili, ji sa yiwa aga nda nar
nyi ənggəra ndə ɗa ənga gənna kəra ji nə nda.
20 Ndəra dləwuri dubu təfu shili ənga dubu
təfu a dar kəra nyi, ji sa na, ‘Thlagər ki, gə nə
ɗa dubu təfu, kəja a ɓəra uyari yi dubu təfu a
dar kəri.’
21 “Thlagər ki nyi shaɗəwa, ‘Usi mafa
tsapəu ndər məl thlər tsa'a miya ɗəfu! Gə məl
thlər ngə tsa'a miya ɗəfu ənga sə kushu kəra
nji nə ngau, agabangau, yu nda fiya ngau,
ar kəra sə gangəu. Shili ga nyabiya dzə ənga
caguli ənga yau!’
22 “Ndəra dləwuri dubu məthlə tsu shili, ji
sa na, ‘Thlagər ki, gə nə ɗa dubu məthləu, ya,
kəja ya ɓəra uyari akkəri dubu məthlə a dar
kəri.’
23 “Thlagər ki nyi shaɗəwa, ‘Usi mafa
tsapəu ndər məl thlər tsa'a miya ɗəfu! Gə məl
thlər ngə tsa'a miya ɗəfu ənga sə kushu kəra
nji nə ngau, agabangau, yu nda fiya ngau,
ar kəra sə gangəu. Shili ga nyabiya dzə ənga
caguli ənga yau!’
24 “Kə ndəra dləwuri dubu pathləu tsu shili,
ji sa na, ‘Thlagər ki, a səni yau abər nagə ndə
dzadzau ngau, gu fa'a sau ar vira gə gəra
thləkana, kəja nagau ndər yiwu sə kurthlə
ngau.

25 Ca ngə məliya hivər mbar ɗa ara məl
thlər ənga gənna ngau, ba yi labiya ka'u a
gyiwu 'yi, ba yi ɗəwana a gwa. Kəja sə ngau
tsu tsəka'a.’
26 “Kə thlagər ki nyi shaɗəwa, ‘Nagə mafa
ɗəmwa'yi hangəkal ndə kukufəu! Əm, a səni
gə abər yu sən fa'a sau ar vira yi gəra thləkana
ənga nayi ndər yiwu sə kurthlə ngə ya?
27 Ma abangə ja, gu kyaga nda həri gənna
ɗa a dar vir fə gənna aga ma yi shili ənggər
kau, yu sa uya akkəri a dar kəri.
28 “ ‘Dləwura mau gənna dubu pathləu kəra
ara ja kau, ba hya nə nyi anə ndəra ənga
dubu kumou.
29 Arya ndəra ənga sau, nju cakər nyi aga
ja uya gangəu. Ndəra gəra ənga sə tsu, alaga
səra a'yi ara ja kushu kau, ba nja ɓəra dləwuri
ara ja.
30 Ba nja dzəgwa vakana mafa dididī kə a
biya, a vu kuthləu vira ju nda tiwi ənga sələm
ba ja ɗə hira ja gagaɗau.’

Numa Nə Jamuya

31 “Ar pəci kəra Zər Ndau wu nda shida
wu kadakadarkur nyi, ənga waladi'yar patə
əkkə'yi ja, ju nda sa nggya ar tsəkafə nə
kadakadarkur.
32 Nju nda sa kaɓiya patər njir duniya
wu mwa nyi, ba ja dzəgwa təkəbiya nji
patə bwata məthlə ənggər kəra ndər ɓəla wu
təkəbiya pama təmahə'yar ənga ku'yar.
33 Ba ja nda piya təmahə'yar lagu tsi
mazəma ja ənga ku'yar lagu tsi matsala ja.
34 “Ba təl a dzəgwa na anə njira ar mazəma
ja, ‘Shila mau nahyi njira Dəɗa fənggər hyi
barka; hya dləwuri sər fa'a kir hyi, ca ngə
təlkur Hyal kəra nji pabər hyi tsu kaɗə mud-
lau.
35 Arya ɗəɗəməu wuɓau a vər tə ɗa, ba hyi
nə ɗa sər səm. Hili a vər tə ɗa, ba hyi nə ɗa
sər sa, ənga tsu məthləpi yau, ba hyi hər ɗa a
vu kir hyi.
36 Turusu yau, ba hyi har ɗa kar, kə yi ɗa
gəra ngga, ba hyi shiləgəbiya ɗa. Nji fuwa ɗa
wu fursəna, ba hyi sa tular ɗa.’
37 “Ba nji tsapə ka na anə nyi, ‘Thlagəu, a
nuwa nga 'yi lar ngə ənga wuɓau, ba 'yi nə
ngə sər səma, ənga 'yi lar ngə ənga hili, ba 'yi
nə ngə səra ga sa ka?
38 Ba a nuwa nga 'yi lar ngə məthləpi, ba 'yi
nggar ngau a vu kir 'ya, əndəga turusu, ba 'yi
nə ngə səra ga har ara?
39 Ənga ətsu a nuwa nga 'yi lar ngə gəra
ngga ənga wu fursəna, ba 'yi sa tular nga?’
40 “Ba təl ka dzəgwa shaɗəwa nda, ja na,
‘Jiri nga yu na anə hyi, kalar səra hyi məliya
nyi anə kusha zaməɗa'yar kau, anə ɗa nga
hyi məliya.’
41 “Ba təl ka dzəgwa na anə njira ar mat-
sala ja, ‘Kwaya mau a dzər ɗa, nahyi nji
shishi'wau, ma'ya mau a ndu u'ur kətsa

kəra nji pabəri nyi anə Shatan əngа waladi nyi'yar.
42 Arya wuɓau a vər tə ɗa, nahyi nə ɗa sər səm mai. Hili tsu a vər tə ɗa, nahyi nə ɗa sər sa mai.
43 Kə yi ɗa məthləpi anə hyi, nahyi nggar ɗa a vu kir hyi mai. Turusu yau, nahyi nə ɗa kar ha mai. Əngа gəra ngga yau, əngа wu fursəna, nahyi sa tulari ɗa mai.'
44 "Nanda tsu, ndə shaɗəwa nyi, 'Thlagəu, a nuwa nga 'yi lar ngə əngа wuɓau əngа hili a vər tə ngau, əngа məthləpi gau, əngа wu fursəna, əngа gəra ngga ba turusu, ama na'yi dləwari ngə maya?'
45 "Ba ja dzəgwa shaɗəwa nda, 'Yi wu nar hyi jirkura nyi, kalar səra hyi gəra məliya nyi anə kusha zaməɗa'yar kau, anə ɗa nga hyi nggəl ara məl.'
46 "Ba nda ma'yi a gwu ɓwaɓwatə gəra kuɗau, ama nji tsapəu nər nda a gwu pi gəra kuɗau."

26

Mba Miya Aga Tsa Yesu
(Markusu 14:1-2; Luka 22:1-2; Yahwana 11:45-53)

1 Ənggəra Yesu kuɗəna na patə sə'yar kau, kə ji na anə zəmbəlma nyi'yar,
2 "Hyu səni abər, lardur nə vəlna a hyiri pida məthlə əngа tsu nju nda sa ləri Zər Ndau aga nja dlakəya nyi."
3 Kə pubu dədəgal'yar əngа njira nggurəm nə məlmə kaɓiya dzə patə ar pathla nə pubu kəra ndiya əngа dəgaləu, ndəra nju ngga əngа Kayafasu.
4 Ndə mba miya lagu kəra nda sən uya nda mbar Yesu ari ɗəɗəwa aga nda tsəya nyi.
5 Ama kə ndə na, "A'yi pəcir mini kə mai, ara ja sara hya'ana hangəkala nji."

Nji Ɓəsiya Yesu Əngа Mal Kisəu Wu Bethlani
(Markusu 14:3-9; Luka 7:37-38; Yahwana 12:1-8)

6 Ma tsu Yesu wu Bethlani, wu ki Simanu ndəra ɗəɗəməu ndər pibi,
7 kə vanyi mala shili əngа pəla mal kisəu kəra nju ɗəl əngа gənna gangə gagaɗau. Mala kə shili ji sa pənggər nyi mala nyi a gyar kəra ja ar pəci kəra nda vər səm sər səm.
8 Ta zəmbəlma nyi'yar lari abangau, kə huɗa nda ndzau, ndu na anə kərnda, "Wathləmə culi najaka wira sa?
9 Mal kau, nju sən ɗəlna əngа gənna gangəu, ba nja dləwari nji tətə dənama əngа gənna nyi."
10 Arya Yesu wu sənbiya səra ndu na, kə ji na anə nda, "Aga mi nga hyu ɓwanə nyi kər anə mala ka? A məliya ɗar ja səra mənahəu.
11 Nji tətə dənama a'yi nda əkkə'yi hyi parangəu, ama nayau a'yi yi əkkə'yi hyi parangə mai.
12 Mal kisə kə ji pənggər ɗa kau, nə pabə dzə nə haɗə ɗa ngau.
13 Yu nar hyi jirkura nyi, kalar vira nju nda tətəlna ndəshigu kə ari wu duniya patəu, nju nda ndər ar kəra sə kə ji məliya kau, aga dəngari əngа ja."

Yahuda Dləwunggəri Aga Ja Thləna Hiya Yesu
(Markusu 14:10-11; Luka 22:3-6)

14 Kə pathləu wu pama zəmbəlma nyi kumo apə məthləu, kəra nju ngga əngа Yahuda Isikarayoti ma'yi a ndəgya pubu dədəgal'yar,
15 ji nda yiwa nda, "Yiɗawu nga hyu kina ɗa ma yi sən lər hyi nya?" Kə ndə jigabiya gənna sulayi makərkumunyi
16 Mbari ar pəci kau, ngə Yahuda wu gal lagu kəra ja sən ləri Yesu ari.

Yesu Səm Lardur Vəlna Əngа Zəmbəlma Nyi'yar
(Markusu 14:12-21; Luka 22:7-13,21-23; Yahwana 13:21-30)

17 Ar pəci nə tanggərma nə lardur nə macikəl gəra thləlamə, kə zəmbəlma nyi'yar shili ndə sa yiwa nyi, "Əmani nga gu yiwu 'ya pabəri ngə vir səm lardur nə vəlna ka?"
18 Kə ji shaɗəwa, ji na, "Ma'ya mau a vu huɗa məlmau, hyu vuwa thləwa vanyi ndə a vuna, ba hya nar nyi, 'Maləmə ngə na, abər, pəci nyi a ɗar ləhəu. Ju sa səm lardur nə vəlna əkkə'yi zəmbəlma nyi'yar wu ki ngau.' "
19 Kə zəmbəlma nyi'yar məliya ənggəra ji nar nda ta, ba ndə pabəri vir səm lardur nə vəlna nyi.
20 Ənggəra wagə ɗa, Yesu nggya aga ja səm sər səm əkkə'yi zəmbəlma nyi'yar kumo apə məthləu.
21 Ma tsu nda vər səm sər səm, kə Yesu na anə nda, "Jiri nga yu na anə hyi, pathləu wu pama hyu nda thləna hiya yau."
22 Kə ɗəfuwa nda ndzə gagaɗau, kalar ndu dzəgwa na anə nyi wu pama nda, "Əngа jiri, nayi ngə ya, Thlagəu?"
23 Kə Yesu shaɗəwa, "Ndə ka a vər fə tsi wu cala əngа yi kau, ngu nda thləna hiya yau.
24 Zər Ndau, wu tə ənggəra nji tsəfəri ar kəra ja, ama sər təhuɗə anə ndəra wu nda thləna hiya Zər Ndau. Wu ndiya anə ndə kau, kuji nji gəra ya nyi."
25 Kə Yahuda ndəra wu nda thləna hiya ja na, "Maləmə, əngа jiri nayi ngə ya?"
Yesu shaɗəwa, ji na, "Angə, nagə əngа kərngə ma, a nabiyar gau."
26 Tsu nda vər səm sər səm, kə Yesu həri macikəl, kə ji lər usaku anə Hyal, ba ji ɓəɓələwa, kə ji nə nyi anə zəmbəlma nyi'yar, ju na, "Dləwura mau hya səm, naja kə kumər dza yi ngau."
27 Kə ji həri kyakiwa nə 'yimir wur inabi, kə ji lər usaku anə Hyal, kə ji nər nda, ju na, "Patəkura hyi, hya sa.

28 Najakə mashi ɗa ngau nə nyabiya alkawal mafəliyangə, kəra nju nda pəna aga təfəbiya bikə nə nji patəu.
29 Yu nar hyi, tsu yu ɓəra sa 'yimir yayar wur inabi mai, kəl pəci kəra yu nda sa mafəliyangə ənga hyi wu təlkur nə Dəɗa."
30 Ayukuɗa ndə kuɗəna thlə na, kə ndə ma'yi a dar Mə nə wur Zaitunu.

Yesu Nana Ənggəra Biturusu
Wu Nda Kəpalna Səni Nyi
(Markusu 14:27-31; Luka 22:31-34; Yahwana 13:36-38)

31 Kə Yesu na anə nda, "Vu'yi əshina kau, patə hyi, hyu nda tətəlnakər arya səra wu nda ɗa ənga yau. Ara tsətsəfə nga nyi wu ləkakaɗə nə Hyal, abər,
" 'Yi wu nda tsar
kəra ndər ɓəla,
ba ɓəla nə təmahəu
a tətəlnakər.'
32 Ama ayukuɗa yi hya'ari sara vir tau, yu tərabiya wu mwar hyi a vu Galili."
33 Əngwar Biturusu anə nyi, "Alaga nji patə hwinakər ndə piyari ngau, nayi wu, piyari ngə nə ɗa mai."
34 Kə Yesu shaɗəwa nyi, ji na, "Yu nar ngə jirkura nyi Biturusu, əshina vu'yi kau, kadivira vəgəmə wu nda wau, gu kəpalna sən ɗa ar kər ar kər makəru."
35 Kə Biturusu ɓəra na, "Alaga nji tsəya ɗa daɓə ənga gau, nayi wu kəpal səni ngə mai." Kə patəkura alenyi zəmbəlma nyi'yar nana abangə tsu.

Yesu Kədi Hyal Wu Gyatsimani
(Markusu 14:32-42; Luka 22:39-46)

36 Kə Yesu əkkə'yi zəmbəlma nyi'yar ma'yi a ndar vanyi vi kəra nju ngga ənga Gyatsimani, kə ji nda na anə nda, "Nggya mə nər hyi ənggau, yu ma'yi a ndu mwa ya nda kədi Hyal."
37 Kə ji həri Biturusu ənga wazha Zabadi məthlə ənga ja, nanda ngə Yakubu ənga Yahwana, naja ənga huɗə kiyakiyar gagaɗau ənga ɓwaɓwatə ara səra ja a gwa.
38 Kə ji na anə nda, "Huɗə ndzəndzə kəra ya gwa a sən tsəya ɗa. Nahyi hya nggya lili'u hya ɓəla ənga yau."
39 Ji ɓar dzə kushu, ba ji dla lagu bama a gyiwu 'yi, ja vər ndər ənga Hyal, ju na, "Tada, ma ja abər yiwu ca ngə uya, bəgə ga həna najaka ɓwaɓwatə ar kəra yau. Alaga abangau, a'yi səra yu yiwu mai, ama səra gu yiwu."
40 Ba ji sha shili ara zəmbəlma nyi'yar, ba ji sa thləwa nda wu ghanyi. "Mi nga ma? A'yi hyu sən nggya nə ɓəla ənga yi alaga nə saka pathlə wa?" Ji yiwa Biturusu.
41 "Hya nggya ənga ɓəla ənga hya kədi Hyal ara hya sara təɗau a gu dzau. Mambəl wu yiwu nə nyi, ama kumər dzə a təwari."
42 Kə ji ɓəra ma'yi nə məthləkura nyi, ji nda ndər ənga Hyal, ji na, "Tada, Ma a'yi ɗa tsa'a aga ɓwaɓwatə ka həna kər mai, ama kəl yi təwari, ta'yi səra gu yiwu patə ja ɗarkər."
43 Ənggəra ji sha shili, kə ji ɓəra thləwa nda wu ghanyi, ara ghanyi tədəɓəu ar liya nda.
44 Kə ji piyari nda, ba ji ma'yi sə nyi nə makərkura nyi, kə ji nda ndər ənga Hyal, ji ɓəra nana sə'yar ta.
45 Ji ɓəra sha shili əgya zəmbəlma nyi'yar, ba ji thləwa nda wu ghanyi, kə ji na anə nda, "Tsu hyu ghanyi ya, hyu ɓəlsar ya? Tsa'a abangə ja! Pəci a ɗari nju nə nyi Zər Ndau a gwu tsa njir bikau.
46 Hya'ara mau, məna ma'yi! Kəja ndər thlə hiya yi ta a shiliri!"

Nji Mbar Yesu
(Markusu 14:43-50; Luka 22:47-53; Yahwana 18:3-12)

47 Tsu Yesu a vər ndər, kəja Yahuda, pathləu wu pama zəmbəlma nyi'yar kumo apə məthləu, shili ənga nji gangəu ənga katsakər ba zəwa wu tsa nda. Njira pubu dədəgal 'yar ənga njira nggurum nə məlmə səwa.
48 Ndər thlə hiya ja kau, a dəgar ndar ja mətsamə, "Ma ndəra yi bərpiya nyi, naja ngau, mbari nya mau."
49 Ənggəra ji dla, ba ji ma'yi təwar a ndəra Yesu, kə Yahuda usar nyi, ji na, "Usi Maləmə," kə ji bərpiya nyi.
50 Əngwar Yesu anə nyi, "Bazhi ɗa, məliya səra hə nga shili."
Kə nja nyi shili ndə sa mbari Yesu, kə ndə səɓiya nyi ɓaɓalu.
51 Ənggəra ndə lari abangau, kə pathlə wu pama njir ɓə Yesu təsəbiya katsakər nyi, ba ji thlana himiya mafa pubu kəra ndiya ənga dəgal əni.
52 Əngwar Yesu anə nyi, "Shabiya katsakər ngau a vu ki nyi, arya kalar ndəra tsəbiya katsakər, katsakər ngu nda tsa nyi.
53 Hyu nggani abər a'yi yu sən ngga Dəɗa, ba ja səwa ɗa alaga bwata waladi'yar kumo apə məthlə wa?
54 Ama lagu mani ngə səra tsətsəfau wu ləkakaɗə nə Hyal wu nyabiya dza, abər a'yi ji ɗa lagu kə maya?"
55 Ar pəci ta, Yesu na anə dlamir nji, "Nayi ngə ndər təɗəmwa anə njir gwaɗəvi ya, ənga hyi səbiya katsakər ənga zəwa aga hya sa mba ɗa ya? Parangəu ya vər nggya əkkə'yi hyi wu ki Hyal ya vər highiɓau, ama nahyi sayi mbar ɗa mai.
56 Sə'yar kə ɗa patə aga səra nabi'yar tsəfəri a nyabiya dzau." Kə patə zəmbəlma nyi'yar tətəlna dzau ba ndə piyari nyi wu tsa nda.

Yesu Wu Mwar Pathla
Nə Njir Yahudiya
(Markusu 14:53-65; Luka 22:54-55,63-71; Yahwana 18:13-14,19-24)

57 Njira mbari Yesu həri nyi a ndəra Kayafasu dəgala Pubu, vira maləmə dlaɗə'yar ənga njira nggurəm kaɓə ari.
58 Kə Biturusu nu nyi wu ndəl wu ndəl tsatsaləu, tsa'a vwar huɗa ki dəgala Pubu. Ji vuwa nggya əkkə'yi njir səkə ki aga ja lari ənggəra nju ɗa ənga ja.
59 Pubu dədəgal'yar ənga patər njir zəwa a vər gal lagu kəra nda sən vazəya Yesu aga nda tsəya nyi.
60 Ama sə a'yi ndə uya mai, alaga kə nji gangəu shili ndu thla sakida nə fati ar kəra Yesu.

Ayukuɗa nyi patəu, kə alenyi nji məthlə biyar babal,
61 ndə na, "Sal kə na, abər, 'Yu sən dlana ki Hyal kau, ba ya ɓəra həriya nyi wu pida makəru.' "
62 Pubu kəra ndiya ənga dəgal hya'ari a'yi ta'yau, ji na anə Yesu, "Mi ngə sə kə nja vər na a miya ndəla gə ka? Sə a'yi gu na a gəri wa?"
63 Ama kə Yesu nggya sə nyi ɗiyu.

Kə pubu kəra ndiya ənga dəgal na anə nyi, "Yi wu daɓər ngə ənga thləmər Hyal kəra a dəmələmau, nar 'ya ma nagə ngə Kərsiti, Zər Hyal."
64 Yesu shaɗəwa, "Angə, abangə nga nyi ənggər kəra gə na kau. Ama ta'yi ya nar hyi patə hyi, mbar kabangəkau, hyu sa lari Zər Ndau a vər nggya ar tsi mazəma ndə dəgal dənama, a vər shida wu dlama sara dəmələmau."
65 Kə pubu kəra ndiya ənga dəgal tana ləgutə kərnyi ənga huɗə ndzəndzau, ju na, "A nanar ja ndər nə deɓa Hyal! Sakida mi mənu ɓəra gala? Kəja hya nggari ndər diɗa vi nyi ənga kərhyi.
66 Mi nga hyu nggana?"

"A ɗar tsa'a nja tsəya nyi," ndə shaɗəwa.
67 Kə ndə təfuwa nyi tuli a vu bama ja, ənga alenyi nji tsu dədəguwa nyi tsi. Alenyi nji nə nyi tsi balma
68 ndu dzəgwa na, "Ma nagə ngə nabi, nana 'ya, Kərsiti, tara wa ngə dəgər ngə ka?"

Biturusu Kəpalna Səni Yesu
(Markusu 14:66-72; Luka 22:56-62; Yahwana 18:15,25-27)

69 Ar pəci kəra Biturusu a vər nggya a biyar huɗə ki, kə kwar ki kə shili əgya ja, ji sa na anə nyi, "Nagə ma, nahyi ngə shili əkkə'yi Yesu ndər Galili."
70 Ji kəpalna nyi wu mwar nda patəu, ji na, "Nayi wu səni səra gu na kə mai."
71 Ta ji ma'yi a biya miya kiya nyi, ba ji biya ɓə ənga vanyi kwar ki, kə kwa kə lar nyi, kə ji na anə njira tata'yi a ndəna, "Ndə kə ma, nanda ngə əkkə'yi Yesu ndər Nazəratu."
72 Ji ɓəra kəpalna nyi daɓə ənga səm fəla, "Yi wu sən ndə kə mai!"
73 Ɓəliya sar kushu, njira tata'yi a ndəna ndə ma'yi a ndəgya Biturusu, ndə nda nar nyi, "Ənga jiri, pathlə gu pama nda, arya kiyara gau a nanar ndəla gau."
74 Kə ji mbari shi'wa kərnyi, ənga ji ɓəra səm fəla anə nda, abər, "Yi wu sən ndə kə mai!"

Ənggərna kə vəgəmə wau.
75 Ənggau kə Biturusu ɗəngari ndər kəra Yesu nar nyi, abər, "Divira vəgəmə a wau, gu kəpalna sən ɗa ar kər ar kər makəru." Kə ji hwi a biya, ji biya tiwi ənga sələm gagaɗau.

27

Yesu Wu Mwar Gwamna Bilatusu
(Markusu 15:1; Luka 23:1-2; Yahwana 18:28-32)

1 Əmudlə kaɗəu, kə pubu dədəgal'yar ənga njira nggurəm məlmə patə mbiya miya tsu aga nda tsəya Yesu.
2 Ndə dzəɓiya nyi, ba ndə ma'yi ənga ja, ndə nda lər nyi a ndu tsa gwamna Bilatusu.

Yahuda Tsəya Kərnyi
(Thlər Cama'yar 1:18-19)

3 Ta Yahuda, ndəra thləna hiya Yesu, lari abər a thlana nyir nji numa nə tə anə Yesu, ba ji tiwi ənga kərnyi, ba ji shabiya nda gənnar nda, a nda nə pubu dədəgal'yar ənga njira nggurəm.
4 Ji na, "A məliyar yi bikau, arya yi thləna hiya ndəra gəra ndzana sau."

Ndə shaɗəwa nyi, "Mi dzawur 'ya ənga ka? A nəngə ngə dza'wu."
5 Kə Yahuda vakə nggər nda gənna nyi a gwu huɗa Ki Hyal, kə ji ma'yi, ji nda hakəya kərnyi.
6 Pubu dədəgal'yar ɗəməri gənna nyi, ndə na, "A'yi ɗa tsa'a nja ɓəra shabiya gənna kə a gu məbəl mai, arya gənna mashi ngau."
7 Kə ndə mbiya miya aga nda ɗəlbiya babal, ar vira nju ngga ənga Babal nə ndər Hər Təm. Aga ja ɗa hulili anə nji shishili.
8 Ca ngə səra ɗa nju ngga vi kə ənga 'Yi'yi Mashi ba'anə əshina.
9 Lagu kə ngə səra Nabi Irimiya nana nyabiya dzau, "Kə ndə fa'ari kwaɓa thladla makərkumunyi, gənna kəra njir Izirayila thlana.
10 Kə ndə ɗəlbiya babal nə ndər hər təm əni, ənggəra Thlagə nar ɗa."

Nji Hər Yesu A Dumwar Bilatusu
(Markusu 15:3-5; Luka 23:3-5; Yahwana 18:33-38)

11 Kəja Yesu ta'yi wu mwar gwamna, kə gwamna yiwa nyi, "Nagə ngə təl njir Yahudiya ya?"

Kə Yesu shaɗəwa nyi, “Nagə ngə na abangau.”
12 Ar pəci kəra pubu dədəgal'yar ənga njira nggurəm a vər nana ndər ar kəra ja, naji shaɗəwa anə nda mai.
13 Kə Bilatusu yiwa nyi, “A'yi gu nggari sakida kəra nda vər na a miya ndəla gə kə wa?”
14 Ama kə Yesu bəgə sə nyi ɗîyu, sə a'yi ji na alaga kushu ar kəra sə kə mai, ba sə kə nə nyi ɗənga anə gwamna.
15 Ar pəcir mini nə lardur nə vəlna, gwamna a tsəliyari parangəu, ju səya ndər fursəna pathləu anə dlamir nji, ndəra ndu yiwu.
16 Ar pəci ta vanyi ndər fursəna a'yi kəra nju səni nyi patə nju ngga nyi ənga Barabasu.
17 Ta dlami kaɓau, kə Bilatusu yiwa nda, “Wa nga hyu yiwu ya səya hya? Barabasu əndəga Yesu kəra nju ngga ənga Kərsiti ya?”
18 Arya ju səni abər arya shishikura nda nga ndə mbari Yesu ndə lər nyi anə nyi.
19 Ma tsu Bilatusu a vər nggya ar tsəkafə nyi, kə mala nyi səwa nyi cama, “Həbiya tsa gau wu ndər ndə gəra ənga vazə kau, arya yi lar ɓwaɓwatə paməpamə arya ja əshina wu shuni.”
20 Ama kə pubu dədəgal 'yar ənga njira nggurəm tsətsəkuri dlamir nji aga nda na nja səya nda Barabasu, ba nja tsəya Yesu.
21 Gwamna ɓəra yiwa nda, “Wa nga hyu yiwu ya səya hyu pama nji məthlə ka?”
Əngwar nda, “Barabasu!”
22 Kə Bilatusu ɓəra yiwa nda, “Mi nga ya dzəgwa məl ənga Yesu kəra nju ngga ənga Kərsiti ka?”
Əngwar nda, “Dlakəya nyi nji!”
23 Kə Bilatusu na anə nda, “Arya mi ya? Mi ngə bikə nya?”
Kə ndə ɓəra hya'ana ɗahə tsu, ndə na, “Dlakəya nya mau.”
24 Ta Bilatusu lari abər sə a'yi ju sən kari mai, kəl cakə ngə gwaɗə vi wu cakau, kə ji gər 'yimi, ji cina tsa ja əni wu mwar nji, ji na, “Kəja tsa yau, kəja tsa yau, bikə ɗa a'yi wu mashi ndə kə mai, bikər hyi ngau!”
25 Kə patəkura nda shaɗəwa, ndə na, “Ta'yi mashi nyi a nggya ar kəra 'ya ənga wazhar 'ya patəu.”
26 Kə ji səya nda Barabasu. Ayukuɗa ji səwa, nji nə nyi wuɗa anə Yesu, kə ji nə nda nyi aga nda dlakəya nyi.

Soja'yar Ndər Nə Diɗa Yesu
(Markusu 15:16-20; Yahwana 19:2-3)

27 Sara ənggau, kə soja'yar nə gwamna hər Yesu a vwar vira soja nggunggurəm 'yar a nggya ari, ba ndə kaɓiya bwata soja'yar patə ndə zəwar nyi.
28 Ndə zəɗəna nyi turusu ba ndə dzəgwa hari nyi kar dəzəu culi nə təlkur.
29 Kə ndə tsagu nyi dara shikədî nə təlkur, kə ndə həwa nyi a du kəra ja. Ndə fuwa zəwa təlkur wu tsa ja, ba ndə dzəgwa ɓəliya undi nə diɗa nyi, ndu na, “Alvari təl, təl nə njir Yahudiya!”
30 Ndə təfənggər nyi tuli, ba ndə dləwuri zəwa nə təlkur ta, ndə dzəgwa pəpəthləwa nyi zəwa nyi wu kəra ja.
31 Ayukuɗa ndə kuɗəna diɗa nyi abangau, kə ndə zəɗəna ləgutə təlkur ta, ndə ɓəra har nyi nə nyi. Ndə dzəgwa ma'yi ənga ja a biya aga nda biya dlakəya nyi.

Nji Dlakəya Yesu
(Markusu 15:21-32; Luka 23:26-43; Yahwana 19:17-27)

32 Ənggəra nda vər biya, ba ndə thləwa vanyi ndər Sayirini kəra nju ngga ənga Simanu, kə ndə ciwa nyi aga ja hə wu dladlakə nə Yesu.
33 Kə ndə shili ar vanyi vi kəra nju ngga ənga Gwalgwathla, ca ngə vir papangəkər.
34 A ndəna kə ndə nə nyi 'yimir wur inabi kəra nji gwaɗəbiya ənga maɗəwatəu aga ja sa, ama ta ji ɗahari, kə ji piyari sa.
35 Ta ndə dlakəya nyi, ba ndə dzəgwa tətəkəwa kar ha nyi lagur təɗə shi'wu.
36 Ayukuɗa kau, ba ndə nggya nggashiu ndu ɓəla nyi a ndəna.
37 Adabanga kəra ja ndə tsəfəya səra wu cabiya səra ji ndzana: NDƏ KƏ NGƏ YESU, TƏLƏR NJIR YAHUDIYA.
38 Nji dlakəya nyi ənga njir ɗa lagu məthləu, pathləu ar tsi mazəma ja ənga pathləu tsu ar matsala ja.
39 Njira a vər tərabiya ndu ndər nə diɗa nyi, ndu kənggədə kəra nda ndu nggushi, ənga
40 ndu na, “Nagə ndəra na gu sən dlana ki Hyal, ba ga ɓəra həriya wu pəci makəru, ga mbəɗana kərngau! Ga shida sara dar wu kau, ma nagə Zər Hyal ngau!”
41 Abangə tsu ngə pubu dədəgal 'yar ənga maləmə dlaɗə'yar ənga njira nggurəm wu ndər nə diɗa nyi.
42 Əngwar nda, “Ji mbəɗana nji, ama naji wu sən mbəɗana kərnyi mai! Naja ngə Təl nə njir Izirayila! Bəgə ja gya sara dar wu kə aga məna lari, ba məna hənggəri ənga ja.
43 Ji hənggəri ənga Hyal, bəgə Hyala nyi a kətiya nyi kabangəkau, ma Hyala nyi wu yiwu, arya ju na, ‘Nayi Zər Hyal ngau.’ ”
44 Tangə ənggər ta, njir ɗa lagu kəra nji dlakəya ənga ja ta nyabiya nyi ənga nggəl.

Tər Yesu
(Markusu 15:33-41; Luka 23:44-49; Yahwana 19:28-30)

45 Mbari ar pəci ta'yikər ba'anə saka makər nə wagə ngə kuthləu shida haɗiya 'yi'ya nyi patəu.
46 A ndu wagəu ənggər saka makəru, Yesu hya'ana ɗahəu ənga dənama, ji na, “'Yiloyi, 'Yiloyi, lama sabakətani?” Kəra cabiya,

“Hyal ɗa, Hyal ɗa, mi ngə ɗa gə shabiya ɗa ya?”
47 Ta njira tata'yi a ndəna nggari abangau, kə ndə na, “Ja vər ngga Iliya.”
48 Ənggərna pathləu wu pama nda hwi ka nda həri sasa'wa. Ji ciwa a gu 'yimir wur inabi kəra mwamwalu, ji ciri a dar zəwa ba ji nə nyi aga ja sa.
49 Alenyi nji wu pama nda wu na, “Piyari nya mau, bəgə məna lari tara Iliya wu sa mbəɗana nyi.”
50 Kə Yesu ɓəra hya'ana ɗahə ənga dənama, kə piya ja biya.
51 Ar pəci kə ngə kadəmbul nə huɗa ki Hyal təwa dzə bwata məthləu, mbari a du kər ba a gyiwu ndəla nyi. Kə 'yi'yi kənggəɗər dzə ba mə ndəliya dzau.
52 Hu'yar papahənakər, kə nji cicau kəra tau, hya'ari ənga pi.
53 Ayukuɗa Yesu hya'ari sara vir tau, kə ndə ma'yi a vu huɗa məlmə cicau, ba ndə vuwa canə nyi kər anə nji paməpamə gangəu.
54 Ənggəra soja kəra ndiya ənga dəgal ənga alenyi njir ɓəla hu Yesu lari ənggəra 'yi'yi kənggəɗər dzə ənga patəkura səra ɗarkər, ba hivər mbari nda gagaɗau, ndu na ənga ɗahəu, “Pakatəu, ndə kau, Zər Hyal ngau!”
55 Mathləkə'yi gangəu sara wu Galili nu Yesu, ndu məl thlər anə nyi. Ndə ta'yi tsaləu ndu tsamə səra wu ɗa.
56 Wu pama nda Maryamu Magədaliya a'yi ənga Maryamu məya Yakubu ənga Yusufu ba məya wazha Zabadi.

Ənggəra Nji Haɗə Yesu

(Markusu 15:42-47; Luka 23:50-56; Yahwana 19:38-42)

57 Ma ləhə waga ɗa, kəja vanyi ndər gənna a shiliri, thləmə nyi Yusufu ndər Arimatiya, ndəra naja ənga kərnyi ma ndər nu Yesu ngau.
58 Ji ma'yi a ndəra Bilatusu aga ja nda yiwari dza Yesu aga ja nda haɗəna. Kə Bilatusu səwa aga nja nə nyi nyi.
59 Kə Yusufu həri dza Yesu, ba ji pəɗəwa wu sər haɗə ndə cici camәu.
60 Kə ji nda fuwa nyi wu hu nyi kəra mafəliyangə kəra ji gəmbiya wu mau. Kə ji uya madiya tsəka ba ji haɗîya miya huwa nyi əni ba ji ma'yi sə nyi.
61 Kə Maryamu Magədaliya ənga vanyi Maryamu ta nggya bama ənga bama ənga huwa nyi.

Njir Ɓəla Huwa Nyi

62 Əzəgəkura nyi, pida pathləu ayukuɗa Pəcir Pabə Dzau, kə pubu dədəgal 'yar ənga njir Farisi ma'yi a ndəra Bilatusu.
63 Ndə na, “Maləmə, 'yu dəngari səra ndər ngguta vi kə sara a vər na tsu ja ənga pi, abər, ‘Ayukuɗa pida makər, yu ɓəra hya'ari ənga pi.’
64 Agabangau, ga səwa njir ɓəla hu aga nda ɓəla hu kə mənahəu, kəl ayukuɗa pida makəru. Ma a'yi abangə mai, zəmbəlma nyi'yar wu sən sa hələr dza ja əvu'yi ba nda dzəgwa nar nyi anə nji abər a hya'ari ja sara vir tau. Najaka ngguta vi wu nda ndiya nə tanggərma ənga didiɗî.”
65 Əngwar Bilatusu anə nda, “Suwa mə njir ɓəla, aga nda nda ɓəlar miya huwa nyi mənahəu ənggər kəra hyu sən mbari.”
66 Kə ndə ma'yi ndə nda ɓəlari huwa nyi mənahəu, ndə fəri mətsamə nə təlkur ar tsəka nyi ənga tsu ndə fiya soja'yar aga ɓəla viya nyi.

28

Hya'arir Yesu Sara Vir Tau

(Markusu 16:1-8; Luka 24:1-12; Yahwana 20:1-10)

1 Ayukuɗa Pəcir Ɓəlsar nə (njir Yahudiya) tərabiya, əmudlə kaɗəu pəci nə tanggərma nə sugu, kə Maryamu Magədaliya nanda ənga vanyi Maryamu ma'yi a nda tsamə huwa nyi.
2 Səni a'yi mai kə məlmə kənggəɗau, ara vanyi waladi nə Thlagə shida sara dəməlmau, ji sa ma'yi a dar huwa nyi, ji nda jahəna tsəka kəra nji haɗîya miya huwa nyi əni, ba ji nggya ari.
3 Dza ja wu mbəl wilwilu ənga ləgutə ha nyi pərtə pwahəu ənggər əpur pa'wa.
4 Ənggəra njir ɓəla huwa nyi lari nyi, ba hivər mbari nda gagaɗau, ənga dza nda wu tsədzau, kəra məliya ndə ɗa ənggər nji tətau.
5 Ama kə waladiya nyi na anə mathləkə'ya nyi, “Hya sara hivər mai, arya yu səni abər Yesu nga hya vər gal, ndəra nji dlakəya ta.
6 A'yi ja ənggə mai, a hya'ari ja ənggər kəra ji saya nana. Anda mau hya sa lari vira nji saya pina nyi ari ta.
7 Ma'ya mau ənga kusa aga hya nda nar nyi anə zəmbəlma nyi'yar, ‘A hya'ari ja sara vir tau, ju ma'yi wu mwar hyi a vu Galili. A vuna hyu vuwa lari nyi.’ Səra yi shili aga ya sa nar hyi ngau.”
8 Kə mathləkə'ya nyi hya'ari ənga kusa, nyinyau ənga hivər ba huɗə pərtə gagaɗau, ndə hwi a ndəra zəmbəlma nyi'yar aga nda nda nar nda səra ɗarkər.
9 Kukuthlə kə Yesu thləwa nda, ba ji nar nda, “Usa mau.” Ndə shili əgya ja, ndə mbari hiya ja ba ndə gənggər nyi səli.
10 Kə Yesu nar nda, “Hya sara hivər mai, ma'ya mau hya vuwa nar nyi anə zaməɗa'yar nda ma'yi a vu Galili, a vuna nga ndu vuwa lar ɗa.”

Shaɗəwa Nə Njir Ɓəla Hu

11 Ma tsu mathləkə'yi ta ar lagu, kə alenyi njir ɓəla hu ma'yi a ndu huɗa məlmə ndə nda nar nyi anə pubu dədəgal 'yar səra ɗarkər patəu.

12 Ənggəra pubu dədəgal ˈyar ɓə əkkəˈyi
njira nggurəm ba ndə nggya ndə mbiya səra
ndu məl, ba ndə nə nyi madiya gənna anə
njir ɓəla huwa nyi,
13 ndu na anə nda, “Hya nar nyi anə nji,
abər, ‘Zəmbəlma nyiˈyar ngə shili əvuˈyi ba
ndə sa hələr dza ja ma tsuˈya wu ghanyi.’
14 Ma ndər kə gwu himiya gwamna, ˈyu
nar nyi ndər kəra wu pina huɗa ja, baˈya
həbiya hyi wu ɓwaɓwatəu.”
15 Kə sojaˈyar ta dləwuri gənna nyi, ba ndə
məliya ənggəra nji dəgar nda. Kə najaka ndər
tətəlna dzə wu pama njir Yahudiya patə
baˈanə əshina.

Madiya Thlər Kəra Yesu Piyari Nyi
Anə Zəmbəlma Nyiˈyar
(Markusu 16:14-18; Luka 24:36-49; Yah-
wana 20:19-23; Thlər Camaˈyar 1:6-8)

16 Zəmbəlma nyiˈyar kumo a sər tangə
maˈyi a dar mə nə Galili vira Yesu nar nda,
aga nda maˈyi a dari.
17 Ta ndə lari nyi, kə ndə dləvə nyi, ama
alenyi nji wu pama nda wu təkəkər ənga ja.
18 Kə Yesu shili əgya nda, ji sa na, “Dənama
a dəməlmau ənga kəra a gyiwuˈyi a nə ɗar nji.
19 Agabangau, maˈya mau, hya nda məliya
njir duniya patə aga nda ɗa zəmbəlma ɗa,
hya hər nda baɓətizəma wu thləmər Tada
ənga Zər ba ənga Mambəl Cicau.
20 Hya highiɓər nda ənggəra ndu ɓəla sər
ɓəla kəra yi nar hyi. Pakatə aˈyi yi ənga hyi
cumu baˈanə kuɗiyar duniya.”

Ndəshigu Sara Wu Tsa Luka

Səra Məliya Luka Tsəfəri Najaka Sau

1 Nji gangə ɗa aga nda tsəfəri, səra ndə
nggari ɗarkər wu pama ˈya.
2 Ndə tsəfəri səra ˈyi nggari sara ara njira
sə kə ɗa wu liya nda tsu kaɗəu, ənga ndə
tətəlna ndər Hyal tsu.
3 Tiyafulusu* ndə dəgal, ənggəra yi tsam-
biya səˈyar kə patəu ənga hangəkal, ca ngə ɗa
yi lari a ɗar tsaˈa, ya tsəfəri ngə ənggəra səˈyar
kə ɓau,
4 aga ga sənbiya jirkura səˈyar kə ənggəra
nji highiɓəri ngau.

Nji Nana Ənggəra Nju Nda Ya
Yahwana Ndər Məl Baɓətizəma

5 Wu pəci kəra Hirudusu a vər səm təlkur
nər ˈyiˈyir Yahudi, vanyi pubu aˈyi kəra nja
ngga ənga Zakariya. Naja pubu nə miya
umbwa nə Abijanu. Thləmər mala nyi ca
ngə Alisabatu, ənga ji biya sara wu culi gə
Haruna.
6 Nanda gyapəu, ndə nggya mənahəu wu
mwar Hyal, ndə ɓəlari patəkura səra Hyal na
nja məl.
7 Ama nandə uya ya mai, ara Alisabatu
ciri nga ja, ənga ətsu nji hahal nga nda
gyapəu.
8 Vanyi pəci, Zakariya vər məl thlər nyi nə
pubu a gwu ki Hyal, ənggəra pəcir nə miya
umbwar nda shili.
9 Wu pəci kau, ənggəra sər ciji nə pubu
cabiya, Zakariya nga nji caɗəbiya, aga ja gu
ki Hyal aga gwa nggyi sə kisəu.
10 Kabangəkə nji dadaɓau kəra a biya, nda
vər ndər anə Hyal wu pəci kə ja vər nggyi sə
kisə kau.
11 Kukuthləu kə waladi Thlagə canə nyi
kər, ji taˈyi lagu mazəma vir nggyi sə kisə
kau.
12 Ənggəra Zakariya lari waladi kau, kə
hivər mbari nyi gagaɗau.
13 Ama kə waladi kə na anə nyi, “Zakariya,
a sara ga hivər mai! Hyal, a nggari kədi
ngau, kabangəkau, mala ngə Alisabatu wu
nda yabiya ngə zər sal. Gu nda nə nyi thləmə
Yahwana.
14 Ma nji yabiya nyi, gu nda ɗa ənga ɗəfu
cicau ənga huɗə pipida gagaɗau, abangau
ngə alenyi nji gangə tsu.
15 Zər kə ju nda ɗa ndə dəgal wu mwar
Hyal. Naji wu nda saˈyimir wur inabi mai.†
Nju nda nyana nyi ənga Mambəl Cicau tsu ja
wu ta mənyi.
16 Naja ngu nda shabiya njir Izirayila
gangəu a shili ara Hyal Thlagəri nda.
17 Ju tərabiya a dumwar Thlagəu, ju məl
thlər nyi wu mambəl ənga dənama ənggər
nabi Iliya. Ju shili ənga nggya jamə wu pama
tadaˈyar ənga wazhar nda. Ju nda shabiya
njira kəra ɓəlari səra tsaˈa, aga nda ɗa nji
hangəkal, lagu kə nga ju nda məliya nda tsaˈa
anə Thlagər nda.”
18 Kə Zakariya na anə waladi, “Abari nga
ya nda səni abər sə kə gə na kə wu nda ɗa?
Kəja nayi ndə hahal nga yau, mala ɗa tsu
abangə nga ja.”
19 Waladi na, “Nayi ngə Jibrayilu, ya vər
taˈyi wu mwar Hyal. Hyal ngə səwa ɗa aga
ya sa nar ngə ndər kə məsahə gagaɗə kau.
20 Ama kəja ga nggəl ri ara hənggəri ənga
ndər kau, kəra wu nda ɗa jiri ma pəci ka ɗari.
Agabangau, tsu gu ndər mai kəl ma sə kə a
nyabiyar dzau.”
21 Nji kəra a biya nda vər səkə biyar Za-
kariya, nda vər ɗənga mi ngə ɗa ji ɓəliya sar
a gwu ki Hyal abanga?
22 Pəci kəra ji nda biya tsu ju səni ndər mai,
ənggau, ba ndə səni abər a lari ja sə dədəgur a
gwu ki Hyal kau. Kə ji dumwa ənga ndər anə
nda ənga tsi, ama naja səni ndər ənga miya ja
mai.
23 Ənggəra pəcir thlər nyi kuɗau, ba ji sha a
ndu ki.
24 Aˈyi ɓəliya sar mai, kə mala nyi Alis-
abatu həri huɗəu, kə ji mbunakər nə hya təfu
wu ki naji biya mai.
25 Alisabatu dzəgwa na, “Thlagə a məliya
ɗar sə dəgal wu yukuɗu, ənga ji təhuɗə əgya
yau, ji həna sə səsəli kəra ar kəra yau wu
pama nji.”

Waladi Nana Ndəshigu Nə Ya Yesu

26 Ənggəra Alisabatu məliya hya kwa ənga
huɗəu, kə Hyal səwa waladi Jibrayilu a
ndu vanyi məlmə wu Galili nja ngga ənga
Nazəratu.
27 Ji səwa nyi ənga ndəshigu məsahəu a
ndara kwapəliyagə kəra alkawal mbamba
nə hə dzə aˈyi wu pama nda ənga vanyi ndə
kəra nja ngga ənga Yusufu, sara wu culi gə
təl Dawuda. Thləmər kwapəliyagə kə ca ngə
Maryamu.
28 Ənggəra waladi kə shili əgya ja, kə ji na,
“Nja vər usa ngau! Thlagə aˈyi ja ənga gau,
naja tsu a fənggər ngər ja barka.”
29 Ənggəra Maryamu nggari usa dzə kau,
kə sə kə ɓwanə nyi kər ba fuwa nyi wu ɗənga
sə gagaɗau, ja vər ɗənga wa thləmə najaka
usa dza.
30 Kə waladi kə na anə nyi, “Maryamu,
a sara ga hivər mai, arya nagə a uyar gə
mayiwakur ara Hyal.

---

* **1:3** Səra thləmə kə cabiya ca ngə “Ndər yiwu Hyal.” Tsamiya wu: TCama 1:1. † **1:15** Njir Yahudiya wu məl najaka sau sara wu wur inabi aga sa, ama ma nji piyari ji ɓəliya sar ba ja mwalnakər ənggər padlau.

31 “Kəja gu nda həri huɗəu,
gu yabiya zər sal,
gu nda nə nyi thləmə Yesu.
32 Ju nda ɗa ndə dəgaləu,
ətsu nju nda ngga nyi ənga
Zər Hyal dəgal gagaɗau.
Hyal Thlagə wu nda nə nyi
vir nggya nər təlkur
nə əji nyi Dawuda.
33 Ju nda səm təlkur nyi
ar kəra ki Yakubu ba'anuwa,
təlkur nyi tsu a'yi wu nda kuɗə mai!”
34 Kə Maryamu na anə waladi, “Abari
ngə səka sən ɗa, kəja nayi saya səni ndə sal
maya?”
35 Kə waladi shaɗəwa nyi, ji na,
“Mambəl Cicau
wu nda gyar kəra gau,
dənama nə Hyal Kəra Di
wu nda mbuya ngə tsu.
Agabangə zər kə gu
nda ya kau,
nju nda na anə nyi
ndə cicau, naja ngə Zər Hyal.
36 “Kəja Alisabatu kwamə ngau, kəra nji na,
naji wu ya mai, kabangəkə huɗə hya kwa
ngə ara ja, wu hahalkur nyi kau,
37 ara sər kari nyi kər anə Hyal a'yi mai.”
38 Əngwar Maryamu, “Nayau, mafa Hyal
ngau, bəgə ja ɗa anə ɗa ənggəra gə na kau.”
Ənggau, kə waladi kə ma'yi sə nyi.

Maryamu Ma'yi A Nda Usa Alisabatu

39 Ayukuɗa pəci kushu, kə Maryamu
pabəri kərnyi, kə ji ma'yi ənga kusa, a ndu
vanyi məlmə nər 'yi'yir Yahudi kəra wu
pama mau.
40 Ənggəra ji shili wu məlmə kau, kə ji vu ki
Zakariya, ji vuwa usar Alisabatu.
41 Ənggəra Alisabatu nggari usa dzə kau,
kə zər kəra gwu ta Maryamu ɗa mumuɗəu,
ənggau, kə Alisabatu nyau ənga Mambəl Ci-
cau.
42 Kə ji hya'ana ɗahəu ənga dənama ji na,
“Nagə ənga barka wu pama mathləkə'yi, Zər
kəra gu nda ya kə tsu ənga barka nga ja!
43 Abari ngə mayiwakur kə səni shili anə
ɗa, patə əkkə'yi miya Thlagə ɗa, a shili əgya
ya?
44 Ənggəra yi nggari usa dzə ngau, ngə zər
kəra gwu ta yi ɗa mumuɗəu ara huɗə pipida.
45 Ndər barka nga gau ara gə hənggəri abər
sə kə Thlagə nana kə wu ɗa ənga jiri.”

Na Fal Hyal Nə Maryamu

46 Maryamu na,
“Dəfuwa yau a vər fal Thlagəu.
47 Piya yi tsu a vər caguli
ara Hyal ngə Ndər Mbəɗa ɗa,
48 ara ji ɗəngari ənga yau,
nayi kəra mafa nyi
kəra a'yi vanyi sə mai!
Mbari kabangəkau, patər nji
wu nda ngga ɗa
ənga ndər barka,
49 arya sə dədəgal'yar kə kəra
Hyal ndə dənama məliya ɗa.
Thləmə nyi ndə cici ngau!
50 Ciji ba'anə ciji
ju nda təhuɗə əgya
njira wu nə nyi dəgalkur.
51 Ənga tsi nə dənama nga
ji məliya sə dədəgal'yar!
Ji tətəlna njir fəkər nda
ənga səra ndu fər kər əni
wu ɗəfuwa nda.
52 A həyari ja təltəl'yar
sara wu təlkur nda,
ənga ji hya'ana nji dididī.
53 Ji nə nyi sər səm məsahəu
anə njir wuɓau,
kə ji məliya njir gənna
ndə ma'yi ənga tsi kurthləu.
54 Ji dləwari mafa nyi'yar
njir Izirayila ənga
ji dəngari ji cabiya təhuɗə
anə nji nyi,
55 ənggəra ji məliya alkawal
anə əjir mən Ibrahimu
ənga culi nyi ba'anuwa!”
56 Maryamu nggya ənga Alisabatu ənggər
hya makəru, kadivira ji dzəgwa sha a ndu ki
gə nda.

Nji Yabiya Yahwana Ndər
Məl Baɓətizəma

57 Ənggəra pəcir ya nyi ɗa, kə Alisabatu
yabiya zər nyi.
58 Təwul nyi əkkə'yi nji gə nda ndə nggari
ənggəra Thlagə canə nyi təhuɗə dədəgal anə
nyi, kə ndə daɓər dzə ndu caguli ənga ja.
59 Ənggəra zər kə təkəri pida cisu, kə ndə
shili aga nda sa thlana nyi pəlzha, ndu yiwu
nda fiya nyi thləmər dənyi, Zakariya.
60 Ama kə miya zər na, “Awau! Nja nda
ngga nyi ənga Yahwana.”
61 Əngwar nda anə nyi, “Wu culir hyi wa
ngə ənga culi thləmə ka?”
62 Kə ndə yiwa dəya zər ənga tsi, thləmə
kəra ja yiwu nja ngga zər kə əni.
63 Kə ji yiwa, nja nə nyi ləkakaɗau, kə ji
tsəfəri, “Thləmə nyi Yahwana ngau.” Kə sə
kə ɗa sə dədəgur anə njira a ndəna!
64 Ənggə ngə miya Zakariya pahənakər, kə
ji dzəguya ndər ənga fal Hyal.
65 Kə sə kə nə nyi hivər anə təwulər nda
patəu. Njir 'yi'yir Yahudi njir nggya wu
pama mau tətəlna sə kə ɗa kə ba'amani.
66 Kalar ndəra nggari sə kau, ba nə nyi
ɗənga, ju na, “Mi ngə zər kə wu nda ɗa?” Ara
a tsamər nji abər tsa Hyal a'yi ənga ja.

Zakariya Fal Hyal

67 Ənggəra Mambəl Cicau shida ar kəra
Zakariya dəya Yahwana, kə ji dzəguya ndər
kəra Hyal nə nyi, ji na,

68 “Barka anə Thlagəu,
Hyal nər Izirayila!
Ji shili aga sa dləwa nji gə nda,
ja kətiya nda.
69 Ji nə mən ndər Mbəɗa nji
ənga dənama
sara wu ki mafa nyi Dawuda.
70 Ənggər kəra ji məliya alkawal
tsu kaɗəu lagu miya
nabi nyi'yar nə cicau.
71 Ju sa həbiya mən
sara wu tsa njira vər ca
dawakur anə mən,
ənga patər njira gəra yiwu
nda lari məna cakau.
72 Ji məl abangə aga ja cabiya
təhuɗə nyi anə əjir mən'yar,
ənga ji ɗəngari
alkawal nyi nə cicau,
73 kəra ji məliya daɓə ənga
səm fəla anə əjir mən Ibrahimu.
74 Ju nda həbiya mən
sara ara dawar mən'yar,
aga məna dzəgwa nu nyi
ənga jirkur gəra ənga hivər
75 wu cicikur
ənga mənahəkur
wu mwar Hyal
patər nggyabiyar mən.
76 Nagə tsu zər kau,
nju nda ngga ngə
ənga nabi nə Hyal kəra ndiya
ənga dəgaləu.
Gu nda tərabiya
a dumwar Thlagəu,
aga ga məliya
lagu nyi kakaləu.
77 Aga ga nə nyi anə nji gə nda sənbiya sə ar
kəra mbəɗə
lagur təfəbiya nda bikər nda,
78 ara gangəkura təhuɗə dzə nə Hyalər mən,
ca
ngə mbəmbəl nə mbəɗau sara a
dəməlmau wu nda shida,
aga ja sa mbəl ar kəra mən,
79 ja mbəl a gyar kəra njira vər nggya wu
kuthləu,
ənga njira əgya kiɗa shanggudî nə tau,
aga ca lagur nggya jamə anə mən.”
80 Kə Yahwana hau, ji cakəri dzə wu
mambəl. Ji nggya a gwa tagə kəl ta pəcir biya
nyi ar babal anə njir Izirayila ɗa.

2

Yar Yesu
(Matiwu 1:18-25)

1 Wu pəci ta, təl Kayisaru Agustusu nər
Roma hyabiya cama abər nja tsəfəri thləmər
nji patə wu kiɗa təlkur nyi.
2 Kə ngə jiga nji nə tanggərma kəra nji məl
pəci kəra Kiriniyusu a vər səm Təlkur nyi wu
'yi'yir Səriya.
3 Nji patə ma'yi a ndu məlmər nda aga nja
nda jigabiya nda.
4 Yusufu tsu ji piyari Nazəratu wu 'yi'yir
Galili ji ma'yi a du Bayitalahami wu 'yi'yir
Yahudi, məlmə kəra nji ya təl Dawuda a gwa,
ara naja culi zəmə ənga Dawuda.
5 Ji ma'yi ənga Maryamu kəra alkawal
mbamba nə hə dzə a'yi wu pama nda, aga
nja nda jigabiya nda. Wu pəci ta, Maryamu
ənga huɗə nga ja.
6 Ma tsu nda wu Bayitalahami, kə pəcir ya
mbari nyi.
7 Kə ji yabiya zər nyi nə tanggərma, ji
pəɗəwa nyi wu gumbwara, ji dzəgwa pina
nyi wu nggaɓa, ara nandə uya umbwa wu
ki dləwu məthləpi mai.

Njir Bəla Sə Shishi Ənga Waladi'yar

8 A biyar ya məlmə kau, njir ɓəla a'yi, kəra a
vər pida a biyar babal uvu'yi, nda vər tsamə
təmahər nda.
9 Kə waladi Thlagə canə nda kər, ənga
kadakadarkur nə Thlagə mbəl a gyar kəra
nda, kəra nə nda hivər gagaɗau.
10 Əngwar waladi anə nda, “Hya sara hivər
mai! Arya nayi ngə shili ənga ndəshigu
mənahə gagaɗau anə hyi, kəra wu nda məliya
patər nji ndu nda ɗa ənga huɗə pipida.
11 Əshina kau, wu məlmə gə Dawuda, a
yabiya hyir nji ndər mbəɗa hyi, naja ngə
Kərsiti Thlagəu!
12 Kəja səra wu nda canə hyi nyi, hyu nda
thləwa zər mamanji nji pəɗəwa wu gumb-
wara, nji pina nyi wu nggaɓa.”
13 A'yi nda ənga səni mai kə waladi'yar
gangəu ənga waladi ta, sara a dəməlmau
shida nda vər fal Hyal nda vər na,
14 “Kadakadarkur anə Hyal
kəra a dəməlmau!
Wu duniya bəgə huɗə pərtəu
a ɗa ara njira Hyal
a vər nggar məsahəkur nda!”
15 Ənggəra waladi'yar piyari nda ndə
ma'yi a dəməlmau, ca ngə njir ɓəla na anə
kuvwar nda, abər, “Mən na ma'yi a vu
Bayitalahami mən na vuwa tsamiya sə kə
ɗa kau, kəra Thlagə nar mən ar kəri kau.”
16 Ca nga ndə ma'yi ənga kusa, kə ndə
vuwa thləwa Maryamu ənga Yusufu, ənga zər
mamanji, kəra nji pina wu nggaɓa.
17 Ənggəra ndə lari nyi ba ndə tətəlna
ɗahəu səra waladi nar nda ar kəra zər kau.
18 Patəkura njira nggari ndər kau, ba ɗa sə
dədəgur anə nda sə kə njir ɓəla nar nda kau.
19 Ama kə Maryamu səɓiya sə'yar kə
patəu, ju dzəgwa ɗənga nda wu ɗəfuwa ja.
20 Njir ɓəla dzəgwa sha, nda vər thləna nər
fal Hyal ənga dləvə nyi, ara səra ndə nggari,

ənga ndə lari. Ara patər sə ɗa ənggəra waladi ta nar nda.

Nji Fiya Nyi Thləmə Anə Yesu

21 Ənggəra zəra nyi məliya pida cisu, ba nji thlana nyi pəlzha, ba nji fiya nyi thləmə Yesu, thləmə kəra waladi nə nyi kadivira nji dzəgwa hə huɗə nyi.

Nji Həri Yesu A Vu Ki Hyal
Aga Nja Lər Nyi Anə Hyal

22 Kə pəci shili kəra Maryamu ənga Yusufu wu məl səra dlaɗə nə Musa nar nda nja məl aga nə nyi cicikur, ba ndə həri Yesu a vu Urshalima aga nda vuwa lər nyi anə Thlagəu.

23 Abangə nga nyi tsətsəfau wu dlaɗə nə Thlagəu, abər, “Kalar zər sal kəra nji ya nə tanggərma, nju fiya nyi ja ɗa nə cicau nə Thlagəu.”

24 Nanda tsu ndu thla sau, ənggəra dlaɗə nə Thlagə cabiya, ənga mbəthla məthlə ənga wazha mbəthla masar məthləu.

25 Wu pəci kau, vanyi ndə a'yi a vər nggya wu Urshalima kəra nju ngga ənga Simiyanu. Naja ndə tsapəu, ndər gənggər nyi səli anə Hyal, naja vər səkə pəci kəra nju sa həbiya njir Izirayila wu ɓwaɓwatəu. Mambəl Cici tsu a vər nggya ənga ja.

26 Mambəl Cici cabiya nyi abər naji wu tə mai kəl ji lari Kərsiti kəra Thlagə məliya nyi alkawal.

27 Ənggəra Mambəl ləbiya nyi ba ji gwu vir pathla nə ki Hyal, ar pəci kəra njir ya Yesu həri nyi a shili wu ki Hyal aga nda məliya səra dlaɗə cabiya nja məl,

28 kə Simiyanu dləwuri zər kə wu tsa ja, kə ji usa Hyal ji na, abər,

29 “Kabangəkə Thlagəu,
ləbiya mafa ngə ja ma'yi ənga huɗə pərtəu,
ənggəra gə məliya alkawal,
30 arya liya yau
a lari mbəɗə ngau,
31 mbəɗə kəra gə məliya
a dumwar nji patəu.
32 Mbəmbəl kəra sa cabiya ngau
anə njira a'yi njir Yahudiya mai,
kəra tsu a sa cabiya
kadakadarkur ngau
anə nji ngau, njir Izirayila.”

33 Dəya zər ənga mənyi nda vər tsamə sə dədəgur səra Simiyanu a vər na ar kəra ja.

34 Simiyanu fənggər nda barka, ji na anə Maryamu miya zər, “Hyal a caɗəbiyari zər kau, aga ja ɗa sər thlə hi anə nji ənga sər hya'ana alenyi nji gangəu wu Izirayila. Ja sa ɗa ənggər səra nja tsamə sə ari sara ara Hyal kəra nji gangəu a nda yiwu mai.

35 Agabangə səra ɗəɗəwa wu ɗəfuwa nji a nda ɗa ar babal. Najaka sau, a sa ɗa kwakwaɗə anə ngau, ənggər hənggya nga nji tsaviya ɗəfuwa gə əni.”

36 Vanyi madedegəu a'yi nabi mala thləmə nyi Hanatu kwar Fanuwalu nər culi Ashiru. Ji nggya ənga sal nyi nə fa məɗəfə wacu ənggəra ndə həri dzau.

37 Ba sal nyi kə tau. Kabangəkau, fa nyi cisu kumunyi apə foɗə nga nyi. Naji sayi piyari ki Hyal mai, ja vər dləkər anə Hyal vu'yi ənga puci, ja vər ndər ənga Hyal ənga hə zəmətsini.

38 Kakalə wu pəci kau, kə mala kə gwa ja vər usa Hyal, naja tsu ji ndər ar kəra zər kə anə nji patəu, njira vər səkə Hyal ja sa nə nyi nggya jamə anə Urshalima.

Yusufu Ənga Maryamu Sha
A Vu Kir Nda Wu Nazəratu

39 Wu pəci kəra Yusufu ənga Maryamu kuɗəna sə'yar kə patəu, səra dlaɗə nə Thlagə na nja məl, ba ndə sha a vu məlmər nda Nazəratu wu Galili.

40 Zər kə hau, ənga dənama, nyinyau ənga tsətsəlkur. Təhuɗə Hyal tsu a'yi ənga ja.

Yesu Wu Zərkur Nyi,
Wu Ki Hyal

41 Kalar fa njir ya Yesu ndu vu Urshalima aga lardur nər vəlna nə njir Izirayila.*

42 Ənggəra Yesu təkəri fa kumo apə məthləu ənga ya, ba ndə mai a ndu lardura nyi ənggəra ndə tsəliya.

43 Ayukuɗa lardur kuɗau, ba ndə mbari lagu nda vər sha a ndu ki, ama ba ji ta'yi wu yukuɗə wu Urshalima, gəra ənga səni njir ya nyi.

44 Nanda tsu ndu nggani wu pama nji nga ja, agabangə kə ndə dumwa ənga ɓau nə pəkə pathləu. Ənggau, kə ndə dzəguya gal nyi a ndu pama njir nda ənga bazhir nda 'yar.

45 Ama nandə lari nyi mai. Agabangə kə ndə ɓəra sha a vu Urshalima aga nda vuwa gal nyi a vuna.

46 Pəci nə pida makərkura nyi ba ndə thləwa nyi a vər nggya a gwu vir pathla nə ki Hyal wu pama maləm'yar. Ja vər sə himi nda, ənga ja vər yiwa nda sə paməpaməu.

47 Patəkura njira nggari nyi ndə səɓiya miya nda, ənggəra sənbiya sə nyi ənga shaɗəwa nyi ɗa sə dədəgur anə nda.

48 Njir ya nyi ba ɗa sə dədəgur anə nda ənggəra ndə lari nyi ənggau, kə mənyi na anə nyi, “Zər ɗa ara mi nga gə məl anə 'ya abanga? Nayi ənga dəngau anə 'yar ɗənga sau ara na'yi lari ngə mai.”

49 Ji shaɗəwa nda, ji na, “Mi ngə ɗa hyu gal ɗa ɗəma? Nahyi a'yi səni abər a ɗar tsa'a ya nggya wu ki dəɗa wa?”

50 Ama nandə səni səra ndər kə aga nyi mai.

* **2:41** Lardur kə nə ɗənga ənggəra Hyal məl thlər ənga Musa ji həbiya njir Izirayila sara wu tsa njir Masaru. Fa ənga fa nga ndu məl abangau.

51 Ba ji hya'ari ji nu nda, ndə sha vu
Nazəratu əngа ja, ja vər dumwa əngа məl səra
njir ya nyi a vər na anə nyi. Mənyi tsu ji
səɓiya sə'yar kə patəu, wu ɗəfuwa ja.
52 Yesu hau wu tsətsəlkur əngа wu nə
kumər dzau, ba əngа mayiwakur sara ara
Hyal əngа nji.

3

Ndər Hyal Kəra Yahwana
Ndər Baɓətizəma Tətəlna
(Matiwu 3:1-12; Markusu 1:1-8; Yahwana 1:19-28)

1 Wu fa nə kumo apə təfu wu təlkur nə
Kayisaru Tiberiyasu, Buntusu Bilatusu ca
ngə gwamna nər Yahudi, Hirudusu tsu ca
ngə təl nər Galili, Fəlipəu zamə nyi ca ngə
təl nər 'yi'yir Ituriya əngа Tarakunitusu,
Lisaniyasu tsu təl Abilinisu.
2 Anasu əngа Kayafasu nanda ngə pubu
dədəgal'yar. Wu pəci ta tsu ngə ndər Hyal
shili anə Yahwana zər Zakariya a gwar tagə
mashi.
3 Kə Yahwana zəwuya patəkura 'yi'yi kəra
ar dza dəl Urdənu. Ja vər tətəlna ndər Hyal
nə tubi anə nji, ja vər na, "Sha mau a shili
wu lagu Hyal aga hya uya baɓətizəma, Hyal
tsu ju sa təfəbiya hyi bikər hyi."
4 Ənggəra nabi Əshaya tsəfəri wu ləkakaɗə
nə Hyal abər,
ji na, "Dahə a vər ngga a gwar tagəu, ja vər
na,
'Hya pabəri nyi lagu anə Thlagəu,
hya məliya lagu tata'yi pir wu mwa nyi.
5 Nja sa nyanyana kalar dagəu,
kalar mə əngа gar nja həya a gya.
Nju ta'yibiya lagu mbambal'yar,
lagu dididī'yar tsu nju məliya mənahəu.
6 Əngа patər ndapi wu nda lari mbəɗə nə
Hyal.' "
7 Kə dlamir nji ma'yi a ndəra Yahwana
aga nda uya baɓətizəma ara ja. Kə Yahwana
nar nda, "Nahyi wazha mətsapa! Wa ngə
kughiya hyi, aga hya hwi sara ara numa nə
huɗə ndzəndzə Hyal kəra a vər shili ka?
8 Hya məl thlər kəra mənahəu wu nggyabi-
yar hyi kəra wu cabiya abər a tubir hyi.
A sara hya fiya wu ɗəfuwa hyi tsu, abər,
'Ibrahimu ngə dər'ya.' Yu na anə hyi, abər
Hyal a'yi ja əngа dənama nə shabiya tsəka'yar
kau, aga wazha anə Ibrahimu.
9 A fiyar nji hira kəm ar nggyilanga wu.
Kalar wu kəra gəra pə wazha mənahəu, nju
nda gəmna nyi, ba nja vakuwa a gwu u'u."
10 Kə nji kə yiwa nyi, "Mi nga 'ya kyaga
məla?"
11 Yahwana shaɗəwa nda, ji na, "Abər
kalar ndəra əngа ləgutə məthləu, ja nə nyi
pathləu anə ndəra gəra əni, kalar ndəra əngа
sər səm tsu ja məliya abangau."
12 Njir tsəm budə tsu ndə shili aga ja
məliya nda baɓətizəma, ndə yiwa nyi, ndə na,
"Maləmə, mi nga 'ya məla?"
13 Əngwar ja anə nda, "A sara hya dləwu a
ndiya səra nji na hya tsəm mai."
14 Abangə tsu ngə alenyi soja'yar yiwa nyi,
"Kar na'ya tsu, mi nga 'ya məla?" Kə ji na
anə nda, "A sara hya canggər nyi anə nji aga
nda nə hyi gənna əngа dənama mai, a sara
hya thla fati ar kəra nji mai, hya mbiya ɗəfu
əngа səra nji kina hyi əni."
15 Nji patə a vər səkə shilir Kərsiti, ndə lari
Yahwana kə ndə dzəguya ɗənga wu ɗəfuwa
nda tara Yahwana ngə Kərsiti kau.
16 Kə Yahwana shaɗəwa nda patəu,
"Nayau, ya vər məl baɓətizəma anə hyi
əngа 'yimi. Ama vanyi ndəra ndiya ɗa əngа
dənama a vər shili, kəra alaga sər mba ɓiɓi*
nyi nayi a'yi ɗa tsa aga ya pəlna mai. Ju sa
məliya hyi baɓətizəma əngа Mambəl Cicau ba
əngа u'u.
17 Cala pi nyi wu tsa ja nga nyi, ju pina uhi
ba ja batəna lar nyi ba ja dzəgwa fa'ana uhi
a su tsam. Kofu əngа cacangə ba ja nggyina
nda əngа u'u kəra gəra tau."
18 Əngа ɗahə paməpamə gangəu ngə Yah-
wana tətəlna ndəshigu məsahə anə nji.
19 Ama ənggəra Yahwana kughiya
kughi anə gwamna Hirudusu kəra həri
Hirudiyasu mala zamə nyi Fəlipəu əngа
patəkura alenyi sə ɗəmwa'yi kəra ji məliya.
20 Kə Hirudusu ɓəra cakəri ɗəmwa 'yikur
nyi ba ji fuwa Yahwana wu fursəna.

Nji Məliya Nyi Baɓətizəma Anə Yesu
(Matiwu 3:13-17; Markusu 1:9-11)

21 Ayukuɗa ji kuɗəna məl baɓətizəma
anə nji patəu, ba ji məliya nyi anə Yesu
tsu, ənggəra Yesu a vər ndər əngа Hyal ba
dəməlmə pahau,
22 kə Mambəl Cici shida ar kəra ja a papa
mbəthla. Kə ɗahə sara a dəməlmə na, "Nagə
ngə zər ɗa, yu yiwu ngau, huɗa yi pipida
əngа gau."

Culi Kəra Yesu Biya Sara Gwa
(Matiwu 1:1-17)

23 Ar pəcira Yesu dzəguya thlər nyi nə
highiɓau, a təkər ja fa makər kumunyi wu
duniya.
Nji həri nyi abər naja zər
Yusufu kəra zər Hali.
24 Hali zər Matata,
Matata zər Lawi,
Lawi zər Melci,
Melci zər Yonna,
Yonna zər Yusufu,
25 Yusufu zər Matatiyasu

* **3:16** Wu nggyabiya njir Yahudiya ma məthləpi shili wu ki, mafa alaga ndəra ndiya əngа dididī wu ki kə ja zəɗəna ɓiɓi nyi ja dzəgwa cina nyi hya ja.

Matatiyasu zər Amosu,
Amosu zər Nahumu,
Nahumu zər Azaliya,
Azaliya zər Nagayi,
26 Nagayi zər Maata,
Maata zər Matatiyasu
Matatiyasu zər Saminu,
Saminu zər Joseku,
Joseku zər Yahuda,
27 Yahuda zər Yuwana,
Yuwana zər Resa,
Resa zər Zarubabelu,
Zarubabelu zər Shaltiyalu,
Shaltiyalu zər Neri,
28 Neri zər Melci,
Melci zər Adi,
Adi zər Kusam,
Kusam zər Elmoda,
Elmoda zər Eri,
29 Eri zər Jashuwa,
Jashuwa zər Elezar,
Elezar zər Jarimu,
Jarimu zər Matata,
Matata zər Lawi,
30 Lawi zər Simiyanu,
Simiyanu zər Yahuda,
Yahuda zər Yusufu,
Yusufu zər, Janamu,
Janamu zər Eliyakimu,
31 Eliyakimu zər Meliya,
Meliya zər Meyinna,
Meyinna zər Matathla,
Matathla zər Nathlanu,
Nathlanu zər Dawuda,
32 Dawuda zər Jesi,
Jesi zər Obida,
Obida zər Buˈaza,
Buˈaza zər Salmonu,
Salmonu zər Nashanu,
33 Nashanu zər Aminadaɓəu,
Aminadaɓəu zər Aramu,
Aramu zər Hesaruna,
Hesaruna zər Parisu,
Parisu zər Yahuda,
34 Yahuda zər Yakubu,
Yakubu zər Ishaku,
Ishaku zər Ibrahimu,
Ibrahimu zər Tera,
Tera zər Nahoru,
35 Nahoru zər Seragu,
Seragu zər Riyu,
Riyu zər Pelegə,
Pelegə zər Eberu,
Eberu zər Shila,
36 Shila zər Kayinanu,
Kayinanu zər Arfashadu,
Arfashadu zər Shemu,
Shemu zər Nəhu,
Nəhu zər Lameku,
37 Lameku zər Metusəla,
Metusəla zər Enoku,
Enoku zər Jaredu,
Jaredu zər Mahalalelu,
Mahalalelu zər Kenanu,
38 Kenanu zər Enoshu,
Enoshu zər Shitu,
Shitu zər Adamu,
Adamu zər Hyal.

4

Shatan Dzəbiya Yesu
(Matiwu 4:1-11; Markusu 1:12-13)

1 Yesu piyari dəl Urdənu nyinyau ənga
Mambəl Cicau, Kə Mambəl Cici ləbiya Yesu a
gwar tagəu, aga shatan a gwa dzəbiya nyi.
2 Ayukuɗa Yesu hər zəmətsini nə pida foɗə
kumunyi vuˈyi ənga pəci, kə wuɓə mbari nyi.
3 Kə Shatan na anə nyi, “Ma nagə ngə zər
Hyal, ga nar nyi anə tsəka kau, aga ja sha aga
macikəl.”
4 Kə Yesu shaɗəwa, ji na, “Tsətsəfə nga nyi
wu ndər Hyal abər,
“ ‘Aˈyi ənga sər səm wacu ngə ndə
wu nggya ənga pi mai.’ ”
5 Kə Shatan hər nyi a dar vi kəra dzəgamə
gagaɗau, ka canə nyi patəkura təlkur nə
duniya, ənga səra a gwa patə nə pəci kushu.
6 Kə ji na anə nyi, “Yi wu nə ngə dənama
təlkur ənga kadakadarkur səˈyar kə patəu,
arya anə ɗar nji, yu səni nə nyi anə kalar
ndəra yu yiwu tsu.
7 Ma gə nə ɗa dəgalkur, səˈyar kə patə wu
ɗa nəngau.”
8 Yesu na anə nyi, “Tsətsəfə nga nyi abər,
“ ‘Ga dləvə Hyal Thlagə ngau,
ba tsu naja zhizhi nyi wacu
nga ga məl səra
ja yiwu.’ ”
9 Shatan ɓəra hər nyi a vu Urshalima, ba ji
həri nyi a dar kəra ki Hyal a dar vira ndiya
ənga dzəgaməu. Kə ji na anə nyi, “Ma nagə
ngə zər Hyal, ga vəl a gyiwu ˈyi sara ənggau,
10 arya tsətsəfə nga nyi wu ndər Hyal, abər,
“ ‘Ju səwa waladi nyiˈyar
aga nda ɓəlar ngau.
11 Ndu səɓiya ngu tsa nda
ara ga sara dəgəri hiya gə ar tsəka.’ ”
12 Ama Yesu na nə nyi, “Tsətsəfə nga nyi
abər,
“ ‘Ga sara dzə
Hyal Thlagə ngə mai.’ ”
13 Ənggəra Shatan kuɗəna dzə nyi wu lagu
paməpamə patəu, ba ji piyari nyi nə pəci
kushu ju səkə vanyi pəci ənga ja.

Nji Piyari Shishir Dza Yesu A Vu Nazəratu
(Matiwu 4:12-17; Markusu 1:14-15)

14 Yesu sha a vu Galili, ənga dənama nər
Mambəl nga ja, ndər ar kəra ja a tətəlnar kər
a ndu məlmə paməpamə patəu,
15 ja vər highiɓau wu umbwa daɓə dzə njir
Yahudi, nji patə a vər fal nyi.
16 Ənggau, kə ji maˈyi a vu Nazəratu, məlmə
kəra ji hau a gwa. Pəcir Bəlsar, ba ji maˈyi a

gwu umbwa daɓə dzə njir Yahudi, ənggəra ji tsəliya. Ji hya'ari aga jiga ndər Hyal.
17 Kə nji nə nyi ləkakaɗə nə Hyal nə tsəfə
Nabi Əshaya. Kə ji pahəna ba ji uya vi kəra
nji tsəfəya abər,
18 "Mambəl Thlagə
a'yi ar kəra yau,
kəra caɗəbiya ɗa
aga ya tətəlna ndər məsahəu
anə njira ənga dənama tətəwa.
Ji səwa ɗa aga ya nar nyi
anə njira wu fursəna
pəcir pəl nda a ɗari,
nji ləfau nda sa lar sau,
ba tsu ya pəlna
nji mbamba.
19 Ji səwa ɗa aga ya nar nyi
anə kalar ndau, abər,
pəci kəra Thlagə nana
ja sa canə nyi
mənahəkur nyi
anə nji patə a shiliri."
20 Ayukuɗa ji jigana, ba ji pəɗiya ləkakaɗa
nyi ba ji dzəgwa nə nyi anə ndər məl thlər
wu umbwa daɓə dzə njir Yahudi, ba ji nggya
gya. Patəkura njira a gwu umbwa daɓə dzə
njir Yahudi kau, ba ndə pənggəri nyi li.
21 Kə ji na anə nda, "Ndər Hyal kə tsətsəfə
kau, a nyabiyar dzə wu himiya hyi əshina."
22 Patər njira ar vi ta nana ndər kəra
mənahəu ar kəra ja, ba ɓəra ɗa sə dədəgur
anə nda ənga səra wu biya sara wu miya ja,
ndə dzəgwa yiwa, "Kar ndangə ya, a'yi zər
Yusufu ta ngə wa?"
23 Kə Yesu na, "Anə nda a səni yau, hyu
yiwu hya nar ɗa karapə kau, abər 'Ligəta,
mbəɗana kərngau.' Məliya sə kəra 'yi ng-
gari gə məliya wu Kafarnahumu, ənggau, wu
məlmə ngə kə ɗəm."
24 Ji ɓəra na anə nda, "Jirkura nyi, ca ngə
nabi naja a'yi ndəra nji dləwuri wu məlmə
nyi mai."
25 "Ya nar hyi jiri, wu pəcir nabi Iliya
mathləkə'yi təsal a'yi gangəu wu 'yi'yir
Izirayila, ənggəra Hyal haɗiya məlmau, par
a'yi mai nə fa makəru ənga hya kwa, wuɓau
a'yi wu 'yi'yi ta gagaɗau.
26 Ama Hyal a'yi səwa Iliya a ndəra zəma
nda mai, ama a ndu məlmə Zarafatu wu
'yi'yir Sidonu, a ndəra mala təsal kəra wu
məlmə ta.
27 Wu pəcir nabi Elisha tsu, njir pibi a'yi
gangəu wu 'yi'yir Izirayila, Zəma nda a'yi
uya cicikur mai kəl Na'amanu ndər Suriya
wacu."
28 Ta njira wu umbwa daɓə dzə njir
Yahudi kə nggari ndər kau, ba ndzana huɗa
nda gagaɗau.*
29 Ndə hya'ari ndə təɗəbiya nyi a biyar ya
məlmau, ndə ma'yi ənga ja a dar kəra mau
kəra ndə həriya məlmər nda a dari, aga nda
vakana nyi a gyiwu 'yi.
30 Kə Yesu biya wu pama nda, ba ji mbari
lagu nyi ba ji mai sə nyi.

Yesu Kədlabiya Mambəl Ɗəmwa 'yu Sara
Wu Dza Ndau
(Markusu 1:21-28)

31 Abangə tsu, kə Yesu sha shili wu Ka-
farnahumu, məlmə kəra wu 'yi'yir Galili, ar
Pəcir Ɓəlsar, kə ji dumwa ənga highiɓau, anə
nji.
32 Kə highiɓə kə ɗa sə dədəgur anə nji patə
ara ənggəra ndər nyi wu biya ənga dənama.
33 Wu umbwa daɓə dzə njir Yahudi kau,
vanyi ndə a'yi ənga mambəl ɗəmwa'yu, ba ji
hya'ana ɗahəu ənga dənama ji na,
34 "Wa yau! Yesu ndər Nazəratu, mi dzə
ngə ənga 'ya? Kari gə shili aga ga sa kuɗəna
'ya ya? A səni ngə yau, nagə ngə ndə cici nə
Hyal!"
35 Əngwar Yesu anə nyi ənga dənama,
"Haɗiya miya gau! Biya wu dza ja!" Kə
mambəl ɗəmwa 'yi kə mbilna ndə kau, a
gyiwu 'yi wu dzəri nda patəu, kə ji biya sara
wu dza ja gəra ɓəra uya nyi ənga shiləgəu.
36 Kə ɗa sə dədəgur anə nji patəu, ndə na
wu pama nda, "Abari dur gə highiɓə ka?
Ənga dəgalkur, ənga dənama nga ja vər ndər
anə mambəl ɗəmwa'yi'yar, ba nda biya!"
37 Ənggə ngə ndər ar kəra Yesu tətəlnakər a
ndu məlmə patə wu 'yi'yi kau.

Yesu Dləwari Nji Gangəu
(Matiwu 8:14-17; Markusu 1:29-34)

38 Yesu biya sara wu umbwa daɓə dzə njir
Yahudi, ji ma'yi a vu ki Simanu. Səlkuya
Simanu a'yi ngga mai, gyangə nga vər tə nyi
dədəgaləu. Kə ndə yiwa Yesu aga ja dləwari
nyi.
39 Yesu ta'yi ar kəra ja, ji kughi anə gyangə
kau, kə gyanga nyi biya ka piyari nyi. Fina
dzə a'yi mai kə ji hya'ari ba ji məliya nda sər
səm.
40 Ənggəra pəci wu gya təɗau, kalar ndə
kəra ndə gəra ngga ara ja, ndə shili əni anə
Yesu, ba ji fəri nda tsi patəu, ba ndə ɗa jaməu.
41 Patər njira ənga mambəl ɗəmwa'yi wu
dza nda ndu biya ndu wau anə nyi, ndu na,
"Na gə ngə zər Hyal!" Kə Yesu kughi anə
nda, ji kari nda ara ndər, ara ndu səni naja
ngə Kərsiti.

Yesu Tətəlna Ndəshigu
Wu Umbwa Daɓə Dzau Nə Njir Yahudi
(Markusu 1:35-39)

42 Əmudləkura nyi, kə Yesu hya'ari ji ma'yi
a biyar ya məlmau, a biyar vi kəra nji a'yi
mai. Nji biya ga gal nyi ba ndə thləwa nyi,

* **4:28** Səra ndzana ɗəfuwa nda ca ngau ndə sənbiya abər Yesu a'yi wu nda məl sə dədəgur wu məlmər nda mai.

ndə ɗa aga nda kari nyi ara piyari məlmər nda.
43 Ama Yesu na anə nda, “A ɗar thlər ɗa ya ma'yi a ndu alenyi məlmə aga ya nda tətəlna ndəshigu məsahəu nə təlkur Hyal anə alenyi nji tsu. Agabangau, nga nji səwa ɗa a shili wu duniya.”
44 Ənggau, Yesu ɓəbiya ɓau wu patər 'yi'yir Yahudi, ja vər highiɓə wu umbwa daɓə dzə'yar, ja vər tətəlna ndəshigu ar kəra təlkur Hyal. Ba ənga ja vər shiləgəbiya kalar shiləgəu ənga njira gəra ngga.

5

Yesu Ngga Zəmbəlma Nyi'yar Nə Tanggərma
(Matiwu 4:18-22; Markusu 1:16-20)

1 Vanyi pəci a'yi Yesu ta'yi ar dza dəl nər Janisaratu,* nji gangəu ndə ciɗə nyi ndu yiwu nda nggari ndər Hyal.
2 Kə ji lari kwambwal məthlə a biyar dza dəl kəra njir təm fiya ndə ma'yi a nda ci litagər nda.
3 Kə ji ma'yi a gwu kwambwal pathləu kəra nə Biturusu ngau, ji dzəgwa kədi nyi aga ja ɓari nyi kushu sara miya dəl. Kə ji nggya a gwa ja vər highiɓə anə nji.
4 Ənggəra ji kuɗəna ndər, kə ji na anə Biturusu, “Ga ɓəra ɓari kwambwal kau a gwar vi kəra dzəgaməu, ba hya səya litagər hyi'yar, aga hya təɗəbiya kalfi.”
5 Əngwar Biturusu, “Thlagər ki, a pidari 'ya ghəmə a vər təm ama na'ya a'yi mbari sə mai. Ama 'yu səya litagər 'ya a gya, ma nagə ngə na.”
6 Ənggəra ndə səya litagər nda a gya, ba ndə mbari kalfi gangəu, kəl ta litagər nda mbar thləthlau.
7 Ta ndə lari abangau, ba ndə ngga bazhi təmər nda sara wu vanyi kwambwal ta aga nda sa dləwari nda. Ba ndə shili ndə sa nyanyana kwambwal'yar gyapə ənga kalfi. Ba kwambwalər nda mbar gya cau ara tədəɓəu.
8 Ənggəra Biturusu lari sə kau, kə ji ɓəliya undi a dumwar Yesu, ji na, “Təkə ənga yau, Thlagəu! Nayi ndər bikə ngau!”
9 Ba sə kə ɗa sə dədəgur anə nyi ənga bazhi nyi'yar patəu, ara gangəkura kalfi kəra ndə mbari,
10 abangə tsu ngə Yakubu ənga Yahwana, wazha Zabadi, bazhi məl thlər Biturusu 'yar. Əngwar Yesu anə Biturusu, “Ga sara hivər mai, mbari əshina, gu ɗa ndər təm nji ama a'yi kalfi mai.”
11 Kə ndə təɗəbiya kwambwalər nda a biyar miya dəl, ba ndə piyari litagər nda, ba ndə nu nyi.

Yesu Shiləgəbiya Ndər Pibi
(Matiwu 8:1-4; Markusu 1:40-45)

12 Ar pəci kəra Yesu wu vanyi məlmau, kə vanyi ndə kəra pibi səmku dənama nyi shili ara ja. Ənggəra ji lari Yesu, kə ji dla ənga bama ja a gyiwu 'yi ja vər kədi nyi, ji na, “Thlagəu, ma gu yiwu, gu səni cina ɗa aga ya ɗa jaməu.”
13 Kə Yesu har tsi ka tsəkwar nyi, ji na anə nyi, “A hənggər yau, ɗa cicau.” Ənggərna, ba pibiya nyi piyari nyi.
14 Kə Yesu nar nyi ənga ɗahəu, “Ga hangəkal ga sara na sə kə anə ndə mai. Ama ga ma'yi a ndəgya pubu ga nda canə nyi kərngau, ga dzəgwa kəbəna sau ənggəra dlaɗə Musa nana nja məl aga ci dzau. Ga məliya abangə aga ga cabiya nyi anə nji abər a ɗar gə jaməu.”
15 Ama alaga abangau, kəl dumwa ənga cakau, ngə ndər ar kəra Yesu wu cakau. Nji gangə tsu a vər shili əgya ja aga nda nggari highiɓə nyi ba ji shiləgəbiya nda sara ara shiləgər nda paməpaməu.
16 Ama Yesu, ju ma'yi a biyar ya məlmə a biyar vi kəra nji a'yi mai aga ja ndər ənga Hyal.

Yesu Shiləgəbiya Ndə Təsəkənu
(Matiwu 9:1-8; Markusu 2:1-12)

17 Vanyi pəci ənggəra ja vər dumwa ənga highiɓau, njir Farisi ənga maləmə dlaɗə sara wu məlmə paməpamə nər 'yi'yir Galili, ənga 'yi'yir Yahudi ənga 'yi'yir Urshalima, a vər nggya ənə. Dənama nə Thlagə a'yi ənga ja, aga shiləgəbiya nji kəra gəra ngga.
18 Kə alenyi nji shili ənga ndə təsəkənu, nda vər hə ar sər pida. Ndu yiwu nda həri nyi a vu ki, aga nda vuwa pina nyi wu mwar Yesu.
19 Ənggəra ndə gal lagu katini ara gangəkura nji, ba ndə ma'yi a dar kəra umbwa ndə da pahəna ba ndə dzəgwa fuwa nyi a gya lagu kəra umbwa a gyiwu hada dlami, kakalə wu mwar Yesu.
20 Ənggəra Yesu lari mbərsar nda, kə ji na, “Bazhi, a təfəbiya ngər nji bikə ngau.”
21 Njir Farisi ənga maləmə dlaɗə'yar nda vər ɗənga wu pama nda, “Wa ngə ndə kə wu ndər ɗəmwa'yi ar kəra Hyal ka? Wa ngu səni təfəbiya bika, a'yi kəl Hyal zhizhi nyi wa?”
22 Ənggəra Yesu wu sənbiya səra ndu ɗənga, kə ji na anə nda, “Mi ngə ɗa hyu ɗənga sə'yar kə wu ɗəfuwa hya?
23 Mani nga ndiya ənga ɓatsa? Nja na, ‘A təfəbiya ngər nji bikə ngau,’ ənɗəga, ‘Hya'ari ga ɓə ya’?
24 Ama yu yiwu hya səni, abər Zər Ndə a'yi ja ənga dənama nər təfəbiya bikau wu duniya.” Kə ji na anə ndər təsəkənu, “Yu na anə ngau, hya'ari, ga hər sər pida ngau ga ma'yi a ndu ki.”

* **5:1** Vanyi thləmə nər dəl Galili ngau.

25 Ənggau, kə ji hya'ari ənga kusa wu mwar nji patəu, kə ji həri səra ja vər pida ar ta, ba ji ma'yi a vu ki ja vər fal Hyal.
26 Ba sə ɗa sə dədəgur anə nda patəu. Ba ndə dzəgwa nə nyi dləvə anə Hyal. Kə hivər mbari nda gagaɗau, ndu na, "A lari 'ya sə dədəgur əshina."

Yesu Ngga Lawi
(Matiwu 9:9-13; Markusu 2:13-17)

27 Ayukuɗa kau, Yesu ma'yi a biya, kə ji lari ndər tsəm budau kəra nja ngga ənga Lawi a vər nggya ar vi tsəm budə nyi. Əngwar Yesu anə nyi, "Nu ɗa."
28 Kə Lawi hya'ari, ji piyari səra ja vər məl patəu, ba ji nu nyi.
29 Ayukuɗa nyi, kə Lawi məliya sər səm nər mini wu ki nyi, kə ji nggari Yesu ar viya məthləpi dəgal, njir tsəm budə gangəu ənga alenyi məthləpi'yar nda vər səm sər səm ar vi zəməu.
30 Kə njir Farisi ənga maləmə dlaɗə'yar kəra mbərsar nda zəmə ndə dzəguya jiga miya anə zəmbəlma nyi'yar, "Mi ngə ɗa hyu səm hyu sa ənga njir tsəm budə ənga njir bika?"
31 Əngwar Yesu anə nda, "A'yi nji jamə ngu yiwu ligəta mai, ama nji kəra gəra ngga.
32 Nayi a'yi dla aga sa ngga nji cici mai ama njir bikau, aga nda tubi nda bəlari nggyar nda."

Yiwa Sau Ar Kəra Hə Zəmətsini
(Matiwu 9:14-17; Markusu 2:18-22)

33 Ndə na anə nyi, "Zəmbəlma nə Yahwana ndu hə zəmətsini ar kər ar kər ənga ndu ndər ənga Hyal, abangə tsu ngə zəmbəlma nə njir Farisi, ama nəngau ndu səm ənga sa parangəu."
34 Kə Yesu na anə nda, "Abər a səni kari nji bazhiya salkwanjili sər səm ma tsu nda ənga ja ya?
35 Ama pəci wu shili kəra nju sa həna salkwanjili kə ara nda. Ar pəci ta ndu nda hə zəmətsini."
36 Kə ji nar nda najaka karapau, ji na, "Ndər tar zhaɓi thlaɓəu ar mafəliyangə nga nyi, aga ja dzəgwa ndaɓəya ndəɓə əni ar hahala nyi mai. Ma ji məl abangau, a ndzanar ja zhaɓi mafəliyangə kau, ənga tsu ndəɓə kau, wu ɗa dididi.
37 Ətsu ndər puwa 'yimir inabi mafəliyangə a gu pəla hahal a'yi mai. Ma ji məl abangau, ba 'yimir inabi mafəliyangə kau, a thlənakər, ba ja pəthləna nyi, ba 'yimir inabi kau, a pənakər ba pəla ka ndzau.
38 'Yimir inabi mafəliyangə a gu pəla mafəliyangə nga nja pau.
39 Ətsu ndər nda yiwu sa 'yimir inabi mafəliyangə a'yi ayukuɗa ji tuwari hahala nyi mai. Ju nda na, 'Hahala nyi nga ndiya ənga məsahəu.' "†

6

Yiwa Sau Ar Kəra Ɓəla Pəcir Ɓəlsar
(Matiwu 12:1-8; Markusu 2:23-28)

1 Vanyi pəcir Ɓəlsar nə Yahudiya, Yesu ənga zəmbəlma nyi'yar nda vər tərabiya wu fa uhi. Nda vər ɓau, kə zəmbəlma nyi'yar kuratsiya kəra uhi.
2 Ənggəra njir Farisi lari abangau, kə ndə na anə nyi, "Lari gəyi, ara mi nga hyu məl səra dlaɗə kari nja məl pəcir ɓəlsar ra?"
3 Yesu shaɗəwa nda, "A'yi hyi saya jigana səra Dawuda ənga njir ɓə nyi məliya ar pəci kəra wuɓə mbar nda ta wa?
4 Ənggəra Dawuda gwu ki Hyal, naja ənga njir ɓə nyi'yar, ənga ənggəra ndə gwa səmku macikəl cicau kəra nandu kyaga səm mai, kəl pubu'yar wacu."
5 Kə Yesu na anə nda, "Zər Ndau Thlagə nga ja ar kəra pəcir Ɓəlsar."

Ndə Ənga Tsi Ndzəndzau
(Matiwu 12:9-14; Markusu 3:1-6)

6 Ar vanyi pəcir Ɓəlsar nə njir Yahudiya tsu, kə Yesu ma'yi a gwu umbwa daɓə dzə njir Yahudiya ja vər highiɓau. Wu umbwa ta vanyi ndə a'yi kəra ənga tsi mazəma ja ndzəndzau.
7 Njir Farisi ənga maləmə dlaɗə'yar a vər gal lagu kəra nda səni vazəya Yesu, ndə pənggəri nyi li, nda vər tsamə tara ju məliya ndə kə jamə ar pəcir Ɓəlsar.
8 Ama Yesu wu səni səra ndu ɗənga, kə ji na anə ndə kə ənga tsi ndzəndzə kau, "Hya'ari ga ta'yi wu mwar nji patəu." Kə ji hya'ari, kə ji ta'yi əna.
9 Ənggau, kə Yesu na anə nda, "Yi wu yiwa hyi, mi ngə tsa'a nja məl pəcir Ɓəlsar ra? Sə mənahəu, əndəga sə ɗəmwa'yu? Nja mbəɗana, əndəga nja tsəya?"
10 Ji tsamə a ndu pama nda patəu, kə ji dzəgwa na anə ndə kau, "Ndiɗəbiya tsa gə a dumwa ngau." Aga zəmə kə ji ndiɗəbiya tsa ja a dumwa nyi, ba tsa ja ɗa jamə ənggər vanyi zəma nyi ta.
11 Ama kə huɗa nda ndzə gagaɗau, kə ndə dzəgwa na anə kərnda, "Mi nga məna səni məl ənga Yesa?"

Yesu Caɗəbiya Zəmbəlma Nyi'yar Kumou Apə Məthləu
(Matiwu 10:1-4; Markusu 3:13-19)

12 Vanyi pəci, Yesu hya'ari ba ji ma'yi a du mau, aga ja da ndər ənga Hyal a dəna. Ji da pida ghəmə ja vər ndər ənga Hyal.
13 Ənggəra vi sa kuɗau, kə ji nggari zəmbəlma nyi'yar a shili wu dzə nyi, kə ji dzəgwa ɗəmbiya kumo apə məthlə sara wu

† **5:39** Yesu nar nda karapə'yar kə patə aga ja cabiya abər highiɓə nər mafəliyangə a daɓər kər ənga nə hahal mai.

pama nda, kəra ji ngga əngа cama səsəˈyar.
Kəja thləmər nda,
14 Simanu kəra ji nə nyi thləmə Biturusu,
əngа zamə nyi Andərawusu,
əngа Yakubu,
əngа Yahwana,
əngа Fəlipəu,
əngа Bathlalomiyu,
15 əngа Matiwu,
əngа Toma,
əngа Yakubu zər Alfawusu,
əngа Simanu ndəra nju na ndə məlmə nyi,
16 əngа Yahuda zər Yakubu,
əngа tsu Yahuda Isikarayoti ndəra ɗəlna
Yesu anə dawa nyiˈyar.

Yesu Highiɓau Anə Nji
Əngа Tsu Ji Shiləgəbiya Nda
(Matiwu 4:23-25)

17 Ji maˈyi əngа zəmbəlma nyiˈyar a gyiwu
ˈyi, kə ndə thləwa babalər vi, ba ndə taˈyi
əna əngа zəmbəlma nyiˈyar gangəu, əngа nji
gangə gagaɗau sara wu Yahudi, əngа Urshal-
ima, əngа ˈyiˈyir Taya əngа Sidonu njira əngа
kir nda a miya dəl dəgaləu,
18 njira shili aga nda nggar highiɓə nyi
əngа nja shiləgəbiya nda sara ara shiləgər
nda paməpaməu. Njira əngа mambəl ɗəmwa
ˈyiˈyar wu lə ɓwaɓwatə anə nda, nanda tsu
ndə uya jaməkur,
19 əngа nji gangəu a vər məl lagu kəra nda
səni tsəkwar nyi, ara dənama kəra wu biya
sara wu dza ja vər shiləgəbiya nda patəu.

Barka Əngа Təhuɗəu
(Matiwu 5:1-12)

20 Ja vər tsamə zəmbəlma nyiˈyar, kə ji na,
“Barka anə hyi nahyi
nji kəra gəra sau,
təlkur Hyal a ɗar nər hyi.
21 Barka anə hyi
njira əngа wuɓau kabangəkau,
nju nda nyana hyi.
Barka anə hyi
njira vər tiwi kabangəkau,
hyu nda nggushi.
22 Barka anə hyi
ma nji gəra yiwu hyi,
nda həbiya hyi a biya,
əngа nda nggəl hyi,
ba əngа nda ndzana thləmər hyi,
arya Zər Ndau.”
23 “Abangə ngə əjir nda məl anə nabiˈyar
kəra tərabiya. Ga caguli əngа ga nggya əngа
huɗə pərtəu, ara gu nda uya akkəri gangə a
dəməlmau.”

Ɓwaɓwatəˈyar Paməpaməu
24 “Ama kawa anə hyi
nahyi bərba,
arya a dləwuri hyi
nər hyi məsahəkur kabangəkau.
25 Kawa anə hyi,
nahyi kəra nyinyau kabangəkau,
hyu nda
nggya əngа wuɓau.
Kawa anə hyi
nahyi kəra a vər nggushi kabangəkau,
hyu nda ɗa əngа
huɗə ndzəndzau hya ɓəra tiwi.
26 Kawa anə hyi
ma nji patə a vər fal hyi,
abangau nga ndə məl
anə nabi fatiˈyar.”

Hya Canə Nyi Yiwukur
Anə Dawar Hyi
(Matiwu 5:38-48; 7:12)

27 “Ama ya nar hyi, nahyi kəra wu nggari
ndər ɗa, hya canə nyi yiwukur anə dawar
hyi, hya məl mənahəkur anə njira gəra yiwu
hyi.
28 Fənggər nyi barka anə njira wu shiˈwa
hyi, hya ndər anə Hyal arya njira wu lə
ɓwaɓwatə anə hyi.
29 Ma ndə nə ngə dəgau ari balma gau,
shabiya nyi vanyi balma tsu. Ma ndə
mbəliya nggamndə ngau, ga sara ka ləgutə
ha kəra vuwa gwa anə nyi mai.*
30 Nə nyi anə kalar ndəra kədi ara gau,
ma tsu ndə mbəliya sə ngau ga sara yiwa ja
shabiya ngə a shili mai.
31 Səra hyu yiwu nja məl anə hyi, nahyi tsu
ca nga hya məl anə nda.
32 “Ma njira vər yiwu hyi nga hyu yiwu
wacu, wathləmə culi akkəri kəra hyu nda
uya? Alaga njir dləwu budə ma tsu, ndu məl
abangau.
33 Ma gu ca mənahəkur anə njira wu ca
mənahəkur anə ngau, mi nga ju cakəri nga?
Əkkəˈyi njir bikə ma ndu məl abangau.
34 Ma gə nə nyi məl anə njira gu səni ndu
nda kina ngau, mi nga ju cakəri nga? Alaga
njir bikə ndu lə məl anə njir bikə kuvwar
nda əngа səni ndu nda kina patəu.
35 Ama ga ca yiwukur anə dawa ngau, ga
məl mənahəkur anə nda, ga nə nda məl əngа
səni abər nandə wu nda kina ngə mai. Məl
abangə wu məliya hyu uya nubwa gangəu,
əngа hyu sa ɗa ənggər wazha Hyal kəra a
dəməlmau, arya naja əngа təhuɗəu, anə nji
kəra səni na usi əngа nji ɗəmwaˈyu.
36 Ga nggya əngа təhuɗə ənggər kəra dəngau
kəra a dəməlmau əngа təhuɗəu.”

Hya Sara Vazə Ndə Mai
(Matiwu 7:1-5)

37 “A sara hya thla numa ar kəra nji mai,
nji tsu aˈyi ndu thla numa ar kəra hyi mai.
A sara hya lə vazə anə ndə mai, nji tsu ndu

* **6:29** Nggamndə wu pama njir Yahudiya sər mbudzə uvuˈyi ngau. Ma gə dləwuri məl ara ndau gu səni nə nyi nggamndə ngau əpuci ama uvuˈyi ba ja shabiya ngə sə ngau. Ama wu highiɓə Yesu gu səni piyari alaga səra nə ngau aga ja.

nda lə vazə anə hyi mai. Təfəbiya mə nji, Hyal tsu ju nda təfəbiya hyi.

38 Hya lə sau, nahyi ma ba nja nə hyi sau, cala təkə sə nyinyi tsuyu, nja cicina a gya, nja ɓəra favədɗiya, ja dzəgwa pəpau a gyar dza nyi, nja dzəgwa puwa ngau a gyar dza gau, arya a ɗar cala təkə sə kəra hyi təkə sə əni anə nji, ca nga nju nda təkə sə əni anə hyi."

39 Kə ji ɓəra nar nda najaka karapau, "Ndə ləfau a səni ləbiya ndə ləfə ya? Ma ndə məl abangau, nanda gyapəu, a'yi ndu nda təɗau a gyiwu ka'u wa?

40 Ndəra nju highiɓə anə nyi, a'yi ju ndiya maləmə nyi mai, ama kalar ndəra nji highiɓəri nyi mənahəu, ju səni ɗa ənggər maləmə nyi.

41 "Ara mi nga gu lari zər sar kəra wu liya zamə ngau, ama na ga sən tsamiya gwalang kəra ar liya gə kə maya?

42 Abari nga ga sən na anə zamə ngau, abər, zamə ɗa, 'Ta'yau, ya həbiya ngə zər sar kəra wu liya gau,' ya, kəja gwalang ngə ar liya ga? Nagə ndər ngguta vi, ga həbiya gwalang kəra ar liya gə kwatahəu, aga ga daɓaga lari mənahəu, ba ga sən həbiya zər sar kəra wu liya zamə ngə kau.

Nji Wu Tsamər Wu Ar yaya Nyi
(Matiwu 7:16-20; 12:33-35)

43 "Abangə tsu, kalar wu mənahəu, ju ya wazha mənahəu, wu kəra gəra mənahə tsu, ju ya wazha kəra gəra mənahəu. Wu kəra mənahəu, a sən yabiya wazha kəra gəra mənahə mai, abangə tsu, wu kəra gəra mənahəu, a sən yabiya wazha mənahə mai.

44 Ar yaya nyi nga nju tsamə ri wu. Nja səni ɗəm bəla ar wur shikədi mai, alaga ndərma ar hudi mai.

45 Ndə mənahəu, ju biya ənga ndər mənahəu sara ar vira ji ɗəwana ari, ənga ndə ɗəmwa'yu, ju biya ənga ndər ɗəmwa'yu sara ar vira ji ɗəwana nda ari."

Njir Həri Ki Paməpaməu Məthləu
(Matiwu 7:24-27)

46 "Ara mi nga hyu ngga ɗa, 'Thlagəu, Thlagəu,' ama kə hyi nggəl ara məl səra yu na anə hya?

47 Kalar ndəra shili ara yau, ba ji səya himi anə səra yu na, ənga ju məl thlər əni, yu nda nar hyi səra ju pa.

48 Naja ənggər ndər hər ki, kəra labiya ka'u dzəgamə a gyiwu 'yi, kə ji dzəguya hər ənga fəhi hər ar pathlara mau. Ənggəra dəl nyau, kə 'yimi tsaɓəri ki ta, ama naja a'yi səni kənggəɗər nyi mai arya nji fər hiya nyi ar pathlara mau.

49 Ama ndəra wu nggari ndər ɗa, ama naja a'yi wu məl thlər əni mai, kakalə nga ja ənga ndər hər ki ar vi kəra nji gəra labiya ka'u nə fə hiya həra nyi. Ənggəra dəl nyau, kə 'yimi tsaɓəri ki kau, kə ki kə dla, dla nyi tsu ɗəmwa 'yi gagaɗau."

7

Yesu Mbəɗana Mafa
Nə Dəgalər Soja Roma
(Matiwu 8:5-13)

1 Ənggəra Yesu kuɗəna na sə'yar kə patə anə nji, ba ji ma'yi a vu Kafarnahumu.

2 A vuna, kə ja vanyi dəgaləri soja nə Roma kəra mafa nyi a'yi gəra ngga gagaɗau, kəra a vər gal lagur tau. Soja dəgal nə Roma kau, ja vər yiwu mafa nyi kə gagaɗau.

3 Ənggəra ji nggar ndər ar kəra Yesu, ba ji səwa alenyi nji nggunggurəm nə Yahudiya aga nda kədi nyi ja shili, ja sa mbəɗana mafa nyi kau.

4 Nji nggunggurəm 'yar kə ma'yi a ndəra Yesu ndə nda kədi nyi gagaɗau, nda vər na, "Ndə kau, ndə mənahəu ngau, kakalə nga nyi ga dləwari nyi.

5 Nda nyi a yiwu ja njir 'ya, ba ənga ji həriya 'ya umbwa daɓə dzau."

6 Ba Yesu ma'yi ənga nda.

Ənggəra ji shili ləhəu wu dzəri ki nyi, kə dəgaləri soja nə Roma hyabiya bazhi nyi'yar aga nda nar nyi anə Yesu, "Thlagəu, ga sara həɗana kərngau aga yi mai, arya nayi a'yi ɗa tsa'a ga shili wu ki ɗa mai.

7 Ca ngə məliya nayi a'yi səni shili əgya gə mai, ama ga nana ndər sə nyi, ba zər ɗa uya jaməkur.

8 Arya nayi ənga kərɗa ma əgya ndə dəgal nga yau, ənga tsu soja'yar a'yi kəra əgya kiɗa yau, yu na anə ndə kau, 'Ma'yi,' ba ja ma'yi, anə vanyi ndə tsu yu na 'Shili,' ba ja shili. Ma yi na anə mafa ɗa, 'Məliya abangau,' ba ja məliya."

9 Ənggəra Yesu nggar ndər kau, ba ɗa sə dədəgur anə nyi, ji shabiya dzau, ji na, anə nji kəra a vər nu nyi, "Ya nar hyi, wu Izirayila nayi sayi uya ndəra ənga mbərsa ənga dənama ənggər ndə kə mai."

10 Ənggəra njira ji səwa kə sha shili wu ki, ba ndə thləwa mafa nə dəgalər soja Roma ta a ɗari jaməu.

Yesu Hya'ana Vanyi Zər Mala Təsal

11 Wu yukuɗa pəci kushu, kə Yesu ma'yi a vu məlmə kəra nja ngga ənga Nayin, zəmbəlma nyi'yar əkkə'yi nji gangəu ma'yi ənga ja.

12 Ənggəra ndə shili ləhəu wu dzəri miyar gwa nə məlma nyi, kəja alenyi nja vər səbiya ənga zər tətau kəra naja ngə zəmə ara mənyi kəra mənyi ya, sal nyi tsu a təri. Nji gangəu, sara wu məlmə ta, nda vər lə nyi.

13 Ənggəra Thlagə lari mala kau, ba ji təhuɗə əgya ja, ba ji na anə nyi, "Ga sara tiwi mai."

14 Kə ji ma'yi ji nda tsəkwar ləkagau ndə tətə kau, ba njira vər hə nyi kə ta'yau. Kə Yesu na, "Zər baduwari, Yu na anə ngau hya'ari!"

15 Kə ndə tətə kə hya'ari, ba ji nggya gya
ji dzəgwa ndər. Ba Yesu dzəgwa lər nyi anə
mənyi.
16 Kə hivər mbari nda patəu, ba ndə fal
Hyal, nda vər na, "Jiri vanyi nabi dəgal a
shiliri wu pama mən, Hyal a shiliri aga ja sa
dləwari nji gə nda."
17 Sə kə Yesu məliya kə tətəlnakər wu
Yahudi ənga 'yi'yi kəra zəwar nyi.

Njira Nji Səwa Sara Ara
Yahwana Ndər Baɓətizəma
(Matiwu 11:2-19)

18 Ənggəra zəmbəlma'yar nə Yahwana ndər
məl Baɓətizəma nar nyi sə'yar kə patəu, ba ji
nggari məthlə wu pama nda,
19 ji səwa nda a ndəgya Thlagəu, aga nda
nda yiwar nyi abər, "Nagə nga vər shili kə
ya, əndəga 'ya fiya li aga vanyi ndə ya?"
20 Ənggəra njira nji səwa shili əgya Yesu,
kə ndə na nə nyi, "Yahwana ndər məl
Baɓətizəma ngə səwa 'ya aga 'ya yiwar ngau,
'Nagə nga vər shili kə əndəga 'ya fiya li aga
vanyi ndə ya?' "
21 Kakalə ar pəci ta, ngə Yesu mbəɗana
nji gangəu kəra gəra ngga ənga shiləgə
paməpaməu, ənga njira ənga mambəl ɗəmwa
'yi'yar. Yesu məliya nji ləfə'yar tsu ndə lari
sau.
22 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Sha mau
hya nda nar nyi anə Yahwana səra hyi lari
ənga hyi nggari. Nji ləfə wu lar sau, nji
kukurɓə wu ɓau, njir pibi wu uya jaməkur,
kulangə'yar tsu ndu nggar sau, nju hya'ana
nji tətau ənga nju tətəlna ndəshigu məsahə
anə nji ɗaɗali.
23 Barka anə ndəra gəra təkəkər ənga
mbərsa nyi ar kəra yau."
24 Ayukuɗa njira Yahwana səwa ma'yi, kə
Yesu dzəguya ndər anə nji ar kəra Yahwana,
ji na, "Mi nga hyi gwa tsamə a gwar tagə
ta? Hyi ma'yi a gwa tsamə sar dzədzəgaməu,
kəra yambaɗə a vər kənggəɗə ya?
25 Ya, mi nga hyi ma'yi a gwa tsama?
Ndəra har kar mənahə ya? Awau, njir ha kar
məmənahəu, wu ki təl nga nda.
26 Kar ɗəm ya, mi nga hyi ma'yi a nda
tsama? Nabi ya? Pakatu, yu nar hyi, ndəra
ndiya nabi.
27 Ar kəra Yahwana ngə ndər Hyal kəra
tsətsəfə na,
" 'Kəja yu səwa cama ɗa
wu mwa ngau,
ju nda fuwa sə wu lagu
kadivira ga shili.'
28 "Ya nar hyi, wu pama njira mathləkə'yi
ngə ya patəu, ndəra ndiya Yahwana ənga
dəgal a'yi mai. Ama alaga abangau, ndəra
ndiya ənga kushu wu təlkur Hyal a ndiya nyi
ənga dəgaləu."
29 Patər njira nggari ndər kau, əkkə'yi njir
tsəm budau, dləwunggəri abər lagu Hyal ca
ngə lagu kəra kakaləu, arya Yahwana ngə
məliya nda baɓətizəma.
30 Ama njir Farisi ənga maləmə sənbiya
dlaɗə Musa 'yar nggəl ara dləwu səra Hyal
wu yiwu ənga nda, ənga ndə nggəl ara Yah-
wana sara məliya nda baɓətizəma.
31 Yesu dumwa ənga ndər ji na, "Ya, ənga
mi nga nja gəla nji kabangəka? Abari nga
nda?
32 Nanda ənggər wazha kəra a vər nggya ar
sugu, nda vər ngga kuvwar nda, ndu na:
" "Ya vər mbiɗə mbəlau anə hyi,
kə hyi nggəl ara fəl,
'yi thlə na nə tiwi
ba hyi nggəl ara dləwu.'
33 "Yahwana ndər məl Baɓətizəma shili ja
vər səm sər səm mai, naja tsu a'yi a vər sa
'yimi nər wur inabi ənggəra nji tsəliya mai,
'Ama əngwar hyi naja ənga mambəl ɗəmwa
'yu!'
34 Zər Ndə shili ju səm, ənga ju sa, əngwar
hyi, 'Ndər suna nga ja, bazhiya njir tsəm
budau ənga njir bikau!'
35 Alaga abangau, patər njira hənggəri
ənga hahangəkur nə Hyal, nda vər cabiya
abər ənga jiri nga nyi."

Yesu Wu Ki Simanu Ndər Farisi

36 Vanyi ndər Farisi nggari Yesu a nda səm
sər səm a ndu ki nyi, ba Yesu nda, ji nda
nggya aga səm sər səm.
37 Wu məlmə kau, vanyi mala a'yi ja vər
məl zawarkur, kə ji nggari abər Yesu a vər
səm sər səm wu ki ndər Farisi kau, kə ji
shili ənga vanyi bəlari kushu kəra ənga mal
kəra wu shuni kisəu, kəra nju ɗəl ənga kwaɓa
gangəu.
38 Ji shili kə ji sa ta'yi wu yukuɗa Yesu, ar
dza hiya ja, ja vər tiwi. Ta sələm nyi pau a
gyar hiya ja, ba ji dzəgwa kəkəɗəna hiya ja
ənga shishir kəra ja, kə ji dzəgwa dumwa ənga
bərpə nyi nə yiwukur, ba ji ɓəsiya nda ənga
mal shuni məsahəu kau.
39 Ənggəra ndər Farisi kə wu tsamə səra
mala ka a vər məl kau, kə ji na wu ɗəfuwa ja,
"Maja abər ndə kə nabi ngau, a kyaga səni ja
tara wa ngə mala ka a vər tsukwa nyi kau.
Ja kyaga səni abər mala kə ndər bikə ngau."
40 Yesu na anə ndər Farisi kau, "Simanu,
a'yi yi ənga sər na anə ngau."
Kə Simanu na, "Nar ɗa, maləmə."
41 Yesu na, "Vanyi ndu nu nji məthlə məl,
ndə pathləu, gənna kəra nja kyaga ki ndər
məl thlər əni wu pəkau, nə fa pathlə ənga
reta, ndə məthləkura nyi tsu, gənna nə pəkə
nə ndər məl thlər kəra ja kyaga uya wu pida
təfu kumunyi.
42 Ənggəra ndə tini kina, ba ji yafəna nda
gyapəu. Ya, wu tsamə ngau, wa nga kyaga
ndiya ənga yiwu nyi wu pama nda?"
43 Simanu na anə nyi, "Wu lari ɗa, ndə kə
nji yafəna nyi gənna gangə kau."

Ba Yesu na anə nyi, “Ənghəng, a nabiyar gə kakaləu.”
44 Kə ji shabiya dzə ji tsamə mala ta, ba ji na anə Simanu, “A lari gə mala kə ya? Yi shili wu ki ngau, nagə aˈyi nə ɗaˈyimi aga ya cina hiya yi əni mai, ama kə ji cina hiya yi ənga sələm nyi, ji kəkəɗəna ənga shishir kəra ja.
45 Nagə dləwuri ɗa ənga bərpə dzə mai, ama ənggəra ji shili wu ki kau, naja aˈyi taˈyi ənga bərpə hiya yi ənga miya ja mai.
46 Nagə aˈyi ɓəsiya mal ar kəra yi mai, ama kə ji ɓəsiya mal shuni kisə kau, ar hiya yau.
47 Agabangau, ya nar ngau, bikə nyi kəra gangə kau, a təfəbiya nyir nji arya ji cabiya yiwukur gangə gagaɗau. Ama ndəra nji təfəbiya nyi bikə kushu, yiwukur nyi kushu nga nyi tsu.”
48 Əngwar Yesu anə mala kau, “A təfəbiya ənggər nji bikə ngau.”
49 Njira a vər səm sər səm ənga ja ar vi kau, dzəgwa na anə kuvwar nda, “Wa ngə ndə kə a səni təfəbiya bikə ka?”
50 Əngwar Yesu anə mala ta, “Mbərsa ngau, a mbəɗana ngə ri, maˈyi sə ənga huɗə pərtəu.”

8

Alenyi Mathləkəˈyi Ndə Maˈyi Ənga Yesu

1 A səkari kushu, Yesu a vər ɓau a ndu məlmə dədəgal ənga məlmə kukushu ja vər tətəlna ndər məsahə nə təlkur Hyal. Zəmbəlma nyiˈyar kumo apə məthlə aˈyi nda ənga ja,
2 ənga alenyi mathləkəˈyi kəra nji kədləbiya mambəl dəmwa ˈyi sara wu dza nda ənga njira ji shiləgəbiya nda. Wu pama nda mala aˈyi kəra nja ngga ənga Maryamu Magədaliya kəra mambəl dəmwa ˈyi paməpamə məɗəfə biya sara wu dza ja,
3 ənga Yuwana mala Kuza, ndə dəgal wu ki Hirudusu ənga Suzana, ənga alenyi mathləkəˈyi gangəu kəra a vər məl thlər anə nda ənga gənnar nda.

Karapau Ar Kəra Ndər Thləka
(Matiwu 13:1-9; Markusu 4:1-9)

4 Ənggəra nji gangə sara wu məlmə paməpamə tsəmiya dzau, aga nda nggari Yesu, kə ji nar nda najaka karapau.
5 “Ndər zəwa aˈyi kəra maˈyi a gwa thləka culi a gwar fa nyi. Ja vər uci culi kə alenyi təɗau ar lagu, kə nji cicina nda ənga hyi, ba ˈyagəˈyar tsu səmku nda.
6 Alenyi culi təɗau a gyar vi kəra məmau, ənggəra ndə tsau, ba ndə ul ara ləsə aˈyi ar vi ta mai.
7 Kə alenyi təɗau, a gyiwu pama shikədî, ndə hə ənga nda, ba shikədî kar nda ara pəli.
8 Alenyi culi tsu təɗau, a gyiwu ˈyi kəra mənahəu, ndə hau, ba ndə puwa li gangə gagaɗau.”

Ənggəra Yesu kuɗəna ndər kau, ba ji hyaˈana ɗahəu, ji na abər, “Ndəra ənga himi ngga sau, bəgə ja nggari.”

Səra Karapau Nə Thləka Kə Aga Nyi
(Matiwu 13:10-17; Markusu 4:10-12)

9 Zəmbəlma nyiˈyar yiwa nyi tara mi ngə najaka karapə cabiya.
10 Ji na, “A yiwur nji hya sənbiya səra ɗəɗəwa nə təlkur Hyal, ama anə alenyi nji, yu ndər ənga karapə anə nda, aga,
“ ‘Alaga ndu tsamə
ama nanda wu lari mai,
alaga ndu ngga
ama nanda wu nggabiya mai.’ ”

Yesu Nar Nda Səra Karapau
Nə Thləka Kə Cabiya
(Matiwu 13:18-23; Markusu 4:13-20)

11 “Kəja səra karapə kə cabiya. Culi ca ngə ndər Hyal.
12 Kəra təɗau ar lagu ca ngə cabiya nji kəra wu nggar ndər Hyal, ama ba Shatan a shili ja sa həbiya ndər kə sara wu ɗəfuwa nda ara nda sara mbərsa nda uya mbəɗau.
13 Culi kəra təɗau a gyar vir məmau, nanda ənggər njira wu nggar ndər kau, ndu dləwuri ənga huɗə pərtəu ama nanda aˈyi ənga nggilang mai, ndə mbərsa nə pəci kushu, ənggəra ɓwaɓwatə shili, ba ndə piyari nu.
14 Culi kəra təɗau a gyiwu shikədî, ca ngə cabiya njira nggari, ama ənggəra ndə dumwa ənga nu, kə ɗənga nər sər duniya, ənga gal gənna, ənga yiwu məsahəkur kar nda ara pəli.
15 Culi kəra təɗau, a gyar ˈyiˈyi mənahəu ca ngə njira nggari ndər kau, ndə dləwuri ənga huɗə zəmə ndə səɓiya ndə səsəˈwuri kəl ta ndə piya wazha.”

Karapau Ar Kəra Pitəlla
(Matiwu 4:21-25)

16 “Nja sən mbəbiya pitəlla ba nja mbuya əgya kiɗa təm ənga təmbəl mai. Ama nja kyaga fiya a dar madzigam, ba ja dzəgwa mbəl anə kalar ndə kəra a vu ki kau.
17 “Arya kalar sə aˈyi kəra ndu məl ɗəɗəwa kəra gəra nda biyar babal mai, ətsu sə aˈyi ɗəɗəwa kəra nji gəra nda sən mai.
18 “Hya nggya ənga hangəkal ənga səra hyu ngga, ara ndəra ənga sau, nju nda sa cakəri nyi, ama ndəra gəra ənga sau, səra ji nggani aˈyi ara ja kau, nju sa dləwuri.”

Miya Yesu Ənga Zamə Nyiˈyar
(Matiwu 12:46-50; Markusu 3:31-35)

19 Ənggau, miya Yesu ənga zamə nyiˈyar maˈyi a ndəgya ja, ama nandə uya ndə thləwa nyi mai, ara gangəkura nji.
20 Kə vanyi ndə nar nyi anə Yesu, abər, “Kəja məngau ənga zamə ngəˈyar a biya ndu yiwu nda ndər ənga gau.”

21 Əngwar Yesu anə njira a ndə patəu,
“Njira wu nggar ndər Hyal, ba ndə məl thlər
əni, nanda ngə maɗa ənga zaməɗa'yar.”

Yesu Kughi Anə Majigwal
(Matiwu 8:23-27; Markusu 4:35-41)

22 Vanyi pəci Yesu ənga zəmbəlma nyi'yar
gwu kwambwal, ba ji na anə nda, “Məna
ma'yi a biyar ya dəl.” Kə ndə mbar lagu ndu
ma'yi.

23 Ənggəra nda vər ma'yi ba ji ghanyi.
Kukuthləu, kə majigwal shili ənga dənama
ja vər sə a shili ar 'yimi, ənggau, ba ndə ɗa
tətəwulu ara ənggəra 'yimi gwu kwambwalər
nda.

24 Zəmbəlma nyi'yar, hyabiya Yesu wu
ghanyi, ndə na, “Thlagər ki! Thlagər ki!
Kəja məna sa!” Yesu hya'ari kə ji kughiya
majigwal ənga 'yimi kəra a vər thləkau, ba
ndə bəgə zəməu.

25 Kə ji na anə zəmbəlma nyi'yar, “Əmani
ngə mbərsar hya?”

Kə hivər mbar nda gagaɗau, ndə na wu
pama nda, “Wathləmə culi najaka nda? Patə
əkkə'yi majigwal ənga dəl wu gənggər nyi səli
ka?”

Yesu Mbəɗana Ndəra
Ənga Mambəl Ɗəmwa'yu
(Matiwu 8:28-34; Markusu 5:1-20)

26 Yesu ənga zəmbəlma nyi'yar nda vər
ma'yi wu kwambwal ar 'yimi, ba ndə dla wu
'yi'yi nə Garasina, kəra a biyar ya dəl Galili.

27 Ənggəra Yesu a vər gya sara du kwamb-
wal, kə ji thləwa ndər məlmə kə kəra ənga
mambəl ɗəmwa'yu. Ndə kə a ɓəliyar ja sar ja
vər ɓə turusu, ənga naji wu nggya wu ki mai,
kəl wu hulili nga ju nggya cumu.

28 Ənggəra ji lari Yesu, ba ji hya'ana ɗahə
ənga dənama, ba ji dla wu mwa nyi ju wau
ju na, “Yesu zər Hyal Kəra Di, mi dzau ngə
ənga 'ya? Ya vər kədi ngau, ga sara nə ɗa
ɓwaɓwatə mai!”

29 Ji na abangau, ara Yesu a kughi ri anə
mambəl kau, aga nda biya sara wu ja. Arya
pəci gangə mambəl ɗəmwa'yi kə wu mbilna
nyi a gyiwu 'yi. Vanyi pəci nju mbar nyi ar
gangə ama ba ja thlətthlənа ganga nyi, əkkə'yi
ja səwa nyi a gwa tagəu.

30 Yesu yiwar nyi, “Wa thləmə nga?” Kə ji
na, “Dlami,” ara mambəl ɗəmwa'yi kə gangə
nga nda wu ja.

31 Kə ndə kədi nyi ar kər ar kər a sara ja
kədləbiya nda a gyiwu ka'u gəra kuɗə mai.

32 Ləhə a dzər vi ta, ɓəla fəshiu a'yi gangəu
kəra a vər ɓəla ar dza mau. Mambəl ɗəmwa
'yi'yar kə kədi Yesu, “Səwa 'ya a ndu fəshi'yar
kau, piyar 'ya aga 'ya gwu nda.” Ji piyari
nda, kə mambəl ɗəmwa 'yi'yar kə biya ndə
gwu fəshiu.

33 'Bəla fəshiu kə a kar nda dubu məthləu,
ndə hya'ari ənga hwi a gwar dəl a guna kə
'yimi kuɗəna nda patəu.

34 Ənggəra njir ɓəla fəshi 'yar lari səra
ɗarkər, ba ndə ma'yi ənga hwi a vu məlmə
dədəgal ənga kukusha nyi aga nda vuwa nar
nyi anə nji.

35 Kə nji kə biya aga nda biya lari sə kə ɗa
kau. Ənggəra ndə thləwa vi kəra Yesu ari, ba
ndə lari ndə ta mambəl ɗəmwa'yi biya sara
wu dza ja vər nggya ləhə wu dzər Yesu, ənga
ləgutə ar dza ja wu hangəkal nyi. Kə hivər
mbari nda papatəu.

36 Njira a'yi ar vi ta pəci kəra sə kə ɗa wu
liya nda, dumwa ənga na anə nji ənggəra ndə
kə uya jaməkur.

37 Ənggau, patər njira wu 'yi'yir Garasina
kədi Yesu aga ja piyari məlmər nda ara
hivər a mbar ndari gagaɗau. Kə Yesu gwu
kwambwala nyi, ba ji ma'yi sə nyi.

38 Kə ndə kə nji kədləbiya mambəl ɗəmwa
'yu, sara wu dza ja kə kədi Yesu, ji na, “Usi
piyari ɗa ma ma'yi ənga gau, aga ya ɗa ndər
nu ngau.” Ama kə Yesu nggəl, ji na anə nyi,

39 “Sha a ndu ki, ga nda nar nda sə kə Hyal
məliya ngə kau.” Kə ndə kə ma'yi a vu huɗa
məlmau, ja vər na anə nji səra Yesu məliya
nyi.

Yesu Mbəɗana Nji
Arya Hənggər Jirir Nda
(Matiwu 9:18-26; Markusu 5:21-43)

40 Ənggəra Yesu sha shili sara ndəna, kə nji
gangə shili ndə dləwuri nyi, ara nda vər səkə
shili nyi.

41 Kəja vanyi ndə thləmə nyi Yayirusu,
naja ndə dəgal wu umbwa daɓə dzə njir
Yahudiya, ji shili ji sa ɓəliya undi wu mwar
Yesu, ja vər kədi nyi aga ja shili wu ki nyi,

42 arya kwa nyi kəra zəməu, zər fa kumo
apə məthləu, a lagur tau.

Ənggəra Yesu mbar lagu, nji gangə a vər
nu nyi ndu ciɗə nyi lagu mazəm ənga lagu
matsal.

43 Vanyi mala a'yi a ndəna kəra məliya fa
kumo apə məthləu, ja vər ndzəndzə mashi.
Mala kə a lari ɓwaɓwatə ənga jirkur wu tsa
njir kundzəgə paməpamə gangəu, ama kəra
a'yi dləwari nyi mai.

44 Ji shili wu pama nju yukuɗa Yesu, kə
ji sa tsəkwar miya ləgutə nyi, ənggau, ba
ndzəndzə mashi kə ta'yau.

45 Əngwar Yesu, “Wa ngə tsəkwar ɗa ka?”
Kalar ndu na, “Nayi ngə mai.” Kə Biturusu
na, “Maləmə dəgal, nji gangə ngə zəwar ngə
nda vər jajahə ngau.”

46 Ama kə Yesu na anə nyi, “Vanyi ndə a
tsəkwar ɗa ri, arya dənama a biyari sara wu
dza yau.”

47 Ənggəra mala kə lari naja sən ɗəwanakər
mai, kə ji sha shili ja vər tsədzau, ji ɓəliya undi
a gyiwu mwar Yesu. Kə ji nar nyi wu mwar
nji patəu, səra ɗa ji tsəkwar nyi, ənga ənggəra
ji uya jaməkur aga zəməu.

48 Kə ji na anə nyi, “Kwa ɗa, mbərsa ngau, a məliya ngə ri jaməu, ma'yi wu jaməkur.”
49 Tsu ja gəra kuɗəna ndər, kəja cama sara wu ki Yayirusu ndər ɓəla umbwa daɓə dzə njir Yahudiya, a shiliri, ja vər na anə Yayirusu, abər, “A sara ga ɓəra nə nyi ɓwaɓwatə anə maləmə mai, arya kwa ngə a təri.”
50 Ənggəra Yesu nggari ndər kau, kə ji na anə Yayirusu, “Ga sara hivər mai, ga mbərsa wacu ju hya'ari.”
51 Ənggəra ndə shili wu ki nyi, naja a'yi piyari nja vu ki ənga ja mai, kəl Biturusu ənga Yahwana ənga Yakubu ba dəya kwa ənga mənyi.
52 Patəkura njira a vu ki kau, kəl tiwi nga nda vər tiwi, nda vər wau wu dərbə kwa nyi. Kə Yesu na anə nda, “Hya sara tiwi mai, kwa kə naji tə mai, ghanyi nga ja a gwa!”
53 Kə ndə nggushi nə diɗa ndau, ara ndu səni abər kwa nyi a təri.
54 Yesu mbari tsa ja ji hya'ana ɗahəu, ji na, “Zər kwa, hya'ari!”
55 Kə piya ja ɓəra sha shili wu ja, kə ji hya'ari jaməu, kə Yesu nar nda, nə nya mə sər səm.
56 Kə njir ya nyi mbari miya nda, nda vər tsamə sə dədəgur, ama kə Yesu təɗar himiya nda abər nda sara na sə kə ɗa kə anə nji mai.

9

Yesu Səwa Zəmbəlma Nyi'yar
(Matiwu 10:5-15; Markusu 6:7-13)

1 Ayukuɗa Yesu nggar zəmbəlma nyi'yar kumo apə məthlə a shili ar vi zəməu, kə ji nə nda dənama nər kədlə mambəl dəmwa'yi'yar ənga tsu nda shiləgəbiya njira gəra ngga,
2 ənga ji hyabiya nda, aga nda ma'yi nda nda tətəlna ndər məsahəu ar kəra təlkur Hyal ənga shiləgəbiya nji gəra ngga.
3 Ji na anə nda, “Hya sara hə sə aga ɓə kə mai, hya sara səɓə alaga zəwa mai, alaga mbəl, alaga sər səm, alaga kwaɓa mai. Ətsu hya sara hə alaga ləgutə a ndiya kəra ar dza hyi mai.
4 Wu kalar ki kəra nji dləwuri hyi a gwa, hya nggya ənа ba'anə pəci kəra hyu nda piyari məlmə kau.
5 Kalar vi kəra nji nggəl ara dləwu hyi, ma hyu biya hyu ma'yi, hya dləɗəna bəbər kəra ar hya hyi, aga ja ɗa sər sakida ar kəra nda.”
6 Kə ndə hya'ari ndə ma'yi a ndu məlmə paməpamə nda vər tətəlna ndər məsahəu, nda vər shiləgəbiya njira ənga shiləgə paməpamə'yar ar kalar vi.

Hirudusu Gwu Ɗənga Sau
(Matiwu 14:1-12; Markusu 6:14-29)

7 Ənggəra Hirudusu ndər səm təlkur ar kəra Galili nggari səra a vər ɗa, kə ji gwu ɗənga sə gagaɗau, ara alenyi nji na, abər, Yahwana ndər məl Baɓətizəma ngə hya'ari sara vir tau.
8 Alenyi nja vər na, abər, nabi Iliya ngə ɓəra sha shili. Alenyi nji tsu a vər na, abər, zəma nabi nə ɗəɗəmə ngə ɓəra hya'ari.
9 Kə Hirudusu na, “Yahwana, nə nyi, a səwa ri yi nja thlana kəra ja, kar wa ngə ndə kə yu nggari sə paməpamə ar kəra ja ka?” Kə ji dzəgwa məl ənggəra ja səni lari nyi.

Yesu Səməna Nji A Ndiya Dubu Təfu Ənga Sər Səm
(Matiwu 14:13-21; Markusu 6:30-44; Yahwana 6:1-14)

10 Ənggəra cama səsə nyi'yar kə sha shili, kə ndə nar nyi anə Yesu səra ndə məliya patəu. Kə Yesu hər nda, nanda zhizhir nda ndə ma'yi a ndu vanyi məlmə nja ngga ənga Bethlesaida.
11 Ənggəra nji nggari abər a ndəna nga ja, kə ndə nu nyi a ndəna. Ji dləwuri nda ənga huɗə zəməu, ji dzəgwa ndər anə nda ar kəra təlkur Hyal, kə ji shiləgəbiya njira gəra ngga.
12 Ma ləhə pəci wu gya təɗau, kə nanda kumo apə məthlə kə shili ara ja ndə na, “Ara nji a'yi ar vi kə mai, nar nda, nda ma'yi a ndu məlmə paməpamə aga nda uya sər səm ənga vir pida.”
13 Ama, kə Yesu na anə nda, “Nahyi, nər nda mə səra nda səmku.” Kə ndə na anə nyi, “Patər səra a'yi a ndiya lugu ɗəfə təfu ənga kalfi məthlə mai. Kəl na'ya nga ma'yi 'ya nda ɗəlbiya sər səm anə nji kə patəu.”
14 Arya shili zhizhir nda ma a kar nda dubu təfu.

Yesu na anə zəmbəlma nyi'yar, “Nar nyi anə nji kə nda nggya gya wu bwata təfu kumunyi təfu kumunyi.”
15 Kə zəmbəlma nyi'yar məliya ənggəra ji na, ndə məliya nji kə nggya gya.
16 Ənggau, kə Yesu həri lugu ɗəfə təfu ənga kalfi məthlə ta, kə ji hya'anakər a dəməlmau, ji usar Hyal, ji dzəgwa kakadləwa nda, kə ji nə nyi anə zəmbəlma nyi'yar, aga nda tətəkəna anə nji patəu.
17 Patəkura nda səm ndə nyau. Kə zəmbəlma nyi'yar tsəmiya tsəla kumo apə məthlə ənga səra hiyau sara wu miya nda.

Biturusu Nana Abər Yesu Naja Ngə Kərsiti
(Matiwu 16:13-19; Markusu 8:27-29)

18 Vanyi pəci Yesu ja vər ndər ənga Hyal zhizhi nyi, kə zəmbəlma nyi'yar shili əgya ja. Kə ji yiwa nda ji na, “Wa nga nju na ənga ya?”
19 Kə zəmbəlma nyi'yar na, “Alenyi nju na abər, nagə ngə Yahwana ndər məl Baɓətizəma, əngwar alenyi nji nagə ngə nabi Iliya. Abangə tsu, alenyi nja vər na, abər, pathləu, wu pama nabi ɗəɗəm 'yar ta ngə ɓəra sha shili ənga pi.”
20 Kə Yesu na anə nda, “Ama anə hyi tsu, wa nga ya?” Kə Biturusu na, “Nagə ngə Kərsiti nə Hyal.”

Yesu Cabiya Ənggəra Ji Wu Nda Tau
(Matiwu 16:20-28; Markusu 8:31; 9:1)

21 Ənggau, kə Yesu təɗar himiya nda abər nda sara na sə kə anə kalar ndə mai.
22 Kə ji ɓəra nar nda, abər, “A ɗar tsa'a zər nda lar ɓwaɓwatə paməpaməu. Nji nggunggurəm nə məlmau, ənga pubu dədəgal 'yar, ənga maləmə dlaɗə'yar wu nda piyari nyi, ba nda tsəya nyi, ama ayukuɗa pida makəru, ba ji hya'ari sara vir tau.”
23 Kə ji dzəgwa nar nda patəu, “Kalar ndəra wu yiwu ja nu ɗa, kəl ja piyari yiwu kərnyi, ba ja həri wu dladlakə nyi kalar pəci, ba ja nu ɗa.
24 Kalar ndəra wu yiwu piya ja, ju nda tini. Ndəra gəra yiwu piya ja arya yau, ju nda uya.
25 Mi ngə nubwa kəra ndu uya, ma ji uya duniya patə ama kə ji tini piya ja? Sə a'yi mai!
26 Ma ndəra səli ɗa sakida ɗa ənga ndər ɗa, Zər Ndu nda sa səli ara ja, ar pəci kəra ju shili wu kadakadarkur nyi, ənga dəgalkur nə dənyi, ənga nə waladi'yar kəra cicau.
27 Yu nar hyi jirkura nyi, alenyi nji a'yi ənggau tata'yu, nandu nda tə mai, kəl ndə lari təlkur Hyal.”

Bəlabiya Dzə Nə Yesu
(Matiwu 17:1-8; Markusu 9:2-8)

28 Ayukuɗa pida cisu, ənggəra Yesu nana ndər kau, kə ji nggari Biturusu, ənga Yahwana, ənga Yakubu, ba ndə ma'yi a dar kəra mau aga da ndər ənga Hyal.
29 Ənggəra ja vər ndər ənga Hyal, kə nggyar bama ja bəlar dzau, ənga ləgutə ha nyi ɗa pərtə pwahəu ja səm ndu li.
30 Kukuthləu, kəja nji məthləu, a vər ndər ənga ja. Nji məthlə kə nanda ngə nabi Musa ənga nabi Iliya.
31 Ndə dla wu kadakadarkur, nda vər ndər ənga Yesu ənggəra ju nda nyabiya səra Hyal na ar kəra tə nyi a vu Urshalima.
32 Biturusu ənga bazhi ɓə nyi'yar wu ghanyi nga nda. Ənggəra ndə hya'ari wu ghanyi kə ndə lar kadakadarkur nə Yesu ənga nji məthlə kəra ənga ja kau.
33 Ənggəra nji məthlə kə wu piyari Yesu, Biturusu na anə Yesu, “Tarki, shilir mən ənggə kau, a ɗar mənahəu. Ma gu yiwu, ya sən məliya kwapatə makər ənggau, pathlə anə ngau, pathlə anə Musa ənga pathlə anə Iliya.” Ara ju səni səra ja vər na mai.
34 Tsu ja gəra hadîya miya ja, kə dlama hadîya nda. Ənggəra dlama hadîya nda, kə hivər mbari zəmbəlma nyi'yar.
35 Ənggau, kə ɗahə hya'ari sara du dlama ja vər na, “Najakə Zər ɗa ngau, nayi ngə caɗəbiya nyi. Hya səya nyi himi.”
36 Ənggəra ɗahə kə bəgau, ba nji lari Yesu zhizhi nyi. Zəmbəlma nyi'yar dzəgwa hadîya miya nda zəməu. Wu pida'yar kau, nandə nar nyi anə nji sə kə ndə lari kə mai.

Yesu Shiləgəbiya Zər
Kəra Ənga Mambəl Ɗamwa'yu
(Matiwu 17:14-18; Markusu 9:14-27)

37 Ənggəra vi sa kuɗau, Yesu ənga zəmbəlma nyi'yar makər kə shida sara dar mə ta. Ənggau, kə daɓər dlamir nji gangə thləwa nda.
38 Kə ndə pathləu, wu daɓə dlamir nji kə ngga ənga ɗahə dəgal, ji na, “Maləmə! Yu kədi ngau, dləwar zər ɗa kau, naja ngə zər zəmə ara yi wacu!
39 Kəja, mambəl ɗəmwa'yi nga vər ɓwanə nyi kər, ju səni məliya nyi ja wau dədəgal gəra vanyi sə uya nyi. Mambəl kə a səni mbilna nyi a gyiwu 'yi ja tsədzau ja dzəgwa pə mubo wu miya ja. Naja a'yi wu piyari nyi mai, kəl ji uya nyi ənga shiləgə gagaɗau.
40 Yi kədi zəmbəlma ngə'yar aga nda kədləbiya nyi a biya, ama nandə səni mbari mai.”
41 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Nahyi nji kabangəkau, nji gəra mbərsa, nji ɗəmwa 'yu, ba'anuwa nga ya nggya ənga hya? Ba'anuwa nga ya səsu hya? Shila mau ənga zəra nyi anə ɗa.”
42 Ənggəra zər kə a vər shili, kə mambəl kə mbilna nyi a gyiwu 'yi, ja vər tsədzau ənga dənama. Kə Yesu kughiya mambəl kau, ba ji məliya zəra nyi jaməu, ba ji dzəgwa nə nyi zəra nyi anə dənyi.
43 Patəkura njira ar vi ta mbari miya nda, nda vər tsamə sə dədəgur nə Hyal.

Yesu Ɓəra Ndər Anə Nda
Ar Kəra Tə Nyi
(Matiwu 17:22-23; Markusu 9:30-32)

Tsu nja vər tsamə sə dədəgur kəra Yesu a vər məl kau, kə ji na anə zəmbəlma nyi'yar,
44 “Hya səya himi hya nggar səra yu nda na anə hyi kau. Nju nda lər Zər Ndau, anə dawa nyi'yar.”
45 Ama zəmbəlma nyi'yar a'yi nggabiya səra ju ndər ar kəri kə mai, nji ɗəwana ara nda, nda sara sənbiya. Nanda tsu kə hivər kari nda ara yiwa nyi.

Wa Ngu Ndiya Ənga Dəgal
Wu Təlkur Hyala?
(Matiwu 18:1-5; Markusu 9:33-37)

46 Kə kəpal hya'ari wu pama zəmbəlma nyi'yar abər tara wa nga ndiya ənga dəgal wu pama nda.
47 Yesu a səni biyari səra ndu ɗənga, kə ji həri zər kushu, kə ji ta'yina nyi a dzər nyi,
48 kə ji na anə nda, “Kalar ndəra dləwuri zər kə arya thləmə ɗa, a dləwuri ɗar ja, ətsu ma ndəra dləwur ɗa ri a dləwuri ja ndəra səwa ɗa. Agabangau, ndəra nji diɗana wu pama hyi, naja nga ndiya ənga dəgalkur.”

Ndəra A'yi Dawar Hyi Mai,
Nər Hyi Ngau
(Markusu 9:38-40)

49 Kə Yahwana na, “Ndə dəgal, ˈyi lari
vanyi ndə a vər kədlə mambəl ɗəmwaˈyi wu
thləmə ngau, kə ˈyi kari nyi ara naja aˈyi ənga
ˈya mai.”
50 Yesu shaɗəwa, ji na, “Hya sara ka nyi
mai, ma ndə aˈyi cabiya hyi dawakur mai,
nər hyi nga ja.”

Njir Samariya Wu Vanyi Məlmau
Nggəl Ara Dləwu Yesu

51 Ənggəra pəci ɗa ləhə anə Yesu aga ja sha
a dəməlmau, kə ji fuwa kər ja vər maˈyi a vu
Urshalima.
52 Kə ji səwa njira ju sau, aga nda maˈyi wu
mwa nyi, nanda tsu, kə ndə vu vanyi məlmə
nə Samariya, aga nda vuwa fuwa alenyi sə
wu lagu.
53 Ama kə njir məlmə kə nggəl ara dləwu
nyi, ara vu Urshalima nga ja vər maˈyi.
54 Ənggəra zəmbəlma nyiˈyar Yakubu ənga
Yahwana lari abangau, ba ndə na anə
nyi, “Thlagəu, gu yiwu ˈya ngga uˈu sara a
dəməlmə aga ja nggyina nda ya?”
55 Ama kə Yesu shabiya dzau, ba ji kughi
anə nda!
56 Kə ndə dzəgwa maˈyi a ndu vanyi
məlmau.

Njira Na Ndə Wu Nu Yesu
(Matiwu 8:19-22)

57 Ma tsu nda wu lagu, kə vanyi ndə na
anə Yesu, “Thlagəu, yu nu ngau kalar vi kəra
gu maˈyi a ndari.”
58 Kə Yesu shabiya nyi ji na, “Thlahu ənga
kaˈu nga nda, ˈyagəˈyar tsu kir nda aˈyi, ama
zər ndau, vira ja fiya kəra ja ari aˈyi mai.”
59 Anə vanyi ndə tsu kə ji na, “Nu ɗa.” Ama
kə ndə kə na, “Thlagəu, piyari ɗa ya maˈyi ya
nda haɗəna dəɗa kwatahəu.”
60 Yesu shaɗəwa nyi, ji na, “Bəgə nji tətə
nda haɗəna ndə tətər nda. Ama nagau, ga
maˈyi ga nda tətəlna ndər təlkur Hyal.”
61 Vanyi ndə tsu ji na, “Thlagəu, yu nu
ngau, ama ga piyari ɗa kwatahəu, ya maˈyi
ya nda nar nyi anə nji gə ˈya abər maˈyi nga
yau.”
62 Yesu shaɗəwa nyi, “Kalar ndəra fəri tsa
ja ar kul zəwa thla, ba ji ɓəra tsamə gyiwu
yukuɗu, naji ɗa tsaˈa aga gwu təlkur Hyal
mai.”

10

Yesu Səwa Zəmbəlma Nyi
Məɗəfə Kumunyi Apə Məthləu

1 Wu yukuɗa kau, Thlagə ɓəra ɗəmbiya
alenyi zəmbəlma nyi məɗəfəkumunyi apə
məthləu, ji səwa nda məməthləu, aga nda
maˈyi a dumwa nyi a ndu patər məlmə
paməpamə ənga alenyi viˈyar kəra naja ənga
kərnyi ju nda vuwa gwa.
2 Kə ji na anə zəmbəlma nyiˈyar, “Sər faˈa
a su ki gangə nyi, ama njir məl thlər kushu
nga nda. Agabangau, hya kədi thlagər fa, ja
səwa njir məl thlər aga nda sa faˈa sə a su ki.”
3 Maˈya mau, kəja ya vər sə hyi a biya
ənggər təmahə wu pama ufwar vwaˈyar.
4 A sara hya hə pərki mai alaga mbəl alaga
ɓiɓi, a sara hya usa nji ar lagu ma hya vər
maˈyi mai.
5 “Kalar ki kəra hyi vuwa gwa, hya dzəguya
na, abər, ‘Jaməkur anə hyu ki kau!’
6 Ma ndə jamə aˈyi a vu ki kau, bəgə usa
dzər hyi nə jaməkur kau, ja nggya ənga ja, ma
tsu aˈyi mai, bəgə usa dzər hyi nə jaməkur
kau, ja sha shili anə hyi.
7 Hya nggya wu ki ta, kalar səra nji nə hyi
hya səm hya sa, arya a ɗar tsaˈa nja kina ndər
məl thlər gənna thlər nyi. A sara hya ɓə sara
wu ki a ndu vanyi ki mai.
8 “Kalar məlmə kəra hyi vuwa gwa, ma nja
dləwuri hyiri, kalar səra nji hər hyi a shili hya
səm.
9 Hya shiləgəbiya njira gəra ngga kəra wu
məlmə ta, hya ɓəra na anə nja nyi, abər,
‘Təlkur Hyal a shiliri ləhə wu dzər hyi.’
10 Ama kalar məlmə kəra hyi vuwa gwa,
nji aˈyi dləwuri hyi mai, hya maˈyi a ndar
lagu dədəgaləu, hya dzəgwa na,
11 ‘Alaga bəbər məlmər hyi kəra mbari hya
ˈya kau, ˈyi wu dləɗəna hyi sər hyi aga ja ɗa
sər sakida ar kəra hyi. Ama hya səni ja, abər
Təlkur Hyal a shiliri ləhəu!’
12 Ya vər na anə hyi pəcir kuɗiya nə
duniya, Hyal a nda təhuɗə əgya Sodomu a
mwa ara məlmə kau.

Məlməˈyar Kəra Nggəl
Ara Gal Yafa Dzau
(Matiwu 11:20-24)

13 “Sər təhuɗə anə ngau, Korazinu! Sər
təhuɗə anə ngau, Bethlesaida! Maja abər sə
dədəgur kəra nji məliya wu gau, nji məliya wu
Taya ənga Sidonu, a tubir nda tsu kaɗə lagur
hari ləgutə səˈyinggu ənga təwa bəbər wu kəra
nda.
14 Wu pəcir numa Hyal wu sa təhuɗə əgya
njir Taya ənga njir Sidonu a ndiya hyi.
15 Nahyi tsu njir Kafarnahumu! Hya vər
nggani abər nja nda faˈar hyi a dəməlmə ya?
Awau! Nahyi ma a gyiwu kaˈu ɗəmwaˈyi nga
nju nda puwa hyi.
16 “Kalar ndəra səya hyi himi, nayi nga ji
nggari, kalar ndəra piyari hyi tsu nayi nga ji
piyari. Ama ndəra piyari ɗa tsu a piyari ja
ndəra səwa ɗa.”
17 Zəmbəlma nyiˈyar məɗəfəkumunyi apə
məthlə kə sha shili ənga caguli, nda vər na,
“Thlagəu, patə əkkəˈyi mambəl ɗəmwaˈyiˈyar
nda vər məl thlər ənga səra ˈyi wu na wu
thləmə ngau.”
18 Ca ngə Yesu shaɗəwa nda, ji na, “A lari yi
shatan təɗə səra dəməlmə ənggər səm nə par.
19 Nggara mau! Anə hyir yi dənama hya
ɓə ar kəra pabəˈyar əkkəˈyi ədi ˈyar, nahyi

tsu hya səm təlkur ar kəra patər dənama nə dawar hyi, sər uya hyi a'yi tsu mai.

20 Agabangə, hya sara caguli arya mambəl ɗəmwa 'yi'yar səya hyi himi mai, ama hya caguli arya thləmər hyi a'yi tsətsəfə a dəməlmau."

Yesu Caguli
(Matiwu 11:25-27; 13:16-17)

21 Ar pəci kau, Yesu nyinyau ənga huɗə pərtə sara ara Mambəl Cicau, ji na,

"Dəɗa, Thlagə kəra a dəməlmə ənga a gyiwu 'yi, a usa ngər yau, arya gə ɗəwana sə'yar kə anə nji hahangə ənga njir sən sau, ba gə dzəgwa cabiya nyi anə njira ənggər wazha yiɗəɗəu. Abangə nga nyi, Tada arya naja kə ca ngə ɗa mənahəu anə ngau."

22 "Dəɗa anə ɗar sə patəu, ndər sən sənbiya tara wa ngə zəra nyi a'yi mai, kəl Dənyi wacu, abangə tsu ndər sən sənbiya tara wa ngə Tada nyi a'yi mai, kəl zər nyi ənga njira ju yiwu ja cabiya nda."

23 Ba ji shabiya dzə a ndəra zəmbəlma nyi'yar, ji na anə nda zhizhir nda, "Barka anə hyi ara hyi lari sə'yar kə hyu lari kau.

24 Ya nar hyi nabi'yar gangəu, ənga təltəl 'yar a yiwur nda, nda lari sə'yar kə hyu lar kau, ama nandə lari mai. A yiwur nda, nda nggari sə'yar kə hya vər nggar kau, ama nandə nggari mai."

Karapər Ndər Samariya
Kəra Cabiya Yiwukur

25 Vanyi pəci, kə maləmə sənbiya dlaɗau, hya'ari, ju yiwu ja dzəbiya Yesu. Kə ji yiwa nyi, ji na, "Mi nga ya məl aga ya uya pi gəra kuɗa?"

26 Ca ngə Yesu na anə nyi, "Mi nga nji tsəfəri wu dlaɗə nə Musa? Lagu mani nga gu jiga?"

27 Əngwar ja, " 'Ga yiwu Hyal Thlagə ngau ənga ɗəfuwa gə papatəu, ənga piya gə papatəu, ba ənga ɗənga ngə papatəu.' Məthləkura nyi, ga yiwu təwul ngau, ənggər kəra gu yiwu kərngau."

28 Əngwar Yesu anə nyi, "A nabiyar gə kakaləu, ma gə məl abangau, ba ga uya pi."

29 Ndə kau, ju yiwu ja cabiya abər naja, ju səni sau. Əngwar ja, "Kar ndangə, wa ngə təwul ɗa ka?"

30 Ca ngə Yesu shaɗəwa nyi, ji na, "Vanyi ndə, hya'ari wu Urshalima ja vər ma'yi a gyiwu Yariko, kə ji təɗə wu tsa njir ɗa lagu. Kə ndə zəɗəna zhaɓi nyi, ba ndə dəgə nyi, ndə piyari nyi ləha dzər tau.

31 Wu lagu ta, pubu a vər tərabiya, ənggəra ji lari ndə kau, ba ji sha, ji tərabiya sə nyi ar dza lagu.

32 Bəliya sar kushu, ba ndər Lawi dla ar lagu ta tsu, kə ji ta'yau, ji tsamiya nyi, ba ji mbar lagu ji ma'yi sə nyi.

33 Bəra ɓəliya sar kushu, kəja ndər Samariya (njira njir Izirayila diɗana) a vər ɓə nyi, ta ji lar ndə kau, ba ji ta'yau..... Kə ji ləngudîya ləhə ja tau, kə ji təhuɗə əgya ja.

34 .Kə ji puwa a gu mbəlgə nyi 'yimi..r wur inabi, ənga mal, ba ji pəɗîya mbəlga nyi ənga takulagəu, ji dzəgwa fəri nyi a dar ya kwara nyi, kə ji həri nyi a shili wu vanyi ki dləwu məthləpi, ji sa shiləgə nyi.

35 Ayukuɗa pida pathləu, əngwar ja anə thlagər .ki nə dləwu məthləpi kau, 'Kəja kwaɓa tsa'a ga ki ndər məl thlər nə pəkə məthləu, ga dumwa ənga tsamə nyi,* yu ma'yi, ma səra gə tsəya adabanga kau, ma yi ɓəra sha shili, ba ya sa kina ngau.' "

36 Kə Yesu ɓəra yiwa nyi, ji na, "Wu pama nji makər kau, wa ngə cabiya abər naja ngə təwul ndə ka?"

37 Əngwar ja, "Ndə kə cabiya nyi yiwukur kau."

Kə Yesu na anə nyi, "Ma'yi ga nda məl abangə tsu."

Yesu Ɗa Məthləpi
Anə Marthla Ənga Maryamu

38 Ənggəra Yesu ənga zəmbəlma nyi'yar, a vər dumwa ənga ɓau, ba ndə vu vanyi məlmə kəra vanyi mala nja ngga ənga Marthla dləwuri nyi a vu ki nyi.

39 Mala kau, kwamə nyi a'yi kəra nja ngga ənga Maryamu, naja ji nggya a gyiwu 'yi ləha dzər Thlagəu, ja vər sə himi səra ju na.

40 Ama Marthla nə nyi, məl thlər sər səm ngə həna ɗənga nyi. Kə ji ma'yi a ndəra Yesu ji nda na anə nyi, "Thlagəu, a'yi ga lari ənggəra kwamə ɗa piyari ɗa, ya vər məl thlər kə patə zhizhi ɗa wa? Usi nar nyi ja shili, aga ja sa dləwari ɗa."

41 Ama kə Thlagə shaɗəwa nyi, "Marthla, Marthla, hangəkala ga, a hya'ari, kə ji həna ɗənga ngau, a dar sə gangəu,

42 ama sə zəmə wacu ca ngə mənahəu, Maryamu nə nyi a caɗəbiyari ja, agabangau, ndər səni mbəliya ara ja a'yi mai."

11

Highiɓə Nə Yesu
Ar Kəra Kədi Hyal
(Matiwu 6:9-13; 7:7-11)

1 Vanyi pəci Yesu a vər kədi Hyal ar vanyi vi. Ənggəra ji kuɗəna, kə pathlə wu pama zəmbəlma nyi'yar na anə nyi, "Thlagəu, highiɓəri 'ya ənggəra 'ya kədi Hyal, ənggər kəra Yahwana highiɓəri nyi anə zəmbəlma nyi'yar kə tsu."

2 Ba ji na anə nda, "Ma hyu kədi Hyal, hya na,

* **10:35** Kwaɓa wu pəci kə səra nju ki ndə əni ngau ma ji pəkau a vər məl thlər.

“ ‘Dər'ya,
thləmə ngə
ja nggya cicau,
təlkur ngau ja shili.
3 Ɗar 'ya sər səm nə əshina,
ənga nə kalar pəci.
4 Təfəbiya 'ya bikər 'ya,
ənggər kəra 'yi təfəbiya njira məliya 'ya
bikau.
Təfəbiya nyi anə kalar
ndəra məliya 'ya bikau.
A sara ga hər 'ya
a ndar vir dzə mai.’ ”
5 Yesu ɓəra na anə zəmbəlma nyi'yar, “Ma ɗa abər pathla hyi ənga bazhi, ji shili əgya ja hathlər vu'yi, ji na anə nyi, ‘Bazhi ɗa, ndzəbiya ɗa sər səm.
6 Kəja vanyi bazhi ɗa kəra hya'ari sarar vi naɗə shili əgya yi kabangəkau. Nayi tsu, sər səm kəra ya səni nə nyi a'yi mai.’
7 Ma ɗa bazhi kəra ji nda gal ndzə ara ja kə shaɗəwa sara gu mbwa ji na, ‘A sara ga ɓwanə ɗa kər mai. Kabangəkau, a haɗîyar 'ya miya ɗəvau, nayi ənga wazha ɗa patə a yi pida nga 'ya. Na ya ɓəra səni hya'ari aga ya nə ngə vanyi sə mai.’
8 Ya nar hyi, alaga naja gəra hya'ari ji nə nyi sau, arya nanda bazhi, ju hya'ari ja nə nyi kalar səra ju yiwu arya bazhi nyi kə a'yi səli ənga kədi kəra ji məl mai.
9 “Ya vər na anə hyi, hya dumwa ənga kədiyau, nju nə hyi. Hya dumwa ənga gal, hyu uya. Hya dumwa ənga tsatsa tsu, nju pahəna hyi.
10 Ara kalar ndəra kədiyau, nju nə nyi, kalar ndəra gal, ju uya, ndəra tsa umbwa tsu, nju pahəna nyi.
11 Ndə a'yi wu pama hyi kəra ar viya tada, ma zər nyi kədi kalfi, ba ja nə nyi pabə ya?
12 Əndəga ma ji yiwa hihi, ba nja nə nyi ədi ya?
13 Ma nahyi, nji ɗəɗəmwa'yi wu səni nə nyi anə wazhar hyi sə məmənahəu, abari ngə Dərhyi kəra a dəməlma? Ju sa nə nyi Mambəl Cicau anə njira wu kədi ara ja.”

Yesu Cabiya Abər Naja A'yi A Vər Məl Thlər
Ənga Dənama Nə Shatan Mai
(Matiwu 12:22-30; Markusu 3:20-27)

14 Vanyi pəci Yesu kədləbiya mambəl ɗəmwa 'yi sara wu dza ndə məga. Ənggəra mambəl kə biya, ba nda nyi mbar ndər, sə kə ɗa sə dədəgur anə daɓər nji.
15 Ama alenyi nji na, “Ənghəng! Ndə kau, Bilzabulu ngə nə nyi dənama kədlə mambəl ɗəmwa'yi'yar kau, a biya.”
16 Alenyi nji dzəbiya Yesu, ndə na anə nyi, “Məliya sə dədəgur kəra cabiya abər Hyal ngə səwa ngau.”
17 Ama Yesu wu sən ɗəngar nda, kə ji na anə nda, “Kalar təlkur kəra təkəbiya dzə məthlə wu ta'yi mai, ənga kalar məlmə ənga ki kəra a'yi hənggər ənga kuvwa nyi mai, nanda a'yi wu sən ta'yi mai.
18 Ma tsu shatan təkəbiya dzə paməpamə məthləu, abar ngə təlkur nyi wu sən ta'ya? Ya na abangau ara ənggəra hyi həri abər ənga dənama nər Bilzabulu nga ya vər kədlə mambəl ɗəmwa'yi'yar.
19 Kabangəkau, Ma ənga dənama nə Bilzabulu nga yu kədlə mambəl ɗəmwa 'yi'yar, kar zəmbəlmar hyi'yar tsu? Ənga mi nga ndu kədla? Agabangau, nanda ngu nda məl numa anə hyi ar kəra sə'yar kau.
20 Ama maɗa ənga dənama nə Hyal nga ya vər kədlə mambəl ɗəmwa'yi'yar kau, a ɗari abər təlkur Hyal a shiliri anə hyi.”
21 “Ma ndəra ənga dənama pabəri kərnyi ənga kar pa, ja vər ɓəla ki nyi, kar ki nyi wu nggya jaməkur.
22 Ama ma ndəra ndiya nyi ənga dənama həri nyi pa a shili, ba ji sa ndiya dənama nyi, ju sən fa'ari kalar sər pa kəra ju fər kər əni, ba ja dzəgwa tətəkəna kar nyi kau, əkkə'yi kari ki nyi kəra ji mbəliya kau.
23 “Ndəra gəra ənga yau, dawa ɗa ngau, ənga ndəra gəra vər kaɓə ənga yau, tətəlna nga ja vər tətəlna.

Sha Shilir Mambəl Ɗəmwa'yu
A Vu Dza Ndau

24 “Ma nji kədləbiya mambəl ɗəmwa 'yi a biya sara wu dza ndau, ma ji gal vir sə həɗa katini, ju sən na, ‘Ya ɓəra sha a ndu dza ndəra yi biya sara a gwa.’
25 Ma ji ɓəra sha shili, ba ji sa thləwa dzə kau, nji tsəkəbiya camәu, ənga kalar sə wu lagu,
26 ba ja ɓəra sha, ja nda fa'ari mambəl 'yar paməpamə məɗəfə kəra ndiya nyi ənga shishikur, ba nda ma'yi a vu ja nda vuwa nggya. Ba nggyabiya ndə kə nə yukuɗəu, a ndiya nə tanggərma ənga ɗəmwa'yu.”

Barka Nə Jiri

27 Ənggəra Yesu a vər na sə'yar kau, vanyi mala wu pama nji, hya'ana ɗahəu, ji na, “Hyal ja fənggər nyi barka anə mala kəra yabiya ngau, ənga ji hər ngau.”
28 Kə Yesu shaɗəwa, ji na, “Barka a ndiya anə njira vər nggar ndər Hyal, ndə ɓəlari.”

Ndə Gal Mətsamə Sə Dədəgur
(Matiwu 12:38-42)

29 Ənggəra njira vər shili əgya Yesu cakau, kə ji na, “Nji kabangəkau, nji ɗəmwa'yi ngau. Ndu gal aga ya cabiya nda mətsamə dədəgur, ama vanyi mətsamə dədəgur kəra ya ca anə nda a'yi mai, kəl nə Yunana,
30 ənggəra Yunana ɗa sə dədəgur anə njir Niniva, abangə tsu ngə Zər Ndu nda ɗa anə nji kabangəkau.
31 Ar pəcir numa, Kwatam Shiba wu nda sa hya'ari ənga nji kabangəkau, ba ja cabiya

nda abər nanda a'yi məliya kakalə mai, arya ji hya'ari sarar kuɗiyar duniya aga ja sa səhimi highiɓə nə tsətsəlkur nə Solomanu. Kəja ndəra ndiya Solomanu a'yi ənggau.

32 Ara ar pəcir numa, njir Niniva wu nda hya'ari ənga njir zaman kau, ba nda canə nda abər nanda a'yi məliya səra kakalə mai, arya nanda njir Niniva tubi ar pəcira Yunana tətəlna nda ndər Hyal. Ya, kəja ndəra ndiya Yunana a'yi ənggau.

Mbəmbəl Pitəlla Nə Dzau
(Matiwu 5:15; 6:22-23)

33 "Nja sən mbəbiya pitəlla ba nja mbuya əgya kiɗa təm mai. Ama nja kyaga fiya a dar madzigam, ar vi kəra ja sən mbəl anə kalar ndə kəra a vu ki kau.

34 Li ca ngə mbəmbəl nə dzau. Ma liya gə mənahəu, dza gə patə wu nyabiya dzə ənga mbəmbəl. Ama ma liya gau a'yi jamə mai, patər dza gə tsu wu nda nyabiya dzə ənga kuthləu.

35 Ga tsamə ga lari abər mbəmbəl kəra wu gau a'yi kuthləu mai.

36 Ma patər dza gə a'yi nyinyau ənga mbəmbəl, vi a'yi kəra ənga kuthlə mai, ba ja cabiya mbəmbəlkur patəu, ənggər mbəmbəl nə pitəlla a vər ca mbəmbəlkur nyi."

Yesu Kughiya Njir Farisi
Ənga Maləmə Dlaɗə'yar
(Matiwu 23:1-36; Markusu 12:38-40)

37 Ənggəra Yesu kuɗəna ndər, ba vanyi ndər Farisi nggar nyi a ndu ki nyi, aga nda nda səm sər səm. Kə ji ma'yi, ji nggya ar vi səm sər səm.

38 Ama ənggəra ndər Farisi lari Yesu a'yi cina tsi, ji dzəgwa səm sər səm mai, ba ɗa sə dədəgur anə nyi.

39 Kə Thlagə na anə nyi, "Nahyi njir Farisi, hyu sən cina ya cala miya ha ənga cala, ama ɗəfuwa hyi nyinyi nga nyi ənga dlərbə ba ɗəmwa'yikur.

40 Nahyi nji dza, a'yi Hyal ngə məliya səra ar babal ənga səra gwu huɗa nyi wa?

41 Maja abər hyu ləri səra ara hyu cala anə nji tətə dənama kalar sə wu ɗa cici anə hyi."

42 "Sər təhuɗə anə hyi njir Farisi arya hyu həbiya pathlə wu sə kumo anə Hyal alaga wu sə kukushu kəra hyu uya patə ənggər sukwar hyali ənga sə kisəu. Ama kə hyi dzəgwa piyari nu səra tsa'a hya məl ənga yiwu Hyal. Sə'yar kə nga hya kyaga məl a'yi hya piyari alenyi sə mai."

43 "Kawa mau, njir Farisi arya hya vər yiwu nja nə hyi vir gya tsapəu wu umbwa daɓə dzə njir Yahudiya, ənga tsu nja usa hyi ar sugu.

44 Kawa anə hyi njir Farisi arya a ɗar hyi ənggər hu kəra ɗəɗəwa nja vər ɓə a dar ara gəra ənga sənkur."

45 Kə pathlə wu pama maləmə highiɓə nə dlaɗə Musa na anə Yesu, "Maləmə ma gu na sə'yar kə abangau, na'ya ma a nggəliya 'yar gau."

46 Yesu shaɗəwa, ji na, "Kawa anə hyi, nahyi maləmə highiɓə nə dlaɗə nə Musa, arya nahyi fənggər nyi anə nji sə tədəɓəu kəra ɗa dzadzau nda hau, ama nahyi ənga kərhyi a sən həri alaga zər tsa hyi zəmə aga dləwa nda əni mai.

47 Sər təhuɗə anə hyi, arya hyi həriya hu mənahə nə nabi'yar kəra əjir hyi 'yar ngə tsəya nda.

48 Agabangau, a cabiyari abər a hənggər hyi ənga səra əjir 'yar məliya abər kakalə nga nyi. Nanda ngə tsəya nabi'yar ba hyi hərna hur nda.

49 Ara kə ngə Hyal wu tsətsəlkur nyi nana, abər, 'Yi wu nda səwa nda nabi'yar ənga cama səsə'yar. Ndu nda tsəya alenyi nju pama nda ənga nji ndu nda nə ɓwaɓwatə gagaɗau.'

50 Agabangau, nju nda məliya nyi numa anə njir zaman kau, arya culi nabi'yar kəra ndə dləna mbar dzəgwar duniya ba'anə kabangəkau,

51 mbari ar mashir Habila, ba shili ar nə Zakariya ndəra nji tsəya wu pama vir thla sə ənga vi cici nə ki Hyal. Yu na anə hyi, nju nda məlna nyi numa anə nji zaman kau, arya sə'yar kə patəu.

52 "Sər təhuɗə, anə hyi maləmə highiɓə nə dlaɗə Musa arya hyi dana lagu kəra nja səni Hyal ari, nahyi ənga kərhyi, nahyi gwa mai, ənga nahyi piyari njir yiwu gwa nda gwa tsu mai."

53 Ənggəra Yesu piyari viya nyi, kə maləmə dlaɗə'yar əkkə'yi njir Farisi dzəgwa dumwa ənga ciɗə nyi ndu tsətsəbwar ənga yiwa sə paməpamə gangəu.

54 Ndu gal lagu kəra nda uya nda vazəya nyi lagur səra ju na.

12

Kughi Ar Kəra Nggya
Ənga Njir Ngguta Nji
(Matiwu 10:26-27)

1 Ar pəci ta nji gangə kaɓau, kəl ta gangəkura nda cakə ndə dzəgwa jajahə Kərnda aga nda lari Yesu. Kə Yesu dzəguya na anə zəmbəlma nyi'yar tanggərma, abər, "Hya hangəkal ənga thləlam nə njir Farisi, kəra cabiya ənggəra ndu ngguta nji.

2 Kalar sə a'yi kəra ndu məl ɗəɗəwa kəra gəra nda biyar babal mai, ətsu sə a'yi dəɗəwa kəra nji gəra nda sən mai.

3 Agabangau, kalar səra hyi nana ɗəɗəwa, nju nda nggari ar babal. Ətsu, səra hyi nana a vu himiya ndə zəmə a gu ndəlmbwa kəra hahaɗau, nju nda hə'una sara dar kəra umbwa."

Ndəra Nja Kyaga Hivər Nyi
(Matiwu 10:28-31)

4 “Nahyi bazhi ɗa'yar, yu na anə hyi, hya
sara hivər njira wu sən tsəya kumər dzau,
ama ayukuɗa nyi, sə a'yi ndu ɓəra sən məliya
tsu mai.
5 Ama yu nar hyi ndəra hya hivər nyi. Hya
hivər Hyal, ndəra ayukuɗa ji tsəya ngau, ju
ɓəra sən vakuwa ngə a gwu u'ur kətsa. Jiri
nga yu na anə hyi, naja nga hya kyaga hivər
nyi!
6 “A'yi nju ɗəlna wazha 'yagə məthlə ar
kəra peni pathlə wa? Alaga abangau, Hyal
a'yi fa'ari ənga zəma nda mai.
7 Ənga jiri, shishir kəra hyi ma jijiga nga
nda. Agabangau, a sara hya hivər mai.
A ndiyar hyi wazha 'yagə ənga mənahə
gagaɗau.

Cabiya Hənggər Ngau
Wu Yesu Wu Mwar Nji
(Matiwu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 “Yi wu na anə hyi ətsu, kalar ndəra
hənggər abər naja nəɗa nga ja a dumwar nji,
nayi tsu, yu nda hənggər abər nəɗa nga ja a
dumwar waladi'yar nə Hyal.
9 Ama ndəra piyari ɗa wu mwar nji, nayi
tsu wu nda piyari nyi wu mwar waladi'yar
nə Hyal.
10 “Kalar ndəra ndər nə diɗa Zər Ndau, nju
nda təfəbiya nyi, ama kalar ndəra ndər nə
diɗa Mambəl Cicau, nju nda təfəbiya nyi mai.
11 “Ma nji həri hyi a ndumwar njir umbwa
daɓə dzau, ənga a ndumwar njir pathla, ənga
tsu njira nggurəm nə məlmau, hya sara ɗənga
ənggəra hyu nda həbiya kərhyi mai, ənga səra
hyu nda na mai,
12 arya Mambəl Cici wu nda highiɓər hyi
səra hyu nda na ar pəci ta.”

Karapau Ar Kəra Ndər Gənna Kəra Dza

13 Kə vanyi ndə sara wu pama nji na anə
Yesu, “Maləmə, nar nyi anə zamə ɗa ja nə ɗa
sər fa'a ki ɗa kəra dər'ya tə ji piyari 'ya.”
14 Yesu shaɗəwa nyi, ji na, “Nagau! Wa ngə
məliya ɗa ndər numa, ənga ndər təkə səra dər
hyi tə ji piyari hya?”
15 Kə ji dumwa ənga ndər anə nji, ji na,
“Hya tsərpər kərhyi, hya nggya ənga hangəkal
ara suna sər duniya a sara mbar hyi, arya
gangəkura sər duniya a'yi ca ngə uya pi mai.”
16 Kə ji nar nda vanyi karapau, abər,
“Vanyi ndər gənna saya ɗa, kəra uya barka sə
zəzəwa gangə gagaɗau.
17 Kə ji mbar ɗənga wu ɗəfuwa ja, ji na, ‘Kəja
vir fiya sə zəzəwa ɗa a'yi mai. Mi nga ya məl
kabangəka?’
18 “Kə ji na anə kərnyi, ‘Ənghəng! A səni yi
səra ya məl. Ya tətəlna tsam'yar kau, ba ya
dzəgwa həriya nggunggurəma nyi, kəra səni
həri sə zəzəwa ɗa ənga alenyi kar ɗa.
19 Ya dzəgwa nar nyi anə kərɗa, “Nagau!”
Kəja gə ənga sə zəzəwa gangəu, kəra ga sən
məl thlər əni nə fa gangəu. Ga ɓəliya sar, ga
səm, ga sa, ga dzəgwa caguli.’ ”
20 Ama kə Hyal na anə nyi, “Nagə ndə dza!
Əshina vu'yi kau, nga yu dləwuri piya gau. Ya
dzəgwa lari tara wa ngu nda səm sə'yar kə gə
tsəmiya anə kər ngə kau.”
21 Yesu kuɗəna ndər kau, ənga na, “Abangə
nga nyi wu nda ɗa anə kalar ndəra tsəmiya
sər duniya anə kərnyi, ama wu mwar Hyal
naja a'yi ndər gənna mai.”

A Sara Hya Ɓwanə Nyi Kər
Anə Kərhyi Mai
(Matiwu 6:25-34)

22 Kə Yesu na anə zəmbəlma nyi'yar, “Aga-
bangau, yu na anə hyi, a sara hya ghəɗər
kərhyi arya nggyabiyar ənga səra hyu səm
ənga səra hyu sa mai, alaga ar kəra kar dza
hyi tsu mai. Arya piya ndau, a'yi a ndiya sər
səm wa, ənga dza ndə a'yi a ndiya sər ha wa?
23 Arya pi a ndiya sər səm, dzə tsu a ndiya
sər ha.
24 Tsama mə 'yagə'yar gəyi, nandə wu
thləka mai ənga nandə wu gəm mai ənga tsu
nandə wu pə sə wu val mai, alaga abangau,
dər hyi kəra a dəməlmə nga vər səməna nda.
Ya, a'yi hyu ndiya nda ənga dudurkur wa?
25 Wa ngu pama hyi ara ɓwakər nyi, ba ja
sən cakəri saka pathləu a dar kəra piya ja?
26 Ma nahyi a'yi a sən məliya sə kushu
ənggər kə mai, mi ngə ɗa hyu ɓwakər ənga
alenyi sa?
27 Tsama mə jigwal wu gəyi, ənggəra ndu
hau. Nandə wu məl thlər alaga shi pa'wa
mai. Agabangau, yu nar hyi, alaga təl Solo-
manu ənga kadakadarkur nyi a'yi saya har
kari ənggər nər nda mai.
28 Ma abangə ngə Hyal wu har nyi kar anə
jigwal wu a gwar tagəu, kəra a'yi nda əshina
ama əzəgəu a fuwar nji a gu u'u, a'yi ju nda
har hyi kar a ndiya nda wa? Nahyi njira
ənga mbərsa kukushu.
29 “Hya sara ghəɗər kərhyi, hyu na, ‘Mi nga
'ya wu nda səma ənga mi nga 'ya wu nda sa,’
alaga ‘Mi nga 'ya wu nda ha mai.’
30 Arya njir duniya njira gəra sən Hyal ngu
gal sə'yar kau. Dərhyi kəra a dəməlmau wu
səni abər hyu yiwu sə'yar kau.
31 Ama sə tanggərma, ca ngə hya gal təlkur
Hyal ənga tsapəkur nyi ba ja nə hyi sə'yar kə
patə tsu.

Ɗəwa Gənna A Dəməlmau
(Matiwu 6:19-21)

32 “Nahyi kəra kukushu njir nu ɗa ənga jiri,
a sara hya hivər mai, arya dər hyu yiwu ja nə
hyi təlkur nyi.
33 Hya ɗəlna səra a'yi ara hyi patəu, hya nə
nyi gənna nyi anə nji tətə dənama. Aga hya
uya anə kərhyi gənna a dəməlmau, vira kəthla
ənga vuyavuya a sən ndzana mai, vira tsu
njir həl wu sən pəthləna nda vuwa fa'ari mai
34 Arya vira gənna ngə ari, ənə ngə ɗəfuwa
gə tsu.

Mafa'yar Kəra Tsərpəri Kər Nda

35 “Hya tsərpər kərhyi, hya nggya ənga fər kər, ənga pitəllar hyi mbəmbau.
36 Hya ɗa ənggər mafa'yar kəra a vər səkə shilir thlagər kir nda sara wu mini nə hə dzau, aga ma ji shili, ji sa tsa miya ɗəvau, ba nda nggari nda pahəna nyi ənga kusa.
37 Wu nda ɗa sər caguli anə mafa'yar kə ma thlagər kir nda shili ji thləwa nda lili'u. Jiri nga yu na anə hyi, ju nda zəɗəna ləgutə dəgal kəra ar dza ja, ja dzəgwa həri nyi sər səm a nda nə mafa'yar kau, ba ja dzəgwa na anə nda nggya mau, hya səm sər səm.
38 Barka anə mafa'yar kə kəra thlagər kir nda thləwa nda lili'u ar kalar pəci kəra ji shili tara hathlər vu'yi ənga tara mudlə kaɗəu, nda vər sə nyi.
39 Nggabiya mau, ma ja abər thlagər ki wu səni pəci kəra ndər həl wu shili wu ki nyi, ju nggya lili'u, naji wu piyari ndər həl a sa pəthlə ki nyi mai.
40 Agabangau, kəl hya nggya papabau, arya nahyi wu səni tara ənuwa ngə Zər Ndau wu nda shili ari mai.”

Mafa Tsapəu Ənga
Kəra Gəra Tsapəu
(Matiwu 24:45-51)

41 Kə Biturusu na, “Thlagəu, karapə kau, ar kəra 'ya nga nyi, ənɗəga ar kəra patər nji ya?”
42 Kə Thlagə shaɗəwa nyi, ji na, “Wa ngə ndər məl thlər kəra nji fər kər ənga ja ənga ndə hahanga? Naja ngə ndə kəra tarki nyi fiya nyi dəgal ar kəra njir məl thlər nyi'yar, aga ja nə nda sər səm ar pəci kəra tsatsa'a?
43 Mafa kəra thlagər ki nyi shili ji sa thləwa nyi ja vər məl thlər nyi kakaləu, ju ɗa ənga caguli.
44 Yu nar hyi jiri, tarki nyi wu nda fiya nyi dəgal ar kəra sə nyi patəu.
45 Ama ma ji ɗa, ndər məl thlər kəra ɗəmwa 'yi ngau, ju nda na anə kərnyi, ‘Kəja tarki ɗa a nggyari ara shili kaɗəu.’ Ba ji nggya aga dəgə njir məl thlər kuvwa nyi'yar ənga ju səm ənga sa sə sasa ənga njir sa sə sasa.
46 Ma ji məl abangau, tarki nyi wu nda shili kukuthləu ar pəci kəra ji gəra nggani ju shili. Tarki wu sa takasiya nyi ba ja səwa nja vakuwa nyi a vu pama njir ngguta vi, vira ndu vuwa nggya ndu tiwi ənga sələm ba ənga ɗə hir.”
47 “Mafa kəra wu səni səra wu huɗa thlagər ki nyi, ama kə ji nggəl ara tsərpəri kərnyi ənga naja a'yi məl səra ju yiwu mai, nju nda sa dəgə nyi gagaɗau.
48 Ama mafa kəra gəra səni səra thlagər ki nyi wu yiwu ja məl, ba ji məliya səra tsa'a nja dəgə nyi, nju nda dəgə nyi kushu. Kalar ndəra nji nə nyi sə gangəu, nju nda gal sə gangə ara ja. Ma ndəra tsu nji nə nyi sə gangə gagaɗau, nju nda gal sə gangə gagaɗə sara ara ja.

Yesu Shili Ənga Tətəkə Dzau
(Matiwu 10:34-36)

49 “U'u nga yi dla əni wu duniya. Cimə ɗa kabangəkau, a mbəbiyar nji u'uwa nyi!
50 A'yi yi ənga baɓətizəma nə ɓwaɓwatə kəra nja məl anə ɗa, hangəkal ɗa a hya'ari kəl ma nji məliya ɗa.
51 Hyu nggani abər nggya jamə nga yi shili əni anə duniya ya? Əman de! Yu nar hyi, təkə dzə nga yi shili əni.
52 Mbar kabangəkau, wu ki zəməu, nji təfu wu nda təkəbiya dzə paməpamə məthləu, nji makər ar kəra nji məthləu, nji məthlə tsu ar kəra nji makəru.
53 Tada a'yi ənga zər mai, zər tsu a'yi ənga dənyi mai. Ama a'yi ənga kwa nyi mai, kwa tsu a'yi ənga mənyi mai. Miya sal a'yi ənga kwanjili nyi mai, kwanjili tsu a'yi ənga miya sal nyi mai.”

Sənbiya Pəci
(Matiwu 16:2-3)

54 Yesu ɓəra na anə nji, “Ma hyi lari dlama hya'ari sara gyiwu Gwa Təɗə Pəci, ba hya na, ‘Nda təɗə par nga nji,’ ba par a təɗau.
55 Ma tsu hyi nggari yambaɗə a vər sə sara wu lagu Də Fwahəu, ba hya na, ‘Wu nda ɗa kwakwaɗəu,’ ba ja ɗa abangau.
56 Njir ngguta vi! Hyu səni tsamər səra wu duniya ənga a dəməlmau, ama nahyi a sən tsamə ri səra nggyabiya kabangəkə ar kəri mai.”

Ɓasəwa dzau Ənga Ndər Hə Ngau
A Ndə Wu Mwar Pathla
(Matiwu 5:25-26)

57 “Mi ngə ɗa nahyi ənga kərhyi a səni tsamiya səra mənahəu hya məl maya?
58 Ma ndə wulana ngau a mwar pathla, hya ɓasəwa ənga ja tsu hyar lagu, a'yi abangə mai, ba ja fuwa ngau a gu tsa ndər pathla ba ndər pathla tsu a fuwa ngau a gu tsa dəgala ndər fursəna, ndər fursəna tsu ba ja fuwa ngau a gu fursəna.
59 Ya nar ngə jiri, nagə wu biya mai, kəl gə kina patər səra nju nu ngau.”

13

Sha Mau A Shili Əgya Hyal

1 Kakalə ar pəci kau, alenyi nji a'yi kəra əna, ndə nar nyi anə Yesu ar kəra njir Galili kəra Bilatusu na nja dləna nda ar pəcir ngguɗə sə anə Hyal nda, kəl ta mashir nda daɓər dzə ənga mashi səra nda vir thla anə Hyalər nda.
2 Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Kə hyi nggani njir Galili kə nji tsəya kə nga ndiya patər njir Galili ənga bikə ya?

3 Ya nar hyi, Awau! Ma nahyi a'yi tubi
sara ara bikər hyi mai, patəkura hyi, hyu nda
kuɗəna ənggər nanda.
4 Əndəga, hyu nggani nji kumo apə cisu
kə umbwa dzəgamə dla a gyar kəra nda wu
Səliwamu, ba ndə tə kau, nanda nga ndiya
patər njir Urshalima ənga bikə ya?
5 Ya nar hyi, Awau! Ma nahyi tsu a'yi
tubi mai, nahyi ma hyu nda sanakər ənggər
nanda."

Karapau Ar Kəra Bəla Kəra
Gəra Pə Wazha

6 Kə Yesu nar nda karapə kau, "Vanyi ndə
a'yi ənga wur ɓəla wu fa nyi. Kə ji shili aga
ja sa uya yaya nyi, ama naji uya alaga zəmə
mai.
7 Kə ji nar nyi anə ndər səkə fa kau,
'Tsamiya gəyi, fa makər əshina nga ya vər
shili aga ya sa uya wazha ar wur ɓəla kau,
ama nayi saya uya mai. Gəmna nyi! Ara mi
nga nja piyari nyi ja nyana vi kurthla?'
8 "Ama kə ndər səkə fa na anə nyi, 'Ndə
dəgal, cakəri nyi nji fa pathləu, yu nda labiya
dza nyi, ya pər nyi gwaɓa.
9 Ma ji səni pə wazha wu fa kau, jaməu! Ma
naja a'yi sən pə wazha tsu mai ba ga dzəgwa
gəmna nyi.' "

Yesu Mbəɗana Vanyi Mala
Pəcir Ɓəlsar

10 Vanyi pəci, Yesu ja vər highiɓə wu vanyi
umbwa daɓə dzə njir Yahudiya pəcir Ɓəlsar,
11 kəja vanyi mala kəra mambəl ɗəmwa'yi
nə nyi shiləgə nə fa kumo apə cisu, ji nggəya
nyi naja sən ta'yi pir mai.
12 Ənggəra Yesu lari nyi kə ji ngga nyi ji
na, "Mala, a mbəɗana ngə ri nji ara shiləgə
ngau."
13 Ba ji fəri tsa ja ar ja, ənggau, ba ji ta'yi pir,
kə ji fal Hyal.
14 Kə huɗa ndə dəgal nə umbwa daɓə dzə
njir Yahudiya ndzə ənga Yesu ara ji məliya
mala kə jamə pəcir Ɓəlsar. Kə ji na anə njira
əna, "Pəci kwa a'yi nə məl thlər, hya shili wu
pəci 'yar kə nja sa mbəɗana hyi, ama a'yi
pəcir Ɓəlsar mai."
15 Ama kə Thlagə na anə nyi, "Nahyi njir
ngguta nji! A'yi hyu pəlna thlar hyi alaga
kwarar hyi, hya ma'yi ənga nda a ndar vir
sa 'yimi ar pəcir Ɓəlsar wa?
16 Mala kau, kwar Ibrahimu, kəra shatan
mbiya nyi nə fa kumo apə cisu, a'yi ɗa tsa'a
nja mbəɗana nyi wu pəcir Ɓəlsar wa?"
17 Kə səli mbari patər dawa nyi'yar, ara
ndər kau. Ama caguli ənga huɗə pipida nga
ara alenyi nji ara sə dədəgur kəra ja vər məl
kau.

Karapau Ar Kəra Culi Bəla
(Matiwu 13:31-32; Markusu 4:30-32)

18 Əngwar Yesu, "Abari ngə təlkur Hyala?
Ənga mi nga nja kyaga kakalə nya?
19 Naja ənggər culi bəla nga nyi, kəra vanyi
ndə həri ji thləkana wu masəmə nyi. Ji hau,
ba ji ɗa wu kəra 'yagə'yar liya kir nda a
dagwa."

Karapau Ar Kəra Thləlam
(Matiwu 13:33)

20 Kə Yesu ɓəra yiwa, "Ənga mi nga ya sən
gəla təlkur Hyala?
21 Təlkur Hyal ənggər thləlamə nga nyi, kəra
mala həri ji gwaɗəbiya əpou tasa'wu təkə sə
makər əni, ba ja dzəgwa thləthlə gagaɗau."

Miyar Gwa Kəra Ciciɗəu
(Matiwu 7:13-14,21-23)

22 Ənggəra Yesu mbar lagu ja vər ma'yi a vu
Urshalima, ba ji vu alenyi məlmə nggung-
gurəm ənga məlmə kukushu paməpaməu, ja
vər highiɓə anə nji.
23 Kə vanyi ndə yiwa nyi, ji na, "Thlagəu,
nji kushu wacu ngu nda uya mbəɗə ya?"
Yesu na anə nda,
24 "Hya nərdzau aga hya gwa lagu miyar
gwa kəra ciciɗa nə təlkur Hyal, arya nji gangə
wu nda yiwu nda gwa, ama nanda sən gwa
mai.
25 Ma thlagər ki hya'ari ji hadîya miya ki
nyi, hyu nda ta'yi a biya, hyu tsa hyu kədiyau,
hyu na, 'Thlagər ki, pahəna 'ya miya ki.'
Ama ju nda shaɗəwa nda, 'Nayi wu səni hyi
mai ənga vi kəra hyi dla sara ndari.'
26 Hya dzəgwa na ja, 'Naməən ngə səm ənga
sa əkkə'yi gə ta, ənga tsu a highiɓər gu məlmər
'ya.'
27 Ama ju ɓəra na ja, 'Nayi wu səni vi kəra
hyi dla sara ndar mai. Kwaya mə wu dzə ɗa,
nahyi nji ɗəmwa'yi hangəkal!'
28 Ar pəci kəra hyu nda lari Ibrahimu, ənga
Ishaku, ənga Yakubu, ənga patər nabi'yar wu
təlkur Hyal, ama nahyi nər hyi a kədləna hyir
nji, ənggau, nga hyu nda tiwi ənga hyu ɗə hira
hyi.
29 Nju nda shili sara wu lagu Səbiyar pəci,
ənga Gwa təɗə pəci, ənga Gya vuya, ənga Də
Fwahəu, ndu sa nggya nə səm sər səm nə
mini wu təlkur Hyal.
30 Ar pəci ta, alenyi njira wu yukuɗə ndu
nda sha a dumwa, nji nə tanggərma wu nda
ɗa njir yukuɗu, ənga njir yukuɗə tsu ndu nda
ɗa nji tanggərma."

Ənggəra Nggyar Urshalima
Ɓwanə Nyi Kər Anə Yesu
(Matiwu 23:37-39)

31 Ar pəci kə ngə alenyi njir Farisi shili
əgya Yesu ndə na anə nyi, "Hya'ari ga kwaya
ənggau, arya Hirudusu ju yiwu ja tsəya
ngau."
32 Kə ji na anə nda, "Hya nar nyi anə
hya tagə kə abər, əshina yu kədlə mambəl
ɗəmwa'yu, ya ɓəra shiləgəbiya nji, əzəgə ma
abangau, caɓcikə zəgəu, nga yu sa kuɗəna
thlər ɗa.

33 Ama yu dumwa ənga ɓə əshina, əzəgəu, ənga caɓcikə zəgəu, arya aˈyi ɗa tsaˈa anə nabi ja tə a biyar ya Urshalima mai.
34 “Urshalima, Urshalima! Ndər tsa nabiˈyar, ənga ndər vavaka njira Hyal səwa ngə a shili ənga tsəka kəl ta gə dlənа nda! Aga yiɗau nga yu yiwu ya fəri tsa yi ar dza nji ngə pata, ənggər kəra miya təka wu tsəm wazha nyi əgya ja, ama nahyi piyari ɗa mai!
35 Kə ja nju nda piyari hyi kir hyi dzafu! Yu na anə hyi tsu, nahyi tsu ɓəra lar ɗa mai, kəl pəci kəra hyu nda na, ‘Ndər barka ngə ndəra dla wu thləmər Thlagəu!’ ”

14

Yesu Mbəɗana Ndə Gəra Ngga Ar Pəcir Ɓəlsar

1 Vanyi pəcir Ɓəlsar, ənggəra Yesu maˈyi a nda səm sər səm wu ki ndə dəgal nər Farisi, nji gangəu pənggəri nyi li.
2 Kə vanyi ndə kəra ənga hyi ənga tsi fifi shili əgya Yesu.
3 Kə Yesu yiwa maləmə dlaɗəˈyar ənga njir Farisi, ji na, “A ɗar tsaˈa nja shiləgəbiya ndə ar pəcir Ɓəlsar, əndəga awau?”
4 Ama kə ndə nggya zəməu. Ənggau, kə Yesu fər tsa ja ar ndə kau, kə ji shiləgəbiya nyi, ji dzəgwa na anə nyi ja maˈyi sə nyi.
5 Ənggə ngə Yesu dzəgwa yiwa nda, ji na, “Mi nga hyu məl ma kwara əndəga thlar hyi təɗə a gu məla pəcir Ɓəlsar, aˈyi hyu həbiya nyi a biya ənga kusa wa?”
6 Kə ndə tini səra nda na ar kəra yiwa sə kau.

Ga Hər Kərngau Ənggər Nagau Aˈyi Vanyi Sə Mai

7 Ənggəra Yesu lari wu pama alenyi nji kəra nji ngga aga səm sər səm a vər gal vir nggya nji dədəgal anə Kərnda, kə Yesu nar nda najaka karapau,
8 “Ma nji ngga ngau a ndar vir hə dzau, a sara ga nda hə vir nggya nji dədəgal tanggərma mai, ara ma vanyi a nggar nji ndəra ndiya ngə ənga dəgaləu.
9 Naja ndəra ngga hyi gyapəu, ju sən na anə ngau, ‘Hyaˈari, ga nə nyi vir nggya anə ndə kau.’ Ənggau, səli wu mbari ngau, ara gu sha a gyar vir nggya kəra a gya banga ta.
10 Ama ma nji ngga ngau a ndar vir mini, ma gə shili, ga gal vi kəra a biyar ya nji kəra gəra nji nə nyi dəgalkur ba ga nggya əna, aga ma ndə kə ngga ngə kə shili, ju səni na anə ngau, ‘A ndau ənggau, bazhi ɗa, ga nggya ar vi kəra nji fiya nyi anə nji dədəgal kau.’ Kə ngu nda məliya alenyi nji kəra nji ngga hyi əkkəˈyi nda, nda nə ngə dəgalkur.
11 Arya ndəra həri kərnyi ar viya sə tsapəu ba nja tina nyi a gya, ama ndəra tina kərnyi a gya, ba nja həri nyi adabanga nji.”
12 Kə Yesu na anə ndə kə ngga nyi kau, “Ma gə ngga nji aga sa səm sər səm, ənga shili wu mini, ga sara ngga bazhi ngəˈyar, ənga zamə ngəˈyar, ənga nji gə hyi, ənga təwul ngəˈyar njira ənga gənna waci mai, aga vanyi pəci nanda ma nda ngga ngə tsu. Agabangə ndu sən kina ngə səra gə məliya nda.
13 Ama ma gu ngga nji aga mini, ngga nji tətə dənama, ənga nji kukurɓəu, ənga nji təsəkənu ənga ləfəˈyar.
14 Lagu kə nga gu uya barka, ara nandə wu sən kina ngə səra gə məliya nda mai. Hyal ənga kərnyi ngu nda kina ngau, ar pəci kəra njir məl thlər mənahəu, ənga jirkur wu nda hyaˈari sarar vir tau.”

Karapau Ar Kəra Caguli Nə Mini Dəgal (Matiwu 22:1-10)

15 Ənggəra ndə nggari sə kau, kə pathlə wu pama njira vir nggya ənga Yesu ar vir səm sər səm na anə nyi, “Ndər barka ngə ndəra wu nda səm sər səm nər mini nər təlkur Hyal.”
16 Kə Yesu na anə nyi, “Vanyi ndə saya ɗa kəra wu yiwu ja tsəmiya nji aga səm sər səm nər mini dəgaləu, kə ji nggari nji gangəu.
17 Ənggəra pəcir mini kə ɗa, kə ji səwa mafa nyi aga ja maˈyi ja nda nar nyi anə nji kəra ji ngga, ‘Anda mau, arya a fuwar nji kalar sau wu lagu!’
18 Ama kə patəkura nda dzəgwa na səra ɗa nanda aˈyi səni shili mai. Ndə tanggərma na, ‘Dzəgwa ɗəlbiya fa nga yau, a ɗar tsaˈa ya mai ya nda lari. Usi məliya ɗa mba ɗəfu.’
19 Kə vanyi ndə na, ‘Dzəgwa ɗəlbiya nga yi thla zəwa paməpamə təfu, ar lagu nga yi kabangəkə aga ya nda dzəguya thlər nga nda, yu kədi ngau, nə ɗa lagu.’
20 Kə vanyi ndə ɓəra na, ‘Dzəgwa hə mala nga yau, agabangə na ya səni uya lagu shili mai.’
21 “Kə mafa kə sha shili ji sa nar nyi anə thlagəri ki nyi səˈyar kə ndə na kau. Kə hu ɗa thlagəri ki nyi ndzə gagaɗau, ji dzəgwa na anə mafa nyi, ‘Maˈyi a ndu məlməˈyar kau kukusa, ga nu lagu dəgal ənga lagu kushu ga nggari ɗa nji tətə dənama, ənga nji kukurɓəu, ənga ləfəˈyar, ənga nji tətə dzau, ga shili ənga nda ənggau.’
22 Ənggərna, mafa nyi a shiliri ji na, ‘Thlagəu, səra gə na patə a məliya ri nji, ama tsu vi gangəu kəra gəra nyau.’
23 Kə thlagəri ki ɓəra nar nyi anə mafa nyi, “Bəra maˈyi a biyar ya məlmə a ndar lagu dəgalˈyar ənga kusha nyi ga nggari kalar ndəra gə lari aga ki ɗa sa nyau.
24 Ya nar hyi, alaga zəma njira nji ngga tanggərma ta a nda uya nda ɗar sə kə nji məliya aga mini kə mai.’ ”

Ɓwaɓwatə Kəra Nu Yesu Wu Shili Ni (Matiwu 10:37-38)

25 Vanyi pəci nji gangəu a vər nu Yesu, kə ji shabiya dzə ji na anə nda,

26 “Kalar ndəra shili aga ja nu ɗa, ma
naja a'yi cabiya ɗa yiwukur a ndiya anə
dənyi, ənga mənyi, ənga mala nyi, ənga wazha
nyi, ənga zamə nyi'yar ənga kwamə nyi'yar,
əkkə'yi piya ja ənga kərnyi mai, naja səni ɗa
zəmbəlma ɗa mai.
27 Kalar ndəra gəra həri wu dladlakə nyi, ja
dzəgwa nu ɗa, a'yi ja kyaga ɗa nəɗa mai.*
28 “Kəja karapə, ma zəma hyu yiwu ja
həriya umbwa dzəgamə a dəməlmau, a'yi ju
nggya kwatahəu, ja tsambiya səra həri kə wu
mbari, aga ja tsamiya tara səra ara ja a səni
kuɗəna həra nyi wa?
29 Ma naja a'yi məl abangə mai, ma həri
kə ta'yi wu lagura ghar gənna, patər njira wu
nda tərabiya wu lagu ta ndu nda nggushi nyi,
30 nda dzəgwa na, ‘Lari ndə kə ji dzəguya
həri ama naji səni kuɗəna mai.’
31 “Abangə tsu ma təl kəra ənga njir pa
nyi dubu kumou, ju yiwu ja hə pa a nda
nə təl kəra ənga njir pa nyi dubu məthlə ku-
munyi, a'yi ju nggya kwatahəu, ja tsamiya
tara dənama nə pana nji kə a'yi ara ja wa?
32 Ma ji lari abər naja səni mbari mai, tsu
nda naɗə ju səwa njir sə nyi'yar aga nda
ɓasəwa nda nggya jaməu.
33 Abangau nga nyi tsu ma ndəra a'yi
piyari səra ara ja patə mai, naja səni ɗa
zəmbəlma ɗa mai.”

Karapau Ar Kəra Unau
(Matiwu 5:13; Markusu 9:50)

34 “Unau sə məsahəu ngau, Ama ma unə
caɓənakər, abar nga ju sən shabiya kərnyi a
shila?
35 Tsu ja sən ɗa mənahə mai, alaga aga
gwaɓa, kəl ba nja pəna wacu. Ndəra ənga
himi ngga, ja nggari.”

15

Karapau Ar Kəra Təmahə Sasa
(Matiwu 18:12-14)

1 Ənggəra njir tsəm budau ənga alenyi “njir
bikau” A vər shili aga nda ngga highiɓə nə
Yesu,
2 kə njir Farisi ənga maləmə dlaɗə'yar
dzəguya jiga miya nda vər na, “Lari gəyi! Ndə
kə a shabiya ri ja kərnyi bazhiya njir bikau,
əkkə'yi sər səm nga ju səm ənga nda.”
3 Kə Yesu nar nda najaka karapau:
4 “Nja na zəma hyi ənga təmahəu gharu, kə
zəma nyi sanakər, a'yi ju piyari ədləkumunyi
apə ədlau ar vir ɓəlari nda, ja ma'yi a nda gal
kəra sa kə wa?
5 Maja nər nyi ri, hu ɗa ja wu pida, ja
dzəgwa fəri nyi ar papadla ja,
6 ja həri nyi a ndu ki, ja dzəgwa ngga bazhi
nyi'yar ənga njira ju nggya ənga nda, ju na
anə nda, ‘Dləwa ɗa mau ənga caguli ara a nər
yau təmahəu ɗa ta sa ta!’
7 Ya vər na anə hyi, abangau nga nju cag-
uli a dəməlmau ma ndə zəmə tubi, a ndiya nji
cicau ədləkumunyi apə ədlau, kəra gəra ɓəra
yiwu tubi.”

Karapau Ar Kəra Kwaɓa Kəra Sa

8 “Nja na tsu, mala ənga kwaɓa nyi ku-
mou, kə zəma nyi sa, mi nga hyu nggani ju
nda məla? A'yi ju mbəbiya u'u wu pitəlla ja
dzəgwa tsəkəbiya ki kə ənga hangəkal kəl ji
nər wa?
9 Maja nər kwaɓa kau, ju ngga bazhi
nyi'yar ənga təwul nyi'yar, ju na, ‘Dləwa ɗa
mau ənga caguli, ara a nər yau kwaɓa ɗa kəra
sa ta.’
10 Abangə tsu yu nar hyi, sər caguli ngau
anə waladi'yar nə Hyal ma ndə zəmə ndər
bikau tubi.”

Karapau Ar Kəra Tada
Kəra Cabiya Yiwukur

11 Kə Yesu dumwa ənga ndər ji na, “Vanyi
ndə a'yi ɗəɗəməu kəra ənga wazha məthləu.
12 Zər kəra kushu wu pama nda na anə
dərnda, ‘Tada, nə ɗa nji kabangəkə səra wu
ɗa nə ɗa ma ga təri.’ Kə dənyi təkəya nda sər
fa ki.
13 Ayukuɗa pida kushu, kə zər kə fa'ari
səra ɗar nə nyi patəu, ba ji piyari ki. Kə ji
ma'yi a ndu vanyi məlmə kəra a biyar ya
'yi'yir nda. A ndəna kə ji tsəya səra ara ja patə
a ndu nggya nə pəpəltəkur.
14 Ayukuɗa a tsiyari ja səra ara ja patəu,
kə wuɓau ɗəmwa'yi gagaɗau shili wu məlmə
kau, naja tsu a gwar ja wu ɓwaɓwatə ara tsu
sə nyi a'yi mai.
15 Kə ji ma'yi a nda gal sər məl ara ndər
məlmə kau, kə ndə kə səwa nyi a nda ɓəla
fəshiu nyi.
16 Ju gal sər səm fəshiu kə aga ja səmku, ama
ndər nə nyi a'yi mai.
17 Ənggəra ji shili wu hangəkal nyi, kə ji
na, ‘Kəja njir məl thlər anə dəɗa a vər tətəl
ənga sər səm, nayau ətsu a vir tau ənga wuɓau
ənggau!
18 Yu hya'ari yu sha a ndara dəɗa ya nda
nar nyi, “Tada, a məliya ri yau bikau anə
Hyal, ənga anə ngau.
19 Nayi ɓəra ɗa tsa'a nja ɓəra ngga ɗa ənga
zər ngə mai. Fiya ɗa ya ɗa ənggər pathləu wu
pama njir məl thlər ngau.” ’
20 Kə ji hya'ari ji ma'yi a ndara dənyi.
“Ma tsu ja naɗəu, kə dənyi tsamə ri nyi.
Kə dənyi təhuɗə əgya ja, ji dzəgwa hya'ari
ənga hwi, ji nda mbari zər nyi, ji dzəgwa
mbunggər nyi dzau.
21 Kə zər nyi na, ‘Tada, a məliya ri yi bikau
anə Hyal ənga anə ngau. Nayi ɓəra ɗa tsa'a
nja ɓəra ngga ɗa ənga zər ngə mai.’
22 Ama kə dənyi nggari mafa nyi'yar, ji na,
‘Ənga kusa! Shila mau ənga ləgutə mənahəu,

* **14:27** Wu dladlakə cabiya ɓwaɓwatə kəra ndu sa a vər nu Yesu.

hya har nyi. Har nya mau shishi'wu ənga ɓiɓi,
23 nja ɓəra dla ənga thla nggənggəthlə ta
aga nja tsəya, aga məna səm, məna caguli.
24 Arya zər ɗa kə dəɗəmə tətə nga ja ama
kabangəkə a ɗar ja a'yi ənga pi. Ɗəɗəmə sasa
nga ja, ama kabangəkə a nər nyir nji.' Kə
ndə gu caguli gagaɗau.
25 "Wu pəci kabangəkau, zər dəgal nyi kəra
ma'yi a gwa tagəu, a vər si nga ja. Ənggəra ji
ɗa ləhəu, ba ji nggari nja vər tsa kangga, ənga
nja vər fəl.
26 Kə ji nggari mafa ki kau, ji yiwa nyi səra
a vər ɗa."
27 "Kə mafa kə na, 'Məshikər ngə ta ngə
shili, ca ngə dər hyi məliya nji tsəya thla
nggənggəthlə ta ara zamə ngau sha shili wu
ki jaməu.' "
28 "Ama kə hu ɗa zamə nyi kə ndzə
gagaɗau, kə ji nggəl ara vu ki. Kə dərnda biya
ji biya səsəkuya nyi kər aga ja vu ki.
29 Ama kə ji shaɗəwa nyi anə dənyi ji na,
'Lari gəyi, wu patər fa'yar kau, ya vər məl
thlər ənggər mafa, nayi saya nggəl ara məl
səra gə na mai, alaga abangau, nagə saya
mbari alaga zər ku aga ya ngga bazhir 'wa
ɗa'yar aga 'ya tsəya 'ya səm mai!
30 Ama ənggəra zər ngə kə sha shili, ndəra
ma'yi ka nda tsəya gənna ngau wu səsukur, kə
gə dzəgwa tsəya nyi thla ta kəra ndiya ənga
nggənggəthlau.'
31 Kə dənyi na anə nyi, 'Zər ɗa, alaga nuwa
nga gə ənga yau, patər səra ara yau, nə ngə
ngau.
32 A ɗar tsa'a məna caguli ənga huɗə pip-
ida, ara zamə ngə kə a təri, kə ji ɓəra sha shili
ənga pi, ndə sasa nga ja, ama kabangəkə a
nər nyir nji.' "

16

Karapau Ar Kəra Ndər Dləwa Dzə Kəra Gəra Ənga Jirkur

1 Yesu na anə zəmbəlma nyi'yar, "Nji sayi
məliya vanyi ndər bərba kəra nə nyi kari nyi
anə ndər dləwa nyi aga ja tsamə anə nyi. Wu
yukuɗa nyi, kə nji shili ənga ɗahəu anə nyi
ənggəra ndər dləwa nyi a vər ndza kari nyi.
2 Kə thlagəri ki kə ngga ndər dləwa nyi, ji
na anə nyi, 'Mi nga ya vər nggari ar kəra gə
ka? Shili ga nar ɗa ar kəra səra gə məlna, ara
tsu gu nda nggya ndər dləwa ɗa mai.'
3 Kə ndər dləwa nyi kə na wu ɗəfuwa ja,
'Thlagəri ki ɗa wu nda kədlə na ɗa wu thlər,
mi ya dzəgwa məla? Kəja na ya səni zəwa mai,
səli tsu wu tə ɗa ara kədiyau.
4 Ənghəng! A səni yi səra ya məl, aga nja
nda dləwuri ɗa a vu kir nda, ma ji kədlə na
ɗa wu thlər ɗa.'
5 "Kə ji ngga patər njira thlagəri ki nyi a
vər nu nda məl. Ji yiwa ndə tanggərma ji na,
'Yiɗau ngə thlagəri ki ɗa a vər nu nga?'
6 Ji na, 'Təm nər mal gharu.'
"Kə ndər dləwa nyi kə na, 'Həri ləkakaɗə
ngau, ənga kusa, ga tsəfəri təm təfu ku-
munyi.'
7 Kə ji nar nyi anə vanyi ndau, 'Kari nagə
tsu, yiɗau nga nju nu nga?' Naja tsu kə ji na,
'Kayiwa uhi gharu ngau.' Ndər dləwa nyi kə
na, 'Həri ləkakaɗə ngau, ga məliya ja ɗa buhu
cisu kumunyi.'
8 "Kə thlagəri ki ndər dləwa kəra gəra
jirkur kə faliya nyi ara ji cabiya tsətsəlkur.
Arya njir najaka pəci, a səni məl thlər ənga
tsətsəlkur nda a ndiya njir lagu mbəmbəl."
9 Yesu dumwa ji na, "Ya vər na anə hyi, hya
məl thlər ənga gənnar hyi aga hya uya bazhi
anə kərhyi. Lagu kə ngə ma thlər gənnar hyi
a ta'yi ri, nju sa dləwuri hyi a vu ki nə kəra
gəra kuɗau.
10 Ma ndəra nju sən fiyafə ənga ja wu sə
kushu, nju sən fiyafə ənga ja wu sə dəgal tsu.
Ma ndə kəra nji gəra sən fiyafə ənga ja wu sə
kushu, nju sən fiyafə ənga ja wu sə dəgal tsu
mai.
11 Ma nahyi a'yi məl thlər kəra tsa'a miya
ɗəfu ənga gənna nə duniya mai, wa ngə nda
fər kər ənga hyi ja nə hyi gənna nə jirkura?
12 Ma tsu nahyi a'yi məl thlər tsa'a miya
ɗəfu ənga gənna ndə mai, wa nga nda nə hyi
nər hya gənna?"
13 "Ndər sən mafakur anə thlagər ki
paməpamə məthlə a'yi mai, ara ju nda yiwu
vanyi ba ja piyari vanyi ənga ju nda həya kər
anə vanyi ba ja diɗana vanyi. Nahya sən
daɓəri nu Hyal ənga gal gənna mai."

Alenyi Highiɓə Nə Musa
(Matiwu 11:12-13; 5:31-32)

14 Njir Farisi njir yiwu gənna ngau, ənggəra
ndə nggari səra Yesu na ba ndə tsərauna nyi.
15 Ama kə Yesu na anə nda, "Nahyi ngə
njir yiwu hya canə nyi anə nji abər nji cici
nga hyi. Ama Hyal ju səni ɗəfuwa hyi. Səra
nju lə dəgalkur anə nda, nanda ngə dididī wu
mwar Hyal."

Cakau Ar Kəra Highiɓau

16 "Kəl ta Yahwana ndər məl Baɓətizəma
shili, highiɓə nə dlaɗə nə lagu Musa ənga nə
nabi'yar ca ngə ənga nju məl thlər əni. Ama
dzəguya ənga Yahwana ndər məl Baɓətizəma,
ənggəra nji tətəlna ndəshigu məsahəu nə
təlkur Hyal, kalar ndau a vər gal lagu aga ja
ɗa a gwa.
17 Dəməlmau ənga gyu'yi a səni sanakər, a
ndiya sə ənggər camwadī wu ndər zəmə sara
wu dlaɗə nə lagu Musa a təɗau a gyu'yi.
18 Ndəra kədləna mala nyi, kə ji hər vanyi
mala, ndər dlənga mala ngau. Ənga tsu
sal kəra həri mala kəra sal nyi kədləna ndər
dlənga mala nga ja."

Ndər Gənna Ənga Liyazaru

19 “Vanyi ndər gənna a'yi kəra wu ha kari
nə gənna gangəu paməpaməu, ənga ju səm sər
səm məsahəu kalar pəci.
20 A biya miya ki nyi, vanyi ndər kədi a'yi
kəra nja ngga ənga Liyazaru, ənga dza ja patə
ənga mbəlgəu. Nju shili ənga ja, nja sa pina
nyi ənа kalar pəci.
21 Naja tsu ənga huɗə pipida ma ji səni uya
alaga səra təɗau sara dar vir səm sər səm nə
ndər gənna kau, patə əkkə'yi hya wu sa naɗə
mbəlgə nyi kau.”
22 “Pəci shili ba ndər kədi kə tau, kə wal-
adi'yar həri nyi ka nda fiya nyi ar vir nggya
mənahəu ənga Ibrahimu. Ətsu ba ndər gənna
kə tau ba nji haɗəna nyi.
23 Ji thləwa kərnyi wu u'ur kətsa, ja vər
sa ɓwaɓwatəu. Ənggəra ji hya'anakər a
dəməlmau, kə ji lari Ibrahimu naɗə nanda
ənga Liyazaru.
24 Kə ji ngga nyi, ji na, ‘Tada Ibrahimu,
təhuɗə əgya yau, ga səwa Liyazaru aga ja
fuwa zər tsa ja a gwu 'yimi aga ja fəri ar
kyara yau ya nggari shishi'wu, arya ya vir
lari ɓwaɓwatə wu u'u kau!’
25 “Ama kə Ibrahimu na, ‘Zər ɗa, ga
ɗəngari ja, pəci kəra gu duniya, nagə ənga
sə mənahəu papatəu, ama Liyazaru nə nyi
a lari ja ɓwaɓwatəu. Ama kabangəkə pəcir
nggari məsahəkur nyi ngau, ama nagau wu
ɓwaɓwatə nga ngau.
26 Kə ma mai, wu pama 'ya əkkə'yi hyi ka'u
dəgal ənga dzəgamə a'yi, kəra nji məliya ara
nja sara vəlna sara ndara hyi a shili ngau,
alaga sara ngau a ndara hyi.’
27 Kə ndər gənna kə na, ‘Tada, ma abangə
ja, yu kədi ngau, səwa nyi a ndu ki dəɗa,
28 arya zaməɗa'yar a'yi təfu, ja ma'yi ja
nda kughiya nda, a sara nda ɓəra shili ngə
ətsu, a shili wu ɓwaɓwatəu.’
29 “Ibrahimu shaɗəwa nyi, ‘Zamə ngə'yar
a'yi nda ənga highiɓə nə Musa ənga tsəfə nə
nabi'yar, nda sə himi səra ndu na.’
30 Kə ndər gənna shaɗəwa nyi, ji na, ‘Awau,
tada Ibrahimu, ma ndə hya'ari sara vir tau
ji sha ndara nda, ndu tubi.’
31 Ama kə Ibrahimu na, ‘Ma tsu nanda a'yi
nggari highiɓə Musa ənga tsəfə nabi'yar kə
mai, alaga vanyi ndə hya'ari sara vir tau,
nanda sa sə himi anə nyi mai.’ ”

17

Bikau, Mbərsa
Daɓə Ənga Thlər
(Matiwu 18:6-7,21-22; Markusu 9:42)

1 Yesu na anə zəmbəlma nyi'yar, “Səra wu
daɓaga məliya nji nda məliya bikau a'yi
cumu. Ama sər təhuɗə anə ndəra ju shili lagu
nyi.
2 Kuji anə nyi, nja mbiya bəra ar fəlanga ja,
ba nja vakuwa nyi a gwar dəl dəgal a ndiya
ja məliya zəmə wu wazha yiɗiɗə'yar kə njir
nu ɗa məliya bikau.
3 Hya tsamə səra hya məl ja.
“Ma zamə ngau məliya ngə bikau, ga
kughiya nyi, ma ji na a tubir yau, təfəbiya
nyi.
4 Ma ji məliya ngə bikau paməpamə məɗəfə
wu pəkə pathləu, kə ji ɓəra sha shili ja vər
na, ‘A məliya ngə ri yi bikau yafa ɗa,’ ba ga
təfəbiya nyi.”
5 Kə cama səsə'yar kə na anə Thlagəu,
“Cakəri mbərsar 'ya ja ɗa ənga dənama!”
6 Kə Thlagə shaɗəwa nda, ji na, “Ma mbərsa
hyi a'yi ənggər culi bəla, gu səni na anə wu
dəgal kau, ‘Kucina kər ənggau ga ciya kər a
gu tsadau,’ ju nda məl səra gə na.”
7 “Ma mafa ngə si sara a gwar vi zəwa ənga
sara vir ɓəla, gu nda na anə nyi, ‘Usi ənga si!
A ndau ga nggya, ga səm sər səm ya?’
8 Awau, ngu nda na anə nyi, ‘Məliya ɗa sər
səm nə wagəu kwatahəu, ga dzəgwa tsərpəri
kərngau ba ga həri ɗa a shili ya səm ya sa,
kadivira ga dzəgwa səm ga sa nə ngau’
9 Gu nda na usi anə mafa ngau ara ji
məliya səra tsa'a ja məl ya?
10 Abangə nga hyi tsu, ma hya məliya ri
səra thlagər kir hyi nar hyi hya məl, hyu nda
na, ‘Na'ya mafa ngə wacu. A məliya ri 'ya
səra nju yiwu 'ya məl.’ ”

Yesu Shiləgəbiya Njir Pibi Kumou
11 Ənggəra Yesu mbari lagu ja vər ma'yi a
vu Urshalima, ndə dzəgwa ɓau wu kəl kəra
wu pama Samariya ənga Galili.
12 Ənggəra ja vər vu məlmau, kə njir pibi
kumo thləwa nyi. Ndə ta'yi tuwara tsaləu,
13 ndə dzəgwa ngga ənga ɗahəu dəgaləu,
“Yesu ndə dəgaləu! Ga təhuɗə əgya 'ya!”
14 Ənggəra Yesu lari nda, kə ji na anə nda,
“Ma 'ya mau hya nda canə nyi kərhyi anə
pubu.” Kə ndə ma'yi, ar lagu ba ndə ɗa
jaməu.
15 Pathlə wu pama nda, lari abər a ɗar ja
jaməu, kə ji sha shili, ja vər fal Hyal ənga
ɗahəu dənama gagaɗau.
16 Ji ɓəliya undi a dumwar Yesu, ja vər usa
nyi. Naja tsu ndər Samariya ngau ndəra nji
diɗana.
17 Kə Yesu yiwa, “A'yi nji kumo nga nji
məliya jamə wa? Əmani ngə alenyi nji ədlə
ka?
18 Mi ngə ɗa kəl məthləpi kə ngə sha shili
ja sa cabiya usaku nyi anə Hyala?”
19 Yesu dzəgwa na anə nyi, “Hya'ari ga
ma'yi sə ngau, mbərsa ngau a məliya ngər
jaməu.”

Shilər Təlkur Hyal
(Matiwu 24:23-28,37-41)
20 Alenyi njir Farisi yiwa Yesu pəci kəra
təlkur Hyal wu nda shili, kə ji na anə nda,
“Shiliri təlkur Hyal a'yi ənga li ənga nju nda
tsamiya mai,

21 ndər nda na tsu, ‘Kəja ja,’ ənga ‘Wa ta ja,’
a'yi mai, arya təlkur Hyal wu pama hyi nga
ja.”
22 Kə Yesu dzəgwa na anə zəmbəlma
nyi'yar, “Pəci a vər shili kəra gu nda yiwu
ga lari zəma pəci nə Zər Ndau, ama na ga
nda lari mai.
23 Nju nda na anə hyi, ‘Wa ta ja a ndəna,’
ənga tsu ‘Kəja ja ənggau.’ Ama hya sara ma'yi
hya nda tsamə nyi mai.
24 Ənggər səm nə par kəra wu cabiya mbəl
nyi ar kuɗiyar məlmə ba'anə vanyi kuɗiyar
məlmə kəra kalar ndau wu lari, abangə
shiliri Zər Ndau wu nda ɗa.
25 Ama tanggərma kəl ji lari ɓwaɓwatə
gagaɗau kwatahəu ənga tsu nji kabangəkə
nda piyari nyi.
26 Ənggəra ji ɗa ar pəcir Nəhu, abangə nga
nyi wu nda ɗa ar pəcir shilər Zər Ndau.
27 Nji nggya kəl səm sər səm ənga sa sə
sasa, ndu fa'a mathləkə'yi ənga ndu lə ku'yi
anə shili, ba'anə shili ar pəci kəra Nəhu gwu
kwambwal dəgal ta ari. Kəl ta dəl shida ba ji
kuɗəna nji patəu.
28 “Abangə nga nyi ɗa tsu ar pəcir Lotu. Nji
kəl səm, ənga sa, ndu ɗəl ənga ɗəlna, alenyi nji
kəl thləka sə paməpamə ənga hər ki.
29 Ama pəci kəra Lotu piyari Sodomu, kə
u'u ənga hakil u'u shida sara dəməlmau ba ji
dləna nda patəu.
30 “Tangə ənggər ta nga nyi wu nda ɗa ar
pəcir shilər Zər Ndau.
31 Ar pəci ta, ndəra a dar kəra umbwa, ja
sara gya ja vu ki aga vuwa hə sə mai, ara
ja sara sana pəci.” “Ndəra a gwa tagə tsu, ja
sara sha a su ki aga sa hə kar ha nyi mai.
32 Hya ɗəngari səra ɗa ənga mala Lotu!
33 Kalar ndəra wu yiwu piya ja, ju nda tini.
Ndəra gəra yiwu piya ja arya yau, ju nda uya.
34 Yu nar hyi ja, pəci kəra sə kə wu nda ɗa,
nji məthlə a vər pida ar sər pida zəmə ba nja
həri zəmə ba nja piyari vanyi.
35 Mathləkə'yi məthlə a vər au ar ɓəra, ba
nja həri zəmə ba nja piyari vanyi.”*
37 Kə zəmbəlma nyi'yar yiwa nyi, ndə na,
“Thlagəu, əman na?” Kə ji shaɗəwa nda, ji na,
“Ma vi kəra sə tətə ari ənа ngə kwadəgəu wu
daɓau.”†

18

Karapau Ar Kəra Ndər Pathla
Ənga Malatəsal

1 Yesu nar nyi najaka karapə anə
zəmbəlma nyi'yar aga ja highiɓəri nda aga
nda dumwa ənga ndər anə Hyal parangə, a
sara nda həɗa mai.
2 Ji na, “Wu vanyi məlmə vanyi ndər
pathla a'yi kəra gəra hivər Hyal ənga kəra
gəra tal nji.
3 Wu məlmə kə vanyi malatəsal a'yi kəra a
vər shili parangə əgya ndər pathla ja vər kədi
nyi ju na, ‘Dləwari ɗa ga nə ɗa səra tsa'a aga
nə ɗa a dumwar dawa ɗa.’
4 Tanggərma ba ji nggəl, ama wu yukuɗə
kə ji na wu ɗəfuwa ja, ‘Alaga kə a'yi yu hivər
Hyal mai, nayi tsu wu tal nji mai,
5 ama ara ənggəra mala kə ɓwanə ɗa kər
ənga shili ar kər ar kər, yu nə nyi səra ju yiwu
kau, a sara gangəkura shili nyi kə a nda nə ɗa
həɗa!’ ”
6 Kə Thlagə na, “Nggara mə ja səra ndər
pathla kəra gəra jirkur kə na!
7 Kə hyi nggani, Hyal a yiwu nda nə nyi
səra tsa'a anə nji nyi kəra ji ɗəmbiya kəra wu
tiwi anə nyi vu'yi ənga puci səra ndu kədi
wa? Naja 'yi wu nda dləwari nda ənga kusa
wa?
8 Yu na anə hyi, ju nda nə nda sə tsa'a
kəra ndu kədi kukusa. Ama ma Zər Ndau wu
nda sha shili, wu sa thləwa ja njir mbərsa wu
duniya kə ya?”

Karapau Ar Kəra Ndər Farisi
Ənga Ndər Tsəm Budau

9 Yesu na najaka karapə anə njira həri
Kərnda abər nji tsapəu nga nda, nda dzəgwa
diɗana alenyi nji.
10 Ji na, “Nji sayi məliya nji məthlə kəra
ma'yi a gwu ki Hyal aga nda gwa ndər ənga
Hyal. Pathlə wu pama nda ndər Farisi, ənga
vanyi ndə kə ndər tsəm budau.
11 “Kə ndər Farisi hya'ari ji ta'yau, ji
dzəguya ndər anə Hyal ja vər na, ‘Hyal, a usa
ngə ri yau ara nayau a'yi ənggər alenyi nji
mai, njir həl, njir dlərbau, nji səsu. Nayi tsu
a'yi ənggər ndər dləwu budə kə mai.
12 Yu hə zəmətsini məthlə wu sugu, yu
həbiya pathləu wu sə kumo patə kəra yi uya.’
13 “Ama kə ndər dləwu budə kə ta'yu
naɗəu, naja a'yi ɗa tsa'a ja hya'ana liya ja
a dəməlmə mai, kə ji cabiya tətəwakur nyi,
ja vər na, ‘Hyal, təhuɗə əgya yau, nayi ndər
bikau!’ ”
14 Yesu na, “Yi wu na nə hyi, ndər tsəm bu-
dau, ji sha a ndu ki nyi gəra bikau wu mwar
Hyal, a'yi ənggər ndər Farisi mai. Arya kalar
ndəra həri kərnyi, nju nda həya nyi. Ama
ndəra həya kərnyi, nju nda hya'ana nyi.”

Yesu Fər Nyi Barka Anə Wazha
(Matiwu 19:13-15; Markusu 10:13-16)

15 Alenyi nji shili ənga wazha aga Yesu
a fənggər nda barka. Ənggəra zəmbəlma
nyi'yar lari abangau, ba ndə tsa ar kəra nda.
16 Ama kə Yesu ngga wazha, ji na, “Piyara
mau wazha yiɗəɗə nda shili əgya yau. Hya
sara ka nda mai. Arya, təlkur Hyal anə nji
ənggər nanda nga nyi.

* **17:35** Alenyi tsəfə nə ɗəɗəmə cabiya abər kəja səra vir jiga 36na: *“Shili məthləu a gwa tagəu, ba nja həri zəmə ba nja piyari vanyi.”* † **17:37** Najaka ndər ngə cabiya shili nə Yesu.

17 Ənga jiri yu na anə hyi, kəmir ndəra gəra
dləwuri təlkur Hyal ənggəra zər kushu wu
dləwu, naji wu sən vwagwa mai.”

Ndə Bərba Kəra Wu Təɗəmwa

18 Vanyi ndər təɗəmwa nə Yahudiya yiwa
Yesu ji na, “Maləmə, ndə mənahəu, mi nga ya
məl ya uya pi gəra kuɗa?”

19 Kə Yesu na anə nyi, “Ara mi gu ngga ɗa
ndə mənaha? Ndə mənahə a'yi mai kəl Hyal
wacu.

20 A səni gau səra dlaɗau cabiya, ‘Ga sara
tsa ndə mai. Ga sara məl səsukur mai. Ga
sara həl mai. Ga sara thla fati ar kəra ndə
mai. Ga sara dlərbə ndə mai. Ga gənggər nyi
səli anə dəngə ənga məngau.’ ”

21 Kə zər baduwari ta na anə nyi, “A ɓəlar
yi sə'yar kə patə tsu yi zər kushu. Mi ngə səra
hya?”

22 Yesu nar nyi, “Sə zəm wacu ngə hyau
anə ngau, ma gu yiwu ga ɗa ndə tsapəu, ga
ma'yi ga nda ɗəlna patər səra ara gau, ba ga
təkəna gənna nyi anə nji ɗaɗali, gu uya akkəri
a dəməlmau. Ba ga dzəgwa shili aga ga sa nu
ɗa.”

23 Ənggəra ji nggari abangau kə zər
baduwari kə ndalər bama, kə ji ma'yi
ənga huɗə ndzəndzau, ara naja ndər bərba
gagaɗau.

24 Ənggəra Yesu lari ɗəfuwa ja a ndzə ri, kə
ji na, “Wu nda ɗa dzadzau gagaɗau anə njir
gənna nda gwu təlkur Hyal!

25 Arya wu nda ɗa ɓatsə anə dləgwam ja
tərabiya wu liya libəra, a ndiya ndər gənna ja
vu təlkur Hyal.”

26 Njira nggari ndər kə ndə yiwa nyi, ndə
na, “Ma abangə nga nyi, wa ngu sən uya
mbəɗa?”

27 Yesu na, “Səra gəra sən ɗa ngau, anə
ndau, ama anə Hyal ɓatsu.”

28 Kə Biturusu shaɗəwa, ji na, “Kəja 'ya
piyari sə patə 'yi nu ngau.”

29 Yesu shaɗəwa nyi, ji na, “Wu sən
yau abangə, yu nar hyi jirkura nyi tsu,
kalar ndəra piyari ki ənga zamə'yar, ənga
kwamə'yar, ənga tada ənga ama ba əkkə'yi
wazha ənga fa arya təlkur Hyal

30 ju nda uya gangəu a adabanga sə'yar kə
ji piyari ənggau wu duniya kau, wu duniya
kəra wu shili kə tsu pi kəra kuɗau.”

Yesu Bəra Ndər Ar Kəra
Culi Tə Kəra Ji Wu Nda Tau
(Matiwu 20:17-19; Markusu 10:32-34)

31 Kə Yesu həri zəmbəlma nyi'yar kumo apə
məthlə a ndar batiti, ji na anə nda, “Kəja,
mən wu mai a vu Urshalima, vi kəra səra
nabi'yar tsəfəri ar kəra Zər Ndau wu nda
nyabiya dzau.

32 Nju nda ləri nyi anə njira a'yi njir
Yahudiya mai, aga nda diɗana nyi, nda nə
nyi ɓwaɓwatəu, nda dzəgwa təfəri nyi tuli.

33 Ndu nda dəgə nyi ənga wuɗa, nda tsəya
nyi, ama pida makərkura nyi ba ja hya'ari
sara vir tau.”

34 Ama zəmbəlma nyi'yar nggabiya sə kə
Yesu na kə mai. Ɗəɗəwa ngə səra ndər kə
cabiya anə nda, ca ngə ɗa nandə səni ng-
gabiya mai.

Yesu Mbəɗana Ndər Kədiyau
Kəra Ləfau
(Matiwu 20:29-34; Markusu 10:46-52)

35 Ənggəra Yesu dla ləhəu wu dzəri Yariko,
kə ja ndə ləfau a vər nggya ar thlər pa lagu,
ja kədiyau.

36 Ənggəra ji nggari nji gangəu a vər
tərabiya, kə ji yiwa sau ji na, “Mi nga vər ɗa?”

37 Kə ndə na anə nyi, abər, “Yesu ndər
Nazəratu nga vər tərabiya.”

38 Kə ji hya'ana ɗahəu ji na, “Yesu! Zər
Dawuda!* Təhuɗə əgya yau!”

39 Njira a dumwa ndə kughi anə nyi aga ja
haɗiya miya ja. Ama kə ji ɓəra hya'ana ɗahəu
gagaɗau ja vər na, “Na gə, Zər Dawuda,
təhuɗə əgya yau!”

40 Kə Yesu ta'yau, ji na, “Shila mau ənga ja
ənggau.” Ənggəra ji shili ləhəu, Yesu yiwa nyi,

41 “Mi nga gu yiwu ya məliya nga?” Kə ləfə
kə shaɗəwa, ji na, “Thlagəu, ya yiwu ya lari
sau.”

42 Yesu na anə nyi, “Lari sau! Mbərsa ngau
a pahənari liya gau.”

43 Aga zəmə kə liya ja lari sau, kə ji nu
Yesu, ja vər dləvə Hyal. Ənggəra nji lari sə kə
ɗa kau, kə ndə patə fal Hyal.

19

Yesu Ənga Zakka

1 Yesu vu Yariko, ja vər tərabiya wu hu ɗa
məlma nyi,

2 kə ja vanyi ndə dəgal nə njir tsəm budau,
kəra nja ngga ənga Zakka. Naja tsu ndər
gənna,

3 ji ɗa aga ja lari tara wa ngə Yesu, ama naji
səni lari nyi mai ara naja ndə tashu, ənga tsu
nji gangə gagaɗau.

4 Agabangə kə ji ma'yi a dumwa ənga hwi,
kə ji thləwa wu bəla kə ji dagwa, aga ja lari
nyi, arya Yesu wu nda tərabiya lagu ta.

5 Ənggəra Yesu thləwa vi ta, kə ji
hya'anakər a dəməlmau ji na, “Zakka, kusa
ga shida! Əshina yu ɗa məthləpi wu ki ngau.”

6 Zakka gya ənga kusa, ji dləwuri nyi ənga
huɗə pipida.

7 Ənggəra nji lari abangau, kə ndə mbari
ngwungwuni, nda vər na, “Kəja! Wu ki ndər
bikə nga ji ɗa məthləpi.”

* **18:38** Najakə ngə thləmə kəra nji nə nyi anə Yesu ndər mbəɗa nji. A'yi cabiya abər Dawuda ngə tada yaya nyi mai, ama sara wu culi nyi ənggəra nabi ɗəɗəm'yar nana. Tsamiya Luk 1:32; 4:31.

8 Kə Zakka hya'ari a'yi ta'yau, ji na anə
Thlagəu, "Nggari, ndə dəgal, yu təkəya səra
ara yau bwata məthləu, ba ya təkəna pathla
nyi anə nji tətə dənama. Patəkura njira nyi
dlərbəri, yu nda shabiya nda sər nda aga
foɗəu."
9 Kə Yesu na anə nyi, "Əshina ma, mbəɗau
a shiliri wu ki kau, naja ma culi Ibrahimu
ngau.
10 Arya Zər Ndau ji shili aga sa gal nji sasa,
ənga ja sa canə nda lagur mbəɗau."

Karapau Nə Pam Kumou
(Matiwu 25:14-30)

11 Tsu nda vər sə himi sə'yar kau, kə Yesu
dumwa ənga na vanyi karapə anə nda, ara a
ɗar ləhəu wu dzəri Urshalima, ənga nja vər
ɗənga abər təlkur Hyal wu cabiya dzə aga
zəməu.
12 Kə ji na anə nda, "Nji sayi məliya vanyi
ndə dəgal kəra ma'yi a ndu vanyi məlmə
naɗə aga nja fiya nyi təl ja dzəgwa sha shili.
13 Kadivira ja mai, ji ngga kumo wu pama
mafa nyi'yar, ji nə nda pam papathlə ji
dzəgwa na anə nda, 'Shafəli mau əni kəl yi
sha shili.'
14 Njir məlmə nyi wu yiwu nyi mai. Aga-
bangau, kə ndə səwa cama ayukuɗa ji mai a
ndu məlmə ta abər, 'Na'yu yiwu ndə kə ja ɗa
təl ar kəra 'ya mai.'
15 "Kə nji fiya ndə kə təl, ji dzəgwa sha shili
wu ki. Ənggəra ji shili kə ji səwa nja nggari
nyi mafa nyi'yar ta, aga ja səni nubwa kəra
ndə uya ar kəra səra ji nə nda.
16 Ndə tanggərma shili ji na, 'Thlagəu, a
uyari yau nubwa pam kumo a dar kəra pam
pathləu ta gə nə ɗa ta.'
17 Kə thlagəri ki kə na anə nyi, 'Usi mafa
tsapəu ndər məl thlər tsa'a miya ɗəfu! Gə
məl thlər ngau, tsa'a miya ɗəfu ənga sə kushu
kəra nji nə ngau, yu məliya ga səm təlkur ar
kəra məlmə paməpamə kumou.'
18 Mafa nə məthləkura nyi shili ji na,
'Thlagəu, a uyari yau nubwa pamə təfu a dar
kəra pamə zəmə ta gə nə ɗa ta.'
19 Thlagər ki nyi shaɗəwa anə ndə kau, 'Gə
wu səm təlkur ar kəra məlmə paməpamə təfu.'
20 "Kə vanyi mafa shili ji na, 'Thlagəu, kə
ja pamə zəmə ngau. Yi pəɗiya wu kukuzhal,
yi ɗəwana.
21 Ara yu hivər ngau, arya na gə ndə
dzadzau ngau. Kəja ga fa səra kəra nə gau,
gu gəm tsu səra gə kəra thləka na.'
22 Kə ji na anə nyi, 'Nagə mafa ɗəmwa'yi
hangəkal, yu məliya ngə numa ənga səra biya
sara wu miya gau! Əngwar gau nayi ndəra nji
kəra səni hangəkal nyi, ndər fa sə nji kurthləu
ənga yiwu gəm ar vi kəra yi kəra thləka na.
23 Tsa'a nga nyi, ama mi ngə ɗa nagə fiya
gənna ɗa ar vi fə gənna maya, aga ma'yi shili
ya uya akkəri ar kəri mai ya?'
24 "Kə ji na anə nji ta ta'yi əkkə'yi ja,
'Dləwura mau gənna dubu pathləu kəra ara
ja kau, ba hya nə nyi anə ndəra ənga dubu
kumou.'
25 Ama kə ndə shaɗəwa nyi, ndə na,
'Thlagəu, pamə kumo nga ara ja.'
26 Ji shaɗəwa, ji na, 'Yi wu nar hyi, ndəra
a'yi ənga sau nju nda cakəri nyi. Ndəra kəra
a'yi ənga sau, alaga sə kushu kəra a'yi ara ja
nju nda dləwuri.
27 Njira dawa ɗa kau, nji kəra gəra yiwu ya
ɗa təl ar kəra nda kau, fa'ari nda mau a shili
nja tsəya nda wu mwa ɗa.' "

Yesu Vu Urshalima
(Matiwu 21:1-11; Markusu 11:1-11; Yah-
wana 12:12-19)

28 Ənggəra ji nana abangau, kə ji dumwa a
vu Urshalima.
29 Ənggəra Yesu ənga zəmbəlma nyi'yar vu
məlmə Bethfaji ənga Bethlani, məlmə kəra
ləhəu wu dzər Urshalima, kəra a dar kəra
mə zaitunu. Kə Yesu səwa zəmbəlma nyi'yar
məthləu,
30 Ji na anə nda, "Ma'ya mau a vu zər
məlmə kə a ndumwar hyi kau, ənggəra hyi
vwau, hyu vuwa thləwa zər kwara mbamba
ar sə'yi, kəra nji gəra saya dari, hya pəlna nyi
hya hər ɗa a shili.
31 Ma nji yiwa hyi, 'Mi ngə ɗa hyu məl
abanga?' Kəl ba hya na, 'Thlagə ngu yiwu ja
məl thlər əni.' "
32 Njira nji səwa, ndə ma'yi, kə ndə thləwa
kalar sau ənggəra Yesu nar nda ta.
33 Nda vər pəl nyi ja, kə thlagəri kwara nyi
na anə nda, "Aga mi nga hyu pəl nya?"
34 Kə ndə na, "Thlagə ngu yiwu ja məl thlər
əni."
35 Kə ndə həri nyi a shila nə Yesu. Ənggəra
ndə fər ləgutər nda a dar kwara nyi, kə ndə
dləwari Yesu ndə fəri nyi a dar ya kwara nyi.
36 Ənggəra ja vər ɓau, kə nji dzəgwa səya
ləgutər nda a gyar lagu.
37 Ənggəra ji shili ləhəu wu dzəri Urshal-
ima, mə tsa ga vi kəra lagu sa gya ar dza gar
nə wur Zaitunu, kə daɓər zəmbəlma nyi'yar
gangəu daɓau nda vər usa Hyal, nda vər
fal nyi tsu ənga ɗahəu ənga dənama arya sə
dədəgur paməpamə kəra ndə lari.
38 Nda vər na!
"Barka a nggyar anə təl
kəra wu dla wu thləmər Thlagəu!
Jaməkur a nggyari a dəməlmau,
ənga kadakadarkur anə Hyal!"

39 Kə alenyi njir Farisi kəra wu pama nda
na anə nyi, "Maləmə, ga kughi anə zəmbəlma
ngə'yar nda nggya zəməu!"
40 Ji shaɗəwa nda, ji na, "Ya nar hyi," "alaga
ndə bəgau, tsəka 'yar kə ənga kər nda ndu
wau."

Yesu Tiwi Arya Urshalima

41 Ənggəra ji shili ləhəu gagaɗau, ji tsamiya
vu Urshalima, kə ji tiwi anə nyi.
42 Ji na, “Kara nggərau, ma ja hyi nda səni
səra wu nə hyi nggya jaməu! Ama kə ja a ɗar
ɗədəwa ara hyi.
43 Pəci a vər shili kəra dawar hyu nda
zəwar hyu masəmə nda dzəgwa pa ənga hyi.
Sojar nda ngu nda zəwar hyi.
44 Ndu nda həradləna ngau ənga nja dləna
njira a gwa patəu. Nandə wu nda piyari
tsəka zəmə ar kəra kuvwa nyi mai. Sə'yar
kə wu nda ɗa ənga hyi ara nahyi a'yi sənbiya
abər Hyal shili aga mbəɗa hyi mai.”

Yesu A Gwu Ki Hyal
(Matiwu 21:12-17; Markusu 11:15-19; Yahwana 2:13-22)

45 Kə Yesu vu ki Hyal ji vuwa kədləbiya
njira vər ɗəl ənga ɗəlna sə a vuna patəu,
46 ji na anə nda, “Tsətsəfə nga nyi,
“ ‘Nju ngga ki ɗa
ənga vir kədi Hyal,’
ama kəja hya shabiyari
ji ɗa vir ɗəwa
njir ɗalagu.”
47 Parangə ja vər highiɓau wu ki Hyal.
Ama pubu dədəgal 'yar, ənga maləmə
dlaɗə'yar, ənga nji dədəgal nə məlmə ndu gal
lagu kəra nda daɓaga tsəya nyi ari.
48 Ama nandə uya lagu kəra nda səni tsəya
nyi mai, ara ndər nyi a uyari vi wu ɗəfuwa
nji, ənga nandə wu yiwu ndər zəmə a təɗau
a gyiwu 'yi mai.

20

Yiwa Sau Ar Kəra Dənama Nə Təlkur Nə Yesu
(Matiwu 21:23-27; Markusu 11:27-33)

1 Vanyi pəci Yesu gwu ki Hyal ja vər
highiɓau, ja vər tətəlna ndəshigu məsahəu
anə nji, kə pubu dədəgal 'yar, maləmə
dlaɗə'yar ənga njira nggurəm shili ara ja.
Ndə sa yiwa nyi,
2 “Ənga dənama wa nga gu məl sə'yar ka?
Wa ngə nə ngə dənama nə məl sə'yar ka?”
3 Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Nayi ma yu
yiwari hyi. Nar ɗa mau,
4 dənama kəra Yahwana məl baɓətizəma
əni, Hyal ngə nə nyi əndəga ndau?”
5 Kə ndə ndər wu pama nda, ndə na, “Ma
mən na, ‘Sara ara Hyal nga nyi dla,’ ju nda
na, ‘Mi ngə ɗa nahyi hənggəri ənga ja mai ya?’
6 Ma tsu mən na, ‘Sara ara nji,’ gangəkura
nji kə ndu nda vavaka mən ənga tsəka, arya
patəkura nda a hənggəri abər Yahwana nabi
nga ja.”
7 Agabangə kə ndə na anə nyi, “Na'ya səni
vi kəra dənama nyi dla sara ri mai.”
8 Kə Yesu na anə nda, “Nayi ma, nayi wu
na anə hyi, tara ənga dənama wa nga yu məl
sə'yar kə mai.”

Karapau Ar Kəra Njir Hə Fa Nə Inabi
(Matiwu 21:33-46; Markusu 12:1-12)

9 Kə Yesu nar nyi najaka karapə anə nji,
ji na, “Nggara mau vanyi karapau, Vanyi
thlagər fa a'yi kəra thləkana fa wur inabi. Ji
zəwari fa kə wu masəmə, ənga ji labiya ka'u
nə ɓəci 'yimir wur inabi. Kə ji liya dza'wu
nə ɓəla fa. Kə ji tətəkəna fa anə njir zəwa, ba
ji ma'yi a nda gə ndau.
10 Ənggəra pəcir fwahəu ɗa, kə ji səwa mafa
nyi a nda nə njira hə fa, aga ja dləwuri nyi
akkəri nyi nə inabi sara wu fa wur inabi nyi.
Ama kə njira həri fa kə dəgəna mafa kau, ka
dzəgwa səwa nyi ənga tsi kurthləu.
11 Kə ji ɓəra səwa vanyi mafa nyi, ama kə
ndə ɓəra dəgəna nyi ka həna səli nyi, ndə
dzəgwa shabiya nyi ənga tsi kurthləu.
12 Kə ji ɓəra səwa mafa nə makərkura nyi,
kə ndə uya nyi ənga mbəlgəu, ndə vakana
nyi a biya.
13 “Kabangəkau, ndə kə thlagəri fa inabi kə
na, ‘Mi nga ya məla? Yu səwa zər ɗa kə zəmə
kə yu yiwu kau, tara ba nda gənggər nyi səli.’
14 “Ama ənggəra njir hə fa kə lari nyi, kə
ndə na wu pama nda, ənghəng! ‘Kəja ndər
fa'a ki nyi. Məna tsəya nyi, ba sər fa'a ki nyi
kə patə a ɗa nər mən.’
15 Kə ndə tsəya nyi ka vakana nyi a biyar
ya kər ki.
“Kabangəkau, mi nga hyu nggani thlagəri
fa kə wu nda məl ənga njir hə fa ka?
16 Ju nda shili ja sa dləna patər njir hə fa
kau, ba ja dzəgwa nə nyi fa anə nji pamə tsu.”
Ənggəra nji kə nggari abangau kə ndə na,
“Hyal ja tsana!”
17 Ama kə Yesu tsamə nda kə ji yiwa, “Mi
ngə sə kə cabiya wu ndər Hyal kəra tsətsəfa?
“ ‘Tsəka kəra njir hər diɗana
ca ngə ɗa tsəka ɓəlkər.’
18 Kalar ndəra təɗau a gyar tsəka kau, ju
ɓəɓəl, ama ndəra tsəka kə təɗə a gyar ja, ju
əya dzə huhutəu.”

Yiwa Sau Ar Kəra Ki Budau Anə Təl Kayisaru
(Matiwu 22:15-22; Markusu 12:13-17)

19 Ənggau ngə maləmə dlaɗə'yar ənga pubu
dədəgal'yar ndu yiwu nda mbari Yesu, arya
ndə sənbiya abər karapə kə ji lə kə ar kəra
nda nga nyi, ama kə hivər mbar nda ara
dlamir nji.

Ki Budau Anə Kaisaru

20 Kə ndə dzəgwa gal lagu, ndə kina alenyi
nji aga nda ɗa ənggər nji tsapəu, nji jiri. Ndə
dzəgwa səwa nda a ndəgya Yesu aga nda ngə
ya nyi ləbam ənga səra ndu yiwa nyi, aga nda
uya nda nə nyi Yesu anə ndər pathla kəra
ənga dənama nər 'yi'yir Roma.
21 Nji kə nji səwa kə na anə Yesu, “Maləmə,
'yi wu səni abər ndər ngau ənga highiɓə
ngau jiri nga nyi, 'yi wu səni tsu na gu ca

paməpaməkur mai, ama gu highiɓə səra jiri
nə lagu Hyal anə nji patəu.
22 Wu ɗənga ngau, a ɗar tsa'a 'ya ki budau
anə təl Kayisaru əndəga awau?"*
23 Ama Yesu a sənbiya tsətsəlkur nda, kə ji
na anə nda,
24 "Canə ɗa mau kwaɓa. Bama wa ənga
thləmər wa nga ri ka?"
25 Ndə shaɗəwa nyi, "Nə Təl Kayisaru
ngau." Kə ji nar nda, "Ma abangau, hya nə
nyi anə təl Kayisaru səra nə nyi, ba hya nə
nyi anə Hyal səra nə Hyal."
26 Ənggau kə ndə tini mbari nyi ənga ndər
wu mwar nji. Kə ndə nggya zəməu, ara
shaɗəwa nyi ɗa sə dədəgur anə nda.

Hya'ari Sara Vir Tau Ənga Hədzau
(Matiwu 22:23-33; Markusu 12:18-27)

27 Kəja alenyi njir Sadusi, njira na abər
hya'ari sara vir tau a'yi mai, ndə dla əgya
Yesu, ndə na,
28 "Maləmə, Musa tsəfəri 'ya najaka dlaɗau
abər, 'Ma ndə tau ji piyari mala nyi kəra gəra
wazha, a kyau zamə nyi a həri mala kə aga
ja uya wazha anə zamə nyi.'
29 Nji sayi məliya alenyi nji nanda
məɗəfau, nanda patə zamə nga nda. Kə
dəgala nda həri mala ba ji tau kəra yabiya
zər.
30 Kə nə məthləkura nyi həri mala kau.
31 Nə makərkura nyi abangau. Kə ɗa
patəkura nda məɗəfə həri mala kau, ama ba
ndə tə patə gəra ya ənga mala kau.
32 Wu yukuɗa nyi, mala kə ma ba ji tau.
33 Kabangəkə ya, pəcir hya'ari sara vir tau,
mala wa nga ju nda ɗa? Arya patəkura nda a
həri nyi ri nda aga mala."
34 Yesu na anə nda, "Nji kabangəkə kəl hə
dzə nga ndu hau wu paməu,
35 ama njira wu nda ɗa tsa'a aga hya'ari
sara vir tau nga ndu vu təlkur Hyal wu pəci
ta, nandə wu hə dzə mai.
36 Ndu nda ɗa ənggər waladi'yar, nandə
wu ɓəra tə mai. Ndu nda ɗa wazha Hyal ara
a hya'ari nda sara vir tau.
37 Musa ənga kərnyi a cabiyari ar babal
abər njira tau ndu nda hya'ari ənga pi.
Wu ndər ar kəra kədləl kəra mbari u'u, ji
ndər ar kəra Thlagə abər naja ngə, 'Hyal nə
Ibrahimu ənga Ishaku ənga nə Yakubu.'
38 Naja a'yi Hyal nə nji tətə mai ama nə
njira ənga pi. Anə nyi kalar ndau ənga pi nga
ja."
39 Kə alenyi maləmə dlaɗə'yar ndə ndər
ndə na, "Maləmə, a nabiyar gə kakaləu!"
40 Ənggau nandə ɓəra uya dənama nə yiwa
nyi vanyi sə mai.

Yiwa Sau Ar Kəra Kərsiti
(Matiwu 22:41-46; Markusu 12:35-37)

41 Yesu yiwa nda ji na, "Abari nga nju səni
na abər Kərsiti zər Dawuda?
42 Dawuda ənga kərnyi na wu ləkakaɗə nə
Zabura:
" 'Thlagə na anə Thlagə ɗa,
Nggya lagu mazəma yau,
43 kəl yi fiya dawa ngau əgya kiɗa hiya gau."
'

44 Dawuda ji na anə Kərsiti 'Thlagəu.' Ya
abari nga ja səni na anə nyi zər nya?"

Yesu Cabiya Səra
Maləmə Dlaɗə'yar Aga Nyi
(Matiwu 23:1-36; Markusu 12:38-40;
Luka 11:37-54)

45 Ənggəra nji patə a vər sə himi nyi, kə ji
nar nyi anə zəmbəlma nyi'yar abər,
46 "Hya hangəkal ənga maləmə dlaɗə'yar.
Ndu yiwu nda ɓau wu pama nji wu kar ha
nggunggurəm ənga nja dzəgwa usa nda ar
sugu. Ndu yiwu tsu nja nə nda vir nggya
tsapə wu umbwa daɓə dzə njir Yahudiya,
ənga vir nggya nə kadakadarkur ar vir mini.
47 Nanda ngə njir səm kari nə mathləkə'yi
təsal, nda dzəgwa ndər ənga Hyal tugu aga
nja lari abər a'yi nda. Jiri, nanda ngu nda
lari ɓwaɓwatə gagaɗau a ndiya nji patəu."

21

Lə Sə Malatəsal Anə Hyal
(Markusu 12:41-44)

1 Yesu hya'anakər kə ji lari alenyi njir
gənna a vər fə gənnar nda a gwu cala tsəm sau
a gwu ki Hyal.
2 Kə ji lari vanyi malatəsal kəra sə nyi a'yi
mai ji shili ənga kwaɓa nyi məthlə kə ji puwa
a gwu cala.
3 Kə Yesu na, "Jiri, nga yu na anə hyi," "səra
mala tətə dənama kə fuwa, a ndiya nə nji kə
patəu.
4 Arya patəkura nda ndə fuwa sara wu
gangəkura nda əni, ama naja ənga tukur kəra
ja əni, kə ji fuwa səra ju nggya aga nyi patəu."

Yesu Ndər Ar Kəra Dla Kəra Ki Hyal
Wu Nda Dla
(Matiwu 24:1-2; Markusu 13:1-2)

5 Alenyi zəmbəlma nyi'yar dzəguya ndər ar
kəra ki Hyal, ənga culi tsəka mənahəu kəra nji
həri əni, ənga sər ɓathlə umbwa məmənahə
kəra nji nə nyi anə Hyal. Ama kə Yesu na,
6 "Ma aga sə'yar kə hyu tsamə kau, pəci
wu shili nahyi wu nda thləwa tsəka zəmə ar
kəra kuvwa nyi mai, kalar zəma nyi nju nda
vakana a gyiwu 'yi."

Ɓwaɓwatə Nə Tanggərma
(Matiwu 24:3-14; Markusu 13:3-13)

7 Ndə yiwa nyi, "Maləmə," nar 'ya, "ənuwa
ngə pəci kəra sə'yar kə wu nda ɗar kəra, ənga

* **20:22** Ənggau ləbam nga ndə ngga anə Yesu. Njir Roma nga vər səm təlkur ar kəra njir Izirayila ənga dənama. Kə ji ndiya nda ənga səni sau.

mi ngu nda ɗa mətsamə nə shili nga, ənga kuɗiyar najaka duniya?"

8 Kə ji shaɗəwa nda, "Hya nggya hya tsamə ənga hangəkal nja sara nggutana hyi. Arya nji gangəu wu nda shili wu thləmə ɗa, ndu na ənga kərnda, 'Nayi ngə Kərsiti,' ənga, 'Pəci a ɗar ləhəu.' Hya sara nu nda mai.

9 Hya sara hivər mai, ma hyi nggari ar kəra papa ənga ndər əngwa əngwa ar kəra papa, hangəkalər hyi ja sara hya'ari mai. Kəl ma sə'yar kə nyabiya dzau, ama tsu kuɗər duniya naɗəu. "

10 Ji dumwa ənga na, "'Yi'yi wu dləɗə 'yi'yi, ənga təlkur wu nda par təlkur.

11 Wuɓau ənga kənggəɗər 'yi'yi wu nda ɗarkər ar vi paməpamə gangəu, ənga shiləgə'yar paməpamə ar kalar vi paməpaməu. Nju nda lari sər lə hivər ənga sər dədəgur'yar sara dəməlmau.

12 "Ama kadivira sə'yar kə ɗa, nju nda mbari hyi nja nə hyi ɓwaɓwatəu. Nju həri hyi a ndu umbwa daɓə dzə njir Yahudiya aga nja thlana hyi numa, nja ɓəra fuwa hyu fursəna. Nju həri hyi a dumwar təl'yar ənga nji dədəgal nə məlmə arya thləmə ɗa aga nda ɓəra thlana hyi numa.

13 Sə'yar kə ngu nda nə hyi lagu nə tətəlna ndəshigu məsahəu ar kəra yau.

14 Agabangə hya fər kər əni tsu kaɗəu abər nahyi wu nda ɓwakər ənggəra hyu nda həbiya kərhyi mai.

15 Arya yu nda nə hyi sər na ənga sənbiya aga alaga zəma dawar hyi a səni nda shabiya ndər hyi ənga kəpalna səra hyu na mai.

16 Əkkə'yi dər hyi, ənga zaməri hyi, ənga nji gə hyi, ənga bazhir hi'yar wu nda ləri hyi anə nji, ənga nju nda tsəya alenyi nju pama hyi.

17 Patəkura nju nda yiwu shishir dza hyi mai arya thləmə ɗa.

18 Ama shishir kəra hyi zəmə wu nda sa mai.

19 Ma hyu səni cinapi hyu uya mbəɗau.

Yesu Nana Ənggəra Urshalima Wu Nda Dla
(Matiwu 24:15-28; Markusu 13:14-23)

20 "Ma hyi lari soja'yar zəwar Urshalima, hya səni abər pəcir kuɗə nyi a ɗar ləhəu.

21 Kə njira wu 'yi'yir Yahudi, nda hwi a du mau. Njira wu hu ɗa məlmə nda biya, njira a biyar ya məlmə nda sara vu hu ɗa məlmə mai.

22 Arya pəci kə pəcir pathla ngau, a ɗar tsa'a nja nyabiya səra tsətsəfau wu ndər Hyal.

23 Sər təhuɗə anə mathləkə'yi kəra ənga huɗəu ənga kəra a vər lə u'wa ar pəci ta! Ara ɓwaɓwatə ɗəmwa 'yi wu nda vu 'yi'yi kau, ətsu huɗə ndzəndzə nə Hyal wu nda gya ar kəra nji kau.

24 Nju nda tsəya alenyi nja vər pa, nju nda mbari alenyi nji nja ma'yi ənga nda a ndu mafakur a ndu alenyi 'yi'yi. Njira a'yi njir Yahudiya mai ndu nda səmku Urshalima, kəl pəcir nda nyabiya dzau."

Shilər Zər Ndau
(Matiwu 24:29-31; Markusu 13:24-27)

25 "Nji wu nda lari sə paməpamə nə lə hivər ar pəci, ənga hya, ənga shashilga. Wu duniya tsu nju nda gwu ɓwaɓwatə ənga hivər ara par 'yimi ar tsadau.

26 Nju nda shavər ara hivər ənggəra nda vər ɗənga ar kəra səra a vər shili wu duniya, arya pəci, hya ənga shashilga'yar nju nda kənggəɗər nda.

27 Wu pəci ta nju lari Zər Ndau ju shili wu dlama ənga dənama ənga kadakadarkur.

28 Ma sə'yar kə a dzəguyar ɗa, hya hya'ari hya ta'yau ənga jirkur hyi ara pəcir mbəɗər hyi a ɗar ləhəu."

Highiɓau Ar Kəra Wur Kanda
(Matiwu 24:32-35; Markusu 13:28-31)

29 Kə ji nar nda najaka karapau, "Tsamiya mau wur ɓəla ənga alenyi wu'yar.

30 Ma ndə dzəguya thlə hyali, nahyi ənga kərhyi, hya səni abər biyargwa a shiliri.

31 Abangə tsu, ma hya lar sə'yar kə a ɗari, hya nggya ənga səni abər təlkur Hyal a ɗar ləhəu."

32 "Yu nar hyi jirkura nyi, najaka zamənəu, a'yi wu tərabiya mai, kəl sə'yar kə patə nyabiya dzau.

33 Dəməlmau ənga gyiwu 'yi wu nda tərabiya, ama ndər ɗa nə nyi wu təɗau a gyiwu 'yi mai."

Kughi Ar Kəra Nggya Ənga Fərkər

34 "Hya hangəkal ənga kərhyi. Hya sara piyari səm ənga sa sə sasa, ənga ɓwaɓwatə nə nggya biya duniya ja sara həna hangəkalər hyi mai. A sara pəci kə a shili ar kəra hyi ənga kəra sənkur hyi

35 ənggər ləbam. Ara wu nda shili ar kəra nji patə kəra wu duniya pəci ta.

36 Hya nggya ənga fər kər, hya ndər ənga Hyal parangə aga hya uya dənama nə tərabiya wu sə'yar kə nda ɗa kə aga ja daɓaga ɗa hya ta'yau wu mwar Zər Ndau."

37 Kalar pəci, Yesu a vər dumwa ənga highiɓau wu ki Hyal, ama ma wagəu ɗa ba ja ma'yi a ndar vi kəra nja ngga ənga Gar mə Zaitunu ba ja pida a dəna.

38 Kaɗə kalar mudlə nji patə tsu ndu shili əgya ja nda sa sə himi nyi wu ki Hyal.

22

Ndə Mbiya Miya Aga Tsa Yesu
(Matiwu 26:1-5; Markusu 14:1-2; Yahwana 11:45-53)

1 Pəcir məl lardur nər njir Yahudiya ənga macikəl kəra gəra thləlam, kəra nja ngga ənga lardur vəlna a ɗar ləhəu,

2 kabangəkə pubu dədəgal 'yar ənga
maləmə dlaɗə'yar nda vər gal lagu ənga
dabar kəra nda daɓaga tsəya Yesu, ama hivər
a vər tə nda ara nji.

Yahuda Isikarayoti A Hənggəri Ja
Ji Wu Nə Nda Yesu
(Matiwu 26:14-16; Markusu 14:10-11)

3 Kə Shatan gwu ɗəfuwa Yahuda, kəra
nja ngga ənga Isikarayoti pathləu wu pama
zəmbəlma nyi kumo apə məthləu.
4 Kə Yahuda ma'yi a ndəgya pubu dədəgal
'yar ənga dəgal njir ɓəla ki Hyal aga ja nda
nar nda ənggəra ju səni pəlna nyi pəzhi anə
Yesu.
5 Kə ɗa sər caguli anə nda, ndə hənggəri
ndu nə nyi gənna.
6 Yahuda tsu a hənggəri ja ənga səra ndə na,
ja vər gal lagu mənahəu kəra ja səni pəlna nyi
pəzhi anə Yesu kəra ja gəra səni.

Yesu Səm Sər Səm Nər Vəlna
Ənga Zəmbəlma Nyi'yar
(Matiwu 26:17-25; Markusu 14:12-21;
Yahwana 13:21-30)

7 Kə pəcir lardur nər macikəl kəra gəra
thləlam shili, kəra ɗa ca ngə pəcir thla gamə
nər lardur nər vəlna.
8 Yesu səwa Biturusu ənga Yahwana, ja vər
na, "Ma'yi mau hya nda məliya mən vir səm
sər səm nə vəlna aga məna səm."
9 Kə ndə yiwa nyi ndə na, "Əmani nga gu
yiwu 'ya pabəra?"
10 Ji na anə nda, "Ənggəra hyu vu hu ɗa
məlmau, ndə sal a vər hə təm ənga 'yimi wu
thləwa hyi. Nu nya mau a ndu ki kəra ju nda
vuwa gwa.
11 Hya nar nyi anə thlagər ki kau,
'Maləmər 'ya ngə səwa 'ya aga 'ya nar ngau,
"Əmani ngə umbwa dləwu məthləpi kəra nayi
ənga zəmbəlma ɗa'yar wu nda səm sər səm
nər vəlbiya a gwa?" '
12 Ju nda canə hyi umbwa kəra a dar kəra
umbwa kəra dəgal kəra nja məliya ri. Ənggau
hya məliya kalar sau, aga səm sər səm."
13 Kə ndə ma'yi ndə nda thləwa kalar sau
ənggəra Yesu nar nda ta, kə ndə dzəgwa
məliya vir səm sər səm nər lardur nə vəlna.

Səm Sər Səm Yiwukur Nə Thlagəu
(Matiwu 26:26-30; Markusu 14:22-26; 1
Kwaranthli 11:23-25)

14 Ənggəra pəci ɗa, kə Yesu ənga cama səsə
nyi'yar nggya aga nda səm sər səm.
15 Kə ji na anə nda, "A yiwur yau gagaɗau
aga ya səm lardur nər vəlbiya kə ənga hyi
kadivira ya dzəgwa lar ɓwaɓwatəu!
16 Arya yu nar hyi, nayi tsu ɓəra səm sə kə
ənga hyi mai kəl ma jirkura nyi nyabiya dzə
wu təlkur Hyal."
17 Kə ji həri kyakiwa, kə ji usari Hyal ji na,
"Həra mau hya təkəya wu pama hyi.
18 Ya vər na anə hyi abər, tsu yu ɓəra sa
'yimir yayar wur inabi mai, kəl ma təlkur
Hyal shili."
19 Abangau, kə ji həri macikəl, kə ji lər
usaku anə Hyal, ba ji ɓəɓələwa, kə ji nə nyi
anə zəmbəlma nyi'yar, ju na, "Dləwura mau
hya səm, naja kə kumər dza yi ngau, hya məl
abangau aga dəngari ənga yau."
20 Abangə tsu, ayukuɗa sər səm nə wagəu,
kə ji həri kyakiwa ta, ji na, "Kyakiwa kə ca
ngə alkawal mbamba mafəliyangə kəra Hyal
məliya ənga mashi ɗa kəra nju nda pəna arya
hyi.
21 Ama kəja tsa ndəra wu nda thləna hiyau
wu cala ənga yau!
22 Zər Ndau wu nda tau ənggəra Hyal nana,
ama sər təhuɗə anə ndə kə pəlna nyi pəzhi
kau!"
23 Kə zəmbəlma nyi'yar dzəguya yiwa wu
pama nda, tara wa ngu nda məl sə kau.

Kəpal Ar Kəra Dəgalkur

24 Abangau kə kəpal hya'ari wu pama
zəmbəlma nyi'yar abər tara wa ngu dəgal wu
pama nda.
25 Yesu na anə nda, "Təl 'yar nər duniya
vər cina njira əgya kiɗa nda, ənga tsu njira
wu səm dəgalkur wu na abər nanda ngə, 'Njir
dləwa nji.'
26 Ama ja sara ɗa abangau wu pama hyi
mai. Ndəra dəgal wu pama hyi ja ɗa ənggər
ndəra ndiya ənga kushu, ndər səm təlkur tsu
ja ɗa ənggər ndər məl thlər.
27 Wa nga ndiya ənga dəgala, ndəra nggya
vər səm sər səm əndəga ndəra həri sər səm a
shili? A'yi ndəra vər səm wa? Ama nayau wu
pama hyi ənggər ndər məl thlər anə hyi.
28 "Nahyi ngə njira nggya ənga yau wu
patər ɓwaɓwatə kəra yi lari.
29 Ənggəra dəɗa caɗəbiya ɗa aga ya səm
təlkur, abangə nga ya vər nə hyi tsu,
30 abangə nga hyu nda səm, hya sa ənga
yu təlkur ɗa. Ətsu hyu nda nggya ar vir
səm təlkur, hya dzəgwa səm təlkur ar kəra culi
kumo apə məthlə nə Izirayila.
31 "Simanu, Simanu, Shatan a dləwuri ja
dənama aga ja dzəbiya hyi patəu, ja təkəbiya
hyi ənga yau ənggəra ndər zəwa wu təkə uhi
ənga cacangə.
32 Ama a kədi ri yi Hyal anə ngau, Simanu,
a sara mbərsa ngau a təwa mai. Ayukuɗa ma
ga sha ara shili əgya yau, ga sa cakəri nyi
dənama anə zamə ngə'yar."
33 Simanu shaɗəwa, ji na, "Thlagəu, a
pabəri yi kərɗa aga ya ma'yi a vu fursəna nga
gau, alaga tə ma."
34 Yesu shaɗəwa, "Biturusu, yu nar ngau,
kadivira vəgəm nda wau əshina əvu 'yi, gu
nda na, na ga səni ɗa mai ar kər ar kər
makəru!"

Pərki, Mbala Ənga Katsakər

35 Kə Yesu yiwa nda, “Ənggəra yi səwa hyi
gəra pərki, gəra mbala ənga ɓiɓi, a tini ri hyi
sə ya?” Əngwar nda, “Awau.”
36 Kə ji dzəgwa na anə nda, “Ama ka-
bangəkau, ma gə ənga pərki, ga həri, ənga
mbəl ɓə tsu, ma tsu katsakər a'yi ara ngə
mai, ɗəlna ləgutə ha ngau ga ɗəlbiya zəmə əni.
37 Yu nar hyi abər sə kə tsətsəfə kə abər,
‘Nji jigabiya nyi wu pama njir bikau,’ ya nar
hyi a ɗar kakalə sə'yar kə nda nyabiya dzə
ar kəra yau. Jiri, patər səra tsətsəfau ar kəra
yau a vər nyabiya dzə saməu.”
38 Zəmbəlma nyi'yar na, “Thlagəu, tsamiya,
kə ja katsakər məthləu.” Yesu na, “Tsa'a
abangau.”

Yesu Kədi Hyal A Dar Kəra
Mə Zaitunu
(Matiwu 26:36-46; Markusu 14:32-42)

39 Yesu piyari vi ta ji ma'yi a ndu mə za-
itunu ənggəra ji tsəliya, kə zəmbəlma nyi'yar
nu nyi.
40 Ənggəra ndə thləwa vi ta, kə ji na anə
nda, “Hya kədi Hyal hya sara təɗau a gu
dzau.”
41 Kə ji ɓana dzə tsaləu sara wu dzəri nda,
ji ɓəliya undi ju kədi Hyal,
42 “Tada, ma gu yiwu, həna ɗa ɓwaɓwatə
kau, ama a'yi səra yu yiwu mai, ama səra gu
yiwu bəgə ja ɗa.”
43 Kə waladi sara dəməlmau shida əgya ja,
ja vər fə ɗəfu anə nyi.
44 Ənggəra Yesu wu ɓwaɓwatə gagaɗau,
kə ji dumwa ənga kədi Hyal ənga jirkur, ka
dzəgwa ɗa vitəku kəra a vər biya sara wu dza
ja ənggər mashi nga vər təɗau a gyiwu 'yi.
45 Yesu hya'ari sara a vər kədi Hyal, ji sha
a ndəra zəmbəlma nyi'yar, ba ji thləwa nda
wu ghanyi, ara həhəɗakura nda ənga huɗə
ndzəndzau.
46 Ji yiwa nda, “Mi ngə ɗa hyu ghanya?
Hyara mau, hya kədi Hyal, hya sara təɗau a
gu dzau.”

Nji Mbari Yesu
(Matiwu 26:47-56; Markusu 14:43-50;
Yahwana 18:2-11)

47 Tsu ja vər ndər kə dlamir nji shili,
Yahuda, pathləu wu pama kumo apə
məthləu, naja ngə dumwa anə nda. Ji shili
əgya Yesu aga ja bərpə nyi,
48 ama kə Yesu yiwa nyi, “Yahuda, ənga
bərpə dzə nga ga pəl pəzhi anə Zər Ndə ya?”
49 Ənggəra njir nu Yesu lari səkə a vər yiwu
ja ɗa kau, kə ndə na, “Thlagəu, 'ya məl thlər
ənga katsakər 'ya ya?”
50 Pathlə wu pama zəmbəlma nyi'yar
thlana himi nə mazəma nə mafa nə pubu
kəra ndiya ənga dəgal ənga katsakər.
51 Ama kə Yesu shaɗəwa, “Tsa'a abangau!”
Kə ji tsəkwari himiya ndə kə ba ji məliya nyi
jaməu.
52 Yesu ndər anə pubu dədəgal 'yar, ənga
dəgal nə ɓəla ki Hyal ənga nji dədəgal nə
məlmau, njira dla aga mba nyi. Ji na, “Nayi
ngə ndər təɗəmwa anə njir gwaɗəvi ya, ənga
hyi səbiya katsakər ənga zəwa aga hya sa mba
ɗa ya?
53 Parangəu ya vər nggya əkkə'yi hyu Ki
Hyal ya vər highiɓau, ama nahyi sayi mbar
ɗa mai. Sə'yar kə ɗa patə aga səra nabi'yar
tsəfəri a nyabiya dzau.”

Biturusu Na, Na Ja Səni Yesu Mai
(Matiwu 26:57-58,69-75; Markusu
14:53-54,66-72; Yahwana 18:12-18,25-27)

54 Ndə mbari Yesu ndə ma'yi ənga ja a vu ki
pubu kəra ndiya ənga dəgaləu. Biturusu nu
nyi ama naɗə wu yukuɗə nyi.
55 Alenyi nji mbəbiya u'u ar hada vir thla
sau, nda vər ɗaha u'u, kə Biturusu shili ji sa
nggya wu pama nda.
56 Kə mafa zər kwa lari nyi a vər nggya wu
pama nda a miya u'u. Kə ji tsamə du liya ja,
kə ji na, “Ndə kə tsu ənga Yesu nga ja.”
57 Ama kə ji kəpalna. Əngwar ja, “Mala, nayi
wu səni nyi mai.”
58 Bəliya sar kushu kə vanyi ndə lari nyi ji
na, “Na ngə ma pathləu wu pama nda.” Kə
Biturusu shaɗəwa, ji na, “Ndau, nayi əkkə'yi
ja mai.”
59 Ayukuɗa ənggər saka pathləu kə vanyi
ndə hya'ana ɗahə ji na, “Gəra kəpal a gwa
ndə kə ma nanda ngau, arya naja ndər
Galili.”
60 Biturusu shaɗəwa nyi, “Ndau, nayi wu
səni səra gu ndər ar kəri kə mai!” Ənggəra ja
tsu a vər ndər, kə vəgəm wau.
61 Kə Thlagə shabiya dzə ja vər tsamə
Biturusu gəra həna li. Ənggau kə Biturusu
ɗəngari ndər kəra Yesu nar nyi, abər, “Divira
vəgəmə a wau, gu kəpalna sən ɗa ar kər ar kər
makəru.” Kə ji hwi a biya, ji biya tiwi ənga
sələm gagaɗau.
62 Kə ji ma'yi a biya ji biya tiwi gagaɗau.

Nji Diɗana Yesu Ənga Nji Dəgə Nyi
(Matiwu 26:67-68; Markusu 14:65)

63 Njira nji fiya aga ɓəla Yesu ndə dzəgwa
nggushi nə diɗa nyi ənga ndə dəgə nyi.
64 Ndə mbiya liya ja nda dzəgwa yiwa nyi,
“Nar 'ya, tara wa ngu dəgə ngə kau?”
65 Ndə ɓəra nar nyi alenyi ndər paməpamə
nə diɗa nyi.

Nji Həri Yesu A Shili Wu Mwar
Bilatusu Ənga Hirudusu
(Matiwu 26:59-66; Markusu 14:55-64;
Yahwana 18:19-24)

66 Ənggəra vi kuɗau, nji dədəgal nə
məlmau, ənga pubu dədəgal'yar ənga maləmə
dlaɗə'yar ndə kaɓau, nji dzəgwa həri Yesu a
shili wu mwar nda.
67 Ndə na anə nyi, “Ma nagə ngə Kərsiti,
nar 'ya.”

Yesu shaɗəwa nda, “Ma yi nar hyi, nahyi
wu nda hənggəri ɗa mai,
68 ma tsu yi nda yiwari hyi, nahyi wu nda
shaɗəwa ɗa mai.
69 Ama mbari kabangəkau, Zər Ndau wu
nda nggya ar tsi mazəm nə Hyal kəra ənga
dənama.”
70 Patəu nda ndə yiwa nyi, “Abər nagə ngə
zər Hyal ya?”
Ji shaɗəwa, ji na, “A nabiyar hyi kakaləu,
nayi ngau.”
71 Kə ndə dzəgwa naja, “Sakida mani nga
mən ɓəra gala? A nggari mən sara wu miya
ja ənga kərnyi.”

23

Nji Həri Yesu A Shili
Wu Mwar Bilatusu
(Matiwu 27:1-2; 11:14; Markusu 15:1-5; Yahwana 18:28-38)

1 Patəkura nji dədəgal nə məlmə Yahudiya
ləbiya Yesu a ndəgya Bilatusu.
2 Kə ndə dzəgwa gəm nyi nda vər na, “Na'yi
thləwa ndə kə ja vər yiwu ja sana njir 'ya,
ənga ja vər na anə nda nda sara ki budau
anə Kayisaru mai. Əngwar ja naja ngə Kərsiti,
kəra təl.”
3 Kə Bilatusu yiwa nyi, ji na, “Nagə ngə təl
nə njir Yahudiya ya?”
Yesu na anə nyi, “Ənggəra gə na kau.”
4 Kə Bilatusu nar nyi anə pubu dədəgal'yar
ənga dlamir nji abər, “Nayi nə ɗa, nayi thləwa
ndə kə məliya sə ɗəmwa'yi mai.”
5 Ndə ciɗə nyi ənga ndər nda vər na abər,
“Ənga highiɓə nyi nga ji hya'ana hangəkala
nju 'yi'yir Yahudi. Ji dzəguya sə kə wu Galili,
kə ja tsu a shiliri ja ənggau.”

Nji Həri Yesu A Shili Anə Hirudusu

6 Ənggəra Bilatusu nggari abangau, kə ji
yiwa nda, ji na, “Naja ndər Galili ya?”
7 Ənggəra ji nggari abər Yesu sara wu vi
kəra Hirudusu a vər səm təlkur ar kəri nga
ji dla, kə ji səwa nyi a ndara Hirudusu, arya
wu pəci ta naja Hirudusu ma wu Urshalima
nga ja.
8 Ənggəra Hirudusu lari Yesu kə hu ɗa ja
pida, arya a səkari ja vər gal lagu kəra ja lari
Yesu, ara a nggari ja sə ar kəra Yesu, ju cim
Yesu a məliya nyi sə dədəgur.
9 Hirudusu yiwa nyi yiwa sau paməpamə
gangəu, ama Yesu shaɗəwa nyi mai.
10 Kə pubu dədəgal 'yar ənga maləmə
dlaɗə'yar shili a dumwa nda vər fa hya ja
ənga ndər ɗəmwa'yu.
11 Hirudusu ənga soja nyi'yar ndə diɗana
Yesu, ndə nggəl nyi, kə ndə har nyi nggam-
ndə dəgaləu, ndə dzəgwa ɓəra shabiya nyi a
ndara Bilatusu.
12 Ar pəci kə ngə Hirudusu ənga Bilatusu
dzəgwa ɗa bazhi, ara ɗəɗəməu dawa nga nda.

Nji Məliya Nyi Numa Tau Anə Yesu
(Matiwu 27:15-26; Markusu 15:6-15; Yahwana 18:39; 19:1-16)

13 Bilatusu nggari pubu dədəgal 'yar ənga
nji dədəgal nə məlmə ənga nji patəu,
14 ba ji na anə nda, “Hi həri ɗa ndə kə
a shili, abər ja vər hya hangəkala nji. Ka-
bangəkə a yubiya nyir yau wu dzəri hyi
patəu, ama nayi thləwa sə kə hyu vazə nyi əni
kə mai.
15 Abangə tsu ngə Hirudusu. Ca ngə ɗa ji
ɓəra shabiya nyi a shila nə mən. A cabiyari
sə a'yi ndə kə məliya kəra ɗa tsa'a nja tsəya
nyi mai.
16 Agabangə yu nda nə nyi wuɗa ba ya
səya nyi.”
17 Kabangəkau, wu lardur nə vəlbiya kau,
a ɗar tsa'a anə Bilatusu, ja səya nda ndər
fursəna pathlə kəra ndu yiwu.
18 Ama patəkura nda hya'ana ɗahə aga
zəmə ndə na, “Ma'ya mau, ənga ja, hya səya
'ya Barabasu!”
19 (Nji mbiya Barabasu wu fursəna ara
hya hangəkala nji ənga tsa ndau.)
20 Bilatusu ɓəra ndər anə nda, arya ju yiwu
ja səya Yesu.
21 Ama kə ndə nggya kəl hya ɗahəu,
“Dlakəya nyi nji! Dlakəya nyi nji!”
22 Bilatusu ɓəra ndər anə nda nə
makərkura nyi, “Ara mi ya? Wa thləmə sə
ɗəmwa 'yi kəra ndə kə məliya? Nayi nə ɗa,
nayi thləwa nyi ənga bikau kəra ɗa tsa'a nja
tsəya nyi mai. Yu səwa nja nə nyi wuɗa, ba
nja səya nyi.”
23 Ama kə ndə ta'yi nər nda abər kəl nji
dlakəya nyi. Wu yukuɗu ba ndə ndiya
dənama nyi.
24 Kə Bilatusu məliya ənggəra ndu yiwu.
25 Kə ji səya nda ndə kə ndu yiwu kau,
ndəra nji fuwa wu fursəna ara hya hangəkala
nji ənga tsa ndau. Kə ji nə nda Yesu aga nda
məl səra ndu yiwu ənga ja.

Nji Dlakəya Yesu
(Matiwu 27:32-44; Markusu 15:21-32; Yahwana 19:17-27)

26 Ənggəra soja'yar a vər ma'yi ənga Yesu,
Kə ndə ɓau ənga vanyi ndau nja ngga ənga
Simanu, ndər Sayirini, ja vər si sara wu
miya tagəu. Ndə ta'yina nyi, ndə fəri nyi wu
dladlakau ar kəra ja, ji dzəgwa nu Yesu əni
wu yukuɗu.
27 Nji gangə gagaɗau a vər nu nyi, wu
pama nda alenyi mathləkə'yi a'yi kəra a vər
tiwi, nda vər wau ar kəra ja.
28 Kə Yesu shabiya dzə a nda kəra nda, ji
na, “Mathləkə'yi nə Urshalima! A sara hya
tiwi ar kəra yi mai, ama hya tiwi ar kəra
kərhyi ənga wazhar hyi.
29 Arya pəci a vər shili kəra nju sa na, ‘Sər
caguli ngau anə mathləkə'yi ciri, njira gəra

vər ya, ənga njira gəra sayi mbiya wazha
Kərnda wu yi.'
30 A sa ɗa wu pəci kau,
" 'Nji wu nda na anə mau,
"Dla mau a gyar kəra 'ya!"
Ənga anə gar'yar,
"Mbuya 'ya!" '

31 "Ma nji məl abangau anə wu nyanyaɓəu,
abari nga nyi wu nda ɗa anə wu u'ula?"*
32 Nji ɗəmwa'yi məthlə nji ləbiya nda tsu
aga nja tsəya nda ənga Yesu.
33 Ənggəra ndə shili ar vi kəra nja ngga ənga
"papangəkər," kə nji dlakəya nyi a ndəna,
ənga nji ɗəmwa 'yi məthlə ta, pathləu lagu
mazəma ja ənga pathləu lagu matsala ja.
34 Kə Yesu na, "Tada, təfəbiya nda, arya
nanda səni səra nda vər məl mai." Kə ndə
dzəgwa tətəkəna kar ha nyi wu lagur təɗə
shi'wu.
35 Nji gangəu ta'yi nda vər tsamə ənggəra
nji dədəgal a vər diɗa nyi, nda vər na, "Ji
mbəɗana alenyi nji, kabangəkə ja mbəɗana
kərnyi, ma naja ngə Kərsiti kəra Hyal
caɗəbiya."
36 Soja'yar tsu ndə diɗana nyi lagur nə nyi
'yimir wur inabi kəra ɗar mwamwalu.
37 Nda vər na anə nyi, "Ma nagə ngə təl nə
Yahudiya, ga mbəɗana kərngau!"
38 Adabanga ja ndə tsəfəri vanyi tsəfə kəra
na, "NDƏ KƏ NGƏ TƏL NƏ NJIR YAHUDIYA."
39 Pathlə wu pama nji ɗəmwa 'yi kəra nji
dlakəya ənga ja na ndər dididī anə nyi, "A'yi
nagə ngə Kərsiti ndangə wa? Mbəɗana
kərngau ənga 'ya!"
40 Ama kə nə məthləkura nyi kughi anə
kuvwa nyi ji na, "A'yi gu hivər Hyal wa? Na
ngə kəra nji thlana hyi numa zəmə ənga ja.
41 Nama nər ma, tsa'a ngə səra nja vər məl
anə ma ara səra mə məliya. Ama ndə kə nə
nyi, mi ngə bikə nya?"
42 Kə ji na, "Yesu, ga ɗəngari ɗa ma gə vu
təlkur ngau!"
43 Yesu shaɗəwa nyi, ji na, "Ya nar ngau
jirkura nyi, əshina gu nda nggya ənga yau a
du zarna."

Tər Yesu
(Matiwu 27:45-56; Markusu 15:33-41; Yahwana 19:28-30)

44 Ma pəci ta'yikər, kə kuthləu haɗiya
patəkura 'yi'yi, ba'a ndu saka makər nə
wagəu,
45 ara ənggəra pəci nggəl ara mbəl.
Kadəmbul kəra a gwu ki Hyal təwa kər
paməpamə məthləu.†
46 Yesu hya'ana ɗahəu ənga dənama ji na,
"Tada, a vu pəla gə nga yi fiya piya yau."
Ənggəra ji nana abangau, ba ji səna pi nə tau.
47 Ənggəra soja dəgal kəra a ndəna wu pəci
kə lari sə kə ɗa kau, kə ji fal Hyal ja vər na,
"Pakatəu, ndə kə ndə gəra bikə ngau."
48 Ənggəra njira daɓau aga tsamə sə tsat-
samə, lari sə kə ɗarkər kau, kə ndə sha a ndu
ki nda vər thlə nggərau ara huɗə ndzəndzau.
49 Patəkura njira səni Yesu, ənga
mathləkə'yi kəra nu nyi sara wu 'yi'yi Galili,
ndə ta'yi tsaləu nda vər tsamə nyi.

Haɗə Yesu
(Matiwu 27:57-61; Markusu 15:42-47; Yahwana 19:38-42)

50 Kabangəkau, vanyi ndau a'yi kəra nja
ngga ənga Yusufu, naja pathləu wu pama nji
dədəgal nə njir Yahudiya, naja ndə mənahəu
ənga ndə jiri,
51 naja tsu a'yi hənggəri ənga səra nji mbiya
ənga səra nji məl mai. Ji shili sara wu məlmə
Arimatiya wu 'yi'yir Yahudiya. Naja tsu ja
vər səkə shilir təlkur Hyal.
52 Kə ji ma'yi a ndara Bilatusu aga ja nda
kədi nja nə nyi dza Yesu.
53 Kə ji həya dza ja nyi sara dar wu, ji
pəɗiya wu pa'wa, ji dzəgwa fuwa nyi a gu
hu kəra nji labiya a vu mau, hu kə nji sayi
haɗəna ndau a gwa mai.
54 Pəcir fə sau wu lagu ngau, a hyiri kushu
nja vu pəcir Bəlsar.
55 Mathləkə'yi kəra nu Yesu sara wu Galili
ma'yi ənga Yusufu aga nda lari hu kau, ənga
ənggəra nju nda fə dza Yesu.
56 Ndə dzəgwa sha a ndu ki, ndə nda uya
sə kisəu ənga mal ɓəsau. Kə ndə səbiya həɗə
pəcir Bəlsar, ənggəra dlaɗə nə lagu Musa nar
nda.

24

Yesu A Hya'ari Sara Vir Tau
(Matiwu 28:1-10; Markusu 16:1-8; Yahwana 20:1-10)

1 Umudlə kaɗəu pəci tanggərma nə sugu
mathləkə'yi ya nyi hya'ari ndə həri sə kisəu
kəra ndə məliya, ndə ma'yi əni a ndar hu.
2 Kə ndə thləwa a jahənari nji tsəka kəra a
miya huwa nyi.
3 Ndə gu hu kau, ama nandə lari dza
Thlagə Yesu mai.
4 Ma tsu nda vər ɗənga səkə ɗa kau,
kukuthlə kə ja nji məthlə tata'yu ləhəu wu
dzəri nda, wu kari pər tə pwahəu a vər mbəl.
5 Nyinyau ənga hivər, kə mathləkə'yi kə
uzhau ənga kəra nda a gyiwu 'yi. Kə nja nyi
na anə nda, "Ara mi nga hya gal ndəra ənga
pi wu pama nji təta?

* **23:31** Ndər kə karapə ngau kəra cabiya abər, "Ma nji səni məliya sə kə anə ndəra gəra ndzana sau, abari nga nyi wu nda ɗa ənga ndər ndza sa?" † **23:45** Kadəmbul kə ngə təkəbiya pama vi cicau ənga vi kəra ndiya ənga cicau. Kəl pubu dəgal gagaɗau nga səni tərabiya a vuwa banga nyi zəmə wu fa. Kəra cabiya lagur ndəra Hyal a pahəri anə kalar ndau.

6 A'yi ja ngə mai, a hya'ari ja. Hya ɗəngari
səra ji na anə hyi tsu ja ənga hyu Galili.
7 Ji na, 'Pakatə nə nyi nju nə nyi Zər Ndau
a ndu tsa njir bikau, ndu dlakəya nyi, pəcir
pida makərkura nyi ju hya'ari ənga pi.' "
8 Ənggau kə ndə ɗəngari səra ji na.
9 Ənggəra ndə sha shili sara ndər huwa nyi,
kə ndə nar nyi anə zəmbəlma nyi'yar kumo
a sərtangə ta ənga alenyi nji sə'yar kə ɗa kə
patəu.
10 Mathləkə'yi kəra na sə'yar kə anə
cama səsə'yar kau, nanda ngə, Maryamu
Magədaliya ənga Yuwana, ənga Maryamu
miya Yakubu, ənga alenyi mathləkə'yi kəra
nda əni.
11 Ama nandə hənggəri səra mathləkə'yi kə
na mai, ara ma ndu nggani jiri a'yi wu ndər
kə mai.
12 Ama kə Biturusu, hya'ari maɗu ənga
hwi a ndar huwa nyi, ji nda uzhau, ji tsam-
biya hu ɗa huwa nyi, kəl pa'wa kəra nji
pəɗiya nyi a gwa ca ngə ba'a ar dza huwa
nyi. Kə ji sha a ndu ki ja vər ɗənga sə dədəgur
kə ɗa kau.

Ar Lagur Vu Imawusu
(Markusu 16:12-13)

13 Pəci ta tsu njir nu Yesu a'yi məthlə kəra
a vər ma'yi a ndu məlmə kəra nja ngga ənga
Imawusu, kəra naɗəkura nyi wu ɗa miyal
məɗəfə sara wu Urshalima.
14 Nda vər ndər wu pama nda ar kəra
sə'yar kə ɗarkər kau.
15 Ənggəra nda vər ndər wu pamə nda nda
vər thla səmana, kə Yesu ənga kərnyi ləhən
nda, ja vər ɓə ənga nda,
16 a lari nyir nda, ama nandə tsamə ri nyi
mai.
17 Kə ji na anə nda, "Wa thləmə najaka
səmana hya vər thla wu pama hya, hya
vər ɓa?" Kə ndə ta'yi zəməu, ənga huɗə
ndzəndzau.
18 Pathlə wu pama nda, kəra nja ngga ənga
Kəliyopasu, yiwa nyi, ji na, "Na gə məthləpi
wu Urshalima, kəra na ngə sənbiya səra
ɗarkər wu pida'yar kə mai ya?"
19 Kə ji na anə nda, "Sər mi 'yar ara?"
Kə ndə na anə nyi, "Səra ɗa ənga Yesu ndər
Nazəratu. Naja nabi, kəra ənga dənama wu
səra ju na ənga məl wu mwar Hyal ənga nji
patəu,
20 kə pubu dədəgal'yar ənga nji dədəgal nər
mən ləri nyi aga nja tsəya nyi, kə ndə dzəgwa
dlakəya nyi ar wu dladlakau.
21 Ɗəɗəmə 'yi wu nggani abər naja ngu sa
mbəɗana njir Izirayila! Ama kə ja əshina ngə
pida makərkura nyi ənggəra sə kə ɗarkər.
22 Kəl kə zhizhi nyi mai, alenyi
mathləkə'yi kəra wu pama 'ya nar 'ya sə
dədəgur. Ara ndə ma'yi a ndar huwa nyi
əmudlə kaɗəu,
23 ama nandə thləwa dza ja wu hu mai,
kə ndə sha shili, ndə nar 'ya, abər ndə lari
waladi kəra na anə 'ya abər ənga pi nga ja.
24 Alenyi nju pama 'ya ndə ma'yi a ndar
hu ndə nda lari abangə nga nyi ənggəra
mathləkə'yi ta na, ama nanda ənga Kərnda
nandə lari nyi mai."
25 Kə Yesu na anə nda, "Əm, nahyi nji
kəra gəra ənga ɗənga, a'yi ɓatsə anə hyi hya
hənggəri ənga səra nabi'yar nana mai!
26 A mbari anə Kərsiti ja sa ɓwaɓwatə'yar
kau, ja dzəgwa gu kadakadarkur nyi, a'yi
abangə wa?"
27 Kə ji cabiya nda səra tsətsəfə nə ndər
Hyal na ar kəra ja, mbari ar highiɓə Musa
ba'anə tsəfəri nabi'yar patəu.
28 Ənggəra ndə dla ləhəu wu dzəri məlmə
kəra nda vər ma'yi a vuwa gwa, kə Yesu məl
ənggər tərabiya a ndumwar nda,
29 ama kə ndə ciɗə nyi nda vər na, "Nggya
ənga 'ya, ara wagəu a ɗari, kə ja pəci a gya
təɗəri." Kə ji nu nda ji nda nggya ənga nda.
30 Ənggəra ndə nggya aga səm sər səm,
kə ji həri macikəl ba ji fənggər barka, kə ji
ɓəɓələwa ba ji təkəna nda.
31 Ənggau kə liya nda pahau, ndə tsamə ri
nyi. Ama kə ji sanakər wu liya nda.
32 Ndə na anə kuvwar nda, "Dəm ya, hu ɗa
mən a'yi nyinyau ənga caguli ar pəci kəra ja
vər ndər anə mən ar lagu wa, ənggəra ja vər
cabiya mən səra tsətsəfau wu ndər Hyal wa?"
33 Kə ndə hya'ari ənga kusa ndə sha a
vu Urshalima. Ndə thləwa nanda kumo a
sərtangə ta əkkə'yi alenyi nji a vu na,
34 kə ndə nar nda, kadzangə, "Thlagə a
hya'ari! A canə nyi ja kərnyi anə Biturusu!"
35 Ənga tsu nanda məthlə kə nar nda səra
ɗa ənga nda wu lagu ənga ənggəra ndə tsamə
ri Yesu ayukuɗa ji ɓəɓələwa nda macikəl.

Thlər Kəra Yesu Nə Nyi
Anə Zəmbəlma Nyi'yar
(Matiwu 28:16-20; Markusu 16:14-18; Yahwana 20:19-23; Thlər Cama'yar 1:6-8)

36 Tsu nda vər ndər ar kəra sə kau,
kukuthlə kəja Yesu ta'yu wu pama nda, kə ji
na anə nda, "Jaməkur ja nggya ənga hyi."
37 Ama kə ndə gərahə nda vər tsədzau, ma
ndə nggani dəgur ngə canə nda kər.
38 Kə ji na anə nda, "Mi ngə ɗa hyi gərahə
abanga, ənga hyu nggya ənga təkəkər wu
ɗəfuwa hya?
39 Tsamiya mau tsa yau ənga hya yau aga
hya lari, nayi ənga kərɗa ngau. Tsəkwar ɗa
mau, aga hya səni abər dəgur a'yi ənga kum
ənga ɗəhi, ənggər kə hya vər lari ɗa kə mai."
40 Ayukuɗa ji nana abangau, kə ji canə
nda tsa ja ənga hya ja.
41 Tsu nda vər caguli ara sə dədəgur kə
ɗa kau, ama tsu nda ənga təkəkər wu ɗəfuwa
nda, kə ji na anə nda, "Sər səm a'yi ara hyi
nga nyi ya?"

42 Kə ndə nə nyi kalfi kukubwa.
43 Kə ji dləwuri ji səmku, nanda kəl tsamə
nyi.
44 Ji na anə nda, “Sə'yar kə ngə səra yi ndər
anə hyi ar kəri pəci kəra yi tsu ənga hyi, abər
a mbari nja nyabiya səra nji tsəfəri ar kəra
yau wu dlaɗə nə lagu Musa, ənga tsəfə nə
nabi'yar ənga Zabura tsu.”
45 Kə ji məliya ndə sənbiya səra tsətsəfau wu
ndər Hyal,
46 Ji nar nda, “Abangə nga nyi tsətsəfau,
abər a ɗar tsa'a anə Kərsiti ja lari ɓwaɓwatəu,
pəci makərkura nyi ba ja hya'ari sara vir tau.
47 Ətsu wu thləmə nyi nga nju nda tətəlna
ndər Hyal anə njir duniya patə aga nda tubi
nda uya təfəbiya bikər nda. Nju nda dzəguya
sə kə wu Urshalima.
48 Nahyi ngə sakida sə'yar kau.
49 Kəja, yu nda səwa hyi səra dəɗa məliya
hyi alkawal abər ju səwa. Ama hya səkə wu
məlmə kwatahəu, kəl nji nə hyi dənama sara
dəməlmau.”

Nji Hər Yesu A Dəməlmau
(Matiwu 16:19-20; Thlər Cama'yar 1:9-11)

50 Kə ji həbiya nda a biyar ya məlmau, ndə
ma'yi ba a vu Bethlani. A ndəna, ji hya'ana
tsa ja dəməlmau kə ji fənggər nda barka.
51 Ənggəra ja vər fə barka anə nda, kə ji
təkəbiya dzə ənga nda, ji ma'yi a dəməlmau.
52 Nanda tsu ndə dzəgwa dləvə nyi, ndə
sha a vu Urshalima, nyinyau ənga huɗə
pərtəu gagaɗau.
53 Ndu shili parangə tsu wu ki Hyal nda
vər fal Hyal.

Ndəshigu Sara Wu Tsa Yahwana

Ndər Sha Aga Ndapi

1 Kadivira Hyal dzəguya duniya ndər a'yi,
ndər kə ənga Hyal nga ja, ənga tsu ndər kə
Hyal ngau.
2 A'yi ja ənga Hyal kadivira ja dzəguya
duniya.
3 Lagu nyi ngə Hyal məliya sə patəu, ma
a'yi ənga ja mai, sə a'yi kəra Hyal məliya wu
səra ji məlna mai.
4 Wu ja ngə pi, najaka pi tsu ca ngə
mbəmbəl nə nji.
5 Mbəmbəla nyi a vər mbəl wu kuthləu,
ama kuthla nyi a'yi a sən ciya mbəmbəla nyi
mai.
6 Vanyi ndə a'yi kəra Hyal səwa, thləmə nyi
ca ngə Yahwana.
7 Ji shili ar viya sakida ar kəra mbəmbəl
kau, aga patər nju nda mbərsa ənga ja lagu
nyi.
8 Naja ənga kərnyi ngə mbəmbəl kə mai,
ama ji shili ar viya sakida ar kəra mbəmbəla
nyi.
9 Mbəmbəl kəra jiri, kəra wu nə nyi
mbəmbəlkur anə kalar ndə a vər shili wu
duniya.
10 Ji shili wu duniya kəra naja ngə məliya
ənga kərnyi, ama alaga abangau, njir duniya
a'yi sənbiya nyi mai.
11 Ji shili aga 'yi'yi kəra nə nyi, ama nji nyi
a'yi dləwuri nyi mai.
12 Ama anə patər njira dləwuri nyi, njira
mbərsa ənga thləmə nyi, anə ndar ja dənama
nə ɗa wazha Hyal.
13 A'yi wazha yaya wu ndəkur mai, alaga
lagur cim nə ndəkur mai, ənga alaga lagur
ɗənga nə salkur mai, ama yaya sara ara
Hyal.
14 Ndər kau, ba ji ɗa ndapi, ba ji nggya wu
pama mən. Na'ya tsu lari kadakadarkur nyi,
kadakadarkur nə Zər Zəmə pathlə sara ara
Tada, kəra nyinyau ənga mayiwakur ba ənga
jirkur.
15 Yahwana ngə lər sakida ar kəra ja, ji
hya'ana ɗahəu, ji na, "Naja kə ngə ndəra yi
ndər ar kəra ja ar pəci kəra yi na, 'Ndəra wu
shili wu yukuɗə ɗa, naja ndiya ɗa, ara a'yi ja
kadivira nji ya ɗa.' "
16 Sara wu nyinyikur nə mayiwakur nyi
nga mən uya barka, ju lə mayiwakur nyi ar
kər ar kər.
17 Arya dlaɗə shili lagu tsa Musa, ama
mayiwakur ənga jirkur shili lagu Yesu
Kərsiti.
18 Ndə a'yi kəra saya fər li ar Hyal mai, ama
kəl Zər Hyal Zəmə pathləu, kəra a vər nggya
ənga Tada, a cabiya mənər ja Hyal.

Sakida Nə Yahwana
Ndər Məl Baɓətizəma
(Matiwu 3:1-12; Markusu 1:1-8; Luka 3:1-18)

19 Kəja sakida kəra Yahwana ləri ar pəci
kəra njira nggurəm nə Yahudiya sara wu
Urshalima səwa pubu'yar ənga njir Lawi aga
nda yiwabiya tara wa nga ja.
20 Naji nggəl ara nar nda jiri mai, ama ji
nana ar babal abər, "Nayi ngə Kərsiti mai."
21 Kə ndə yiwa nyi ndə na, "Ya, wa nga ga?
Nagə ngə Iliya ya?"
Kə ji shaɗəwa nda, ji na, "Awau, nayi ngə
mai."
Əngwar nda, "Ya, nagə ngə nabiya nyi ya?"
Kə ji shaɗəwa, "Awau."
22 Ayukuɗa nyi patəu, kə ndə na, "Wa nga
ga? Nar 'ya səra 'ya sha 'ya nda nar nyi anə
njira səwa 'ya. Mi nga gu na ar kəra kər nga?"
23 Kə Yahwana shaɗəwa nda lagu ndər
nabi Əshaya, ji na, "Nayi ngə ɗahə a vər ngga
a gwar tagəu, ja vər na, 'Hya pabəri nyi lagu
anə Thlagəu, hya məliya lagu tata'yi pir wu
mwa nyi.' "
24 Kə alenyi njir Farisi, njira nji səwa
25 yiwa nyi, "Ma nagə a'yi Kərsiti mai, ənga
nagə a'yi Iliya mai, ba nagə tsu a'yi nabiya
nyi mai, mi ngə ɗa gu məl baɓətizəma?"
26 Əngwar Yahwana, "Nayau, ya vər məl
baɓətizəma anə hyi ənga 'yimi. Ama vanyi
ndəra ndiya ɗa ənga dənama a vər shili, kəra
alaga sər mba ɓiɓi nyi nayi a'yi ɗa tsa aga ya
pəlna mai.
27 Ju sa məliya hyi baɓətizəma ənga Mambəl
Cicau ba ənga u'u."
28 Sə'yar kə patə ɗarkər wu Bethlani, a
biyar ya dəl Urdənu, vira Yahwana a vər məl
baɓətizəma ari.

Yesu Zər Gamə Nə Hyal

29 Əzəgəkura nyi ba Yahwana lari Yesu a
vər shili lagu nyi, kə ji na, "Kəja, Zər Gamə
nə Hyal, kəra həna bikə nə njir duniya!
30 Ndə kə nga ya vər ndər ar kəri ta, ta yi
na, abər 'Ndə a'yi a vər shili ayukuɗə ɗa, ama
naja dəgal a ndiya ɗa ara tsu ɗəɗəmə a'yi ja
kadivira nja ya ɗa.'
31 Nayi ənga kərɗa sayi səni nyi mai, ama
yi shili, yi sa məl baɓətizəma ənga 'yimi anə
nji aga ya cabiya nyi anə njir Izirayila."
32 Kə Yahwana ləri najaka sakida abər, "Yi
lari Mambəl a vər shida sara dəməlmau, a
papa mbəthla, ji sa ndzafau a dar kəra ja.
33 Nayi ənga kərɗa yu səni nyi mai, ama
kəl ta ndəra səwa ɗa aga sa məl baɓətizəma
ənga 'yimi nar ɗa abər, 'Ndəra gə lari Mambəl
ndzafau ar ja, naja ngu nda məl baɓətizəma
anə nji ənga Mambəl Cicau.'
34 Nayi tsu a lar yi səkə nyabiya dzə ar kəra
ja, ca ngə ɗa yi ləri sakida abər ndə kau, Zər
Hyal ngau."

Zəmbəlmaˈyar Nə Yesu Nə Tanggərma
(Matiwu 4:18-22; Markusu 1:16-20; Luka 5:2-11)

35 Əzəgəkura nyi Yahwana ənga nji məthlə sara wu pama zəmbəlma nyiˈyar ar vi ta wayu.
36 Kə Yahwana lari Yesu ja vər tərabiya, kə ji na, “Lara mau, Zər Gamə nə Hyal!”
37 Ənggəra zəmbəlmaˈyar kə məthlə nggari səra Yahwana na, kə ndə nu Yesu.
38 Ta Yesu shabiya dzau, ba ji lari nda nda a vər nu nyi, kə ji yiwa nda, “Mi nga hyu gala?”

Əngwar nda, “Rabi” kəra cabiya Maləmə ngau, “Əmani nga gu nggya?”
39 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Anda mau hya sa lari.”

A ndu saka foɗə nə wagəu, kə ndə maˈyi ndə nda lari viya nyi, ba ndə həna pəkə ənga ja.
40 Andərawusu, zaməya Simanu Biturusu, aˈyi ja pathlə wu pama nji məthlə kəra nu Yesu ayukuɗa Yahwana nana ndər ar kəra Yesu.
41 Sə tanggərma kəra Andərawusu məliya ca ngə, ji maˈyi ji nda thləwa zamə nyi Simanu, ba ji nar nyi, “A nər ˈya Ndə Cacaɗau” ndəra nju ngga ənga Kərsiti.
42 Kə ji shili ənga Simanu a shili ara Yesu.

Yesu tsamə nyi, ba ji na, “Nagə ngə Simanu zər Yahwana. Nju nda ngga ngau ənga Kefasu,” kəra ma nji shabiya ca ngə Biturusu.*

Yesu Ngga Fəlipəu Ənga Nathlaniyalu
43 Əzəgəkura nyi tsu kə Yesu biya ju maˈyi a vu Galili. Kə ji thləwa Fəlipəu, kə ji na anə nyi, “Nu ɗa.”
44 Fəlipəu sara wu Bethlesaida nga ja, məlmər Andərawusu ənga Biturusu.
45 Fəlipəu maˈyi ji nda thləwa Nathlaniyalu, kə ji na anə nyi, “A nər ˈya ndəra Musa tsəfəri sə ar kəri wu ləkakaɗə nə dlaɗau ənga nabiˈyar tsu tsəfəri, naja ngə Yesu ndər Nazəratu, zər Yusufu.”
46 Kə Nathlaniyalu yiwa ji na, “Sə tsapəu a sən biya sara wu Nazəratu ya?”

“A ndə ga sa lari ənga kərngau,” əngwar Fəlipəu.
47 Ta Yesu lari Nathlaniyalu a vər shili ara ja, kə ji na ar kəra ja, “Lara mau ndər Izirayila nə jijiri, ndəra gəra ənga nggyabiya fafati.”
48 Kə Nathlaniyalu yiwa ji na anə Yesu, “Lagu mani nga gə sən ɗa?”

Əngwar Yesu, “Ar pəci kəra gə əgya kiɗa wur martəndəm ta nga yi lar ngau, kadivira Fəlipəu dzəgwa ngga ngau.”
49 Kə Nathlaniyalu na, “Maləmə, nagə ngə Zər Hyal; nagə ngə Təl nə njir Izirayila!”
50 Yesu nar nyi anə Nathlaniyalu, “Gə mbərsa ara yi nar ngə abər yi lar ngə ar pəci kəra gə əgya kiɗa wur martəndəm ta ya? Jiri, gu nda lari səra a ndiya kau.”
51 Kə Yesu ɓəra nar nyi, “Ənga jiri nga yu na anə hyi, hyu nda lari dəməlmə a pahəri, waladiˈyar nə Hyal a vər di ənga gya ar kəra Zər Ndau.”

2

Mini Hə Dzau Wu Kana Nə Məlmə Galili
1 Ar pəci nə makərkura nyi, mini nə hə dzə aˈyi wu məlmə Kana nə ˈyiˈyir Galili. Miya Yesu aˈyi ja a ndəna.
2 Yesu əkkəˈyi zəmbəlma nyiˈyar ma nji nggəya nda a shili ar vir mini kau.
3 Ənggəra ˈyimir wur inabi kuɗau, kə miya Yesu na anə nyi, “ˈYimir wur inabir nda a kuɗəri.”
4 Yesu shaɗəwa nyi, ji na, “Ama, mi ngə nər mən wu sə ka? Pəci ɗa ma aˈyi ɗa kwatahə mai.”
5 Kə miya Yesu nar nyi anə njir təkə sər səm, “Nahya mau, kalar səra ji na anə hyi, ca nga hya məl.”
6 Ləha dzər viya nyi ha tsəka aˈyi kwa, kəra njir Yahudiya wu kəbə kwatə ci dzə əni, ənggər kəra mbərsar nda cabiya. Kalar ha nyi wu sən həri əgwa kwa kwa ənga ˈyimi.
7 Kə Yesu nar nyi anə njir təkə sər səm, “Nyanyana mə haˈyar kə patə ənga ˈyimi.” Ba ndə nyanyana nda ba ar miya.
8 Kə ji na anə nda, “Kabangəkau, gəri nya mau a nda nə tsahwaˈa.” Kə ndə gəri ndə hər nyi a nda.
9 Ta tsahwaˈa ɗahari ˈyimi hyalagə kəra sha aga ˈyimir wur inabi, naji sənbiya vira nji uya nyi sara ar mai, ama njir təkə sər səm wu səni. Kə tsahwaˈa nggar salkwanjili a ndumwar sau,
10 kə ji na anə nyi, “Kalar ndu shili ənga ˈyimir wur inabi kəra ndiya ənga məsahəu tsu kaɗəu, ayukuɗa ndə sa, ndə nyau, ba nja shili ənga kəra cacaɓəu, ama, nə ngə kau, pamə nga nyi ara nji, gə piyari kəra məsahəu kəl kabangəkau!”
11 Najakə ngə sə dədəgur nə tanggərma kəra Yesu məliya, ji məliya sə kə wu məlmə Kana nə Galili. Najakə ngə cabiya kadakadarkur nyi, ənga ji məliya zəmbəlma nyiˈyar mbərsa ənga ja.

Yesu Kədlabiya Njir Shafəli
Wu Ki Hyal Aga Ja Ɗa Cicau
(Matiwu 21:12-13; Markusu 11:15-17; Luka 19:45-46)
12 Ayukuɗa kə ngə Yesu ənga mənyi ənga zamə nyiˈyar ba ənga zəmbəlma nyiˈyar maˈyi a gyiwu Kafarnahumu. A gyina, ndə səkari nə pida ɗiyawu.

* **1:42** Səra Biturusu aga nyi ca ngə tsəka.

13 Ta pəcir lardur vəlna nə njir Yahudiya ɗa ləhəu, kə Yesu ma'yi a du Urshalima.
14 Wu huɗa ki Hyal, ba ji thləwa nja vər ɗəlna thla, ənga təmahəu ənga mbəthla 'yar aga saɗaka, ba ji thləwa alenyi nji tsu nda vər bəla bəla gənnar nda.
15 Kə Yesu ləmiya kurpə sara wu əpa, ba ji kədləbiya nda patə sara wu Ki Hyal. Ji kədləbiya təmahə əkkə'yi thla, ba ji shashabiya təmbəl bəla bəla gənnar nda a dəməlmau, ənga ji tətəlna gənnar nda.
16 Kə Yesu nar nyi anə njira vər ɗəlna mbəthla 'yar kau, "Fa'abiya mau sə'yar kə ənggau! Hya sara shabiya ki dəɗa aga sugu mai."
17 Ənggəra sə kə ɗarkər, kə zəmbəlma nyi'yar ɗəngari səra tsətsəfau, wu ləkakaɗə nə Hyal abər, "Huɗə hamə nə ki Hyal a vər mbə ɗa ənggər u'u."
18 Kə njira nggurəm nə Yahudiya yiwa Yesu, ndə na, "Ya, mi ngə sə dədəgur kəra gu sən məliya, kəra wu cabiya 'ya abər a'yi gə ənga dənama nə məliya sə'yar ka?"
19 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Hya dlana ki Hyal kau, ba ya sa hya'ana wu pida makəru."
20 Kə ndə shaɗəwa nyi, ndə na, "Nji həri fa foɗə kumunyi apə kwa a vər hər ki Hyal kau, ya, abari nga gu sən hya'ana nyi wu pida makər ka?"
21 Ama ki Hyal kəra Yesu wu ndər ar kəri kau, dza ja ngau.
22 Ayukuɗa Yesu hya'ari sara vir tau, kə zəmbəlma nyi'yar ɗəngari sə kə Yesu nar nda kau. Kə ndə dzəgwa mbərsa ənga səra tsətsəfau wu ləkakaɗə nə Hyal ənga səra Yesu nana.
23 Ar pəci kəra Yesu wu lardur nə vəlna wu Urshalima, nji gangəu mbərsa ənga ja arya sə dədəgur kəra ndu lari ji məl.
24 Ama Yesu a'yi fiyafə ənga nda mai, ara ju sənbiya nji patəu.
25 Naja a'yi wu yiwu nja lər sakida ar kəra nji anə nyi mai, arya ju sən səra wu ɗəfuwa ndapi.

3

Nikodimosu Ənga Yesu

1 Saya ɗa vanyi ndər Farisi a'yi kəra nja ngga ənga Nikodimosu, naja pathlə wu pama njira nggurəm nə Yahudiya.
2 Ji shili əgya Yesu uvu'yi, ji sa na, "Maləmə, 'yi wu səni abər nagə maləmə ngau, sara ara Hyal, arya ndər sən məliya sə'yar kə ga vər məl kə a'yi mai, kəl ndəra Hyal ənga ja."
3 Kə Yesu shaɗəwa nyi, ji na, "Yi wu nar ngau jirkura nyi, ndər sən gwu təlkur Hyal a'yi mai kəl ma nji ɓəra yabiya nyi nə məthləkura nyi."
4 Kə Nikodimosu yiwa nyi, ji na, "Lagu mani nga nja ɓəra sən yabiya ndəra a halər ka? Ja ɓəra sən sha a vu huɗa mənyi aga nja ɓəra yabiya nyi nə məthləkura nyi ya?"
5 Yesu shaɗəwa nyi, ji na, "Jiri nga yu na anə ngau, ndər sən gwu təlkur Hyal a'yi mai, kəl nji ɓəra yabiya nyi nə 'yimi ənga nə Mambəl.
6 Səra ndapi yabiya ndə ngau, ama səra Mambəl yabiya tsu mambəl ngau.
7 Ja sara ɗa sə dədəgur anə ngə mai, ara yi na, abər, 'Kəl nji ɓəra yabiya ngə nə məthləkura nyi.'
8 Yambaɗə wu sə a ndar vira ju yiwu. Gu nggari ənggəra ju sau, ama nagə wu sən nana vira ji hya'ari sara ari ənga vira ju ma'yi a ndar tsu mai. Abangə nga nyi tsu ənga ndəra nji yabiya nyi wu Mambəl."
9 Kə Nikodimosu yiwa Yesu, ji na, "Abari ngə səkə wu sən ɗa?"
10 Kə Yesu shaɗəwa nyi, ji na, "Ya, nagə maləmə dəgal ngau wu Izirayila, ama nagə wu nggabiya sə'yar kə mai ya?
11 Jiri nga yu na anə ngau, 'yi wu ndər ar kəra səra 'yi wu səni, ənga 'yi wu lər sakida ar kəra səra 'yi lari, ama alaga abangau nahyi a'yi dləwuri sakidar 'ya kə mai.
12 Ma yu ndər anə hyi ar kəra səra wu duniya, nahyi mbərsa əni mai, abari nga hyu sən nda mbərsa ma yi ndər anə hyi ar kəra səra a dəməlma?
13 Ndə a'yi kəra saya ma'yi a dəməlmə mai, kəl naja Zər Ndə kəra shida sara dəna.
14 Ənggər kəra Musa har pabau a dar wu tagə mashi ta, abangə tsu kəl nji hya'ana Zər Ndau a dar wu,
15 aga kalar ndəra mbərsa ənga ja wu uya pi gəra kuɗau."
16 "Arya Hyal ca yiwukur anə njir duniya gagaɗau, ca ngə ɗa ji ləri Zər nyi zəmə pir, aga kalar ndəra hənggəri ənga ja, naji wu tə mai, ama ju uya pi gəra kuɗau.
17 Arya Hyal a'yi səwa Zər nyi a shida wu duniya aga ja sa məlna nyi numa anə duniya mai, ama aga njir duniya a uya mbəɗau lagu nyi.
18 Kalar ndəra mbərsa ənga Zər Hyal, numa a'yi wu səm nyi mai. Ama kalar ndəra a'yi mbərsa ənga ja mai, numa a səmku nyi ri tsu kaɗə ara naji mbərsa ənga thləmər Zər Hyal kəra zəmə pir mai.
19 Kəja səra ju nda məl numa ar kəri, mbəmbəl shili wu duniya, ama njir duniya wu yiwu kuthləu a ndiya mbəmbəl ara sər məla nda ɗəmwa'yu.
20 Kalar njira wu məl sə ɗəmwa'yu, shishir dza nda wu yiwu mbəmbəl mai, ara hivər sər məla nda a biyar babal.
21 Ama njir məl səra tsa'a ndu shili ar vi mbəmbəl, aga nja lari ar babal abər səra ndu məl səra Hyal wu yiwu ngau."

Yahwana Ndər Məl Baɓətizəma Bəra Lər Sakida Ar Kəra Yesu

22 Ayukuɗa kau, kə Yesu əngа zəmbəlma nyi'yar ma'yi a ndar 'yi'yir Yahudiya. A ndəna ji nda ɓəliya sar kushu, ju məl baɓətizəma anə nji.
23 Yahwana nə nyi tsu ja vər məl baɓətizəma anə nju məlmə Ayinanu kəra ləhəu wu dzər məlmə Salimu, ara 'yimi a'yi gangəu a ndəna. Nji kəl shili nga ndu shili ju məl baɓətizəma anə nda.
24 (Səkə ɗarkər kadivira nji fuwa Yahwana wu fursəna.)
25 Kə zəmbəlma'yar nə Yahwana gu kəpal əngа vanyi ndər Yahudiya ar kəra ci dzə kəra dlaɗə nana nja məl.
26 Ndə shili əgya Yahwana, ndə sa na anə nyi, "Maləmə, ndə ta əngа gə a biyar ya dəl Urdənu ta, ndə ta gə ləri sakida ar kər ta, kəja ja vər məl baɓətizəma anə nji əngа patər nja vər sha shili ara ja."
27 Kə Yahwana shaɗəwa nda, ji na, "Ndər sən dləwuri sə a'yi mai, kəl səra Hyal nə nyi.
28 Nahyi əngа kərhyi ngə sakida ɗa arya yi na anə hyi, 'Nayi ngə Kərsiti mai, ama Hyal səwa ɗa wu mwa nyi.'
29 Ar pəcir hə dzau, kwanjili nə sal kwanjili ngau. Bazhiya sal kwanjili kəra shili ar vir hə dzə kau, kəl səkə nga ja, aga ja nggari ɗaha sal kwanjili. Ju nyi əngа huɗə pipida ma ji nggari sal kwanjili a vər ndər. Lagu kə tsu ngə huɗə pipida ɗa a nyabiyar dzau.
30 A ɗari tsa'a ja cakau, nayi tsu ya gənna dzau.
31 "Ndəra shida sara a dəməlmau, naja nga adabanga nji patəu. Patər njira wu duniya nə duniya ngau, əngа ndu ndər ar kəra sər duniya. Ndəra shida sara a dəməlmau, naja nga adabanga nji patəu.
32 Ju ləri sakida səra ji lari əngа ji nggari, alaga abangau, ndə a'yi kəra mbərsa əngа sakida nyi mai.
33 Ama kalar ndəra dləwuri sakida nyi a cabiyari abər Hyal ndə jijiri ngau.
34 Ara ndəra Hyal səwa, ndər Hyal nga ju na, arya Hyal nə nyi Mambəl nyi nyinyau.
35 Tada wu yiwu Zər nyi, ba ji fuwa patər sə wu tsa ja.
36 Kalar ndəra mbərsa əngа Zəra nyi a'yi ja əngа pi gəra kuɗau. Ndəra gəra ɓəla səra Zəra nyi nana, naji wu uya pi mai, ama Hyal wu ɗəfu əngа ja."

4

Yesu Ndər Əngа Mala Sara Samariya

1 Njir Farisi nggari abər Yesu a vər dumwa əngа uya nji, əngа məl baɓətizəma anə zəmbəlma gangəu a ndiya Yahwana.
2 Kwalaga kə a'yi Yesu əngа kərnyi nga vər məl baɓətizəma kə mai, ama zəmbəlma nyi'yar ngau.
3 Ənggəra Yesu nggari abangau, kə ji piyari 'yi'yir Yahudi ba ji ɓəra sha a vu 'yi'yir Galili.
4 Kabangəkə a mbari kəl Yesu ja tərabiya wu Samariya.
5 Kə ji dla wu vanyi məlmə wu 'yi'yir Samariya kəra nja ngga əngа Sayika. Vi kau, ləhə nga nyi a dzər vira Yakubu nə nyi anə zər nyi Yusufu.
6 Ar vi kau, məla nə Yakubu a'yi. Ar pəci kəra Yesu həɗa əngа ɓau, ba ji ɓəliya sar a miya məla nyi. Səkə ɗarkər ənggər saka kumo apə məthlə nə puci.
7 Kə vanyi mala nə Samariya shila gwa məla. Kə Yesu na anə nyi, "Usi, gər ɗa 'yimi ya təwari."
8 (Zəmbəlma nyi'yar tsu a ma'yir nda a vu huɗa məlmə aga nda vuwa ɗəl sər səm.)
9 Kə mala Samariya kə na anə Yesu, "Abari nagə ndər Yahudiya a sən yiwa 'yimi ara ya, nayi mala Samariya?" (Ara sə a'yi kəra wu daɓəri ndər Yahudiya əngа ndər Samariya mai.)*
10 Əngwar Yesu, "Maja abər gu səni sə kurthlə nə Hyal kəra ju lau, əngа ndəra na anə ngau, 'Gər ɗa 'yimi ya təwari,' gu sən yiwa nyi, ba ja nə ngə 'yimi nər lə pi."
11 Kə mala kə na, "Maləmə, kəja sər gə 'yimi a'yi ara gə mai, ya, kəja məla kə dzəgamə nga nyi, lagu mani nga gu sən gər ɗa 'yimi lə pi ka?
12 Ɗəm ya, naga ndiya dər 'ya Yakubu, ndəra labiya 'ya məla kə ya? Naja əngа kərnyi ma, ji sa 'yimi sara a gwa, əngа wazha nyi ba ma'wi nyi'yar."
13 Yesu na, "Kalar ndəra sa 'yimi kau, hili wu ɓəra nda tə nyi wayu.
14 Ama ndəra sa 'yimi kəra yu lə kau, naji wu ɓəra nggar hili mai ba'anuwa. 'Yimi kəra yu lə kau, wu nda ɗa wu ja ənggər mandəli 'yimi kəra wu huhwi sara wu dza ja kəra wu nə nyi pi gəra kuɗau."
15 Əngwar mala kau, "Maləmə, nə ɗa 'yimi kau, ara ya sara ɓəra nggari hili, əngа ya ɓəra shili ənggau ya sa gə 'yimi."
16 Kə Yesu na, "Ma'yi ga nda shili əngа sal ngau."
17 Əngwar ja, "Sal a'yi ara yi mai."
Əngwar Yesu anə nyi, "A nabiyar gə jiri ənggəra gə na abər, 'Sal a'yi ara yi mai.'
18 Arya jirkura nyi ca ngə a hər gə shili paməpamə təfu, əngа ndə kə gə əni kabangəkə kə sal ngə mai, a nabiyar gə jiri."
19 Əngwar ja, "Ndə dəgaləu, maya nggani nagə nabi ngau.
20 Əjir 'ya dləvə Hyal ar mə kau. Ama əngwar hyi njir Yahudiya wu Urshalima ngə vira nja kyaga dləvə Hyal."
21 Kə Yesu na, "Mala, mbərsa əngа səra yu na kau, arya pəci a vər shili kəra nji tsu

* **4:9** Kwalaga cala miya ha nə njir Samariya njir Yahudiya wu məl thlər əni mai.

wu nda dləvə Tada ar mə kə mai, alaga wu Urshalima mai.
22 Nahyi njir Samariya nahyi wu səni ndəra hyu dləvə mai, na'ya 'yi wu səni ndəra 'yi wu dləvau, ara mbəɗau shili sara ara njir Yahudiya.
23 Ama pəci a vər shili, pəca nyi ma a shiliri, kəra njir dləvə Tada ənga jiri wu nda dləvə nyi wu mambəl ba ənga jirkur, ara Tada wu gal culi nji kə nga dləvə nyi.
24 Hyal Mambəl ngau, njir dləvə nyi kəl nda dləvə nyi wu mambəl ba ənga wu jirkur tsu."
25 Mala kə na, "A sən yi abər Ndə Cacaɗau a vər shili ndəra nju ngga nyi ənga Kərsiti. Ma ji shili ju sa cabiya 'ya patər sau."
26 Yesu na, "Nayi ndəra vər ndər anə ngau nayi ngau."

Zəmbəlma 'yar Bəra Sha Shilara Yesu

27 Ar pəci kə ngə zəmbəlma nyi'yar sha shili, ba ɗa sə dədəgur anə nda ənggəra ndə thləwa nyi ja vər ndər ənga mala. Ama ndər sən yiwa, "Mi nga ga gal ənga mala ka?" Ənga ndər sən na anə nyi, "Mi ngə ɗa gu ndər ənga ja?" a'yi tsu mai.
28 Kə mala kə piyari təm gwa məla nyi, ba ji ma'yi a vu huɗa məlmau, ji vuwa nar nyi anə nji,
29 "Shila mau, hya sa lari ndəra nar ɗa səra yi saya məlna patəu. Abər naja ngə Kərsiti ya?"
30 Kə nji bibiya sara wu huɗa məlmau, kə ndə shili əgya Yesu.
31 Ar pəci kə ngə zəmbəlma nyi'yar a vər kədi Yesu, "Maləmə, səm sau."
32 Ama kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Sər səm a'yi ara yi kəra yu sən səm ama nahyi wu sən mai."
33 Kə zəmbəlma nyi'yar yiwa kərnda, ndə na, "Abər vanyi ndə daɓaga shili ənga sər səm anə nyi ya?"
34 Ama kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Sər səm ɗa ca ngə ya məl səra ndəra səwa ɗa wu yiwu ənga ya nyabiya thlər nyi cipəu.
35 Hyu na abər, 'A hyiri hya foɗə aga fwaha ɗa.' Ama yu na anə hyi, hya pahəna liya hyi mənahəu aga hya tsamə vu huɗa fa, ara a nər nda patə tsa'a aga gəm kabangəkau.
36 Ndər gəm fa wu uya akkəri nyi, ənga ju kaɓiya sə zəzəwa nyi, ca ngə cabiya njira ju kaɓiya aga nda uya pi gəra kuɗau. Lagu kə ngə njir thləka ənga njir gəm sər fa ndu nyabiya dzə ənga huɗə pipida aga zəməu.
37 Ənggə ngə karapə kə nyabiya dzə ənga jirkur, 'Vanyi ndə thlər nyi ca ngə thləka, vanyi ndə tsu thlər nyi ca ngə gəm.'
38 Yi səwa hyi aga hya gəm səra hyi gəra lari ɓwaɓwatə a vər thləka. Alenyi nji a lar nda ɓwaɓwatəu, nahyi tsu a uyar hyi akkəri nə thlər ɓwaɓwatər nda."

Njir Samariya Gangəu Hənggəri

39 Njir Samariya gangəu sara wu məlmə kə mbərsa ənga Yesu arya ndər mala kə kəra ji na, "Ji nar ɗa patər səra yi saya məliya."
40 Ənggəra njir Samariya shili əgya Yesu, kə ndə sa kədi nyi ja nggya əkkə'yi nda, ba ji nggya əkkə'yi nda nə pida məthləu.
41 Nji gangə tsu ɓəra mbərsa ənga Yesu arya səra ji nar nda.
42 Kə njir Samariya dzəgwa na anə mala kau, "Kabangəkau, a hənggər 'ya jiri, a'yi ara səra gə na waci mai, ama ara na'ya ma a nggar 'ya səra ji na ənga kər 'ya, ənga a dləwunggəri 'ya ndə kə naja ngə ndər mbəɗa duniya."

Yesu Mbəɗana Zər Ndə Dəgaləu

43 Ayukuɗa pida məthləu, kə Yesu piyari 'yi'yir Samariya ji ma'yi a vu 'yi'yir Galili.
44 (Arya Yesu ənga kərnyi a nanari abər, "Nabi a'yi wu uya hakər wu məlmə nyi mai.")
45 Ar pəci kəra ji vu Galili, kə njir Galili dləwuri nyi ənga huɗə zəmə ara nanda ənga kərnda a lari nda səra Yesu məlna a vu Urshalima ar pəcir lardur nə vəlna kəra nanda ma a vur nda.
46 Kə Yesu ɓəra sha a vu Kana wu Galili, vira ji shabiya 'yimi a ndu 'yimir wur inabi. A ndəna vanyi ndə dəgal nə ki təl a'yi kəra zər nyi gəra ngga a vu Kafarnahumu.
47 Ənggəra ndə kə nggari abər Yesu a dlari wu Galili sara wu Yahudi, kə ji ma'yi a ndəgya ja, ji nda kədi nyi aga ja shili wu ki nyi, ja sa mbəɗana zər nyi kəra citəu a miya tau.
48 Kə Yesu shaɗəwa nyi, ji na, "Kəl ta hyi lari mətsamə ənga sə dədəgur ara yau, ca ngə ɗa hyi mbərsa."
49 Kə ndə dəgal nə ki təl ta na anə Yesu, "Ndə dəgaləu, shili ma ma'yi a ndu ki ɗa ara zər ɗa ka sara tau."
50 Kə Yesu na anə nyi, "Ma'yi sə ngau, zər ngə kə wu tə mai." Ndə kə tsu, ba ji mbərsa ənga səra Yesu na anə nyi, ba ji ma'yi sə nyi.
51 Tsu ja ar lagu ja vər ma'yi a ndu ki, ba ji ɓə ənga njir məl thlər nyi ar lagu, kə ndə na anə nyi, "Zər ngə ta a ɗari jaməu."
52 Kə ji yiwa nda pəci kəra sə kə ɗarkər. Əngwar nda anə nyi, "Na, ənggər saka pathlə nə puci ngə gyangə kə siya nyi."
53 Kə dəya zər kə tsamə ri abər ar pəci kə ngə Yesu na anə nyi, "Ma'yi sə ngau, zər ngə kə wu tə mai." Kə ndə kə ənga njir ki nyi mbərsa ənga Yesu.
54 Najakə ngə sə dədəgur nə məthləkura nyi kəra Yesu məliya ayukuɗa ji piyari Yahudi ji shili wu Galili.

5

Yesu Mbəɗana Ndau A Miya Dəl Fa'a

1 Ayukuɗa kau, kə Yesu ma'yi a du Urshalima aga mini nə njir Yahudiya.

2 A du Urshalima tsu, vanyi dəl faˈa
aˈyi kəra nji zəwuya əngа sə ənggər dzaˈwu
paməpamə təfu. Nju ngga faˈa kə əngа miya
njir Yahudiya, Bethlesaida. Dəl faˈa kə ləhə
nga nyi a dzər miya ki kəra nju ngga əngа
Miya Ki Təmahəu.
3 Əgya kiɗa dzaˈwuˈyar kə ngə nji gəra
ngga, əngа nji ləfau, əngа nji kadal ba əngа nji
təsəkənu gangəu wu pida.
4 [Ndə wu sə kau aga nja gwazhiri ˈyimiya
nyi. Arya ga pəci ga pəci ngə waladi nə
Thlagə wu shida ja sa gwazhiri ˈyimi kau.
Ndəra a gwa tanggərma, ba ja uya jaməkur
sara ara shiləgə nyi.]
5 Ənggə tsu vanyi ndə aˈyi kəra məliya fa
makərkumunyi apə cisu əngа təsəkənu.
6 Ta Yesu lari nyi aˈyi pida, əngа tsu ju səni
abər ndə kə a ɓəliyar sar əngа təsəkənu kau,
kə Yesu na anə nyi, “Gu yiwu ga ɗa jamə ya?”
7 Kə ndə təsəkənu kə na, “Ndə dəgaləu,
nayi aˈyi əngа ndər dləwa ɗa ma nji gwazhiri
ˈyimiya nyi mai. Ma yi məl abər aga ya sən
gwa ba vanyi nda gwa a mwa ara yau.”
8 Kə Yesu na anə nyi, “Hya'ari ga həri buci
ngau, ba ga ɓə ga maˈyi.”
9 Aga zəmə ba nda nyi ɗa jaməu, kə ji həri
buci nyi ba ji ɓau.
Sə kə ɗarkər ar pəcir ɓəlsar nə njir
Yahudiya.
10 Agabangau, kə njira nggurəm nə
Yahudiya nar nyi anə ndə kəra nji məliya
jamə kau, “Əshina pəcir ɓəlsar ngau, naga
kyaga məl thlər mai, dlaɗər məna kar ngə ri
ara hə buci ngau.”
11 Kə ndə kə shaɗəwa nda, ji na, “Ndəra
məliya ɗa jamə ngə na anə ɗa, ‘Həri buci
ngau ga ɓau.’ ”
12 Kə ndə yiwa nyi, ndə na, “Wa ngə ndə
kə na anə ngau, ga hər buci ngau, ga ɓə ka?”
13 Ndə kə nji shiləgəbiya kə wu səni tara
wa ngə məliya nyi jamə kə mai, arya Yesu a
maˈyiri a vu pama dlamir nji kəra a ndəna.
14 Ayukuɗa pəci kushu, ba Yesu thləwa nyi
wu ki Hyal, ba ji na anə nyi, “Lari, a ɗar gə
jaməu. Ga piyari məl bikau ara sə ɗəmwaˈyi
a ndiya kə a sara ɗa əngа gau.”
15 Kə ndə kə maˈyi ji nda nar nyi anə njira
nggurəm nə Yahudiya abər Yesu ngə məliya
nyi jaməu.

Pi Lagu Zəra Nyi

16 Ara abangau, ba ndə dzəguya ndər pa-
patagə anə Yesu, ara ju məl səˈyar kə Pəcir
Ɓəlsar.
17 Kə Yesu na anə nda, “Dəɗa a vər məl
thlər nyi baˈanə kabangəkau, nayi tsu ya vər
məl thlər.”
18 Arya ndər kau, ngə njir Yahudiya wu
gal lagu kəra nda tsəya nyi ari. Əngwar nda,
“Aˈyi wacu ara ji ɓəlna səra dlaɗə na ar kəra
Pəcir Ɓəlsar mai, ama ara ju ngga Hyal ar
viya dənyi, lagu ta nga ju gəla kərnyi kakalə
əngа Hyal.”
19 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Əngа jiri
nga yu na anə hyi, sə aˈyi kəra Zər wu sən
məliya əngа kərnyi mai, səra ji lari Dənyi a vər
məl, ca nga ju məl. Ara kalar səra Dənyi a vər
məl, ca ngə Zər wu məl tsu.
20 Ara Tada wu yiwu Zəra nyi, ca nga ju
canə nyi kalar səra ju məl əngа kərnyi. Ba tsu
ju canə nyi səra ndiya sə ənggər kə aga ja ɗa
sə dədəgur anə hyi.
21 Ənggər kəra Tada sən hyaˈana nji tətə ja
nə nda pi, abangə tsu Zər wu sən nə nyi pi
anə kalar ndəra ju yiwu.
22 Tada wu məl numa anə nji mai, ara a nə
nyir ja dənama nə məl numa anə Zər nyi,
23 aga patər nji nda nə nyi dəgalkur anə
Zəra nyi, ənggəra ndu lə dəgalkur anə Tada.
Kalar ndəra gəra nə nyi dəgalkur anə Zəra nyi,
naja aˈyi nə nyi dəgalkur anə Dənyi kəra səwa
nyi mai.
24 “Əngа jiri nga yu na anə hyi, kalar ndəra
wu nggar ndər ɗa, kə ji mbərsa əngа ndəra
səwa ɗa, aˈyi ja əngа pi gəra kuɗau. Nju nda
məl numa anə nyi mai, ama a tərabiyar ja
sara wu tau, a ndu pi.
25 Əngа jiri nga yu na anə hyi, pəci a vər
shili, pəca nyi ma a shiliri, kəra nji tətə wu
nda nggar ɗaha Zər Hyal, njira nggari ndu
nda ɗa aˈyi əngа pi.
26 Ənggər kəra Tada ɗa thlagər pi, abangə
tsu nga ji nə nyi dənama anə Zəra nyi aga ja
ɗa thlagər pi.
27 Əngа tsu ji nə nyi dənama nə məl numa
anə kalar ndau ara naja Zər Ndau.
28 Ndər kə a sara ɗa sə dədəgur anə hyi mai,
ara pəca vər shili kəra patər njira a gu hu wu
nda nggar ɗaha ja,
29 ba nda biya. Njira məliya sə mənahəu
ndu hyaˈari əngа pi gəra kuɗau, ama njira
məliya sə ɗəmwaˈyi ndu hyaˈari ba nja məliya
nda numa.
30 Sə aˈyi kəra yu sən məliya ar kərɗa mai.
Yu thla numa ənggər kəra Hyal wu na anə ɗa.
Agabangau, numa ɗa kakalə nga nyi, arya
aˈyi səra yu yiwu nga yu məl mai, ama səra
ndəra səwa ɗa wu yiwu.

Sakida Ar Kəra Yesu

31 “Ma yi ləri sakida ar kəra kərɗa, sakida
kə aˈyi dlədləwu mai.
32 Ama vanyi ndə paməu aˈyi kəra wu lə
sakida ar kəra yau, a sən yi abər sakida nyi
jijiri nga nyi.
33 “Hyi səwa nyi nji anə Yahwana, naja, ba
ji lər hyi sakida kəra jiri.
34 Alaga abangau, aˈyi yu nggya aga
sakida nə ndapi mai. Ama yi nar hyi aban-
gau aga hya uya mbəɗau.
35 Yahwana ənggər pitəlla mbəmbəl nga
ja kəra ləri mbəmbəl nyi, nahyi tsu, kə hyi
caguli nə mbəmbəl nyi nə pəci kushu.

36 “Ama a'yi yau ənga sakida kəra ndiya
kəra Yahwana ləri ar kəra yau. Sə kəra ya vər
məl kau, sə ngau kəra dəɗa nə ɗa aga ya məl
ənga ja vər lə sakida ar kəra yau, abər dəɗa
ngə səwa ɗa.
37 Dəɗa tsu, ndəra səwa ɗa, nga vər lə
sakida ar kəra yau. Nahyi saya nggar ɗaha ja
mai, ənga tsu nahyi saya lari nyi ənga li tara
wa nga ja mai.
38 Ndər nyi tsu wu nggya wu ɗəfuwa hyi
mai, arya nahyi mbərsa ənga ndəra ji səwa
mai.
39 Nahyi kəl dumwa ənga jiga səra tsətsəfau
wu ləkakaɗə Hyal, ara hyu nggani a gwa nga
hyu uya pi gəra kuɗau. Najaka sə kəra nji
tsəfəri wu ləkakaɗə Hyal kau, nanda ngu lər
sakida ar kəra yau.
40 Ama alaga abangau, kə hyi nggəl ara
shili əgya yi aga hya sa uya pi.
41 “Nayi wu gal fal sara ara nji mai,
42 ama yu səni hyi. A'yi hyi ənga yiwu Hyal
a vu ɗəfuwa hyi mai.
43 Nayau, yi shili wu thləmər dəɗa, ama
nahyi dləwur ɗa mai, ama ma vanyi ndə shili
wu thləmər kərnyi ba hya sa dləwuri nyi.
44 Abari nga hyu sən mbərsa ma hyu dləwu
fal ara kuvwar hya, ama nahyi wu gal lagur
dləwu fal sara ara Hyal zəmə pir maya?
45 A sara hya ɗənga abər yu nda wula hyi
ara Tada mai. Ndər wula hyi a'yi, naja ngə
Musa, ndəra hyu fə ɗəfu ju nda dləwar hyi.
46 Maja abər hyi mbərsa ənga Musa, a
hənggər hyi jiri ənga yau, arya Musa tsəfəri
ar kəra yau.
47 Ama ma nahyi a'yi mbərsa ənga səra ji
tsəfəri mai, abari nga hyu sən mbərsa ənga
səra yu na?”

6

Yesu Səmənа Nji Dubu Təfu
(Matiwu 14:13-21; Markusu 6:30-44; Luka 9:10-17)

1 Ayukuɗa pəci kushu, kə Yesu tərabiya
naɗə a biyar ya dəl Galili (najakə ngə dəl
Tiberiyasu).
2 Ənggau, dlamir nji gangəu wu nu nyi arya
sə dədəgur kəra ndə lari ji məliya anə nji gəra
ngga, ənggəra ji shiləgəbiya nda.
3 Kə Yesu ma'yi a dar kəra mau, a ndəna ji
da nggya əkkə'yi zəmbəlma nyi'yar.
4 Ar pəci kə lardur nə vəlna nə njir
Yahudiya a ɗari ləhəu.
5 Ənggəra Yesu hya'anakər ba ji lari dlamir
nji gangəu a vər shili əgya ja, kə ji nar nyi anə
Fəlipəu, “Əmani nga məna sən ɗəlbiya sər səm
kəra wu sən səməna nji ka?”
6 Yesu yiwa sə kə ara Fəlipəu, aga ja dzəbiya
nyi, arya naja ənga kərnyi ju sən səra ju nda
məl.
7 Kə Fəlipəu shaɗəwa nyi, ji na, “Alaga
gənna nə ki ndər məl thlər nə zada fa* a sən
ɗəlbiya səra nji ka sən fuwa wu miya nda
mai!”
8 Kə pathlə wu pama zəmbəlma Yesu kəra
nju ngga ənga Andərawusu, zaməya Simanu
Biturusu, na anə Yesu,
9 “Kəja vanyi zər kushu ənggau ənga
macikəl lugu ɗəfə təfu ənga kalfi məthləu.
Ama mi ngə səra ju sən məliya anə nji gangə
ka?”
10 Kə Yesu na anə zəmbəlma nyi'yar, “Nar
nya mau anə nji nda nggya gya.” Ar vi
kə sar a'yi gangəu. Kə nji patə nggya gya,
gangəkura shili zhizhir nda a kari dubu təfu.
11 Kə Yesu həri macikəla nyi, kə ji usaku
Hyal, ba ji tətəkəya nyi anə njira a'yi nggya
gya patər səra ndu yiwu. Abangə tsu nga ji
məliya ənga kalfiya nyi.
12 Ayukuɗa ndə səm ndə nyau, kə ji nar nyi
anə zəmbəlma nyi'yar, “Tsəmiya mau kalar
səra hiyau ara sə a sara wir.”
13 Kə zəmbəlma nyi'yar tsətsəmiya kalar
səra hiyau wu miya nda, ba ndə nyanyana
tsəla kumo apə məthləu sara wu macikəl
lugu təfu ta.
14 Ənggəra dlamir nji lari sə dədəgur kəra
Yesu məliya, kə ndə na, “Gəra ənga kəpal, ndə
ngə nabi kəra duniya wu səkə shili nyi ta.”
15 Ta Yesu lari ndu sha lagu fə nyi aga tələr
nda, ba ji gwaɗəna nda, ba ji ma'yi sə nyi a
du mau.

Yesu Ɓau A Dar Kəra 'Yimi
(Matiwu 14:22-33; Markusu 6:45-52)

16 Ənggəra wagə ɗa, kə zəmbəlma Yesu 'yar
ma'yi a gwu dəl.
17 Kə ndə gwa gwu kwambwal aga nda
tərabiya a vu Kafarnahumu. Ar pəci kəra nda
a vir ma'yi, kə vi ɗa zəgutu, ama tsu Yesu gəra
shili əgya nda.
18 Kə dəl dzəguya kənggədə gagaɗau ara
culi yambaɗə kəra a vər sau ənga dənama.
19 Ayukuɗa ndə ɓar ɓau a ɗa nə miyal
makəru, kukuthlə ba ndə lari Yesu a vər shili
əgya kwambwalər nda, ja vər ɓau ar kəra
'yimi, ba səkə gərahəya nda gagaɗau.
20 Ama kə Yesu na anə nda, “Nayi ngau,
hya sara hivər mai.”
21 Ənggau kə ndə hənggəri aga nda dləwuri
nyi a gwu kwambwalər nda. Ənggərna kə
kwambwalər nda thləwa miya dəl vira nda
a vər nu a ndari.

Nji Biya Aga Gal Yesu

22 Ənggəra vi sa kuɗau, kə dlamir nji kəra
hiyau a biyar ya dəl tsamə ri abər kwamb-
wal zəmə kəra hiyau ca ngə zəmbəlma Yesu
'yar ma'yi a gwa, ama kə ndə tsamə ri abər
Yesu a'yi ma'yi əkkə'yi nda mai.

* **6:7** Ar viya dinari gharu məthləu.

23 Kə alenyi kwambwal'yar shili sara wu
Tiberiyasu, ndə sa ta'yi ləhəu ar vira Thlagə
səməna nji ənga macikəl kəra ji fənggəri nyi
barka.
24 Ta nji lari abər Yesu ənga zəmbəlma
nyi'yar a'yi ar vi ta mai, ba ndə gu kwamb-
wal'yar, ndə ma'yi a vu Kafarnahumu aga
vuwa gal Yesu a vuna.

Yesu Ngə Macikəl Nə Pi

25 Ənggəra ndə biya thləwa nyi a biyar ya
dəl, kə ndə na anə nyi, "Maləmə, ənuwa nga
gə shili ənga?"
26 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Ənga jiri
nga yu na anə hyi, hyu gal ɗa a'yi ara sə
dədəgur kəra hyi lari yi məliya mai, ama arya
macikəl ta hyi səm hyi nyi əni ta.
27 Hya sara həɗa a vər gal sər səm kəra wu
sən dzə mai, ama hya məl thlər nə gal sər səm
kəra gəra sən dzau, ənga tsu ju ləri pi kəra gəra
kuɗau. Naja kə ngə sər səm kəra Zər Ndau,
wu sən nər hyi. Arya naja Zər Ndau ngə Hyal
Tada nə nyi dənama nə məl abangau."
28 Kə ndə yiwa nyi, ndə na, "Mi ngə səra
Hyal wu yiwu 'ya məla?"
29 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Kəja səra
Hyal wu yiwu hya məl, hya mbərsa ənga
ndəra ji səwa."
30 Kə ndə yiwa nyi, "Mi ngə sə dədəgur
mətsamə kəra gu sən məliya aga 'ya daɓaga
lari ba 'ya hənggəri ənga ga? Mi nga gu sən
məliya?
31 Əjir 'ya səm səra nju ngga ənga mana a
gwa tagəu, ənggər kəra tsətsəfau abər, 'Ji nə
nda sər səm sara dəməlmə aga nda səm.' "
32 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Ənga jiri
nga yu na anə hyi, a'yi Musa ngə nə hyi sər
səm sara dəməlmə mai, ama dəɗa ngə nər hyi
sər səm nə jijiri sara dəməlmau.
33 Arya sər səm nə jiri nə Hyal ca ngə ndəra
shida sara dəməlmə ju lə pi anə duniya."
34 Əngwar nda anə nyi, "Maləmə, mbar
kabangəkə ga dumwa ənga lə culi najaka sər
səm anə 'ya."
35 Kə Yesu nar nda, "Nayi ngə macikəl nə
pi. Kalar ndəra shili əgya yau, naja tsu ɓəra
nggari wuɓu mai, ənga kalar ndəra hənggəri
ənga yau, naji wu ɓəra nggari hili mai.
36 Ama ənggəra yi nar hyi ta, a lar ɗar hyi,
ama alaga abangau nahyi hənggəri ənga yi
mai.
37 Patər njira Tada nə ɗa, ndu shili ara yau,
ənga kalar ndəra shili ara yau, nayi wu kədlə
nyi mai.
38 Arya yi shida sara dəməlmau, a'yi aga ya
sa məl səra yu yiwu mai, ama səra ndəra səwa
ɗa wu yiwu.
39 Səra ndəra səwa ɗa wu yiwu, ca ngə
alaga ndə zəmə a sara sa wu tsa yau, wu
njira ji nə ɗa mai, ama aga ya hya'ana nda
sara vir tau, ar pəcir kuɗiya duniya.
40 Arya səra Dəɗa wu yiwu ngau, ca ngə
kalar ndəra fər li ar Zər, ənga ji hənggəri ənga
Zəra nyi, ju uya pi gəra kuɗau, ənga tsu yu
nda hya'ana nyi sara vir tau, ar pəcir kuɗiya
duniya."
41 Kə njir Yahudiya dzəguya ngwungwuni
wu pamə ar kəra Yesu ara ji na, "Nayi ngə
macikəl kəra shida sara dəməlmau."
42 Kə ndə na, "A'yi Yesu ngə wa? Zər
Yusufu, ndəra 'yi wu səni dənyi ənga mənyi ta
wa? Ya, abari nga ju na abər, 'Yi shida sara
dəməlma'?"
43 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Piyara mau
ngwungwuni wu pama hyi.
44 Ndər sən shili əgya yi a'yi mai, kəl ma
Tada kəra səwa ɗa təɗər nyi a shili, nayi tsu
yu nda hya'ana nyi sara vir tau, ar pəcir
kuɗiya duniya.
45 Nji tsəfəri wu ləkakaɗə nə nabi'yar abər,
'Patəkura nda Hyal ngu nda highiɓə anə
nda.' Kalar ndəra səya nyi himi anə Tada
ənga ji highiɓər sə ara ja, ju shili əgya yau.
46 Ndə a'yi kəra saya lari Tada mai, kəl
ndəra hya'ari sara ara Hyal, naja ngə ndəra
saya lar Tada.
47 Jiri nga yu na anə hyi, kalar ndəra
mbərsa a'yi ja ənga pi gəra kuɗau.
48 Nayi ngə macikəl nə pi.
49 Əjiya əjir hyi səm səra nju ngga ənga
mana wu tagəu, ama ba ndə ɓəra tau.
50 Ama kəja macikəl kəra shida sara
dəməlmau, kalar ndəra səmku naji wu tə mai.
51 Nayi ngə macikəl nə pi kəra shida sara
dəməlmau. Kalar ndəra səm najaka macikəl,
ju nggya ənga pi nə ba'anuwa. Najaka
macikəl kumər dza yi ngau, kəra yu ləri aga
duniya a uya pi."
52 Kə njir Yahudiya gu kəpal gagaɗau wu
pama nda, ndu na, "Abari ngə ndə ka sən nə
mən kumər dza ja aga mənа səma?"
53 Əngwar Yesu anə nda, "Ənga jiri nga yu
na anə hyi, kəl ma hyi səm kumər dza Zər
Ndau ənga hyi təwari mashi nyi, nahyi a'yi
ənga pi wu hyi mai.
54 Kalar ndəra səmku kumər dza yau ənga
ji təwari mashi ɗa, a'yi ja ənga pi gəra kuɗau,
ənga yu nda hya'ana nyi sara vir tau, ar pəcir
kuɗiya duniya.
55 Kumər dza yi ɗəfə jijiri ngau, ənga mashi
ɗa sər sa jijiri ngau.
56 Kalar ndəra səmku kumər dza yau ənga
ju sa mashi ɗa, ju nggya wu yau ənga nayi tsu
wu ja.
57 Ənggər kəra Tada mbəmbəɗau səwa ɗa,
arya ja nga yi tsu ənga pi, agabangə kalar
ndəra fiya ɗa aga sər səm nyi, ju nda ɗa a'yi
ənga pi ba'anuwa arya yau.
58 Najakə ngə macikəl kəra shida sara
dəməlmə a'yi ənggər kəra əjiya əjir hyi'yar səm
mai. Əjiya əjir hyi ndə səm səra nju ngga ənga
mana ba ndə tau, ama kalar ndəra wu səm
najaka macikəl, a'yi ja ənga pi gəra kuɗau."

59 Yesu nana sə'yar kə patə ar pəci kəra
ja vər highiɓau wu umbwa daɓə dzə njir
Yahudiya wu Kafarnahumu.

Zəmbəlma Yesu 'Yar Gangə
Piyari Nu Nyi

60 Ənggəra ndə nggari abangau, kə gangəu
wu pama zəmbəlma nyi'yar na, "Dzadzau
ngə highiɓə kau, wa ngu sən dləwuri najaka
sa?"

61 Yesu ara ju səni wu ɗəfuwa ja abər
zəmbəlma nyi'yar a vər ngwungwuni ar kəra
highiɓə kau, kə ji na anə nda, "Highiɓə kə
ndzana huɗa hyi ya?

62 Ya, abari nga hyu nda nggari wu ɗəfuwa
hyi ma hyi lari Zər Ndau a vər sha a dar vira
ja ɗəɗəma?

63 Mambəl ngu lə pi, sə a'yi kəra kumər dzə
aga nyi mai. Ndər kəra yi nar hyi kau, nə
Mambəl ngau, ba ənga nə pi tsu.

64 Ama alaga abangau, nji a'yi kəra gəra
hənggəri." Ara tsu kaɗəu, Yesu wu səni wu
pama nda njira gəra hənggəri ənga ndəra wu
nda thləna hya ja.

65 Kə Yesu dumwa ji na anə nda, "Ca ngə
səra ɗa yi na anə hyi abər ndər sən shili əgya
yau, a'yi mai, kəl ma Dəɗa nə nda lagu."

66 Ayukuɗa highiɓə kau, kə zəmbəlma
nyi'yar gangəu sha ara ɓəra nu nyi.

67 Kə Yesu yiwa zəmbəlma nyi'yar kumo
apə məthlə kau, "Nahyi ma hyu yiwu hya
sha ara nu ɗa ya?"

68 Kə Simanu Biturusu shaɗəwa nyi, ji na,
"Thlagəu, a ndəra wa nga 'ya sən ma'ya?
Nagə ngə ndəra ənga ndər nə lə pi gəra
kuɗau.

69 A hənggəri 'ya ənga a sən 'ya abər nagə
ngə ndə Cici nə Hyal."

70 Kə Yesu shaɗəwa nyi, ji na, "A'yi yi
caɗəbiya hyi kumo apə məthlə wa? Ama
pathlə wu pama hyi shatan ngau."

71 Ju ndər kə ar kəra Yahuda zər Simanu
Isikarayoti, ara naja ngu nda thləna hya ja,
kwalaga kə, pathlə ja wu pama nanda kə
kumo apə məthlə kau.

7

Zaməya Yesu 'Yar A'yi Hənggəri
Ənga Ja Mai

1 Ayukuɗa kau, ngə Yesu ɓəra ɓəbiya ɓau
wu 'yi'yir Galili, ara naji wu yiwu ja ma'yi
a vu Yahudi mai, ara njir Yahudiya kəra a
vuna wu gal lagur tsa nyi.

2 Ama ar pəci kəra mini nə nggya wu kwa-
patə nə njir Yahudiya ɗar ləhəu,

3 kə zaməya Yesu 'yar na anə nyi, "A ɗar
tsa'a ga piyari vi kə ga ma'yi a vu Yahudi,
aga zəmbəlma ngə'yar kəra a vuna nda lari
sə dədəgur'yar kəra gu məl.

4 Ndə a'yi kəra wu yiwu nja sənbiya nyi,
ba ja nggya ar ɗəwa mai. Ta ɗa gu məl sə
dədəgur'yar kau, ga cabiya kərngau anə njir
duniya."

5 Arya alaga zamə nyi'yar ənga kərnda a'yi
hənggəri ənga ja mai.

6 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Pəcir vu ɗa
a'yi ɗa kwatahə mai, ama anə hyi kalar pəci
a sən vu hyi.

7 Njir duniya wu piyari shishir dza hyi
mai, ama nayi nga ndə piyari shishir dza
yau, ara yu nar nda sər məla nda ɗəmwa'yi
nga nyi.

8 Nahyi, ma'ya mau a ndar vir mini kau.
Nayi nəɗa nayi wu ma'yi kwatahə mai, ara
pəci ɗa a'yi nyabiya dzə mai."

9 Ayukuɗa Yesu nar nda abangau, ba ji
ɓəra səkari wu 'yi'yir Galili.

10 Ama ayukuɗa zamə nyi'yar ma'yi a
ndar vir mini, kə Yesu ma'yi tsu ama ar ɗəwa
a'yi ar babal mai.

11 Njir Yahudiya kəl gal nyi ar vir miniya
nyi, ndu yiwa, ndu na, "Əmani nga ja?"

12 Ar vir mini kau, nji kəl ndər wu pamə
ar kəra Yesu ar ɗəwa. Əngwar alenyi nji, "Ndə
mənahə nga ja."

Əngwar alenyi nji tsu, "Ndər ngguta vi nga
ja."

13 Ama ndər sən ndər ar kəra Yesu ar babal
a'yi mai, ara ndu hivər njira nggurəm nə njir
Yahudiya.

Yesu Highiɓau Ar Vir Mini

14 Ta nja vuri wu hathla mini, kə Yesu
ma'yi a gwu Ki Hyal, ji gwa mbar highiɓau.

15 Kə sə kə ɗa sə dədəgur anə njir
Yahudiya, ba ndə yiwa, "Lagu mani ngə
ndə kə highiɓər sə'yar ka, ya, kəja naji uya
highiɓə maya?"

16 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Sə'yar kə ya
vər highiɓə kau, a'yi nə kərɗa ngə mai, ama
nə ndəra səwa ɗa ngau.

17 Kalar ndəra wu yiwu ja məl səra Hyal
wu yiwu, ju nda sənbiya abər highiɓə ɗa sara
ara Hyal nga nyi shili, ama a'yi nə kərɗa mai.

18 Njira wu ndər aga kərnda, thləmə nga
ndu gal anə kərnda. Ama kalar ndəra wu
ndər aga shili ənga dləvau anə ndəra səwa nyi,
ndə jiri nga ja. Sə fati a'yi wu ja mai.

19 A'yi Musa ngə nə hyi dlaɗə wa? Ama
alaga ndə zəmə a'yi wu pama hyi kəra a vər
ɓəlari mai. Mi ngə ɗa hyu gal tsa ɗa?"

20 Əngwar nja nyi anə nyi, "Mambəl ɗəmwa
'yi pahəna liya gə ya? Wa ngu gal tsa nga?"

21 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Nayau, yi
məliya hyi sə dədəgur zəmə wacu, ya kəja
hangəkala hyi a hya'ari.

22 Musa nə hyi dlaɗau ar kəra thla pəlzha
(alaga kə a'yi naja ngə dzəguya mai, ama
əjir hyi 'yar ngau). Kwalaga abangau kəja
hya ɓəlnar dlaɗa nyi lagur thla pəlzha anə zər
Pəcir Ɓəlsar.

23 Kabangəkau, a lar hyi abər a ɗar tsa'a
nja thlana nyi pəlzha anə zər pəcir Ɓəlsar aga

nja nyabiya dlaɗə Musa ar kəra thla pəlzha. Ya, ara mi ngə ɗa hyu ɗəfu əngа yi ara yi shiləgəbiya ndə valam pəcir Ɓəlsar ara?

24 Hya piyari məl numa ga li ga li, ama hya məl numa kəra kakaləu."

Yesu Ngə Kərsiti Ya?

25 Ar pəci kə ngə njir Urshalima wu yiwa kərnda, "A'yi ndə kə nga nju gal aga tsa ta wa, əndəga?

26 Ya kəja ja ənggau ju ndər ar babal, ya nandə wu na sə anə nyi mai. Njira nggurəmər nda ya, əndəga, a hənggəri nda abər naja ngə Kərsiti ya?

27 Ama naja nə nyi mən wu səni vira ji shili sara ari, ama ar pəci kəra Kərsiti nə jiri wu nggura shili, ndər səni vira ju hya'ari sara ari a'yi mai."

28 Yesu tsu ja vər highiɓə wu ki Hyal, kə ji hya'ana ɗahəu, ji na, "Jijiri, hyu sən ɗa əngа vira yi hya'ari sara ari ya? Nayi shili ar kərɗa mai, ama ndəra səwa ɗa, ndə jijiri ngau, ama nahyi wu səni nyi mai.

29 Ama nayi yiwu səni nyi ara nayi sara ara ja nga yau əngа naja ngə səwa ɗa."

30 Ənggəra Yesu nana ndər kau, kə ndə gal lagu kəra nda sən mbar nyi. Ama ndə a'yi kəra tsəkwari nyi mai, ara pəci nyi a'yi ɗa kwatahə mai.

31 Alaga abangau, nji gangəu wu pama nda hənggəri əngа ja. Əngwar alenyi nju pama nda, "Ma Kərsiti shili ya, ju sən sa məliya sə dədəgur a ndiya kəra ndə kə a vər məl kə ya?"

32 Ta njir Farisi nggari nja vər ndər tsətsəka'a ar kəra Yesu, ba pubu dədəgal'yar əngа njir Farisi səwa gaga nə Ki Hyal aga nda nda mbar Yesu.

33 Kə Yesu nar nda, abər, "Pəcira ya daɓaga nggya əkkə'yi hyi a hyiri kushu, ba ya dzəgwa sha a ndəgya ndəra səwa ɗa a shili.

34 Hyu nda gal ɗa, ama nahyi wu sən nər ɗa mai, əngа vira yu ma'yi a ndari nahyi wu sən ma'yi a ndəna mai."

35 Kə njir Yahudiya na wu pama nda, "Nəma ngə ndə kə wu yiwu ja ma'ya, kəra mən gəra nda lari nyi ka? Ju yiwu ja ma'yi a ndar 'yi'yi njir Gərikəu vira njir Yahudiya tətəlnakər a ndar ya? Aga tara ba ja nda highiɓə anə nda ya?

36 Mi ngə ɗənga nyi əngа ndər ka, 'Hyu nda gal ɗa, ama nahyi wu nər ɗa mai,' əngа 'Vira yu nda ma'yi a ndari, nahyi wu sən shili ari maya'?"

Yesu Ngə Mandəli Nə Lə Pi

37 Ar jomər ndəla pəcir mini, kəra naja ngə pəci kəra ndiya əngа dəgaləu, Yesu hya'ari ji hya'ana ɗahəu, ji na, "Ma ndəra wu nggari hili, bəgə ja shili ja sa təwari 'yimi ara yau.

38 Kalar ndəra hənggəri əngа yau, ənggər kəra nji tsəfəri wu ləkakaɗə Hyal, abər sara wu ta ja ngə mandəli 'yimir pi wu nda ndəla."

39 Ar pəci kəra ja vər ndər ar kəra mandəli nə lə pi kau, Mambəl Cici nga ja vər ndər ar kəri, Mambəl Cici kəra njira mbərsa wu nda dləwuri. Ar pəci kə Mambəl Cici a'yi shili kwatahə mai ara tsu kadakadarkur Yesu gəra cabiya dzau.

40 Ənggəra nji nggari ndər Yesu, ba alenyi nji na, "Jijiri ndə kə naja ngə nabi ta məna vir səkə ta."

41 Alenyi nji tsu wu na, "Ndə kə naja ngə Kərsiti." Əngwar alenyi nji tsu, "Lagu mani ngə Kərsiti a sən shili sara wu Galili ya?

42 Ləkakaɗə Hyal kəra tsətsəfə a'yi nar mən abər Kərsiti wu nda biya sara wu culi gə Dawuda wa? Əngа a'yi ji nar mən abər sara wu məlmə Bayitalahami nga ju biya, məlmə kəra Dawuda nggya a gwa gwa wa?"

43 Kə miya nja nyi təkəbiya dzə arya Yesu.

44 Alenyi nji ma ndu yiwu nda mbar nyi, ama ndə a'yi fər tsi ar dza ja mai.

Ghar Hənggəri Nə Njir Yahudiya

45 Ayukuɗa nyi, kə njir ɓəla ki Hyal sha a ndəgya pubu dədəgal'yar əngа njir Farisi, njira səwa nda, ka yiwa nda, ndə na, "Mi ngə ɗa nahyi shili əngа ja maya?"

46 Kə njir ɓəla ki Hyal shaɗəwa nda, ndə na, "Ndə a'yi kəra saya ndərbiya ndər ənggər ndə kə mai!"

47 Kə njir Farisi nar nyi anə njir ɓəla ki Hyal, "Patə əkkə'yi nahyi tsu nga ji nggutana kə ya?

48 A lar hyi njira nggurəm əngа njir Farisi kəra hənggəri əngа ja ya? Awau!

49 Ama daɓər nji kəra gəra sən sə ar kəra dlaɗə Musa, Hyal a shi'wuna ndar ja."

50 Nikodimosu, ndəra shili əgya Yesu tsu kaɗəu əngа tsu pathlə ja wu pama nda, yiwa,

51 "Mi ngə dlaɗər mən na, a'yi kəl nji nggari wu miya ndəra nju vazau, səra ji məliya divira nja dzəgwa məlna nyi numa wa?"

52 Əngwar nda anə nyi, "Nagə ma ndər Galili ya? Tsambiya a vu ləkakaɗə nə Hyal, ba ga lari abər nabi a'yi kəra dla sara wu Galili mai."

53 Kə kalar ndə ma'yi a ndu ki nyi.

8

1 Yesu ma'yi a dar mə nə wur Zayitunu.

2 Kaɗə əmudlau kə Yesu ɓəra ma'yi a gwu ki Hyal. Nji gangə kaɓau a shili ara ja. A guna ba ji gwa uya vir nggya, ji dzəgwa highiɓə anə nji.

3 Kə maləmə dlaɗə'yar əngа njir Farisi shili əngа mala kəra nji mbari nyi a vər məl səsukur. Ndə sa ta'yina nyi wu hada nda.

4 Kə ndə na anə Yesu, "Maləmə, mala kau, 'yi mbar nyi a vər məl səsukur.

5 Wu dlaɗau, Musa nar ˈya, abər ˈya tsəya
culi mala kə ənga tsəka vavaka. Mi nga gə na
nə nga?”
6 Ndu məl thlər ənga najaka yiwa sə aga
nda nggəya nyi ləbam. Ndu yiwu aga nda uya
lagu kəra nda sən vazəya nyi ari.
Ama kə Yesu uzha gya, ba ji mbari tsəfə sə
ənga tsa ja a gyiwu ˈyi.
7 Ənggəra ndə dumwa ənga yiwa Yesu, ba ji
hyaˈari ji na anə nda, “Ma ndə aˈyi kəra gəra
ənga bikau wu pama hyi, bəgə ja dzəguya
vaka nyi ənga tsəka.”
8 Kə Yesu ɓəra uzha gya, ba ji ɓəra dumwa
ənga tsəfə sə a gyiwu ˈyi.
9 Ənggəra ndə nggari abangau, ba ndə
dzəguya maˈyi zəmə zəməu, mbari ar njira
nggurəm baˈanə nji kukushu. Ənggau, ba
ndə piyari Yesu zhizhi nyi ənga mala kə taˈyu
wu mwa nyi a ndəna.
10 Kə Yesu hyaˈari aˈyi taˈyau, kə ji yiwa
nyi, ji na, “Mala, əmani nga nda? Ndə aˈyi
kəra məliya ngə numa wa?”
11 Kə ji shaɗəwa nyi, ji na, “Maləmə ndə aˈyi
mai.”
Kə Yesu na anə nyi, “Alaga nayi ma sə aˈyi
yu na anə ngə mai. Maˈyi sə ngau, ama ga
sara dumwa ənga məl bikə mai.”

Yesu Ngə Mbəmbəl Nə Duniya

12 Ar pəci kəra Yesu ɓəra ndər anə nja
nyi, kə ji na, “Nayi ngə mbəmbəl nə duniya.
Kalar ndəra wu nu ɗa, naji wu ɓə wu kuthlə
mai, ama ju uya mbəmbəl nə pi.”
13 Kə njir Farisi nar nyi anə Yesu, “Gə wu
lə sakida ar kəra kərngau, sakida ngau a sən
ɗa ənga jiri mai.”
14 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Alaga yi lər
sakida ar kəra kərɗa, sakida ɗa jiri nga nyi,
ara yu səni vira yi hyaˈari sara ndari ənga
vira yu maˈyi a ndari. Ama nahyi wu səni
vira yi shili sara ndari ənga vira yu maˈyi a
ndari mai.
15 Numar hyi nə ndəndəkur, ama nə ɗa aˈyi
abangə mai.
16 Ama alaga yu məl numa, numa ɗa jiri
nga nyi, ara nayi aˈyi zhizhi ɗa mai, ama
ndəra səwa ɗa aˈyi ja ənga yau.
17 Əngwar dlaɗər hyi, ma nji məthlə lər
sakida ar kəra sau, sa nyi a ɗari jiri.
18 Yu lə sakida ar kəra kərɗa. Dəɗa kəra
səwa ɗa tsu naja ngə nə məthləkura nyi.”
19 Kə ndə yiwa nyi, ndə na, “Əmani ngə
dənga?”
Əngwar Yesu anə nda, “Nahyu sən ɗa ənga
Dəɗa mai, maja abər hyu sən ɗa, a sənər hyi
Dəɗa tsu.”
20 Yesu nana ndər kə ar pəci kəra ja vər
highiɓau a vu ki Hyal ləhəu ar vir ɗəwa gənna
kəra nji tsəmiya ari. Ndə aˈyi kəra mbari nyi
tsu mai ara pəci nyi aˈyi ɗa kwatahə mai.
21 Kə Yesu ɓəra na anə nda, “Kəja yu maˈyi
sə ɗa, ənga hyu nda gal ɗa, ba hya tə wu bikər
hyi. Vira yu maˈyi a ndari, nahyi wu sən
ndari mai.”
22 Ba sə kə məliya njira nggurəm nə
Yahudiya wu yiwa kərnda, “Ju nda tsəya
kərnyi ya? Ca ngə məliya ju na, ‘Vira yu maˈyi
a ndari nahyi wu sən nda mai kə ya’?”
23 Ama kə Yesu ɓəra dumwa, ji na,
“Nahyi sara gyiwu ˈyi ngau, nayi tsu sara
a dəməlmau. Nahyi nə duniya ngau, ama
nayi aˈyi nə duniya mai.
24 Ca ngə səra ɗa yi na anə hyi, hyu nda
tə wu bikər hyi. Ara ma nahyi aˈyi hənggəri
ənga səra yi na ar kəra kərɗa kə mai, ənga jiri
hyu nda tə wu bikər hyi.”
25 Kə ndə yiwa nyi, “Wa nga ga?”
Əngwar Yesu anə nda, “Kakalə ənggər kəra
yi nar hyi tsu kaɗə ta.”
26 Sə aˈyi gangəu kəra yu sən na ar kəra hyi
nə məl numa. Yu nar nyi anə nji səra ndəra
səwa ɗa wu na anə ɗa zhizhi nyi, ənga tsu səra
ju na jiri nga nyi.
27 Nandə nggabiya abər ar kəra Dənyi nga
ju ndər anə nda mai.
28 Ca ngə səra məliya Yesu nar nda, abər,
“Ar pəci kəra hyu nda hari Zər Ndau a di,
ar pəci ta nga hyu nda nggabiya abər nayi
ndəra yu na, nayi ngau. Nayi tsu yu məl
sə kərɗa mai, ama yu highiɓə səra Dəɗa
highiɓər ɗa.
29 Ndəra səwa ɗa aˈyi ja ənga yau, naji pi-
yari ɗa zhizhi ɗa mai, ara cumu yu məl səra
wu pina huɗa ja.”
30 Ar pəci kəra Yesu nana səˈyar kau, nji
gangəu hənggəri ənga ja.

Jirkur Kəra Wu Məliya Ndə Kambau

31 Kə Yesu nar nyi anə njir Yahudiya kəra
hənggəri ənga ja, “Ma hyi dumwa ənga səɓə
highiɓə ɗa ənga jiri, nahyi ngə zəmbəlma
ɗaˈyar nə jijiri.
32 Hyu nda sənbiya jiri, jira nyi tsu wu nda
pəlna hyi.”
33 Kə ndə shaɗəwa nyi, ndə na, “Naˈya culi
gə Ibrahimu ngau, naˈya sara vər ɗa mafa
ndə mai. Ya, mi ngə ɗa gu na, ba nja pəlna
ˈya?”
34 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Jijiri nga yu
na anə hyi, kalar ndər məl bikau, mafa bikə
nga ja.
35 Mafa aˈyi wu sən ɗa zər ki parangə mai,
ama zər kəra nji ya wu ki, zər kiya nyi nga ja
baˈanuwa.
36 Ma sən ɗa ba Zəra nyi pəlna hyi, a ɗar hyi
pəpəl ənga jiri.
37 Wu sən yi abər nahyi culi gə Ibrahimu
ngau, ama kəja hyu gal lagur tsa ɗa, ara vir
fiya ndər ɗa aˈyi wu ɗəfuwa hyi mai.
38 Yu na anə hyi səra yi lari ara Dəɗa, ama
nahyi, hyu məl səra hyi nggari ara dərhyi.”
39 Kə ndə shaɗəwa nyi, ndə na, “Ibrahimu
ngə dərˈya.”

Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, “Maja abər wazha Ibrahimu nga hyi, a mələr hyi səra Ibrahimu məlna.
40 Nayi ndə ngau, ndər na səra jiri kəra yu nggari sara ara Hyal, ama kəja hyu yiwu hya tsəya ɗa. Ya, kəja Ibrahimu a'yi məl culi sə ənggər kə mai.
41 Səra dərhyi məlna ca nga hya vər məl.”
Ama kə njir Yahudiya na, “Na'ya a'yi wazha mandzagwa mai, tada kəra ara 'ya Hyal nga kərnyi wacu.”

Wazha Shatan

42 Əngwar Yesu anə nda, “Maja abər Hyal ngə dərhyi, hyu cabiya ɗa yiwukur, ara yi shili sara ara Hyal. Ya kəja yi ənggau, nayi shili ar kərɗa mai, ama naja ngə səwa ɗa.
43 Ara mi nga hyi gəra nggabiya ndər ɗa? Ara nahyi a'yi wu nggari səra yu na mai.
44 Nahyi nə dərhyi shatan ngau, ənga hyu yiwu hya məl səra dərhyi wu yiwu. Tsu mudlau naja ndər tsa ndə nga ja, ənga naji wu səɓə jiri mai, arya jiri a'yi wu ja mai. Ar pəci kəra ji thlar fati, miya gə nda nga ji nana, ara naja ndər thla fati ngau, ənga dəya fati.
45 Ama ara ma yi nar hyi jiri, nahyi wu hənggəri ənga yi mai!
46 Wu pama hyi ya, wa ndəra wu sən vazəya ɗa ənga bika? Ma yi nar hyi jiri, mi ngu ɗa nahyi wu hənggəri ənga yi maya?
47 Kalar ndəra nə Hyal ngau, ju səhimi səra Hyal wu na. Səra ɗa nahyi wu səhimi nyi mai, ara nahyi a'yi nə Hyal mai.”

Yesu Dəgal A Mwara Ibrahimu

48 Njir Yahudiya shaɗəwa nyi, ndə na, “A'yi jiri ənga 'ya, ənggəra 'yi na abər nagə ndər Samariya kəra nyinyau ənga mambəl ɗəmwa 'yi wa?”
49 Əngwar Yesu anə nda, “Nayi a'yi yi ənga mambəl ɗəmwa'yi mai. Yu ha kəra Dəɗa, ama nahyi wu ha kəra yi mai.
50 Nayi ngu gal fal anə kərɗa mai, ama ndə a'yi kəra wu gal anə ɗa, naja ngə ndər məl numa.
51 Jijiri ənga yu na anə hyi, ma ndəra səɓiya ndər ɗa, naji wu tə mai.”
52 Ar kəra ndər kau, əngwar njir Yahudiya anə nyi, “Kabangəkə ja, a sən 'ya abər nagə a'yi gə ənga mambəl ɗəmwa 'yu! Ibrahimu ənga kərnyi a təri ja ba nabi'yar paməpamə tsu, ama əngwar gau, ‘Kalar ndəra wu hənggəri ənga ndər ɗa naji wu tə mai.’
53 Naga ndiya dər'ya Ibrahimu ya? Naja ma a tər ja ənga tsu abangau ngə nabi'yar. Ma gə nggani wa nga ga?”
54 Əngwar Yesu, “Ma yu lə kadakadarkur anə kərɗa, kadakadarkur ɗa a'yi ar viya vanyi sə mai. Dəɗa, kəra hyu na abər Hyalər hyi ngau, naja ngu lə kadakadarkur anə ɗa.
55 Kwalaga kə nahyi wu sən nyi mai kau, nayau, yu sən nyi. Ma yi na, nayi wu sən nyi mai, a ɗar yi ndər thla fati ənggər nahyi. Ama nayau, yu sən nyi ənga yu ɓələr ndər nyi.
56 Dərhyi Ibrahimu a cagulir ja gagaɗau aga ja lari pəci ɗa, a lar ja ənga huɗə pipida gagaɗau.”
57 Əngwar njir Yahudiya anə nyi, “Nagə ndəra gəra kar fa təfukumunyi, gu na abər a lar gə Ibrahimu ya?”
58 Əngwar Yesu, “Jijiri nga yu na anə hyi, kadivira nja ya Ibrahimu a'yi yau.”
59 Ənggəra ndə nggar ndər kau, ba ndə ɗəɗəməri tsəka ndu yiwu nda vavakəya nyi, ama kə Yesu gwaɗənakər. Ba ji biya sara wu ki Hyal.

9

Yesu Pahəna Liya Ndəra Nji Yabiya Ləfau

1 Ənggəra Yesu a vər tərabiya, kə ji lari vanyi ndə kəra nji yabiya nyi ləfau.
2 Kə zəmbəlma nyi'yar yiwa nyi, “Maləmə, bikə wa ngə məliya nji yabiya ndə kə ləfa? Bikə nyi əndəga nə njir ya nyi ya?”
3 Kə Yesu shaɗəwa nda, “A'yi bikə nyi mai ənga a'yi bikə njir ya nyi tsu mai, ama sə kə ɗarkər aga dənama nə Hyal a cabiya kər wu nggyabiya nyi.
4 A ɗari tsa'a məna dumwa ənga məl thlər nə ndəra səwa ɗa, ma tsu puci, ara vu'yi wu shili, kəra ndə a'yi kəra sən məl thlər mai.
5 Ma tsu yi a'yi wu duniya, nayi ngə mbəmbəl nə duniya.”
6 Ayukuɗa ji nana abangau, kə ji təfər tuli a gyiwu 'yi, ba ji dzəguri 'yi'ya nyi, ba ji təɓəri, ji ɓəsiya ar liya nda nyi.
7 Əngwar ja anə nda nyi, “Ma'yi ga gwa cina bama gau a gu fa'a Səliwamu.” (Ca ngə Səsau). Kə ndə kə ma'yi ji gwa cina bama ja, kə ji sha shili ju lar sau.
8 Kə təwul nyi'yar ənga njira tsəliya lari nyi a vər kədi ɗəɗəməu, na, “A'yi ndə kə ngu nggya ənggau, ju kədi ta wa?”
9 Əngwar alenyi nji, “Naja ngau.”
Əngwar alenyi nji tsu, “Awau, ndər pa nyi ngau.”
Ama, naja ənga kərnyi dumwa ənga na, “Nayi ngau pakatəu!”
10 Kə ndə yiwa nyi, ndə na, “Ya, lagu mani ngə liya gə kə paha?”
11 Əngwar ja, “Ndə kə nju ngga ənga Yesu kau, ngə dzəgur 'yi'yi ənga tuli, kə ji ɓəsiya ar liya yau. Kə ji na anə ɗa, ‘Ma'yi a gu fa'a Səliwamu ga gwa cina bama gau.’ Ba yi ma'yi, yi gwa cina bama, ba yi lar sau.”
12 Əngwar nda anə nyi, “Əmani ngə ndə ka?”
Əngwar ja, “Nayi wu səni mai.”

Njir Farisi Yiwabiya Lagu Kəra Ndə Kə Uya Lar Sau

13 Kə ndə həri ndəra nji yabiya ləfə ta a
ndəra njir Farisi.
14 Arya pəcir Ɓəlsar ngə Yesu təfər tuli kəra
ji dzəgur ˈyiˈyi əni, kə ji pahəna liya ndə kau.
15 Agabangau, kə njir Farisi tsu yiwa nyi,
lagu kəra ji uya, ju lar sau. Əngwar ja anə
nda, “Ji ɓəsiya tsəkwaɓə kəra ji dzəguri ar liya
yau. Yi maˈyi yi gwa cina bama yau, ba yi lar
sau.”
16 Əngwar alenyi njir Farisi, “Ndə kə aˈyi
sara ara Hyal mai, arya naji wu ɓəla pəcir
Ɓəlsar mai.”
Ama alenyi nju na, “Abari ngə ndər bikau
a sən məliya najaka sə dədəgura?” Kə ndə
təkəbiya dzau.
17 Kə ndə ɓəra shabiya dzə a ndəgya ndə
ləfə ta, ndə na, “Mi səra gu na ar kəra ndə ka,
kəja liya gə nga ji pahəna?”
Əngwar nda nyi, “Naja nabi ngau.”
18 Njira nggurəm nə Yahudiya, aˈyi
hənggəri abər ndə kə ɗəɗəmə ləfə nga ja mai,
kəl ta ndə səwa nja nggar nda njir ya nyi.
19 Ndə sa yiwa nda, “Zər hyi ngə ndə kə ya?
Naja nga hyi na nji ya nyi ləfə ta ya? Ya, lagu
mani nga ju lar sə kabangəkə ka?”
20 Əngwar njir ya nyi anə nda, “ˈYi wu səni
abər zər ˈya ngau, ləfə nga nji ya nyi.
21 Ama ənggəra ju lar sə kabangəkau, ənga
tara wa ngə pahəna liya ja, naˈyu səni mai.
Yiwa nya mau, fa nyi a kari aga ja ndər ənga
kərnyi.”
22 Njir ya nyi ndər abangau ara hivər njira
nggurəm nə Yahudiya, ara ndə mbiya miya
abər kalar ndəra hənggəri abər Yesu ngə
Kərsiti, ba nja kədləbiya nyi sara wu vir daɓə
dzə njir Yahudiya.
23 Ca ngə səra ɗa njir ya nyi na, “Fa nyi a
kari, hya yiwa nyi.”
24 Kə ndə ɓəra ngga ndəra nji yabiya ləfau
nə məthləkura nyi, ndə na anə nyi, “Nana
səra jiri wu mwar Hyal. Naˈya ˈyi wu səni
abər ndə kau, ndər bikə ngau.”
25 Kə ji shaɗəwa, ji na, “Tara ndər bikə nga
ja ənga ndər bikə nga ja mai, nayi wu səni
mai. Səra yu səni ca ngə ɗəɗəmə ləfə nga yau,
ama kabangəkə yu lar sau.”
26 Kə ndə ɓəra yiwa nyi, ndə na, “Mi nga
ji məliya nga? Lagu mani nga ji pahəna liya
ga?”
27 Kə ji shaɗəwa nda, ji na, “A nar hyir yi
tsu kaɗəu, ama nahyi səhimi mai. Mi ngə
ɗa hyu ɓəra yiwa ɗa? Hyu yiwu hya ɗa
zəmbəlma nyiˈyar ətsu ya?”
28 Kə ndə nggənggəlna nyi, ndə na, “Nagə
ngə zəmbəlma nyi sə ngau, ama naˈya
zəmbəlma Musa ngaˈya.
29 Wu sən ˈya abər Hyal ndər ənga Musa,
ama ndə kau, naˈyu səni vira ji shili sara
ndari mai.”
30 Kə ji shaɗəwa nda, ji na, “Kəja mə sə
dədəgur ja! Nahyi səni vira ji shili sara ndari
mai, ama kəja ja pahənar liya yau!
31 Namən wu səni abər Hyal aˈyi wu nggari
kədi nə njir bikə mai. Ama ju səhimi kədi nə
njira wu dləvə nyi ənga ndu məl səra ju yiwu
nda məl.
32 Mbar dzəgwar duniya, ndə aˈyi kəra saya
nggari abər nji pahəna liya ndəra nji ya nyi
ləfə mai.
33 Ma ndə kə aˈyi sara ara Hyal mai, sə aˈyi
ju sən məliya mai.”
34 Kə ndə shaɗəwa nyi, ndə na, “Nagə
ndəra nji yabiya wu bikau, gu yiwu ga
highiɓau anə ˈya?” Ba ndə kədləbiya nyi
a biya sara wu umbwa daɓə dzə njir
Yahudiya.

Ləfəkur Nə Mambəl

35 Yesu nggari abər ndə kədləbiya nda nyi a
biya. Ba ji thləwa nyi, ji yiwa nyi, “A hənggər
gə ənga Zər Ndə ya?”
36 Əngwar nda nyi anə nyi, “Wa nga ja,
Maləmə? Nar ɗa aga ya hənggər ənga ja.”
37 Kə Yesu shaɗəwa nyi, “A lar nyir gau,
naja nga vər ndər ənga gə kau.”
38 Kə ndə kə na, “Thlagəu, a hənggər yau,”
ba ji dləvə nyi.
39 Əngwar Yesu anə nyi, “Aga numa nga yi
shili wu duniya, aga njira ləfau nda lar sau
ənga njira wu nggani ndu lar sə tsu nda ɗa
ləfau.”
40 Ənggəra alenyi njir Farisi kəra ənga ja
nggari abangau, kə ndə na anə nyi, “Mi? Gu
yiwu ga na abər naˈya ma, nji ləfə ya?”
41 Əngwar Yesu anə nda, “Maja abər ləfə
nga hyi wacu, nahyi aˈyi ənga bikə mai. Ama
ta hyi na abər hyu lar sau, ca ngə ɗa bikər hyi
a nggyari ənga hyi.

10

Karapau Ar Kəra Ndər Ɓəla
Ənga Dləma Təmahəu

1 “Jiri nga yu na anə hyi, kalar ndəra aˈyi
vu dləma lagu miyar gwa nyi mai, ama ji vu
lagu ya dləma, naja ndər həl ngau ənga ndər
ɗa lagu.
2 Ndəra vu lagu miyar gwa nə dləma, naja
ngə ndər ɓəla təmahəu.
3 Ndər ɓəla dləma wu pahəna nyi miyar
gwa nə dləma, ba ja vwau. Təmahə tsu
ndu səya nyi himi. Ju ngga təmahə nyi ənga
thləmər nda, ba ja ləbiya nda a biya.
4 Ayukuɗa ji faˈabiya təmahə nyi a biya
patəu, ba ja maˈyi a dumwar nda, ba təmahə
nyi a nu nyi ara ndu sən ɗaha ja.
5 Ama nandə wu nu məthləpi mai, kəl
ma, nda hwi ara ja, ara nandə wu sən ɗaha
məthləpi mai.”
6 Yesu nar nda najaka karapau, ama
nandə nggabiya səra ju na anə nda mai.

Yesu Ndər Ɓəla Mənahəu

7 Agabangau, kə Yesu ɓəra na anə nda, “Yi
wu nar hyi jirkura nyi, nayi ngə miya lagu
vu dləma təmahəu.

8 Patər njira dla divira yi shili, njir həl ənga
njir ɗa lagu ngau, ama təmahə a'yi səya nda
himi mai.
9 Nayi ngə miya lagu vu dləma, kalar ndəra
vu lagu ɗa ju uya mbəɗau. Ju vwau ənga ju
biya, ba ja biya uya vir səm sər səm.
10 Ndər həl wu shili wacu aga sa həl ənga
sa tsa ba aga sa ndza sau. Ama nayi yi shili
aga nda uya pi, pi kəra nyinyi gagaɗau.
11 "Nayi ngə ndər ɓəla kəra mənahəu. Ndər
ɓəla kəra mənahəu wu lər piya ja arya təmahə
nyi.
12 Ndəra nji həri aga ɓəla, naja a'yi thlagər
təmahə mai. Ma ji lari ufwar vuwa a vər
shili, ba ja hwinakər ja piyari nda. Ba ufwar
vuwa kakathlər təmahəu ba ja tətəlna kəra
nda.
13 Ndəra nji hər kau, ju hwinakər ara
təmahə a'yi nə nyi mai, ənga tsu dza'wu nyi
a'yi ənga nda mai.
14 "Nayi ngə ndər ɓəla kəra mənahəu, yu
sən təmahə ɗa ənga təmahə ɗa wu sən ɗa tsu.
15 Kakalə ənggər kəra Dəɗa wu sən ɗa, nayi
tsu yu sən Dəɗa. Nayi tsu yu ləri piya yau,
arya təmahə ɗa.
16 A'yi yi ənga alenyi təmahə kəra a'yi nda
wu dləma kə mai. Kəl ya shili ənga nda tsu.
Nanda ma ndu nda səhimi səra yu na, ənga
ndu ɗa tsəkə'yi zəməu ənga ndər ɓəla zəmə
pir.
17 Səra ɗa Dəɗa wu yiwu ɗa ngau, ara yu
lər piya yau, aga ya ɓəra shabiya nyi a shili
wayu.
18 Ndər sən həbiya piya yi a'yi mai, kəl nayi
nga sən lər sə ɗa. Dənama nə ləri ənga shabiya
nyi a shili a'yi ara yau. Dlaɗə kəra Dəɗa ləri
anə ɗa ngau."
19 Arya ndər kə ngə njir Yahudiya ɓəra
təkəbiya dzə wayu.
20 Nji gangəu wu pama nda wu na, abər,
"Naja ənga mambəl ɗəmwa 'yu, ənga ju
thləkau. Mi ngə ɗa hyu səya nyi himiya?"
21 Ama əngwar alenyi nji, "Ndər kə a'yi
ndər nə ndəra ənga mambəl ɗəmwa 'yi ngə
mai. Ndəra ənga mambəl ɗəmwa 'yi a sən
pahəna liya ndə ləfə ya?"

Njir Yahudiya Nggəl Ara Hənggəri Ənga Yesu

22 Kə pəcir mini nə fə barka ar kəra Ki Hyal
shili, a vu Urshalima. Ar pəcir fwahəu ngə
səkə ɗarkər.
23 A gwu Ki Hyal kau, Yesu a vər ɓəɓau ar
vira nju ngga ənga dalaɓagəu nə Solomanu.
24 Kə njir Yahudiya kəra zəwari nyi na,
"Ba'anuwa nga gu piyari 'ya wu kuthla? Ma
nagə ngə Kərsiti nar 'ya ar babal."
25 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, "A nar hyir
yau, ama nahyi hənggər nə mai. Sə dədəgur
kəra ya vər məl wu thləmər Dəɗa nga vər
ndər ar kəra yau.
26 Ama nahyi hənggər əni mai ara nahyi
a'yi hyi təmahə ɗa mai.
27 Təmahə ɗa ndu səhimi ɗaha yau. Yu sən
nda ənga ndu nu ɗa.
28 Yu nə nda pi gəra kuɗau, ənga nandə wu
sa mai. Ndər sən mbəliya nda sara wu tsa yi
a'yi tsu mai.
29 Dəɗa kəra nə ɗa nda a ndiyar kalar ndə
ənga dəgaləu. Ndər sən mbəliya nda sara wu
tsa ja a'yi mai.
30 Nayi ənga Dəɗa nji zəmə nga 'ya."
31 Kə njir Yahudiya ɓəra fa'ari tsəka aga
nda tsəya nyi ənga tsəka vavaka.
32 Kə Yesu na anə nda, "A canə hyir yi sə
dədəgur gangə gagaɗau sara ara Dəɗa, arya
mani wu pama nda nga hyu gal tsa ɗa ənga
tsəka vavaka ka?"
33 Əngwar njir Yahudiya anə nyi, "Na'yu
gal tsa ngau ənga tsəka vavaka arya sə
mənahəu kəra gə məlna kə mai, ama arya
ndər nə diɗa Hyal kəra gu na. Nagə ndə ngə
wacu, ama gu yiwu ga kakalər kərngau ənga
Hyal."
34 Yesu shaɗəwa nda, ji na, "A'yi tsətsəfə
nga nyi wu dlaɗər hyi, abər Hyal na, 'Nayi
na, nahyi hyal'yar ngə' wa?
35 Wu sən mən abər ndər tsətsəfə nə Hyal
wu thla fati mai. Ma Thlagə na abər njira
dləwuri ndər nyi 'hyal'yar nga nda,'
36 ara mi nga hyu ɗa ɗa abər yi ndər nə
diɗa Hyal, arya yi na, 'Zər Hyal nga ya'? Nayi
ndəra Tada caɗəbiya, aga ja səwa ɗa a shili wu
duniya.
37 Ma a'yi səra Dəɗa wu məl nga yu məl
mai, hya sara hənggəri ənga yi mai.
38 Ama ma səra Dəɗa wu məl nga yu məl,
alaga nahyi gəra hənggəri ənga yau, hya
hənggəri ənga sə dədəgur kəra yu məl. Lagu
kau, nga hyu səni ənga nggabiya abər Dəɗa
wu yau ənga nayi wu Dəɗa."
39 Kə ndə ɓəra nərdzau aga nda mbar Yesu,
ama kə ji mbəliya dzə sara wu tsa nda.
40 Kə Yesu ɓəra sha a biyar ya dəl Urdənu, a
biyar vira Yahwana dzəguya məl baɓətizəma
ari. A ndəna nga ji nda nggya.
41 Kə nji gangəu nu nyi a shili. Kə ndə
dumwa ənga na, "Alaga kə Yahwana a'yi
saya məliya sə dədəgur kə mai kau, ama
kalar səra ji nana ar kəra ndə kə jiri nga nyi
patəu."
42 Ar vi kə tsu ngə nji gangə hənggəri ənga
Yesu.

11

Tər Liyazaru

1 Vanyi ndə a'yi kəra nja ngga ənga
Liyazaru kəra ɗa gəra ngga. Naja sara wu
məlmə Bethlani, məlmə gə Maryamu ənga
kwamə nyi Marthla.
2 Maryamu kau, kəra zamə nyi Liyazaru
gəra ngga kau, naja ngə saya pənggər nyi

mal kisə anə Thlagə ənga ji ɓəsiya hya ja ənga shishir kəra ja.
3 Kə kwamə nyi'yar səwa nyi cama anə Yesu, ndə na, “Thlagəu, ndə ta gu yiwu ta a'yi ngga mai.”
4 Ənggəra Yesu nggari abangau, ba ji na, “Shiləgə kə wu tsəya nyi mai, ama aga ja shili ənga kadakadarkur anə Hyal ənga anə Zər nyi.”
5 Ara yiwu dzə a'yi ara Yesu anə Maryamu ənga Marthla ba zamər nda Liyazaru.
6 Ama alaga abangau ta ji nggari abər Liyazaru a'yi ngga mai, kə ji ɓəra nggya nə pida məthlə ar vi ta.
7 Kə ji dzəgwa na anə zəmbəlma nyi'yar, “Bəgə məna ɓəra sha a vu 'yi'yir Yahudi.”
8 Kə zəmbəlma nyi'yar na anə nyi, “Maləmə, a'yi ɓəliya sar mai ngə njir Yahudiya wu gal nda tsi ngau ənga tsəka vavaka, ya, ga ɓəra yiwu ga sha a vuna tsu ya?”
9 Kə Yesu shaɗəwa nda, “A'yi saka kumo apə məthlə ngu pəkə wa? Ndə a sən thlər hi əpuci ma ju ɓə mai, ara ju lar sə camə ara mbəmbəl nə pəci.
10 Kəl ma ji ɓə əvu'yi nga ju thlər hi, ara mbəmbəl a'yi mai.”
11 Ayukuɗa Yesu nana ndər'yar kau, ba ji dumwa ji na, “Bazhir mən Liyazaru a gwari wu ghanyi, ama ma'yi nga yi aga ya nda hyabiya nyi sara wu ghanyi.”
12 Əngwar zəmbəlma nyi'yar anə nyi, “Thlagəu, ma ju ghanyi, ju nda ɗa jaməu.”
13 Səra Yesu wu na abər Liyazaru a təri, ama ma zəmbəlma nyi'yar wu nggani ghanyi nə ɓəlsar nga ja a gwa.
14 Kə ji dzəgwa nar nda ar babal, abər, “Liyazaru a təri.
15 Nyinyi nga yi ənga huɗə pipida arya a'yi yi a ndəna mai, aga hya mbərsa. Ama bəgə məna ma'yi a ndəgya ja.”
16 Kə Toma, ndəra nju ngga ənga ɓili, nar nyi anə alenyi zəmbəlma 'yar, “Bəgə məna ma'yi məna vuwa tə ənga ja.”

Yesu Fiya Nyi Ɗəfu Anə Maryamu Ənga Marthla

17 Ənggəra Yesu shili, ba ji sa nggari abər Liyazaru a pidar ja foɗə wu hu.
18 Bethlani ləhə nga ja wu dzər Urshalima, a'yi kari miyal məthlə mai.
19 Njir Yahudiya gangəu ngə shili aga nda sa pəlna pəli anə Marthla ənga kwamə nyi Maryamu arya tər zamər nda Liyazaru.
20 Ənggəra Marthla nggari abər Yesu a vər shili, ba ji ma'yi, ji biya dləwuri nyi, ama Maryamu nə nyi, ba ji nggya wu ki.
21 Kə Marthla nar nyi anə Yesu, “Thlagəu, ma ja abər gə nda ɗa a'yi ənggau, zamə ɗa a'yi tə mai.
22 Alaga kabangəkau, yu səni, abər, Hyal wu sən nə ngau səra gu kədi ara ja.”
23 Əngwar Yesu anə nyi, “Zamə ngau wu ɓəra hya'ari.”
24 “Angə,” kə Marthla shaɗəwa nyi, “A sən yi ju nda hya'ari ma nji tətau, wu nda hya'ari ar kuɗiyar duniya.”
25 Əngwar Yesu anə nyi, “Nayi ngə hya'ari sara vir tau ənga nayi ngə pi. Kalar ndəra hənggəri ənga yau, ju ɓəra ɗa a'yi ənga pi alaga ji tau.
26 Ndəra a'yi ənga pi wu yau, ənga ji hənggəri ənga yau, naji wu tə mai. Marthla, a hənggəri gə abangə ya?”
27 Marthla shaɗəwa nyi, ji na, “Angə, Thlagəu, a hənggəri yi abər nagə ngə Kərsiti, Zər Hyal kəra a vər shili wu duniya.”
28 Ayukuɗa ji nana abangau, ba ji ma'yi a vu ki, ji vuwa nggar kwamə nyi Maryamu, ji na anə nyi ar ɗəwa, “Kəja Maləmə a biya ja vər yiwa ngau.”
29 Ənggəra Maryamu nggari abangau, ba ji hya'ari ənga kusa, ji ma'yi a ndəra ja.
30 Ar pəci kau, tsu Yesu gəra vu huɗa məlmau, tsu ja ar vira Marthla thləwa nyi ar ta.
31 Ənggəra njir Yahudiya kəra a vu ki ənga Maryamu ndu fə ɗəfu anə nyi lari ənggəra ji biya ənga kusa, ba ndə nu nyi a biya ma ndu nggani ndar hu nga ja aga nda tiwi a ndəna.
32 Ənggəra Maryamu biya thləwa vira Yesu ari, ba ji dla wu mwa nyi, ji na, “Thlagəu, ma ja abər gə nda ɗa a'yi ənggau, zamə ɗa a'yi tə mai.”
33 Ənggəra Yesu lari nyi a vər tiwi ənga njir Yahudiya kəra shili ənga ja vər tiwi tsu, kə sə kə tə Yesu wu ɗəfuwa ja gagaɗau.
34 Əngwar ja, “Əmani, nga hyi haɗəna nya?”
Əngwar nda anə nyi, “Thlagəu, a ndə ga sa lari.”
35 Kə Yesu pəna sələm.
36 Agabangau, kə njir Yahudiya na, “Lara mau ənggəra ju yiwu nyi!”
37 Ama kə alenyi nju pama nda na, “Naja ndəra pahəna liya ndə ləfə ta, a'yi ja ənga dənama nə kar nyi ara tə wa?”

Yesu Hya'ana Liyazaru Sara Vir Tau

38 Kə sə kə ɗa təɗəɓə anə Yesu wu ɗəfuwa ja, kə ji ɓar dzə a ndar huwa nyi. Hu kau, thləl ngau a vu mau, kəra nji haɗiya miya nyi ənga tsəka dəgaləu.
39 Əngwar Yesu, “Həna mə tsəka kau.”
Əngwar Marthla kwamiya ndə tətə anə nyi, “Ama Thlagəu, kabangəkə ju shuni kərakəraməu ara a məliyar ja pida foɗə wu hu kau.”
40 Kə Yesu na anə nyi, “A'yi yi nar ngau abər ma gə mbərsa, gu lari kadakadarkur nə Hyal wa?”
41 Kə ndə həna tsəka nyi. Kə Yesu tsamə dəməlmau, kə ji na, “Tada, yu usaku ngau ara a nggar ɗar gau.

42 Wu sən yi abər gu nggar ɗa cumu, ama
yi na abangau aga nji kə tata'yi wu dzə ɗa
kau, nda hənggəri abər nagə ngə səwa ɗa."
43 Ənggəra ji nana abangau, kə Yesu
hya'ana ɗahəu, ji ngga, "Liyazaru, ɓa səbiya!"
44 Kə ndə təta nyi səbiya, tsa ja ənga hya
ja mbamba ənga pa'wa haɗə ndau, ba pa'wa
kəra zəwar bama ja.
Kə Yesu na anə nda, "Pəlna nya mau, ja
ma'yi sə nyi."

Mba Miya Aga Tsa Yesu

45 Arya sə kə ɗa kau, njir Yahudiya gangəu
kəra shili əgya Maryamu lari sə kə Yesu
məlna kau, ba ndə fuwa mbərsar nda wu ja.
46 Ama kə alenyi nju pama nda ma'yi a
ndəgya njir Farisi, ndə nda nar nda səra Yesu
məliya.
47 Agabangau, kə pubu dədəgal'yar ənga
njir Farisi nggəya daɓə nə njir pathla.
Əngwar nda, "Mi nga məna vər məla? Kəja
ndə kau, kəl dumwa nga məl sə dədəgur
paməpamə gangəu.
48 Ma mən piyari nyi ji dumwa abangau,
kalar ndau, wu nda hənggəri ənga ja. Njir
Roma a dzəgwa shili nda sa mbəliya ki Hyalər
mən ənga 'yi'yir mən."
49 Ama kə pathlə wu pama nda, ndəra nja
ngga ənga Kayafasu, ndəra naja ngə pubu
kəra ndiya ənga dəgal wu fa ta, ndər, ji na,
"Nahyu sən səra hyu ndər ar kəri mai.
50 A ɗari tsa'a vanyi nda tə arya nji patəu,
ara nji patə a sara sanakər, a'yi hyi nggabiya
abangə wa?"
51 Ndər kau, Kayafasu a'yi nana ənga yiwu
kərnyi mai, ama ar viya pubu kəra ndiya
ənga dəgal wu fa ta nga ji nana səra mambəl
cabiya nyi abər Yesu wu nda tə arya njir
Yahudiya,
52 ənga a'yi arya njir Yahudiya wacu
mai, ama aga ja kaɓiya wazha Hyal kəra
tətəlnakər a ndu duniya, aga nda ɗa nji
zəməu.
53 Mbar ar pəci ta nga ndu gal lagu kəra
nda sən tsəya Yesu.
54 Agabangau, tsu Yesu wu ɓau ar babal
wu pama njir Yahudiya mai. Ba ji biya
ji ma'yi a ndar vira ləhəu wu dzər tagə
mashi, a ndu vanyi zər məlmə kəra nju ngga
ənga Ifrayimu, a ndəna ndə nggya əkkə'yi
zəmbəlma nyi'yar.
55 Ənggəra mini nə lardur nə vəlbiya a
ɗari ləhəu, kə nji gangəu hya'ari sara wu
məlmə yiɗədə a du Urshalima aga nda vuwa
cina dzə ənggəra dlaɗə nana kadivira lardur
vəlna.
56 A vuna, ndə dumwa ənga gal Yesu,
tata'yi nda a vu ki Hyal, ndu yiyiwa kərnda,
ndu na, "Mi nga hyu nggana? Ju shili wu
mini kə ya?"
57 Kabangəkau, pubu dədəgal'yar ənga njir
Farisi a fiyar nda ndər anə nji abər kalar
ndəra lari Yesu, nja nar nda ənga kusa aga
nda mbar nyi.

12

Nji Pər Nyi Mal Anə Yesu Wu Bethlani
(Matiwu 26:6-13; Markusu 14:3-9)

1 Mini nə lardur vəlbiya a hyiri pida kwa,
ngə Yesu shili wu Bethlani, məlmə kəra
Liyazaru a gwa, ndəra Yesu hya'ana sara vir
tə ta.
2 Ənggau, nji məliya nyi sər səm nə wagəu.
Marthla ngə təkə sər səm kau, Liyazaru
pathlə ja wu pama njira vər səm ənga ja.
3 Kə Maryamu həri pəla nə mal kisə kəra
nji məl sara wu nardu, kəra nju ɗəl ənga
gənna gangəu. Ji sa pər nyi ar hya Yesu, kə
ji ɓəsiya nyi ənga shishir kəra ja. Kə ki kəra
nda a gwa nyi ənga shuni ɓurdi kau.
4 Ama kə pathlə sara wu pama zəmbəlma
nyi'yar kəra nju ngga ənga Yahuda Isikaray-
oti, ndəra wu nda sa thləna hya ja, na,
5 "Mi ngə ɗa nji a'yi ɗəlna ɓurdi kə ənga
gənna gangə (gənna nə pəkə nə nji gharu
makəru) nja nə nyi gənna nyi anə nji ɗaɗali
maya?"
6 Yahuda na najaka ndər a'yi ara ju yiwu
nji ɗaɗali mai, ama ara naja ndər həl ngau.
Naja ngə ndər səɓə pərki nə gənna, ənga ju
dləwar kərnyi ənga səra a gwa.
7 Kə Yesu na, "Piyari nya mau, ji fiya ɓurdi
kə aga pəcir haɗə ɗa.
8 A'yi hyi əkkə'yi nji ɗaɗali cumu, ama a'yi
hyi ənga yi cumu mai."

Mba Miya Aga Tsa Liyazaru

9 A'yi ɓəliya sar mai, kə dlamir njir
Yahudiya nəri abər Yesu a ndəna, ba ndə
shili. Shilir nda a'yi aga nda lar Yesu wacu
mai, ama aga nda lari Liyazaru, ndəra ji
hya'ana sara vir tə ta.
10 Kə pubu dədəgal'yar gal lagu kəra nda
sən tsəya Liyazaru ətsu.
11 Ara arya səra ɗa ənga Liyazaru ngə njir
Yahudiya gangəu shabiya nda yi, ba ndə
hənggəri ənga Yesu.

Yesu Vu Urshalima

12 Əzəgəkura nyi kə dlamir nji gangəu kəra
dla wu mini kə nggari abər Yesu a mbar lagu
a vu Urshalima.
13 Ənggau, kə ndə ɓələr hyali hyifa ndə
ma'yi a biya dləwu nyi, ndu wau ndu na,
"Fal a ɗari anə Hyal!"
"Barka anə ndəra dla
wu thləmər Thlagəu!"
"Barka anə tələr njir Izirayila!"
14 Ta Yesu uya zər kwara, ba ji dari,
ənggəra nji tsəfəri abər,
15 "Ga sara hivər mai,
nagə culi Səhiyona.
Kəja tələr hyi a vər shili,
a'yi nggya a dar ya zər kwara."

16 Tanggərma zəmbəlma nyi'yar a'yi
nggabiya sə'yar kə kwatahə mai. Ama
ayukuɗa kadakadarkur nə Yesu nyabiya
dzə nga ndə ɗəngari abər tsətsəfə ngə sə'yar
kə ar kəra ja, ənga kalar səra nji məl anə nyi
aga nyabiya səra tsətsəfə nga nyi.
17 Njira a'yi ənga ja, ar pəci kəra ji ngga
Liyazaru sara wu hu ta, ənga ji hya'ana nyi
sara a vir tə ta, kə ndə dumwa ənga tətəlna
səra Yesu məliya.
18 Ca ngə səra ɗa, nji gangəu, ndə biya ndə
biya thləwa nyi ara ndə nggari sə dədəgur
kəra Yesu məlna.
19 Kə njir Farisi na anə kuvwar nda, "Lara
mau, namən səmku təlkur mai, alaga kushu,
kəja patər duniya a shari ndu nu nyi!"

Yesu Nana Tə Nyi

20 Wu pama njira shili aga mini kau,
alenyi nji a'yi kəra njir Gərikə ngau.
21 Ndə shili ara Fəlipəu, ndər Bethlesaida
wu Galili, ndə sa yiwa nyi, "Maləmə, 'yi wu
yiwu 'ya lar Yesu."
22 Kə Fəlipəu ma'yi ji nda nar nyi anə
Andərawusu, nanda məthlə kə ndə ma'yi ndə
nda nar nyi anə Yesu.
23 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Pəci a ɗari
kəra nja kyaga ləri kadakadarkur anə Zər
Ndau.
24 Ənga jiri nga yu na anə hyi, ma culi uhi
a'yi təɗə a gyiwu 'yi ji ɗiya mai, ju nggya kəl
naja. Ama ma ji ɗiya, ju puwa li, ba ja hə kər
dəgaləu.
25 Kalar ndəra wu yiwu piya ja, ju nda tini.
Ndəra gəra yiwu piya ja wu duniya kau arya
yau, ju nda uya pi gəra kuɗau.
26 Kalar ndəra wu məl thlər anə ɗa, kəl ja
nu ɗa ənga jirkur. Vira ya ri a ndəna ngə ndər
məl thlər anə ɗa tsu. Dəɗa wu nda nə nyi
dəgalkur anə ndəra wu məl thlər anə ɗa.

Yesu Ndər Ar Kəra Tə Nyi

27 "Kabangəkau, kəja təɗəɓə ngə ɗəfuwa
yau. Ya, mi nga ya sən na? Ya na, 'Tada,
kətiya ɗa ara pəci kə ya?' Awau, aga culi pəci
kə nga yi shili ar pəci kau.
28 Tada, nə nyi kadakadarkur anə thləmə
ngau."
Kə ɗahəu shida sara dəməlmau, "A nə nyir
yi kadakadarkur anə thləmə ɗa, ənga yu ɓəra
nə nyi kadakadarkur wayu."
29 Ənggəra njira tata'yi a ndəna nggar ɗahə
kau, kə ndə na, "Dləɗə ngau." Əngwar alenyi
nji, "Waladi ngau, ngə ndər anə nyi."
30 Kə Yesu na anə nda, "Dahə kə shili aga
hyi nga nyi, ama a'yi aga yi mai.
31 Kabangəkə ngə pəcir numa anə duniya,
kabangəkə nga nju kədləbiya ndər səm təlkur
ar kəra duniya a biya.
32 Ama nayau, ayukuɗa nji hər ɗa sara
gyiwu 'yi a dəməlmau, yu nda nggar nji a
shili ara kərɗa."
33 Yesu nana abangau aga ja cabiya culi tə
kəra ju nda tau.
34 Kə dlamir nji nar nyi anə Yesu, "'Yi
nggabiya wu dlaɗə abər Kərsiti wu ɗa ənga pi
ba'anuwa. Ya, mi ngə ɗa gu na, 'Kəl nji hər
Zər Ndau a diya?' Wa ngə Zər Ndə ka?"
35 Kə Yesu shaɗəwa nda, "Mbəmbəl kə wu
nda nggya ənga hyi nə pəci kushu wacu. Ɓa
mau ənga mbəmbəl kəra a'yi ara hyi, kadi-
vira kuthla shili. Kalar ndəra wu ɓau wu
kuthləu naji wu sən vira ju ma'yi a ndari
mai.
36 Ma mbəmbəl kə a'yi tsu ənga hyi, hya
fuwa mbərsar hyu mbəmbəla nyi, aga hya ɗa
wazha mbəmbəl."
Ayukuɗa ji kuɗəna ndər kau, ba ji ma'yi, ji
nda mbunakər ara nda.

Gəra Mbərsa Nə Njir Yahudiya

37 Alaga ayukuɗa sə dədəgur paməpamə
kəra Yesu məlna wu mwar nda, nandə
mbərsa ənga ja mai.
38 Najakə ɗarkər aga ja nyabiya səra nabi
Əshaya nana,
"Thlagəu, wa ngə hənggəri
ənga səra mən nana,
ənga anə wa,
ngə dənama nə Thlagə cabiya dza?"
39 Ca ngə məliya nandə sən mbərsa mai,
ənggər kəra nabi Əshaya nana ar vanyi vi,
abər,
40 "Ji məliya nda ndə ɗa ləfau,
"Ji məliya ɗəfuwa nda
ɗa ɓaɓalu,
Ara nda sara lari
sə ənga liya nda,
ənga nda nggabiya
ənga ɗəfuwa nda,
kəra wu sən shabiya nda
a shili ara yau,
aga ya shiləgəbiya nda."
41 Nabi Əshaya nana abangau, ara ji lari
kadakadarkur nə Yesu kəra wu nda cabiya
dzau, ənga ji ndər ar kəra ja.
42 Alaga abangə ma, nji gangəu mbərsa
ənga Yesu, patə əkkə'yi alenyi njira nggurəm
nə Yahudiya. Ama nandə sən biyar ba-
bal mai, ara hivər njir Farisi nda sara
kədləbiya nda sara wu umbwa daɓə dzə njir
Yahudiya.
43 Ara ndu yiwu fal sara wu miya nji a
ndiya sara wu miya Hyal.
44 Kə Yesu hya'ana ɗahəu ji na, "Kalar
ndəra mbərsa ənga yau, ənga yi nga ji mbərsa
waci mai, ama ənga ndəra səwa ɗa.
45 Kalar ndəra wu lar ɗa, ju lari ndəra səwa
ɗa.
46 Yi shili wu duniya ənggər mbəmbəl, aga
kalar ndəra hənggəri ənga yau, tsu ju nggya
wu kuthləu mai.
47 "Kalar ndəra nggari highiɓə ɗa, ama
naji ɓəlari mai, a'yi nayi ngu nda məl numa

anə nyi mai. Ara nayi a'yi shili aga sa məl numa anə duniya mai, ama aga duniya uya mbəɗau lagu ɗa.

48 Ndəra piyari ɗa, ji nggəl ara dləwu ndər ɗa, a'yi ja ənga ndəra wu nda məl numa anə nyi. Ndər ɗa, kəra yi nana, naja ngu nda məl numa anə nyi ar pəcir kudîyar duniya.

49 Səra yu na a'yi sə kərɗa mai, ama Dəɗa ndəra səwa ɗa, naja ngə nar ɗa səra ya na ənga ndər kəra yu ndər.

50 Yu səni abər ndər nyi ngu shili ənga pi gəra kuɗau. Agabangə səra yu na, səra Dəɗa nar ɗa ya na ngau."

13

Yesu Cina Hiya Zəmbəlma Nyi'yar

1 Pəcir mini nə lardur nə Vəlna a shiliri ləhəu ənga Yesu ənga kərnyi a sənbiyari abər pəci nyi a ɗari ləhəu aga ja sha a dara dənyi. Yesu a cabiyar ja yiwukur nyi anə nji nyi wu duniya, kəl ta ji cabiya nda yiwukur nyi ba'anə kudîyar piya ja.

2 Ar pəci kəra Yesu əkkə'yi zəmbəlma nyi'yar a vər səm sər səm nə wagəu, shatan a fuwari wu ɗəfuwa Yahuda Isikarayoti zər Simanu aga ja thləna hya Yesu.

3 Yesu wu səni abər Tada a fuwari kalar sə wu tsa ja, ənga ju səni abər sara dəgya Hyal nga ja, ənga tsu a dəgya Hyal nga ju ɓəra nda sha.

4 Ar pəci kəra nda vər səm sər səm, kə Yesu hya'ari ji zəɗəna ləgutə nyi, ba ji həri sər bakə nyi, ba ji mbiya ar sara ja.

5 Ayukuɗa kau, kə ji puwa'yimi a gwu cala ba ji dzəguya ci hiya zəmbəlma nyi'yar əni. Ju ɗa ɗa hiya nda ənga sər bakə kəra ji mbiya wu sara ja.

6 Kə Yesu shili əgya Simanu Biturusu, kə Biturusu na anə nyi, "Thlagəu, nagə ngu ci hiya yi ya?"

7 Əngwar Yesu anə nyi, "Nagəu nggabiya səra yu məl kabangəkə mai, ama gu nda nggabiya a ndu mwa."

8 Əngwar Biturusu anə nyi, "Awau, nagə wu ci hi anə ɗa ndangə mai."

Kə Yesu shaɗəwa nyi, "Ma nayi a'yi cina hya gə mai, nagə a'yi nə ɗa mai."

9 Əngwar Biturusu anə nyi, "Thlagəu, ma abangə ja, a'yi hiya yi nga ga ci waci mai, ama ga daɓəri ənga tsa yau ba kəra yau!"

10 Əngwar Yesu anə nyi, "Ndəra a pərnar pər, a ɗar ja cicau, kəl ci hi nga ju yiwu wacu ara dza ja patə cici nga nyi. Nahyi cici nga hyi, ama a'yi patəkura hyi mai."

11 Ara ju səni ndəra wu nda thləna hiya ja. Ca ngə ɗa, ji na, "A'yi papatəkura hyi ngə cici mai."

12 Ayukuɗa ji cina hiya nda patəu, kə ji har ləgutə nyi, ba ji ɓəra sha a ndar vir nggya nyi. Kə ji yiwa nda, ji na, "A nggabiyar hyi səra yi məliya hyi kə ya?"

13 Hyu ngga ɗa Maləmə ənga Thlagəu, kakalə nga nyi, ara ca ngə səra ya ga nyi.

14 Ma nayi kəra Maləmər hyi ənga Thlagər hyi cina hiya hyi, a kyau nahyi ma hya kyaga cina hiya kuvwar hyi.

15 A cabiya hyir yi səra hya kyaga məl, nahyi tsu hya nu hiya yau.

16 Jiri nga yu na anə hyi, mafa a'yi a sən ndiya tarki nyi mai, ənga ndəra nji sau ənga cama a'yi a sən ndiya ndəra sə nyi mai.

17 Ma hya sənbiyar najaka jiri, abari ngə cacagulikura hyu nda ɗa ma hyi məl thlər əni ya!

Yesu Nana Ənggəra Nji Wu Nda Thləna Hiya Ja

(Matiwu 26:20-25; Markusu 14:17-21; Luka 22:21-23)

18 "Ar kəra hyi patə nga yu ndər mai. Wu sən yi njira yi caɗəbiya. Ama yi caɗəbiya hyi aga ndər Hyal kəra tsətsəfau a nyabiya dzau, kəra na, 'Ndəra vər səm sər səm ɗa ngu gal lagur thlə hiya yau.'

19 Nayi ngu na sə'yar kə kadivira ji ɗarkər, aga ma ji nda ɗarkər hya səni abər nayi ngə Kərsiti.

20 Jiri nga yu na anə hyi, kalar ndəra dləwuri ndəra yi səwa, nayi nga ji dləwuri. Kalar ndəra dləwuri ɗa tsu, ndəra səwa ɗa nga ji dləwuri."

21 Ayukuɗa Yesu nana ndər kau, kə sə kə ɓwanə nyi kər wu ɗəfuwa ja gagaɗau. Kə ji cabiya nda ar babal abər, "Ənga jiri pathlə wu pama hyu nda thləna hiya yau."

22 Kə zəmbəlma nyi'yar mbar tsatsamə kərnda, ara nandə wu səni tara wa nga ju ndər ar kəri kə mai.

23 Pathlə wu pama zəmbəlma kəra Yesu wu yiwu gagaɗau, nggashi ja ar thlərpa ja.

24 Kə Simanu Biturusu guthlar nyi aga ja yiwabiya nda Yesu, "Wa nga ju ndər ar kəri ka?"

25 Naja kəra ləha ar dzər nyi uzhiya kər ju yiwa Yesu, "Thlagəu, wa nga ja?"

26 Kə Yesu shaɗəwa, "Ndəra yi kadlər macikəl, yi fuwa a gwu cala, ba yi nə nyi, naja ngau." Kə Yesu kadləri macikəl ba ji fuwa a gwu cala ba ji nə nyi anə Yahuda zər Simanu Isikarayoti.

27 Ənggəra Yahuda dləwuri macikəla nyi, ba shatan gu ja.

Kə Yesu na anə nyi, "Səra gu yiwu ga məl, məl ənga kusa."

28 Ama wu pama nanda patə kəra a vər səm sər səm, ndə a'yi kəra sənbiya səra ɗa Yesu na ndər kə anə nyi mai.

29 Ta ndu səni abər naja ngə ənga mbəl gənnar nda, ma ndu nggani abər səra Yesu na anə nyi, ca ngə, ja ma'yi ja nda ɗəlbiya nda səra ndu yiwu aga mini. Ma a'yi abangə tsu mai, ja nə nyi anə nji ɗaɗali səra a'yi.

30 Yahuda tsu, ənggəra ji dləwuri macikəla
nyi, ba ji biya ma'yi. Ar pəci kau, vu'yi a ɗari.

Dlaɗə Mafəliyangəu

31 Ayukuɗa Yahuda ma'yi a biya, kə
Yesu na, "Kabangəkau, nga nju nda nə nyi
kadakadarkur anə Zər Ndau, ənga Hyal ənga
kərnyi wu nda uya kadakadarkur arya ja.
32 Ma Hyal uya kadakadarkur lagu Zər
nyi, Hyal ənga kərnyi ngu nda nə nyi
kadakadarkur tsu anə Zər nyi ənga kusa."
33 Əngwar ja anə nda, "Wazha ɗa, nə pəci
kushu nga yi əkkə'yi hyi wacu. Hyu nda
gal ɗa, ama ənggəra yi nar nyi anə njira
nggurəm nə Yahudiya, abangə nga yu na
anə hyi kabangəkau, abər, 'Vira yu ma'yi a
ndari, nahyi wu sən ndəna mai.'
34 "Dlaɗə mafəliyangə nga yu lə anə hyi, ca
ngə, hya yiwu kərhyi. Ənggər kəra yi yiwu
hyi, abangə nga hya yiwu kuvwar hyi.
35 Lagu kau, ngə nji patə wu nda səni abər
nahyi zəmbəlma ɗa nga hyi, ma hyu yiwu
kuvwar hyi."

Biturusu Wu Nda Kəpalna Səni Yesu
(Matiwu 26:31-35; Markusu 14:27-31; Luka 22:31-34)

36 Simanu Biturusu yiwa nyi, "Thlagəu,
nəma nga ga?"
Yesu shaɗəwa nyi, "Vira yu ma'yi a ndari,
nagə wu sən nu ɗa kabangəkə mai, ama gu
nda nu ɗa a səkar kushu."
37 Əngwar Biturusu anə nyi, "Thlagəu, mi
ngə ɗa nayi wu sən nu ngə kabangəkə maya?
Yu sən ləri piya yau, arya gau."
38 Kə Yesu shaɗəwa, ji na, "Gə wu sən
ləri piya gau arya ya? Yu nar ngə jirkura
nyi, kadivira vəgəmə a wau əshina, gu nda
kəpalna sən ɗa, ar kər ar kər makəru."

14

Yesu Ngə Lagur Ndara Tada

1 "A sara huɗa hya ndzə mai. Hya hənggəri
ənga Hyal, ba hya hənggəri ənga yi tsu.
2 Wu ki dəɗa vir nggya a'yi gangəu. Ma a'yi
nda ɗa abangə mai, yu nda nar hyi. Ma'yi
nga ya a ndəna aga ya da pabər hyi vi.
3 Ma ya ma'yiri yi da pabər hyi vi, yu sha
shida aga ya sa fa'ari hyi a ndəgya yau, aga
vira ya ri, əna nga hyu nggya.
4 Vira yu ma'yi a ndari, hyu sən lagur
ndəna."

Yesu Ngə Lagu Dəra Tada

5 Kə Toma na anə Yesu, "Thlagəu, na'yu
sən vira gu ma'yi a ndar kə mai, ya abari nga
'yi wu səni laguwa nya?"
6 Yesu shaɗəwa nyi, ji na, "Nayi ngə lagu,
nayi ngə jiri ənga nayi pi. Ndər sən shili əgya
Tada a'yi mai, kəl lagu ɗa.
7 Maja abər hyu sən ɗa, hyu sən Dəɗa tsu.
Ama mbar kabangəkə hyu nda səni nyi ənga
hyu nda lari nyi."
8 Kə Fəlipəu na, "Thlagəu, canə 'ya Tada, ba
huɗa 'ya pida."
9 Yesu shaɗəwa nyi, "Fəlipəu, pəci kə yi həri
ənga hyi kau, ba'anə kabangəkə nagə wu sən
ɗa mai ya? Kalar ndəra lar ɗa a lar ja Tada.
Abar nga gu sən na, 'Canə 'ya Tada ka'?
10 Nahyi a'yi hənggəri abər nayi wu Tada,
ənga Tada wu yi wa? Ndər kəra yu na anə
hyi, nə kərɗa ngə mai. Ama Tada kəra a vər
nggya wu yi nga vər məl thlər nyi.
11 Hya hənggəri ənga yau, abər nayi wu
Tada ənga Tada wu yau, a'yi abangə mai hya
hənggəri ənga yi arya sə dədəgur paməpamə
gangə kəra yi məlna.
12 Jiri nga yu na anə hyi, kalar ndəra
hənggəri ənga yau, ju məliya thlər kəra yu məl
tsu. Ju nda məliya thlər kəra ndiya kəra yi
məl, ara yu ma'yi a dəgya Tada.
13 Ənga yu nda məliya kalar səra hyu
kədiyau wu thləmə ɗa, aga ja dla ənga
kadakadarkur anə Tada lagu Zər.
14 Kalar səra hyu kədi wu thləmə ɗa, yu
məliya hyi.

Alkawal Shilər Mambəl Cicau

15 "Maja hyu yiwu ɗa, hyu ɓəlari dlaɗə ɗa.
16 Ba ya dzəgwa kədi Tada, aga ja səwa hyi
vanyi ndər dləwa dzə kəra wu nggya ənga hyi
ba'anuwa.
17 Naja ngə Mambəl nə jiri, kəra a vər
cabiya jirkur ar kəra Hyal. Duniya wu sən
dləwuri nyi mai, ara nandə wu lari nyi mai
ənga nandə wu sənbiya nyi mai. Ama nahyi
nər hyi, hyu sənbiya nyi, ara a'yi ja ənga hyi
ba ənga wu dəfuwa hyi.
18 Nayi wu piyari hyi ənggər məsətə mai,
yu sha shili əgya hyi.
19 Ayukuɗa pəci kushu, njir duniya wu
ɓəra nda lar ɗa mai, ama nahyi, hyu nda lar
ɗa. Ara a'yi yi ənga pi, nahyi ma, hyu ɗa ənga
pi.
20 Ar pəci ta nga hyu nda sənbiya abər nayi
wu Dəɗa, nahyi wu yau ənga nayi wu hyi.
21 Kalar ndəra dləwuri dlaɗə ɗa, ba ji ɓəlari,
naja ngə ndəra wu yiwu ɗa. Ndəra wu yiwu
ɗa tsu, Dəɗa wu nda cabiya nyi yiwukur,
nayi tsu yiwu nda yiwu nyi ənga yu cabiya
kərɗa anə nyi."
22 Kə Yahuda (a'yi Isikarayoti mai) na anə
nyi, "Ama Thlagəu, abar nga ga sən canə 'ya
kər, ama a'yi anə njir duniya patə maya?"
23 Kə Yesu shaɗəwa nyi, ji na, "Kalar ndəra
wu yiwu ɗa, ju ɓəlari highiɓə ɗa. Dəɗa tsu ju
nda yiwu nyi, ba 'ya shili 'ya sa nggya wu ja.
24 Kalar ndəra gəra yiwu ɗa, naji wu ɓəlari
highiɓə ɗa mai. Ndər kəra hyu nggari yu na,
nə ɗa ngə mai, ama nə Dəɗa ndəra səwa ɗa
ngau.
25 "Patə sə'yar kau, yi nar hyi tsu yi ənga
hyi.
26 Ama ndər dləwa dzau, Mambəl Cicau,
kəra Dəɗa wu nda səwa wu thləmə ɗa, ju nda

highiɓər hyi patər sau, ənga ju nda ɗəngar hyi patər səra yi saya na anə hyi.
27 “Yu piyari hyi ənga huɗə pərtəu. Huɗə pərtə ɗa nga yu nə hyi. A'yi ənggər kəra njir duniya wu lə nga yu lə mai. A sara hya hivər mai, ənga hya sara piyari huɗa hyi a ndzə ənga hangəkala hyi a hya'ari mai.
28 “A nggar hyi ənggəra yi na, abər, ‘Ma'yi nga yau, yu ɓəra sha shili.’ Ma jiri nga hyu yiwu ɗa, hya caguli, ara yu ma'yi a dara Tada, arya Tada a ndiya ɗa ənga dəgaləu.
29 Yi nar hyi abangau tsu ji gəra ɗa, aga ma ji ɗarkər hya daɓaga hənggəri.
30 Tsu yu ɓəra nda ndər anə hyi gangə mai, ara ndəra vər səm təlkur ar kəra duniya wu shili. Naja a'yi ənga dənama ar kəra yi mai.
31 Ya vər məl patər səra Tada na ya məl, aga njir duniya a səni abər yu yiwu Tada. Shili a mau, məna piyari vi kau.”

15

Yesu Ngə Wur Ndərma Nə Jijiri

1 “Nayi ngə wur ndərma nə jijiri, Dəɗa ngə thlagər fa.
2 Kalar tsa wu kəra gəra pə wazha ba dəɗa thlana nyi. Ama kalar tsa wu kəra wu pə wazha, ba dəɗa tsatsa'wuna nyi aga ja ɓəra pə wazha gangəu.
3 Kabangəkə cici nga hyi, arya ndər ɗa kəra yi nar hyi.
4 Hya nggya wu yau, nayi tsu wu hyi. Tsa wu a'yi a sən pə wazha ar kərnyi mai, kəl ma ji nggya ar mamar wu. Abangə tsu nahya ma a'yi hya sən pə wazha ar kərhyi mai, kəl ma hyi nggya wu yau.
5 “Nayi ngə wur ndərma, nahyi ngə tsa nyi'yar. Kalar ndəra nggya wu yau ənga nayi wu ja, ju pə wazha gangəu. Ma a'yi wu yi nga hyi mai, sə a'yi hyu sən məliya mai.
6 Kalar ndəra a'yi wu nggya wu yi mai, kakalə nga ja ənga tsa wu kəra nji thlana, ba ji ulənakər. Nju sən tsəmiya nda, ba nja puwa a gwu u'u, ba nja nggyina nda.
7 Ma hyi nggya wu yau, ənga ndər ɗa nggya wu hyi tsu, hyu sən yiwa ɗa kalar səra hyu cim ba Hyal a nə hyi.
8 Səra wu shili ənga kadakadarkur anə Dəɗa, ca ngə hya pə wazha gangəu. Lagu kə nga hyu cabiya abər nahyi zəmbəlma ɗa ngau.
9 “Ənggər kəra Dəɗa cabiya ɗa yiwukur, abangə nga yi cabiya hyi yiwukur tsu. Nahyi tsu hya nggya wu yiwukur ɗa.
10 Ma hyi ɓəlar dlaɗə ɗa, hyu nggya wu yiwukur ɗa, ənggər kəra yi ɓəlar dlaɗə Dəɗa, ba yi nggya wu yiwukur nyi tsu.
11 Yi na anə hyi abangau aga caguli ɗa a nggya wu hyi, ənga aga cagulir hyi a nyabiya dzau.
12 Dlaɗə ɗa ca ngə, hya yiwu kərhyi, ənggər kəra yi cabiya hyi yiwukur.
13 Yiwukur kəra a ndiya patəu, ca ngə nda lər piya ja arya bazhi nyi'yar.
14 Nahyi bazhi ɗa ngə'yar, ma hyi ɓəlar dlaɗə ɗa.
15 Tsu yu ɓəra ngga hyi ənga mafa mai, ara mafa a'yi wu sən səra tarki nyi wu məl mai. Ama yu ngga hyi ənga bazhi, ara yi canə hyi patər səra yi nggari ara Dəɗa.
16 Nahyi ngə caɗəbiya ɗa mai, ama nayi ngə caɗəbiya hyi, ənga yi səwa hyi aga hya nda pə wazha kəra wu nggya ba'anuwa. Ba Dəɗa dzəgwa nə hyi kalar səra hyu kədiyau wu thləmə ɗa.
17 Kəja, dlaɗə kəra yi nə hyi, hya yiwu kuvwar hyi.

Njir Duniya Piyari Shishir Dza Njir Nu

18 “Ma njir duniya piyari shishir dza hyi, hya səni abər nayi nga ndə piyari shishir dza nyi tanggərma.
19 Maja abər nə njir duniya nga hyi, njir duniya a cabiya hyiri yiwukur. Ama ara kə nahyi a'yi nə duniya mai, ənga nayi ngə caɗəbiya hyi sara wu duniya, ca ngə məliya njir duniya piyari shishir dza hyi.
20 Hya ɗəngari ndər kəra yi saya na anə hyi, abər, ‘Mafa a sən ndiya tarki nyi mai.’ Ma ndə nə ɗa ɓwaɓwatəu, ndu nda nə hyi ɓwaɓwatə tsu. Ma ndə məl thlər ənga highiɓə ɗa, ndu nda məl thlər ənga nər hyi tsu.
21 Ndu nda məl sə'yar patə anə hyi abangau, arya thləmə ɗa, ara nandə wu səni ndəra səwa ɗa mai.
22 Ma abər a'yi yi shili, yi sa ndər anə nda mai, nanda a'yi njir bikə mai. Ama kabangəkə, sə a'yi ndu uya nda na arya bikər nda mai.
23 Kalar ndəra piyari shishir dza yau, a piyari ja nə Dəɗa tsu.
24 Maja abər a'yi yi məliya wu pama nda səra ndə a'yi saya məliya mai, nandə wu ɗa njir bikə mai. Ama kabangəkau, a lar nda sə dədəgur kəra yi məlna, ama alaga abangau, kə ndə piyari shishir dza yau ənga nə Dəɗa tsu.
25 Ama sə kə ɗarkər aga ja nyabiya səra tsətsəfə wu dlaɗər nda, abər, ‘Ndə piyari shishir dza yi gəra ənga səra yi ndzana.’
26 “Yi wu nda səwa hyi ndər dləwa dzə sara dara Tada. Naja ngə Mambəl jiri kəra shida sara dara Tada, ju nda sa lər sakida ar kəra yau.
27 Nahyi ma, hyu nda lər sakida ar kəra yau, ara tsu tanggərma ənga yi nga hyi.

16

1 “Yi nar hyi sə'yar kə patəu, ara hya sara pəna mbərsar hyi.
2 Ndu nda kədləbiya hyi sara wu umbwa daɓə dzə njir Yahudiya. Pəca vər shili ma,

kəra ma ndə tsəya hyi, ba nda nggani abər thlər Hyal nga nda vər məl.
3 Ndu nda məl culi sə'yar kau, ara nandə wu sən Tada mai ənga nandə wu sən ɗa mai.
4 Ama yi nar hyi sə'yar kau, aga ma ndə ɗarkər, hya daɓaga ɗəngari abər a nar hyir yau.
"Nayi nar hyi sə'yar kə tsu kaɗə mai, ara tsu yi əkkə'yi hyi."

Thlər Nə Mambəl Cicau

5 "Kabangəkau, ma'yi nga yi a dəgya ndəra səwa ɗa, ama wu pama hyi ndə a'yi yiwar ɗa, 'Nəma nga gu ma'ya?'
6 Arya yi nar hyi sə'yar kau, kəja hya nyabiyar dzə ənga huɗə ndzəndzau.
7 Ama ya nar hyi jirkura nyi, nahyi ngu ɗahar məsahəkura ma'yi ɗa kau. Ma nayi a'yi ma'yi mai, ndər dləwa dzə kau, wu shili mai. Ama ma yi ma'yi, yu nda səwa hyi nyi a shili ara hyi.
8 Ar pəci kəra ndər dləwa dzə kə shili, ju sa cabiya nyi anə njir duniya abər ɗəngar nda ar kəra bikau, ənga tsapəkur ənga numa a'yi kakalə mai.
9 Ɗəngar nda ar kəra bikau, a'yi kakalə mai ara nandə hənggəri ənga yi mai.
10 Ɗəngar nda ar kəra tsapəkur, a'yi kakalə mai ara ma'yi nga yi a dəgya Dəɗa, vira tsu hyu ɓəra nda lar ɗa mai.
11 Ɗəngar nda ar kəra numa, a'yi kakalə mai ara a məlnar nji numa anə ndər səm təlkur ar kəra duniya.
12 "A'yi yi ənga sər na gangə kəra hiyau ya kyaga nar hyi kabangəkau, ama nahya sən səsə'wuri nda kwatahə mai.
13 Ama ar pəci kəra Mambəl nə jiri shili, ju sa ləbiya hyi a ndu səra jiri patəu. Naji wu ndər wu dənamar kərnyi mai, səra ji nggari nga ju na, ənga ju nda nar hyi ar kəra səra a vər shili.
14 Ju nda shili ənga kadakadarkur anə ɗa, lagur nar hyi patər səra ji nggari ara yau.
15 Patər səra nə Dəɗa, nə ɗa ngau. Ca ngə səra ɗa yi na, abər Mambəl wu nda dləwuri səra ara yau, ba ja nə hyi.
16 "Ayukuɗa pida kushu nahyi wu ɓəra lar ɗa mai, ayukuɗa pida kushu wayu ba hya ɓəra lar ɗa."

Huɗə Ndzəndzə Zəmbəlma 'yar Wu Nda Sha Aga Huɗə Pipida

17 Əngwar alenyi zəmbəlma nyi'yar anə kuvwar nda, "Mi nga ju ɗənga ənga ndər ka, 'Ayukuɗa pida kushu nahyi wu ɓəra lar ɗa mai, ənga ayukuɗa pida kushu ba hya ɓəra lar ɗa wayu ka'? Ənga tsu mi ngə ɗənga nyi ənga ji na, 'Ara ma'yi nga yi a dəgya Dəɗa ka'?"
18 Ndə dumwa ənga yiwa kərnda, "Mi ngə ɗənga nyi ənga 'ayukuɗa pida kushu ka?' Namən a'yi nggabiya sə kə ju na kə mai."
19 Yesu tsambiya abər zəmbəlma nyi'yar ndu yiwu nda yiwa nyi ar kəra sə kau, kə ji na anə nda, "Hyu yiwa kərhyi ar kəra səra yi na, abər, 'Ayukuɗa pida kushu tsu hyu lar ɗa mai, ənga ayukuɗa pida kushu ba hya ɓəra lar ɗa wayu kə' ya?
20 Jiri nga yu na anə hyi, hyu nda tiwi, hya pə sələm, ama njir duniya kəl caguli nga ndu caguli. Hyu nda ndzə huɗə gagaɗau, ama ndzə huɗər hyu nda sha aga huɗə pipida.
21 Ma mala ar tsəkar ya, ɓwaɓwatə nga ja a gwa ara pəci nyi a ɗari. Ama ma zər a biyari, ba ja fa'ari ənga ɓwaɓwatə kəra ji a gwa, ara huɗə pipida nə zər kəra shili wu duniya.
22 Abangə ngə nga nyi ənga hyi. Kabangəkau, pəcir ndzə huɗər hyi ngau, ama yu ɓəra nda lar hyi wayu, ba huɗa hyi a dzəgwa pida. Huɗə pipidar hyi tsu, ndər sən dləwuri ara hyi a'yi mai.
23 Ar pəci ta, tsu hyu yiwa sə ara yi mai. Yu nar hyi jiri, Dəɗa wu nda nə hyi kalar səra hyi yiwa wu thləmə ɗa.
24 Ba'anə kabangəkau, sə a'yi kəra hyi yiwa wu thləmə ɗa mai. Yiwa mau, ba nja nə hyi, aga huɗə pipidar hyi a nyabiya dzau.
25 "Yi ndər anə hyi ənga karapə aga ya nar hyi sə'yar kau, ama pəci wu shili tsu yu nda ndər ənga karapə mai ama yu ndər ar kəra Dəɗa ar babal.
26 Wu pəci ta, hyu nda kədi sə wu thləmə ɗa. Nahyi ngu nda kədi Dəɗa ənga kərhyi a'yi nayi nga kədi anə hyi mai.
27 Ara Dəɗa ənga kərnyi wu yiwu hyi ara hyi cabiya ɗa yiwu dzə ənga hyi hənggəri naja ngə səwa ɗa a shili.
28 Yi shili wu duniya sara ara Tada, kabangəkə piyari nga yi duniya, ya ɓəra sha a dəgya Tada."
29 Kə zəmbəlma nyi'yar na anə nyi, "Ənghəng! Kabangəkau, nga gu ndər ar babal gəra ənga karapau.
30 Kabangəkau, nga 'yi wu səni abər sə a'yi ɗəɗəwa anə ngə mai. Gu sən nar nyi anə ndau, səra ju yiwu ja yiwa ngau. Kau, a məliya ri 'yi hənggəri, ənga jiri sara ara Hyal nga gau."
31 Kə Yesu shaɗəwa nda, ji na, "Kabangəkau, a hənggəri hyi ənga nyi ya?"
32 Pəca vər shili, kəja a ɗari, kəra kalar ndu nda tətəlnakər, ba kalar ndə a hwinakər a vu ki nyi, ba hya piyari ɗa zhizhi ɗa. Ama alaga abangau, a'yi yi zhizhi ɗa jijiri mai, ara Tada a'yi ja ənga yau.
33 "Yi wu na sə'yar kə anə hyi ara wu yi nga hyu uya huɗə pərtəu. Wu duniya kə hyu nda lar ɓwaɓwatəu, ama hya səsə'wuri ara a səmkur yi təlkur ar kəra duniya."

17

Yesu Kədi Hyal Aga Kərnyi

1 Ayukuɗa Yesu nana ndər ˈyar kau, kə ji hyaˈanakər a dəməlmə ji kədi Hyal, ji na, “Tada, pəci a ɗari. Ga nə nyi kadakadarkur anə Zər ngau, aga naja tsu ja shili ənga kadakadarkur anə ngau.

2 Ara gə nə nyi dənama anə Zər ngau ar kəra nji patəu, aga ja lər pi gəra kuɗau anə patər njira gə nə nyi.

3 Pi gəra kuɗau, ca ngə nja sən ngau, nagə kəra Hyal nə jijiri wacu, ənga Yesu Kərsiti, ndəra gə səwa a shili.

4 Yi dla ənga kadakadarkur anə ngau wu duniya lagur məlna thlər kəra gə nə ɗa aga ya məl.

5 Kabangəkau, Tada, nə ɗa kadakadarkur kabangəkə wu mwa ngau, culi kadakadarkur kəra aˈyi yi əni ənga gə ta kadivira duniya ɗarkər.

Yesu Kədi Hyal Anə Zəmbəlma Nyiˈyar

6 “A cabiya ngər yi abər wa nga ga anə njira gə nə ɗa wu duniya. Njira ɗəɗəmə nə ngə nga nda, ama ba gə nə ɗa nda, nanda tsu a ɓəlar nda ndər ngau.

7 Kabangəkau, wu sən nda abər kalar səra aˈyi ara yau, sara ara gə nga nyi.

8 Ara kalar ndər kəra gə nar ɗa, a nar ndar yau, ba ndə dləwuri. Ənga jiri ndu səni abər sara ara gə nga yau, ənga a hənggər nda abər nagə ngə səwa ɗa.

9 Ya vər kədiyau, arya nda. Nayau, aˈyi a vər kədiyau, arya duniya patə mai, ama arya njira gə nə ɗa, ara nə ngə nga nda.

10 Patər njira ara yau, nə ngə ngau, ənga tsu patər njira ara gau nə ɗa ngau. A uyar yi kadakadarkur lagur nda.

11 Kabangəkau, ya vər sha a da ara gau, ara pəcir nggya ɗa wu duniya a kuɗəri, ama nanda, tsu nda wu duniya. Tada, Ndə Cicau, ga kətiya nda ənga dənamar thləmə ngau, thləmə ngau kəra gə nə ɗa, aga nda ɗa zəmə ənggər kəra ma ənga gau.

12 Ar pəci kəra yi tsu ənga nda, yi kətiya lagur dənamar thləmə ngau, thləmə ngau kəra gə nə ɗa. A ɓəlar ndar yau, ndə aˈyi kəra sa wu pama nda mai, kəl ndə sasa ta aga ndər Hyal a nyabiya dzau.

13 “Kabangəkau, kəja ya vər sha a da ara gau, ama yu na səˈyar kə tsu yu duniya aga njir nu ɗa nda nyabiya dzə ənga caguli wu ɗəfuwa nda.

14 A nə ndar yi cama ngau, ba njir duniya piyari shishir dza nda, ara nanda aˈyi nə duniya mai, ənggər kə nayau, aˈyi yi nə duniya mai.

15 Nayi kədiyau, aga ga faˈabiya nda sara wu duniya mai, ama aga ga kətiya nda ara ndə dəmwaˈyi kau.

16 Nanda aˈyi nə duniya mai, ənggər kə nayi aˈyi yi nə duniya mai kau.

17 Ga cina nda lagur jiri, ndər ngau jiri ngau.

18 Ənggər kəra gə səwa ɗa a shili wu duniya, abangə nga yi səwa nda a ndu duniya tsu.

19 Arya nda nga yi lər kərɗa, aga thlər cici kau, aga nanda tsu nda ɗa cicau lagu jirkur.

Yesu kədi Hyal Ar Kəra Patər Njir Nu

20 “Kədi ɗa aˈyi anə nda waci mai, ama anə kalar njira wu nda hənggəri ənga yi lagur camar nda.

21 Tada, kədi ɗa, bəgə nda ɗa zəməu, ənggər kəra ma ənga gau. Bəgə nda ɗa zəmə wu ma, aga njir duniya a səni abər nagə ngə səwa ɗa.

22 A nə ndar yi kadakadarkur kəra gə nə ɗa, aga nda ɗa zəmə ənggər kəra ma zəməu.

23 Yu nda nggya wu nda, ənga nagə tsu wu yau, aga nda ɗa zəmə ənga jiri. Lagu kə ngə njir duniya wu nda səni abər nagə ngə səwa ɗa, ənga nda səni gu yiwu nda ənggər kəra gu yiwu ɗa.

24 “Tada, cim ɗa, ca ngə njira gə nə ɗa, nda nggya ənga yi ar vira ya ri. Yu cim nda lari kadakadarkur ɗa, kadakadarkur kəra gə nə ɗa arya gu yiwu ɗa kadivira gə məliya duniya.

25 Tada, ndə tsapəu, njir duniya wu səni ngə mai, ama nayau, yu sən ngau ənga nanda nər nda, ndu səni abər nagə ngə səwa ɗa.

26 A cabiya ngər yi anə nda ənga yu nda dumwa ənga ca ngau anə nda. Lagu kə ngə yiwu kəra gu yiwu ɗa wu nda nggya wu nda ar babal, ənga nayi ənga kərɗa wu nda nggya wu nda.”

18

Nji Ɗəlna Yesu Ba Nji Mbar Nyi
(Matiwu 26:47-56; Markusu 14:43-50; Luka 22:47-53)

1 Ayukuɗa Yesu kuɗəna kədi Hyal, ba ji tərabiya əkkəˈyi zəmbəlma nyiˈyar a biyar ya dagə Kiduronu. A biyar ya dagə kau, vanyi masəmə aˈyi, ba Yesu əkkəˈyi zəmbəlma nyiˈyar maˈyi a vuwa gwa.

2 Yahuda, zəmbəlma Yesu kəra thləna hiya ja wu sən vi kau, ara Yesu əkkəˈyi zəmbəlma nyiˈyar wu yiɗaga daɓə dzə a gwa.

3 Kə Yahuda shili wu masəmə kau, ji dumwa ji ca lagu anə bwata sojaˈyar, ənga njir ɓəla ki Hyal kəra pubu dədəgalˈyar ənga njir Farisi səwa. Ndə shili ənga uˈur təsə ba pitəlla ənga kar pa.

4 Yesu, ara ju səni səra wu nda ɗa ənga ja, ba ji biya, ji biya yiwa nda, “Wa nga hyu gala?”

5 Kə ndə shaɗəwa nyi, ndə na, “Yesu ndə sara wu Nazəratu.” Əngwar Yesu anə nda, “Nayi ngau.” Yahuda ndəra thləna hiya Yesu aˈyi ja tataˈyi əkkəˈyi nda.

6 Əngɡəra Yesu na, “Nayi ngau,” ba ndə sha
də ndəl də ndəl, ba ndə dlanakər a gyiwuˈyi.
7 Kə Yesu ɓəra yiwa nda, ji na, “Wa nga hyu
gala?” Əngwar nda, “Yesu ndər Nazəratu.”
8 Əngwar Yesu anə nda, “A nar hyir yi abər
nayi ngau. Ma nayi nga hyu gal, hya piyari
nji kau, nda maˈyi.”
9 Səkə ɗarkər aga ja nyabiya ndər kəra ji
nana, “Nayi aˈyi tini alaga ndə zəmə wu njira
gə nə ɗa mai.”
10 Simanu Biturusu ndəra aˈyi ənga kat-
sakər ara ja, ba ji tsəbiya katsakər nyi, ba
ji thlana himi mazəma mafa nə pubu kəra
ndiya ənga dəgaləu. Thləmər mafa kə ca ngə
Malkusu.
11 Kə Yesu nar nyi anə Biturusu, “Shabiya
katsakər ngau a gwu ki nyi. Aˈyi kyau ya
təwari sara wu kyakiwa nə ɓwaɓwatə kəra
dəɗa nə ɗa kə wa?”

Yesu Shili Wu Mwar Anasu
(Matiwu 26:57-58; Markusu 14:53-54; Luka 22:54-57)

12 Kə bwata sojaˈyar ta ənga dəgalər nda,
daɓə ənga njir ɓəla ki Hyal mbar Yesu, ba ndə
mbiya nyi.
13 Tanggərma, ba ndə hər nyi a ndəgya
Anasu, ara naja səlku sal nə Kayafasu. Wu
fa ta, Kayafasu ngə pubu kəra ndiya ənga
dəgaləu.
14 Kayafasu ngə lər sawara anə njira ng-
gurəm nə Yahudiya abər a ɗari tsaˈa ndə
zəmə a tə arya nji.

Biturusu Kəpalna Səni Yesu
15 Kə Simanu Biturusu ənga pathlə wu
pama zəmbəlma nə Yesu ndu nu Yesu wu
ndəl wu ndəl. Ara pubu kəra ndiya ənga
dəgal wu səni najaka zəmbəlma nə Yesu, ba
ji piyari nyi aga ja vu huɗə ki nə pubu kəra
ndiya ənga dəgal ənga Yesu.
16 Ama Biturusu nə nyi ba ji taˈyi a biya
miya ki, a biya. Kə zəmbəlma kəra pubu kəra
ndiya ənga dəgal kə wu səni kau, biya ji biya
ndər anə kwa kəra a vər ɓəla miya ki, ba ji vu
ənga Biturusu.
17 Kə kwa ɓəla miya kiya nyi, na anə
Biturusu, “Nagə ma, pathlə gau wu pama
zəmbəlma nyi, əndəga?”
Kə ji shaɗəwa, ji na, “Awau, nayi a gwa
mai.”
18 Ara shishiˈwu kəra vi, agabangə kə
mafaˈyar əkkəˈyi njir ɓəla ki Hyal mbəbiya
uˈu tataˈyi nda, ndu ɗaha. Biturusu tsu aˈyi
ja wu pama nda taˈyu ju ɗaha uˈu.

Pubu Kəra Ndiya Ənga Dəgaləu
Yiwa Miya Yesu
(Matiwu 26:59-66; Markusu 14:55-64; Luka 22:66-71)

19 Kə pubu kəra ndiya ənga dəgal yiwa
miya Yesu ar kəra zəmbəlma nyiˈyar ənga
highiɓə nyi.
20 Kə Yesu shaɗəwa nyi, ji na, “Ndər ɗa, ar
babal nga yi na anə nji patəu, yi highiɓə wu
umbwa daɓə dzə njir Yahudiya ənga wu ki
Hyal vira daɓə nə njir Yahudiya ari ar babal.
Sə aˈyi kəra yi na ɗəɗəwa mai.
21 Mi ngə ɗa gu yiwa miya ya? Yiwa miya
njira nggar səra yi na. A nggabiyar nda səra
yi nana.”
22 Əngɡəra Yesu nana abangau, kə vanyi
ndər ɓəla ki Hyal kəra ləha dzər nyi nə nyi
tsəbalma, əngwar ja anə nyi, “Abangə nga nju
ndər anə pubu kəra ndiya ənga dəgal ya?”
23 Yesu shaɗəwa nyi, ji na, “Ma yi nana səra
aˈyi tsaˈa mai ba ga cabiya ɗa, ama ma yi
nana səra tsaˈa, mi ngə ɗa gə dəgə ɗa?”
24 Kə Anasu səwa nyi mbamba a ndəgya
Kayafasu ndəra naja ngə pubu kəra ndiya
ənga dəgaləu.

Biturusu Bəra Kəpalna Səni Yesu
(Matiwu 26:71-75; Markusu 14:69-72; Luka 22:58-62)

25 Ma tsu Simanu Biturusu taˈyi ar vi ta,
ja vər ɗaha uˈu, kə nji yiwa nyi, “Nagə ma
pathlə gu pama zəmbəlma nyi ya, əndəga?”
Kə ji kəpalna, ji na, “Nayi a gwa mai.”
26 Pathlə wu pama mafa nə pubu kəra
ndiya ənga dəgaləu, kəra zaməya ndə ta Bitu-
rusu thlana himiya ja ta, ka na anə nyi, “Mi
nga gu na ka? Aˈyi gə pathlə wu pama njira
yi lari nyi ənga ja wu masəmə ta wa?”
27 Kə Biturusu ɓəra kəpalna, ənggərna kə
vəgəmə wau.

Yesu Wu Mwar Bilatusu
(Matiwu 27:1-2,11-14; Markusu 15:1-5; Luka 23:1-5)

28 Əmudlə kaɗə kə njira nggurəm nə
Yahudiya ləbiya Yesu sara wu ki Kayafasu
a ndar pathla nə gwamna nə Roma. Kə
ndə nggəl ara vu pathla nyi ara nda sara
ɗa diyadiyaɓəu ba ja kar nda ara səm lardur
nə vəlna.
29 Agabangau, kə Bilatusu biya thləwa nda
a biya, ba ji yiwa, “Mi ngə vazə kəra hyi shili
əni a miya ndəla ndə ka?”
30 Kə ndə shaɗəwa nyi, ndə na, “Maja abər
ndə kau, aˈyi ndə vavazə mai, naˈyu shili
ənga ja ənggə mai.”
31 Əngwar Bilatusu anə nda, “Hər nya mau
hya nda məliya nyi numa ar kərhyi əngɡəra
dlaɗər hyi nana.” Əngwar njir Yahudiya anə
nyi, “Nji aˈyi nə ˈya dənama nə thla numa nə
tə anə ndə mai.”
32 Səkə ɗarkər aga ja nyabiya səra Yesu
nana ar kəra culi tə kəra ju nda tau.
33 Kə Bilatusu sha a vu pathla, kə ji ngga
Yesu, ji yiwa nyi, “Dəm ya, nagə ngə təl nə
njir Yahudiya ya?”
34 Yesu shaɗəwa nyi, ji na, “Sara ara gau
ngə ndər kə hyaˈari ya, əndəga nji ngə ndər
anə ngau ar kəra yi ya?”

35 Əngwar Bilatusu anə nyi, “Ndər Yahudiya yi ya? A'yi nji gə hyi ənga pubu dədəgal'yar ngə shili ənga gə ənggə wa? Mi gə məliya?”
36 Yesu shaɗəwa nyi, “Təlkur ɗa, a'yi ənggər nə duniya mai. Maja abər təlkur ɗa ənggər nə duniya, njir məl thlər ɗa ndu pa ba nda kar njir Yahudiya ara mbar ɗa. Ama pakatəu, təlkur ɗa sara ar vi pamə nga nyi.”
37 Əngwar Bilatusu anə nyi, “Dəm ya, təl nga gə ya?” Kə Yesu shaɗəwa, ji na, “Kakalə nga nyi, ənggər kəra gə na, təl nga yau. Səra ɗa nji yabiya ɗa, ənga səra yi shili wu duniya aga nyi, aga ya nana səra jiri. Kalar ndəra wu yiwu jiri, ju sə himi səra yu na.”
38 Bilatusu yiwa miya Yesu, ji na, “Mi ngə jira nya?” Kə Bilatusu ɓəra biya a biya əgya njir Yahudiya, ji biya na anə nda, “Nayi thləwa nyi ənga vazə mai.
39 Ama a ɗari sər cijir hyi aga ya səya hyi ndər fursəna pathlə wu lardur vəlna kau. Hyu yiwu ya səya hyi ‘Tələr njir Yahudiya’ ya?”
40 Kə ndə ɓəra shaɗəwa nyi, ndu wau ndu na, “Awau, naja mai. Səya 'ya Barabasu.” (Ama ja hya səni, Barabasu ndər ɗalagu ngau.)

19

Nji Thlana Nyi Numa Nə Tau Anə Yesu
(Matiwu 27:15-31; Markusu 15:6-20; Luka 23:13-25)

1 Kə Bilatusu səwa nji nə nyi wuɗa anə Yesu.
2 Kə soja'yar məliya dara shikədî nə təlkur ba ndə har nyi anə Yesu. Kə ndə har nyi ləgutə tuwara dəzəu kəra ənggər nə təlkur.
3 Ndə shili əgya ja, ar kər ar kər ndu na anə nyi, “Ənga barka ngau, ciwar, tələr njir Yahudiya!” Ba ndə nə nyi tsəbalma.
4 Kə Bilatusu ɓəra biya a biya əgya njir Yahudiya, ji biya na anə nda, “Kəja yu biya ənga ja, ara yu yiwu hya səni abər nayi thləwa nyi ənga vazə mai.”
5 Ənggəra Yesu biya ənga dara təlkur nə shikədî a dar kəra ja ənga ləgutə tuwara dəzəu, kə Bilatusu na anə nda, “Kəja nda nyi!”
6 Ta pubu dədəgal 'yar ənga njir ɓəla ki Hyal lari nyi, ba ndə hya'ana ɗahəu, ndu na, “Dlakəya nyi! Dlakəya nyi!” Ama kə Bilatusu shaɗəwa nda, ji na, “Hər nya mau hya nda dlakəya nyi sər hyi, arya nayi lari bikə nyi mai.”
7 Əngwar njir Yahudiya anə nyi, “Dlaɗər 'ya a'yi, kəra na a ɗar tsa'a nja dlakəya ndə kau, ja tau, ara ji hər kərnyi ar viya Zər Hyal.”
8 Ənggəra Bilatusu nggar ndər kau, ba hivər nyi cakau.
9 Ba ji ɓəra sha a vu huɗa pathla, ji vuwa yiwa Yesu, ji na, “Sara mani nga gə shila?” Ama Yesu a'yi shaɗəwa nyi mai.
10 Agabangau, əngwar Bilatusu anə nyi, “Gə nggəl ara ndər anə ɗa ya? A'yi gu səni abər a'yi yi ənga dənama nə səya ngau, ənga nə dlakəya ngə wa?”
11 Kə Yesu shaɗəwa nyi, ji na, “Dənama kəra a'yi ara gə ar kəra yau, dənama kəra Hyal nəngə ngə wacu. Agabangau, ndəra fuwa ɗa wu tsa gə nga ndiya ngə ənga bikau.”
12 Ar kəra ndər kə ngə Bilatusu wu yiwu ja səya Yesu, ama kə njir Yahudiya hya'ana ɗahəu ndu na, “Ma gə səya nyi ji ma'yi, nagə a'yi bazhiya Kayisaru mai. Kalar ndəra wu yiwu ja məliya kərnyi ar viya təl, dawa Kayisaru nga ja.”
13 Ənggəra Bilatusu nggari ndər kau, ba ji həbiya Yesu a biya, ji biya nggya ar sər nggya nə pathla ar vira nji pədləya ənga tsəka. Kəra nju ngga ənga miya njir Yahudiya Gabathla.
14 Pəci kau, pəci ta'yi kər, pəci kəra nju fə sə wu lagu nju vu sugu nə lardur nə vəlbiya. Əngwar Bilatusu anə njir Yahudiya, “Kəja mə tələr hyi!”
15 Ama kə ndə hya'ana ɗahəu ndu na, “Tsəya nyi! Tsəya nyi! Dlakəya nyi!”
Kə Bilatusu yiwa nda, ji na, “Ya dlakəya hyi tələr hyi ya?”
Kə pubu dədəgal 'yar shaɗəwa, ndə na, “Vanyi təl a'yi ara 'ya mai, kəl təl Kayisaru.”
16 Agabangau, kə Bilatusu həri Yesu ji nər nyi anə njir Yahudiya aga nda dlakəya nyi.

Nji Dlakəya Yesu
Kə soja'yar ma'yi ənga Yesu.
17 Yesu biya sara wu huɗa məlmə ja vər hə wu dladlakə nyi a ndar vira nja ngga ənga vir papangəkər. Ənga miya njir Yahudiya nju ngga viya nyi ənga Gwalgwathla.
18 Ar vi kə nga nji dlakəya Yesu, ənga nji məthləu, pathlə lagu mazəma ja, ənga vanyi ndə lagu matsala ja.
19 Bilatusu tsəfər sau, ba ji pathləri ar wu dladlakau. Kəja səra ji tsəfəri, “Yesu ndər Nazəratu, Tələr njir Yahudiya.”
20 Ara ji dlakəya Yesu ləhəu wu dzər məlmau, ba məliya njir Yahudiya gangəu jigana səra nji tsəfəri kau. Səra ji tsəfəri, ji tsəfəri wu miya njir Yahudiya, ənga miya njir Roma ba ənga miya njir Gərikəu.
21 Kə pubu dədəgal 'yar nə njir Yahudiya nar nyi anə Bilatusu, “Ga sara tsəfə Tələr Njir Yahudiya mai, ama ga na, əngwar ndə kau, naja əngwa ngə Tələr njir Yahudiya.”
22 Əngwar Bilatusu anə nda, “Səra yi tsəfəri a tsəfər yau.”
23 Ayukuɗa soja'yar kə dlakəya Yesu, ba ndə fa'ari kar ha nyi, ndə təkəya bwata foɗəu, kə kalar soja həri bwata pathləu. Ndə ɓəra həri ləgutə dzəgamə nyi kəra a'yi nji mbə

mai, ama tsa nga nji tsa mbari a du kər baˈa a gyiwu ndəl.
24 Kə ndə na wu pama nda, “Məna sara ta ləgutə kə mai, ama məna təɗə shiˈwu a miya ndəla nyi məna lari ndəra wu səmku.” Səˈyar kə ɗarkər aga ja nyabiya səra tsətsəfau wu ləkakaɗə nə Hyal kəra na abər,
“Ndə təkəya kar ha ɗa
wu pama nda,
ndə təɗə shiˈwu
ar kəra ləgutə ha ɗa.”
Ya kəja səra sojaˈyar kə məliya ngau.
25 Tataˈyi ləha dzər wu dladlakə nə Yesu, ca ngə mənyi ənga kwamə nyi ənga Maryamu mala Kəliyopasu ba Maryamu Magədaliya.
26 Ənggəra Yesu lari mənyi a ndəna ənga zəmbəlma kəra ju yiwu ta tataˈyi ləha dzər nyi, kə ji na anə mənyi, “Ama, kəja zər ngau.”
27 Ənggwar ja anə zəmbəlma kau, “Kəja mə ngau.” Ənggə ngə zəmbəlma kə hər nyi a ndu ki nyi.

Tər Yesu
28 Yesu, ayukuɗa ji sənbiya abər kalar sə a kuɗəri, aga səra tsətsəfau a nyabiya dzau, kə ji na, “Hili wu tə ɗa.”
29 Ar pəci kau, bəlari aˈyi əna kəra nyinyau ənga ˈyimi mwamwalu. Kə ndə ciwa sasaˈu a gwu ˈyimi mwamwala nyi, ba ndə ciri ar zəwa ba ndə fuwa a du miya Yesu.
30 Ənggəra ji təwari, əngwar Yesu “A kuɗəri.” Ayukuɗa kə ba ji uzhiya kər, ba ji tau.
31 Pəci kau, pəcir fə sə wu lagu nə pəcir Ɓəlsar ngau, ənga əzəgəkura nyi tsu pəcir Ɓəlsar kəra pamə ara alenyi ngau. Agabangau, njir Yahudiya aˈyi wu yiwu nda piyari dza nda a dar wu dladlakə ar pəci ta mai. Ba ndə yiwa Bilatusu aga ja piyari nda, nda ɓəɓəlna hiya nda aga kusar tər nda, ba nda həya dza nda sara dar wu dladlakər nda, ba ji nə nda lagu.
32 Kə sojaˈyar shili ndə sa ɓəɓəlna hiya ndə tanggərma kəra nji dlakəya ənga Yesu, ba ndə məliya nyi anə ndə nə məthləkura nyi tsu.
33 Ama ənggəra ndə shili əgya Yesu, nandə ɓəɓəlna hiya ja mai, ara divira nda shili a tər ja.
34 Kə pathləu, wu pama sojaˈyar kə tsaviya Yesu ar thlərpa ja ənga katsakər, ba mashi daɓə ənga ˈyimi ndzəndzə sara a gwa.
35 Ndəra səkə ɗa wu liya ja, ngə lər sakida kau, sakida nyi jiri nga nyi. Naja ənga kərnyi wu səni abər səra ju na, jiri nga nyi, ənga ji ləri sakida kau, aga nahyi tsu hya hənggəri.
36 Səˈyar kə ɗarkər aga nyabiya səra tsətsəfau wu ləkakaɗə Hyal, “Alaga ɗəhiya ja zəməu, nju ɓəlna mai.”
37 Vanyi ndər Hyal kəra tsətsəfə na, “Ndə wu nda tsamə ndəra ndə tsaviya.”

Haɗə Dza Yesu
(Matiwu 27:57-61; Markusu 15:42-47; Luka 23:50-56)

38 A yukuɗu, kə Yusufu ndər Arimatiya naja ma zəmbəlma Yesu ngau, ama ar ɗəwa, ara hivər njira nggurəm nə Yahudiya. Ji sa yiwa Bilatusu aga ja nə nyi dza Yesu, kə ji nə nyi.
39 Yusufu maˈyi ənga Nikodimosu, ndəra sə aˈyi shili əgya Yesu uvuˈyi ta. Nikodimosu maˈyi ənga muru gwagwaɗau ənga alosu kəra sə kisə ar viya tsəla pathləu.
40 Kə nanda kə məthlə kau, maˈyi ka nda həri, kə ndə pədîya dza Yesu wu sər haɗə ndau, daɓə ənga sə kisə kau, ənggəra njir Yahudiya wu haɗə ndau.
41 Ləha dzər vira nji dlakəya nyi ar kau, vanyi fa wu aˈyi. Wu fa wu kau, hu mafəliyangə aˈyi kəra nji gəra sə aˈyi haɗəna ndə a gwa.
42 Ta ɗa pəcir fə sə wu lagu nə njir Yahudiya ngau, ba tsu huwa nyi ləhə nga nyi, ba ndə haɗəna dza Yesu wu huwa nyi.

20

Yesu Hyaˈari Sara Vir Tau
(Matiwu 28:1-10; Markusu 16:1-8; Luka 24:1-12)

1 Kaɗə əmudlau, ma tsu vi dlədlərəu, ar pəci nə tanggərma nə sugu, kə Maryamu Magədaliya maˈyi a nda tsamə huwa nyi. Ma ji nda ba ji lari kəja nja jahənar tsəka haɗə miya huwa nyi.
2 Kə ji sha ənga hwi a ndəgya Simanu Biturusu ənga vanyi zəmbəlma kəra Yesu wu yiwu ta. Kə ji na anə nda, “A hər nji dza Thlagə sara wu huwa nyi, kəja naˈya səni vira nji fiya nyi ari mai.”
3 Kə Biturusu ənga vanyi zəmbəlma ta biya ndə mbar lagu ndar huwa nyi.
4 Gyapə nda mbar hwi, ama kə vanyi zəmbəlma ta ndiya Biturusu ənga hwi a ndar huwa nyi.
5 Ji nda uzhiya dzau, ju tsamə gwu huɗa huwa nyi, ba ji lari kar haɗə ndau a gwu huwa nyi, ama naji gwu huwa nyi mai.
6 Kə Simanu Biturusu ndəra a gyiwu yukuɗə nyi shili a miya huwa nyi, ba ji tərabiya a gwu huwa nyi, ba ji gwa lari kar haɗə ndau a guna.
7 Kə ji ɓəra lari zhaɓi kəra nji mbuya bama Yesu əni a gwu huwa nyi pəpəɗau lagu batiti.
8 Kə zəmbəlma ta shili a miya huwa nyi a ndiya Biturusu ta maˈyi a gwu huwa nyi tsu. Ənggəra ji gwa lari ba ji hənggəri abər jiri nga nyi.
9 Baˈanə kabangəkə nanda aˈyi nggabiya səra tsətsəfau wu ləkakaɗə abər kəl Yesu hyaˈari sara vir tə mai.

Yesu Canə Nyi Kərnyi Anə Maryamu
(Matiwu 28:9-10; Markusu 16:9-10)

10 Kə zəmbəlmaˈyar kə sha a ndu ki.

11 Maryamu nə nyi ta'yi a miya huwa nyi
ja vər tiwi. Tsu ja vər tiwi, ba ji uzhau, ju
tsamə gwu huɗa huwa nyi.
12 Maja vər tsamə, ba ji lari waladi'yar
məthlə wu kar pərtə ngganggashiu ar vira
nji pina dza Yesu ar ta. Waladi pathlə a vər
nggya a dar vir kəra ja ənga vanyi tsu a gyar
vir hiya ja.
13 Kə waladiya nyi'yar yiwa nyi ndə na,
"Mala, mi ngə ɗa gwu tiwi ya?"
Əngwar ja, "A hənar nda Thlagə ɗa sara
ənggau, ya, nayi wu səni vira ndə həna nyi a
ndar mai."
14 Ənggəra ji kuɗəna na abangau, ba ji
shabiya dzau, ba ji lari Yesu ta'yi a ndəna,
ama naji tsamə ri abər Yesu ngə mai.
15 Kə Yesu yiwa nyi, ji na, "Mala, mi ngə ɗa
gwu tiwi ya? Wa nga gu gala?"
Ma ju nggani abər ndər məl thlər wu fa
wu ta ngau, əngwar ja anə nyi, "Maləmə, ma
nagə ngə hər nyi sara ənggau, nar ɗa vira gə
fiya nyi ari, aga ya nda hər nyi."
16 Kə Yesu ngga nyi, ji na, "Maryamu."
Ji shabiya dzə a ndara ja, ji na ənga miya
njir Yahudiya, "Rabwani!" (Kəra ca ngə
Maləmə.)
17 Əngwar Yesu anə nyi, "Ga sara mba
ɗa mai, ara tsu yi gəra sha a da ara
Tada kwatahəu. Ama ga ma'yi a ndara
zaməɗa'yar ga nda nar nda, sha nga yi a
dara Dəɗa ənga Dərhyi, ba a dəgya Hyal ɗa
ənga Hyalər hyi."
18 Kə Maryamu Magədaliya ma'yi, ji nda
nar nyi anə zəmbəlma nyi'yar, "A lar yi
Thlagəu!" Kə ji nar nda səra Yesu nar nyi.

Yesu Canə Nyi Kərnyi Anə Zəmbəlma Nyi'yar

(Matiwu 28:16-20; Markusu 16:14-18; Luka 24:36-49)

19 Əwagəu pəci tanggərma nə sugu, ar pəci
kəra zəmbəlma 'yar nə Yesu kaɓau ar vi
zəməu. Ndə hadîya miya ki ara hivər njira
nggurəm nə Yahudiya. Ma tsu nda a vuna,
kəja Yesu ta'yu wu hada nda, ji na, "Jaməkur
ja nggya ənga hyi."
20 Ayukuɗa ji nana ndər kau, kə ji canə
nda tsa ja ənga thlərpa ja. Kə zəmbəlma
nyi'yar nyabiya dzə ənga huɗə pipida ara
ndə lari Thlagəu.
21 Kə Yesu ɓəra na anə nda, "Jaməkur ja
nggya ənga hyi! Ənggər kəra Tada səwa ɗa,
abangau ənga yu sə hyi."
22 Ənggəra ji nana abangau, ba ji səna pi a
nda gəra nda, ji na, "Dləwara mau Mambəl
Cicau.
23 Kalar ndəra hyi təfəbiya nyi bikə nyi a
təfəbiya nyir nji bikə nyi, abangə tsu, kalar
ndəra hyi nggəl ara təfəbiya nyi bikə nyi a
nggyari abangau."

Yesu Canə Nyi Kərnyi Anə Toma

24 Toma (ndəra nju ngga ənga ɓili), pathlə
wu pama nda kumo apə məthləu, a'yi ja ma
Yesu shili ara zəmbəlma nyi'yar mai.
25 Kə alenyi zəmbəlma'yar kə na anə nyi,
"A lar 'ya Thlagəu!"
Ama əngwar Toma anə nda, "Ma nayi a'yi
lari məcavədî nə kusa ar tsa ja mai, ənga yi
fuwa tsa yi a vu vira kusa ar ta mai, ənga
yi fuwa tsa yi a vu thlərpa ja mai, nayi wu
hənggəri əni mai."
26 Ayukuɗa sugu pathlə ətsu, zəmbəlma
nyi'yar ɓəra tsəmiya dzə wu ki, ar pəci kə
Toma a'yi ja əkkə'yi nda. Miya ki dədəl nga
nyi, ama kə Yesu shili ji sa ta'yi wu pama nda
ji na, "Jaməkur ja nggya ənga hyi."
27 Kə ji na anə Toma, "Fər ku'yir tsa gə
ənggau, ga tsamiya tsa yau. Hər tsa gau ga
fiya a vu thlərpa yau. Piyari təkəkər ga ɗa
ndəra ənga mbərsa."
28 Əngwar Toma anə nyi, "Thlagə ɗa ənga
Hyal ɗa!"
29 Yesu shaɗəwa nyi, "Ara gə lar ɗa nga gə
hənggəri ya? Njir barka ngə njira gəra lar ɗa
ama kə ndə hənggəri ənga yau."

Səra Ɗa Yahwana Tsəfəri Tsəfə Kau

30 Yesu məliya sə dədəgur 'yar paməpamə
gangəu wu liya zəmbəlma nyi'yar, kəra nji
a'yi tsəfəri wu ləkakaɗə kə mai.
31 Ama nji tsəfəri najakau, aga hya
hənggəri abər Yesu ngə Kərsiti, Zər Hyal, ənga
tsu aga ja ɗa lagur mbərsa ba hya uya pi
lagur thləmə nyi.

21

Yesu Canə Nyi Kərnyi Anə Zəmbəlma Nyi'yar Məɗəfau

1 Ayukuɗa sə'yar kau, kə Yesu ɓəra canə
nyi kər anə zəmbəlma nyi'yar ar miya dəl
Tiberiyasu. Kəja ənggəra ji ɗarkər.
2 Simanu Biturusu ənga Toma (ndəra nju
ngga ənga ɓili) ənga Nathlaniyalu sara wu
məlmə Kana wu Galili ənga wazha Zabadi
ənga alenyi zəmbəlma məthlə ngə a ndəna.
3 Əngwar Biturusu anə nda, "Ma'yi nga ya
nda təm." Əngwar alenyi nji kau, "Na'ya ma
'yi wu ma'yi ənga gau." Kə ndə biya ndə biya
gwu kwambwal ba ndə ma'yi. Ama pəci ta
vu'yi sə a'yi ndə mbar mai.
4 Kaɗə mudlə ənggəra vi kuɗau, kəja Yesu
ta'yi a miya dəl, ama zəmbəlma nyi'yar tsamə
ri abər naja ngə mai.
5 Kə Yesu na anə nda, "Bazhi ɗa'yar, a'yi
hyi ənga kalfi wa?" Əngwar nda anə nyi,
"Awau."
6 Kə Yesu na anə nda, "Vakuwa mə litagər
hyi a ndar lagu mazəma kwambwal kau, ba
hya uya nda." Ta ndə məliya ənggəra ji na,
ba ndə mbar kalfi gangə gagaɗau, kəra ɗa
dzadzau anə nda, nda təɗəbiya a du kwamb-
wala nyi.

7 Kə zəmbəlma ta Yesu wu yiwu ta na anə Biturusu, “Thlagə ngau!” Ənggəra Simanu Biturusu nggari ndər kau, abər, “Thlagə ngau,” kə ji həri ləgutə nyi ji hari ara ɗəɗəməu tursə nga ja. Kə ji dzəgwa vəl a gwu ˈyimiya nyi.

8 Alenyi zəmbəlma nyiˈyar maˈyi a ndar dza dəl a gwu kwambwalər nda, nda a vər tətəɗə litagər nda nyinyau ənga kalfi. Ar pəci ta nanda aˈyi naɗə sara miya dəl mai. Pama nda wu ɗa ənggər hyi gharu makəru.

9 Ənggəra ndə biya a miya dəl, ba ndə thləwa əvunyi mbəmbə ənga uˈu ənga kalfi a dari ba ənga macikəl tsu.

10 Ənggwar Yesu anə nda, “Gəri a mau kalfi kəra hyi mbari a shili ənggau.”

11 Kə Simanu Biturusu maˈyi a dar kwambwal, ju təɗə litagəu a biya miya dəl. Litagə kə nyinyi nga nyi ənga kalfi nggungurəm gharu ənga təfu kumunyi apə makəru. Ama alaga kə litaga nyi nyinyi ənga kalfi, aˈyi tanakər mai.

12 Kə Yesu na anə nda, “Shili a mau hya sa səm sər səm nə mudlau.” Wu pama zəmbəlma nyiˈyar ndə aˈyi kəra cinapi ji yiwa nyi, ji na, abər, “Wa nga ga” mai, ara ndu səni abər Thlagə ngau.

13 Ba Yesu hyaˈari ji həri macikəla nyi, ba ji nə nda ənga kalfiya nyi tsu.

14 Najakə ngə nə makərkura nyi, ənggəra Yesu canə kər anə zəmbəlma nyiˈyar ayukuɗa ji hyaˈari sara vir tau.

Yesu Shabiya Biturusu A Shili

15 Ənggəra ndə kuɗəna səm sər səm nə mudlau, kə Yesu nar nyi anə Simanu Biturusu, “Simanu zər Yahwana, ənga jiri nga gu yiwu ɗa a ndiya səˈyar kə ya?”

Kə Biturusu shaɗəwa nyi, ji na, “Angə, Thlagəu, gu səni yu yiwu ngau.”

Ənggwar Yesu anə nyi, “Səməna wazha təmahə ɗaˈyar kau.”

16 Kə Yesu ɓəra na anə nyi, “Simanu zər Yahwana, ənga jiri nga gu yiwu ɗa ya?”

Kə ji shaɗəwa, ji na, “Angə, Thlagəu, gu səni abər yu yiwu ngau.”

Ənggwar Yesu anə nyi, “Bəla təmahə ɗaˈyar.”

17 Yesu ɓəra na anə nyi nə makərkura nyi, “Simanu zər Yahwana, gu yiwu ɗa ya?”

Ba sə kə ndzana huɗa Biturusu arya Yesu yiwa nyi ar kər ar kər makəru, “Ənga jiri gu yiwu ɗa ya?”

Ənggwar ja anə nyi, “Thlagəu, gu sən sə patəu. Gu səni abər yu yiwu ngau.”

Ənggwar Yesu anə nyi, “Səməna təmahə ɗaˈyar.

18 Jiri nga yu na anə ngau, pəci kəra gə tsu zər, nagə ngu ha kar anə kərngau, ba ga maˈyi a ndar vira gu yiwu. Ama ma gə nda hal, gu nda ha tsi anə nji aga nda har ngə kar ba nda dzəgwa hər ngau a ndar vira gə gəra yiwu.”

19 Yesu nana abangau aga cabiya culi tə kəra Biturusu wu nda tau, kəra wu dla ənga kadakadarkur anə Hyal. Kə ji na anə nyi, “Nu ɗa.”

20 Biturusu shabiya dzə ji tsamə gyiwu yukuɗu, ba ji lari zəmbəlma ta Yesu wu yiwu ta a vər nu nda. Najakə ngə zəmbəlma ta təghər dzə ar dza Yesu pəci kəra nda a vər səm sər səm nə lardur nə vəlna ənga ji na anə Yesu, “Thlagəu, wa ngu nda thlənа hiya ga?”

21 Ənggəra Biturusu lari nyi, kə ji yiwa Yesu, ji na, “Thlagəu, kar ndə kə tsu, mi ngə nə nya?”

22 Kə Yesu shaɗəwa nyi, “Ma yu yiwu ja ɗa aˈyi ənga pi kəl yi sha shili, mi ngə dzau nga? Nagə, kəl ga nu ɗa?”

23 Agabangau, kə ndər kə tətəlnakər wu pama njir nu Yesu, abər zəmbəlma kə wu tə mai. Ama Yesu aˈyi na abangə mai. Səra ji na ca ngə, “Ma yu yiwu ja nggya ənga pi kəl yi shili, mi ngə dzau nga?”

24 Najakə ngə zəmbəlma kəra ləri sakida ar kəra səˈyar kə patəu, ənga ji tsəfər nda. Mən wu səni abər sakida nyi jiri nga nyi.

25 Ama alenyi sə paməpamə gangə aˈyi kəra Yesu məlna. Maja abər nji tsəfəri patər səra ji məlna, duniya ənga kərnyi a sən həri ləkakaɗa nyi mai.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Nə Tanggərma Anə Njir Kwaranthli

Usa Dzau

1 Cama tsətsəfə sara ara Bulusu, ndəra Hyal ngga aga ja ɗa cama səsə nə Kərsiti Yesu lagur yiwu huɗa nə Hyal, ənga zamər mən Sosithlanisu,

2 a nda nə daɓə dzə njir nu kəra a vu Kwaranthli, njira nji ngga aga nda ɗa nji cici wu Kərsiti Yesu, ənga njira nji thləbiya wu Kərsiti Yesu, daɓə ənga kalar nji kəra ar kalar vi kəra wu ngga thləmər Thlagə Yesu Kərsitir mən, Thlagər nda ənga Thlagər mən.

3 Bəgə mayiwakur ənga huɗə pərtəu sara ara Hyal Dərmən ənga Thlagə Yesu Kərsiti nda nggya ənga hyi.

Bulusu Lər Usaku Anə Hyal

4 Parangə nga ya vər lə usaku anə Hyal arya hyi, arya mayiwakur nyi kəra ji lər hyi wu Kərsiti Yesu.

5 Arya wu ja a ɗar hyi njir bərba wu kalar sau, kalar səra hyu na ənga kalar sənbiya sər hyi.

6 Arya najaka bərbakur, a cabiyari abər, kalar sakida kəra 'yi ləri arya Kərsiti jiri nga nyi.

7 Agabangau, nahyu ghari sə lələ nə Mambəl mai, ənggər kəra hya vər nggyar tsatsam lagu nə səkə shilər Thlagər mən Yesu Kərsiti kəra wu nda cabiya dzau.

8 Yesu wu nda səɓiya ngə aga ga ɗa nənau ba'anə shili ar jomə ndəl, aga ga ɗa ndə gəra vazau ar pəcir shidar Thlagər mən Yesu Kərsiti.

9 Hyal, naja ndəra ngga hyi a shili wu nggya nə daɓə dzə ənga zər nyi Yesu Kərsiti Thlagər mən, naja ndə tsa'a miya ɗəfu ngau.

Ca Paməpaməkur Wu Pama Daɓə dzə Njir Nu

10 Ya vər kədi hyi wazha ama wu thləmər Thlagər mən Yesu Kərsiti, hya sara ca paməpaməkur mai, ama hya dlunggəri ənga kuvwar hyi, aga miya hyi ənga ɗəngar hyi a ɗa zəməu.

11 Yu na anə hyi abangə wazha ama, arya alenyi nji sara wu ki Kəlowusu nar ɗa abər hyu pəpa wu pamə.

12 Səra yu na, ca ngə alenyi nji wu pama hyu na, "Nayi nəɗa yu nu Bulusu," alenyi nju na, "Nayi nəɗa yu nu Apolusu," alenyi nji tsu ndu na, "Nayi nəɗa yu nu Kefasu," ənga alenyi nji tsu ndu na, "Na'ya nər 'ya 'yu nu Kərsiti."

13 Karya, Kərsiti a təkəbiyar dzə ya? Əndəga nji dlakəya Bulusu arya hyi ya? Əndəga nji hər hyi baɓətizəma wu thləmər Bulusu ya?

14 Yu usaku anə Hyal, ara a'yi nayi ngə hə baɓətizəma anə ndaliya hyi mai, kəl anə njir ki Kərispusu ənga Gayisu.

15 Kabangəkau, ndər sən na abər yi hər nyi baɓətizəma wu thləmə ɗa a'yi mai.

16 Jiri, a ɓəra ɗəngar yi vanyi sau, abər a hər nyir yi baɓətizəma anə njir ki Sətifanusu. Ayukuɗa nyi tsu nayi ɓəra ɗəngari ndəra yi ɓəra hər nyi baɓətizəma mai.

17 Ara Kərsiti a'yi səwa ɗa aga ya hə baɓətizəma anə nji mai, ama aga ya tətəlna ndəshigu nyi, a'yi ənga ndər nə hahangəkur ndəndəkur ɗa mai, a sara dənama nə wu dladlakə nə Kərsiti a ɗa sə tətəwa.

Kərsiti Ngə Hahangəkur Ənga Dənama Nə Hyal

18 Arya cama nə ndər nə mbəɗau lagu wu dladlakau, dzakur ngau anə njira sasa, ama anə mən njira uya mbəɗau, dənama nə Hyal ngau.

19 Arya tsətsəfə nga nyi,

"Yu nda sana hahangəkur nə nji hahangəu,
ənga sənbiya sə nə njir sən sə tsu, yu nda
məliya wu ɗa sə kurthləu."

20 Əmani ngə nji hahanga? Əmani ngə njir sənbiya sa? Ənga əmani ngə njir jigadəma? Hyal a'yi məliya hahangəkur nə njir duniya ɗa aga dzakur wa?

21 Arya Hyal lagu hahangəkur nyi nga ji məliya njir duniya gəra sənbiya nyi lagu hahangəkurər nda. Ama ba ji məliya lagu dzakur nə tətəlna ndər Hyal ca ngə njira hənggəri uya mbəɗau.

22 Njir Yahudiya wu gal lar sə dədəgur, njir Gərikəu nər nda, ndu gal hahangəkur.

23 Ama na'ya 'yu tətəlna ndər Kərsiti ndəra nji dlakəya, kəra ɗa sər thlə hi anə njir Yahudiya, ənga sə dzakur anə njira a'yi njir Yahudiya mai.

24 Ama anə nji kəra Hyal ngga, tara njir Yahudiya ənga tara njir Gərikəu, Kərsiti ca ngə dənama nə Hyal ənga hahangəkur nə Hyal.

25 Ara dzakur nə Hyal a ndiya hahangəkur nə ndau, kukufəkur nə Hyal tsu a ndiya nənəkur nə ndau.

26 Wazha ama, hya ɗəngari səra hyi aga nyi ar pəcira nji ngga hyi, aga hya ɗa njir nu, a'yi patəkura hyi ngə nji hahangə lagur sənbiya sə nə ndəndəkur mai, a'yi patəkura hyi ngə njira ənga dənama mai, ənga a'yi patəkura hyi ngə yirma mai.

27 Ama Hyal ngə həbiya sə dzakur nə duniya aga ja həna səli nə nji hahangəu. Ənga ji həbiya kukufəkur nə duniya aga ja həna səli njira nənau.

28 Ji həbiya səra nji diɗana wu duniya ənga səra gəra ar viya vanyi sə wu duniya aga nda ndzana səra dədur.

29 Hyal məliya abangə aga nja sara ɓwadzə wu mwa nyi.

30 Ama Hyal ngə hər hyi a shili wu Kərsiti Yesu, ənga Hyal a məliyari Kərsiti ɗa hahangəkur nər mən. Lagu nyi nga mən ɗa nji tsapəu, nji cici nyi ənga njira ji bəliya.
31 Agabangau, ənggər kəra ja tsətsəfau, “Ta'yi njir ɓwadzau nda ɓwadzə ənga Thlagəu.”

2

1 Ənggəra yi shili əgya hyi wazha ama, aga ya sa nar hyi ar kəra jirkur nə sə ɗəɗəwa nə Hyal, nayi a'yi shili ənga ca sənbiya ndər ənga madiya hahangəkur mai.
2 Ara yi həri wu ɗəfuwa yau, abər vanyi sə a'yi yu sən ar pəcira yi əkkə'yi hyi mai, kəl Yesu Kərsiti ənga dlakəkur nyi.
3 Tanggərma shili ɗa əgya hyi, yi shili wu kukufəkur ɗa ənga hivər ba ənga tsədzə gagaɗau.
4 Cama ɗa ənga tətəlna ndər Hyal ɗa a'yi ənga shakər ba hahangəkur nə ndəndəkur ɗa mai, ama ənga thlər kəra cabiya dənama Mambəl.
5 Sə kə ɗarkər aga mbərsar hyi a sara təghər dzau ar kəra hahangəkur nə nji mai, ama kəl ar kəra dənama nə Hyal.

Hahangəkur Nə Hyal

6 Alaga abangau, 'yu ndər, ndər nə hahangəkur anə njira a həri wu mbərsar nda, ama a'yi culi hahangəkur nə zaman əshina kə mai, ənga tsu a'yi culi hahangəkur təltəl 'yar kəra wu sa tərabiya nə zaman kə mai.
7 Ama 'yu ndər ar kəra hahangəkur nə Hyal kəra ɗəɗəwa kəra nji ɗəwana, hahangəkur nə Hyal kəra ji pəpədləya kadivira dzəgwar duniya, aga ja ɗa səra wu shili ənga kadakadarkur anə mən.
8 Ndə a'yi wu pama njir səm təlkur nə zaman əshina kə kəra nggabiya sə kə mai. Maja abər ndə nggabiya, nanda a'yi dlakəya Thlagə ndə kadakadarkur mai.
9 Ama ənggər kəra ja tsətsəfau, abər,

“Səra Hyal pabəri anə njir yiwu nyi
ndə a'yi kəra saya lari mai,
ndə a'yi tsu kəra saya nggar mai,
ənga tsu ndə a'yi kəra saya ɗəngabiya mai,”

10 ama Hyal a cabiya mən ri sə'yar kə lagu Mambəl.
Arya Mambəl nga vər walbiya kalar sau, patə əkkə'yi səra ɗəɗəwa wu nggabiya sə Hyal.
11 Ara wa ngə ndəra wu səni səra ndə wu ɗənga ma a'yi kəl mambəl kəra wu ja waci maya? Abangə tsu ndə a'yi kəra wu sənbiya səra Hyal wu ɗənga mai, kəl Mambəl kəra wu Hyal wacu.
12 Namən a'yi dləwuri mambəl nə duniya mai, ama Mambəl kəra shida sara dara Hyal, aga mənа nggabiya lə sə ləlau nə Hyal kəra nji nə mən kurthləu.
13 Ca ngə səra 'yu ndər ar kəri, a'yi səra nji highiɓər 'ya lagu hahangəkur nə ndapi mai, ama səra shili lagu Mambəl, kəra wu cabiya jirkur nə Mambəl anə njira wu Mambəl.
14 Ndəra gəra wu Mambəl, naju sən dləwuri sə'yar kəra sara ara Mambəl Hyal mai, arya dzakur nga nyi anə nyi, ənga naju sən nggabiya mai, arya lagu Mambəl nga nju nggabiya wacu.
15 Ndəra wu Mambəl, ju sən məl numa ar kəra kalar sau, ama naja ənga kərnyi a'yi nju sən məl numa anə nyi mai.
16 Ənggər kəra ləkakaɗə nana, abər, “Wa ngu sənbiya ɗənga nə Thlagə tara ba ja sən highiɓə sə anə nya?”
Ama a'yi mən ənga ɗənga nə Kərsiti.

3

Bazhi Məl Thlər Nə Hyal

1 Wazha ama, nayi a'yi sən ndər anə hyi ənggər anə njira wu Mambəl Hyal mai, ama ənggər anə njir duniya, njira tsu nda ənggər wazha yiɗəɗəu, wu lagu nu Kərsiti.
2 Nayi nga vər səmənа hyi ənga u'wa ənggər wazha mamanji, a'yi ənga ɗəfə mai, arya tsu hyi gəra nəbiya dzau. Ənga jiri, ba'anə kabangəkau, tsu hyi gəra nəbiya dzau.
3 Ba'anə kabangəkau tsu hyi ənggər njir duniya. Ma tsu hyu ca shishikur, ənga hyu pəpa wu paməu, a'yi tsu hyi ənggər njir duniya wa?
4 Ara ma vanyi ndə na, “Nayi nə Bulusu ngau,” vanyi ndə tsu, “Nayi nə Apolusu ngau,” a'yi tsu hyi ənggər njir duniya wa?
5 Dəmya, wa ngə Apolusa? Wa ngə Bulusa? A'yi njir məl thlər Hyal nga 'ya waci wa, njira lagur nda nga hyi hənggəri ənga Kərsiti wa? A'yi kalar ndə wu pama 'ya ngu məl səra Hyal nə nyi aga ja məl wa?
6 Nayi ngə thləkana culi, Apolusu ngə pər nda 'yimi, ama Hyal ngə məliya nda ndə hau.
7 Mbar ar ndər thləka ənga ndər lə 'yimi, patə nda, sə a'yi nda aga nyi mai, ama kəl Hyal, ndəra məliya ndə hau.
8 Ndər thləka ənga ndər lə 'yimi raragə nga nda wu mwar Hyal, kalar ndə wu pama nda wu sa uya akkəri nyi kakalə ənga səra ji məliya.
9 Ara na'ya bazhi məl thlər Hyal ngau, nahyi tsu ngə fa Hyal, ənga səra Hyal ngə həriya.
10 Lagu mayiwakur kəra Hyal nə ɗa, a fiyar yi hiya hər ar viya ndər hər kəra mənahəu, ənga vanyi ndə pamə tsu a dzəgwa hər a dar kəra nyi. Ama kə kalar ndə ja tsam ənga hangəkal ənggəra ju hər a dari.
11 Ara vanyi ndər fiya hiya hər pamə a ndiya kəra yi fiya kə a'yi mai, naja ngə Yesu Kərsiti.
12 Alenyi nji ndə hər a dar kəra nyi ənga əndzau, ənga thladla, ba ənga tsəka dəduru.

Alenyi nji tsu ndə hər a dar kəra nyi ənga wu, ənga sar, ba ənga 'yi'yi dzədzəgwau.
13 Thlərər nda patəu wu nda cabiya dzə ar babal ar pəcir shidar Thlagəu. Thlər kau, wu nda nəbiya dzə wu u'u kəra wu nda cabiya tara abari ngə mənahəkura thlər kəra ndə məliya.
14 Ma thləra nyi uya mbəɗau sara wu miya u'u, ju nda uya akkəri.
15 Ma ndəra thlər nyi nggyinakər wu u'uwa nyi, ju nda uya asar, ama naja ju uya mbəɗau, ama mbəɗə nyi wu ɗa ənggər ndəra biya sara wu miya u'u.
16 Nahyi a'yi hyu səni abər ar viya Ki Hyal nga hyi wa? Ənga nahyi a'yi hyu səni abər Mambəl Hyal a vər nggya wu hyi wa?
17 Kalar ndəra ndzana Ki Hyal, Hyal wu nda ndzana nyi, arya Ki Hyal sə cici ngau, ənga nahyi ngə Ki Hyal kau.
18 Ndə ja sara ngguta kərnyi mai. Ma ndə wu pama hyi nggani abər hahangə nga ja wu nggyabiya zaman nə kabangəkau, bəgə ja fiya kərnyi ar viya ndə dza aga ja dzəgwa ɗa ənga hahangəkur.
19 Arya hahangəkur nə duniya kau, ar viya dzakur ngau wu mwar Hyal. Ənggər kəra ja tsətsəfau,
"Ju sən mbar nji hahangə wu kwaɗashimar nda."
20 Ənga tsu ənggər kəra tsətsəfau wu ləkakaɗə nə Hyal, abər, "Thlagə wu səni abər, ɗənga nə nji hahangə dzakur ngau wu mwar Hyal."
21 Agabangau, ndə a sara ɓwadzə ənga ndə mai! Arya kalar sə nər hyi ngau,
22 alaga Bulusu, alaga Apolusu, alaga Kefasu, alaga duniya, alaga pi, alaga tau, alaga səra əshina ənga səra a vər shili, patə nər hyi ngau,
23 ənga nahyi tsu nə Kərsiti ngau, Kərsiti tsu nə Hyal ngau.

4

Cama Səsə'yar Nə Kərsiti

1 Nji a kyaga hər'ya ar viya njir məl thlər nə Kərsiti, njira Hyal nə nda tətəlna ndər Hyal kəra dəɗəwa.
2 Kabangəkau, kalar njira nji nə nda sər məl, nda ɗa njir məl thlər tsa'a miya ɗəfu.
3 Anə ɗa, a'yi ɗa sər tal ma hyi məliya ɗa numa mai, ənga alaga alenyi njir məl numa anə ɗa mai. Ənga jiri alaga nayi a'yi yu məl numa anə kərɗa mai.
4 Nayi sənibiya səra yi ndzana mai, ama alaga abangau, a'yi cabiya abər vazə ɗa a'yi mai. Thlagə ənga kərnyi ngu məl numa anə ɗa.
5 Agabangau, a sara hya məl numa anə nji tsu pəcir numar nda gəra ɗa mai. Hya səkə pəci kəra Thlagəu nda sha shili. Ju nda cabiya ar babal səra ndə məlna ɗəɗəwa ənga ja cabiya səra ndə a vər ɗənga wu ɗəfuwa nda. Ar pəci ta ngə kalar ndə wu nda dləwuri fal nyi ara Hyal tsatsa'a aga səra nda nyi məliya.
6 Kabangəkau, wazha ama, sə kə yu na kau, a məliyar 'ya ar kəra kər'ya nayi ənga Apolusu aga tara ba ja dləwar hyi. Lagu kə nga hyu sən highiɓəri ara 'ya səra ləkakaɗə nana, abər, "Hya sara məl thlər a biya abanga səra tsətsəfə kə mai." A sara ndə wu pama hyi a ɓwadzə ənga vanyi ndə a ndiya vanyi ndə wu pama 'ya mai.
7 Wa ngə məliya gə ɗa pamə a ndiya vanyi nda? Mi ngə səra ara gau, kəra a'yi nji ngə nə ngə maya? Ma nji ngə nə ngau, ya, ara mi nga gə məliya ji ɗa sər ɓwadza?
8 Kabangəkau, a uyar hyi kalar səra hyu yiwu. A ɗari hyi njir bərba njir gənna! Gəra ənga 'ya a ɗar hyi təl! Ənggəra yu cim, a ɗari hyi təl ənga jiri, aga məna daɓaga səm təlkur kə ənga hyi patəu!
9 Ara wu ɗənga ɗa, Hyal a fiya 'ya ri, na'ya cama səsau, ənggər njira a gyu ndəla nji ənga dididi, njira nji thlana nda numa nə tau. Kəja 'ya a ɗari aga sər nggushi wu mwar duniya ənga wu mwar waladi'yar ənga nji patəu.
10 Arya Kərsiti a ɗar 'ya dza, ama nahyi nji hahangə nga hyi wu Kərsiti! Nji kukufu nga 'ya, ama nahyi nji nənau! Nahyi nju gənggər hyi səli, ama na'ya nju gənggər 'ya səli mai!
11 Shili ar pəci kə əshina ənga wuɓə ba ənga hili nga 'ya, kar hahal nga ar dza 'ya, ənga nja vər lə ɓwaɓwatə anə 'ya, na'ya nji gəra ənga ki ngau.
12 'Ya vər məl thlər gagaɗau ənga tsa 'ya. Ar pəcira nji shi'wa 'ya, ba 'ya shabiya ənga lə barka. Ma nji takasə 'ya, ba 'ya səsə'wuri.
13 Ma nju ndər nə ndza thləmər 'ya ba 'ya shaɗəwa ənga hangəkal. Ba'anə shilar kabangəkau, a ɗari 'ya səra nja pəna ar dzəgau, ənga wu mwar njir duniya kə 'yi ɗa dzəgau.
14 Nayi a'yi a vər tsəfə sə'yar kau, aga ya həna səlir hyi mai, ama aga ya təɗar himiya hyi, nahyi wazha kəra yu yiwu gagaɗau.
15 Alaga a'yi hyi ənga njir highiɓə gangə anə hyi wu Kərsiti, ama a'yi hyi ənga tada'yar gangə mai, arya wu Kərsiti Yesu nga yi ɗa ar viya tada ar kəra hyi lagu nə ndəshigu.
16 Agabangau, yu kədi hyi aga hya fa'abiya hiya yau.
17 Arya kə nga yi səwa hyi Timathlawusu, zər ɗa kəra yu yiwu, naja ndəra wu məl thlər Thlagəu tsa'a miya ɗəfu. Ju sa ɗəngar hyi ar kəra nggyabiya ɗa wu Kərsiti Yesu, kəra shili kakalə ənga səra ya vər highiɓə ar kalar vira yi ndari ənga wu kalar daɓə dzə njir nu.
18 Alenyi nji wu pama hyi a ɗar njir ɓwadzau, ənggər tsu yu ɓəra sha shili ara hyi mai.
19 Ama yu ɓəra sha shili ara hyi kajangəkau, ma Hyal məliya, ba ya dzəgwa nggabiya a'yi kəl ndər nə nji ɓaɓal kər kə waci

mai, ama tara wathləm culi dənama kəra a'yi ara nda.

20 Ara təlkur Hyal a'yi səra nju na ənga miya nga nyi waci mai, ama səra nju məl ənga dənama ngau.

21 Mi ngə səra hyu cim a ɗa? Ya shili ənga wuɗa əndəga ya shili ənga yiwukur, əndəga ənga huɗə shishi'wu nə mambəl ya?

5

Numa Ar Kəra Ndə Səsu

1 Nji nar ɗa, abər, səsukur a'yi wu pama hyi, culi kəra a ndiya kəra njira gəra sən Hyal a vər məl. Kəra təkəri ndə wu pama hyi wu pida ənga mala dənyi.

2 Kəja hyu ɓwadzau, ama sər nggərau ngau anə hyi. Səra tsa'a hya məl ca ngə hya həbiya ndər məl sə abangau sara wu pama daɓə dzər hyi.

3 Alaga kə a'yi yi əkkə'yi hyi wu kumər dzə kə mai, ama a'yi yi ənga hyi wu mambəl. A thlana nyir yi numa anə ndər məl najaka huɗa sau wu thləmər Thlagər mən Yesu, ənggər a'yi yi əkkə'yi hyi kabangəkau.

4 Ar pəcira hyu daɓau, ənga a'yi yi əkkə'yi hyi wu mambəl, ənga dənama nə Thlagər mən Yesu a'yi əna,

5 hya lər culi ndə kə anə shatan aga kumər dzə nə bikau a tau, ba mambəl nyi a uya mbəɗau ar pəcir shidar Thlagəu.

6 Ɓwadzər hyi a'yi sə mənahə ngə mai. A'yi hyu səni abər thləlamə kushu ca ngu thləthləna ləgu ɗəfə wa?

7 Hya həbiya bikə kəra ənggər thləlamə hahal sara wu hyi, aga hya ɗa nji mafəliyangə kəra ənggər macikəl gəra thləlamə, ənggər kəra hyi kau. Arya Kərsiti, gamə nə lardur vəlna, ca nga nji həna saɗaka ənga ja arya mən.

8 Agabangau, ta'yi məna gu lardur mən, a'yi ənga thləlamə hahal mai, ca ngə sə ənggər saɓə ndə wu ɗəfu ənga shishikur, ama nə macikəl gəra thləlamə, ca ngə sə ənggər nggya nə cicikur ənga jirkur.

9 A tsəfər hyir yi wu cama tsətsəfə ɗa abər a sara hya daɓə kər ənga nji səsu mai.

10 Ama nayi a'yi a vər ndər ar kəra nji səsu nə duniya kə mai, alaga njir suna ənga alaga njir dlərbau, ba njir nu katəu. Ma ar kəra nda nga ya vər ndər kau, a ɗari kəl ba hya piyari duniya aga hya təkəbiya dzə ənga nda.

11 Ama kabangəkau, ya vər tsəfə anə hyi abər, a sara hya daɓə kər ənga ndər ngga kərnyi ndər nu, ama ndə səsu nga ja mai, alaga ndər suna, alaga ndər nu katəu, alaga ndər ɗa nji, alaga ndər sa padlau, ənga alaga ndər həl. Ənga culi ndə kau, hya sara səm alaga sər səm ənga ja mai.

12 Mi ngə nə ɗa aga ya thla numa anə njira a'yi njir nu maya? A'yi anə njir nu nga hya kyaga məl numa wa?

13 Hyal ngu nda məl numa anə njira a'yi njir nu mai. “Hya kədləbiya ndər məl sə ɗəmwa'yi kau, wu pama hyi.”

6

A Sara Njir Nu A Hə Kuvwar Nda A Dumwar Njir Pathla Mai

1 Ma ndaliya hyi a'yi ənga sər kəpal wu ɗəfuwa ja ənga kuvwa nyi, ja sara hə nda nyi a dumwar njira gəra sən Hyal mai, ama a dumwar nji cici gə Hyal wa?

2 Əndəga a'yi hyu səni abər nahyi nji cici gə Hyal ngu nda məl numa anə njir duniya wa? Ma nahyi ngu nda məl numa anə njir duniya, a'yi hyu sən məlna numa ar kəra sə kukushu'yar kə wa?

3 Ɗəm ya, a'yi hyu səni abər namən ngu nda məl numa anə waladi'yar wa? Ka dzəgwa ɗa sər nggyabiya nə duniya kə nga ndiya ya?

4 Agabangau, ma a'yi hyi ənga kəpal ar kəra sə'yar kau, mi ngə ɗa hyu ma'yi a dumwar njira gəra təkəri nda ɗa vanyi sə wu mwar daɓə dzə njir nu wa?

5 Yi na abangau, aga ja ɗa sə səsəli anə hyi. Abari nga ja sən ɗa abər ndə a'yi wu pama hyi kəra hahangə, kəra wu sən məlna numa wu pama njir nu mai ka?

6 Ama ba ɗa, hyu hə kuvwar hyi a ndumwar njir pathla, njira a'yi njir nu mai.

7 Alaga ənggəra hyu hə kuvwar hyi a ndumwar njir pathla, a cabiyari abər a ɗar hyi nji dladla. A'yi kuji hya ɗa nji vavazə wa? A'yi kuji hya ɗa ənggər njira nji ɗiya wa?

8 Ama kəja nahyi ngə dzəgwa ɗa njir vazə nji, ənga hyi ɗa njir ɗiya nji, ənga tsu kəja hyu məl abangau anə zamər hyi.

9 Nahyi a'yi wu səni abər nji shishi wu uya gwu təlkur Hyal mai wa? Hya sara ngguta kərhyi mai, arya nji səsu ənga njir nu katəu, ənga njir dlənga mala ənga sal ndau, ənga shili kəra wu pida ənga shili kuvwar nda,

10 ənga njir həl, ənga njir suna, ba ənga njir sa padlau, ənga njir na ndau, ba ənga njir kwaɗashima, nandu uya gwu təlkur Hyal mai.

11 Abangə ngə alenyi nji wu pama hyi saya ɗa, ama a cina hyir nji, ənga a thləna hyir nji. Kə hyi ɗa njira nji məliya nda nji tsapəu, wu thləmər Thlagər mən Yesu Kərsiti ənga lagur Mambəl Hyalər mən.

Fiya Dza Gau Ja Ɗa Sər Dləvə Hyal

12 A sən məl yi kalar sau, ama a'yi kalar sə ngə ənga dləwa dzə anə ɗa mai. A sən məl yi kalar sau, ama a'yi yu ɗa mafa anə kalar sə mai.

13 Nji məliya ɗəfau aga gwu ta, ta tsu aga pə ɗəfau, ama patəkura nda Hyal wu nda sana nda. Nji a'yi məliya dzə aga səsukur mai, ama anə Thlagəu, ənga Thlagə tsu anə dzau.

14 Hyal hya'ana Thlagəu sara vir tau lagu dənama nyi, abangə tsu nga ju nda hya'ana mən sara vir tau.
15 Nahyi a'yi wu səni abər dza hyi gashagashal nə Kərsiti ngə wa? Ya, abari nga hyu dzəgwa hər dza Kərsiti hya daɓəya ənga nə zawar ka? Wu kyaga ɗa mai!
16 A'yi hyu sənbiya abər kalar ndəra daɓər kərnyi ənga zawar a ɗar nda dzə zəmə wa? Arya tsətsəfə nga nyi abər, “Nji məthlə kau, ndu ɗa dzə zəməu.”
17 Ama kalar ndəra daɓər kərnyi ənga Thlagəu, a ɗar nda nji zəmə wu mambəl.
18 Hya hwi sara ara nggyabiya nə səsukur. Arya kalar bikə kəra ndu məl a biyar ya kumər dza ja nga nyi, ama kalar ndəra məliya bikə nə səsukur, a məliyar ja bikə anə kumər dza ja.
19 A'yi hyu səni abər dza hyi Ki nə Mambəl Cici ngə wa? Mambəl kəra wu hyi, ara Hyal nga hyi dləwuri. Nahyi a'yi nə kərhyi nga hyi mai,
20 a ɗəlbiya hyir nji ənga madiya sau. Agabangau, hya gənggər nyi səli anə Hyal ənga dza hyi.

7

Highiɓə Ar Kəra Hədzau

1 Ar kəra səra hyi sayi tsəfər ɗa tsu kaɗə ta, wu ɗa mənahəu ma ndə sən nggya gəra hə mala.
2 Ama ta ɗa səsukur a nyabiyar dzə wu hyi, ta'yi kalar ndə a hər mala nyi, kalar mala tsu ja hər sal nyi.
3 Kalar sal ja nyabiya salkur nyi wu dza mala nyi, mala tsu ja məl abangə anə sal nyi.
4 Mala a'yi naja ngu gəla dza ja mai, ama sal nyi. Abangə tsu, sal a'yi naja ngu gəla dza ja mai, ama mala nyi.
5 Hya sara ka kərhyi anə kərhyi mai, kəl ma hyi lari a ɗar tsa'a anə gyapəkura hyi nə pəci kushu, kəra hyu yiwu hya kədi Hyal. Alaga abangə tsu ma, hya sara səkari nə pəci gangə mai, a sara Shatan a uya lagur dzə hyi, ma ndaliya hyi gəra sən səsə'wuri.
6 Sə kə yi na kə patə sawara ngau, a'yi səra mbari kəl nja məl mai.
7 Yu cim abər patər nji nda ɗa ənggər kəra yi kau, ama tsu kalar ndə a'yi ənga sə lələ kəra Hyal nə nyi, ndə kə ənga nənya sə ləlau, ndə ta tsu ənga nənyi.
8 Ama yi na anə njira gəra hər sal ənga njira gəra hər mala ba ənga mathləkə'yi təsal, wu ndiya ənga mənahəu anə nda, ma ndə sən nggya sər nda ənggər kəra yi kau.
9 Ama ma nda nyi a'yi wu sən kəkəya kərnyi mai, wu ndiya anə nyi ja hər sal alaga ja hər mala, ara ja sara tau ənga cim mala alaga sal.
10 Kəja sər ɓəla anə hyi nahyi njira hərdzau, a'yi sara ara yi mai, ama sara ara Thlagəu. Mala a sara təkəbiya dzə ənga sal nyi mai.
11 Ama ma ji təkəbiya dzau, ta'yi ja nggya sə nyi gəra hə sal, ma a'yi abangə mai, ta'yi ja ɓəra sha a ndəgya sal nyi ta. Sal tsu ja sara kədləna mala nyi mai.
12 Anə nji kəra hyau, (Yi na, a'yi əngwar Thlagə mai), ma ndər nu a'yi ənga mala kəra gəra ndər nu, ya, mala nyi wu yiwu nda nggya sər nda, a sara sala nyi a kədlə nyi mai, bəgə nda nggya sər nda.
13 Ma mala kəra ndər nu tsu, a'yi ənga sal kəra gəra ndər nu, ya sala nyi wu yiwu nda nggya abangau, mala nyi a sara təkəbiya dzə ənga ja mai, ama nda nggya sər nda.
14 Arya sal gəra ndər nu kau, a ɗari ja cicau lagu mala nyi. Abangə tsu ngə mala kəra gəra ndər nu, a ɗar ja cicau lagu sal nyi. Ma a'yi abangə mai wazhar nda wu ɗa nji gəra cicau, ama arya abangau a ɗar nda nji cicau.
15 Ama ma ndəra gəra ndər nu wu yiwu ja təkəbiya dzə ənga mala alaga sal, ta'yi ja ɗa, ndə a'yi ar sə'yi hədzə kə mai, arya Hyal ngə ngga məna vu nggya wu huɗə pərtə nyi.
16 Nagə mala, wa səna, ma gə məl abangau, tara ba ga shabiya sal ngau a shili wu mbəɗa? Alaga nagə sal tsu ma gə məl abangau, wa səna, tara ba ga shabiya mala ngau a shili wu mbəɗa?
17 Kalar ndaliya hyi ja dumwa ənga nggya wu kalar nggyabiya kəra Hyal fuwa nyi a gwa, ja ɗa ənggər kəra ja parangə kadivira Hyal ngga nyi ta. Ca ngə sər ɓəla kəra yu nə nyi anə patər daɓə dzə njir nu.
18 Nja na, ma ndə a'yi kəra nji thlana nyi pəlzha kadivira ja ɗa ndər nu, ja sara shabiya pəlzha nyi ənggər ndəra nji gəra thlana nyi pəlzha mai. Ətsu ndəra ɗa ndər nu ama a'yi nji thlana nyi pəlzha mai, tsu ja ɓəra thla pəlzha mai.
19 Ndəra nji thla nyi pəlzha ənga ndəra nji gəra thla nyi pəlzha a'yi ca ngə sə mai. Səra ndiya patəu ca ngə ɓəlari dladə Hyal.
20 Yau, kalar ndə ja nggya ənggər kəra ja kadivira Hyal ngga nyi.
21 Nagə mafa ar pəcira Hyal ngga ngə ya? A sara ga ɓwakər anə kərngə mai. Ama ma lagu a'yi kəra ga sən bəliya kərngau, ba ga bəliya.
22 Ama kalar ndəra Thlagə ngga kəra mafa nga ja, ma ji ɗa ndər nu, a ɗar ja kambər ndau wu Thlagəu. Ma tsu kambər ndə nga ja, kadivira ji ɗa ndər nu, a ɗar ja mafa nə Kərsiti.
23 Ənga madiya sə nga nji ɗəlbiya hyi, a sara hya ɓəra mbiya kərhyi wu mafakur mai.
24 Nahyi zamə ɗa ənga kwamə ɗa'yar, kalar ndə ja nggya ənggər kəra ja kadivira Hyal ngga nyi, ba ja nggya aga ja.
25 Ar kəra wazha kwamathləkə'yi kəra gəra sən ndə sal, sər ɓəla a'yi kəra sara ara Hyal

kəra ya nə hyi mai. Ama Hyal lagu təhuɗə nyi, ndəra məliya ɗa yi ɗa ndəra nju fiyafə əni, ca nga yu dzəgwa dəgabiya hyi ɗənga ɗa.

26 Arya culi nggyabiya kəra nji a gwa kabangəkau, yu nggani, a ndiya anə ndə ja nggya sə nyi abangau.

27 Ndəra a hərdzau, bəgə ja nggya sə nyi. Ma tsu nagə a'yi hər mala alaga sal mai, a ndiya ga nggya sə ngə abangau.

28 Ma nagə ndə hər mala, a'yi bikə mai. Ma nagə zəkwamalagə hər sal, a'yi bikə mai. Patə abangau, njira hərdzau pəci kə əshina ndu gu nggyabiya nə dzadzaukur, ca ngə səra yu yiwu ya həbiya hyi sara gwa.

29 Səra ya vər na kau, ca ngə, nahyi wazha ama, pəci a hyiri kushu. Mbar kabangəkau, bəgə njira ənga mathləkə'yi nda nggya ənggər mathləkə'yi a'yi ara nda mai.

30 Njira vər sə'yinggu, nda ɗa ənggər a'yi nda vər sə'yinggu mai. Njira vər caguli tsu, nda ɗa ənggər njira vər tiwi. Njira vər ɗəl sau, nda ɗa ənggər njira gəra sau.

31 Njir sən məl thlər ənga sər duniya, nda sara fə kəra nda a gu gwa mai. Ara duniya kəra mən wu səni kau, a vər tərabiya.

32 Yu yiwu hya ɗa ənga kər papal ar kəra nggyabiya duniya. Ndəra gəra hər mala alaga sal ja vər ɗənga ənggəra ja sən pina huɗa Thlagəu.

33 Ama ndəra ənga mala a'yi ja ənga kər papal mai, ara ju gal lagura ja sən uya sər duniya aga ja pina huɗa mala nyi.

34 Ənggau ju ɗa ənga kər məmətthləu. Ənga tsu mala kəra gəra ənga sal alaga kəra gəra saya sən ndə sal, ənga papalkur kər, ju sən ləri kərnyi cicau anə Thlagəu wu kumər dzau ənga wu mambəl. Ama mala kəra hər sal, ju gu ɗənga sə ənggəra ja sən pina huɗa sal nyi ənga ja uya sər duniya.

35 Ya vər na abangau aga ja ɗa sər dləwa hyi, a'yi aga ya gatsəna far hyi mai, ama aga hya uya nggya papalkər kəra hya sən nu Thlagəu gəra ənga təkə kər.

36 Ma ndəra nggani abər a'yi ju məl səra tsa'a anə mala mbamba nyi mai, ma cim nə sal kə ɗa gagaɗau, ba sala nyi lari ja kyaga hər mala nyi, ja məl səra tsatsa'a anə nyi. Naja a'yi məliya bikə mai, ba ja hər mala nyi.

37 Ama ma nda nyi a həri wu ɗəfuwa ja aga ja nggya sə nyi abangau, ama ndə a'yi ciwa nyi aga ja nggya abangə mai, ənga ju sən kəkəya kərnyi, ənga ji mbiya wu ɗəfuwa ja naju hə nyi mai, ndə kə tsu a məliyar ja səra tsatsa'a.

38 Agabangau, ma ndəra hər zəkwamalagə anə kərnyi, a məliyar ja sə mənahəu. Ama ndəra wu sən mbiya ɗəfu, ba ji piyari hə mala, naja nga ndiya.

39 Mala əgyakiɗa sal nyi nga ja wu nggyabiya nyi ma sala nyi ənga pi. Ama ma sal nyi tau, ju sən hər vanyi sal kəra ju yiwu, ama sala nyi a ɗa ndər nu Hyal.

40 Ama wu tsamə ɗa, wu ɗa tsa'a ma ji sən nggya sə nyi abangau. Yu nggani tsu wu Mambəl Hyal nga yu ndər kau.

8

Sər Səm Kəra Nji Thlana Nyi Anə Katəu

1 Yu yiwu ya ndər anə hyi ar kəra sər səm kəra nji thlana nyi anə katəu. A'yi mən patə ənga sənbiya sə gagaɗau. Sən sər mən kau, ca ngə hana kəra mən, ama yiwukur ca ngə mbiya mən ɓaɓal wu mbərsa.

2 Kalar ndəra nggani abər a sənbiyar ja sau, alaga abangau, naji sənbiya səra ja kyaga səni mai.

3 Ama ndəra vər yiwu Hyal naja ngə ndəra Hyal wu səni.

4 Ma mən ndər ar kəra səm sər səm kəra nji thlana nyi anə katəu, a sənər mən abər katə a'yi ja ar viya vanyi sə mai. A sənər mən tsu abər vanyi hyal a'yi mai kəl Hyal, arya Hyal zəmə nga ja.

5 Alaga kə nju na, hyal hyal'yar a'yi nda gangəu, kəra a dəməlmau ənga kəra a gyu'yi, ənga tsu thlagə thlagə'yar a'yi nda gangəu,

6 patə abangau, mənu sənbiya Hyal zəmə nga ja. Naja ngə Tada, ndəra duniya patəu shili sara dara ja, kəra namən ma a vər nggya aga ja, Thlagə tsu zəmə nga ja, ca ngə Yesu Kərsiti, lagu nyi ngə patər sə shili, ənga lagu nyi nga mənа vər nggya.

7 A'yi patər nji nga vər sən najaka sə mai. Alenyi nji a tsəliyar nda dzə ənga nggya katəu, ma ndə səm səra nji thla nyi anə katəu, ndu nggani abər nu hyal nga nda a gwa, ɗəngar nda kəra tətəwa ngə fuwa nda wu səli.

8 Dəfau a sən hər mən a shili wu mwar Hyal mai. Ma mən səm, a sən dləwar mən mai, ma mən piyari, sə a'yi kəra ja sən cakər mən mai.

9 Ta'yi hya nggya ənga ɓəla, a sara kambəkurər hyi kau, ja sara ɗa sər thlə hi anə nji tətəwa mai.

10 Ara ma ndəra tətəwa wu ɗənga lar nga vər səm sər səm kəra nji thlana anə katəu, nagə ndəra wu sənbiya sau, a'yi gu tsətsəkur nyi, ba ja səm səra nji thlana nyi anə katə wa?

11 Arya sənbiya sə ngə kau, ba zamə ngə kəra tətəwa wu ɗənga ndəra Kərsiti tə arya ja, ba ja dla.

12 Ma gə məliya nyi bikə anə zamə ngə'yar, lagur tsətsəkur nda aga nda məl səra ɗəngar nda gəra mbar nda məl, a məliyar gə bikə anə Kərsiti.

13 Ma ɗa abər səm kum nga sən məliya ba zamə ɗa a thlər hi, a ndiya anə ɗa ya nggya gəra səm kum, a sara ya fuwa zamə ɗa ja thlər hi.

9

Səra Tsa'a Nja Nə Nyi Anə Cama Səsau

1 A'yi yi kambər ndə wa? A'yi yi cama səsə wa? A'yi nayi ənga kərɗa ngə lari Thlagər mən Yesu ənga liya yi wa? A'yi arya thlər ɗa nga hyi ɗa njir nu Thlagə wa?
2 Ma a'yi yi ɗa cama səsə anə alenyi nji mai, ama anə hyi cama səsə nga yau, arya nahyi ənga kərhyi sakida nga hyi abər cama səsə nə Thlagə nga yau.
3 Kəja shaɗəwa ɗa anə njira vər kəpal dənama nə təlkur ɗa.
4 A'yi 'ya kyaga uya sər səm ənga sər sa wa?
5 A'yi 'yi ɗa tsa'a aga 'ya ɓə əkkə'yi mathləkə'yir 'ya kəra njir nu ənggər kəra alenyi cama səsə'yar ənga zamiya Thlagə 'yar ba Kefasu a vər məl wa?
6 Əndəga kəl nayi ənga Barnabasu nga kyaga məl səra wu sən səməna 'ya ya?
7 Wa thləmə culi soja kəra a miya pa nga ɓəra səməna kər nya? Wa thləmə ndər zəwa kəra a'yi sən səm səra ji zəwa maya? Wa thləmə ndər ɓəla kəra a'yi ja sən uya u'wa thla kəra ja vər ɓəla maya?
8 Ndər ɗa kə ya, wu ndəndəkur nga yu na ya? Əndəga hyu nggani abər dlaɗə nə Musa a'yi na abangə maya?
9 Arya dlaɗə Musa a nanari abər, "Ga sara mba njuwangə wu miya thla zəwa ndal ədla ma ja vər məl thlər dəgə uhi ar lar mai." Hyu nggani thla zəwa ndal ədla ngə Hyal a vər ɗənga ma ju na abangə kə ya?
10 A'yi ar kəra mən nga ja vər ndər ənga hangə wa? Angə, aga mən nga nji tsəfəri, aga ndəra vər zəwa fa ənga ndəra vər fa'a sə asi aga gyapə nda nda uya fər kər nə uya akkəri nə sə zəzəwa.
11 Ta a ɗari a thləkanar 'ya culi nə mambəl wu hyi, a'yi 'ya kyaga fa'a sər səm sara ara hyi wa?
12 Ma hya vər dləwa alenyi njira vər tətəlna ndər Hyal anə hyi, a'yi 'ya kyaga uya dləwa dzə ara hyi a ndiya nda wa?
Ama na'yi na kəl hya məl abangau anə 'ya mai. Arya a ndiya anə 'ya, 'ya səsə'wuri kalar sau, a sara 'ya shili ənga sər da lagu anə Ndəshigu nə Kərsiti.
13 A'yi hyu səni abər ya kalar ndəra vər məl thlər wu Ki Hyal ju uya sər səm nyi wu lər sə kəra nji tsəmiya wu Ki Hyal kə wa? Ənga a'yi njira vər məl thlər ar bagadi tsu, nda vər uya sər səmər nda wu səra nju thla ar bagadi kə tsu wa?
14 Abangə nga nyi tsu, Hyal nana abər kalar ndəra vər tətəlna ndəshigu ja uya dləwa dzau sara ara njira vər səm barka ndəshigwa nyi.
15 Wu patəkura nyi nayi saya ta'yi ar kəra səra kyaga yi mai. A'yi ya vər ndər kau abər aga nja məl anə ɗa abangə mai. Nə jirkura nyi a ndiya anə ɗa ya tau a mwara ya tini ɓwadzə nə tətəlna ndəshigu kau,
16 alaga kə tətəlna ndəshigu a'yi ɗa sər ɓwadzə anə ɗa mai. Arya Hyal ngə tsəkur ɗa aga ya məl. Sər təhuɗəu anə ɗa ma a'yi yi tətəlna ndəshigu mai.
17 Ma sə kə ya vər məl kau, wu dənamar kərɗa nga ja, ya kyaga yiwu gal nja kina ɗa. Ama ma sə kə ya vər məl kau, wu dənama kərɗa nga nyi mai, Hyal ənga kərnyi ngə nə ɗa sər məl.
18 Mi ngə akkəri ɗa ja? Lagu kəra yu uya aga ya tətəlna ndəshigu gəra dləwu gənna a gwa, ca ngə akkəri ɗa. Ca ngə səra ɗa, a'yi ya vər yiwa səra tsa'a aga yi mai.
19 Alaga kə kambər kərɗa nga yau, a'yi yi əgya kiɗa ndə mai, ama yi məliya kərɗa mafa anə nji patəu aga ya shabiya nji gangə a shili ara Kərsiti.
20 Ma yi wu pama njir Yahudiya ba ya ɗa ənggər njir Yahudiya aga ya shabiya nda shili wu Kərsiti. Ma yi əkkə'yi njira vər nu dlaɗə njir Yahudiya ba ya nggya əgya kiɗa dlaɗər nda alaga kə a'yi yi əgya kiɗa dlaɗə mai. Ya vər məl abangau aga ya həbiya njira əgya kiɗa dlaɗau a shili ara Kərsiti.
21 Ma ya vər nggya əkkə'yi njira gəra səni Hyal njira gəra nu dlaɗə nə njir Yahudiya, nayi tsu ba ya ɗa ənggər njira gəra vər nu dlaɗau, ama wu patəkura nyi, nayu shini nyi yi anə dlaɗə Hyal mai, ya vər ɓəlari dlaɗə Kərsiti, aga ya təɗər nda a shili ara Kərsiti.
22 Ma yi əkkə'yi njira tətəwa ba ya ɗa ənggər njira tətəwa, aga ya sən shabiya nji tətəwa a shili wu Kərsiti. A ɗar yi kalar sau anə kalar nji aga ya shabiya alenyi nji a shili wu mbəɗau alaga abari.
23 Patər səra ya vər məl kau, aga ya tətəlna ndəshigu nga nyi ba aga ya dzəgwa jigəwa dzau wu barka nyi.
24 A'yi hyu səni abər njira vər hwi pəpəra gangə nga nda, ama kəl ndə zəmə ngu nda uya səmku təlkur wa? Pəpəra mə mənahəu aga uya səmku təlkur.
25 Kalar njir pəpəra ndu hwathliya dza nda mənahəu. Ndə hwathliya dza nda kau, aga nda uya akkəri kəra gəra səkari. Ama naməŋ nər mən, mənu məl aga məna uya akkəri kəra wu nggya ba'anuwa.
26 Ya vər hwi ɗa a'yi ənggər ndə kəra gəra jigadəma mai. Kwakwadzə ɗa a'yi ənga yambadə nga ya vər məl mai.
27 Ama ya vər hwathlə dza yau ənggər kəra njir gwa hwi pəpəra wu məl, aga ya gəliya kərɗa. A sara ja ɗa ayukuɗa yi tətəlna ndər Hyal ba ya nda tini uya akkəri ɗa.

10

Təɗə Himi Ar Kəra Nggya Ɗəɗəməu Nə Njir Izirayila

1 Hya sara fari ənga nggyar əjir mən kəra saya ɗa a gwar tagə mashi ta mai, wazha ama. Patəkura nda ndə ɓau əgya kiɗa dlama kəra a vər ca lagu anə nda, ənga patəkura nda tsu ndə ɓau kə ndə tərabiya a gwar tsadau.

2 Wu dlama ənga wu tsadau nga nji hər nda baɓətizəma aga nda ɗa njir nu Musa.
3 Patəkura nda, ndə səm sər səm culi zəm sara dagə Hyal,
4 ənga patə nda tsu ngə sa 'yimi culi zəm sara dagə Hyal. Ndə sa 'yimi kau, sara wu mə kəra a vər ma'yi əkkə'yi nda, mə sara dagə Hyal kəra ca ngə Kərsiti.
5 Alaga abangau, huɗa Hyal a'yi pipida ənga badəgala nda mai, ca ngə səra ɗa ji dlədləna nda zərɓə a gwar tagə mashi.
6 Sə'yar kə ɗarkər aga təɗar himiya mən, a sara məna caguli aga məl sə ɗəmwa'yi mai ənggər kəra ndə məl ta.
7 A sara hya ɗa njir nu katəu, ənggər kəra alenyi nji wu pama nda məl ta mai. Ənggər kəra ləkakaɗə nana, abər, "Ndə caguli, ndə gu mini, ənga ba ndə gu fəl nə səsukur."
8 A sara məna məl səsukur ənggər kəra alenyi nji saya məl ta mai, kəra shili ənga asar tau, kəra dləna nji dubu məthləkumunyi apə makəru wu pəci pathləu.
9 A sara məna fuwa Thlagəu wu dzə mai, ənggər kəra alenyi nji fuwa nyi wu dzau, kəra məliya pabə ngganggaləna nda kə ndə tau.
10 A sara məna jijiga miya ənggər kəra alenyi nji məl ta mai, ndə jijiga miya ba waladi tau shida ka sa dlədləna nda.
11 Sə'yar kə ɗarkər anə nda aga ja ɗa sər highiɓau. Nji tsəfəya nda aga ja təɗar himiya mən, naməŋ njira vər nggya ləhəu wu shilir jomə nə zaman.
12 Agabangau, ma gə nggani abər a ta'yir gə ɓaɓalu, ga hangəkal ga sara dla.
13 Dzə a'yi kəra gə gu gwa, kəra pamə a mwara kəra nju tərabiya a gwa mai. Arya Hyal ndəra tsa'a miya ɗəfu ngau, ju piyari dzəbiya dzau kəra wu ndiya dənama ngə mai. Ma gə gu dzəbiya dzau, ju canə ngə lagur biya aga ba ga səsə'wuri.

Thla Sau Anə Katəu Ənga Sər Səm Thlagəu

14 Agabangau, nahyi bazhir 'wa ɗa 'yar, hya hwi ara nu katəu.
15 Ya vər ndər anə hyi, nahyi njir jigadəma. Ɗəngabiya mə sə anə kərhyi mənahəu, tara sə kə ya vər na kau jijiri nga ja.
16 Ma mən sa wu kyakiwa nə barka, kəra mən wu kədi Hyal aga ja fənggər barka ar kəri, a'yi mən daɓəya dzau wu mashi Kərsiti kə wa? Ənga ma mən ɓəɓələwa macikəl nə Thlagəu kə mən səmku, a'yi mən daɓəya dzau wu dza Kərsiti kə wa?
17 Ta ɗa macikəl kə zəmə nga ja, naməŋ kəra gangəu, a ɗar mən dzə zəmə tsu, arya patəkura mən, a səmər mən sara wu macikəl kau.
18 Hya ɗəngabiya sə ar kəra njir Izirayila. Ar pəcira ndə səm sər səm kəra nji thlana ar bagadi kau, saɗaka kə a'yi məliya nda ndə ɗa njir məl sə zəmə wa?
19 Mi nga yu yiwu ya na? Abər səra nji thlana nyi anə katə a'yi ja ar viya vanyi sə ya? Əndəga katə ənga kərnyi a'yi ja ar viya vanyi sə ya?
20 Awau, alaga kushu, ya vər na abər səra nji thlana nyi anə katəu, nə mambəl ɗəmwa 'yi ngau, a'yi nə Hyal ngə mai. Agabangau, yu yiwu hya ɗa njir nu mambəl ɗəmwa 'yi mai.
21 Nagə wu sən sa sara wu kyakiwa nə Thlagəu, ba ga ɓəra sa sara wu kyakiwa nə mambəl ɗəmwa 'yi mai. Nagə wu sən səm sara wu sər səm nə Thlagəu, ba ga ɓəra səm sara wu sər səm nə mambəl ɗəmwa'yi mai.
22 Mən wu yiwu məna hya'a par maɗəkur anə Thlagə ya? Hyu nggani abər hyu ndiya nyi ənga dənama ya?

Sə Patəu Ja Ɗa Aga Dləvə Hyal

23 Alenyi nji wu pama hyu na, abər, "A piyari mənər nji məna məl kalar sau," ama a'yi kalar sə ngə ənga dləwa dzə mai. "A piyari mənər nji məna məl kalar sau," ama a'yi kalar sə nga sən cakər ndə mai.
24 Ga sara gal kəl səra tsa'a anə kərngə mai, ama səra tsa'a anə kuvwa ngə tsu.
25 A sən səm gə kalar kum kəra gə uya ar sugu ənga kər papal, a'yi kəl gə yiwabiya tara sara mani nga nyi shili mai.
26 Arya ndər Hyal na, "Duniya kau, nə Thlagə ngau ənga kalar səra a gwa."
27 Ma ndəra a'yi ndər nu mai ngga ngau aga səm sər səm, kə gə hənggəri, ga səm kalar səra ji fiya a mwa ngau, a'yi kəl gə yiwabiya sə a gwa mai, ara ga sara ɗa ənga gəra kər papal.
28 Ama ma vanyi ndə nar ngau, abər, "Sər səm kə anə katə nga nji thlana," ga sara səm mai, arya ɗənga ndəra na sə kau anə hyi ənga tsu aga ja ɗa ənga kər papal.
29 Səra ya vər na kau, ca ngə nggya kər papal nə vanyi ndə kau, a'yi nə ngə mai. Ara mi ngə kambəkur ɗa a sən kar nggya kər papal anə nda?
30 Ma yi dləwuri sər səm wu usaku anə Hyal kə yi səmku, ara mi nga hyu ɓəra vazə ɗa?
31 Agabangau, kalar səra hyu məl alaga səm ənga sa, hya məl aga kadakadarkur nə Hyal.
32 Ga sara ɗa sər thlə hi anə ndə mai, tara njir Yahudiya alaga njira a'yi njir Yahudiya mai ənga alaga daɓə dzə njir nu.
33 Nayi ənga kərɗa ya vər məl kalar sau aga ya pina huɗa kalar ndau. A'yi səra wu pina huɗa kərɗa mai, ama səra mənahəu anə nji gangəu, aga nji nda uya mbəɗau.

11

1 Fa'abiya mə hiya yau ənggər kəra yi fa'abiya hiya Kərsiti.

Highiɓau Ar kəra Dləvə Hyal Ənga Kər Zazaɗau

2 Ya vər fal hyi arya nahyi fari ɗa mai, ənga
hya vər nu səra yi highiɓər hyi patəu, ənggər
kəra yi highiɓər hyi.

3 Ama sə a'yi kəra yu yiwu hya səni. Ndəra
dəgal ar kəra kalar sal ca ngə Kərsiti, ndəra
dəgal ar kəra mala tsu ca ngə sal nyi, ənga
ndəra dəgal ar kəra Kərsiti ca ngə Hyal.

4 Kalar sal kəra a vər kədi Hyal ənga na
ndərhaha ənga kəra ja zazaɗau, a diɗanar ja
kəra ja.

5 Ənga kalar mala kəra a vər kədi Hyal ənga
na ndərhaha ənga kəra ja papahau, a diɗanar
ja kəra ja, kakal ənggər a sənar ja shishir kəra
ja.

6 Ma mala a'yi mbana kəra ja mai, kəl ba
ja səna shishir kəra ja. Ama ma ɗa sə səsəli
anə nyi ma ji səna shishir kəra ja kau, ya ba
ja zaɗər kəra ja.

7 Sal ja sara zaɗəri kəra ja mai, arya sal
shangguɗa Hyal ngau ənga naja nga vər
cabiya kadakadarkur nə Hyal. Mala tsu ju
cabiya kadakadarkur sal.

8 Arya ndə sal nə tanggərma a'yi ji biya
sara wu mala mai, ama mala ngə biya sara
wu ndə sal.

9 Sal a'yi nji məl nyi anə mala mai, ama
mala nji məliya nyi anə sal.

10 Arya kau, mala ja zaɗər kəra ja, kəra wu
cabiya anə waladi ənga nji abər əgya kiɗa sal
nga ja.

11 Wu Thlagəu, mala a'yi ja ar kərnyi mai,
sal tsu a'yi ja ar kərnyi mai.

12 Ənggər kəra mala tanggərma biya sara
wu ndə sal, sal tsu mala ngə yabiya nyi, ama
patər nji sara wu Hyal ənga ndə biya.

13 Hya tsambiya, a ɗar tsa'a anə mala ja
kədi Hyal ənga kəra ja papahə ya?

14 A'yi hyu sənbiya abər ma ndə sal piyari
shishir kəra ja tuməu, a ɗar sə səsəli anə nyi
wa?

15 A'yi piyari shishi tumə ar kər ca ngə wu
shili ənga kadakadarkur anə mala wa? Arya
a nə ndar nji shishi tuməu, aga ja ɗa sər zaɗə
kər anə nda.

16 Ma ndəra kəpal abər sə kə a'yi ɗa tsa'a
anə nyi mai, ya nar nyi abər vanyi highiɓə
a'yi kəra 'yu səni a ndiya kə mai, abangə nga
nyi anə patər daɓə dzə njir nu tsu.

Ənggəra Nju Səm Sər Səm Nə Thlagəu

17 Wu highiɓə kəra yu lə anə hyi kau, sə
a'yi ya sən faliya hyi ar kəri mai, arya ma
hyu daɓə dzau a'yi aga mənahəkur mai, ama
aga ɗəmwa'yikur nga nyi.

18 Sə tanggərma, ya vər nggari abər
ma hyu daɓau ar viya daɓə dzə njir nu,
paməpaməkur a'yi wu pama hyi. Ndəra nyi
tsu, ənggər jiri a'yi a gwa kukushu.

19 Jijiri kəl paməpaməkur a ɗa wu pama
hyi kabangəkau, aga nja sənbiya njira Hyal
dləwuri wu pama hyi.

20 Ma hyi daɓau aga sər səm Thlagəu, a'yi
sər səm Thlagə nə jijiri nga hyu səm mai.

21 Arya alenyi nji wu hyi ndu caguli aga
səm nər nda sər səm, gəra nga səkə alenyi
nji. Arya kau, ba alenyi nji a sha a ndu ki
ənga wuɓau ama alenyi nji tsu nyinyau, nyi
ənggər ənga padlau.

22 Mi ngə abangə ja, ki a'yi ara hyi kəra hyu
səm ənga sa a gwa wa? Əndəga hyu yiwu hya
diɗana daɓə dzə njir nu Hyal ənga hya həna
səli njira gəra sə ara nda ya? Mi nga ya sən
na ja? Abər aga ya faliya hyi abər hyi məliya
sə mənahə ya? Yu fal hyi alaga kushu mai.

23 Səra yi dləwuri ara Thlagə ənga kərnyi ca
nga yi nər hyi kau, əvu'yi kəra nji pəlna nyi
pəzhi, kə Thlagə Yesu həri macikəl,

24 kə ji lər usaku anə Hyal, ba ji ɓəɓələwa,
kə ji nə nyi anə zəmbəlma nyi'yar, ji na,
"Najakau, kumur dza yi ngau, kəra nji ləri
aga hyi, məla mau abangau, aga hya ɗəngari
ənga yau."

25 Abangə tsu nga ji həri kyakiwa 'yimir
wur inabi, ayukuɗa sər səm nə wagəu,
kə ji na, "Kyakiwa kau, naja ngə alkawal
mbamba mafəliyangə kəra Hyal mbiya ənga
mashi ɗa. Məla mau abangau, kalar pəcira
hyu sa sara wu kyakiwa kau, hya sa, aga hya
ɗəngari ənga yau."

26 Kalar pəcira hyu səm macikəl kau, ənga
hyu sa sara wu kyakiwa kau, hya vər hə'una
tər Thlagəu, kəl ji ɓəra sha a shili.

Səm Sər Səm Nə Thlagəu
Gəra Tsambiya Dzau

27 Kalar ndəra səmku macikəl ənga sa sara
wu kyakiwa wu lagu kəra gəra shili ənga
gənggər nyi sili anə Thlagəu, a məliyar ja bikə
anə dzə ənga mashi Thlagəu.

28 Ca ngə səra ɗa kəl ndə a tsambiya kərnyi
mənahəu kadivira ja dzəgwa səm macikəl
ənga sa sara wu kyakiwa.

29 Ma nangə ndə kəra səm ənga sa, ma a'yi
gə ndəra hakəra dza Kərsiti mai, a səmkur gau
ənga sahur gə numa nə Hyal anə kərngau.

30 Ca ngə səra ɗa nji gangəu wu pama hyi
ɗa kukufəu ənga nji gangəu wu pama hyi uya
shilgəu, ənga alenyi nji tsu tənakər.

31 Ama ma mən tsambiya kərmən ənga jiri,
tsu vanyi numa wu ɓəra ɗa ar kəra mən mai.

32 Ma Thlagə nga vər məl numa anə mən,
namən tsu mən wu uya hwathlau, a sara nja
nda thlana mən numa əkkə'yi njir duniya.

33 Nahyi wazha ama, ma hyu daɓau aga
hya səm sər səm nə Thlagəu, bəgə hya
səkəbiya kərhyi.

34 Ma wuɓə a vər tə ngau, ga səm sər səm
a ndu ki kwatahəu, a sara daɓə dzər hyi ja
shili ənga numa a da gəra hyi.

Ma yi sha shili, ba ya sa dəgabiya hyi alenyi sə kəra hyau, sər məl.

12

Lə Sə Ləlau Nə Mambəl Cicau

1 Ar kəra lə sə lələ nə Mambəl Cici ja, wazha ama, yu yiwu hya nggya ənga fəɗəngəkər mai.

2 Hyu səni ar pəcira hyi gəra njir nu Hyal, pəci gangəu, nji nggutana hyi aga hya cana lagu nə jijiri aga hya nu katə kəra gəra ənga pi.

3 Agabangau, yu yiwu hya səni abər, ma ndəra na abər, “Yesu ndə shishi'wu ngau,” nda nyi a'yi wu ndər lagu Mambəl Hyal mai. Ətsu ma ndəra na abər, “Yesu Thlagə ngau,” lagu Mambəl Cici ngə ndə ka vər ndər.

4 Lə sə lələ paməpamə gangə a'yi, ama Mambəl zəmə kə ngu lau.

5 Thlər Hyal paməpamə gangə a'yi tsu, ama anə Thlagə zəmə nga nju məl.

6 Ənga thlər məl paməpamə a'yi gangə tsu, ama Hyal zəmə kə ngu lə dənama anə nda patəu.

7 Lə sə lələ nə Mambəl nga nji nə nyi anə kalar ndə aga məna uya səra mənahəu a gwagwa.

8 Anə vanyi ndə nji nə nyi lagu Mambəla nyi highiɓə nə hahangəkur, ənga anə vanyi ndə tsu, lagu Mambəla nyi nga nji nə nyi highiɓə nə sənbiya sau,

9 ənga anə vanyi ndau, mbərsa lagu Mambəl kau, ənga anə vanyi ndə tsu, lə sə lələ nə shiləgəbiya ndə lagu Mambəla nyi,

10 ənga anə vanyi ndə tsu, dənama məl sə dədəgur, ənga anə vanyi ndə tsu, na ndərhaha, ənga anə vanyi ndau, sənbiya paməpaməkur nə mambəl 'yar, ənga anə vanyi ndə tsu, ndər ənga ɗahə miya paməpaməu, ənga anə vanyi ndə tsu, shabiya ndər ɗahə miya paməpaməu.

11 Patə sə'yar kau, Mambəl zəmə kə nga vər lau anə kalar ndau, tsatsa'a ənggər kəra ju yiwu.

Gashal Gashal Nga Mən Wu Dzə Pathləu

12 Ənggər kəra dzə zəmə ngau, ənga gashal gashal gangəu, alaga kə gashal gashal a'yi gangə ama dzə zəmə nga nda. Abangə tsu nga nyi wu Kərsiti.

13 Ara nji məliya mən baɓətizəma patə lagu Mambəl zəməu, a vu dzə zəməu, alaga njir Yahudiya, ənga njira a'yi njir Yahudiya mai, alaga mafa'yar ənga kambər nji, patəkura məna dləwuri mən Mambəl zəmə kau.

14 Dzə a'yi gashal zəmə mai, ama gashal gashal gangəu.

15 Ma hi sən na, “Arya nayi a'yi tsi mai, a'yi yi gashala dzə mai,” a'yi a sən məliya nyi ja ɗa pamə ara dzə mai.

16 Ma himi sən na tsu, “Arya nayi a'yi li mai, a'yi yi gashala dzə mai,” a'yi a sən məliya nyi ja ɗa pamə ara dzə mai.

17 Maja bər dzə ɗa patə li, lagu mani nga mən wu nggar sa? Maja bər dzə ɗa patə himi, lagu mani nga mən wu thlar sa?

18 Nggara mə ja, Hyal ngə pədləya gashal aga dzau, kalara nda ənggər kəra ju yiwu.

19 Maja bər dzə gashal zəmə ngau, əmani ngə dzə wu dzəgwa ɗa?

20 Ama jijiri gashal gashal a'yi gangəu, ama dzə zəmə pathlə nga ja.

21 Li a'yi wu sən na anə tsi, abər “Dzau ɗa a'yi ənga gə mai!” Ənga tsu kər a'yi wu sən na anə hi abər, “Dzau ɗa a'yi ənga hyi mai!”

22 Abangə nga nyi mai, gashal gashal kəra hyu nggani nanda ngə kukufə kau, sə a'yi nja sən məl gəra ənga nda mai.

23 Gashal gashal kəra mən wu həri a'yi nda ənga kadakadarkur gagaɗə mai, nanda nga mən wu har nda zhaɓi mənahəu. Abangə tsu, gashal gashal kəra nja kyaga lari ar babal mai, ca nga məna shir mənahəu,

24 ama gashal gashal kəra ar babal, nji a'yi wu shi nda mai. Ama Hyal ənga kərnyi ngə daɓəri gashal gashal'yar kə patə abangau, aga kalar gashal gashal kəra gəra ənga kadakadarkur nda uya.

25 Hyal ngə məliya abangau, ara paməpaməkur a sara ɗa wu dzau, aga kalar gashal gashal nda dləwar kərnda wu lagu zəməu.

26 Ma gashal zəmə gu ɓwaɓwatəu, patər gashal gashal ngə gu ɓwaɓwatə kə əkkə'yi ja. Ma gashal zəmə uya wahau, patər gashal gashal nga caguli əni.

27 Nahyi, dza Kərsiti ngau, ənga kalar ndə wu pama hyi ar viya gashal ngau.

28 Hyal ənga kərnyi a caɗəbiyar ja nji wu daɓə dzə njir nu, tanggərma ca ngə, cama səsə'yar, məthləkura nyi ca ngə, nabi'yar, nə makərkura nyi ca ngə maləm'yar, ənga njir məl sə dədəgur, ənga njir shiləgəbiya nji, ənga njir dləwa nji, ənga njir təɗəmwa, ənga njir ndər ənga ɗahə miya paməpamə'yar.

29 Patər nji ngə cama səsə'yar ya? Patər nji ngə nabi'yar ya? Patər nji ngə maləm'yar ya? Patər nji ngu sən məl sə dədəgur ya?

30 Patər nji ngu sən uya lər sə nə shiləgəbiya nji ya? Patər nji ngu sən ndər ənga ɗahə miya paməpamə'yar ya? Patər nji ngu sən shabiya ndər ɗahə miya paməpamə ya?

31 Ama sər cim ca ngə ga uya lə sə lələ kəra ndiya.

Nayi tsu yu nda cabiya hyi lagu kəra ndiya patəu.

13

Lagur Yiwudzau

1 Ma yu ndər ənga ɗahə miya nji ənga ɗahə miya waladi, ama yiwudzə a'yi ara yi mai, nayi ənggər tatangə kəra nju tsa ngau, alaga kangga kəra wu tiwi ngau.

2 Ma yu sən na ndərhaha ənga yu sənbiya sə ar kəra patər səra ɗəɗəwa ənga patər sənbiya sau, ba ma yi ənga mbərsa kəra wu sən jahəna mau, ama yiwudzə a'yi ara yi mai, sə kurthlə nga yau.

3 Ma yi təkəna kalar səra ara yau anə nji ɗaɗali, ənga ma yi lər kərɗa aga nja ngyina ɗa ənga u'u, ma yiwudzə a'yi ara yi mai, akkəri a'yi kəra yu uya a gwagwa mai.

4 Yiwudzau ca ngə mba ɗəfu ənga ki'wakur. Yiwudzau, a'yi ənga ɗa shishi mai, ənga ɓwadzə mai, ba ənga hakər mai.

5 Yiwudzə a'yi ənga kulangəkur mai, ba ənga yiwu kərnyi mai, ənga ndzə huɗə kusakusa mai, ənga səɓə ndu ɗəfu mai.

6 Yiwudzau, a'yi wu caguli wu ɗəmwa 'yikur mai, ama ju caguli wu jirkur.

7 Yiwudzə wu nggya cimu ənga capi, cimu nga ju hənggəri ənga nji, cimu nga ja ənga fər kər, cimu nga ja ənga səsə'wu sau.

8 Yiwudzau, wu nggya ba'anuwa. Ndərhaha nənyi, ju səkari mai, ənga ndər ənga ɗahə miya paməpaməu tsu, ju tərabiya, ənga sənbiya sə tsu, ju kuɗau.

9 Sən sər mən a'yi nyabiya dzə mai ənga ndərhahar mən tsu, a'yi nyabiya dzə mai.

10 Ama ar pəcira səra gəra nyau, nyabiya dzau, patər səra gəra nyau, wu kwaya ar lagu.

11 Ar pəcira yi zər, yu ndər zəzər, ɗənga ɗa ənggər nə zər, jigaɗəma ɗa ənggər nə zər kushu. Ama ta yi hau, ba yi pəna kalar sə nə zərkur.

12 Kabangəkau, mən wu tsamə sə lələfuru, ənggər kəra mən wu tsamə sə a gwar 'yimi,* ama mən wu nda lari sə wu bama ənga bama camə gagaɗau. Kabangəkau, sən sə ɗa gashal gashal nga nyi, ama yu nda sənbiya sə ar babal, ənggər kəra Hyal wu sənbiya ɗa.

13 Sə makər kəra wu nda nggya ba'anuwa, ca ngə mbərsa, ənga fər kər ba yiwudzau, ama kəra ndiya nda patəu, ca ngə yiwudzau.

14

Lə Sə Lələ Nə Ndərhaha Ənga Ndər Ənga Ɗahə Miya Paməpaməu

1 Ta'yi wuɓə yiwudzau, a ɗa cimər hyi, ənga hya ɗa tsu njir cim sə lələ nə Mambəl Cicau, nja na ma hya cim sən ndərhaha.

2 Arya ma ndəra vər ndər ənga ɗahə miya paməpaməu, nda nyi a vər ndər ənga Hyal, ama a'yi anə ndə mai. Ndə a'yi kəra a vər nggari səra ju na kə mai. Arya səra ja vər na patəu sə ngau kəra ar ɗəwa, ja vər na sə ɗəɗəwa lagu mambəl nyi.

3 Ama ndəra vər na ndərhaha, anə nji nga ja vər ndər aga ja nəna nda, ənga ja tsətsəkur nda, ba ja səsəkuya nda.

4 Ndəra wu ndər ənga vanyi ɗahə miya paməpaməu, kərnyi nga ju la. Ama ndər ndərhaha,fixed daɓə dzə njir nu nga ju la.

5 Cimə ɗa ca ngə aga patəkura hyi hya ndər ənga vanyi ɗahə miya paməpaməu, ama yu ndiya ənga yiwu hya na ndərhaha. Ndəra wu ndərhaha nga ndiya ndəra wu ndər ənga ɗahə miya paməpaməu, kəl ma vanyi ndə a'yi kəra wu sən shabiya aga daɓə dzə njir nu patə a nggabiya.

6 Wazha ama, ma yi shili ara hyi, kə yi sa ndər ənga ɗahə miya paməpaməu, abari nga ya sən dləwar hya, kəl ma ya sən cabiya hyi mətakər, alaga sənbiya sau, alaga na ndərhaha alaga highiɓə wa?

7 Alaga sə mbimbiɗau əkkə'yi sə tsatsa kəra gəra ənga pi ənggər mbəla 'wu ənga səmbəl, abari nga nju sən nggabiya ɗaha nda, a'yi kəl nji təkəbiya paməpamə ɗaha səra ndu na wa?

8 Ma ndər mbiɗə tələmə pa a'yi mbiɗīya ənggər kəra nju mbiɗə nə biyar pa mai, wa ngu səni abər gwa pa nga nja?

9 Abangə nga nyi, ma səra gu na wu vanyi miya kəra nji gəra nggabiya, abar nga nju sən sənbiya səra gu na? A ndərər gə nə kurthləu.

10 Ndər nə miya paməpamə a'yi gangə wu duniya, kəra gəra ənga valar dzə a'yi mai.

11 Ma a'yi ya vər nggari miya kəra ga vər na mai, ba ya ɗa məthləpi anə ngau, nagə tsu məthləpi anə ɗa.

12 Ənggər kə nga nyi ar kəra hyi. Ta ɗa hya vər cim lə sə nə Mambəl, səra tsa'a ca ngə hya nərdzə aga hya hə wu lə sə lələ kəra wu həna daɓə dzə njir nu.

13 Agabangau, ma ndə ndər ənga ɗahə miya paməpaməu, ja kədi Hyal ja uya dabar nə shabiya.

14 Ma yi kədi Hyal wu ɗahə miya paməpaməu, mambəl ɗa ngu kədi Hyal, ama ɗənga ɗa a'yi ənga dləwa dzə mai.

15 Mi nga ya kyaga məla? Yu kədi Hyal ənga mambəl ɗa ənga tsu yu kədi Hyal ənga ɗənga ɗa. Yu thlə na ənga mambəl ɗa ənga tsu yu thlə na ənga ɗənga ɗa.

16 Ma ga vər usaku anə Hyal wu mambəl ya, abar ngə ndəra vər səhimi ngə a sən nggabiya ja na, “Amina” aga ja dləwubiya səra gu na wu lə usaku ngau, ma naja a'yi sən nggabiya maya?

17 Wu sən ɗa abər a lər gə usaku anə Hyal, ya, lagu mani ngə ndəra vər nggar ngə wu uya cakər dza?

18 Usaku anə Hyal, ara a ndərər yau ənga ɗahə miya paməpamə a ndiya hyi patəu.

* **13:12** 'Yimi kəra nju məl thlər əni ar viya doragaləu.

19 Patə abangau, wu daɓə dzə njir nu a
ndiya anə ɗa ya nabiya ndər kəra nju ng-
gabiya ɓatsu yiɗau, a ɗa tufu a mwara ya
ndərna ndər dubu kumou ənga ndər ɗahə
miya paməpaməu.
20 Wazha ama hya sara ɗənga sə ənggər
wazha mai. Wu ɗəmwa'yikur, hya ɗa ənggər
wazha yiɗəɗəu, ama wu ɗəngar hyi hya ɗa nji
nggunggurəm.
21 Tsətsəfə nga nyi wu ləkakaɗə Hyal abər,
"Yu nda ndər anə nji ɗa lagur miya nji
paməpaməu,
ənga miya məthləpi nga yu ndər anə nji
kau,
alaga kə
nanda wu nda səhimi ɗa mai," əngwar
Thlagəu.
22 Hya səni ja, ndər ənga ɗahə miya
paməpamə ja, mətsamə ngau, a'yi anə njir nu
mai ama anə njira gəra njir nu. Ndərhaha
nənyi anə njir nu nga nyi, a'yi anə njira gəra
njir nu mai.
23 Karya, ma patər daɓə dzə njir nu kaɓiya
dzau, kə kalar ndə dzəguya ndər ənga ɗahə
miya paməpaməu, ma njira gəra nggabiya,
alaga njira gəra njir nu sa thləwa hyi ya, a'yi
hyu nggani ndu tsamə hyi ənggər nji bəbəla
kər wa?
24 Ama ma ndərhaha nga hyi patə a vər
na, ma njira gəra njir nu, alaga njira gəra
nggabiya ngə shili, kalar səra ji nggari, a'yi
wu tsaviya nyi wu ɗəfuwa ja ba ja dzəgwa ɗa
ndə vavazə wa?
25 Ma ndəra nggar ndər kau, ba sə ɗəɗəwa
nə ɗəfuwa ja pahəbiya dzau, a biyar babal, ba
ja dzəgwa ɓəliya undi ju dləvə Hyal, ba ja na,
"Jiri, Hyal a'yi ja wu pama hyi."

Ɗləvə Kəra Gəlagəla

26 Mi ngə səra a'yi ja wazha ama? Ma
hyi daɓəya dzə ar mwa zəməu, alenyi nji
a'yi nda ənga na miya fal Hyal, vanyi ndə
ənga nə highiɓau, vanyi ndə ənga sən sə
mətakər, vanyi ndə tsu ənga ɗahə miya
paməpaməu, vanyi ndə ənga shabiya ɗahə
miya paməpaməu. Patə sə'yar kau, nja məl
aga cakə dzə daɓə dzə njir nu.
27 Ma hyu ndər ənga ɗahə miya
paməpaməu, a sara nda ndiya nji məthlə
alaga nji makər mai, nda ndər ndə zəmə
ayukuɗa ndə zəməu, kəl vanyi ndə tsu ja
shabiya.
28 Ama ma ndə a'yi kəra wu səni shabiya
mai, bəgə nda nyi a nggya ɗiyiwu wu daɓə
dzə njir nu, ja ndər anə kərnyi ənga Hyal.
29 Ma nju ndərhaha, nji məthlə alaga nji
makər nga ndər, ta'yi alenyi nji ka səya himi
aga nda walbiya səra ndu na mənahəu.
30 Ma Hyal canə nyi mətakər anə vanyi
ndəra a'yi nggya, ndəra vər ndər tanggərma
kə ja bəgau.
31 Ara patəkura hyi a sən na ndərhaha vanyi
ndə ayukuɗa vanyi ndau, aga kalar ndə a
highiɓər sau ənga ja uya tsətsəku ɗəfu.
32 Njir ndərhaha ndu sən kəkəya kərnda.
33 Arya Hyal a'yi Hyal nə dliya kər ngə
mai. Hyal nə nggya jamə ngau.
Abangə tsu wu daɓə dzə nji cici gə Hyal
patəu,
34 mathləkə'yi nda nggya ɗiyiwu wu daɓə
dzə njir nu, arya nji a'yi nə nda lagur ndər a
ndəna mai, kəl nda ɗa njir ngga səra nji nana,
ənggər kəra dlaɗə Musa nana.
35 Ma sə a'yi kəra nda yiwu nda səni, ba
nda yiwari ara shili a ndu ki, arya sə səsəli
ngə anə ndə mala ja ndər wu pama daɓə dzə
njir nu.
36 Hyu nggani abər ara hyi ngə ndər Hyal
dzəguya dzə ya? Abər anə hyi wacu nga nji
shili əni ya?
37 Ma gu nggani abər nagə nabi nga gau,
ənga nyinyi nga gau wu mambəl, gu kyaga
səni abər sə kə ya vər tsəfə kau, sər ɓəla ngau,
sara ara Thlagəu ənga kərnyi.
38 Ma a'yi ji hənggəri ənga sə kə mai, nju
nda hənggəri ənga ja tsu mai.
39 Nahyi wazha ama ta'yi hya ɗa njir cim
ndərhaha, ama hya sara ka nji ara ndər ənga
miya paməpamə mai.
40 Ta'yi nja məl kalar sə ənggəra ja tsa'a nja
məl wu lagu nyi tsu.

15

Hya'arir Yesu Sara Vir Tau

1 Kabangəkə tsu wazha ama, yu yiwu ya
ɗəngari hyi ar kəra ndəshigu kəra yi tətəlna
hyi, ba hyi dləwuri ta, kəra mbərsar hyi ta'yi
ari.
2 Lagu ndəshigu kə nga hyi uya mbəɗau,
ma hyi səɓiya ɓaɓalu ndər kəra yi tətəlna hyi.
Ma a'yi ɗa abangə mai, mbərsar hyi a ɗari sə
kurthləu.
3 Ara səra yi dləwuri ca nga yi nər hyi ar
viya sə kəra ndiya ənga mənahəu, abər Kərsiti
a təri arya bikər mən, ənggər kəra ləkakaɗə
Hyal nana.
4 Abər, nji haɗəna nyi, ayukuɗa pida
makəru ba ji hya'ari sara vir tau, ənggər kəra
ləkakaɗə Hyal nana,
5 ba ji canə nyi kərnyi anə Kefasu ba anə
cama səsə kumo apə məthlə kau.
6 Ayukuɗa kau, kə ji cabiya kərnyi anə
wazha ama kəra a ndiya gharu tufu aga
zəməu, gangə wu pama nda a'yi nda ənga pi
ba'anə kabangəkau, alaga kə alenyi nji a tər
kau.
7 Ba ji canə nyi kər anə Yakubu ba anə
patər cama səsə'yar,
8 ayukuɗa nyi patəu, ba ji cabiya ɗa kər tsu,
nayi ndəra gəra tsa'a ya kyaga lari nyi.
9 Ara nayi nga ndiya ənga kushu wu pama
cama səsə'yar patəu, ənga a'yi a kyau nja

ngga ɗa cama səsə mai, arya yi lər ɓwaɓwatə gagaɗau anə daɓə dzə njir nu nə Hyal.
10 Ama lagu mayiwakur nə Hyal nga yi
səra ya ga nyi kau, ənga mayiwakur nyi anə
ɗa, a'yi sə kurthlə mai. Awau, a mələr yi
thlər a ndiya nda patəu, alaga kə a'yi nayi
ngə məl thlər kə ənga kərɗa mai, ama mayi-
wakur nə Hyal kəra a'yi ənga yi kau.
11 Ama a'yi ɗa vanyi sə mai, tara nayi
alaga nanda ngə tətəlna ndəshigu kau, ca ngə
səra hyi hənggəri əni.

Hya'ari Sara Vir Tau

12 Ta ɗa nja vər tətəlna ndər Hyal abər
Kərsiti a hya'ari sara vir tau, ya lagu mani
ngə alenyi nja vər na abər hya'ari sara vir
tau a'yi mai ya?
13 Maja bər hya'ari sara vir tau a'yi mai, a
cabiyari abər Kərsiti a'yi hya'ari sara vir tə
mai.
14 Maja bər Kərsiti a'yi hya'ari sara vir tə
mai, tətəlna ndər Hyal kəra məna vər məl
patə sə kurthlə ngau, ənga abangə tsu ngə
mbərsar hyi.
15 A biya banga kau, a ɗar mən ənggər njir
lə sakida nə fati ar kəra Hyal, arya mən lər
sakida ar kəra Hyal abər ji hya'ana Kərsiti
sara vir tau. Ama naja a'yi hya'ana nyi sara
vir tə mai, ma jijiri nji a'yi wu hya'ari sara
vir tə mai.
16 Maja bər nji tətə a'yi wu hya'ari sara vir
tə mai, Kərsiti tsu a'yi hya'ari sara vir tə mai.
17 Ənga maja bər Kərsiti a'yi hya'ari sara
vir tə mai, mbərsar hyi a ɗari sə kurthləu
ənga tsu, tsu hyi wu bikər hyi.
18 Maja abangau, patər njira tə wu Kərsiti
a sar nda.
19 Maja bər fər kər kəra ara mən wu ng-
gyabiya nə kabangəkau nga nyi wacu, a ɗar
mən sər təhuɗəu a ndiya patər nji.
20 Ama Kərsiti a hya'ari ja sara vir tau, naja
ngə sə nə ɗaramwa wu pama njira tau.
21 Ənggər kəra tə shili lagu ndə zəməu,
abangə tsu ngə hya'ari a vir tə shili lagu ndə
zəməu.
22 Ara ənggər kəra mən tətə patə wu
Adamu, abangə tsu kalar ndəra wu Kərsiti ju
hya'ari ənga pi.
23 Ama nju nda hya'ana kalar ndə sara vir
tə ma pəci nyi ɗa. Kərsiti ngə ɗaramwa nə
hya'ari sara vir tau. Ar pəcira ju nda sha
shida wu duniya, abangə tsu ju sa hya'ana
njira nənyi.
24 Ayukuɗa kə ngə jomə ndəl a dzəgwa
shili, ar pəcira ju lər təlkur anə Hyal tada,
ayukuɗa ji sana təl təl 'yar, ənga njir səm
təlkur ba patər njir dənama.
25 Arya kəl Kərsiti dumwa ənga səm təlkur
kəl ma ji fiya patər dawa nyi'yar əgya kiɗa
hiya ja.
26 Dawa kəra ju nda tsiya ayukuɗə patəu,
ca ngə tau.
27 Arya tsətsəfə nga nyi wu ləkakaɗə Hyal
abər, Hyal "a fiyari kalar sə əgya kiɗa hiya
ja." Ənggər kəra ləkakaɗə nana, "Kalar sau"
a fiyar nji əgya kiɗa ja. A cabiyari abər a'yi
daɓə əkkə'yi Hyal ənga kərnyi ngə əgya kiɗa
Kərsiti mai, ama Hyal ngə fiya kalar sau əgya
kiɗa Kərsiti.
28 Ama, ar pəcira Hyal fiya kalar sə a gya
kiɗa dənama təlkur nə zər nyi, zər nyi tsu ba ja
fuwa kərnyi a gya kiɗa dənama təlkur nə Hyal,
aga Hyal ja ɗa a dar kəra patər sau.
29 Maja bər kabangəkə hya'ari sara vir tə
a'yi mai, mi ngə nji ka nda məla, njira nji hər
nda baɓətizəma ar viya nji tətа? Maja bər nji
tətə a'yi ndu hya'ari sara vir tə mai, ara mi
nga nju məl baɓətizəma arya nda?
30 Ənga anə kərmən, arya mi nga mən wu fə
kərmən a miya tə arya ndər Hyal kalar pəci
ka?
31 Jijiri nga yu na anə hyi wazha ama,
ənggər kəra ya vər ɓwasə ənga hyi wu Kərsiti
Yesu Thlagər mən, bama ənga bama nga yi
ənga tə kalar pəci.
32 A vu məlmə Afisa nji shili ənga par kəpal
anə ɗa ənggər sər tagəu, ba yi pana pa nyi.
Maja bər aga kərɗa nga yi məl, mi ngu nda ɗa
akkəri ɗa? Maja bər nji tətə a'yi wu hya'ari
sara vir tə mai, ya,
"Ta'yi məna gu mini nə səm ənga sa,
arya əzəgə ma vanyi ba məna sa tau."
33 Nja sara ngguta hyi mai! "Arya nggya ənga
nji papatagəu wu dla ənga nggya papatagəu."
34 Sha mau a shili wu hangəkalər hyi, ba hya
piyari məl bikau. Ara alenyi nji wu pama
hyi a'yi wu sənbiya Hyal mai. Yu na sə kə anə
hyi abangə aga hya gu səli.

Dzə Nə Hya'ari Sara Vir Tau

35 Ama ba vanyi ndə a yiwa abər, "Abari
nga nju hya'ana nji tətə sara vir ta? Wa
thləmə culi dzə kəra ndu hya'ari ənа?"
36 Wa thləmə najaka dzakura? A'yi hyu
səni abər kalar səra nji thləkana, a'yi wu tsə
mai, kəl ma ji tə kwatahə wa?
37 Ar pəcira gu thləka sau, a'yi dzə kəra
wu nda nggya nga gu thləka mai, ama culi
nga gu thləka, alaga culi uhi əndəga vanyi sə
paməu.
38 Ama Hyal ngə wu lə dzau anə culi kau,
ənggəra ju yiwu ja ɗa. Anə kalar culi tsu ba
ja nə nyi culi dzə kəra tsa'a aga ja.
39 A'yi patər kumər dzə ngə zəmə mai.
Pamə ngə kumər dza nji, pamə ngə nə
ma'wi, ənga pamə ngə nə 'yagə'yar, ba nə
kalfi tsu pamə nga nyi.
40 Sə paməpamə a'yi gangə kəra Hyal
məliya a dəməlmau, ənga paməpamə tsu wu
duniya. Ama kadakadarkur nə səra a
dəməlmau pamə nga nyi ara kadakadarkur
nə səra wu duniya.
41 Kadakadarkur nə pəci pamə nga
nyi, ətsu kadakadarkur nə hya pamə

nga nyi, abangə tsu ngə kadakadarkur nə shashilgaˈyar, ənga tsu paməpamə ngə kadakadarkur nə shashilga a mwara vanyi shashilga.

42 Abangə nga nyi tsu ənga hyaˈari sara vir tau. Dzə kəra nju thləkana a gyuˈyi wu ɗiya, ama ma ji hyaˈari, ju hyaˈari ənga pi kəra gəra tau.

43 Nju thləkana nyi a gyuˈyi gəra ənga kadakadarkur, ama ba ja hyaˈari ənga kadakadarkur. Nju thləkana a gyuˈyi gəra ənga dənama, ama ba ja hyaˈari ənga dənama.

44 Nju thləkana nyi ənga kumər dzə nə ndəndəkur, ama ba ja hyaˈari ənga dzə nə mambəl.

Ənggər kəra dzə nə ndəndəkur aˈyi, dzə nə mambəl aˈyi tsu.

45 Abangə nga nyi tsətsəfau, abər, “Ndə nə tanggərma Adamu, ɗa ndə ənga pi.” Adamu nə yukuɗu tsu, naja ngə mambəl nə lə pi.

46 Ndə nə mambəl aˈyi shili tanggərma mai, ama ndə nə kumər dzau, ayukuɗa ta ndə nə mambəl dzəgwa shili.

47 Ndə nə tanggərma shili sara wu bəbər, ama ndə nə məthləkura nyi shida sara dəməlmau.

48 Ənggər kəra ndəra biya sara wu bəbər kau, abangə tsu ngə kalar njira biya sara wu dza ja, bəbər nga nda. Ənggər kəra ndəra sara dəməlmau, abangə tsu ngə kalar njira a dəməlmau.

49 Ənggər kəra mən pabiya ndəra sara wu bəbər, abangə tsu nga mən wu nda pabiya ndəra shida sara a dəməlmau.

50 Səra yu na anə hyi wazha ama, ca ngə kumər dzə ənga mashi aˈyi wu uya faˈa ki nə təlkur Hyal mai. Abangə tsu dzə kəra wu ɗiya, aˈyi wu faˈabiya ki ənga dzə kəra gəra ɗiya mai.

51 Nggara mau, yu nar hyi səra ɗəɗəwa! Aˈyi patəkura mən ngu nda tə mai, ama nju nda bəlana dza mən patəu, a ndu dzə mafəliyangə,

52 ənggərna, ənggər kəra ndə wu ɗa maci ənga li, ma nji nda mbəɗiya tələmə nə jomə ndəl. Tələm wu nda mbəɗiya dzau, ba nji tətə wu Kərsiti a hyaˈari ənga pi gəra kuɗau, njira tsu ənga pi ar pəci ta, ba nda bəlana dzau.

53 Səra wu ɗiya, kəl ji hər dzə kəra gəra ɗiya. Səra wu tə tsu, kəl ji bəlar dzə ənga səra gəra tau.

54 Ar pəcira dzə kəra wu ɗiya nda har dzə kəra gəra ɗiya, ənga dzə kəra wu tə har dzə kəra gəra tau, ar pəci ta ngə ndər kəra tsətsəfə wu ɗa jiri, abər, “A səmkur nji təlkur ar kəra tau.”

55 “Kara nagə tau, əmani ngə səm təlkur nga?
Tau, əmani ngə da nga?”

56 Da nə tau, ca ngə bikau, ənga dənama nə bikau, ca ngə dlaɗau.

57 Ama usaku anə Hyal! Naja ngə nə mən səm təlkur lagu Thlagər mən Yesu Kərsiti.

58 Agabangau, zamər ˈwa ɗa ˈyar, hya taˈyi pir ənga dənama cumu. A sara vanyi sə a jahəna hyi mai. Cumu hya lər kərhyi aga məl thlər nə Thlagəu, arya hyu səni abər nərdzər hyi wu Thlagəu, aˈyi wu ɗa sə kurthlə mai.

16

Tsəm Sau Aga Dləwa Nji Cici Nə Hyal

1 Ndər ar kəra tsəm sə anə nji cici nə Hyal, taˈyi hya məl ənggər kəra yi nar nyi anə daɓə dzə njir nu ˈyar kəra wu Galatiya nda məl.

2 Kalar pəci tanggərma nə sugu, kalar ndə ja kyaga fiya tsaˈa sara wu səra ji uya sara wu uya nyi, aga ma yi sha shili kəl həri səra ˈyi fwatəu, aˈyi kəl nji dzəgwa tsəm sə mai.

3 Ar pəcira yi sha shili, yu sa səwa njira hyi hənggəri ənga cama tsətsəfə ar kəra nda, aga nda sa həri lə sə dləwa dzər hyi a vu Urshalima.

4 Ma hyi lari a ɗari tsaˈa aga ya maˈyi tsu ba nda ləbiya ɗa.

Fə Sə Wu Lagu Nə Bulusu

5 Yu ɓəra nda sha shili ara hyi ayukuɗa yi ɓəbiya ɓau wu Masidoniya, arya lagu Masidoniya nga yu maˈyi.

6 A sən ɗa yu nda səkari əkkəˈyi hyi, ma wu sən ɗa ba məna həbiya vuya kə əkkəˈyi hyi, aga hya dləwar ɗa wu ɓə ɗa kau, kalar vira yu maˈyi a ndari.

7 Aˈyi yiwu ɗa ngə ya lari hyi ba ya tərabiya mai, awau, ɗəfuwa yu yiwu ya səkari əkkəˈyi hyi, ma Hyal hənggəri.

8 Ama yu səkari ənggau wu Afisa kəl ma pəcir Pentikosu shili.

9 Arya madiya lagu nə məl madiya thlər a pahəri anə ɗa, ama dawa gangə a vər da laguwa nyi.

10 Ma Timathlawusu shili, hya nə nyi nggya papalkər wu hyi, arya ndər məl thlər Hyal nga ja tsu ənggər nayau.

11 A sara hya diɗa nyi mai, hya səwa nyi wu lagu ənga huɗə pərtəu aga ja sha shila ara yau. Yu vər səkə nyi, nanda əkkəˈyi wazha ama ˈyar.

12 Səra ya sən na ar kəra Apolusu, ca ngə ya vər kədi nyi ənga jirkur aga ja nda tular hyi, naja əkkəˈyi wazha ama, ama naja aˈyi wu yiwu ja shili kabangəkə mai, ama ju nda shili ma ji uya lagu.

Ndər Tsətsəku Ɗəfu Nə Jomə Ndəl

13 Hya nggya liliˈu, hya ciya dzə wu mbərsar hyi, hya ɗa ənga mba ɗəfu, hya ɗa ənga dənama.

14 Kalar səra hyu məl hya məl ənga yiwukur.

15 Wazha ama hya səni abər njir kir Sətifanusu nanda ngə njir nu nə tanggərma nə ˈyiˈyir Akaya, a lər nda kər aga məl thlər anə nji cici gə Hyal.

16 Ya vər kədi hyi, aga hya lər kərhyi anə
culi nji ənggər kau, ənga patər njira daɓər kər
ənga hyi wu thlər kau, ənga dənamar nda.
17 Huɗa ya pidari ənga shilir Sətifanusu,
ba Focinatusu ba Achayikusu, arya ndə dla
ənga dləwa dzə ənga səra caja ara hyi.
18 Arya ndə mbəbiya mambəl ɗa ənga nər
hyi tsu. Culi nji ənggər kau hya gənggər nda
səli.

Usadzə Nə Jomə Ndəl

19 Daɓə dzə njir nu 'yar nə 'yi'yir Asəya a
vər usa hyi. Akwila ənga Pərsila, ənga daɓə
dzə njir nu kəra wu kir nda, nda vər usa hyi
gagaɗə wu Thlagəu.
20 Patər wazha ama 'yar kəra ənggau nda
vər usa hyi. Hya usar dzau ənga bərpə dzau
nə yiwukur kəra cicau.
21 Nayi Bulusu nga vər tsəfə usa dzə kə
ənga tsa yau.
22 Patər njira gəra yiwu Thlagəu, bəgə nda
ɗa nji shishi'wau. Thlagəu, shili.
23 Ta'yi mayiwakur nə Thlagəu Yesu a ng-
gya ənga hyi.
24 Yiwudzə ɗa anə hyi papatəu, wu Kərsiti
Yesu. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Nə Məthləu Anə Njir Kwaranthli

Usa Dzau Sara Ara Bulusu Ənga Timathlawusu

1 Cama tsətsəfə kə sara ara Bulusu, cama səsə nə Kərsiti Yesu lagur yiwur huɗa Hyal ənga zamər mən Timathlawusu kəra ənga yau. Cama kau, anə daɓə dzə njir nu kəra wu Kwaranthli, daɓə ənga patəkura nji cici gə Hyal kəra wu patər 'yi'yir Akaya.

2 Bəgə mayiwakur ənga huɗə pərtəu sara ara Hyal Dərmən ənga Thlagə Yesu Kərsiti nda nggya ənga hyi.

Hyal Ndər Səsəku Ɗəfu Ngau

3 Fal anə Hyal, dəya Thlagər mən Yesu Kərsiti, Tada nə dəgal təhuɗəu ənga Hyal nə patər səsəku ɗəfu.

4 Naja ndəra wu səsəkuya ɗəfuwa mən wu pəcira mən wu patər ɓwaɓwatəu, aga məna sən səsəkuya ɗəfuwa njira wu kalar culi ɓwaɓwatəu ənga səsəku dzə kəra mən uya sara ara Hyal.

5 Ara ənggəra mən wu lar ɓwaɓwatəu ənggər kəra Kərsiti lari, abangə tsu lagur Kərsiti ngə səsəku ɗəfur mən sara ara Hyal wu nyabiya dzau.

6 Ma 'ya wu ɓwaɓwatəu, aga hya uya səsəku ɗəfu ənga hya uya mbəɗə ngau. Ma 'yi uya səsəku ɗəfu, aga hya uya səsəku ɗəfu ngau, kəra wu məliya hya ɗa njira wu sən cinapi wu ɓwaɓwatə kəra hya vər sa ənggər kəra 'ya vər sa tsu.

7 Fərkər 'ya ənga hyi a ciyar dzau, arya 'yu səni abər ənggər kəra hyi lar ɓwaɓwatə daɓə əkkə'yi 'ya, abangə tsu nga hyu nda uya səsəku dzau əkkə'yi 'ya.

8 Wazha ama, na'ya a'yi wu yiwu hya nggya ənga gəra sənbiya sə ar kəra ɓwaɓwatə kəra 'yi tərabiya a gwa wu 'yi'yir Asəya mai. A lar 'ya ɓwaɓwatə gagaɗə kəra ndiya dənamar 'ya, ma 'yu nggani 'yu nda tini piya 'ya a gwa.

9 Pakatəu, ma 'yi nggani a thlanar 'yar nji numa nə tau. Ama səkə ɗa aga 'ya highiɓəri abər a'yi 'ya vər nggya ənga dənamar kər'ya mai, ama 'ya vər nggya ənga dənamar Hyal, ndəra ənga dənama nə hya'ana nji sara vir tau.

10 Naja ngə ndəra mbəliya 'ya sara wu miya tə nə ɗəmwa'yu, ənga ju nda mbəlbiya 'ya. Naja ndəra 'yi fər kər wu ja, abər ju nda dumwa ənga mbəl 'ya,

11 ənggəra hyu dumwa ənga kədi Hyal anə 'ya. Lagu kə ngə nji gangə wu nda lər usaku anə Hyal arya 'ya, arya barka kəra Hyal ləri anə 'ya lagur nggari kədi nə nji gangəu.

Bulusu Dəmna Ɗənga Nyi Ar Kəra Tula Nji

12 Kabangəkau, kəja sər ɓwadzər 'ya, abər, ɗənga nə dəfuwa 'ya vər lə sakida anə 'ya abər nggyabiyar 'ya ənga njir duniya ənga nggyabiyar 'ya ənga hyi nggya cici ngau, ənga nggya dəfu pathlu sara ara Hyal, maja ma nggya kəra mən nggya əkkə'yi hyi. 'Yi məl abangau, a'yi lagu hahangəkur nə njir duniya mai, ama lagu mayiwakur nə Hyal.

13 Ara a'yi 'yu tsəfə anə hyi səra hyi gəra sən jiga ba hya nggabiya mai. Ama cim ɗa ca ngə,

14 ənggər kəra hyi nggabiya 'ya kukushu kabangəkau, hyu nda nggabiya gagaɗau, kəra wu məliya hya ɓwadzau wu 'ya ənggər kəra 'yu ɓwadzau wu hyi tsu ar pəcir shidar Thlagə Yesu.

15 Arya papalkər ɗa ju ɗa abangau, a yiwur yau aga ya nda tular hyi tanggərma aga hya ɓəra uya dləwuri barka nə məthləkura nyi.

16 A yiwur yi aga ya tular hyi ar lagur ma'yi a vu Masidoniya, ənga ma ya ɓəra vər sha shili ara hyi sara wu Masidoniya, ba hya dzəgwa səwa ɗa a vu Yahudi.

17 Ar pəcira yi mbiya abangau, a'yi yi ɗənga sə ar kəri wa? Ənɗəga hyu nggani yi məl abangə lagur ɗənga sə njir duniya ya, abər yu sən na "Angə," ənga ya ɓəra na, "Awau" ya?

18 Ama ənggər kəra Hyal ndə tsa'a miya ɗəfu ngau, abangə nga nyi tsu abər ndər kəra 'yi nar hyi kau, a'yi "Angə" ənga "Awau" mai.

19 Arya Zər Hyal, Yesu Kərsiti, kəra nayi ənga Silasu, ba Timathlawusu tətəlna ndər nyi anə hyi ar kəri, a'yi "Angə" ənga "Awau" mai, ama wu ja cumu "Angə" ngau.

20 Arya alaga yiɗawu ngə alkawal kəra Hyal məliya wu Kərsiti, "Angə" nga nyi, a nyabiyar ja patəu. Lagu nyi nga mən wu sən na, "Amina" aga ja shili ənga kadakadarkur anə Hyal.

21 Kabangəkau, Hyal ngə məliya na'ya əkkə'yi hyi ta'yi wu Kərsiti. Naja ngə pənggər mən mal kəra cabiya abər a ɗəmbiya mənər ja,

22 ji fiya mətsamə nə thlagəkur nyi ar mən, ba ji fuwa Mambəl nyi a gu ɗəfuwa mən aga sər zhu dzau, kəra wu nə mən fər kər nə uya səra wu shili.

23 A nggar yi thləmər Hyal, naja ngə sakida ɗa, abər aga ya tsərpər hyi, ngə ɗa nayi a'yi ɓəra sha a vu Kwaranthli mai.

24 A'yi 'ya vər ca dənama ar kəra mbərsar hyi mai, ama 'ya vər məl thlər ənga hyi aga hya nyabiya dzə ənga huɗə pipida, arya lagu mbərsar hyi nga hyi ciya dzə gəra kənggəɗau.

2

1 Agabangau, kə yi fuwa wu ɗəfuwa yi abər tsu yu ɓəra nda tula hyi kəra wu shili ənga huɗə kyakyar anə hyi mai.

2 Ara ma yi məliya hyi huɗə kyakyaru, wa ngə hyau kəra wu nda səsəkuya ɗəfuwa ya? A'yi kəl nahyi kəra yi məliya hyi huɗə kyakyar kau.
3 Yi tsəfəri hyi abangə tsu kaɗəu, aga ma yi shili aga sa tula hyi, nayu uya huɗə kyakyar sara ara njira kyaga pina huɗa yi mai. Arya a'yi yi ənga kər papal wu hyi papatəu, abər mən wu nda ɓaɓau wu caguli ɗa əkkə'yi hyi.
4 Yi tsəfə səkə anə hyi arya wu ɓwaɓwatəu ənga huɗə kyakyar gagaɗə nga yi a gwa, ba tsu ənga sələm gagaɗə ngə wu liya yau. Nayi a'yi tsəfə anə hyi aga ya məliya hyi huɗə kyakyar mai, ama aga hya sənbiya tədəɓəkura yiwukur ɗa anə hyi.

Təfəbiya Dzau Anə Ndər Bikau

5 Ma ndə a'yi kəra məliya sər shili ənga huɗə kyakyaru, a'yi nayi nga ji məliya nyi huɗə kyakyar mai, ama lagu batiti patəkura hyi nga ji məliya huɗa hyi kyakyaru lagu pampamu. A'yi yu yiwu ya cakə unau wu ndər kə mai.
6 Culi ɓwaɓwatə kəra nji nə nyi, kəra ji lari sara ara badəgala nji a ɗar tsatsa'a anə nyi.
7 Kabangəkau, a ɗar tsa'a hya təfəbiya nyi ənga hya səsəkuya ɗəfuwa ja ara ja sara nyabiya dzə ənga madiya huɗə kyakyaru.
8 Agabangau, yu kədi hyi, aga hya cabiya nyi yiwukurər hyi anə nyi gagaɗau.
9 Səra ɗa yi tsəfər hyi najaka cama tsətsəfə kau, ca ngə aga ya dzəbiya hyi ya sənbiya tara njir ɓələr səra yu na anə hyi wu kalar sau.
10 Kalar ndəra hyi təfəbiya, nayi tsu a təfəbiya nyir yau. Səra yi təfəbiya, ma sə a'yi kəra tsa'a aga ya təfəbiya, a təfəbiya nyir yau wu mwar Kərsiti arya hyi.
11 Yi məl abangau, a sara Shatan kəra mən wu səni dabar nyi a uya lagur ngguta vi.

Njir Məl Thlər Hyal Wu Alkawal Mbamba
Nə Mafəliyangəu

12 Ar pəcira yi ma'yi a vu Turuwasu a vuwa tətəlna ndəshigu Kərsiti, ba yi vuwa thləwa Thlagə a pahənar lagu anə ɗa a vuna.
13 Alaga abangə huɗa yi a'yi pipida mai, arya nayi a'yi thləwa zamə ɗa Tayitusu a vuna mai. Agabangau, ba yi nar nda məna pida jaməu, ba yi tərabiya sə ɗa a vu Masidoniya.
14 Ama usaku anə Hyal ndəra vər təɗəmwa nə səm təlkur anə 'ya lagu Kərsiti. Ənga lagur 'ya tsu nga ja vər tətəlna ndər məsahəu nə sənbiya sə ar kəra Kərsiti ba'amani ənggər pə ɓurdi.
15 Ara na'ya anə Hyal ənggər sə kisə nə Kərsiti wu pama njira uya mbəɗau ənga njira ar lagur ma'yi a nda sa.
16 Anə njira ar lagur nda sa a ɗar 'ya ənggər shuni kəra wu shili ənga tau. Anə njira uya mbəɗə tsu a ɗar 'ya ənggər shuni məsahəu kəra wu shili ənga pi. Wa ngə ndəra tsa'a aga hə najaka culi thləra?
17 A'yi 'ya ənggər alenyi nji gangə kəra shabiya ndər Hyal ənggər sər shafəli mai, ama pamə nga 'ya, wu dənamar Kərsiti nga 'yu ndər wu mwar Hyal ənga jirkur, ənggər njira Hyal ngə səwa nda.

3

1 Kabangəkau, a cabiyari abər a mbar 'ya fal kər'ya anə hyi wayi ya? Əndəga hyu yiwu aga 'ya səwa cama tsətsəfə kəra nə fal 'ya anə hyi əndəga sara ara hyi, ənggər kəra alenyi nja vər məl kə ya?
2 Nahyi ənga kərhyi ngə cama tsətsəfər 'ya, kəra tsətsəfə ar ɗəfuwa 'ya, kəra nji papatəu wu səni ənga ndu sən jigana.
3 A cabiyar hyi abər cama tsətsəfə nga hyi sara ara Kərsiti, kəra ca ngə səra biya ənga kər sara wu thlər kəra nji ngga 'ya aga məl. Cama kau, a'yi kəra nji tsəfəri ənga sər tsəfə sə mai, ama ənga Mambəl Hyal kəra ənga pi. A'yi kəra nji tsəfəri ar tsəka mai, ama ar ɗəfuwa ndapi.
4 A'yi 'ya ənga najaka papalkur kər wu mwar Hyal lagu Kərsiti.
5 Na'ya a'yi cabiya abər nənəkur 'ya nga 'yi sən məliya kalar sə mai, ama nənəkurər 'ya sara ara Hyal nga nyi.
6 Naja ngə məliya 'yi ɗa nji nənə nə məl thlər ar viya njir məl thlər nə alkawal mbamba nə mafəliyangəu, a'yi ar kəra dlaɗə kəra tsətsəfə mai ama ar kəra Mambəl, arya dlaɗə kəra tsətsəfə wu sən tsiya ndau, ama Mambəl wu sən lər pi.

Kadakadarkur Nə Alkawal Mbamba
Mafəliyangəu

7 Kabangəkau, thlər məl kəra dlaɗə Musa shili əni wu shili ənga tau, dlaɗə kəra nji tsəfəri ar tsəka, wu shili ənga kadakadarkur. Kadakadarkur kəra məliya njir Izirayila a'yi wu sən tsamə du bama Musa mai, arya mbəmbəla nyi, alaga kə gərpə nga ju gərpə kau.
8 Ma abangə ja, thlər məl Mambəl a'yi a ndiya ənga kadakadarkur wa?
9 Ma thlər məl dlaɗə kəra wu shili ənga tau, ca ngə ənga kadakadarkur abangau, abari ngə kadakadarkur nə thlər kəra wu shili ənga tsapəkur a'yi a ndiya nyi gagaɗə wa?
10 Pakatəu, səra ənga kadakadarkur ɗəɗəm a'yi ja kabangəkə ənga kadakadarkur mai, ma nji gəlabiya nyi ənga madiya kadakadarkur kəra shili wu nə mafəliyangə kau.
11 Ma səra wu gərpə dzə kə wu shili ənga kadakadarkur abangau, abari ngə dəgalkura kadakadarkur nə səra gəra hal ka?
12 Agabangau, ta ɗa a uyar 'ya sər fər kər abangau, ca ngə məliya a ɗar 'ya nji gəra hivər a miya ta.

13 Na'ya a'yi ənggər Musa mai, ndəra mbuya bama ja ənga sər bakə dzau, a sara njir Izirayila a lari ənggəra kadakadarkur kau a vər gərpə dzau.
14 Ama ɗəngar nda a ɗari ɓaɓalu. Arya ba'anə shili ar pəci kə əshina sər mbu bama ta tsu a'yi ənga nda ma nju jiga alkawal mbamba nə hahal ta. Nji a'yi həna mai, ara kəl wu Kərsiti nga nju sən həna wacu.
15 Ba'anə shili ar pəci kə əshina, ma nju jiga dlaɗə Musa, sər mbu a'yi kəra wu mbuya ɗəfuwa nda.
16 Ama ar kalar pəci kəra ndəra shabiya dzə a shili anə Thlagəu, ba nja həna nyi sər mbu bama ta.
17 Kabangəkau, Thlagə Mambəl ngau, ənga kalar vira Mambəl Thlagəu ari, a ndəna a uyar nji kambəkur.
18 Namən njira nji pahəna nda bama nda patəu, mən wu ca mbəmbəlkur nə kadakadarkur nə Thlagəu ənggər mbəmbəl kəra wu biya sara wu doragalu, ənga mən wu bəlar dzə a shili wu nggya kəra pabiya kadakadarkur nə Thlagə kəra a vər cakau, kəra wu shili sara ara Thlagəu, ndəra Mambəl ngau.

4

Bərba Kəra Wu Təm Nə 'Yi'yi

1 Agabangau, ta ɗa a uyar 'ya thlər məl lagu təhuɗə dzə nə Hyal, ca ngə ɗa dza 'ya a'yi tənakər mai.
2 Kuji a ndiya anə 'ya, 'ya piyari məl səra ɗəɗəwa səra wu sən shili ənga səli. 'Ya piyari sə səsəli ənggər ngguta vi ənga alaga thla fati ənga ndər Hyal, ama 'ya cabiya nda jirkur ar babal. Lagu kə ngə kalar ndə wu nda ɗa sakida nə jirkurər 'ya a dumwar Hyal.
3 Ma ɗa ndər Hyal kəra 'yu tətəlna a ɗar sə ɗəɗəwa, a ɗar ja sə ɗəɗəwa anə njira ar lagur nda sa.
4 Naja hyal nə nggyabiya nə kabangəkau, ngə dar ɗəngar nda, njira gəra mbərsa, a sara nda lar mbəmbəlkur Ndəshigu nə kadakadarkur Kərsiti. Naja ndəra pabiya Hyal.
5 Ara na'ya a'yi a vər tətəlna ndər ar kəra kər'ya mai, ama ar kəra Yesu Kərsiti, abər, naja ngə Thlagəu, ənga na'ya ənga kər'ya ar viya mafar hyi arya Yesu.
6 Arya Hyal nana, abər "Ta'yi mbəmbəl a mbəl sara vu kuthləu," naja ngə məliya mbəmbəla nyi a mbəl wu ɗəfuwa mən aga ja nə mən mbəmbəl sənbiya ar kəra kadakadarkur Hyal kəra a vər mbəl ar bama Kərsiti.
7 Ama a'yi 'ya ənga najaka bərbakur wu 'ya, na'ya kəra ənggər təm 'yi'yi, aga cabiya abər dənama kəra ndiya patəu sara ara Hyal nga nyi, ama a'yi sara ara 'ya mai.
8 Nja vər ciciɗə 'ya lagu pampaməu, ama alaga abangə na'ya a'yi bəraghinakər mai. A'yi 'ya ənga təkəkər, ama alaga abangə dza 'ya a'yi tənakər mai.
9 Nja vər ɗa 'ya, ama alaga abangə Hyal a'yi piyari 'ya mai. Nja vər dladla 'ya a gyu'yi, ama na'ya a'yi dlanakər mai.
10 Cimu nga 'ya a miya tau, culi tə nə Yesu, aga tsu nggyabiya Yesu a cabiya dzə wu 'ya.
11 Ma tsu 'ya ənga pi, nju lər 'ya cimu anə tau arya Yesu, aga nggyabiya nyi a cabiya dzau wu dza 'ya kəra wu tau.
12 Agabangə tsu, tə a vər məl thlər wu 'ya, ama pi a vər məl thlər wu hyi.
13 Tsətsəfə nga nyi, abər, "A hənggər yau, ca ngə ɗa yi ndər." Ənga najaka mambəl nə mbərsa nga 'yi hənggəri ca ngə ɗa 'yi ndər abangə tsu.
14 Ara 'yu səni abər, ndəra hya'ana Thlagə Yesu sara vir tau, ju nda hya'ana mən əkkə'yi Yesu tsu, ba ja dzəgwa lər 'ya əkkə'yi hyi wu mwa nyi.
15 Patə sə'yar kə ɗa aga ja shili ənga akkəri anə hyi nga nyi, aga mayiwakur Hyal a tətəlnakər a nda anə nji gangəu. Lagu kə nga nju nda lə usaku gagaɗə anə Hyal, aga ja shili ənga kadakadarkur anə Hyal.
16 Agabangau, dza 'ya a'yi tənakər mai, alaga kə kumər dza 'ya vər hal kau, ama cimu ngə mambələr 'ya wu cakau wu mafəliyangəkur kalar pəci.
17 Ara zəzəra ɓwaɓwatə kəra 'ya vər sa kabangəkə kau, nə pəci kushi ngau, kəra wu nda pabəri 'ya aga kadakadarkur kəra gəra kuɗau, kəra wu ndiya patər ɓwaɓwatə kəra 'ya vər sa.
18 Agabangau, na'yu fər liya 'ya ar səra 'yu lari ənga li mai, ama ar səra li gəra lari. Ara sə kəra li wu lari wu tərabiya, ama səra li gəra lari wu nggya ba'anuwa.

5

Dzə Mafəliyangəu

1 Kumər dza mən ənggər kwapatə kəra məna vər nggya a gwa wu duniya. A sənər mən abər, ar pəci kəra nji ndzana kumər dzə kau, kə mən tau, mənu nda uya vanyi dzə a dəməlmau. Dzə həhər kəra gəra kuɗau sara dagə Hyal kəra ji həriya ənga kərnyi, a'yi tsa ndə ngə hər mai.
2 Kabangəkau, mən wu ngguli cimər hari dzə nə nggya a dəməlmau, ənggər kəra mən wu cim kar ha mafəliyangəu.
3 Ma nji pəɗəwa mən wu dzə mafəliyangə kau, nju thləwa mən turusu mai.
4 Ma tsu mən wu dzə nə duniya kau, mən wu ngguli ara culi ɓwaɓwatə kəra mən a gwa. Ara a'yi aga nja təkəbiya mən ənga kumər dzə kə mai, ama aga nja bəlana mən ənga dzə kəra sara a dəməlmau, aga dzə kəra wu tau a bəlabiya dzə ənga pi ba'anuwa.

5 Arya Hyal ənga kərnyi ngə pabər mən aga najaka bəla dzau, ca ngə Hyal nə mən Mambəl nyi ar viya sər zhu aga wa sən zəgəu.

6 Ca ngə səra ɗa a'yi mən cimu ənga papalkur kər ənga mən wu səni abər ma pəci kəra mən wu dzau, a ɗar mən naɗəu ara Thlagəu.

7 Nggyar mən lagur mbərsa nga nyi, a'yi lagur səra li wu lari mai.

8 A'yi 'ya ənga papalkur kər, ətsu a ndiya anə 'ya, 'ya təkəbiya dzə ənga dzau, aga 'ya nggya ənga Thlagəu.

9 A ɗari sər cimər ɗəfuwa mən aga mən a pina huɗa ja, alaga tsu mən ənga pi alaga tətə mən.

10 Patəkura mən mənu nda kaɓə a mwar pathla numa nə Kərsiti. Ənggau, kalar ndu sa dləwuri akkəri kəra tsa'a aga səra məla ja wu pəcira ja wu dzau, alaga sə mənahəu ənga sə dididi.

Thlər Basəwa Ndə ənga Hyal

11 Ta ɗari mən wu səni səra nju ngga ənga hivər Thlagəu, a ɗari tsa'a məna hələr hangəkala nji aga nda nu. Səra mən aga nyi ar babal nga nda anə Hyal, ənga abangə nga yu nggani abangə nga nyi wu ɗəfuwa hyi.

12 A'yi kər 'ya nga 'ya vər fal anə hyi tsu mai, ama 'yu nə hyi lagu aga hya ɓwadzə ənga 'ya, aga hya ɗa njira wu sən shaɗəwa anə kalar njira wu ɓwadzau wu səra nju lari ənga li a mwara səra a gyu ɗəfu.

13 Ma kəra 'ya a bəlar dzau, bəla kər kau, aga Hyal nga nyi. Ma kuyatsəkər nga 'ya aga hyi nga nyi.

14 Arya yiwukur Kərsiti ngə tsətsəkur 'ya, arya a hənggər mən abər ji tau arya nji patəu, agabangau, patə mən ngə tau.

15 Ji tau arya nji patəu, aga njira ənga pi tsu ndu ɓəra nggya aga kərnda mai, ama anə ndəra tau ənga ji ɓəra hya'ari arya nda.

16 Agabangau, mbari a shilar pəci kə əshina tsu 'yu ɓəra tsamə nji ənggər kəra duniya vər tsamə mai. Abangə nga 'yi saya tsamə Kərsiti parangəu, ama tsu 'yu ɓəra məl abangə mai.

17 Agabangau, kalar ndəra wu Kərsiti ndə mafəliyangə ngau. Nggyabiya hahal a tərabiyari, ətsu nggyabiya mafəliyangə a shiliri.

18 Sə'yar kə patə sara ara Hyal nga nda, Hyal kəra ɓasəwa 'ya ənga kərnyi lagu Kərsiti ənga ji nə 'ya thlər nə ɓasəwa nji ənga Hyal.

19 Hyal a vər ɓasəwa duniya a shili ara ja lagur Kərsiti, a'yi ju jiga bikər nji ar kəra nda mai, ənga a nə mənər ja cama nə ɓasəwa nji a shila əgya ja.

20 Na'ya ngə cama dəgəci nə Kərsiti, Hyal ənga kərnyi nga vər kədi aga nja dləwuri nyi lagur 'ya. Ca ngə səra ɗa 'ya vər kədi hyi barka kəra Kərsiti ənga kərnyi, hya ɓasəwa dzə ənga Hyal.

21 Kərsiti a'yi saya məliya bikə mai, ama kə Hyal məliya nyi ndər bikau arya mən. Lagu kə nga mən ɗa nji tsapə ənga Hyal.

6

1 Ənggər ndər məl thlər nə Hyal, 'yu kədi hyi, nahyi njira dləwuri mayiwakur nə Hyal, a sara hya piyari ja ɗa sə kurthlə mai.

2 Arya ji na,

“Ar pəcira pəci ɗa a ɗar tsa'a, a nggar ngər yau,
ənga ar pəcir mbəɗa nji ɗa, a dləwana ngər yau.”

Yu nar hyi, kabangəkau ngə pəcir pəci ɗa a ɗar tsa'a, ənga kabangəkau ngə pəcir mbəɗau.

Kwakwaɗəkur Kəra Bulusu a Gwa

3 Na'ya fə tsəka thlə hi anə kuvwar 'ya mai, ara thlər Hyalər 'ya a sara uya vazau.

4 Səra tsa'a ca ngə, ənggər mafa Hyal, 'ya fal kər 'ya ar viya njir məl thlər Hyal wu kalar lagu, ja ɗa, wu səsə'wu sau, ənga wu ɓwaɓwatəu, ənga wu kwakwaɗəkur dzau, ənga wu wuthləwuthləkur,

5 ənga wu dəgə kəra nju dəgau, ənga nggya wu fursəna, ənga nggya wu ɓwaɓwatə nə njir gwazhivi, ənga thlər kwakwaɗəu, ənga pida lili'u, ba ənga nggya ənga wuɓau.

6 Ətsu, 'ya fal kər'ya ar viya njir məl thlər Hyal ənga ɗəfu cicau, ənga nggabiya sau, ənga mba ɗəfu, ənga ki'wakur, ənga wu Mambəl Cicau, ənga yiwudzə nə jijiri,

7 ənga wu ndər jiri, ənga wu dənama nə Hyal, ənga balmi nə tsapəkur wu tsi mazəm ənga tsi matsal.

8 Ənga tsu, 'ya fal kər'ya ar viya njir məl thlər Hyal wu lagu kadakadarkur, ənga lagu sə səsəli, ənga ndər nə fal ənga ndər nə na 'ya. Nji dədur nga 'ya, ama nju lar 'ya ənggər nji fafati.

9 Na'ya nji ngau kəra nju səni, ama kə 'yi ɗa ənggər njira nji gəra səni. A miya tə nga 'ya, ama mbəmbəɗə nga 'ya. Nji dəgə 'ya, ama nji tsiya 'ya mai.

10 Na'ya ənga huɗə kyakyaru, ama cimu cacaguli nga 'ya. Ɗaɗali nga 'ya, ama 'yi məliya nji ndə ɗa njir gənna. Na'ya nji gəra sau, ama a'yi 'ya ənga kalar sau.

11 Nahyi njir Kwaranthli, sə a'yi kəra 'yi ɗəwana ara hyi mai, ənga tsu a cabiyar hyir 'ya yiwukur gagaɗau.

12 A'yi na'ya ngə piyari hyi mai ama nahyi ngə piyari 'ya.

13 Ya vər ndər kau anə hyi ənggər kəra tada wu ndər anə wazha nyi, nahyi tsu hya cabiya ɗa yiwukur.

Hya Sara Daɓə Kər ənga Nji Gəra Njir Nu Mai

14 Hya sara daɓə kər ənga nji kəra gəra njir
nu mai. Ndə tsapəu a sən nggya ənga ndə
shishi ya? Əndəga mi ngə sər daɓər pama
mbəmbəl ənga kuthla?
15 Kərsiti ya, bazhiya Shatan ngə ya?
Alaga njir nu ənga njira gəra nu, bazhi nga
nda ya?
16 Ənga mi nga sən daɓəya ki Hyal ənga
kata? Arya namən ki Hyal ngau, ənggər kəra
Hyal nana, “Yu nggya əkkə'yi nda, ba ya ɓau
əkkə'yi nda, ənga yu ɗa Hyalər nda ba nda ɗa
nji ɗa.”
17 “Agabangau, biya mau sara wu nda,
hya təkəbiya dzau, əngwar Thlagəu.
Hya sara tsəkwa səra gəra cici mai,
ba ya nda sa dləwuri hyi.
18 Ənga yu nda ɗa tada anə hyi,
ənga hyu nda ɗa wazha ɗa ənga ku'yi ɗa,
əngwar Thlagəu, ndə Dəgal Dənama.”

7

1 Bazhir 'wa ɗa 'yar, ta ɗa a nə mənər
nji alkawal'yar kau, ta'yi məna cina kalar
diɗi kəra wu səni diyaɓəna dza mən ənga
mambələr mən. Ta'yi məna nyabiya dzə wu
cicikur wu lagu hivər Hyal.

Bulusu Caguli Arya Njir Kwaranthli Kəra Tubi

2 Cabiya mə yiwukur anə 'ya wu ɗəfuwa
hyi, arya sə a'yi kəra 'yi ndzana nyi anə ndə
mai, na'yi gwazhiri hangəkala ndə mai, ənga
tsu ndə a'yi kəra 'yi ɗiya nyi mai.
3 A'yi yi na abangə aga ya nə hyi vazə mai,
ama ənggər kəra yi saya nar hyi ta, abər sə
a'yi kəra wu sən təkəbiya mən mai, alaga tau
ənga mbəɗau.
4 A'yi yi ənga papalkur kər wu hyi. Yu
ɓwadzə ənga hyi, ənga a fiya ɗar hyi ɗəfu
gagaɗau. Wu ɓwaɓwatər 'ya patəu, a'yi yi
nyinyau ənga huɗə pipida.
5 Arya ar pəcira 'yi vu wu Masidoniya,
na'yi uya ɓəlsar mai, arya nji tsətsəbwarir 'ya
wu kalar lagu, pəpa ngə zəwar 'ya, ənga hivər
ngə wu ta 'ya.
6 Ama Hyal ndəra wu səsəkuya njira wu
ɓwaɓwatəu, a səsəkuya 'yar ja ənga shilər
Tayitusu.
7 A'yi arya shili nyi kə nga yi caguli waci
mai, ama səsəku ɗəfu kəra hyi fuwa nyi a
gwa. Ji nar 'ya ənggəra hya vər cim lar ɗa,
ənggəra huɗa hyi ndzau ənga səra ɗa, ənga
tsu ənggəra hyi mbiya ɗa ndəl wu yiwudzau,
kəra məliya huɗa yi pipida a ndiya kəra
parangəu.
8 Nja na ma, abər cama tsətsəfə kau, a
ndzanar huɗa hyi, ama yu thlə nggəra 'wa
nyi mai, alaga kə a thlər yi nggəra 'wa nyi,
arya wu səni yi abər cama tsətsəfə kau a
ndzanari huɗa hyi ama nə pəci kushi ngau.
9 Ama kabangəkau, a'yi yi ənga caguli ənga
huɗə ndzəndzə kəra cama tsətsəfə kə məliya
hyi mai ama a'yi yi ənga caguli abər wu nda
nə hyi ɗəfu nə tubi. Huɗə ndzəndzər hyi,
Hyal ngə məliya nyi abangə tsu, aga a'yi
na'ya ngə məliya hyi vanyi sə mai.
10 Huɗə ndzəndzə sara ara Hyal wu məliya
ndə a tubi ba ja uya mbəɗau, sər thlə nggəra
'wu a'yi a gwa mai. Ama huɗə ndzəndzə kəra
duniya wu shili əni, wu shili ənga tau.
11 Tsamiya mə səra huɗə ndzəndzə sara
ara Hyal kə məliya hyi gəyi. Ji məliya aga hya
ɗa ənga kwakwaɗə mashi nə məl səra tsa'a,
ənga ənggəra hyi nərdzə aga hya cina kərhyi
wu vazau. Ji məliya hyi hya ɗa ənga huɗə
ndzəndzau, ənga hivər. Ji məliya hyi hya cim
lar ɗa, ənga kwakwaɗə mashi. Ji məliya hyi
hya ɗa njir yiwu nja məl səra tsa'a. Lagur
səra məla hyi a cabiyari abər a'yi hyi ənga
vazə mai.
12 Alaga kau, a tsəfər hyir yau, a'yi arya
vanyi ndə ndzana vanyi sə mai, alaga ndəra
nji ndzana nyi sau, ama aga hya lari anə
kərhyi wu mwar Hyal abər nahyi nji ngau
kəra ənga kwakwaɗə mashi aga 'ya.
13 Lagu sə'yar kau nga 'yi uya tsətsəku ɗəfu.
Cakau ar kəra tsətsəku ɗəfur 'ya, a'yi 'ya
ənga caguli arya huɗə pipida kəra Tayitusu
a gwa. Arya mambəl nyi a ɗari camə lagu
səra hyi məliya nyi.
14 Alaga ma yi nar nyi abər yi ɓwadzə ənga
hyi, nayi gu səli wu mwar hyi mai. Ənggər
kəra kalar səra 'yi nar hyi jiri nga nyi, patər
səra 'yi ɓwadzə əni ar kəra hyi anə Tayitusu
tsu jiri nga nyi patəu.
15 Tayitusu a vər yiwu hyi gagaɗau, ar
cakar cakau kalar pəcira ji ɗəngari ənggəra
hyi ɓəlari ndər nyi. Hya dləwuri nyi ənga
huɗə pathləu wu gənggər nyi səli.
16 A'yi yi ənga huɗə pipida arya a'yi yi ənga
papalkur kər kəra nyinyau wu hyi.

8

Tsəm Sə Nə Daɓə Dzə Njir Nu

1 Kabangəkau, wazha ama 'yu yiwu hya
sənbiya səra mayiwakur Hyal a vər məl wu
pama daɓə dzə njir nu paməpamə kəra wu
Masidoniya.
2 Wu madiya ɓwaɓwatə kəra nda a gwa,
a'yi nda ənga huɗə pipida kəra təkəri ndə uya
tsi papahau aga lər sau wu nggya ɗaɗalir
nda.
3 A lar yi ənga liya yau, ndə ləri lər sər nda
tsa'a aga dənamar nda, zada ma ja ndiya səra
ara nda, ndə ləri ənga yiwur nda.
4 Nanda ənga kərnda nga vər kədi 'ya
gagaɗau aga 'ya jigəwa nda wu pama njir lə
sə ləlau anə nji cici gə Hyal.
5 Səra ndə ləri ba ji ndiya səra 'yu nggani
ndu ləri, arya tanggərma ndə lər kərnda anə
Thlagəu ənga anə 'ya wu yiwukur huɗa Hyal,
kadivira ndə dzəgwa lə sə lələr nda.

6 Arya kau, kə 'yi dzəgwa kədi Tayitusu aga ja dumwa ənga dləwu lər sər hyi, mara naja ngə dzəguya, ba'a shili ar kuɗiya lər sər hyi.
7 Ənggər kəra hyi a ɗar a dumwa ənga məl kalar sau, sə ənggər mbərsa, ənga ndər, ənga sən sau, ənga cim məl sə mənahəu, ənga ca yiwukur anə 'ya, ta'yi hya ɗa a dumwa ənga lə sə ləlau.
8 A'yi ca nga yu ca hyi a gwa ənga hathlə mai, ama yu yiwu ya dzəgabiya jirkura yi-wur hyi kəra hyu ca lagur gəlabiya nyi lagur yiwukur lə sə nə alenyi nji.
9 Arya hyu səni mayiwakur nə Thlagər mən Yesu Kərsiti, alaga kə ndər bərba nga ja, ama arya hyi kə ji ɗa ndə ɗaɗali, aga nahyi kəra nji ɗaɗali hya ɗa njir gənna lagur ɗaɗalikur nyi.
10 Kəja sawara ɗa kəra ndiya anə hyi patəu, wu najaka sau. Hunau, nahyi ngə njira dzəguya lə sə nə tanggərma, a'yi lər sə waci mai, ama a'yi hyi ənga ɗəfu lə sau.
11 Kabangəkau, hya duya thlər kəra hyau, aga ɗəfu cim nə məla nyi kau, ja shili tsa'a ənga cim duya nyi, ənggər kəra dənamar hyi mbari.
12 Ma ɗəfu lər sə a'yi ara hyi, Hyal wu nda dləwuri lər sər hyi. Arya lər sə a kyaga ɗa tsa'a ənga səra ara gau, a'yi səra gəra ara gə mai.
13 A'yi 'yu yiwu 'ya fənggər hyi sə tədəɓəu ba 'ya dləwana alenyi nji nda tsar yambaɗə mai, ama nda ɗa kakaləu.
14 Ar pəci kə əshina, gangəkur sər hyu nda dləwar nda wu ghar nda, abangə tsu gangəkur sər nda wu nda dləwari hyi wu ghar hyi. Aga kalar sə a ma'yi kakaləu.
15 Ənggər kəra ndər Hyal kəra tsətsəfə nana, “Naja ndəra tsəmiya gangəu wu ɗa gangə gagaɗə anə nyi mai, naja ndəra tsəmiya kushu tsu a'yi wu təwa gagaɗə anə nyi mai.”

Tayitusu Ənga Alenyi Nji Ma'yi A Vu Kwaranthli

16 Usaku anə Hyal arya ji fuwa wu ɗəfwa Tayitusu aga ja dləwari hyi ənggər kəra ya vər yiwu ya məl.
17 Tayitusu a'yi dləwunggəri ənga kədir 'ya aga ja shili waci mai, ama ji dləwunggəri ənga caguli, yiwu huɗa ja nga ju yiwu ja shili.
18 Kəja 'yu səwa zamə kə ənga ja, naja kəra fiya thləmə wu daɓə dzə njir nu pamə paməu arya tətəlna ndəshigu məsahə kəra ju məl.
19 A'yi najakə waci mai ama daɓə dzə njir nu paməpamə ngə caɗəbiya nyi aga ja ləbiya 'ya ənggəra 'yu hə sə lələ kəra 'yi tsəmiya. Lər sə kəra 'yu lau aga lə kadakadarkur anə Thlagəu, aga ca anə Thlagəu ənggəra 'ya ənga ɗəfu mənahəu aga dləwa nji.
20 'Ya vər hwi a sara nja vazəya 'ya ar kəra lagura 'yu təkə lə sə lələ kəra nji ləri gangəu.
21 Yiwur 'ya ca ngə aga 'ya məl səra tsa'a, a'yi səra tsa'a wu mwar Thlagə waci mai ama patə əkkə'yi wu mwar nji.
22 Kəja 'ya səwa daɓə ənga nda zamər mən kəra 'yi dzəgabiya nyi lagu paməpamə gangəu kəra 'yi thləwa nyi ənga jiri abər ɗəfu a miya ta ja wu kalar sau aga thlər Hyal, naja tsu a nər ja dzau arya papalkur kər nyi wu hyi.
23 Tayitusu nənyi bazhi məl thlər ɗa ngau wu pama hyi, abangə tsu, alenyi wazha ama kəra a vər məl thlər əkkə'yi ja kau, nərnda ar viya daɓə dzə njir nu paməpamə nga nda aga ja shili ənga kadakadarkur anə Kərsiti.
24 Agabangau, hya canə nyi yiwudzər hyi anə nji kau ənga səra ɗa 'yu ɓwadzə wu hyi, aga daɓə dzə njir nu pampam kau, nda lari.

9

Dləwa Dzau Anə Njir Nu

1 A'yi mbari ya ɓəra ɗəngar hyi ar kəra dləwa dzə nji cici gə Hyal mai.
2 Ara wu səni yi ənggəra hya vər yiwu dləwa nji ənga caguli, kəra təkəri ma, yu ɓwadzə ənga hyi anə njir Masidoniya. Ya vər na anə nda abər mbar hunau ba'anə shili ar kabangəkau, nahyi njir Akaya nga vər yiwu hya lər sau. Huɗə hamər hyi a tsəkur badəgala nji aga nda məl sau.
3 Kəja tsu yu səwa hyi wazha ama kau, a dəgya hyi aga ɓwadzər 'ya ənga hyi wu thlər kau a sara ɗa sə kurthləu. Wu yiwu yi aga hya nggya ənga ɓaɓathlə dzau, ənggər kəra yi saya na hyu nda ɗa ta.
4 Ma yi shili əkkə'yi njir Masidoniya, ma ndə sa thləwa hyi papatagəu, yu nda gu səli arya fal kəra ya vər fal hyi anə nda, a'yi kəl nayi ngə gu səli kə waci mai ama patə əkkə'yi hyi.
5 Agabangau, tsam ɗa a mbari ya kədi wazha ama aga nda nda tular hyi kwatahəu ənga nda nda duya pabər sə ar kəra lə sə lələ kəra hyi saya məliya alkawal ta. Aga ja ɗa lər sə ngau ənga ɗəfu pathləu a'yi lər sə kəra ənga caca nyi mai.

Lər Sə Ənga Huɗə Pathləu

6 Hya ɗəngari ja, kalar ndəra thləkana culi kushu, ju nda gəm sə zəzəwa kushu. Ama ndəra thləkana culi gangəu, ju nda gəm sə zəzəwa gangəu.
7 Kalar ndə ja ləri tsa'a aga səra ɗəfuwa ja nə nyi, arya Hyal a vər yiwu ndər lə sau ənga ɗəfu pathləu.
8 Hyal wu sən fənggər hyi mayiwakur nyi gagaɗau wu kalar sau, aga wu kalar pəci, hyu nda uya səra hyu yiwu patəu, ənga aga hya nyabiya dzau ənga məl kalar thlər mənahəu.
9 Ənggəra nji tsəfəri abər,
“Ju sən lə sə lələ nyi anə patər njir gha ənga
tsi papahau,
tsapəkur nyi a nggyari ba'anuwa.”

10 Hyal ndəra wu lə culi anə ndər thləka, naja ngu lə sər səm anə ndər səm. Abangə tsu, Hyal wu lər hyi culi nə thləka ar kər ar kər ba valər hyi a nyabiya dzau ənga ba ja nyabiya hyi ənga fa'a sə zəzəwa nə tsapəkur.
11 Hyu nda ɗa njir gənna wu kalar lagu, aga hya ɗa njir lər sə ənga tsi papahau wu kalar pəci. Lagur 'ya tsu, lər sə tsi papahər hyu nda shili ənga usaku anə Hyal.
12 Lər sə kau, a'yi kəl dləwa nji cici gə Thlagəu nga ju məl waci mai, ama ətsu wu shili ənga madiya usaku anə Hyal wu lagu pampaməu.
13 Arya lagu lə sər hyi, nga hyi cabiya kərhyi nji gə Hyal. Agabangau, nju nda gənggər nyi səli anə Hyal ara ənggəra hyi ɓəlar ndər Hyal, ənga səra hyu nana ar kəra ndəshigu nə Kərsiti, ənga lə sər hyi anə nda ənga anə kalar nji ənga tsi papahau.
14 Wu kədi Hyalər nda anə hyi, ndu nda ɗəngar hyi wu ɗəfuwa nda, arya madiya madiya mayiwakur nə Hyal kəra ji cabiya hyi.
15 Usaku anə Hyal arya lə sə lələ kəra ji ləri kəra nji gəra sən dəgabiya.

10

Bulusu Walbiya Kərnyi Arya Thlər Nyi

1 Lagur ki'wakur ənga səsə'wu sə nə Kərsiti, nayi Bulusu ənga kərɗa, ndəra nju ngga "Ndə səsəli," ma yu wu mwar hyi, ama "Ndə u'ul li" ma a'yi yi a mwar hyi mai.
2 Ya vər kədi hyi, ar pəcira yi shili, a'yi mbari abər kəl yi sa uləna hyi li ənggər kəra yi nggani ya məl anə alenyi nji mai, njira wu nggani abər 'ya vər nggya ənggər kəra njir duniya wu yiwu.
3 Alaga kə məna vər nggya wu duniya, par mən a'yi ənggər kəra njir duniya vər məl mai.
4 Balmir mən a'yi ənggər nə njir duniya mai. Ama pamə nga nda, a'yi nda ənga dənama nə Hyal kəra wu dlana patər dənama nə təlkur nə dawa.
5 Mən wu wushina kalar səra wu kəpal ənga kalar ɗənga ɓwaɓwadzə kəra wu kar sənbiya sə ar kəra Hyal. Ba məna dzəgwa mbiya kalar ɗənga aga ja shili ənga ɓəlar ndər Kərsiti.
6 A'yi 'ya a yi ta'yau, aga 'ya nə nyi ɓwaɓwatəu anə kalar ndəra vər ɓəlna ndər Hyal, ma ɓəlar ndər Hyalər hyi a nyabiyar dzau.
7 Hya tsam səra liya hyu lari! Ma ndəra ənga papalkur kər na abər nə Kərsiti nga ja, ja tsambiya mənahəu abər na'ya tsu ma nə Kərsiti nga 'ya.
8 Ma ɗa 'yi fər zər ɓwadzau ənga dənama təlkur kəra Thlagə nə 'ya, sə a'yi kəra wu shili ənga sə səsəli anə ɗa a gwa mai. Arya dənama təlkur kəra ji nə ɗa kau aga hər hyi nga nyi a mwara dla hyi.
9 A'yi yu yiwu ya gərahəya hyi ənga cama tsətsəfə ɗa 'yar mai.
10 Arya alenyi nju na, "Cama tsətsəfə'yar nə Bulusu kau, kwakwaɗəu ənga dzadzau nga nda, ama ma a'yi ja ənga kərnyi a'yi ja ndə kwakwaɗə mai, ənga ndər nyi tsu a'yi ar viya vanyi sə mai."
11 Culi nji kə a kyaga səni abər pampamkur a'yi wu pama səra 'yi tsəfəya ma a'yi 'ya mai, ənga səra 'yu məl ma 'ya 'yi.
12 Na'ya sən gəla ənga jiga kər 'ya ənga njira hər kərnda ar viya vanyi sə mai. Njira tsu, nda a vər gəla kərnda ənga kərnda, ənga ndu təkə kərnda ənga kərnda, nanda a'yi nji hahangə mai.
13 Na'ya a'yi wu nda ɓwadzə a ndiya səra 'ya kyaga ɗa mai, ənga a'yi 'yu piyari ɓwadzər 'ya a tərabiya a biya banga vi kəra Hyal fiya anə 'ya mai, vi kəra ji fiya patə əkkə'yi anə hyi.
14 Nahyi ənga kərhyi ma ar viya vira Hyal nə 'ya nga hyi aga ya məl thlər a gwa, ca ngə səra ɗa na'yi ma'yi a biya banga fa ənga culi mai ar pəcira 'yi shili ənga ndəshigu nə Kərsiti anə hyi.
15 Ɓwadzər 'ya a'yi a ndiya səra tsatsa'a mai ənga a'yi səra tsəkwar thlər alenyi nji mai. Ama cimər 'ya ca ngə mbərsar hyi a dumwa ənga hau, abangə tsu thlərər 'ya wu pama hyi, a dumwa ənga cakau gagaɗau.
16 Aga 'ya daɓaga tətəlna ndəshigu a ndu 'yi'yir məlmə kəra a biya banga hyi. Ama a'yi yu yiwu 'ya ɓwadzə ənga səra alenyi nji məlna wu 'yi'yir nda mai.
17 Ama "Bəgə njira wu ɓwadzau nda ɓwadzau wu Thlagəu."
18 Ara a'yi ndəra wu fal kərnyi ngə Thlagəu wu dləwunggəri əni mai, ama ndəra Thlagəu ənga kərnyi ngu fal nyi.

11

Bulusu Ənga Cama Səsə Nə Fati

1 Yu cim hya mbiya ɗəfu ənga zər dzakur ɗa. Alaga kau, a'yi hya vər məl kau.
2 Ya vər ɗa shishi arya hyi culi shishikur nə Hyal. A mbabiya hyir yi alkawal nə hə dzau, nə hə sal zəməu, naja ngə Kərsiti. Aga ya sa nər hyi nyi ar viya zəkwamalagə kəra cicau.
3 Ama hivər ɗa ca ngə ja sara ɗa ənggər kəra pabə ənga tsətsəlkur nyi nggutana Hawawu a gu fa wu ta, ja sara bəlana ɗəngar hyi ara lər kərhyi nyinyau ənga cicau anə Kərsiti.
4 Ara ma vanyi ndə shili ji sa nar hyi ndər ar kəra vanyi Yesu pamə a mwara Yesu kəra 'yi nar hyi kau, alaga hyi dləwuri vanyi mambəl a mwara kəra hyi dləwuri kau, ənga alaga vanyi ndəshigu pamə a mwara kəra hyi dləwuri kau, ba hyi dləwunggəri ənga nda kusakusa, ama a'yi a ki abangə mai.

5 Nayi a'yi nggani abər njira nju ngga ənga
“cama səsə nggunggurəm 'yar” a ndiya ɗa
ənga vanyi sə mai.
6 Tara a'yi nji hwathliya ɗa wu lagur sən
ndər mai, ama wu səni yi sau. A cabiya hyir
'ya sə'yar kə ar babal wu kalar lagu.
7 A ɗar yi ndər bikə ma yi həya kər aga
ya hya'ana hyi lagur tətəlna hyi ndəshigu nə
Hyal kə kurthlə ya?
8 A ɗari ənggər yi mbəliya sə ara alenyi
daɓə dzə njir nu pampam ma ndə lə sə ləlau,
aga ya dzəgwa məl thlər əni anə hyi.
9 Ar pəcira yi ənga hyi yu ghar sau, ama
nayi a'yi fənggər hyi ghar sə ɗa ar kəra hyi
mai, ara wazha ama kəra shili sara wu Masi-
doniya ngə nə ɗa kalar səra yu yiwu wu ghar
sə ɗa. Ar pəci ta nayi fənggər hyi ghar sə ɗa
mai, abangə nga yu dumwa ənga məl.
10 Ənggər kəra jirkur nə Kərsiti a'yi wu yau,
ndə a'yi wu 'yi'yir Akaya kəra wu sən kar ɗa
ara ɓwadzə ɗa kə mai.
11 Mi ngə ɗa yu na abanga? Ara nayi a'yi
wu yiwu hyi mai ya? Hyal wu səni abər yu
yiwu hyi.
12 Ama yu ɓəra dumwa ənga məl səra ya
vər məl aga ya kar “cama səsə nggunggurəm
'yar” ara ɓwadzə abər thlər kəra nda vər məl
kakal ənga nər 'ya.
13 Ama culi nji kau, cama səsə fafati nga
nda, njir ngguta vi, njira wu fiya kərnda
ənggər cama səsə nə Kərsiti.
14 A'yi sə dədəgur mai, alaga Shatan ənga
kərnyi a fiyar ja kərnyi ənggər waladi nə
mbəmbəl.
15 Agabangau, a'yi sə dədəgur ngə ma njir
məl thlər anə nyi shabiya kərnda aga njir məl
thlər nə tsapəkur mai. Ama wu jomə ndəl
ndu nda dləwuri səra tsa'a aga thlərər nda.

Bulusu Ɓwadzə Ənga Ɓwaɓwatə Nyi

16 Ya ɓəra nar hyi, ndə a sara fə ɗa aga ndə
dza mai. Ama ma hyi lar ɗa ənggər dza, ya,
ta'yi hya həri ɗa abangau, aga ya uya lagur
zər ɓwadzau.
17 Wu ɓwadzə ɗa ar kəra kərɗa, a'yi ya vər
ndər ənggər Thlagə nga vər ndər mai, ama
ənggər ndə dza.
18 Ta ɗa nji gangə a vər ɓwadzər nda ənggər
kəra njir duniya, ta'yi nayi tsu ya ɓwadzau.
19 Nahyi ənga caguli nga hya vər nggya
ənga nji dza, arya nji hahangə nga hyi.
20 Ənga jiri tsu, hyu sən nggya ənga njira
wu fuwa hyi wu mafakur, ənga alaga njir
shishiɓə hyi, ənga alaga njir ɗiya hyi, ənga
alaga njir ca gaukur anə hyi, ənga alaga njir
dəgə hyi wu bama hyi.
21 A ɗari sə səsəli anə ɗa ya hənggəri abər
arya kukufəkurər 'ya ngə ɗa na'yi məliya
sə'yar kə mai.
Ama ma vanyi ndə cabiya salkur, ba ji
ɓwadzau ənga vanyi sau, nayi ma yu məliya
abangə tsu. Ənggau, yu ndər ənggər ndə dza.
22 Ma nanda njir Ibrani, nayi ma abangau.
Ma nanda njir Izirayila, nayi ma abangau.
Ma nanda culi Ibrahimu, nayi ma abangə
tsu.
23 Ma nanda njir məl thlər Kərsiti, nayi nga
ndiya nda patəu. (Ya vər ndər kau ənggər
ndər thləkau.) A mələr yi thlər a ndiya nda
patəu, a fuwa ɗar nji wu fursəna aga gangəu,
a dləwuri yi dəgə ənga wuɗa aga gangəu, ənga
a gwar yi wu miya tau ar kər ar kər.
24 Aga təfu ngə njir Yahudiya dəgə ɗa ənga
wuɗa makər kumunyi apə ədlau.
25 Aga makər nga nji dəgə ɗa ənga wuɗa
liyangə. Nji vavaka ɗa nə tsa ənga tsəka aga
zəməu. Aga makər ngə kwambwal mbuya
dzə ənga yau. Yi həna vu'yi ənga pəci a gwar
tsadau, kadivira nji kətiya ɗa.
26 Wu ɓəɓə ɗa patəu, a ɓər yi ənga asar
pampaməu a gwar dəl, ənga yi təɗau wu
tsa njir ɗalagu. A lar yi asar wu tsa njir
Yahudiya zamə ɗa 'yar, ənga njira a'yi njir
Yahudiya mai. A nyir yi ənga gu asar wu
huɗa məlmau, ənga miya tagəu, ənga tsu a
nyir yi ənga gu asar a gwar tsadau, ba ətsu
a nyir yi ənga gu asar wu tsa wazha ama nə
fafati.
27 A mələr yi thlər gagaɗau wu ɓwaɓwatə
gagaɗau, ənga a nyir yi ənga pida lili'u. A
nggyar yi ənga wuɓau ba hili nə pəci gangəu,
ənga a nggyar yi nə pəci gangə gəra səm sər
səm. A nggyar yi turusu, ənga a nggyar yi ar
yambaɗəu.
28 A biya banga kalar sau, wu kalar pəci
a'yi yi ənga ɗəfu tədəɓəu, aga ya sən daɓər
kəra daɓə njir nu papatəu.
29 Ma ndə a'yi ənga tətəwakur, nayi ma
yu nggar tətəwakur nyi kau. Ma vanyi ndə
məliya bikau, ba ja fuwa ɗa wu ndzə huɗə
gagaɗau.
30 Ma a ɗari kəl yi ɓwadzau, ba ya ɓwadzə
ənga tətəwakur ɗa.
31 Hyal ənga dəya Thlagər mən Yesu Kərsiti,
ndəra anə nyi ngə fal ba'anuwa, wu səni
abər a'yi fati nga yu thla mai.
32 Ar pəcira yi wu Damasəkasu, ar pəcir
təlkur Aristasu ngə gwamna dana miya
gwar məlmau aga nja mbar ɗa.
33 Ama kə bazhi ɗa 'yar həya ɗa a gya wu
tsəla lagu liya mahwal nə məlmau aga ya
mbəlbiya dzə wu tsa ja.

12

Səra Yesu Canə Nyi Anə Bulusu
Wu Mətakər

1 Kəl ya dumwa ənga ɓwadzə alaga kə sə
a'yi nju uya a gwa mai kau. Kabangəkau,
yu dumwa ənga ndər ar kəra sən zəgəu ənga
mətakər kəra yi uya sara ara Thlagəu.
2 Yu səni vanyi ndə a'yi wu Kərsiti nji saya
hər nyi a dəməlmə nə makəru wu fa kumo
apə foɗə kəra tərabiya kau. Tara wu kumər

dzau ənga tara wu mambəl, nayi wu sən mai, ama kəl Hyal ngu səni.

3 Ənga yu sən ndə kau, tara wu kumər dzau ənga tara wu mambəl, nayi wu sən mai, ama Hyal wu səni,

4 nji hər nyi a dəməlmau. A dəna ji nggari səra nji gəra sən dəgabiya ənga miya, səra a'yi nji piyari nyi anə ndə ja nana mai.

5 Yu sən ɓwadzə arya culi ndə ənggər kau, ama a'yi arya kərɗa mai, ama kəl arya tətəwakur ɗa.

6 Ma sən ɗa yu ɓwadzau, a'yi wu sən məliya ɗa ya ɗa ndə dza mai, arya yu nda na səra jijiri. Ama ba yi piyari ɓwadzau, ara nayi yu yiwu nja hər ɗa a ndiya səra ya aga nyi mai, lagur səra yu na ənga səra yu məl.

7 Ara ya sara ɗa ndər ɓwadzau, arya gangəkura mətakər kəra yi uya, ba nji fuwa ɗa shiləgə wu dzau, kəra ɗa ənggər shikədî. Naja cama shatan ngau, aga ja nə ɗa ɓwaɓwatəu, a sara ya ɗa ndər ɓwadzau.

8 Aga makər ya vər kədi Hyal aga ja həna ɗa shikədî kau.

9 Ama ba ji na anə ɗa, abər, “Mayiwakur ɗa a citə ngə ri, ara dənama ɗa wu nyabiya dzə wu tətəwakur ngau.” Agabangau, yu ɓəra cakəri ɓwadzau wu tətəwakur ɗa ənga caguli aga dənama Kərsiti a nggya wu yau.

10 Ca ngə səra ɗa wu Kərsiti yu caguli ənga tətəwakur ɗa, ənga ma nju nggəl ɗa ənga ma yi wu ɓwaɓwatəu ba ənga wu nggyabiya dzadzau. Arya ma yu tətəwakur ba ya ɗa ənga dənama.

Səra Ɓwanə Nyi Kər Anə Bulusu Ar Kəra Njir Nu Wu Kwaranthli

11 A ɗar yi ndə dza, ama nahyi ngə məliya ɗa yi ɗa abangau. Nahyi ngə tsa'a aga faliya ɗa. Alaga kə nayi a'yi ar viya vanyi sə mai, a'yi ɗa abər “cama səsə nggunggurum” nər hyi 'yar kau, a ndiya ɗa mai.

12 Hyal a cabiyari abər nayi cama səsə jijiri nga yau, lagur mətsam ənga sə dədəgur kəra yi məlna wu pama hyi, wu mba ɗəfu ɗa.

13 Lagu mani nga yi cabiya abər nahyi a'yi kakal ənga alenyi daɓə dzə njir nu maya? Əndəga ara yi nggəl ara dləwu dləwa dzə ara hyi ya? Ya, ba hya təfəbiya ɗa najaka bikau.

14 A pabər yi dzə aga ya nda tular hyi nə makərkura nyi, ama nayu yiwu ya nda ɗa kar tədəɓəu anə hyi mai. A'yi sər hyi nga yu yiwu mai, ama nahyi ənga kərhyi. Arya a'yi ɗa tsa'a wazha nga hə tədəɓəkur nə njir ya mai, ama njir ya nga hə tədəɓəkur nə wazha.

15 Abangau, ənga huɗə pipida nga yu tsiya səra ara yau, daɓə ənga kərɗa aga ya dləwar hyi. Ma yu ca yiwukur anə hyi gagaɗau, ba hya dzəgwa gənna yiwukurər hyi anə ɗa ya?

16 Hyu dləwunggəri abər nayi saya ɗa kar tədəɓə anə hyi mai. Ama vanyi ndu sən na abər yi nggutana hyi, ba ənga yi səmku hyi ənga fati.

17 Hyu nggani yi səmku hyi lagur njira yi səwa hyi kə ya?

18 Yi kədi Tayitusu aga ja ma'yi a ndəra hyi, ənga yi səwa vanyi zamər mən ənga ja. Hyu nggani abər Tayitusu səmku hyi ya? A'yi 'yi məl thlər wu mambəl zəmə ənga 'yi nu lagu zəmə ənga ja wa?

19 Əndəga hyu nggani abər 'yu kətə kər 'ya ar kəra səra 'yu məl wu mwar hyi ya? Hyal ngə sakidar 'ya abər 'ya vər thla jiri wu Kərsiti. Patər səra 'yu məl, sər cakə hyi ngə bazhir 'wa ɗa 'yar.

20 Ara hivər ɗa ya sara tini thləwa hyi ənggər kəra yu yiwu, ənga nahyi ma hya sara tini thləwa ɗa ənggər kəra hyu yiwu hya lari ɗa. Hivər ɗa ca ngə ya sara shili ya sa thləwa nju pa, ənga ca shishikur, ənga kwakwaɗə ɗəfu, ənga yiwu kər, ənga ndza thləmə, ənga na ndau, ənga ɓwadzau, ba ənga gwazhi vi.

21 Yu hivər ara ma yi ɓəra sha shili, ba Hyal a sa fuwa ɗa wu səli wu mwar hyi. Yu hivər a sara huɗa ya sa ndzau ma yi sa lar badəgala hyi, tsu hyi wu nggya nə bikau ənggər nə ɗəɗəmə ta, tsu hyi gəra tubi, njir məl sə gəra kyau ənga njir məl səsukur, ənga njir suna nə shi'wau kəra ndə fuwa kərnda a gwa.

13

Kughi Nə Bulusu Nə Jomə Ndəl

1 Najakə ngə shili ɗa a sa tula hyi nə makərkura nyi. “Kalar ndər ja ɗa tsa'a, ma ji biya sara wu miya sakida məthləu alaga makəru.”

2 Ar pəcira yi shili nə məthləkura nyi, a saya təɗar yi himiya njir məl bikau ənga alenyi nji aga nda piyari məl bikau. Kabangəkau, yu ɓəra təɗar himiya hyi alaga kə nayi a'yi yi ənga hyi kə mai. Ar pəcira yi ɓəra sha shili ənga kərɗa nayi wu sa hyi njir bikə mai.

3 Ta ɗari hyu yiwu hya uya sakida kəra cabiya abər Kərsiti nga vər ndər lagu ɗa. Ya, kəja sakida, a'yi ja tətəwa lagur məl thlər ənga hyi mai, ama a'yi ja ənga dənama wu pama hyi.

4 Aga nja nggya ənga sənbiya abər, nji dlakəya nyi arya kukufəkur nyi, alaga abangau, a'yi ja ənga pi wu dənamar Hyal. Agabangə tsu, alaga kə mən kukufu wu ja kau, ama lagu dənama Hyal a'yi mən ənga pi ənga ja aga thlər kəra 'ya vər məl wu hyi.

5 Hya tsambiya kərhyi mənahəu tara tsu hyi wu mbərsa. Hya dumwa ənga dzəbiya dzau. A'yi hyu səni abər Kərsiti Yesu a vər nggya wu hyi wa? Ma nahyi a'yi wu səni abangə mai, a cabiyari abər a dlar hyi wu dzəbiya dzə kau.

6 Ənga cim ɗa abər hyu nda sənbiya abər a səmkur 'ya najaka dzau.

7 Ama 'ya vər kədi Hyal a sara hya məliya səra a'yi tsatsa'a mai. A'yi aga nja lari abər a səmkur 'ya dzə kə mai, ama aga hya ɗa njir

məl sərа tsatsaˈa, alaga kə nju nda nggani abər dladla ngaˈya.
8 Araˈyu nda nu sərа jijiri, aˈyiˈyu ɓərа məl sərа dawa ənga ja mai.
9 Caguli ngaˈyu caguli wu kukufəkurˈya, ənga nahyi aˈyi hyi ənga dənama. Kədi Hyalərˈya ca ngə hya ɗa njira nyabiya dzau.
10 Ca ngə sərа ɗa yi tsəfəya hyi najaka cama tsətsəfau ar pəcira aˈyi yi əkkəˈyi hyi mai, aga ma yi shili, ya sara sa ndər ənga tsa anə hyi, ara dənama nə təlkur kərа Thlagə nə ɗa nə hər ngau, aˈyi aga ya dlana hyi mai.

Usadzə Nə Jomə Ndəl

11 Wu yukuɗa sə patəu, wazha ama, kəl vanyi pəci. Hya gal nyabiya dzau, ənga hya nggar kədi ɗa, ənga hya dləwunggəri ənga kərhyi, ənga hya nggya jaməu. Lagu kə ngə Hyal ndər yiwudzau ənga nggya jaməu, ju nggya əkkəˈyi hyi.
12 Hya usar dzau ənga bərpə dzau nə yi-wukur kərа cicau
13 Nji cici gə Hyal patə nda vər usa hyi.
14 Bəgə mayiwakur nə Thlagəu Yesu Kərsiti, ənga yiwukur Hyal, ənga daɓə dzə nə Mambəl Cicau, ja nggya ənga hyi patəu. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Anə Njir Galatiya

Usa Dzau

1 Cama tsətsəfau sara ara Bulusu, cama
səsə nə Yesu. A'yi nji ənga alaga ndə ngə sə
ɗa mai. Ama Yesu Kərsiti ənga Hyal Tada ngə
sə ɗa, ndəra hya'ana nyi sara vir tau.
2 Na'ya ənga patəkura wazha ama kəra ənga
yau, nga vər sə cama kau, anə patəkura njir
nu, njira wu Galatiya.
3 Mayiwakur ənga huɗə pərtəu sara ara
Dərmən Hyal ənga Yesu Kərsiti nda nggya
ənga hyi.
4 Yesu Kərsiti lər kərnyi arya bikər mən, aga
ja mbəɗana mən sara ara nggyabiya ɗəmwa
'yi kau, ənggəra Hyalər mən wu yiwu.
5 Bəgə kadakadarkur a nggya nə nyi
ba'anuwa. Amina.

Vanyi Ndəshigu Paməu A'yi Mai

6 Səra hya vər məl kau a ɗari sər hivər
gagaɗau anə ɗa. Wu pəci kushu ənggər
kau, kəja hya piyar nu ndəra nggar hyi lagu
mayiwakur Kərsiti, ka təkəri hyi nu vanyi
ndəshigu mafəliyangəu.
7 Ya, vanyi ndəshigu pamə a'yi mai. Yi nar
hyi abangau, ara alenyi nju hya hangəkala
hyi, ndu nərdzə aga nda bəlana jirkur nə
ndəshigu nə Kərsiti.
8 Ama yu na anə hyi, ma vanyi ndə a'yi wu
pama 'ya kəra wu shili ənga vanyi ndəshigu
pamə a mwara kəra 'yi nə hyi kau, alaga
waladi kəra sara dəməlmə ngau, bəgə nda
nyi a ɗa ndə shishi'wau!
9 Ənggər kəra 'yi nar hyi tsu kaɗəu, yu ɓəra
nar hyi abangə tsu, abər kalar ndəra ɓəra
nar hyi vanyi ndəshigu pamə a mwara kəra
hyi dləwuri kau, bəgə ja ɗa ndə shishi'wau!
10 Hyu nggani yu gal dləwu dzau ara nji
əndəga ara Hyal ya? Əndəga yu gal aga nja
fal ɗa ya? Awau! Maja huɗa nji nga yu yiwu
ya pina, nayi ɗa ndər məl thlər Kərsiti mai.

Ənggəra Bulusu Da Cama Səsau

11 Wazha ama, yu yiwu hya səni abər
ndəshigu kəra yi tətəlna anə hyi kau, a'yi sara
ara ndə nga nyi mai.
12 Nayi dləwuri sara ara ndə mai. Ənga ətsu
a'yi ndə ngə highiɓə anə ɗa mai. Yesu Kərsiti
ənga kərnyi ngə cabiya ɗa.
13 A nggari hyi culi nggyabiya ɗa kəra
ɗəɗəməu, wu sər nu nə njir Yahudiya,
ənggəra yi nə nyi ɓwaɓwatə gagaɗə anə njir
nu Hyal ənga jirkur. Kəra təkəri yu yiwu aga
ya tətəlna kəra njir nuwur nda.
14 Nahyi tsu, a sənər hyi ənggəra yi nu səra
njir Yahudiya wu nu. Yu ndiya badəgala njir
Yahudiya njira 'yi hə wu nu sər ciji ənga nda
ənga ɗəfu hamu.
15 Ama Hyal wu mayiwakur nyi, ji
caɗəbiya ɗa kadivira nji ya ɗa. Ənga ətsu ji
ngga ɗa, ba ji
16 pahəna liya yau aga ya lari Zər nyi. Ənga
aga ya tətəlna ndəshigu məsahəu anə njira
a'yi njir Yahudiya mai. Ar pəci ta, nayi gal
səmana ara ndə mai,
17 ənga tsu nayi ma'yi a vu Urshalima
a vu gya njira ɗa cama səsə a mwara yi
mai. Ənggərna ba yi ma'yi a ndar 'yi'yir njir
Arabiya, ənggau ba yi sha shili wu məlmə
Damasəkasu.
18 Kəl ayukuɗa fa makəru, ba yi ma'yi a
vu Urshalima aga ya vuwa lari Kefasu, naja
ngə Simanu Biturusu. Ətsu kə yi məliya pida
kumou apə təfu nga ja.
19 Ar pəci ta, nayi lari alaga ndə zəmə wu
pama cama səsə mai, kəl Yakubu zamiya
Thlagəu.
20 Ənga jiri yu nar hyi wu mwar Hyal, səra
ya vər tsəfau anə hyi kau, a'yi fati mai.
21 Ayukuɗa tsu, kə yi ma'yi a ndar 'yi'yir
Səriya, ənga 'yi'yir Silisiya.
22 Ama ar pəci ta, njir nu Kərsiti kəra a'yi
wu 'yi'yir Yahudi, nandə wu sən ɗa bama
ənga bama kwatahə mai.
23 Nanda tsu a nggar nda, nji na, “Ndəra
ɗəɗəmə ji lər ɓwaɓwatə anə 'ya, kabangəkau,
kəja ju na ndər mbərsa ar kəra ndər kəra
ɗəɗəmə ju dza!”
24 Kə ndə fal Hyal arya səra ji məl lagu ɗa.

2

Alenyi Cama Səsau Hənggəri Ənga Bulusu

1 Ayukuɗa fa kumou apə foɗəu, yi ɓəra
sha a vu Urshalima. Wu pəci kau, nayi
ənga Barnabasu ngə ma'yi, ba tsu 'yi həri
Tayitusu.
2 Yi ma'yi a ndara nda ara Hyal ngə cabiya
ɗa wu mətakər aga ya ma'yi. Ta yi nda, ba yi
nda ɓə əkkə'yi alenyi njir təɗəmwa nə njir nu
Yesu, ba yi cabiya nda zhizhir nda ar kəra
ndəshigu kəra yi tətəlna anə njira a'yi njir
Yahudiya mai. Yi cabiya nda najaka sau,
aga ya sənbiya abər nayi ənga nda a hənggər
'ya ar kəra thlər kau, ənga a sara nərdzə ɗa
wu thlər kəra ya vər məl ənga kəra yi məlna a
ɗa sə kurthləu.
3 Alaga bazhi ɓə ɗa Tayitusu kəra ndər
Gərikə ngau, nji a'yi ciwa nyi aga nja thlana
nyi pəlzha mai.
4 Ndər ar kəra thla pəlzha kə hya'ari sara
ara njir nu nə fafati kəra shili ɗəɗəwa. Ndə
shili wu pama 'ya aga nda sa tsambiya ng-
gyabiyar 'ya wu Kərsiti Yesu, aga nda ɓəra
shabiya 'ya aga mafa.
5 Ama alaga kushu na'yi hənggəri ənga nda
mai, arya 'yu yiwu 'ya tsərpər hyi jirkura
ndəshigu kau.
6 Ama alaga njir təɗəmwar nda, nandə
cakəri sə ar kəra səra yi highiɓə kə mai,

(wu ɗənga ɗa alaga wa nga nda, patə lagu zəmə nga nda anə ɗa, arya Hyal wu ca pampaməkur mai).

7 Nanda ənga kərnda tsu a lar nda ənggəra Hyal hənggəri ji nə ɗa thlər tətəlna ndəshigu anə njira gəra a'yi njir Yahudiya mai, ənggər kəra ji nə nyi anə Biturusu thlər tətəlna ndəshigu anə njir Yahudiya.

8 Kəja Hyal kəra məl thlər lagur Biturusu aga məl thlər anə njir Yahudiya, naja tsu ngə məl thlər lagu ɗa aga ya ɗa cama səsau anə njira a'yi njir Yahudiya mai.

9 Ənggəra ndə lar ənggəra Hyal cabiya ɗa mayiwakur nyi abangau, ba Yakubu, ənga Biturusu, ba Yahwana hənggəri ənga yau. Nanda kəra njir təɗəmwa anə njir nu Yesu, ndə dləwur 'ya ənga Barnabasu ənga huɗə zəməu. 'Yi hənggəri wu pama 'ya aga 'ya ma'yi a ndəgya njira a'yi njir Yahudiya mai, ənga nanda tsu nda ma'yi a ndəgya njir Yahudiya.

10 Kəl kə ndə ɗəngari 'ya abər 'ya sara fari ənga nji ɗaɗali kəra wu pama nda mai. Alaga kə tsu kaɗəu ya vər cim ya məl abangau.

Bulusu Kughiya Biturusu

11 Ar pəci kəra Biturusu shili wu məlmə Antakiya, kə yi kughiya nyi a du bama ja, arya sər məla ja a'yi tsa'a mai.

12 Tsu kaɗəu ju səm sər səm ənga njir nu Yesu njira a'yi njir Yahudiya mai. Ama ayukuɗa shilər njira Yakubu səwa a shili wu Antakiya, kə Biturusu tsana dzau, ji ɗa paməu. Ji məl abangau arya ju hivər njira wu yiwu nja thlana nyi pəlzha anə njira a'yi njir Yahudiya mai.

13 Abangə ma alenyi njir Yahudiya njir nu Yesu məl culi najaka ngguta vi ənggər nə Biturusu kau. Sər məla nda kə tsu ma, ka bəlana hangəkala Barnabasu.

14 Ama ta yi lari sər məla nda a'yi wu nu jirkur nə ndəshigu mai, kə yi kughiya Biturusu wu mwar nji patəu, "Nagau, ndər Yahudiya ngau, ama kəja gu nggya ənggər njira a'yi njir Yahudiya mai. Nagə a'yi wu nggya ənggər njir Yahudiya mai. Aga mi nga gu ca njira a'yi njir Yahudiya mai, aga nda nu sər ciji nə Yahudiya ka?"

15 "Alaga kə namən njir Yahudiya ngau lagur ya, a'yi njira gəra njir Yahudiya njir bikə mai,

16 wu sən mən abər ndə a'yi a sən uya nggya tsapəu wu mwar Hyal lagur nu dlaɗə mai, kəl ma ji mbərsa ənga Yesu Kərsiti. Agabangau, namən ma a lər mən kərmən anə Kərsiti Yesu, aga məna ɗa nji tsapəu wu mwar Hyal lagur mbərsa ənga Kərsiti ama a'yi lagur nu dlaɗə mai. Arya ndə a sən uya nggya tsapə wu mwar Hyal lagur nu dlaɗə mai.

17 Ama ar pəcira mən wu yiwu məna ɗa nji tsapəu wu mwar Hyal lagur mbərsa wu Kərsiti, ama ba nji thləwa mən ənga kərmən njir bikau. Kə a cabiyari abər Kərsiti wu tsətsəku aga nja məl bikə ya? Awau, alaga kushu!

18 "Ama ma yi ɓəra hər səra yi vakana tsu kaɗəu a cabiyari abər nayi ndər ɓəl dlaɗə ngau.

19 Lagu nu dlaɗau, a ɗar yi tətau anə dlaɗau, aga ya nggya nə Hyal.

20 A dlakəya ɗar nji ənga Kərsiti. Kabangəkau, a'yi mbəmbəɗə nga nyi mai, ama Kərsiti ngu nggya wu yau. Najaka nggya kəra yu nggya wu kumər dzau, nggya nə mbərsa ənga Zər Hyal, ndəra yiwu ɗa ba ji tau arya yau.

21 Nayi wu piyari mayiwakur nə Hyal mai. Arya ma ndu sən uya nggya tsapə wu mwar Hyal lagur nu dlaɗau, ka cabiyari abər tər Kərsiti a ɗari sə kurthləu."

3

Nu Dlaɗau Əndəga Mbərsa

1 Nahyi njir Galatiya, thləkə wu tə hyi ya? Əndəga vanyi ndə gwaɗər kəra hyi ya? Kəja ar babal nga yi cabiya hyi Yesu Kərsiti ndəra tə ar wu dladlakau.

2 Kabangəkau, yu yiwu ya yiwar hyi vanyi sau. Mambəl Hyal shida ar kəra hyi arya hyi nu dlaɗə ya, əndəga ara hyi hənggəri ənga ndər kəra hyi nggari ya?

3 Kabangəkau, thləkə wu tə hyi ya? Kəja hyi dzəguya wu Mambəl, ama kəja hya ɓəra jamuya wu ndəndəkur!

4 Ya, culi ɓwaɓwatə paməpamə kə hyi səsə'wuri kau, a ɗari sə kurthlə ya? A'yi a kyau, abangə mai.

5 Hyu nggani Hyal nə hyi Mambəl nyi, ənga ju məl sə dədəgur'yar wu pama hyi ara hyu nu dlaɗə ya, əndəga ara hyi hənggəri ənga ndər Kərsiti kəra hyi nggar ya?

6 Tsamiya mə nggyar Ibrahimu ja. Nji tsəfəri abər, "Arya Ibrahimu mbərsa ənga Hyal, kə Hyal jigəwa nyi ar viya ndə tsapəu."

7 Hya sənbiya abər njira hənggəri ənga Hyal, nanda ngə culi Ibrahimu.

8 Ləkakaɗə nə Hyal a nanari tsu kaɗəu, abər, Hyal wu nda məliya njira a'yi njir Yahudiya mai a uya nggya nə tsapəkur lagur mbərsa. Arya tsu kaɗəu, Hyal nar nyi anə Ibrahimu lagu ndəshigu, abər, "Lagu ngau, ngə patər 'yi'yi wu nda uya barka."

9 Hyal fənggər nyi barka anə Ibrahimu arya mbərsa nyi, agabangə kalar ndəra mbərsa ənga Hyal, ju nda fənggər nda barka daɓə ənga Ibrahimu.

10 Kalar njira wu nggani abər nu dlaɗə nə Musa ngu məliya tsapəu, a ɗar nda nji shishi'wau. Ara ndər Hyal kəra tsətsəfə nana, abər, "Kalar ndəra gəra nubiya patər səra tsətsəfau, wu Ləkakaɗə nə dlaɗau, a ɗar ja ndə shishi'wau."

11 Ar babal nga nyi, ndə a'yi a sən uya
nggya tsapə wu mwar Hyal lagur nu dlaɗə
mai, arya tsətsəfə nga nyi abər, “Ndə tsapəu,
wu uya mbəɗau lagur mbərsa.”
12 Sər daɓəri nu dlaɗau ənga mbərsa a'yi
mai. Ənggər kəra nji tsəfəri, “Kalar ndəra
nubiya patər səra nji nana wu dlaɗau, ju
mbəɗau laguwa nyi.”
13 Kərsiti a bəliya mən ri sara wu shi'wu nə
dlaɗau. Arya tsətsəfə nga nyi abər, “Kalar
ndəra nji dlakəya ar wu dladlakau, a ɗari ja
shishi'wau.”
14 Kərsiti a bəliyar nji aga njira a'yi njir
Yahudiya mai a uya barka nə Ibrahimu, aga
məna uya Mambəl kəra Hyal məliya alkawal
lagur mbərsa.

Pampaməkura Dlaɗau Ənga Alkawal

15 Wazha ama, bəgə ya nar hyi karapə ar
kəra səra hyi tsəliya. Ma alkawal kəra nji
mbiya, nji fuwa tsi a gwa, ənga nji hənggəri
ni, ndər sən pəlna ənga ja cakəri a'yi mai.
16 Agabangau, alkawal ngə Hyal məliya
ənga Ibrahimu ba culi nyi. A'yi nji tsəfəri
abər, “Culi nyi'yar mai,” kəra wu cabiya abər
nji gangə ngau. Awau, ama ji na “Culi ngau,”
kəra cabiya ndə zəmə ngau, ca ngə Kərsiti.
17 Səra yu na ca ngə, dlaɗə kəra shili
ayukuɗa fa gharu foɗəu ənga makər kumou
nyi nə alkawal, a sən məliya alkawal kəra
Hyal mbiya wu pama ja ənga Ibrahimu ja ɗa
sə kurthlə mai.
18 Maja abər nju uya barka kau, lagur nu
dlaɗau, naji ɓəra ɗa lagur alkawal mai. Hyal
nə nyi barka anə Ibrahimu lagur alkawal
kau.
19 Ma abangə ja, aga mi ngə Dlaɗə shila?
Nji shili ənga Dlaɗə aga ja cabiya mən bikər
mən ar babal, kəl pəcira alkawal kəra wu
shili lagu culi Ibrahimu kə nyabiya dzau.
Dlaɗau, waladi'yar ngə shili ni, lagur ndər
ta'yau wu pama Hyal ənga nji.
20 Ndər ta'yi wu pama nji ənga Hyal, a sən
ɗa ja ta'yi ar kəra ndə zəmə mai, ama Hyal
zəmə nga ja.

Səra Dlaɗə Cabiya

21 Ɗəm ya, dlaɗə wu ɗa dawa ənga alkawal
Hyal ya? Awau, alaga kushu! Arya maja
abər dlaɗə wu sən shili ənga pi, tsapəkur ma
nju sən uya lagu dlaɗau.
22 Ama tsətsəfə nga nyi wu Ndər Hyal,
abər, duniya patə mafa bikə nga nda. Səkə
ɗa abangə aga səra nji hər alkawala nyi
lagur mbərsa wu Yesu Kərsiti, nja ləri anə
njira hənggəri.
23 Divira mbərsa shili, dlaɗau, a mbiya
mən ri wu fursəna, lagur biya a'yi mai, kəl
lagur mbərsa ənga Yesu cabiya dzau.
24 Nji fuwa mən wu tsa dlaɗau aga ja hər
məna ndəgya Kərsiti. Lagu kau, nga mən
wu uya nggya tsapəu, wu mwar Hyal lagur
mbərsa.
25 Kabangəkə tsu, pəcir mbərsa a shiləri,
tsu mən a'yi əgyakiɗa dlaɗə mai.

Wazha Hyal

26 Lagur mbərsa wu Kərsiti Yesu ngə
patəkura hyi nggya wazha Hyal.
27 Abangə tsu nahyi njira nji məliya hyi
baɓətizəma, a ɗar hyi nə Kərsiti, sər məla hyi
ja ɗa sər məla Kərsiti.
28 Agabangau, pampaməkur a'yi mai wu
pama njira njir Yahudiya ənga njira a'yi njir
Yahudiya mai. Ətsu njira mafa ənga kambər
nji mai, ənga mala ənga sal. Patəkura hyi nji
zəmə nga hyu Kərsiti Yesu.
29 Ma tsu nə Kərsiti nga hyi, a ɗar hyi culi
nə Ibrahimu, ətsu hyu nda dləwuri sər fa'a ki
kəra Hyal məliya alkawala nyi.

4

1 Səra yu na ca ngə, ar pəcira ndər fa'a ki ar
viya zər ngau, a'yi ja pamə a mwa ara mafa
mai, alaga kə naja ngə ənga ki kə papatəu.
2 Əgya kiɗa njira hə nyi ənga njira dənyi
fuwa kar nyi wu tsa nda ba'anə shili ar
pəcira dənyi fiya.
3 Abangə nga nyi tsu anə mən, ar pəci kəra
mən tsu wazha divira Kərsiti cabiya dzau,
namən ənggər mafa anə səra a vər səm təlkur
ar kəra duniya.
4 Ama wu pəci kəra Hyal pabəri nyabiya
dzau, kə Hyal səwa Zər nyi. Ji shili lagu mala.
Nji ya nyi əgyakiɗa dənama nə dlaɗau,
5 aga ja bəliya njira əgyakiɗa dlaɗau, ənga ja
shabiya mən ar viya wazha Hyal.
6 Arya namən wazha Hyal, ca ngə Hyal
səwa Mambəl Zər nyi wu ɗəfuwa mən, aga ja
nə mən dənama nə ngga Hyal, “Abba, Tada!”
7 Kabangəkau, tsu nahyi a'yi mafa mai,
ama wazha nga hyi. Ta ɗari wazha nga hyi,
Hyal wu nda məliya hya ɗa ndər fa'a ki.

Nggyabiya Njir Galatiya Nə Nyi Ɗənga Sau Anə Bulusu

8 Ɗəɗəməu, ar pəcira hyi gəra sən Hyal, hyu
səm mafakur anə katə'yar, kəra gəra ar viya
sau.
9 Ama kabangəkə kəra hyu sən Hyal,
əndəga Hyal ngu sən hyi. Mi ngə ɗa hyu
ɓəra sha a ndəgya kiɗa təlkur kəra gəra ənga
dənama? Sə gəra kər nga nda, mi ngə ɗa hyu
yiwu hya ɓəra sha aga mafar nda?
10 Kəja hyu lər kərhyi aga ɓəla alenyi
pida'yar ənga hya'yar, ənga pəci paməpamə
ba fa'yar.
11 Səra hyu məl kau a nə ɗari ɗənga sau, ara
a ɗari ənggər patər ɓwaɓwatə kəra yi sa ar
kəra hyi kau sə kurthləu ngau!
12 Yu kədi hyi wazha ama, hya nggya
ənggər nayau. Arya nayi ənga kərɗa ənggər
nahyi nga yau. Sə a'yi hyi ndzana ɗa mai.
13 A sən hyi shiləgə kəra uya ɗa, naja
ngə məliya lagu kəra yi həri hyi ndəshigu nə
tanggərma.

14 Alaga kə shiləgə kau ɗa sər ɓwakər
dədəgaləu anə hyi, alaga abangau nahyi
diɗana ɗa mai, ənga hyi nggəl ara dləwu ɗa
mai. Hyi dləwuri ɗa ənggər waladi sara ara
Hyal, ənggər Kərsiti Yesu ənga kərnyi.
15 Hyi ɗa ənga caguli gagaɗau ar pəci ta!
Kabangəkə ya, əmani ngə cagulir hyi ta?
Pakatə ar pəci ta, wu sən yau, abər hyu sən
təkuɗəbiya liya hyi, ba hya nə ɗa!
16 Ya, hyi shabiya ɗa dawar hyi arya yi nar
hyi jiri ya?
17 Nji'yar kau, ndu yiwu nda kaghibiya
hyi, ama a'yi wu mənahəkur mai. Ndu yiwu
nda təkəbiya hyi ənga yau, aga patər ɗəngar
hyi nda sha a ndəgya nda.
18 Ma ɗəngar nji mənahə nga nyi, a ɗar
mənahə cimu nda cabiya yiwu wu gau, a'yi
kəl pəcira yi ənga hyi waci mai.
19 Nahyi wazha ɗa, kəra yi ɓəra dar tsəkar
ya nda, kəl Kərsiti ciya dzau wu ɗəfuwa hyi.
20 Cim ɗa ya nggya ənga hyi ba'anə ka-
bangəkau, ba ya bəlana ɗaha yau, arya a'yi yi
ənga ɗənga sə gagaɗau ar kəra hyi!

Karapau Ar kəra Hajaratu Ənga Saratu

21 Nahyi, hya nar ɗa, nahyi njir yiwu nu
dlaɗau, a sənbiyar hyi səra dlaɗau wu na ya?
22 Tsətsəfə nga nyi abər Ibrahimu a'yi ja
ənga wazha shili məthləu, pathləu, zər kəra
nji ya lagu mala mafa, ənga vanyi tsu lagu
kambər mala.
23 Zər kəra ji yabiya ənga mala mafa kau,
nji yabiya nyi lagura nji tsəliya. Ama zər
kambər mala kau, nji yabiya nyi lagur alka-
wal kəra Hyal mbiya.
24 Najakau, karapə ngau, mathləkə'yi
kə məthləu kə cabiya alkawal mbamba
məthləu. Hajaratu ngə cabiya ndər ya mafa,
naja ngə alkawal mbamba nə Mə Sənayu.
25 Kabangəkau, Hajaratu a nggyari ar viya
Mə Sənayu kəra wu 'yi'yir Arabiya. Naja ngə
ar viya məlmə nə Urshalima kabangəkau,
arya naja ənga wazha nyi patə mafa nga
nda.
26 Ama Urshalima kəra a dəməlmau,
kambər ndə ngau, ətsu naja ngə mər mən.
27 Tsətsəfə nga nyi abər,

"Ga ɗa ənga huɗə pərtəu,
nagə mala kəra gəra ya.
Ga wau nə caguli,
nagə ndəra gəra nggari kwakwaɗə nə
ya.
Arya wazha mala hya a ɗari nda gangəu.
A ndiyar nda mala mayiwa."

28 Kabangəkau, wazha ama, Hyal a məliya
mən ri ənggər Ishaku, wazha nə alkawal.
29 Ar pəci ta tsu zər kəra nji ya wu lagur
kəra nji tsəliya, ji nə nyi ɓwaɓwatə anə zər
kəra nji ya ənga dənama nə Mambəl Hyal.
Abangə nga nyi ba'anə kabangəkau.
30 Ama tsətsəfə nga nyi wu Ləkakaɗə nə
Hyal abər, "Ga kədləna mafa kau ənga zər nyi,
ara zər mafa kau a'yi wu təkə sər fa'a ki ənga
nə zər kambər mala mai."
31 Agabangau, wazha ama, a'yi mən
wazha mala mafa mai, ama namən wazha
kambər mala ngau.

5

Kambəkur Wu Kərsiti

1 Aga nggya kambəkur ngə səra ɗa Kərsiti
pəliya mən, arya kau kəl hyi ta'yi ənga
dənama, a sara hya ɓəra shabiya kərhyi anə
ɓwaɓwatə nə mafakur dlaɗə mai.
2 Hya nggar ɗa. Nayi Bulusu yu na anə hyi,
ma hyi hənggəri nja thlana hyi pəlzha, najakə
wu ca abər Kərsiti a'yi ənga akkəri anə hyi
mai.
3 Yu ɓəra ɗəngari hyi abər kalar ndəra
hənggəri ja nu dlaɗə nə thla pəlzha, yau, a
ɗari anə nyi tsa'a ja nu patər səra dlaɗə nana.
4 Nahyi kəra wu nərdzau hya uya tsapəkur
wu mwar Hyal lagu nu dlaɗau, a ɗari, a
thlənar hyi kərhyi sara wu nu Kərsiti ja. A
sanar hyi dzau ara mayiwakur Hyal.
5 Ama lagur Mambəl ənga mbərsa nga mən
wu səkə daɓə ənga fər kər aga Kərsiti a nə
mən tsapəkur nyi.
6 Arya ma mən wu Kərsiti Yesu, alaga
pəlzha, alaga gəra pəlzha, a'yi vanyi sə mai.
Ama səra məna tsamə, ca ngə mbərsa mən
kəra wu cabiya dzə lagur yiwudzau.
7 Tanggərma hya vər dumwa gagaɗau. Wa
ngə kar hyi ara nu nə jijira?
8 Kadzangə ngguta vi kəra shili anə hyi,
a'yi sara ara Hyal kəra ngga hyi kə ngə mai.
9 Ənggər kəra nju sən na, "Thləlamə kəra
kushu a sən məliya macikəl ja thləthlau."
10 Papalkur kərɗa wu thlər Thlagəu, a
hənggər yi abər nahyi ɓəra nu vanyi ɗahə
pamə a ndiya nəɗa mai. Ətsu kalar ndəra wu
hya'a hangəkala hyi, ju nda sa ɓwaɓwatəu,
alaga wa nga ja.
11 Wazha ama, ma ba'anə kabangəkau, yu
tətəlna ndər Hyal abər aga nja thla pəlzha,
ya, mi ngə ɗa ba'anə kabangəkə tsu nju lə
ɓwaɓwatə anə ɗa? Ma yu dləwa nji abər a
ɗari tsa'a nja thla pəlzha, ndər ɗa ar kəra tər
Kərsiti ar wu dladlakə a'yi a ɓəra sən ɗa sər
thlə hi anə kalar ndə mai.
12 Ar kəra njira wu hya hangəkala hyi abər
kəl nji thlana hyi pəlzha, kuji anə nda nyi nja
thlabiya nyi aga məci'u sal!
13 Nahyi, wazha ama, a ngga hyir nji aga
kambəkur ar kəra dlaɗau. Hya hangəkal a
sara ɗa kambəkur hyi kau, ja ɗa nə sər cim
nə kumər dzau. Ar viya kau, bəgə kambəkur
hyi, ja ɗa kəra wu həri hyi a ndu yiwu məl
thlər nə yiwudzau.
14 Arya patəkura dlaɗau, a daɓər nju ɗahə
zəməu, ca ngə, "Ga yiwu təwul ngau ənggər
kərngau."

15 Ama ma hyu par kərhyi ənga hyu nggal kərhyi ənggər ma'wi tagəu, hya nggya ənga hangəkal ja, ma a'yi mai patəkura hyi, hyu sanakər!

Nggya Lagu Mambəl

16 Səra yu yiwu ya na kau, ca ngə hya nə nyi lagu anə Mambəl Hyal ja lə hyi. Ma hyi məl abangau nahyi wu nda nggya wu ndəndəkur mai.

17 Arya nggya nə ndəndəkur dawa nga ja anə Mambəl, Mambəl tsu, dawa nga ja anə nggya nə ndəndəkur. Culi najaka nggya tsu dawa nga nda ənga kərnda. Ca ngə ɗa nahyi wu sən məliya səra hyu yiwu hya məl mai.

18 Ma Mambəl Hyal ngu lə hyi, nahyi a'yi hyi əgya dlaɗə mai.

19 Sər məla ndər bikau, ar babal nga nda. Nanda ngə səsukur, ənga məl sə gəra kyau,

20 ənga məl thlər katəu, ənga dəshakur, ənga piyari shishir dza kuvwar nda, ənga pa wu pamə ənga ɗa shishi ənga tsu ɗəfu, ənga yi-wukər ba təkəbiya dzau, ənga hya hangəkala nji,

21 ənga shishikur, ba ənga sa sə sasa, ənga alenyi sə kəra papa 'yar kə tsu. Yu kughi anə hyi, ənggər kəra yi nar hyi tsu kaɗəu, abər njir məl najaka sau, nandə wu gwu təlkur Hyal mai.

22 Ama wazha kəra Mambəl wu ya, nanda ngə yiwudzau, ənga caguli, ənga huɗə pərtəu, ba səsə'wu sau, ənga hangəkalkur, ba mənahəkur, ənga tsa'a miya ɗəfukur,

23 ba ɓatsəkur kər, ba tsu sha yi anə səra kumər dzə wu yiwu. Sə'yar kau, a'yi dawa anə dlaɗə mai.

24 Patəkura njira nə Kərsiti Yesu ngau, a tsəyar nda nggyabiya nə ndəndəkur ənga sə ɗəmwa'yi'yar paməpamə kəra dza ndu yiwu.

25 Ta ɗa Mambəl ngə nə mən pi, bəgə Mambəl tsu ja ləbiya mən wu kalar nggyar mən.

26 A sara məna ɗa njir hakər mai, alaga njir tsətsəbwar kərnda, əndəga njir ɗa shishi kərnda.

6

Hya Dləwar Kərhyi

1 Wazha ama, ma nji lar vanyi ndə a vər məl bikau, nahyi kəra nyinyau ənga Mambəl Cicau wu pama nda, bəgə hya shabiya nda a shili ənga hangəkal. Ama hya məl abangau ənga hangəkal tsu, ara a vər sha zamər hyi a shili wu lagu, ba hya təɗau a gwu dzau.

2 Hya dləwar kuvwar hyi lagur hə ɓwaɓwatər nda. Lagu kə nga hyu nyabiya dlaɗə nə Kərsiti.

3 Ma vanyi ndu nggani abər vanyi sə nga ja, ama a'yi ja vanyi sə mai, ngguta kərnyi nga ju məl.

4 Bəgə kalar ndə ja dzəgabiya sər məla ja. Ma ɗa mənahəu, ənggau ja sən ɓwasau ənga səra ji məliya ənga kərnyi, ama a'yi ja gəla kərnyi ənga vanyi ndə mai.

5 Arya tsa'a nga nyi anə kalar ndə ja hanggər thlər nyi.

6 Kalar ndəra nji highiɓər nyi ndər Hyal, kəl ja təkəya sə mənahə kəra ara ja ənga ndəra highiɓə anə nyi.

7 A sara hya ngguta kərhyi mai, ndər sən canə nyi dabar anə Hyal a'yi mai. Kalar səra ndə thləkana, ca nga ju gəm.

8 Ma ndə thləkana wu sə suna nə kumər dzau, səra ju nda gəm ca ngə tau. Ma ndə thləkana wu səra Mambəl wu yiwu, səra ju nda gəm ca ngə pi kəra gəra kuɗau.

9 Agabangə a sara məna həɗa ənga məl mənahəkur mai, arya ar pəci kakalə mənu nda fa'a sə nə barka ma mən gəra ta'yi ar lagu.

10 Arya kau, kalar pəci kəra mən ənga lagu, ta'yi məna məl mənahəkur anə nji patəu, ja ɗa ma anə wazha ama kəra wu Kərsiti.

A'yi Thla Pəlzha Mai Ama Nggya Mafəliyangə

11 Kabangəkau, hya tsamiya culi tsəfə dədəgal kəra yi məl anə hyi ənga pəla yau!

12 Nji kə wu yiwu kəl nja thlana hyi pəlzha kau, ndu yiwu nja lar nda ar viya vanyi sau. Ndu məl anə hyi abangau, arya ndu hivər sa ɓwaɓwatə kəra ndu sa lari arya highiɓə ar kəra wu dladlakə nə Kərsiti.

13 Alaga njira nji thlana nda pəlzha ma, nandə wu ɓəlari dlaɗə mai. Nanda ndu yiwu nda thlana hyi pəlzha aga nda hya kər abər nanda ngə səwa nji thlana hyi pəlzha.

14 Ama alaga kushu nayi wu hya'a kər mai, kəl ənga wu dladlakə nə Thlagər mən Yesu Kərsiti. Arya lagur tə nyi ar wu dlad-lakau ngə sər duniya tənakər wu yau, nayi tsu a tənar yi kər ənga sər duniya.

15 Pəlzha, gəra pəlzha a'yi nda sə mai, sə dəgal ca ngə nda ɗa ndə mafəliyangə.

16 Jaməkur ənga təhuɗəkur nda nggya ənga patər njira wu nu sər ɓəla kau, nanda ngə njir Izirayila nə Hyal.

17 Ayukuɗa nyi wazha ama, a sara vanyi nda ɓəra fuwa ɗa wu ɗənga vanyi sə mai, arya məcavidî kəra ar dza yi kau, a cabiyari, abər nayi nə Yesu ngau.

18 Wazha ama, bəgə mayiwakur nə Thlagər mən Yesu Kərsiti a nggya ənga mambələr hyi. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Anə Njir Afisa

Usa Dzau

1 Cama tsətsəfə kə sara ara Bulusu, cama
səsə nə Kərsiti Yesu lagur yiwu huɗə nə Hyal,
anə nji cici gə Hyal kəra wu Afisa, njir məl
thlər tsa'a miya ɗəfu wu Kərsiti Yesu.
2 Bəgə mayiwakur ənga huɗə pərtəu sara
ara Hyal Dərmən ənga Thlagə Yesu Kərsiti
nda nggya ənga hyi.

Barka Mambəl Wu Kərsiti

3 Barka a nggyari anə Hyal, dəya Thlagər
mən Yesu Kərsiti, ndəra fənggər mən barka
sara dəməlmau. Naja ndəra fənggər mən
barka ənga kalar culi barka mamambəl wu
Kərsiti.
4 Ara Hyal caɗəbiya mən arya Kərsiti, kadi-
vira ji dzəguya duniya. Ji caɗəbiya mən aga
məna ɗa cicau ənga gəra vazau wu mwa nyi.
Arya yiwukur nyi,
5 ji mbiya tsu kaɗəu aga məna ɗa ar viya
wazha nyi lagu Yesu Kərsiti, ənggəra ju pina
huɗa ja ənga yiwu huɗa ja.
6 Ji məl abangau aga məna sən fal Hyal ara
kadakadarkur mayiwakur nyi. Mayiwakur
kau, ji nə mən kurthləu lagu zər nyi, ju yiwu
nyi.
7 Lagur pə mashi Kərsiti nga mən uya
bəlbiya dzau sara wu mafakur, ca ngə
təfəbiya dzə sara wu bikau. Ji məl abangə
tsa'a aga gangəkur mayiwakur nə Hyal,
8 kəra ji pənggər mən gagaɗau ənga patər
hahangəkur ba sənbiya sau.
9 Wu məliya huɗa Hyal pipida, ca nga ji
məliya mən aga məna sənbiya yiwu huɗa ja
kəra ɗəɗəwa, kəra ji nyabiya wu Kərsiti.
10 Naja kə ngə yiwu huɗa Hyal kəra ju nda
nyabiya ma pəca nyi ɗa. Ju nda tsəmiya kalar
sə kəra a dəməlmau ənga wu duniya əgyakiɗa
dənamar Kərsiti.
11 Wu Kərsiti tsu nga 'yi ɗa sər fa'a ki nə
Hyal. Ji mbabiya 'ya abangau tsu kaɗəu,
ənggər kəra ji pədləya wu ɗəfwa ja. Naja Hyal
ndəra vər məl kalar sə kakal aga yiwur huɗa
ja.
12 Ji məliya abangə aga na'ya njira fər kər
ənga Kərsiti tanggərma, 'ya fal kadakadarkur
nyi.
13 Ənga nahyi tsu, lagu Kərsiti nga hyi ng-
gari ndər jiri, ndəshigu kəra mbəɗana hyi.
Ma ga hənggəri ba Hyal a sa nə hyi Mambəl
Cici kəra ji hər alkawala nyi abər ju nə hyi.
Mambəl Cici kə wu nggya mətsam nyi ar hyi.
14 Mambəl Cici ngə sər zhu kəra cabiya
abər Hyal wu nda nə mən sər fa'a ki, kəl
pəcira Hyal wu nda bəliya nji nyi. Sə'yar kə
ɗa patəu aga shili ənga fal nə kadakadarkur
nyi.

Kədi Hyal Ənga Lə Usaku Nə Bulusu

15 Arya kau, ənggəra yi nggari ar kəra
mbərsar hyi wu Thlagə Yesu ənga yiwudzə
kəra ara hyi anə patər nji cici gə Hyal,
16 nayi piyari lə usaku anə Hyal arya hyi
mai, ar kalar pəci kəra yu kədi Hyal.
17 Kədi Hyal ɗa anə hyi ca ngə Hyal nə
Thlagər mən Yesu Kərsiti, Tada kəra ənga
kadakadarkur, ja nə hyi mambəl nə ha-
hangəkur ənga ja cabiya hyi Hyal aga hya
cakəri səni nyi.
18 Kədi Hyal ɗa tsu ca ngə tsu aga ja
nyabiya ɗəfuwa hyi ənga mbəmbəl aga hya
nggabiya sə ar kəra fər kər kəra nji ngga
hyi a shili a gwa, aga hya sənbiya gangəkura
kadakadarkur nə sər fa'a ki kəra nji fiya anə
nji cici gə Hyal.
19 Ənga tsu ya vər kədi Hyal anə hyi,
aga hya nggabiya madiya dəgalkura dənamar
Hyal kəra ara mən, namən njira hənggəri
ənga ja. Dənama kau, sə zəmə nga ja ənga
madiya dənama,
20 kəra Hyal hya'ana Kərsiti sara vir tə
əni. Dənamar Hyal kə ngə nə nyi vir nggya
mənahəu ar tsi mazəma Hyal a dəməlmau.
21 A dəna ngə Kərsiti a vər səm təlkur
ar kəra təltəl 'yar, ənga mambəl təɗəmwa,
ənga mambəl dənama təlkur, ənga mambəl
dənama, ba ənga ar kəra kalar thləm kəra nji
ləri wu zaman əshina kau ənga zaman kəra a
vər shili.
22 Hyal a fiyari kalar sə əgyakiɗa təlkur nə
Kərsiti, ənga ji məliya nyi ji ɗa kər a dar kəra
kalar sau, aga ja ɗa sər akkəri anə daɓə dzə
njir nu.
23 Daɓə dzə njir nu kau, ca ngə dza Kərsiti
nga nyi. Wu daɓə dzə njir nu kau, Kərsiti a
nyabiyar dzau, ənggər kəra naja ənga kərnyi
a nyabiyari kalar sau.

2

Mbəɗau Wu Kərsiti

1 Dəɗəm nji tətə nga hyi ara sər məla hyi
kəra ɗəmwa'yu ənga bikər hyi 'yar.
2 Nahyi, hyi nggya wu bikə ɗəɗəməu, ar
pəcira hyu nu lagu nə njir duniya kau, ənga
hya vər nu shatan, təl mambəl ɗəmwa 'yu.
Naja ngə mambəl kəra a vər məl thlər wu
ɗəfuwa njira nggəl ara ɓəlar səra Hyal wu na.
3 Abangə nga mən patə ɗəɗəməu, məna vər
nu səra dza mən wu yiwu nə bikə bikau, ca
ngə cimər mən ənga ɗəngar mən. Arya kə nga
mən ɗa njir hə huɗə ndzəndzə nə Hyal ənggər
kalar ndau.
4 Ama ara gangəkura təhuɗə nyi ənga yi-
wudzə nyi anə mən,
5 alaga ta, a ɗar mən nji tətau wu bikə
ta, ba ji məliya mən, mən ɗa ənga pi ənga
Kərsiti. Lagu mayiwakur nə Hyal nga hyi
uya mbəɗau.

6 Ənga ji hya'ana mən sara vir tau ənga Kərsiti ba ənga ji nər mən vir nggya ənga Kərsiti a dəməlmau arya Kərsiti Yesu.

7 Hyal məl abangau, aga ar pəci kə zəgəu, ju cabiya nyi anə nji dəgalkura madiya mayiwakur nə nyi kəra cabiya dzau anə mən ar babal wu yiwukur nyi lagur Kərsiti Yesu.

8 Ara lagur mayiwakur Hyal nga hyi uya mbəɗau, lagur mbərsar hyi. Nahyi a'yi asən hər dləva nyi mai, ama lə sə kurthlə ngau, sara ara Hyal.

9 Mbəɗau a'yi səra nju uya lagur məl sə mənahə ngə mai, agabangau, ndər sən hwavi ar kəri a'yi tsu mai.

10 Arya namən səra Hyal həriya ngau. Ji məliya mən mafəliyangə wu Kərsiti Yesu, aga məna dumwa ənga məl sə mənahə kəra ji fuwa wu lagu tsu kaɗəu aga məna məl.

Kərsiti A Daɓəyar Nji Patəu

11 Agabangau, ɗəngara mau ənggəra hyu nggya ɗəɗəməu. Nahyi a'yi njir Yahudiya lagur ya mai. Njir Yahudiya kəra wu ngga kərnda, “njira nji thlana nda pəlzha”, nanda ngə njira vər ngga hyi, “njira gəra thla pəlzha.” Ama pəlzhar nda kəra nju məl ənga tsi ngau, a'yi wu tsəkwar ɗəfuwa nda mai ama a biyar kumər dzau.

12 Ɗəngara mau abər ɗəɗəm tətəkə nga hyi ənga Kərsiti, nahyi njira a'yi njir Izirayila mai, ənga məthləpi nga hyi anə alkawal mbamba nə Hyal. Wu duniya kau, a'yi hyi ənga fər kər mai, ba a'yi hyi ənga Hyal tsu mai.

13 Ama kabangəkau, wu Kərsiti Yesu, nahyi njira ɗəɗəm naɗəu, a hər hyir nji ləhəu a shili, lagur mashi Kərsiti.

14 Ara Kərsiti ngə nggya jaməkurər mən, naja ndəra daɓəya njir Yahudiya ənga njira a'yi njir Yahudiya mai ndə ɗa culi nji zəməu. Naja ngə dlana dawakur kəra təkəbiya nda.

15 Ji lər dza ja aga ja dazhina dlaɗə nə highiɓə Musa kəra nyinyau ənga sər ɓəla. Ji məl abangau, aga ja daɓaga məliya culi nji mafəliyangə zəməu wu kərnyi sara wu culi nji pampam məthləu. Lagu kau, nga ji shili ənga nggya jamə wu pama nda.

16 Ji məl abangə tsu wu dzə zəmə kau, aga ja ɓasəwa nda gyapəu anə Hyal, lagur tə nyi a dar wu dladlakau. Lagu kə nga ji həna dawa kəra a'yi wu pama nda ɗəɗəməu.

17 Ji shili aga ja sa tətəlna ndəshigu nə nggya jaməkur anə hyi, nahyi njira a'yi njir Yahudiya mai, njira naɗə ara Hyal. Abangə tsu a tətəlnar ja ndəshigu nə nggya jaməkur anə njir Yahudiya, nanda njira ləhəu.

18 Ara lagu nyi nga mən gyapəu, nga mən uya shili ara Tada lagu Mambəl Hyal zəməu.

19 Agabangau, nahyi njira a'yi njir Yahudiya mai, a'yi hyi ɓəra ɗa nji shishili mai ənga tsu a'yi hyi ɓəra ɗa məthləpi mai. Ama a ɗar hyi nji zəmə əkkə'yi nji cici nə Hyal, ənga a ɗar hyi njir ki nyi.

20 Ki nyi kau, nji həriya ar vi fə hi hər nə cama səsə'yar ənga nabi'yar. Tsəka hada nə hər kau, Kərsiti Yesu ənga kərnyi ngau.

21 Naja ngə ndəra səɓiya hər kau ar vi zəməu, ənga naja ngu nda məliya hər kau ja hau, aga ja ɗa vi cici nə Thlagəu.

22 Ənga wu ja tsu nga nji həriya hyi daɓə əkkə'yi njir Yahudiya, aga hya ɗa ki kəra Hyal wu nggya a gwa lagu Mambəl nyi.

3

Thlər Nə Bulusu Anə Njira A'yi Njir Yahudiya Mai

1 Agabangau, nayi Bulusu, nayi ndəra nji fuwa wu fursəna ara nu Kərsiti Yesu arya hyi, nahyi njira a'yi njir Yahudiya mai.

2 A hənggər yau, abər a nggar hyi ənggəra Hyal wu lagu mayiwakur nyi nə ɗa thlər kau nə dləwar hyi.

3 Najakə ngə sə ɗəɗəwa kəra canə ɗa kər lagur mətakər, ənggər kəra yi tsəfəri anə hyi ndər yiɗawu.

4 Ma ga jiganari, gu nggabiya səra yi səni, səra a'yi ɗəɗəwa ar kəra Kərsiti,

5 kəra a'yi canə nyi kər anə njir zaman zaman kəra tərabiya kə mai, ənggər kəra ji canə nyi kər lagu Mambəl Hyal anə cama səsə nyi'yar ənga nabi nyi'yar kəra cicau.

6 Najaka sə ɗəɗəwa ca ngə, abər, lagur ndəshigu kə ngə njira a'yi njir Yahudiya mai wu uya sər fa'a ki ənga njir Yahudiya, ənga a ɗar nda nji zəmə wu daɓə dzau, ba ənga ndu sa səm alkawal dadaɓə kəra Hyal məliya wu Kərsiti Yesu.

7 Yi ɗa mafa nə ndəshigu kau, lagur mayiwakur nə Hyal kəra yi dləwuri lagur məl thlər dənama nyi.

8 Alaga kə nayi nga ndiya ənga kushu wu pama patər nji cici nə Hyal, nji nə ɗa najaka mayiwakur aga ya tətəlna ndəshigu anə njira a'yi njir Yahudiya mai. Ndəshigu kau, ca ngə barka ɗəɗəwa kəra nji gəra sən walbiya wu Kərsiti.

9 Nayi tsu ya cabiya anə kalar nji ar babal lagu kəra ji pabəri nə məl sə ɗəɗəwa nyi, sə kəra Hyal ɗəwana wu kərnyi fa gangə kəra tərabiya kau, ndəra naja ngə məliya kalar sau.

10 Dənga nyi ənga najaka mayiwakur ca ngə, lagur daɓə dzə njir nu, nji a cabiya gangəkura hahangəkur nə Hyal anə mambəl mambəl kəra a vər səm təlkur ənga dənama dənama təlkur'yar kəra a dəməlmau.

11 Kə ɗarkər ənggər kəra Hyal mbiya tsu kaɗəu, kəra ji nyabiya wu Kərsiti Yesu Thlagər mən.

12 Wu ja ənga lagur mbərsa wu ja nga mənu səni shili əgya Hyal ənga ɗəfu zəməu ba gəra hivər.

13 Agabangau, yu kədi hyi, a sara dza hya
tə arya ɓwaɓwatə kəra yi a gwa arya hyi mai,
naja ngə kadakadarkur hyi.

Kədi Hyal Nə Bulusu Arya Njir Afisa

14 Arya kau, yu ɓəliya undi wu mwar
Dərmən,
15 naja ndəra patər njira a dəməlmau ənga
njira wu duniya biya sara wu ja.
16 Ya vər kədi nyi, abər sara wu gangəkur
kadakadarkur nyi aga ja nyabiya hyi ənga
dənama wu ɗəfuwa hyi lagu Mambəl nyi,
17 aga Kərsiti a nggya wu ɗəfuwa hyi lagur
mbərsa. Ba ənga yu kədiyau, aga hya ciya hi
wu yiwudzau,
18 aga hya uya dənama daɓə ənga patər nji
cici gə Hyal, aga hya nggabiya culi dlaɓəkura
yiwukur nə Kərsiti, ənga təgukura nyi, ənga
dzəgaməkura nyi a gya, ba ənga dzəgaməkura
nyi a də.
19 Ənga tsu yu ɓəra kədi Hyal aga hya sən
yiwukur nə Kərsiti kəra tərabiya a biya banga
patər sən sau, aga hya nyabiya dzau wu
nyinyikur nə Hyal.
20 Kadakadarkur a nggyari anə Hyalər
mən, ndəra dənama nyi a vər məl thlər wu
mən a ndiya səra mən wu kədiyau, ənga səra
mən wu ɗənga.
21 Kadakadarkur a nggyari anə nyi wu
daɓə dzə njir nu ənga wu Kərsiti Yesu, wu
zaman paməpamə patəu, ba'anuwa! Amina.

4

Daɓər Kər Wu Daɓə Dzə Njir Nu

1 Agabangau, nayi ndəra wu fursəna arya
nu Thlagəu, yu kədi hyi aga hya nggya nə
nggyabiya kəra kyau ənga ngga kəra nji ngga
hyi.
2 Cumu hya nggya njira gəra hakər, ənga
nji shishi'wu ɗəfu, ənga nji səsə'u sau, ba ənga
njir səsə'u kuvwar nda wu yiwudzau.
3 Hya nərdzau, aga hya səɓiya daɓər kərər
hyi kəra Mambəl nə hyi lagur nggya nə
jaməkur kəra dzəɓiya hyi.
4 Dzə zəməu ngau, ənga Mambəl zəməu,
ənggər kəra nji nggar hyi a shili wu fər kər
zəməu.
5 Thlagə zəməu ngau, ənga mbərsa zəməu,
ba ənga tsu baɓətizəma zəməu.
6 Hyal zəməu ngau, Diya kalar ndau, ndəra
ar kəra kalar ndau, lagu nji patəu, ənga wu
nji patəu.
7 Ama anə kalar ndə wu pama mən, Kərsiti
a nə nyi ri lə sə ləlau tsa'a ənggər kəra ji lari.
8 Ənggəra ndər Hyal nana,
"Ənggəra ji ma'yi a dar madzəgaməu,
ji fa'ari njira nji mbari patə əkkə'yi ja,
kə ji lər sə ləlau anə nji nyi."
9 Mi ngə sə kə cabiya, "Ji ma'yi a də" ka? A
cabiyari abər tanggərma ji ma'yi a gyu'yi!
10 Naja ndəra ma'yi a gyu'yi ngə ma'yi ta a
dəməlmau, aga ja nyabiya kalar səra ji məliya.
11 Naja ngə ləri sə lələ paməpamə anə nji.
Lə sə lələ alenyi nji, cama səsau, ənga alenyi
nji tsu, nabi, ənga alenyi nji tsu, tətəlna
ndər Hyal, ənga alenyi nji tsu, ɓəla nji ənga
maləmə.
12 Ji məl abangau, aga nji kə a daɓaga pabəri
nji cici nə Hyal, aga məl thlər nyi, aga həbiya
dza Kərsiti.
13 Nju dumwa ənga məl abangau, kəl məna
ɗa nji zəmə wu mbərsa, ənga nji zəmə wu
sənbiya Zər Hyal. Ba məna ɗa njira nəbiya
dzau, njira təkəri nggya nyinyau nə Kərsiti.
14 Nji məl abangə ara məna sara ɓəra sha
aga wazha yiɗîɗəu, alaga njira nju tətəl ənga
hangəkala nda, njira njir highiɓə paməpamə
wu shabiya hangəkala nda ənggər səra məla
majigwal, njira njir dabar tsu ndu sən
nggutana nda ba nda səmku nda ənga fati.
15 Ar viya kau, kuji kə məna nana səra jiri
wu yiwukur. Lagur na jiri kə nga mənu hə
wu ja wu kalar sau, naja kəra ar viya kər anə
njir nu Kərsiti.
16 Sara ara ja ngə patər dzə daɓiya dzau,
ənga ji səɓiya nda lagur dləwa dzə nə bəlatəu.
Ba ji məliya nda ndə hau, ənga həriya dzau
wu yiwukur, ənggər kəra kalar gashal gashal
dzə a vər məl thlər nyi.

Nggyabiya Mafəliyangə Wu Kərsiti

17 Nggara mau, yu na anə hyi, ənga yu
cakər na anə hyi wu thləmər Thlagəu, tsu
hya ɓəra nggya ənggər njira gəra sən Hyal
mai, njira fuwa ɗəngar nda wu sə kurthləu.
18 Ɗəfuwa nda nyinyi nga nyi ənga kuthləu,
kəra kar nda ara sən nggabiya sə Hyal.
Arya ɓaɓalkura ɗəfuwa nda ənga arya gəra
sənkurər nda, ba nji təkəbiya nda ənga pi kəra
Hyal ngə wu lau.
19 Ara gəra səlikurər nda, ba ndə lər kərnda
anə səsukur, ba ɗa kəl kalar sə zhizhigər nga
ndu məl cumu.
20 A'yi culi səkə nga hyi highiɓəri ar kəra
Kərsiti mai.
21 A hənggər yi abər a nggar hyi sə ar kəra
ja, ənga a highiɓər hyir nji jiri ar kəra Yesu.
22 Səra nji highiɓər hyi ca ngə hya pi-
yari nggyabiya nə ndəndəkur kəra hyi a gwa
ɗəɗəməu, nggyabiya dididî kəra wu shili ənga
suna paməpamə kəra nggutana hyi.
23 A kyau, hya piyari Mambəl Hyal ja
shabiya ɗəngar hyi a ɗa mafəliyangəu.
24 Hya hari nggyabiya mafəliyangə kəra
Hyal məliya kəra a papa kərnyi, nggyabiya
kəra cabiya dzə wu nggya tsapəkur ənga ng-
gya cicikur.
25 Agabangau, hya piyari thla fati, hya
nggya njir thla jiri anə kuvwar nda, arya
namən, nji zəmə nga mən.
26 A sara huɗa hyi a ndzə ja fuwa hyu məl
bikə mai. A sara ndzə huɗər hyi a kar pəci a
gya təɗə mai.
27 A sara hya nə nyi lagu anə shatan mai.

28 Ndər həl ja sara dumwa ənga həl mai, ama ja ɗa ndər məl thlər tsapəu ənga tsa ja. Abangə nga ju sən uya səra ju dləwari njira gəra ənga sau.

29 Ndər gəra kyau a sara biya sara wu miya hyi mai, ama kəl ndər kəra wu daɓaga məliya nji nda hau wu Kərsiti, tsa'a ənggər səra ndu yiwu. Lagu kə ngə ndər hyi wu ɗa ənga dləwa dzau anə njira wu səhimi.

30 Ətsu a sara hya məliya huɗa Mambəl Cici nə Hyal a ndzə mai, ara naja ngə mətsam kəra cabiya abər nə Hyal nga hyi ar pəcir bəlbiya dzau.

31 Kəl hya təkəbiya dzə ənga ɗa shishi, ənga za'wu ɗəfu, ənga huɗə ndzəndzau, ənga bwari, ənga ndza thləmə, ba ənga səɓə ndə wu huɗəu.

32 Hya ɗa ku'ya anə kuvwar hyi, ənga hya təhuɗə əgya kuvwar hyi, ənga hya təfəbiya kuvwar hyi ənggər kəra Hyal təfəbiya hyi lagur Kərsiti.

5

1 Ta hyi ɗa wazha kəra Hyal wu yiwu, kəl hya fa'abiya hi culi nggyabiya nə Hyal.

2 Hya nggya nggyabiya nə yiwudzə ənggər kəra Kərsiti cabiya mən yiwudzau, kəl ta ji lər kərnyi arya mən, ar viya sə lələ kəra kisu ənga saɗaka anə Hyal.

3 Ama wu pama hyi, nja sara nggari alaga ənga əngwa abər nju məl səsukur, ənga kalar culi sə zhizhigər, ənga suna mai, arya a'yi kyau anə nji cici nə Hyal mai.

4 Abangə tsu ndər gəra səli, ənga ndər hyahya, ənga ndər dzadza, a'yi a ki ənga hyi mai. Ar viya kə hya dumwa ənga usaku anə Hyal.

5 Ara pakatə hyu səni, abər ndər məl səsukur, ənga ndər nggya zhizhigər, ənga ndər toma, ndəra kakal nga ja ənga ndər nu katəu, nanda a'yi wu uya fa'a ki ənga təlkur Kərsiti ənga Hyal mai.

6 Vanyi ndə ja sara nggutana hyi ənga ndər papatagə mai, arya culi nggyabiya kə ngə huɗə ndzəndzə nə Hyal wu shili ar kəra njira gəra ɓəlar ndər nyi.

7 Agabangau, hya sara daɓə kər ənga nda mai.

8 Ara ɗəɗəm wu kuthlə nga hyi, ama kabangəkau, a uyar hyi mbəmbəlkur lagur Thlagəu. Nahyi, hya nggya ar viya nji mbəmbəl.

9 Arya mbəmbəl kau, ngu shili ənga thlər mənahəu, ənga nggya tsapəu, ənga nggya ji-jiri.

10 Hya gal lagura hya daɓaga pina huɗa Thlagə ari.

11 Hya təkəbiya dzau ənga thlər kuthlə kəra gəra kətiya hyi, kuji hya məliya ja ɗa ar babal.

12 Ara wu ɗa sə səsəli ma nja ndər ar kəra səra ndu məl ar ɗəwa.

13 Ar pəcira nji dla ənga kalar sə wu mwar mbəmbəl, kalar sə wu ɗa ar babal.

14 Arya mbəmbəl ngə wu məliya kalar sə ja ɗa ar babal. Ca ngə səra ɗa ji na,

"Hya'ari wu ghanyi nagə ndəra wu ghanyi,
hya'ari sara vir tau,
ba Kərsiti a mbəlna mbəmbəl nyi a gyar gau."

15 Agabangau, hya nggya ənga hangəkal wu nggyabiyar hyi. Hya sara nggya ənggər nji dza mai, ama hya ɗa nji hahangəu.

16 Hya məl thlər ənga kalar pəci kəra hyi uya aga məl sə mənahəu, ara pəci kəra mən a gwa kau, pəci ɗəmwa'yi ngau.

17 Agabangau, hya sara ɗa nji dza mai, ama hya sənbiya sər yiwu huɗa Thlagəu.

18 Hya sara nyi ənga padlə mai, kəra wu məliya hya ɗa njir cim məl yambaɗəkur. Ama hya kyaga nyabiya dzə ənga Mambəl Hyal.

19 Hya ndər wu pama hyi sara wu Zabura, ənga hya na sara wu ləkakaɗə na, ənga na mambəl mambəl. Hya dumwa ənga na nə fal Thlagəu ənga ɗəfuwa hyi papatəu.

20 Ənga cumu hya lər usaku ar kəra kalar sə anə Hyal Tada wu thləmər Yesu Kərsiti Thlagər mən.

21 Hya lər kərhyi anə kuvwar hyi wu lagur gənggər nyi səli anə Kərsiti.

Shili Ənga Mathləkə'yi

22 Nahyi mathləkə'yi kəra ənga shili, hya lər kərhyi anə shilər hyi ənggər anə Thlagəu.

23 Ara sal ngə kəra mala nyi, ənggər kəra Kərsiti ngə kəra daɓə dzə njir nu nyi. Naja ənga kərnyi ngə ndər mbəɗa daɓə dzə njir nu nyi kəra ca ngə dza ja.

24 Ənggər kəra daɓə dzə njir nu wu lər kər anə Kərsiti, abangə tsu nahyi mathləkə'yi hya lər kərhyi anə shilər hyi, wu kalar sau.

25 Nahyi shili, hya canə nyi yiwukur anə mathləkə'yir hyi ənggər kəra Kərsiti canə nyi anə daɓə dzə njir nu nyi. Ji ləri piya ja ar viya ja,

26 aga nda ɗa nji cici anə Hyal lagur cina nda ənga 'yimi lagur ndər Hyal.

27 Ji məliya abangə aga ar pəcira ju nda lər daɓə dzə njir nu anə kərnyi, ndu ɗa nji gumaguma kəra ji cina casəu, gəra diɗi alaga hahashau, ama cici ənga gəra vazau wu mwa nyi.

28 Abangə tsu, ngə shili, a ca yiwukur anə mathləkə'yir nda, ənggər kəra ndu yiwu dza nda. Kalar ndəra canə nyi yiwukur anə mala nyi, kərnyi nga ju yiwu.

29 Ara ndər piyari shishir dza kərnyi a'yi mai, ama ja pabəri dza ja ənga ja nə nyi sər səm, ənggər kəra Kərsiti wu pabə dza daɓə dzə njir nu nyi.

30 Ara namən ngə gashal gashal dza ja.

31 Ənggər kəra ja tsətsəfau, abər,

"Arya abangau, ndə sal wu piyari dənyi ənga mənyi,

nda ɗa sə zəmə ənga mala nyi, nanda
məthlə ndu ɗa ar viya ndə zəməu.”
32 Səkə sə ɗəɗəwa ngə kəra dzadzau ara ng-
gabiya. Ama ya vər ndər, aga ya cabiya səra
wu pama Kərsiti ənga daɓə dzə njir nu nyi.
33 Agabangau, kalar ndə sal, ja cabiya yi-
wukur anə mala nyi ənggər kəra ju yiwu
kərnyi, ənga kalar mala tsu, ja gənggər nyi səli
anə sal nyi.

6

Nggyabiya Wazha Ənga Njir Yar Nda

1 Wazha, ɓəlara mau ndər njir yar hyi arya
Thlagəu, arya sə tsatsa'a ngau.
2 Dlaɗə nə tanggərma kəra Hyal ləri daɓə
ənga alkawal, ca ngə, “Ga gənggər nyi səli anə
dəngau ənga məngau,
3 aga ja nə ngə nggya jaməu ənga fa gangə
wu duniya.”
4 Nahyi tada'yar, hya sara məliya huɗa
wazhar hyi ja ndzə mai, ama hya hər nda
lagur highiɓə ənga hwathlə nda wu Thlagəu.

Nggyabiya Mafa'yar Ənga Thlagər Kir Nda

5 Nahyi mafa'yar, hya ɓəlari səra thlagər
kir hyi wu duniya na hya məl ənga gənggər
nda səli ba ənga hya həya nda kər. Hya məl
thlər anə nda ənga huɗə zəmə ənggər kəra
hya məl anə Kərsiti.
6 Hya məl səra ndu yiwu a'yi wu liya nda
waci mai, aga hya ɗa dlədləu wu mwar nda
mai, ama hya məl thlər ar viya mafa'yar nə
Kərsiti, ba hya məl sər yiwu huɗa Hyal sara
wu ɗəfwa hyi.
7 Hya məl thlər anə nda ənga ɗəfuwa hyi
papatəu, ənggər anə Thlagəu, ama a'yi anə
ndə mai.
8 Hya ɗəngari abər Thlagə ngu nda lə
akkəri anə kalar ndə arya sə mənahə kəra ji
məliya, tara naja mafa ənga alaga zər huɗa
ki.
9 Nahyi thlagər ki'yar, hya məl anə mafar
hyi abangə tsu wu kalar lagu. Hya sara
gərahə nda mai, arya hyu səni abər Thlagər
hyi zəmə nga nyi a dəməlmau, ənga naju ca
pampamkur mai.

Kar Pa Nə Hyal

10 Ndər nə kuɗiya, hya ɗa nənau wu
Thlagəu, lagur dəgalkur dənama nyi.
11 Hya har patər kar pa kəra Hyal nə hyi,
aga hya sən ta'yau, hya pana kalar dabar
kəra shatan wu shili əni.
12 Ara par mən a'yi ənga njira ənga kum
ənga mashi mai, ama ənga mambəl səm
təlkur nə ɗəmwa 'yikur, ənga dənama təlkur,
ənga dənama nə kuthləu wu duniya, ba
ənga mambəl mambəl ɗəmwa 'yi'yar kəra a
dəməlmau.
13 Agabangau, hya har patər kar nə par
hyi kəra Hyal nə hyi, aga kalar pəci kəra nə
ɗəmwa'yi shili, hyu sən ta'yau, aga ayukuɗa
pa kau, tsu hyi tata'yi piru.
14 Agabangau, hya ta'yi piru. Bəgə jirkur
ja ɗa sər mba sara hyi, hya mbiya sara hyi
əni ɓaɓalu. Bəgə tsapəkur ja ɗa ləgutə liyangə
kəra hyu hari aga par hyi.
15 Bəgə pabə dzə nə tətəlna ndəshigu nə
nggya jaməkur ja ɗa ɓiɓir har hyi.
16 Ayukuɗa kau, bəgə mbərsa ja ɗa ləgə
kəra hyu həri, aga hya tsiya u'u nə hafə sara
ara ndə ɗəmwa'yu.
17 Bəgə mbəɗau ja ɗa dara liyangə kəra
hyu hari. Ənga bəgə ndər Hyal, ja ɗa kat-
sakər anə hyi. Katsakər kau, Mambəl Hyal
ngə nə hyi.
18 Ənga hya kədi Hyal cumu wu dənama
nə Mambəl Hyal, ənga hya kədi culi pam-
paməu. Arya kau, hya dumwa ənga tsamə
lagu cumu wu capi, ma hyu kədi Hyal anə
nji cici gə Hyal patəu.
19 Nahyi tsu hya dumwa ənga kədi Hyal
anə ɗa, aga Hyal a fuwa ndər nyi wu miya
yau. Nayi tsu ya dzəgwa ndər anə nji gəra
ənga hivər aga ya daɓaga tətəlna sə ɗəɗəwa nə
ndəshigu.
20 Arya ndəshigu kau, nga yi ɗa cama
dəgəci kəra wu fursəna. Hya kədi Hyal anə ɗa
aga ya dumwa ənga tətəlna ndəshigu kə gəra
ənga hivər ənggər kəra ya kyaga məl.

Usa Dzə Nə Jomə Ndəl

21 Tikikusu, zamər mən kəra mənu yiwu,
mafa Thlagə kəra wu məl thlər nyi tsa'a miya
ɗəfu, wu nda nar hyi kalar sau, aga hya
sənbiya jaməkura yau, ənga səra yu məl.
22 Yu sə nyi a nda nə hyi aga najaka sau,
aga hya daɓaga sənbiya səra 'yi a gwa, ənga
aga ja tsətsəkur ɗəfuwa hyi.
23 Wazha ama, bəgə nggya ənga huɗə
pərtəu, ənga yiwu dzau, ba mbərsa sara Hyal
Tada ənga Thlagə Yesu Kərsiti, ja nggya ənga
hyi.
24 Bəgə mayiwakur ja nggya ənga patər
njira wu ca yiwukur, yiwukur gəra kuɗau,
anə Thlagər mən Yesu Kərsiti. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Anə njir Fəlipi

Usa Dzau

1 Cama tsətsəfə kə sara ara Bulusu ənga Timathlawusu, mafa'yar nə Kərsiti Yesu, anə patər nji cici gə Hyal wu Kərsiti Yesu kəra wu Fəlipi, daɓə əkkə'yi njir təɗəmwa ənga njir məl thlər paməpamə anə daɓə dzə njir nu.

2 Bəgə mayiwakur ənga huɗə pərtəu sara ara Hyal Dərmən ənga Thlagə Yesu Kərsiti nda nggya ənga hyi.

Kədi Hyal Nə Bulusu Anə Njir Nu Yesu Wu Fəlipi

3 Ya vər lə usaku anə Hyal ar kalar pəci kəra yi ɗəngari ənga hyi.

4 Cimu, ənga huɗə pipida nga ya vər kədi Hyal ɗa anə hyi.

5 Ya vər lə usaku anə Hyal arya hyi ənggəra hyi daɓər kər ənga yau, wu lagur tətəlna ndəshigu mbari ar pəci nə tanggərma ba'anə kabangəkau.

6 A yi ənga papalkur kər abər naja kəra dzəguya thlər mənahə wu hyi kau, ju nda dumwa əni kəl ma ji nda nyabiya dzə ar pəcira Yesu Kərsiti wu nda sha shida.

7 Tsatsa'a nga nyi ya ɗənga ar kəra hyi ənggər kau, ta ɗa yu yiwu hyi gagaɗau, arya patəkura hyi a ɗar mən wu cir zəmə wu mayiwakur nə Hyal ənga yau, alaga ma yi wu fursəna, alaga ma ya vər hal ənga cabiya jirkura ndəshigu.

8 Hyal ngə sakida ɗa ənggəra ya vər cim aga ya lar hyi patəu ənga ca yiwukur nə Kərsiti Yesu.

9 Kədi Hyal ɗa ca ngə, bəgə yiwudzər hyi a dumwa ənga cakə gagaɗau wu sənbiya sə ar kəra Hyal ənga kalar nggabiya sə kəra a vu Hyal.

10 Kə wu nda dləwar hyi aga hya daɓaga walbiya səra ndiya ənga mənahəu, aga ar pəcira Kərsiti wu nda shili ju sa thləwa hyi cicau ənga gəra vazau.

11 Nahyi tsu, hyu ɗa nyinyau ənga nggya nə tsapəkur kəra nju uya lagur Yesu Kərsiti, kəra wu shili ənga kadakadarkur ba ənga fal anə Hyal.

Nggyabiya Bulusu Aga Kərsiti

12 Wazha ama, yu yiwu hya səni abər sə'yar kə ɗa ənga yi kau, ndə ɗa aga cakəri tətəlna ndəshigu.

13 Arya kau, a ɗari ar babal anə njir ɓəla pathla ənga nji patəu abər nggya ɗa wu fursəna, arya Kərsiti nga nyi.

14 Arya fursəna kəra yi a gwa kau, a məliyari badəgala wazha ama wu Thlagəu ɗa ənga tsətsəku ɗəfu aga tətəlna ndər Hyal gəra ənga hivər.

15 Jijiri, alenyi nji tsu nda vər tətəlna ndəshigu Kərsiti wu shishikur ənga maɗəkur, ama alenyi nji ənga ɗənga nə mənahəu.

16 Njira ənga ɗənga mənahə kau, ndu tətəlna ndər kə wu yiwukur, ara ndu sən abər nggya ɗa wu fursəna arya hal ar kəra ndəshigu ngau.

17 Alenyi nji ta tətəlna ndəshigu nə Kərsiti, wu yiwu kərnda, a'yi nə jijiri mai. Cimər nda ngau, aga ya ɓəra lar ɓwaɓwatə wu fursəna.

18 Ama ar viya mi nga ja? Sə mənahə kəra a gwa ca ngə, wu kalar lagu, tara lagu fafati, ənga tara lagu jijiri, ndəshigu nə Kərsiti a tətəlnakər. Arya kau nga yi ənga huɗə pipida.

Angəu, yu dumwa ənga huɗə pipida,

19 ara yu səni lagur kədi Hyalər hyi ənga dləwa dzə nə Mambəl Yesu Kərsiti, səra ɗarkər ənga yi kau, wu nda shili ənga sər mbəlbiya ɗa.

20 Yu cim ənga fər kər wu ɗəfuwa yau, ya sara fuwa kərɗa wu səli wu thlər Thlagəu, ama ya fiya nyi ɗəfu anə kərɗa gagaɗə kabangəkau, ənggər kəra cumu, aga Kərsiti ja uya kadakadarkur wu yau, alaga mbəmbəɗəkura yau ənga tətəkura yau.

21 Ara anə ɗa, mbəmbəɗəkura yau Kərsiti ngau, tətəkura yi tsu akkəri ngau.

22 Ama, ma ɗa tsa'a ya nggya mbəmbəɗau, a nggyari ya məl thlər kəra ənga dləwa dzau. Ama mani nga ya həbiya a gwa? Nayi a'yi a sən mai!

23 Ənga jijiri ɗənga ɗa a təkəbiyar dzə bwata məthləu. Səra yu yiwu ca ngə ya sha a ndəgya Kərsiti aga 'ya nda nggya ənga ja, kəra ca nga ndiya ənga mənahəu.

24 Ama a ki ya nggya mbəmbəɗau, ara ca nga ndiya anə hyi.

25 Ara a yi ənga papalkur kər abər yu nggya əkkə'yi hyi papatəu aga hya cakər hau ənga huɗə pipida wu mbərsar hyi.

26 Agabangau, ma yi ɓəra sha shila ara hyi, hyu sa uya sər ɓwadzə wu Kərsiti Yesu lagu səra ja vər məl wu yau.

27 Alaga mi ngə səra ɗa, ta'yi hya nggya tsatsa'a ənga səra wu shili ənga kadakadarkur anə ndəshigu Kərsiti. Agabangau, alaga yi shili ənga kərɗa aga ya sa lar hyi, ənga alaga yi nggari cama ar kəra hyi, ta'yi ja ɗa abər a ciyar hyi dzə wu mambəl zəməu, ənga məl thlər hyi arviya ndə zəməu arya mbərsa wu ndəshigu.

28 A sara hya hivər ara njir ɗa shishir hyi mai. Nggya gəra hivər hyi a cabiyari abər nju nda sana nda, ama anə hyi mbəɗə ngau sara ara Hyal.

29 Ara mayiwakur kəra nji nə hyi arya Kərsiti, a'yi aga mbərsa waci wu ja mai, ama aga hya nda lar ɓwaɓwatə arya ja,

30 ta ɗa hya vər sa ɓwaɓwatə ənggər kəra yi tərabiya a gwa, kəra ba'anə əshina tsu yi a gwa.

2

Highiɓə Həya Kər Culi Nə Kərsiti

1 Ta ɗa a'yi hyi ənga vanyi tsətsəku ɗəfu
arya daɓər kər kəra a'yi ara hyi wu Kərsiti, ta
ɗa səsəkuya dzə a'yi ara hyi wu yiwukur nyi,
ta ɗa daɓə dzau a'yi ara hyi nə mambəl, ta ɗa
yiwukur ənga təhuɗə a'yi nyinyau wu ɗəfuwa
hyi,
2 ta'yi hya məliya caguli ɗa a nyabiya
dzau lagur nggya wu ɗənga zəməu, ənga hya
cabiya yiwukur anə kuvwar hyi, ənga hya ɗa
wu mambəl zəməu ənga cim zəməu.
3 A sara hya məl sə wu yiwu kərhyi ənga
hakəra hyi mai. Ama, hya tina kəra hyi, hya
tsamə kuvwar hyi adabanga hyi.
4 A sara hya tsamə kərhyi ənga yiwu huɗa
kərhyi wacu mai, ama tsu, hya tsamə yiwu
huɗa kuvwar hyi.
5 Ta'yi hangəkala hyi a ɗa ənggər nə kərsiti
Yesu:
6 Naja kəra Hyal nga ja,
ama na ji hər kərnyi kakal ənga Hyal səra
ja kyaga səɓiya ɓaɓal mai,
7 ama kə ji hər kərnyi arya vanyi sə mai,
kə ji həri nggyabiya mafa,
nji yabiya nyi apapa ndau.
8 Ənggəra ji shili wu dzau ənggər ndau,
ba ji tina kərnyi
kə ji ɓəlar ndər ba'anə tau,
tə kəra ar wu dladlakau.
9 Agabangau ba Hyal fiya nyi a dar vira
ndiya ənga dəgal gagaɗau,
ji dzəgwa nə nyi thləmə kəra ndiya kalar
thləmə,
10 abər ar nggar thləmər Yesu, kalar ndə wu
nda ɓəliya undi a gyu huɗə nyi,
undi kəra a dəməlmau ənga undi kəra a
gyu 'yi, ba undi kəra a gyu ndəla 'yi'yi,
11 kalar miya tsu, ja nana abər Yesu Kərsiti
Thlagə ngau,
aga lə kadakadarkur anə Hyal Tada.

Hya Mbəl Ənggər Shashilga
Wu Duniya

12 Agabangau, bazhir 'wa ɗa 'yar, ənggər
kəra hya vər ɓəlar ndər ɗa cumu, ma a'yi
yi əkkə'yi hyi, ta'yi hya dumwa ənga məl
a ndiya ta alaga ma yi shəwangəu. Hya
dumwa ənga məl thlər ənga hivər Hyal ba
ənga tsədzau aga hya nyabiya sə ar kəra
mbəɗər hyi.
13 Ara Hyal nga vər məl thlər nyi wu
ɗəfuwa hyi, aga yiwu nə ɗəfuwa hyi ənga məl
thlərər hyi ja ɗa sə mənahəu nə pina huɗa ja.
14 Kalar səra hya məl, a sara hya məl ənga
ngunguni alaga ənga kəpal mai,
15 aga hya ɗa njira gəra ənga vazau, ənga nji
cicau, wazha Hyal kəra gəra ənga nggyabiya
dididī wu zaman məməlam kau. Zaman kau,
hya vər mbəl a gwa ənggər shashilga a ndu
duniya,
16 ma hyi səɓiya ndər nə pi ɓaɓalu. Hya
məl abangau, aga ya uya sər ɓwadzau ar
pəcir shili Kərsiti, aga thlər ɗa ta, ənga
pərapəra ɗa ta, a'yi a ɗa sə kurthlə mai.
17 Ama alaga ma ji mbari abər nji wu sən
hər ɗa aga sər hə saɗaka, kə nji pənggər ɗa a
gya gəra saɗaka thlərər hyi ənga mbərsar hyi,
a'yi yi ənga caguli ba huɗə pipida gagaɗau
ənga hyi patəu.
18 Abangə tsu, hya ɗa ənga caguli ba huɗə
pipida ənga yau.

Timathlawusu ənga Ipafəraditusu

19 A'yi yi ənga fər kər wu Thlagə Yesu aga
ya səwa hyi Timathlawusu kajangəkau, aga
ya ɗa ənga fə ɗəfu ma yi nggar sə ar kəra hyi.
20 Nayi sayi uya ndə ənggər naja kəra
cabiya hyi yiwu dəngwadəngwa mai.
21 Arya patə nda səra huɗa nda vər yiwu
nga ndu məl, a'yi nə Yesu Kərsiti ngə mai.
22 Ama a sənər hyi ənggəra Timathlawusu
cabiya ndəkura ja, hyu səni ənggəra 'yi məl
thlər ənga ja ənggər zər ənga dənyi wu thlər
ndəshigu kau.
23 Naja nga ya vər ɗənga ya səwa hyi nyi,
ma yi lari kalar sə a ma'yiri tsatsa'a ənga
yau.
24 Hənggər ɗa wu Thlagəu, abər wu nda
səkar mai, yu shili ənga kərɗa.
25 Ama a mbari kəl ya ɓəra səwa hyi
Ipafəraditusu, zamə ɗa, bazhi məl thlər ɗa,
bazhi par thlər ɗa, ndəra tsu cama ngau,
ndəra hyi səwa aga ja sa dləwa ɗa.
26 Pakatəu, ju cim aga ja lar hyi patəu, ənga
ja vər ɗənga hyi gagaɗau ara hyi nggari abər
ji ɗa gəra ngga.
27 Pakatəu, a ɗar ja gəra ngga, ləhə a miya
tau. Ama kə Hyal təhuɗə əgya ja, a'yi kəl
na ja waci mai, ama ba nayau, a sara huɗə
ndzəndzə ɗa, a ɗa gagaɗau.
28 Agabangau, cim ɗa ya ɓəra səwa hyi nyi,
aga ma hyi ɓəra lari nyi, hyu ɗa ənga caguli,
nayi tsu ɗənga sə ɗa wu gənna dzau.
29 Agabangau, hya dləwur nyi ənga caguli
wu Thlagəu. Hya gənggər nyi səli anə culi nji
ənggər kau.
30 Arya ji ɗa citə a miya tau ara thlər
Kərsiti. Ji lər piya ja aga dləwa ɗa, dləwa dzə
kəra hyi gəra sən məliya ɗa.

3

Tsapəkur Nə Jijiri

1 Joməya nyi wazha ama, hya nggya ənga
huɗə pipida wu Thlagəu. Tsəfə sə kau, a'yi
ɓəra ɗa sə ɓilaɓila anə ɗa ya tsəfər hyi najaka
sə mai, ama aga ja kətiya hyi nga nyi.
2 Hya hangəkal ənga hya'yar kau, njir məl
sə dəmwa 'yi'yar kau, njir thla cicir dza nji
abər ndu thla pəlzha kau.
3 Ara namən ngə pəlzha thlathla nə jiri,
namən kəra a vər dləvə Hyal lagu Mambəl
Hyal, njira ənga kadakadarkur wu Kərsiti

Yesu, namən njira gəra fər kər ənga dənama ndəndəkur.
4 Alaga kau, a'yi yi ənga patər səra ndə a kyaga fər kər ni wu ndəkur.
Ma ndə a'yi wu nggani abər sər fər kər nyi a'yi wu ndəkur, yu ndiya nda nyi naɗəu.
5 Ar pəcir ya ɗa pida cisu nga nji thlana ɗa pəlzha, ndər Izirayila nga yau, sara wu culi gə Benjamenu, ndər Ibrani, Ibrani kəra gəra mida, ma aga lagur nu dlaɗau, ndər Farisi nga yau.
6 Ma aga nə kwakwaɗəkur mashi nə thlər nu dlaɗau, a lər yi ɓwaɓwatə anə daɓə dzə njir nu, ma aga tsapəkur nə lagu dlaɗau, sər vazə ɗa a'yi mai.
7 Ama patər səra tsa'a aga ɗa sər akkəri anə ɗa, kabangəkau a ɗari sə dididi anə ɗa, arya Kərsiti.
8 A'yi najakə waci mai, ama kalar sə a ɗari sə dididi anə ɗa, arya madiya gangəkura sənbiya Kərsiti Yesu Thlagə gə ɗa, ndəra arya ja nga yi tini kalar sau. Arya yi fiya kalar sə ənggər sə ar dzəgau, aga ya daɓaga uya Kərsiti,
9 ənga aga ya ɗa wu ja. Yi məl abangau, aga ya uya tsapəkur nə Hyal kəra nju uya lagur mbərsa, mbərsa wu Kərsiti, a'yi tsapəkur kəra nju uya lagur nu dlaɗə mai.
10 Yu yiwu ya sən Kərsiti ənga dənama nə hya'ari nyi sara vir tau, ənga daɓər dzau wu sa ɓwaɓwatə nyi, aga ya ɗa ənggər naja wu tə nyi.
11 Aga alaga abari ya jigəwa dzau wu njir hya'ari sara vir tau.

Nərdzau Aga Dumwa

12 A'yi cabiya abər a ɗar yi kalar səra ya kyaga ɗa aga nyi mai, alaga abər a nyabiyar yi dzə cicipə mai. Ama sə pathlə kəra ya vər məl, ca ngə, yu nərdzau, yu jahə kərɗa a ndumwa aga ya səɓiya səra Kərsiti Yesu mbar ɗa aga nyi.
13 Wazha ama, a'yi yi lar kərɗa abər a səɓiyar yi nəɗa mai. Ama sə pathlə kəra ya vər məl, ca ngə ya fari ənga səra tərabiya patəu, aga ya nərdzau aga ya uya səra a dumwa.
14 Yi cakəri nərdzau a dumwa, a da dləwu akkəri nə səmku təlkur, akkəri kəra Hyal ngga ɗa aga nyi, akkəri kəra a dəməlmau lagu Kərsiti Yesu.
15 Ta'yi patəkura mən kəra nənau wu mambəl, məna kyaga ɗa ənga ɗəngabiya sə abangau. Ma ndaliya hyi a'yi ənga nggabiya sə paməu, ta'yi Hyal a cabiya hyi səra tsa'a ar babal.
16 Sə dəgal kəra a'yi, ca ngə, ta'yi məna dumwa ənga məl səra mən highiɓəri.
17 Wazha ama, hya daɓiya dzə əkkə'yi nji aga hya fa'abiya hiya nggyabiya ɗa, ənga hya tsamə ənga hangəkal njira vər nu nggyabiya kəra 'yi highiɓər hyi.
18 Ənggər kəra yi wuraga na anə hyi ɗəɗəməu, yu ɓəra nar hyi wayu ənga sələm, nji gangə a vər dawa nə wu dladlakə nə Kərsiti.
19 Kudîyar nggyabiyar nda ca ngə tə nə dəngwadəngwa. Hyalər nda tsu, ca ngə sər gu ta nda. Kadakadarkur nda, ca ngə məl sə səsəli. Dəngar nda patəu, ar kəra sər duniya.
20 Ama namən, njir təlkur Hyal nga mən. Namən wu vəvər nga məna vər səkə ndər Mbəɗau sara dəməlmau, naja ngə Thlagər mən Yesu Kərsiti.
21 Naja ndəra ənga dənama nə sən hər kalar sau, a shili əgya kiɗa dənama nyi. Ənga dənama nyi tsu, ju nda shabiya dza mən kəra tətəwa kau, aga ja ɗa ənggər dza ja kəra ənga kadakadarkur.

4

1 Agabangau, zamə ɗa 'yar, nahyi kəra yu yiwu, a'yi hyi wu dəfuwa yau cumu, nahyi ngə caguli ɗa ənga dara təlkur kəra yu nda uya nə akkəri thlər ɗa, ya vər kədi hyi aga hya ciya dzə wu Thlagəu, nahyi bazhir 'wa ɗa 'yar.

Highiɓau Ar Kəra Nggya Jaməu

2 Ya vər təɗə himiya Iwudiya ənga Sintiki, aga nda gwabiya dzau ara nji gə Thlagəu nga nda.
3 Nagə tsu, ndər məl thlər ɗa nə jijiri, ya vər kədi ngau aga ga dləwar mathləkə'yi kau, ara a sar nda ɓwaɓwatə ənga yau a vər tətəlna ndəshigu, ba Kəlemetu tsu ənga alenyi bazhi thlər ɗa 'yar, nanda kəra thləmər nda tsətsəfə a wu Ləkakadə nə pi.
4 Hya nggya ənga caguli wu Thlagəu cumu. Ya ɓəra zhabiya nar hyi, hya nggya ənga caguli.
5 Bəgə munyar hyi a cabiya dzau anə kalar ndau. Hya sənbiya abər shilir Thlagəu a ɗari ləhəu.
6 A sara hya ɓila kərhyi arya kalar sə mai, ama hya nar nyi kalar sau anə Hyal lagur kədi Hyal ənga kədi nə ɓwakər ənga lə usaku.
7 Lagu kau ngə Hyal wu nda nə hyi huɗə pərtəu kəra ndiya kalar nggabiya sau, ənga ju nda ɓəlar ɗəfuwa hyi ənga ɗəngar hyi wu Kərsiti Yesu.
8 Jomə ndəla nyi patəu, wazha ama, kalar səra jijiri, ənga kalar səra nja hakəra nyi, ənga kalar səra tsapəu, ənga kalar səra cicau, ənga kalar səra wu shili ənga yiwudzau, ənga kalar səra nja cicimau, ənga kalar səra ndiya ənga mənahəu, alaga kalar səra dlədləvau, hya ɗəngabiya sə ar kəra nda patəu.
9 Hya məl thlər ənga kalar səra hyi highiɓəri, ənga səra hyi dləwuri, ənga kalar səra hyi nggari ara yau, ənga tsu kalar səra hyi lari ara yau, aga Hyal kəra nə hyi huɗə pərtəu ja nggya ənga hyi.

Lər Usaku Anə Njir Nu Nə Fəlipi

10 Nayi ənga caguli gagaɗau wu Thlagəu
ara a ɓəra hya'abiyar hyi yiwu ɗa wu ɗəfuwa
hyi. Pakatə a sənər yau abər hya vər yiwu
ɗa, ama nahyi uya lagu kəra hya sən cabiya
ɗa mai.
11 A'yi ara ghar sə kəra yi a gwa nga ya vər
na abangə kə mai, arya a highiɓər yi nggya
nə fiya ɗəfu anə kərɗa wu kalar nggyabiya
kəra yi a gwa.
12 A sənər yau ənga nggyabiya nə ghar sau,
ənga a sənər yau ənga nggyabiya ndər sə ɗa
a'yi. A highiɓər yi ənggəra ya sən fiya ɗəfu
anə kərɗa wu kalar pəci, alaga ya vər səm
ənga alaga yi ənga wuɓau, alaga sə a'yi ənga
sə a'yi mai.
13 A sən məliya yi kalar sau lagu nyi ndəra
nə ɗa dənama.
14 Alaga abangau, a məliyar hyi mənahəu
ənggəra hyi dləwar ɗa wu pəcira yu
ɓwaɓwatəu.
15 Nahyi njir Fəlipi a sənər hyi, ar pəcira yi
dzəguya thlər nə ndəshigu kau, daɓə dzə njir
nu a'yi alaga pathləu kəra daɓər kər ənga yau
lagur lə sau ənga dləwu mai, kəl nahyi wacu
ar pəcira yi piyari Masidoniya.
16 Ar pəcira yi wu Tasalonika, a nyir hyi
ənga sə sər dləwa dzau anə ɗa ar kər ar kər.
17 A sara hya nggani abər lə sə ləlau nga
ya vər kədiyau ara hyi mai, ama lagur uya
barka nga ya vər pahə anə hyi.
18 A kina ɗar nji ki sau kəra nja kyaga kina
ɗa patəu, a ndiya səra nja kyaga ki ɗa. A
dləwuri yi kalar səra yu yiwu, ta ɗa a dləwur
yi lə sə kəra hyi səwa Ipafəraditusu əni. Lər sə
lələ kau, lə sə ɗəɗəzə kisə ngau, saɗaka kəra
Hyal wu yiwu kəra wu pina huɗa ja.
19 Hyal ɗa tsu, ju nda nə hyi kalar səra hyu
ghari, sara wu gangəkura kadakadarkur
bərba nyi wu Kərsiti Yesu.
20 Bəgə kadakadarkur anə Hyalər mən
ənga anə Dərmən a nggya ba'anuwa. Amina.

Usa Dzə Nə Jomə Ndəl

21 Hya usar mən patər nji cici gə Hyal kəra
wu Kərsiti Yesu. Wazha ama kəra 'ya əkkə'yi
nda, nda vər usa hyi.
22 Patə nji cici gə Hyal nda vər usa hyi, nji
cici nə ki Kayisaru nga ndiya ənga usa hyi.
23 Bəgə mayiwakur nə Thlagər mən Yesu
Kərsiti a nggya ənga mambələr hyi. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Anə Njir Kolosi

Usa Dzau Sara Ara Bulusu

1 Cama tsətsəfə kə sara ara Bulusu cama
səsə nə Kərsiti Yesu lagur yiwur huɗa Hyal,
ənga sara ara zamər mən Timathlawusu,
2 a nda nə wazha ama kəra cicau ənga
njir məl thlər tsa'a miya ɗəfu wu Kərsiti wu
Kolosi. Bəgə mayiwakur ənga huɗə pərtəu
sara ara Hyal Dərmən anə hyi.

Lə Usaku Ənga Kədi Hyal Bulusu

3 Cumu 'yu lə usaku anə Hyal, Dəya
Thlagər mən Yesu Kərsiti, ar pəcira 'yu kədi
Hyal arya hyi.
4 Ara a nggar 'ya ənggəra hyi mbərsa wu
Kərsiti Yesu ba ənggəra hyu ca yiwukur anə
patər nji cici gə Hyal.
5 Səra ɗa hyi məl abangau, ca ngə arya fər
kərər hyi ənga səra Hyal fiya hyi a dəməlmau.
Fər kərər hyi kə shili ar pəcira hyi nggari
ndər jiri, sara wu ndəshigu kau.
6 Ndəshigu kau, wu dumwa ənga ya ng-
gya mənahəu wu nggyabiya nji, ənga ju
cakə tətəlnakər a ndu huɗa duniya. Ju nda
ɗa ənggər kəra ji məliya wu ɗəfuwa hyi ar
pəci kəra hyi nggari ndəshigu mayiwakur nə
Hyal ba hyi nggabiya jirkura nyi.
7 Hyi highiɓəri jirkura nyi sara ara
Ipafərasu, bazhir 'ya wu məl thlər kau, kəra
'yi cabiya nyi yiwukur, naja kəra a vər məl
thlər Kərsiti kau, tsa'a miya ɗəfuwa ja ar viya
'ya.
8 Naja ndəra nar 'ya ar kəra culi yiwukur
kəra a'yi ara hyi wu Mambəl.
9 Ca ngə səra ɗa, ar pəcira 'yi nggar ndər
kau, na'yi saya ta'yi ənga kədi Hyal arya hyi
mai, 'yu kədi Hyal aga ja nə hyi səni yiwu
huɗa ja, lagur hahangəkur nə Mambəl ənga
nggabiya sə nə Mambəl patəu.
10 Lagu kə ngə ɓər hyi wu nda ɗa ɓə tsa'a
aga Thlagəu, ənga hyu ɗa njir pina huɗa
ja wu kalar lagu, ənga hyu ɗa njir məl ng-
gyabiya mənahəu, wu kalar thlər kəra hyu
məl, ənga tsu hyu cakə wu sənbiya Hyal.
11 Bəgə Hyal ja cakər hyi dənama patə sara
wu dənama nə kadakadarkur nyi aga hya
uya ɗəfu nə səsə'u sə ənga mba ɗəfu ba caguli
wu kalar sau.
12 Nahyi tsu hya dumwa ənga lə usaku anə
Tada, ndəra nə mən dənama nə uya sər fa'a ki
nə nji cici gə Hyal wu təlkur nə mbəmbəl.
13 Ara a mbəlbiyar mənər ja sara wu
dənama nə kuthləu, a shili wu təlkur nə Zər
'wa nyi.
14 Kəra lagu nyi nga mən uya bəlbiya dzau
ənga təfəbiya bikər mən.

Yesu Kərsiti Nga Ndiya Kalar sau

15 Kərsiti ngə ndəra pabiya Hyal, Hyal kəra
nji gəra sən lari ənga li, naja ngə yarma ar
kəra kalar səra Hyal məliya.
16 Ara lagu nyi nga nji məliya kalar sau, sə
kəra a dəməlmau ənga sə kəra a gyu 'yi, sə kəra
li wu lari ənga sə kəra li gəra lari, təltəl'yar
ənga njir dənama ənga njir nabiya ka məlna.
Kalar sə kəra nji məliya, nji məliya nda anə
nyi ənga lagu nyi.
17 Kərsiti nga dumwar kalar sau, lagu nyi
tsu ngə kalar sə kəra nji məliya səɓiya dzau.
18 Naja ngə ar viya kər nə dzau, ca ngə
daɓə dzə njir nu. Naja ngə dzəgwar kalar
sau, ənga naja ngə tanggərma ndəra hya'ari
sara vir tau, aga ja ɗa sə tanggərma wu kalar
sau.
19 Ara huɗa Hyal pipida gagaɗau, nga ji
nyabiya Hyalkur nyi wu ja.
20 Lagu nyi nga ji ɓasəwa kalar sə anə
kərnyi. Lagur pə mashi nyi a dar wu dlad-
lakau nga ji məliya nggya jaməu, wu pama ja
ənga sə kəra nji məliya kəra a dəməlmau ənga
kəra a gyu 'yi.
21 Ɗəɗəm naɗə ngə pama hyi ənga Hyal,
ənga tsu dawa nga hyi ənga ja, lagur ɗəngar
hyi ənga sər məla hyi.
22 Ama kabangəkau, Hyal a ɓasəwa hyi ri
lagur tər Kərsiti wu kum ənga mashi. Ji məl
abangə aga ja shili ənga hyi a shili wu mwa
nyi, ba ji dzəgwa lər hyi cici gəra ənga diɗi
ənga gəra vazau anə kər nyi.
23 Kəl hya dumwa wu mbərsar hyi ənga
hya ta'yi pir wu jirkur, gəra kənggəɗau wu
fər kər, kəra hyi dləwuri sara wu ndəshigu.
Najaka ndəshigu kəra hyi nggari, ca nga nji
tətəlna a ndu duniya papatəu, kəra nayi Bu-
lusu ngə Hyal məliya ndər məl thlər kau.

Thlər Nə Bulusu Anə Daɓə Dzə Njir Nu

24 Kabangəkau, wu caguli nga yau, arya
ɓwaɓwatə kəra ya vər sa arya hyi. Lagur
najaka ɓwaɓwatə nga yu nyabiya ɓwaɓwatə
kəra Kərsiti sa arya dza ja, kəra ca ngə daɓə
dzə njir nu.
25 Hyal a nə ɗa ri dənama yi ɗa ndər məl
thlər anə daɓə dzə njir nu lagur tətəlna
ndəshigu nyinyau anə hyi.
26 Najaka cama kəra ya vər tətəlna anə
hyi kau, sə ngə kəra ɗəɗəwa, kəra Hyal
ɗəwana anə njir zaman kəra tərabiya, ama
kabangəkau, a cabiyar nyir ja anə nji cici gə
Hyal.
27 Anə nda ngə Hyal caɗəbiya aga ja
məliya nda səni bərbakur nə kadakadarkur
nə sə kəra ɗəɗəwa wu pama njira a'yi njir
Yahudiya mai, abər Kərsiti wu hyi ca ngə fər
kər nə kadakadarkur.
28 'Yu tətəlna cama ar kəra Kərsiti ənga 'yu
kughiya ənga highiɓər nyi anə kalar ndau,
ənga patər hahangəkur 'ya, aga 'ya ləri kalar
ndər nu cicipəu wu Kərsiti.

29 Ca ngə səra ɗa yu nərdzə ənga patər
dənama nyi kəra ji nə ɗa kəra wu məl thlər wu
yau.

2

1 Yu yiwu hya səni ənggəra yi nərdzə arya
hyi ənga arya njira wu Lawudekiya, ənga
arya njira gəra saya lar ɗa.
2 Cim ɗa, ca ngə yiwudzə ja daɓər nda ənga
nda uya tsətsəkudzə wu ɗəfuwa nda aga nda
uya bərba nə nggabiya sə gagaɗau, lagu kə
nga ndu uya sənbiya sə ɗəɗəwa nə Hyal, kəra
ca ngə Kərsiti ənga kərnyi,
3 ndəra wu ja ngə patər kadakadar ha-
hangəkur ənga nggabiya sə ɗəwanakər.
4 Yu na sə'yar kə anə hyi a sara vanyi ndə
a nggutana hyi ənga ndər səkwa vi.
5 Alaga kə a'yi yi ənga hyi li ənga li mai,
ama a'yi yi ənga hyi wu mambəl. A'yi yi ənga
huɗə pipida ənggəra yi nggari nggyabiyar
hyi ənga ta'yir hyi wu mbərsa wu Kərsiti.

Nu Kərsiti A Shiliri Ənga
Nggyabiya Mafəliyangəu

6 Ta ɗa a dləwuri hyi Yesu Kərsiti ar viya
Thlagər hyi, kəl hya dumwa ənga nggyar hyi
wu ja.
7 Hya ciya dzau ənga hya həriya kərhyi wu
ja, hya ɗa nənau wu mbərsar hyi kəra nji
highiɓər hyi ənga hya nyabiya dzə wu lə
usaku gagaɗau.
8 Hya nggya ənga hangəkal, hya sara piyari
nja nggutana hyi lagur kəpal kəra gəra kər
mai, kəra wu shili lagur sən sə njir duniya
ənga dənama nə mambəl nə duniya, ama a'yi
sara ara Kərsiti mai.
9 Ara wu Kərsiti ngə patər Hyalkur nə Hyal
nggya wu dzə nə ndəkur nyi.
10 Agabangə nga nji nə hyi aga hya
nyabiya dzau wu ja, naja kəra a vər səm
təlkur ar kəra njir dənama ənga njir səm təlkur.
11 Wu ja nga nji thlana hyi pəlzha, ama a'yi
culi pəlzha kəra nju thla ənga tsi mai, ama
pəlzha kəra Kərsiti ənga kərnyi ngə məliya,
lagur thlathlana nggyabiya ndəndəkur wu
hyi.
12 Ar pəcira nji məliya hyi baɓətizəma, nji
haɗəna hyi daɓə ənga Kərsiti ənga hyi hya'ari
daɓə ənga ja, lagur mbərsar hyi wu dənama
nə Hyal ndəra hya'ana Kərsiti sara vir tau.
13 Ɗəɗəm tətə nga hyi wu bikər hyi, ənga
gəra təkəbiya dzər hyi ənga nggyabiya bikau,
ama kə Hyal məliya hyi, hyi ɗa ənga pi daɓə
ənga Kərsiti ara a təfəbiya mənər ja bikər mən
patəu.
14 Ji məliya abangau, lagur kəkəɗəna sə
tsətsəfə kəra nji tsəfəya aga sakida ar kəra
mən abər a ɓəlnar mən dlaɗau. Kə ji həna
sə tsətsəfa nyi naɗəu, ba ji dlakəya ar wu
dladlakau.
15 Kə ji mbəliya kar pa nə dənama'yar ənga
njir səm təlkur nə mambəl 'yar. Kə ji fuwa
nda wu səli ar babal ar pəcira ji səmku təlkur
ar kəra nda a dar wu dladlakau.
16 Agabangau, hya sara piyari ndə ja
məliya hyi numa ar kəra səra hyu səm alaga
səra hyu sa mai. Abangə tsu, hya sara piyari
ndə ja məliya hyi numa lagur ɓəla mini, ənga
Hya Mafəliyangə ənga ɓəla pəcir Ɓəlsar nə
sugu.
17 Ara sə'yar kə patə shangguɗa səra a vər
shili ngau. Kərsiti nga kərnyi ngə jirkura nyi.
18 A sara hya piyari kalar ndər həya kər nə
fati ənga ndər dləvə waladi a ɗiya hyi mai,
aga nda kar hyi ara səm təlkur mai. Culi
nji kau, wu ndər gangə ar kəra mətakər kəra
ndu lari, ənga nggyabiyar nda nə bikau wu
məliya nda, ndu ɗa njir hakər gagaɗau.
19 Culi ndə kau, a'yi dləɓər kərnyi ənga
Kərsiti mai, ndəra naja ngə kər nə dzau. Naja
ngə ndəra səɓiya patər daɓə dzə njir nu, kəra
ca ngə dza ja, kəra dlədləɓər mən ənga ja
lagur mədəla ja ənga bəlata ja, aga məna hau
ənggəra Hyal wu yiwu məna hau.
20 Ta ɗa a tər hyi daɓə ənga Kərsiti, ənga a
təkəbiya hyir ja sara wu dənama nə duniya,
mi ngə ɗa tsu hyu nggya ənggər nahyi njir
duniya ka? Mi ngə ɗa hyu ɓəra lər kərhyi anə
səra ndu na, sə kəra ənggər,
21 "Hya sara səɓə najaka sə wu tsa hyi mai,
hya sara ɗaha najaka sə mai ənga hya sara
tsəkwa najaka sə mai" ya?
22 Culi najaka sər ɓəla, sər highiɓə ngə kəra
gəra səkari arya nji mbiya nda lagur dlaɗə nə
ndəkur.
23 Ənga jiri, culi najaka sər ɓəla, a'yi ja ənga
sər pabiya səra wu shili ənga hahangəkur.
Nanda ngə, dləvə caca kəra ndə fənggər
nyi anə kərnda, ənga həya kər fafati, ənga
tsu lə ɓwaɓwatə anə kumur dzau. Ama
jirkura nyi, sər ɓəla kau, a'yi a sən shili ənga
dənama nə səm təlkur ar kəra dənama nə suna
ndəndəkur mai.

3

Nggyabiya Kəra Tsəku
Ənga Pi Mafəliyangəu

1 Ta ɗa a hya'ana hyir nji a shili wu pi
mafəliyangə daɓə ənga Kərsiti, hya fər liya hyi
ar səra a dəməlmau, vira Kərsiti a vər nggya
ari, ja vər nggya ar tsi mazəm nə Hyal.
2 Hya fər ɗəngar hyi ar səra a dəməlmau,
ama a'yi ar səra wu duniya kə mai.
3 Ara a tər hyi, ənga piya hyi ɗəɗəwa nga nyi
ənga Kərsiti wu Hyal.
4 Ar pəcira Kərsiti wu nda cabiya dzau,
ndəra naja ngə piya hyi, nahyi tsu hyu nda
cabiya dzə ənga ja wu kadakadarkur nyi.
5 Agabangau, kəl hya pəna suna sər
duniya wu ɗəfuwa hyi, sə ənggər səsukur,
ənga nggya dedeɓəkur, ənga suna dididĩ, ənga
nggyabiya ɗəmwa 'yu, ənga suna sə ndau,
kəra kakalə ənga nu katəu.

6 Arya culi sə'yar kə ngə huɗə ndzəndzə nə
Hyal wu shili ar kəra njira gəra ɓəlar ndər
nyi.
7 Nahyi ənga kərhyi abangə ngə culi nggya
kəra hyi nggya a gwa ɗəɗəməu.
8 Ama kabangəkau, kəl hya təkəbiya dzə
ənga culi nggyabiya kau. Hya piyari ndzə
ɗəfu, ənga kwakwaɗəkur ɗəfu, ənga səɓə ndə
wu ɗəfu, ənga ndza thləmə, ənga ndər kəra
gəra kyau sara wu miya hyi.
9 Hya sara thla fati anə kuvwar hyi mai, ta
ɗari a piyari hyi nggyabiya ɗəɗəmə ənga səra
məla nda,
10 ənga ta ɗari a hər hyi nggyabiya
mafəliyangəu. Nggyabiya kau, nggabiya nyi
a ɓəra ɗari mafəliyangə aga ja ɗa ənggər ndəra
məliya nyi.
11 Ənggau, ca pampamkur a'yi mai, alaga
ndər Gərikəu, alaga ndər Yahudiya, ənga
ndəra nji thlana nyi pəlzha, alaga ndəra nji
gəra thlana nyi pəlzha, ənga njira nggyabiyar
nda ənggər nə ma'wi, ənga njir miya tagəu,
ənga mafa, alaga njira a'yi mafa mai, ama
Kərsiti ngə sə patəu, ənga naja ngə wu kalar
sə patəu.
12 Agabangau, ta Hyal a ɗəmbiya hyi ri aga
hya ɗa nji nyi, ənga tsu hya ɗa nji cici nyi
ənga njira ju yiwu gagaɗau, ta'yi hya ɗa njir
təhuɗəu, ənga nji hangəkal, ənga nji həya kər,
ənga nji ki'wa, ba ənga njir mba ɗəfu.
13 Hya səsə'wuri kuvwar hyi, ənga hya
təfəbiya nyi anə nji kalar səra ndə ndzana
hyi. Hya təfəbiya nyi anə nji ənggər kəra
Thlagə təfəbiya hyi.
14 Adabanga sə'yar kə patəu, səra ndiya
patəu ca ngə hya ca yiwukur anə kuvwar
hyi, arya yiwukur ngə wu shili ənga daɓər
kər kəra tsa'a.
15 Bəgə huɗə pərtə nə Kərsiti kəra ji nə hyi
a səm təlkur wu ɗəfuwa hyi. Hya məl abangə
ara Hyal ngə ngga hyi aga hya nggya ənga
hya məl thlər wu jaməkur ar viya nji zəməu.
Ənga hya dumwa ənga lə usaku anə Hyal.
16 Hya piyari ndər Kərsiti a nyabiya dzə
wu ɗəfwa hyi gagaɗau. Ənga hya dumwa
ənga highiɓau ənga təɗə himi anə kuvwar
hyi wu patər hahangəkur. Aga ma hyu thlə
na Zabura, ənga na tsətsəfə nə Hyal, ənga
alenyi na paməpamə nə Mambəl, ja dla ənga
usaku anə Hyal wu ɗəfuwa hyi.
17 Kalar səra hyu na ənga hyu məl, hya məl
wu thləmər Thlagə Yesu, hyu lə usaku anə
Hyal Tada lagu nyi.

Nggyabiya Kəra Tsa'a
Wu Ki Njir Nu

18 Nahyi mathləkə'yi, cumu hya lər kərhyi
anə shilər hyi. Səra hya kyaga məl ngau,
ənggər kəra tsa'a wu Thlagəu.
19 Nahyi shili, hya ca yiwukur anə
mathləkə'yir hyi, ənga hya sara ɗa nda mai.
20 Nahyi wazha, hya məl kalar səra njir
yar hyi nar hyi, arya səra wu pina huɗa Hyal
ngau.
21 Nahyi tada'yar, a sara hya ndza huɗa
wazhar hyi mai, ara kəra nda a sara hur.
22 Nahyi mafa'yar, hya məl kalar səra
tarkir hyi nar hyi hya məl. Hya sara məl
səra tsa'a wu liya nda wacu aga nda daɓaga
faliya hyi mai, ama hya məl sə ənga ɗəfu
zəmə cumu, ara nahyi njir hivər Thlagə
ngau.
23 Kalar səra hyu məl, hya məl ənga ɗəfwa
hyi patəu, ənggər njira wu məl sə anə
Thlagəu, ama a'yi ənggər anə nji mai.
24 Hya məl thlərər hyi mənahəu, ara hyu
səni abər Thlagə ngu nda nə hyi sər fa'a ki,
akkəri kəra ji thlana ju nə nyi anə nji. Hya
məl abangə ara Thlagə Kərsiti nga hyu nu.
25 Kalar ndəra dumwa ənga məl sə ɗəmwa
'yu, nju nda kina nyi akkəri ɗəmwa'yikur nyi,
ara Hyal wu tazhira mai.

4

1 Nahyi tarki, hya məl səra tsa'a anə mafar
hyi 'yar gəra ənga tazhira ara hyu səni abər
a'yi hyi ənga Thlagəu a dəməlmau.

Highiɓə Nə Cakə Dzau

2 Hya dumwa ənga kədi Hyal cumu, ma
hya vər kədi Hyal, hya tsam ənga hangəkal
ənga hya lər usaku.
3 Ənga hya kədi Hyal arya 'ya tsu, aga Hyal
a nə 'ya lagura 'ya dumwa ənga tətəlna ndər
ɗəwaɗəwa ar kəra Kərsiti, arya nyi nga yi wu
fursəna.
4 Hya kədi Hyal arya yau, aga ya daɓaga
cabiya ndər kəra ɗəɗəwa ar babal ənggəra ya
kyaga məl.
5 Hya ɗa ənga hahangəkur wu səra hyu məl
əkkə'yi njira a'yi njir nu mai. Hya məl thlər
ənga kalar pəci kəra hyi uya.
6 Cumu, kalar ndərər hyi ja ɗa wu səmana
ənga amaya'yi, aga hya uya lagur shaɗəwa
kəra mənahəu anə kalar nji.

Usadzə Nə Jomə Ndəl

7 Tikikusu wu nda nar hyi patər sə ar kəra
yau. Naja zamə huɗa mən ngau, kəra wu məl
thlər tsa'a miya ɗəfu ənga tsu naja mafa nə
Thlagə daɓə ənga 'ya.
8 Səra ɗa yu sə nyi a nda anə hyi ca ngə aga
hya nda sənbiya patər səra a vər ɓau ar kəra
'ya, ənga aga ja tsətsəkur ɗəfuwa hyi.
9 Ju shili ənga zamə nə huɗa 'ya ndər
məl thlər tsa'a miya ɗəfu, ca ngə Onisimusu
ndəra pathlə wu pama hyi. Ndu sa nar hyi
kalar səra a vər ɗa ənga 'ya.
10 Arisitakusu, ndəra ənga yi wu fursəna
wu sə usa dzə nyi anə hyi, abangə tsu
ngə Markusu səgəya Barnabasu. Markusu,
ndəra gə nggar ndər ar kəra ja, agabangau,
ma ji shili, ba ga dləwuri nyi.

11 Jashuwa, ndəra nju ngga əŋga Jastusu
wu usa hyi tsu. Nanda ngə nji makər wu
pama njir nu kəra njir Yahudiya kəra a'yi
əŋga yau wacu, ndu məl thlər təlkur Hyal
əŋga yau əŋggau. Nanda tsu, a səsəkuyar nda
ɗəfuwa yau.
12 Ipafərasu, ndə pathlə wu pama hyi əŋga
ndər məl thlər Kərsiti Yesu wu usa hyi tsu.
Cumu nga ja vər kədi Hyal arya hyi əŋga
huɗə zəməu aga hya ciya dzau wu patər
yiwu huɗa Hyal, nənau əŋga papalkur kər.
13 A'yi yi əŋga sakida, abər ju məl thlər
gagaɗə arya hyi əŋga njir Lawudekiya əŋga
Hirapolisu.
14 Bazhir mən kəra mən wu yiwu gagaɗau,
naja ngə ligəta Luka əŋga Dimasu, nda vər
usa hyi.
15 Hya usar mən wazha ama kəra wu
Lawudekiya əŋga kwamər mən Nimifasu
əŋga daɓə dzə njir nu kəra wu daɓə wu ki nyi.
16 Ayukuɗa nji jigana hyi najaka cama
tsətsəfau, ba hya səwa nyi anə njir
Lawudekiya aga nja jigana nda tsu. Nahyi
tsu nja jigana hyi kəra nji səwa nyi anə njir
Lawudekiya.
17 Hya nar nyi anə Aricipusu aga ja məl
əŋga hangəkal aga ja nyabiya thlər kəra
Thlagə nə nyi aga ja məl.
18 Nayi Bulusu əŋga kərɗa ngə tsəfər hyi
najaka cama nə usa dzau əŋga tsa yau. Hya
ɗəngari abər tsu yi wu fursəna mbamba.
Mayiwakur nə Hyal ja nggya əŋga hyi. Am-
ina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Nə Tanggərma Anə Njir Tasalonika

Usa Dzau

1 Cama tsətsəfə kə sara ara Bulusu, ənga Silasu, ba ənga Timathlawusu.

A nda nə daɓə dzə njir nu wu məlmə Tasalonika, kəra nə Hyal Tada ənga Thlagər mən Yesu Kərsiti.

Mayiwakur ənga huɗə pərtəu anə hyi.

Bulusu Lər Usaku Arya Mbərsa Nə Daɓə Dzə Njir Nu Nə Tasalonika

2 Cumu nga 'yu lə usaku anə Hyal arya hyi patəu, ənga 'yu ngga thləmər hyi wu kədi Hyalər 'ya.

3 'Yu dumwa ənga ɗənga ar kəra hyi wu mwar Hyalər mən ənga Dərmən, ar kəra thlərər hyi nə mbərsa, ənga thlər yiwukur kəra hyu məl wu dzau, ənga cinapir hyi wu fərkərər hyi wu Thlagər mən Yesu Kərsiti.

4 Wazha ama kəra Hyal wu yiwu, a sən 'ya abər Hyal ngə caɗəbiya hyi,

5 arya ndəshigur 'ya a'yi shili anə hyi ənga ɗahə waci mai, ama tsu ənga dənama, ənga Mambəl Cicau, ənga jiri tata'yi pir. Arya wu sən hyi ənggəra 'yi nggya wu pama hyi aga dləwa dzər hyi.

6 Hyi ɗa njir fa'abiya hiya 'ya ənga njira fa'abiya hiya Thlagəu. Alaga wu ɓwaɓwatə gagaɗau, kə hyi dləwuri cama sara ara 'ya ənga huɗə pipida lagur Mambəl Cicau.

7 Lagu kə nga hyi ɗa njira nju fə li ari anə patər njir nu wu 'yi'yir Masidoniya ənga Akaya.

8 Arya sara ara hyi ngə cama Thlagə tətəlnakər, a'yi wu 'yi'yir Masidoniya ənga Akaya waci mai, ama anə kalar njira sənbiya sə ar kəra mbərsar hyi wu Hyal ba'amani. Agabangau, sə a'yi 'ya ɓəra sən na ar kəri mai.

9 Arya nja nyi ənga kərnda nga vər lə sakida ənggəra hyi dləwur 'ya. Nja nyi nar 'ya ənggəra hyi təkəbiya dzə ənga katər hyi 'yar, ba hyi sha shili əgya Hyal, Hyal jijiri kəra ənga pi.

10 Ndə nana tsu, ənggəra hyi nggya aga səkə shidar Zər nyi sara dəməlmau, ndəra Hyal hya'ana nyi sara vir tau, ca ngə Yesu, ndəra kətiya mən ara numa nə huɗə ndzəndzə Hyal kəra wu shili.

2

Thlər Bulusu Wu Tasalonika

1 Nahyi ənga kərhyi wazha ama, hyu səni abər ndar 'ya a ndəgya hyi a'yi ɗa sə kurthlə mai.

2 Ama alaga kə a lar 'ya ɓwaɓwatəu ənga diɗa wu məlmə Fəlipi, ənggər kəra hyu səni, ama ənga tsətsəku ɗəfu nə Hyalər mən, a nə hyir 'ya ndəshigu, wu patəkura ɓwaɓwatər 'ya wu tsa dawa.

3 Arya ndər Hyal kəra 'yu məl kau, a'yi shili sara wu mbərza ənga dadam ɗəfu mai, alaga 'yi nərdzau aga 'ya nggutana hyi mai.

4 Ama 'yu ndər ənggər njira Hyal dlunggəri ənga nda, kə ji fuwa ndəshigu wu tsa nda. A'yi 'ya njira wu yiwu nda pina huɗa nji mai, ama Hyal ndəra wu dzəbiya ɗənga ɗəfwa nji.

5 Ənggəra hyu səni, ndər 'ya a'yi ndər məsahə ar miya mai, ətsu a'yi 'ya ənga ngushi ar kəra bama nə ɗəwa sunakur mai. Hyal ngə sakidar 'ya.

6 Na'ya a'yi gal fal ara nji mai, alaga sara ara hyi ənga sara ara alenyi nji mai.

Ar viya cama səsə nə Kərsiti, tsa'a nga nyi, 'ya sən na hya səməna 'ya.

7 Ama 'yi nu hyi ənga hangəkal ənggər kəra ama a vər lə hangəkal anə zər mamanji.

8 Arya 'yu yiwu hyi gagaɗau, ca ngə ɗa ənga caguli nga 'yi nə hyi ndəshigu patə əkkə'yi kər'ya. A'yi tətəlna ndər Hyal kə waci mai, ama ənga caguli 'yi lər kər'ya ara njir ɗəfwa 'ya nga hyi.

9 Pakatə wazha ama, hyu ɗəngari ənga thlər dzadzau kəra 'yi məl vu'yi ənga pəci ara 'ya sara fənggər hyi ɓwaɓwatəu arya ndəshigu anə kalar ndaliya hyi.

10 Nahyi ngə sakida, nahyi njir mbərsa, ənga Hyal ngə sakida tsu, ar kəra culi ng-gyabiya kəra 'yi cabiya hyi, nggyabiya nə cicikur, ənga nə tsapəkur, ba ənga nggyabiya gəra vazau.

11 Ənggər kəra hyu səni, abər 'ya vər nu kalar ndaliya hyi ənggər kəra tada a vər nu ənga wazha nyi.

12 'Yi tsətsəkuya hyi, ənga 'yi səsəkuya hyi, ba ənga 'yi kədi hyi aga hya nggya nggya tsatsa'a aga təlkur Hyal, ndəra ngga hyi a vu təlkur nyi ənga kadakadarkur nyi.

13 Arya abangau, 'yu usaku anə Hyal cumu, arya ar pəcira hyi dləwuri ndər Hyal kəra hyi nggari sara ara 'ya, hyi dləwuri ənggər ndər Hyal ama a'yi ənggər ndər ndə mai. Pakatu ndər Hyal ngau, kəra a vər məl thlər nyi wu ɗəfwa hyi, nahyi njira mbərsa.

14 Nahyi ja, wazha ama, hya fa'abiya hiya daɓə dzə njir nu Hyal paməpamə kəra wu Yahudi, njira wu Kərsiti Yesu. Ənggər kəra hyi lar ɓwaɓwatə wu tsa njir məlmər hyi, tangə ənggər ta ngə daɓə dzə njir nu 'yar lar wu pəla njir Yahudiya.

15 Njir Yahudiya ngə tsəya Thlagə Yesu ənga nabi'yar tsu, ənga tsu ndə kədləna 'ya, kə sə ndzana huɗa Hyal, ba ndə ɗa dawa ənga nji patəu!

16 Ndu nərdzau aga ka 'ya ara tətəlna ndər Hyal anə njira a'yi njir Yahudiya mai, a sara nda uya mbəɗau. Lagu kə nga ndə cakəri kyakiwa bikər nda. Ama kəja huɗə ndzəndzə Hyal a shidari ar kəra nda.

Cimər Bulusu Ja Bəra Lar Njir Tasalonika

17 Ama, wazha ama, ar pəcira nji təkəbiya
mən əkkə'yi hyi nə pəci kushu, təkə nə kumər
dzə ngau, a'yi nə ɗəfu mai. A vər cim nga 'ya,
ənga 'yu nərdzau aga 'ya lar hyi bama ənga
bama.
18 A ciwar 'ya wu kər aga 'ya shili əgya hyi,
nayi Bulusu, yi nərdzau aga ya shili, nərdzə
ɗa a'yi aga zəmə mai, a'yi aga məthlə tsu mai,
ama ba shatan kar 'ya.
19 Mi ngə sər fər kərər 'ya, ənga sər cagulir
'ya, ənga tsu dara təlkur nə kadakadarkur 'ya
wu mwar Thlagər mən Yesu ar pəcir shida
nya? A'yi nahyi ngə wa?
20 Jijiri, nahyi ngə kadakadarkurər 'ya
ənga cagulir 'ya.

3

1 Agabangau, ta ɗa na'yu sən mbiya ɗəfu
mai, ba 'yi lari a ɗari tsa'a nja piyar 'ya wu
Athlinu na'ya zhizhir 'ya.
2 'Yi səwa hyi Timathlawusu zamər mən,
ənga zamə məl thlər Hyal, ndər tətəlna
ndəshigu nə Kərsiti aga ja cakər hyi dənama
ənga tsətsəkur hyi wu mbərsar hyi.
3 Ji məl abangau, a sara vanyi nda sara
kənggədər dzau ara culi najaka ɓwaɓwatə
kəra hyi a gwa. Arya hyu səni tsu kaɗə nga
nji nana abər kəl mən tərabiya a gwa.
4 Pakatəu, ar pəcira a'yi 'ya əkkə'yi hyi, a
nar hyir 'ya abər nju nda ɗa 'ya. Abangə tsu
nga nyi ɗarkər ənggər kəra hyi səni.
5 Arya kau, ta ɗa nayi sən mbiya ɗəfu mai,
ba yi səwa aga ya yiwabiya ar kəra mbərsar
hyi. Yu hivər ara ndər dzə kau, ja sara
dzəbiya hyi ba həɗar 'ya a ɗa sə kurthləu.

Ndər Fə Dəfu Kəra Shili Ara Timathlawusu

6 Ama kəja Timathlawusu a shiliri ka-
bangəkau sara ara hyi, ji sa nar 'ya sə mənahə
ar kəra mbərsar hyi ənga yiwukur kəra hyu
ca. Ji ɓəra nar 'ya ənggəra a'yi hyi ənga dənga
cacaguli ar kəra 'ya ənga ənggəra hyu cim nə
lar 'ya ənggər kəra 'yu cim nə lar hyi.
7 Agabangau, wazha ama, wu patər
ɓwaɓwatə ənga ɗa paməpamə kəra 'yi sa, a
uyar 'ya səsəku ɗəfu arya mbərsar hyi.
8 Kabangəkə ja, a ɗar 'ya nji mbəmbəɗau,
ta ɗa a ta'yir hyi jijiri wu Thlagəu.
9 Wa thləmə culi usaku, kəra 'ya sən nə nyi
anə Hyal, arya madiya caguli kəra 'yi uya
wu mwar Hyal arya hya?
10 Vu'yi ənga pəci nga 'ya vər nərdzau wu
kədi Hyal aga 'ya lar hyi li ənga li aga 'ya
nyabiya vira hyi təwa wu mbərsa.
11 Bəgə Hyalər mən ənga Dərmən ənga
kərnyi, ba ənga Thlagər mən Yesu ja pahəna
'ya lagu aga 'ya shili əgya hyi.
12 Bəgə Thlagə a məliya yiwukurər hyi a
cakau, a dumwa dumwa anə kuvwar hyi
ənga kalar ndau ənggər kəra 'ya vər yiwu hyi.
13 Bəgə ja tsətsəkur ɗəfuwa hyi aga hya ɗa
nji gəra vazau, ənga hya ɗa nji cicau wu
mwar Hyalər mən ənga Dərmən wu pəcir
shidar Thlagər mən Yesu daɓə ənga nji cici
nyi patəu.

4

Nggyabiya Nə Pina Huɗa Hyal

1 Ayukuɗa sə patə wazha ama, 'yu kədi
hyi ənga 'yu tsətsəku hyi aga hya nggya nə
pina huɗa Hyal ənggər kəra hya vər nggya
kabangəkau. 'Yu cakər kədiyau aga hya ɓəra
cakər dumwa ənga məl abangə wu Thlagə
Yesu.
2 Arya hyu səni təɗə himiya hyi kəra 'yi məl
kə wu dənama təlkur nər Thlagə Yesu ngau.
3 Yiwu huɗa Hyal ngau, hya nggya cicau
ənga hya hwi ara səsukur.
4 Kalar ndə wu pama hyi ja səni ənggəra
ja nggya ənga kərnyi, ja nggya cicau ənga ja
səɓiya ndəkur nyi,
5 a'yi wu lagur suna səsukur ənggər kəra
njira gəra sən Hyal wu məl mai.
6 Wu najaka sau, a sara ndə a ndza sə
alaga ɗiya zamə nyi mai, arya Thlagəu wu
nda nə nyi anə kalar ndə ɓwaɓwatə nə kalar
bikə nyi ənggər kəra 'yi nar hyi, ənga 'yi
kughiya hyi tsu kaɗə ta.
7 A'yi aga nggya dedeɓə ngə Hyal ngga
mən mai, ama aga məna nggya cicau.
8 Agabangau, kalar ndəra nggəl ara dləwu
ndər kau, a'yi ndər ndə nga ji piyari mai,
ama ndər Hyal nga ji piyari, Hyal ndəra nə
hyi Mambəl Cici nyi.
9 Ar kəra yiwu dzə wazha ama tsu, a'yi kəl
yi ɓəra tsəfər hyi ar kəri mai, arya ndər Hyal
a highiɓərər hyi ri hya yiwu kuvwar hyi.
10 Pakatəu, hya vər ca yiwukur anə wazha
ama wu 'yi'yir Masidoniya, ama cimər 'ya
wazha ama, ca ngə hya dumwa ənga yi-
wudzau ar cakau ar cakau.
11 Hya nərdzau aga hya nggya jaməu, ənga
hya sara fə miya hyi a vu ndər nji mai, ənga
hya məl thlər ənga dənamar hyi ənggər kəra
'yi highiɓər hyi.
12 Hya məl abangə aga hya ɗa njira nju
gənggər nda səli wu mwar njira gəra njir nu,
ənga hya sara ɗa njir nggya aga ndə mai.

Shidar Thlagəu

13 Wazha ama, na'yu yiwu hya nggya ənga
gəra sən sə ar kəra njira tau wu Kərsiti mai,
ənga hya nggya wu huɗə kyakyaru ənggər
njira gəra ənga fər kər mai.
14 Mara a hənggər mən abər Yesu a təri,
kə ji hya'ari, abangə tsu a hənggər mən abər
Hyal wu nda shabiya njira tə wu Yesu a
shida əkkə'yi ja.
15 'Yu ndər kau anə hyi ənggər kəra ndər
Thlagə nana abər, namən kəra a'yi ənga pi
kabangəkau, ar pəcir shidar Thlagər mən,

aˈyi mən wu nda hyaˈari tanggərma a mwara njira tə mai.

16 Arya Thlagə ənga kərnyi wu nda shida sara dəməlmau ənga ngga dədəgaləu, ənga ɗaha dədəgal nə madiya waladi, ənga mbəɗə tələmə nə Hyal. Ənggau, njira tə wu Kərsiti, nanda ngu dzəgwa hyaˈari tanggərma.

17 Ayukuɗa ndə hyaˈari, namən kəra ənga pi mən wu dzəgwa hyaˈari. Nja dzəgwa hər mən a dəməlmau a du dlama, aga məna da ɓə əkkaˈyi Thlagər mən a dəməlmau. A ndəna, məna dzəgwa dumwa ənga nggya ənga Thlagəu baˈanuwa.

18 Agabangə ja, hya fiya nyi ɗəfu anə kərhyi ənga najaka ndər.

5

1 Wazha ama, ar kəra pəci ənga saka nə shilər Thlagəu, aˈyi mbari ˈya tsəfəri hyi sə ar kəri mai,

2 arya nahyi ənga kərhyi hyu səni abər pəcir Thlagər mən wu nda ɗa ənggər shilər ndər həl əvuˈyi.

3 Ar pəcira nja vər na, “Nggya jaməu ənga huɗə pərtə a shiliri,” kukuthlə ba ɓwaɓwatə nə sa a shili ar kəra nda, ənggər kəra ya shili anə mala huɗu ma pəcir ya nyi a shiliri. Lagur mbəɗəbiya dzə aˈyi mai.

4 Ama nahyi wazha ama aˈyi hyi wu kuthlə mai, ənga pəci kə aˈyi a sən shili ar kəra hyi kukuthlə ənggər ndər həl mai.

5 Nahyi patəu, wazha nə mbəmbəl ngau, ənga wazha nə pəci tsu. Namən aˈyi njir vuˈyi alaga njir kuthlə mai.

6 Agabangau, a sara məna ɗa njir gu ghanyi mai, ənggər kəra alenyi nja vər məl mai. Bəgə məna nggya liliˈu aga məna tsamə ənga məna nggya ɓaɓathlə dzau.

7 Arya njira wu gu ghanyi, əvuˈyi nga ndu gwa. Njira wu sa sə sasa tsu, əvuˈyi nga ndu sa, ba ja thləkəna nda.

8 Ta ɗa nə puci nga mən, taˈyi məna tsamə ənga məna nggya ɓaɓathlə dzau. Bəgə mbərsa ənga yiwudzau nda ɗa ləgutə liyangə har mən, ənga fər kər nə mbəɗə tsu ja ɗa dara liyangə har mən.

9 Arya Hyal aˈyi jigəwa mən wu njir huɗə ndzəndzə nyi mai, ama aga məna uya mbəɗau lagur Thlagər mən Yesu Kərsiti.

10 Kərsiti ndəra tau arya mən, aga məna ɗa ənga pi ənga ja, alaga liliˈu mən alaga mən wu ghanyi.

11 Agabangə hya fiya nyi ɗəfu anə kərhyi, ənga hya dumwa ənga dləwa kuvwar hyi ənggər kəra hya vər məl kau.

Usa Dzau Ənga Təɗə Himi

12 Kabangəkau, ˈyu kədi hyi wazha ama, hya gənggər nyi səli anə njir məl thlər ənga jirkur wu pama hyi, ca ngə njir təɗəmwar hyi wu Thlagəu, njir lə sawara anə hyi.

13 Hya səbiya nda lagur hakəra nda gagaɗau wu yiwukur arya thlərər nda. Hya nggya jamə wu pam ənga kalar ndau.

14 ˈYu təɗə himiya hyi wazha ama, hya kughiya ndər nggya haɗəwa, ənga hya fiya nyi ɗəfu anə njir hivər, ənga hya dləwar nji tutuwa dənama, ba ənga hya mba ɗəfu ənga kalar ndau.

15 Hya hangəkal hya sara ki ɗəmwaˈyikur ənga ɗəmwaˈyikur mai, ama hya dumwa ənga mənahəkur cumu anə kuvwar hyi ənga kalar ndau.

16 Hya nggya ənga caguli cumu.

17 Kədiya mə Hyal gəra tsəwa.

18 Hya lə usaku anə Hyal wu kalar sau, arya ca ngə sər yiwu huɗa Hyal anə hyi wu Kərsiti Yesu.

19 Hya sara kakana ndər nə Mambəl mai.

20 Hya sara diɗa ndərhaha mai.

21 Dzəgabiya mə kalar sau, hya səbiya ɓaɓalu səra mənahəu.

22 Kwaya mə naɗu ara məl sə ɗəmwaˈyu.

23 Bəgə Hyal ənga kərnyi, ndər lər huɗə pərtəu, ja thləna hyi cici patəu. Bəgə mambələr hyi, ənga ɗəfuwa hyi ənga kumər dza hyi a nggya gəra ənga vazau baˈanə shilar pəcir shilər Thlagər mən Yesu Kərsiti.

24 Ndəra ngga hyi kau, ndə tsaˈa miya ɗəfu ngau, ju nda nyabiya səra ji nana.

25 Wazha ama, kədiya mə Hyal anə ˈya.

26 Usara mə wazha ama patə ənga bərpə dzə kəra cicau.

27 Yu kədi hyi ənga thləmər Thlagəu, hya jigana cama tsətsəfə kau anə patər wazha ama.

28 Bəgə mayiwakur Thlagər mən Yesu Kərsiti ja nggya ənga hyi. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Nə Məthləu Anə Njir Tasalonika

Usa Dzau

1 Cama tsətsəfə kə sara ara Bulusu, ənga Silasu, ba ənga Timathlawusu.

A nda nə daɓə dzə njir nu kəra wu məlmə Tasalonika, kəra nə Hyal Dərmən ənga Thlagə Yesu Kərsiti.

2 Bəgə mayiwakur ənga huɗə pərtəu sara ara Hyal Tada ənga Thlagə Yesu Kərsiti nda nggya ənga hyi.

Lə Usaku Ənga Kədi Hyal

3 Kakal nga nyi 'ya na usaku anə Hyal cumu aga hyi, nahyi wazha ama, ara mbərsar hyi a vər cakə gagaɗau, ənga yiwu kəra hya vər yiwu kərhyi a vər cakau.

4 Agabangau, 'ya vər ɓwasau ənga hyi wu daɓə dzə njir nu Hyal paməpamə arya səsə'wu sə ənga mbərsar hyi wu patər ɗa dzə paməpaməu ənga nggya dzadzau kəra hya vər səsə'wuri.

5 Kalar sə'yar kau ca ngə cabiya numa nə Hyal tsa'a nga nyi, arya kau nja nda jigəwa hyi wu njira a ɗari kakal nda gwu təlkur Hyal kəra hya vər sa ɓwaɓwatə aga nyi.

6 Hyal ndə tsapə ngau, ju nda kina ənga ɓwaɓwatə anə njira vər lə ɓwaɓwatə anə hyi.

7 Ənga tsu, ju nə hyi ɓəlsar, nahyi kəra a vər sa ɓwaɓwatə əkkə'yi na'ya tsu ma Thlagə Yesu cabiya kər sara dəməlmau wu u'u mbəmbau ənga waladi nyi'yar.

8 Ju sa nə nyi ɓwaɓwatə anə njira gəra sən Hyal ənga njira piyari nu ndəshigu nə Thlagər mən Yesu.

9 Ndu nda sa ɓwaɓwatə kəra gəra kuɗau, ənga na ndu nda lari bama Thlagəu ənga kadakadarkur nə dənama nyi mai.

10 Sə'yar kə wu nda ɗa, ar pəcira ji shida, aga nji cicau ndu sa nə nyi kadakadarkur, patə njira hənggəri ndu nda gənggər nyi səli. Ənggau, patə əkkə'yi nahyi, ara a hənggər hyi ənga sakida kəra 'yi nar hyi.

11 Ənga najaka sə a wu kər, 'ya vər kədi Hyal anə hyi cumu, aga Hyalər mən ja jigəwa hyi wu ngga nyi, ənga dənama nyi nga ju nda nyabiya kalar sə mənahə kəra hyi məl ənga kalar səra ɗəfuwa hyi nər hyi lagur mbərsar hyi.

12 'Ya vər kədi Hyal kau, aga nja nə nyi kadakadarkur anə thləmə Thlagər mən Yesu wu hyi, ənga nahyi tsu, hyu uya kadakadarkur wu ja. Sə kə wu ɗar kər lagur mayiwakur nə Hyalər mən ənga Thlagə Yesu Kərsiti.

2

Ndər Hya'a Hangəkal

1 Ar kəra shilər Thlagər mən Yesu Kərsiti ənga sa ɓər mən papatəu əkkə'yi ja, 'ya vər kədi hyi wazha ama,

2 a sara hya gərahə wu ɗəfuwa hyi kusakusa mai alaga hangəkala hyi a hya'ari mai, abər pəcir shilir Thlagəu a kuɗa shiliri mai. Ma vanyi, abər vanyi ndə a nar hyi ri abangau, lagur ndər haha, alaga cama tsətsəfau, alaga ndər papahəu, alaga nja na abər cama ngau sara ara 'ya.

3 A sara hya piyari kalar ndau a nggutana hyi alaga abari mai, ara pəci ta a'yi shili mai, kəl ma gəra nggandərkur kə ɗa kwatahəu, ənga ma ndər hya'a hangəkal ta cabiya dzau, naja ngə ndəra nji fiya nyi aga sa.

4 Naja ngə ndəra wu tsamə kərnyi ənga kadakadarkur, ju nda pari kalar səra nju ngga ənga Hyal, ənga kalar sər dləvau. Ju nda fiya kərnyi ar vir nggya wu ki Hyal, ənga ju fiya kərnyi ar viya Hyal.

5 Nahyi a'yi a ɗəngari wa, yu na sə'yar kau anə hyi ar pəcira mən ar vira zəməu?

6 Kabangəkau a sən hyi səra a vər kar nyi, aga kəl ma pəci nyi a ɗari nga ja dzəgwa cabiya dzau.

7 Ara ndər hya'a hangəkal kə a vər məl thlər ɗəɗəwa kabangəkau, a nggyar ja ɗəɗəwa kəl ma ndəra vər kar nyi ara biyar babal kə ɓana dzau.

8 Ba ndər hya'a hangəkal ka dzəgwa cabiya dzau, ndəra Thlagəu Yesu wu nda tsiya nyi ənga sə pi sara wu miya ja, ənga ja dzəgwa wushina nyi ənga kadakadarkur nə shili nyi.

9 Ndər hya'a hangəkal kau, ju nda shili ənga dənama sara ara shatan, ja dzəgwa sana liya nji ənga məl sə dədəgur ənga mətsam pampaməu.

10 Ənga ja nda nggutana njira ar lagu sasa ənga kalar sə ɗəmwa'yi kəra wu səkwa dzau, ara ndə piyari yiwu jiri kəra wu nda kətiya nda.

11 Arya najaka sə ngə Hyal a nda shabiya hangəkala nda aga nda hənggər ənga fatiya nyi,

12 aga abangə nju nda thlana nda numa patəu, ara na ndə hənggəri ənga jirkur mai, ama ndə yiwu ɗəmwa'yikur.

Hya Nggya Ənga Jirkur

13 Kakal nga nyi 'ya lə usaku anə Hyal cumu arya hyi, nahyi wazha ama kəra Thlagə a yiwu, ara Hyal ngə caɗəbiya hyi aga hya ɗa wu nji tanggərma kəra uya mbəɗə lagur Mambəl, ca ngə məliya hyi cici ənga lagur hənggəri wu jiri.

14 Aga kə nga ji ngga hyi, lagur ndəshigu 'ya kəra 'yi nə hyi, aga hya uya kadakadarkur nə Thlagər mən Yesu Kərsiti.

15 Agabangau, wazha ama, hya ciya dzau
ənga hya səɓiya highiɓə 'yar kə 'yi nə hyi kau,
alaga ənga miya ba lagur cama tsətsəfau.
16 Bəgə Thlagər mən Yesu Kərsiti ənga
kərnyi ba Hyal Tada, kəra cabiya mən yi-
wukur, ja nə mən tsətsəku ɗəfu kəra gəra
kuɗau ənga fər kər mənahəu.
17 Bəgə ja nə hyi tsətsəku ɗəfu, ənga ja nə
hyi dənama wu patər sə mənahəu kəra hyu
məl ənga səra hyu na.

3

Bulusu Wu Yiwu Nja Kədi Hyal Anə Nda

1 Wu jomə̀ya nyi, wazha ama, 'ya vər kədi
aga hya kədi Hyal anə 'ya. Hya kədi Hyal aga
ndəshigu nə Thlagəu a tətəlnakər kusakusa,
ənga aga ja ɗa ənga kadakadarkur, ənggər
kəra ji shili anə hyi.
2 Ənga tsu hya kədi Hyal, aga nja kətiya
'ya ara nji ɗəmwa'yu ənga nji shishi, ara a'yi
kalar nji ngə ənga mbərsa mai.
3 Ama Thlagə ndə tsa'a miya ɗəfu ngau, ju
nda nə hyi dənama, ənga ja kətiya hyi ara nji
ɗəmwa'yu.
4 A mbərsar 'ya ənga Thlagəu abər hya vər
məl səra 'yi na aga hya məl, ənga tsu hya
dumwa ənga məl nda.
5 Bəgə Thlagəu ja tsəkwar ɗəfuwa hyi aga
hya sənbiya yiwukur nə Hyal, ənga səsəu sə
lagur Kərsiti.

Məl Thlər Sə Mənahə Ngau

6 Wazha ama, 'ya vər na anə hyi wu
thləmər Thlagər mən Yesu Kərsiti, abər hya
təkə ənga kalar zamə haɗəwa, ənga naja a'yi
wu yiwu məl thlər ənga səra hyi highiɓəri ara
'ya mai.
7 Nahyi ənga kərhyi, a sən hyi ənggər kəra
kikyau hya fa'abiya hiya səra 'yi məl. Wu
pəcira 'ya əgya hyi na 'ya a'yi nggya dzafə
mai.
8 Ənga tsu na'ya a'yi wu səm sər səm nji gəra
kina mai. Ama a sar 'ya ɓwaɓwatə vu'yi ənga
puci a vər məl thlər, aga 'ya sara ɗa sə tədəɓə
anə hyi.
9 Səra ɗa 'yi məl abangau, ara a'yi 'ya gəra
dənama nə yiwa aga hya dləwar 'ya mai, ama
aga 'ya ɗa sər fə li kəra hyu fa'abiya hiya nyi.
10 Wu pəcira mən ar vira zəməu, a nar hyir
'ya abər ma ndə nggəl ara məl thlər, a sara
nja lə sər səm anə nyi mai.
11 'Yi na abangə ara 'yi nggari abər alenyi
nji wu hyi, nji haɗəwa ngau, thlər məl a'yi
ara nda mai, kəl nggya aga jiɓa njir məl thlər.
12 Culi najaka nji 'ya vər təɗə himiya nda
ənga nə nda sər ɓəla wu dənama nə Thlagə
Yesu Kərsiti aga nda məliya kərnda, nda məl
thlər aga nda uya ɗəfə kəra nda səm.
13 Nahyi tsu, wazha ama, a sara hya həɗa
ənga məl səra tsa'a mai.
14 Kalar ndəra nggəl ara nu səra 'yi nana a
gwar cama tsətsəfə kau, hya fər li mənahəu
ar ja. A sara hya daɓər kər ənga ja mai, aga
ja gu səli.
15 Ama a sara hya fiya nyi ar viya dawa
mai, ama hya təɗə himiya ja ar viya zər ama.

Fə Barka

16 Bəgə Thlagə ənga kərnyi ndər lə huɗə
pərtəu, ja nə hyi huɗə pərtə cumu wu kalar
lagu. Bəgə Thlagə ja nggya ənga hyi patəu.
17 Nayi Bulusu ngə tsəfə najaka usa dzau
ənga tsa yau. Kə ngə sakida nə kalar cama
tsətsəfə ɗa. Ənggər kə nga yu tsəfau.
18 Bəgə mayiwakur nə Thlagər mən Yesu
Kərsiti ja nggya ənga hyi patəu. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Nə Tanggərma Anə Timathlawusu

Usa Dzau

1 Sara ara Bulusu, cama səsə nə Kərsiti
Yesu lagur ngga nə Hyal ndər mbəɗa mən
ənga Kərsiti Yesu ndər fə ɗəfu anə mən,
2 Nga vər tsəfə anə Timathlawusu zər ɗa
nə jiri wu lagur mbərsa.
Mayiwakur ənga təhuɗəu ənga jaməkur
sara ara Hyal Tada ənga Kərsiti Yesu Thlagər
mən a nggya ənga gau.

Kughi Ar kəra Highiɓə Nə Fati

3 Ənggəra yi tsətsəkur ngau ar pəci kəra ya
vər ma'yi a ndu Masidoniya, yu yiwu ga
ɓəliya sar kushu wu Afisa aga ga kughiya
njir highiɓə nə fati aga nda piyari.
4 Ga nar nda abər a sara nda hə hangəkalər
nda a ndəgya pumungutu'yar kəra gəra ənga
kər ba ənga jiga thləmər ciji'yar, kəra tsu
kuɗiya nyi a'yi mai. Arya culi najaka sə wu
shili ənga kəpal wacu, ar viya thlər Hyal kəra
wu shili lagur mbərsa.
5 Səra najaka ndər ar kəri ca ngə yi-
wudzau, kəra wu shili lagu ɗəfu cicau, ənga
ɗahə nə ɗəfu kəra a vər cabiya abər a'yi
mən ənga bikə mai, ba ənga tsu mbərsa kəra
pakatəu.
6 Alenyi nji a thlənar nda dzə sara ara
najaka jiri, kəra təkəri ndə shabiya dzau,
ndu nu ndər paməpamə nə kurthləu.
7 Ndu yiwu nda ɗa maləmə nə dlaɗau, ya
kəja nandə wu səni səra ndu ndər arya nyi
kə mai, alaga səra ndu na anə nji gəra ənga
hivər.
8 A sən mən abər dlaɗə sə mənahə ngau,
ma nji məl thlər ni tsatsa'a.
9 Namən tsu wu səni abər dlaɗau, nji lər
nyi anə nji cici mai, ama anə njira gəra ɓəla
dlaɗau, ənga nji batal, ənga njira gəra hivər
Hyal, ənga njir bikə tsu, ənga njira gəra cicau,
ba ənga njira gəra nu Hyal, ənga njir tsa
dərnda ənga mər nda ba ənga njir tsa nji,
10 ənga tsu njir məl səsukur, ənga shili
kəra wu pida ənga shili kuvwar nda ənga
mathləkə'yi kəra wu pida ənga kuvwar nda,
ənga njir həl nji, abangə tsu njir thla fati,
ənga njir lə sakida nə fati, ənga kalar səra
pamə ənga highiɓə nə jirkur.
11 Abər najaka highiɓə nə jijiri wu shili
lagu ndəshigu dlədləvə nə Hyal kəra ənga
barka, kəra ji fuwa ɗa wu tsa yi aga ya
tətəlna.

Usaku Arya Mayiwakur Nə Hyal

12 Yu usa Kərsiti Yesu Thlagər mən, ndəra
nə ɗa dənama aga məl thlər kau, arya ji hər
ɗa ndəra nja fər kər ni, ənga ji caɗəbiya ɗa a
shili wu thlər nyi.
13 Alaga kə ɗəɗəmə nayi ndər vazə Hyal
ngau, ndər ka thlər nyi ara ɓau, ənga tsu
ndər diɗa nyi. Ama wu sə'yar kə patə kə yi
uya tuhuɗu ara Hyal ara yi məl nda wu gəra
sənkur ənga gəra mbərsa.
14 Mayiwakur nə Thlagər mən nyabiya ɗa
gangə gagaɗau, daɓə ənga mbərsa ba ənga
yiwudzə kəra a'yi wu Kərsiti Yesu.
15 Ndər kəra yu nda na kau, ndər kəra
nja fiyafə əni ngau, kəra tsa'a nja dləwuri
patəu, abər, "Kərsiti Yesu shili wu duniya aga
mbəɗa njir bikau," wu pama nda patə nayi
nga ndiya ənga bikau.
16 Ama ənggau ca ngə ɗa Hyal cabiya ɗa
tuhuɗə nyi, nayi ndəra ndiya ənga bikau,
aga Kərsiti Yesu a cabiya munya nyi aga ya
ɗa ndər ca lagu anə kalar ndəra wu nda
hənggəri ənga ja nga ndu uya pi gəra kuɗau
nə ba'anuwa.
17 Bəgau dəgalkur ənga dləvau nda nggya nə
ngau təl gəra kuɗau nə ba'anuwa, ndəra gəra
ənga kuɗiya, ndəra gəra nju lari, ətsu nagə
ngə Hyal zəmə wacu nə ba'anuwa! Aminu.
18 Timathlawusu, zər ɗa, yu lə ndər kau
anə ngau ar kəra ndər kəra nabi'yar nana ar
kəra gau ɗəɗəməu, aga lagur nu nda, gu nda
ɗa ndər məl thlər mənahəu gagaɗau.
19 Nagə tsu ga səɓiya mbərsa ngau ənga
ɗahə nə ɗəfu kəra mənahəu, arya alenyi nji a
tsiyari mbərsar nda lagur nggəl ara nu ɗaha
ɗəfuwa nda.
20 Wu pama nda ca ngə Himaniyasu ənga
Alegəzanda, njira yi lər nda anə shatan aga
nda highiɓəri nda sara diɗa ndər Hyal.

2

Highiɓau Ar kəra Dləvau

1 Sə tanggərma, yu tsətsəku ngau, aga nja
dumwa ənga kədiyau, ənga ndər ənga Hyal,
ənga nja dumwa ənga usa Hyal arya nji
patəu.
2 Nja kyaga məl abangə ar viya təltəl
'yar patəu, ənga patər njira a miya thlər
dədəgaləu. Nja məl abangə tsu aga məna
uya nggya jaməu ənga huɗə pipida wu hivər
Hyal ba ənga nggya cicau wu mwar Hyal.
3 Naja kau mənahə nga nyi, ənga tsu Hyal
ndər mbəɗa mən wu nggari məsahəkura nyi,
4 ndəra wu yiwu patəkura nji nda uya
mbəɗau, ənga nda shili wu sənbiya jirkur.
5 Arya Hyal zəmə ngau, ndəra wu pama
Hyal ənga nji tsu zəmə ənga ja, ndə kau, naja
ngə Kərsiti Yesu.
6 Naja ngə lər kərnyi aga ja pəliya nji patəu.
Najakə ngə cama kəra Hyal ləri anə duniya
ar pəci kəra kakaləu.
7 Aga kə ngə Hyal caɗəbiya ɗa cama səsau
ənga tsu ndər tətəlna ndər Hyal. Yi ɗa
maləmə highiɓau anə patər njira a'yi njir

Yahudiya mai, ar kəra mbərsa ənga jirkur. Jiri nga yu na a'yi fati mai.

8 Yu yiwu shili ar kalar vi nda har tsi a dəməlmau wu cicikur, wu kədi Hyal, a'yi ənga ɗəfu ndzəndzə mai, ba a'yi ənga kəpal wu ɗəfu mai.

9 Yu yiwu tsu mathləkə'yi nda hari kar kəra tsa'a, lugutu kəra kyau, a'yi ənga gangəkur məl shishir kər mai. Ənga tsu a sara nda ha kar dinairi mai, ba ənga thladla ənga kar nə gənna gangə mai.

10 Ama nda nggya ənga nggyabiya mənahəu kəra wu kyaga mathləkə'yi kəra cabiya kərnda abər nanda njir hivər Hyal ngau.

11 Bəgə mala ja dləwuri najaka highiɓau wu hangəkal nyi ba ənga həya kər nə jijiri.

12 Nayi nə nyi lagu anə mala ja highiɓə anə ndə sal mai. Nayi tsu nayi nə nyi lagu anə mala ja səm təlkur a dar kəra shili mai, bəgə ja nggya zəməu.

13 Arya Hyal məliya Adamu tanggərma divira Hawawu.

14 A'yi Adamu ngə shatan nggutana mai, ama mala nyi nga ji nggutana, ba ji ɗa ndər bikau.

15 Ama mathləkə'yi ndu nda uya mbəɗau lagur ya wazha, ma ndə sən dumwa ənga mbərsa, ənga yiwudzau, ənga cicikur daɓə ənga tsərpər kər.

3

Nggyabiya Kəra Wu Kyaga Ndər Təɗəmwa

1 Kəja ndər kəra nja fər kər əni, kalar ndəra vər cim ja nggya ndər təɗəmwa anə njir nu, a cimər ja thlər kəra mənahəu.

2 Ndər təɗəmwa ja nggya ndəra gəra ənga səra nja vazə nyi ni a dumwar nji, ja ɗa ndər mala zəməu, ndər ɓəlar kərnyi, ndər ɗəfu mənahəu, ndəra ənga hangəkal mənahəu, ndər dləwu mətləpi, ndəra wu sən highiɓau gagaɗau.

3 Najaka ndau a'yi ja ndər nyi ənga padlə mai, ənga a'yi ja ndər gal pa mai, ama ndə hangəkal, ənga tsu a'yi ndər tsətsəbwari mai, ətsu a'yi ndər yiwu gənna gagaɗə mai.

4 Pakatəu kəl ji ɗa ndəra sən səɓiya ki nyi mənahəu, ju məliya wazha nyi nda məl səra ju na ənga nda gənggər nyi səli wu kalar lagu.

5 (Ma ndau a'yi a sən ənggəra ja ɓau ənga njir ki nyi mai, abari nga ja sən ɓə ənga njir nu Hyala?)

6 A sara ja ɗa ndəra dzəgwa ɗa ndər nu Hyal mai, ara ɓwadzau a nda səwa nyi ba nja məliya nyi numa kəra nji məliya nyi anə shatan.

7 Ndər təɗəmwa ja ɗa ndəra nja ndər mənahəu ar kəra ja wu mwar njira a'yi njir nu mai, a sara ɗa sər səli, ənga ja təɗau a gu ləbam shatan.

8 Abangə tsu njir dləwa pubu, pakatə nda nggya njira nju gənggər nda səli, a'yi njir pə miya məməthlu mai, ənga tsu a'yi njir nyi ənga padlə mai, ənga njir suna gənna mai.

9 A mbari anə nda, nda səɓiya jirkura mbərsar nda ənga kər papaləu.

10 Sə tanggərma nja dzəbiya nda, ənggau, ma nja 'yi thləwa nda ənga vanyi vazə mai, bəgə nda ɗa njir dləwa pubu.

11 Abangə tsu mathləkə'yir nda, nda ɗa njira nju gənggər nda səli, a'yi njir ndər nə gwaɗəvi mai, ama njira tsərpəri kərnda, ənga wu kalar sau, nja fər kər ənga nda.

12 Ndər dləwa pubu kəl ji ɗa ndər mala zəməu, ənga ju sən səɓiya wazha nyi ənga njir ki nyi mənahəu.

13 Njir dləwa pubu kəra wu məl thlər nda mənahəu, ndu uya thləmə mənahəu anə kərnda, ndu ndər gəra hivər ar kəra mbərsar nda wu Kərsiti Yesu.

14 Ar pəci kəra ya vər tsəfə cama tsətsəfə kau a nda anə ngau, yu fə ɗəfu abər yu shili əgya gau a səkari kushu.

15 Ama ma a'yi yi shili kaɗə mai, ga nggya ənga səni ənggəra məna kyaga nggya wu pama nji gə Hyal, kəra ca ngə daɓə njir nu nə Hyal mbəmbəɗau, ca ngə shimal ənga fə hya jirkur.

16 A'yi ənga təkəkər mai, sə kə məna vər nu kau dəgal nga nyi:
Kərsiti cabiya kərnyi wu kumər dzau,
Mambəl cabiya nyi ndər jiri.
Waladi'yar lari nyi,
nji tətəlna ndər nyi wu duniya.
A hənggəri nji ənga ja wu duniya patəu,
Hyal həri nyi a dəməlmau wu kadakadarkur.

4

Highiɓau Nə Fati

1 Kəja Mambəl Cicau a vər ca ar babal abər wu kuɗiyar pəci, alenyi nju nda səna mbərsar nda ar viya njir nu ba nda hər hangəkala nda a ndəgya mambəl ngguta vi ənga highiɓə nə fati nə mambəl ɗəmwa'yi'yar.

2 Highiɓə kau wu nda hya'ari lagur nji batal njir thla fati kəra ɗahə ɗəfuwa nda a təri, ənggər səra nji hilina ənga liyangə kwakwaɗəu.

3 Culi nji kau ndu ka hə dzau, ənga tsu səm alenyi sər səm. Ətsu, Hyal ngə məliya sər səm kau aga njira mbərsa ənga tsu njira wu sənbiya jirkura nyi nda dləwuri ənga usaku.

4 Arya kalar səra Hyal məliya mənahə nga nyi, ənga tsu a sara nja piyari sə mai ma a dləwuri nji ənga usaku,

5 ara a cinar nji lagur ndər Hyal ənga lagur ndər ənga Hyal.

Ndər Məl Thlər Kərsiti Yesu Kəra Mənahəu

6 Ma ga highiɓər sə'yar kau anə wazha ama, gu nda ɗa ndər məl thlər Kərsiti Yesu kəra mənahəu. Nagə ndəra hau wu ndər kau

nə mbərsa ənga tsu highiɓə nə mənahəu kəra ga vər nu ba'anə əshina kau.

7 Ga sara ɓukər ngau ənga kəbəkwatəu ənga pumungutu gəra kər, kəra gəra ənga dləwa dzau. Ama ga hwathliya kərngau ga nggya ənga ɗəfu nə Hyalkur.

8 Alaga kau, hwathlə dzə nə kumər dzau a'yi ənga akkəri tsapə mai, ama ga nggya ənga ɗəfu nə Hyalkur ca nga ndiya ənga akkəri wu kalar lagu. Ara najakau, wu shili ənga barka kabangəkau ba ənga tsu nggya kəra wu nda shili.

9 Najakə ngə ndər kəra nja fər kər ni, ənga tsu a təkəri nja dləwuri ənga huɗə zəməu.

10 Aga kau 'ya vər nərdzau, 'ya vər məl thlər ara a fuwar 'ya ɗəfuwa 'ya wu Hyal kəra ənga pi, ndəra ca ngə ndər mbəɗa patər nji, njira ma a hənggər nda jiri ənga ja.

11 Ga highiɓə sə'yar kau, ənga ga nar nyi anə kalar ndau ja məl səra gu na.

12 A sara ga hənggəri nda diɗana ngau ara nagə zər baduwari mai, ama ga cabiya kərngau sər highiɓau anə njir nu lagur ndər ngau, ənga nggyabiya ngau, ənga yiwudzə ngau, ənga mbərsa ngau, ba ənga tsu nggya cici ngau.

13 Kadivira ya shili, ga dumwa ənga jiga ndər Hyal kəra tsətsəfau anə ndapi, ənga tətəlna ndər Hyal ba ənga highiɓə tsu.

14 A sara ga piyari barka nə sən sau kəra Hyal nə ngə kə mai, kəra ji nə ngau lagur cama sara ara Hyal ar pəci kəra daɓə dzər njira nggurəm fənggər ngə tsi.

15 Ga məl sə'yar kau ənga jirkur, ga lər kərngau papatəu anə nda, aga kalar ndau ja lari ənggəra ga vər cakau.

16 Ga ɓəlar kərngau ənga highiɓə ngau gagaɗau. Ga dumwa ənga məl thlər 'yar kau ənga huɗə zəməu, ara ma gə məl abangau, gu nda mbəɗana kərngau ənga njira wu səhimi ngau.

5

Highiɓau Ar kəra Mathləkə'yi Təsal, Njira Nggurəm Ənga Mafa'yar

1 A sara ga kughi anə ndəra dəgal a ndiya ngau ənga huɗə ndzəndzə mai, ama ga ndər anə nyi ənggər anə dəngau. Wazha baduwari tsu ga kughiya nda ənggər anə zamə ngau.

2 Anə mathləkə'yi hahal tsu ga ndər ənggər anə mə ngau, anə ku'yi tsu ga ndər ənggər anə kwamə ngau, ənga cicikur ɗəfu nə jiri.

3 Ga ləri dəgalkur anə mathləkə'yi təsal, njira ənga jiri njir dləwa nda a'yi mai.

4 Ama ma mala təsal a'yi ənga wazha ənga ciji, bəgə nda dzəguya highiɓəri səra sər nur nda na aga nda məl anə njir kir nda. Lagu kau nga ndu nda kina anə njir yar nda dləwa dzau kəra ndə uya sara ara nda. Culi kau, mənahəu nga nyi anə Hyal.

5 Mala təsal nə jijiri, kəra ndər dləwa nyi a'yi mai, ju fiya ɗəfuwa ja wu Hyal, ba ja dumwa ənga ndər ənga Hyal ju gal dləwa dzau sara ara ja vu'yi ənga pəci.

6 Ama mala təsal kəra wu nggya aga səm məsahəkur wacu, tətə nga ja, alaga kə tsu ja 'yi ənga pi kau.

7 Ga nə nyi najaka cama anə njir nu, aga nda ɗa njira gəra ənga sər vazau wu mwar nji.

8 Kalar ndəra gəra sən səmənа nji nyi, ma na ma njir ki nyi, a ɓəlnar ja mbərsa nyi, najaka ndau a ndiyar ja ndəra gəra ənga mbərsa ənga ɗəmwa'yu.

9 Mala təsal a'yi kari nja jigəwa nyi pathləu wu pama mathləkə'yi təsal mai, kəl ma fa nyi a ndiyari fa kwakumunyi Ba tsu ar pəci kəra sal nyi tsu ənga pi a nggyar ja mala tsapəu anə nyi.

10 Ənga nju sən nyi ənga sər məla ja mənahəu. Ənga mala kəra həri wazha nyi wu lagu mənahəu, ənga ju dləwu məthləpi. Ənga ju məl thlər anə nji cici gə Hyal, ba tsu ju dləwa njira wu yiwu dləwa dzau. Ənga ji ləri kərnyi aga məl kalar səra mənahəu.

11 Ama mathləkə'yi təsal kəra tsu yiɗəɗəu, nja jiga nda wu nji kə mai. Arya ar pəci kəra cim nə kumər dzau təkəbiya hangəkala nda ənga Kərsiti, ba nda gal lagur hə sal.

12 Lagu kau nga ndu dla ənga numa anə kərnda, ara a ɓəlnar nda alkawal nə tanggərma.

13 A'yi kə ma waci mai, ama ndu highiɓəri nggya nggashu, ənga ndu ɓəɓau a ndu ki nji. A'yi kə waci mai, ama daɓə ənga na ndau, ənga ndu ndora ba na sə kəra gəra kyau.

14 Cimə ɗa, mathləkə'yi təsal kəra tsu nda yiɗəɗə nda hər sal, nda ya wazha, nda səɓə kir nda. Ara nda sara nə nyi anə dawar mən lagu nə ndər ɗəmwa'yi ar kəra mən.

15 Ara alenyi mathləkə'yi təsal nər nda a shar nda tsu kaɗəu, nda vər nu shatan.

16 Ma mala kəra ənga mbərsa a'yi ənga mathləkə'yi təsal wu ki nyi, ja dləwar nda, a sara nja nə nyi ɓwaɓwatə anə njir nu. Lagu kau ngə njir nu Yesu wu nda uya lagur dləwa njira mathləkə'yi təsal nə jijiri.

17 Njira nggurəm nə njir nu kəra wu məl thlər nda mənahəu, a kyau nja gənggər nda səli gagaɗau, ma na njira thlər nda ca ngə tətəlna ndər Hyal ənga highiɓau.

18 Ara ndər Hyal kəra tsətsəfə nana, “A sara nja fuwa njuwangə wu miya thla zəwa ar pəci kəra ja vər məl thlər mai,” ənga tsu “Ndər məl thlər a kiri nja nə nyi səra nə nyi.”

19 A sara ga səhimi ənga vazə ar kəra ndə dəgal nə njir nu mai, kəl ma gə nggari wu miya sakida a ɗa məthlə ənga alaga makəru.

20 Njira məliya bikau, ga kughiya nda ar babal, aga alenyi nja gərahau.

21 Wu mwar Hyal ənga Kərsiti Yesu ənga waladi'yar cacaɗau, ya vər kughi anə ngau,

ga nu highiɓə'yar kau gəra ənga tazhira abər gu yiwu vanyi ndau a ndiya alenyi nji.
22 A sara ga kusa ənga fə tsi nə barka ar kəra ndə mai. Ətsu a sara ga fuwa kərngau a gu bikə nə alenyi nji mai. Ama ga ɓəlar kərngau cicau.
23 A sara ga dumwa ənga sa 'yimi hyalagəu waci mai, ama ga tuwari 'yimir wur inabi kəra mwushu kushu ara səhuɗə ngə kau, ənga tsu ara hwahwafəkur ngə kau.
24 Bikə nə alenyi nji ar babal nga nda, kəra kalar ndu səni səra nda a gwa divira nja thlana nda numa. Ama bikər alenyi nji ɗəɗəwa nga nda kəl wu yukuɗə nga ndu nda biyar babal.
25 Abangə tsu thlər kəra mənahəu ar babal nga nda, alaga ma a'yi nda ar babal mai, nandə wu sən ɗəwanakər mai.

6

1 Patər njira vər səm mafakur, nda kyaga ləri dəgalkur anə tarkir nda kəra tsa'a, ara nja sara ndər nə diɗa anə thləmər Hyal nga highiɓər mən.
2 A sara mafa'yar kəra tarkir nda njir nu Yesu ngau, nda nggəl ara lə dəgalkur anə nda, ara nanda zamər nda mai. Ar viya kau, kuji kə mafa'yar kau ɓəra cakəri mbiya ɗəfu nda məl thlər nda mənahəu ara tarkir nda njira wu nu Yesu ngau, njira wu uya barka sara wu thlər nda ənga tsu tarkir nda wu yiwu nda. Sə'yar kau nga gu highiɓau ənga ga tsətsəku ɗəfuwa nda aga nda məl.

Highiɓə Nə Fati Ənga Akkəri Nə Jiri

3 Kalar ndəra wu highiɓau, highiɓə nə fati, ənga a'yi ju hənggəri ənga highiɓə nə mənahə nə Thlagər mən Yesu Kərsiti ənga highiɓə nə Hyalkur mai,
4 naja ndər ɓwasau ənga ndəra gəra sən sau. Naja tsu ju nggya ənga ɗəfu nə ɗəmwa 'yikur ənga ju yiwu kəpal ənga shasha ndər ar kəra ndər 'yar, kəra wu shili ənga shishikur, ənga maɗəkur, ənga nggəl ndau ba ənga ɗənga ɗəmwa'yi kəra gəra kər,
5 ənga kəpal gangə ənga njira ɗəngar nda a ɗari nə kurthləu, njira jirkur a piyari ndari. Nanda ngə njira wu nggani abər nu Hyal ca ngu shili ənga uya gənna.
6 Gəra ənga təkəkər! Uya akkəri a'yi gangə gagaɗau anə njira wu hivər Hyal ənga huɗə pipida ənga səra ara nda.
7 Arya sə a'yi mən shili ni wu duniya kə mai, ənga sə a'yi məna sən biya ni tsu mai.
8 Ama ma a'yi mən ənga sər səm ənga kar ha, kə ma a citəri.
9 Ama njira wu yiwu nda ɗa njir bərba ndu gwu dzau ənga ləbam shatan. Ndu yiwu sə dzadza ənga suna suna paməpamə nə kurthləu, ca ngə dla ənga sə ndzəndzau ənga ndə sanakər.
10 Arya yiwu gənna naja ngə nggilang ənga patər səra ɗəmwa 'yu. A vər gal gənna ənga kusa ngə alenyi nji tana lagur mbərsar nda, kəlta ndə fuwa kərnda wu huɗə ndzəndzə gangə gagaɗau.

Bulusu Təɗar Himiya Timathlawusu

11 Ama nagau, ndə nə Hyal, ga hwinakər naɗəu sara ara sə'yar kə patəu. Nagə tsu ga fuwa kər wu gal səra mənahəu, ənga nə Hyalkur, ənga mbərsa, ənga yiwudzau, ənga səsə'wuri sau ba ənga hangəkalkur.
12 Ga pana pa nə mənahəu, ca ngə pa nə mbərsa. Ga səɓiya pi, pi gəra kuɗau kəra ca ngə Hyal ngga ngau aga nyi ar pəci kəra gə nana ənggəra gə mbərsa a ndumwar sakida gangə gagaɗau.
13 Yu kughiya ngau wu mwar Hyal kəra nə nyi pi anə kalar sau, ənga Kərsiti Yesu, kəra ar pəci kəra ja vər lə sakida wu mwar təl Buntusu Bilatusu ji nana ndər kəra jiri,
14 abər ga səɓiya sə kə yi nar ngə kau gəra ənga sər deɓa ənga səra nja nggəliya kəl pəci kəra Thlagər mən Yesu Kərsiti shili ari.
15 Naja ngə Hyal wu nda həri a shili wu pəci nə kərnyi. Hyal kə ngə ndər barka ənga naja ngə ndəra ndiya ənga dənama patəu, naja ngə təl nə tətəl ənga Thlagər thlagə'yar.
16 Naja wacu ngə gəra tau, ənga ju nggya wu mbəmbəl kəra ndər sən ləhəri a'yi mai. Naja nga nji gəra saya lari ənga ndər sən lari nyi a'yi mai. Anə nyi ngə kadakadarkur ənga təlkur ba'anuwa. Aminu.
17 Ga nar nyi anə njira ənga gənna wu duniya kabangəkau, abər a sara nda ɓwadzə nə mai, ənga nda sara fə ɗəfuwa nda ar gənna kəra wu ɓəliya sar mai. Ama nda fər ɗəfuwa nda anə Hyal ndəra wu nə mən kalar sau ənga tsi bangəu aga nggyar məna ɗa məsahəu.
18 Ga nar nda aga nda məl səra mənahəu, ənga nda cakəri məl thlər kəra mənahəu, ənga nda pahəna tsa nda aga dləwa kuvwar nda.
19 Lagu kau ənga ndu nda fiya akkərir nda a dəməlmau kəra wu nda ɗa ənggər sər fə hyi kəra ndu nda nggya ar kəri wu fa kəra wu shili kau, aga nda nda uya pi kəra ca ngə pi nə jijiri.
20 Timathlawusu, ga ɓəlari səra Hyal fuwa wu tsa gau. Ga həbiya kərngau sara wu ndər kəra papatagəu nə diɗa ndər Hyal, ənga highiɓau kəra nju nggani abər sənbiya sə ngau ama ndər fati ngau.
21 Lagur nu najaka highiɓau, ngə alenyi nji təkəbiya dzau ənga mbərsar nda.

Bəgə mayiwakur nə Hyal a nggya ənga hyi.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Nə Məthləu Anə Timathlawusu

Usa Dzau

1 Cama tsətsəfau sara ara Bulusu, Cama
səsə nə Kərsiti Yesu kəra Hyal caɗəbiya. Hyal
ngə səwa ɗa aga ya nana ndər ar kəra alka-
wal nə pi kəra wu Kərsiti Yesu.
2 A nda nə Timathlawusu, zər huɗa yau.
Mayiwakur, ənga təhuɗəu, ba jaməkur sara
ara Hyal Tada ənga Kərsiti Yesu Thlagər
mənа nggya ənga gau.

Tsətsəku Dəfu Nə Nggya Wu Mbərsa

3 Yu usaku anə Hyal, kəra ya vər səm
mafakur anə nyi, ənggər kəra əji ɗa'yar sara
vər məl. Yu səm mafakur anə nyi ənga kər
papaləu. Ya vər ɗənga ngau cumu ma yu
ndər ənga Hyal vu'yi ənga pəci.
4 Ma yi ɗəngari ənga pə sələm ngau, ba ya
cim aga ya lar ngau, aga ya nyabiya dzau
ənga huɗə pipida gagaɗau.
5 Yi ɗəngari ənga mbərsa ngau nə jijiri, kəra
a'yi ara əji ngə mala Loyisu ba ənga mə ngau
Yunisu. A sən yau abər mbərsa kau a'yi ara
gə tsu.
6 Agabangau, ca ngə səra ɗa yu ɗəngari
ngau aga ga mbəbiya u'u wu barka nə
Mambəl kəra Hyal nə ngau ar pəci kəra yi
fənggər ngə tsi nə barka.
7 Ara Hyal a'yi nə mən mambəl nə hivər
mai, ama mambəl nə dənama, ənga nə yi-
wudzau, ba nə kəkəya kər tsu.
8 Agabangau, ga sara səli ara lə sakida ar
kəra Thlagər mən mai, ənga tsu ga sara səli
ar kəra yau ndəra nji fuwa wu fursəna arya
ja mai. Ama ga daɓəri kər ənga yau wu sa
ɓwaɓwatə, arya ndəshigu məsahəu, kəra wu
shili wu lagu dənama nə Hyal.
9 Naja ngə mbəɗana mən ənga ji ngga mən
aga məna nggya cicau. Najaka ngga a'yi
arya vanyi sə mənahəu kəra mən məliya mai,
ama ara səra ji mbiya wu mayiwakur nyi.
Najaka mayiwakur, kəra Hyal nə mən ngau
lagu Kərsiti Yesu kadivira duniya dzəguya
dzau.
10 Ama kabangəkau najaka mayiwakur a
cabiyar dzau lagur shida nə ndər mbəɗa
mən, Kərsiti Yesu. Naja ngə ndəra sana liya
tau ənga ji nə mən pi, pi nə gəra kuɗau lagur
ndəshigu.
11 Wu lagu ndəshigu kau ngə Hyal caɗəbiya
ɗa aga ya ɗa ndər tətəlna ndər Hyal ənga
cama səsau ba ənga maləmə tsu.
12 Ca ngə səra ɗa ya vər sa ɓwaɓwatə kəra
ya vər sa kau. Ama alaga abangau səli wu tə
ɗa mai, ara a sən yau ndəra yi hənggəri ənga
ja, ba ənga gəra kəpal ju sən ɓəlari səra ji fuwa
wu tsa yau ba'a shili ar pəci ta.
13 Səra gə nggari sara ara yau, ga səɓiya ar
viya highiɓə nə tsapəu. Ga məl abangau wu
mbərsa ənga yiwudzau wu Kərsiti Yesu.
14 Ga səɓiya ndəshigu kə ɓaɓalu kəra Hyal
fuwa wu tsa gau, ənga tsu ga səɓiya ənga
dləwa dzau nə Mambəl Cicau kəra a vər ng-
gya wu mən.
15 Gu sən abər kalar ndau wu 'yi'yir Asəya
a piyar ɗa ri, patə əkkə'yi Fejilusu ənga
Hamojinisu.
16 Bəgə Thlagəu a canə nyi təhuɗəu anə
njir ki Onesiforosu, arya ciməu ju tsətsəkuri
ɗəfuwa yau, ənga naji səli ara nayi ndər
fursəna mai.
17 Ar viya abangau, ənggəra ji shili wu
Roma, ba ji gu gal ɗa ɓakəɓakəu kəlta ji
thləwa ɗa.
18 Bəgə Thlagəu a canə nyi təhuɗəu
gagaɗau ar pəci ta, pəci kəra Yesu ɓəra nda
sha shida aga numa. A sənər hyi culi vala
dzə paməpamə kəra ji nə ɗa ar pəci kəra yu
Afisa.

2

Soja Nə Kərsiti Kəra Nju Fiyafə Ni

1 Nagə tsu zər ɗa, ga ɗa nənau lagu mayi-
wakur nə Hyal kəra a'yi wu Kərsiti Yesu.
2 Patər səra gə nggari ya vər na wu mwar
sakida gangəu, ga highiɓər nyi anə njira nju
fiyafə ənga nda aga nda highiɓər anə alenyi
nji.
3 Ar viya soja tsapəu nə Kərsiti Yesu, ga
səsə'wuri ɓwaɓwatə ənga 'ya.
4 Soja kəra a vər məl thlər nyi a'yi a kyaga
fuwa kərnyi wu vanyi thlər mai, ama wu
ɗəfuwa ja, ja pina huɗa ndəra dəgal a dar kəra
ja.
5 Abangə tsu, lagur pəra pəra nə hwi, ndər
səmku nuba nə hwi a'yi mai, kəl ma ji hwi
tsa'a ənga sər ɓəla nə hwiya nyi na.
6 Ndər zəwa ənga jiri, naja nga kyaga
dzəguya səm sər huɗa fa nyi nə tanggərma.
7 Ga ɗənga sə'yar kə ya vər na kau, arya
Hyal ngu nda nə ngə nggabiya nda patəu.
8 Ga ɗəngari ənga Yesu Kərsiti, sara wu
culi gə Dawuda, ndəra hya'ari sara vir tau.
Najakə ngə ndəshigu ɗa.
9 Arya ndəshigu kau ənga ya vər sa
ɓwaɓwatəu, ba'anə shili ar mba ar sə'yi
liyangə dəgə ndə batal. Ama ndər sən mbiya
ndər Hyal a'yi mai.
10 Agabangə yi səsə'wuri sə'yar kə patə
arya nji ɗəɗəm njir nu Yesu, aga nanda tsu
nda uya mbəɗau lagur Kərsiti Yesu ənga nda
gu kadakadarkur nə ba'anuwa.
11 Kəja ndər kəra nja fiyafə əni.
Ma mən tə ənga ja,
mənu nda nggya ənga pi ənga ja.
12 Ma mən səsə'wuri ɓwaɓwatəu arya ja,
mənu nda səm təlkur ənga ja.
Ma mən kəpalna sənə nyi,
naja ma ju nda kəpalna sənə mən tsu.

13 Ma naмən ngə nji kəra ji gəra fiyafə ni,
ama ju nggya ndəra mənu fiyafə ni,
ara naja a'yi ndər miya məthlə mai.

Ndər Məl Thlər Kəra Hyal Fiyafə Nə

14 Ga dumwa ənga ɗəngar nda sə'yar kau.
Ga kughiya nda wu mwar Hyal ar kəra
shasha ndər abər a'yi ənga akkəri mai, ama
kəl ndza njira wu səhimi nda wacu.
15 Ga nərdzau aga ga cabiya kərngau anə
Hyal ar viya ndər məl thlər kəra Hyal
dləwuri. Ga ɗa ndər məl thlər kəra wu sən
həbiya kərnyi sara wu səli wu mwar Hyal. Ga
ɗa ndəra wu sən highiɓəri səra jiri.
16 Ga təkəbiya dzau ənga ndər papatagəu
nə diɗa ndər Hyal, ara njira fuwa kərnda a
gwagwa, ndu dumwa ənga ma'yi naɗəu ənga
gəra hivər Hyal.
17 Highiɓər nda wu tətəlnakər ənggər
gyakəma. Wu pama nda ngə culi nji ənggər
Himaniyasu ənga Fəlayitusu,
18 njira piyari lagu jiri. Ndu na abər
hya'ari sara vir tau a tərabiyari, lagu kau nga
ndu ndzana mbərsa nə alenyi nji.
19 Alaga abangau fə hyi ɓaɓal nə Hyal a
ta'yiri ba'anuwa. Hyal ənga kərnyi a fəri
mətsamə ar kəra fə hyi ɓaɓal nyi kau, kəra
wu na, abər, "Thlagəu wu səni njira nə nyi
ngau," ənga "Kalar ndəra wu na abər naja nə
Thlagəu, kəl ji piyari məl səra ɗəmwa'yu."
20 Wu ki dəgal əhya səm sau a'yi kəra
nji məliya sara wu əndzau ənga thladla,
alenyi tsu sara wu wu, ənga sara wu 'yi'yi
tsəkwaɓəu. Alenyi nə məl thlər mənahəu ənga
alenyi tsu nə thlər kəra dididī.
21 Ma ndəra cina kərnyi sara ara sə
dididī'yar kau, ju ɗa kar thlər kəra mənahəu,
kəra cicau, kəra ənga vala dzə anə thlagə nyi,
kəra nji məliya cipəu aga məl kalar thlər kəra
tsapəu.
22 Ga hwinakər naɗəu sara ara səra wu
dla ənga suna nə səsukur nə wazhakur. Ga
fuwa kər wu gal səra wu dla ənga mənahəkur,
ənga mbərsa, ənga yiwudzau ba ənga jaməkur
daɓə ənga njira wu ngga thləmər Thlagəu
sara wu ɗəfu pərtəu.
23 A sara sa daɓər hyi ənga kəpal nə kurthlə
ənga ndər dididī mai, ara wu səni gau abər
culi kau a dla ənga bwari wacu.
24 A'ya kyaga mafa Hyal ja ɗa ndər bwari
mai, ama ja kyaga ɗa ndər təhuɗəu əgya
kalar ndau, ənga ja ɗa ndər sən highiɓau ənga
ndəra gəra ndzə ɗəfu.
25 Njira wu kəpal ənga ja, kəl ja ndər anə
nda ənga hangəkal, tara ba Hyal a nə nda
lagu nə tubi nda sənbiya lagu nə jiri.
26 Aga nda daɓaga sha a shili wu
hangəkalər nda, aga nda biya sara wu ləbam
nə shatan, ndəra mbar nda aga nda məl səra
ju yiwu.

3

Nggyabiya Nə Gəra Hivər Hyal Wu Kuɗīyar Duniya

1 Ama ga kyaga səni, abər ar pəcir kuɗiyar
duniya, nggyabiya wu nda ɗa dzadzau
gagaɗau.
2 Ara nju nda ɗa njir yiwu kərnda, ənga
njir yiwu gənna, ənga njir fə kərnda, ənga njir
ɓwadzau, ənga njir nggəl nji, ənga njira gəra
gənggər nyi səli anə njir yar nda, ənga njira
gəra na usaku, ba ənga njira gəra hivər Hyal.
3 Ənga tsu njira gəra yiwudzau, ənga njir
səɓə ndə wu ta, ənga njir ndza thləmər ndau,
ənga njira gəra sən ɓəlar kərnda, ənga nji
shishi, ba ənga njira gəra yiwu sə mənahəu.
4 Ətsu ndu ɗa njir thlə hya ndau, ənga njir
məl sə ənga kusa, ənga njira nyabiya dzau
ənga kərnda, ənga njir yiwu duniya a ndiya
yiwu Hyal.
5 Abangə tsu ar babal ndu məl sə ənggər
njir nu Hyal, ama wu lagur nggyabiyar nda
ndu kəpalna dənama nə Hyal. Culi nji kau, ga
sara daɓə kər ənga nda mai!
6 Wu pama nda tsu, alenyi nji a'yi kəra wu
gal lagur vu ki nji aga nda vuwa nggutana
mathləkə'yi kəra a'yi hahangə mai, ənga
mathləkə'yi kəra ma'yiri naɗəu wu bikau
ənga tsu suna sə ɗəmwa 'yi'yar paməpamə
həna hangəkalər nda.
7 Nanda ngə mathləkə'yi kəra cumu ndu
highiɓə sau, ama nandə wu sən təkəbiya wu
pama jiri ənga fati mai.
8 Ənggəra Janusu ənga Jambərasu nggəl ara
məl səra Musa wu na, abangə tsu ngə nji kə
nggəl ara nu səra jiri. Nanda njira ɗəngar
nda a təwari, agabangə mbərsa kəra ndu
highiɓə kau nə ngguta nji ngau.
9 Ama sər məla nda kau wu nda ma'yi
naɗə mai, ara ənggəra dzakura Janusu ənga
Jambərasu ɗa ar babal, abangə tsu ngə nər
nda wu nda ɗa anə kalar ndau.

Bulusu Kughiya Timathlawusu

10 Kabangəkau Timathlawusu, wu sən gə
sau ar kəra highiɓə ɗa patəu, ənga culi ng-
gyabiya ɗa, ba ənga səra yu nggya aga nyi,
ənga mbərsa ɗa, ba ənga culi munya ɗa ənga
yiwukur kəra yu ca ba səsəu sə ɗa.
11 Wu sən gə tsu culi ɓwaɓwatə paməpamə
kəra yi səsə'wuri wu məlmə Antakiya, ənga
Ikoniyamu, ba ənga Lisətəra, ama wu sə'yar
kə patə kə Hyal həbiya ɗa a gwa.
12 Ənga jiri, kalar ndəra wu yiwu ja ng-
gya nə Hyalkur wu Kərsiti Yesu kəl ji ɗari
ɓwaɓwatə.
13 Ama nji batal ənga njir ngguta nji nər
nda kəl cakə nga ndu cakau wu dəmwa'yikur,
ndu ngguta nji ənga nju ngguta nda tsu.
14 Ama nagə nə ngau, ga dumwa ənga
highiɓə kəra gə nggari ənga ga mbərsa ni, ara
wu səni gə njira highiɓər ngə sə'yar kau.

15 Ga ɗəngari ar pəci kəra gə tsu zər ənga ga vər highiɓə səra tsətsəfə wu Ləkakaɗə cicau nə Hyal, kəra wu sən highiɓər ngə lagur uya mbəɗau lagur mbərsa ənga Kərsiti Yesu.
16 Patəkura səra tsətsəfə wu Ləkakaɗə cicau səra Hyal nana ngau, mənahə nga nyi aga highiɓau ənga aga kughi ənga fə sə wu lagu ba ənga hwathlə nju lagu tsapəu,
17 aga kalar ndə nə Hyal ju ɗa hwahwathlau aga məl thlər wu kalar lagu kəra mənahəu.

4

1 Yu na anə ngau wu mwar Hyal ənga wu mwar Kərsiti Yesu, ndəra wu sa məl numa anə njira ənga pi ba nji tətau, ənga ətsu ju sha shili ju sa ciya təlkur nyi.
2 Ga tətəlna ndər Hyal, ga dumwa ni ar pəci kəra ja məsahəu ənga pəci kəra ja aˈyi məsahə mai. Ga təɗar himiya nda, ənga ga kughiya nda, ba ənga tsu ga tsətsəkur ɗəfuwa nda lagur mba ɗəfu ənga highiɓau.
3 Arya pəci a vər shili kəra nju nda səya himi anə highiɓə nə tsapə mai. Ama ar viya kau kəl nu səra ɗəfuwa nda wu yiwu, agabangə ndu kaɓiya maləmə gangəu kəra wu nda nar nda kəl səra himiya nda wu yiwu nda nggari wacu.
4 Ndu nda dari himiya nda ara nggari səra jiri ba nda dzəgwa pahəna himiya nda aga səhimi kəbəkwatə pampaməu.
5 Ama nagə nə ngau, ga tsərpər kərngau mənahəu wu kalar sau, ga səsəˈwuri kalar ɓwaɓwatə, ənga ga məl thlər nə ndər tətəlna ndər Hyal, ənga ga nyabiya thlər ngə cicipəu ar viya mafa nə Hyal.
6 Arya nayi nə ɗa ya vər dumwa ənga pəsau nə piya yau, ənga tsu pəcir tə ɗa a ɗari ləhəu.
7 A panar yi pa kəra mənahəu, a hwinar yi hwi pəra pəra ɗa jaməu, ənga tsu nayi pəna mbərsa ɗa mai.
8 Kabangəkau, akkəri tsapəu kəra cabiya abər a pinar yi huɗa Hyal a vər sə kə ɗa. Thlagə ndər numa tsapə ngu sa nə ɗa akkəri kau, ar pəcir numa. Aˈyi anə ɗa nga ju sa lə akkəri kə waci mai, ama anə kalar ndəra vər səkə pəcir shili nyi ənga huɗə haməu.

Ndər Nə Təɗar Himiya Timathlawusu Sara Ara Bulusu

9 Timathlawusu, ga nərdzau ga shili əgya yau ənga kusa.
10 Ara Dimasu a piyar ɗari arya ju yiwu sər duniya kə ji maˈyi a vu Tasalonika. Kərisensu a maˈyiri a vu ˈyiˈyir Galatiya, ənga Tayitusu tsu a maˈyiri ja a vu ˈyiˈyir Dalmatiya.
11 Kəl Luka zhizhi nyi ngə hiyau ənga yau. Ga marma Markusu ma gu shili, ara naja ənga vala dzau anə ɗa wu thlər ɗa.
12 A səwari yi Tikikusu a vu Afisa.
13 Ar pəci kəra gu shili, ga mar ɗa gwada ɗa kəra yi piyari wu tsa Kapusu wu məlmə Turuwasu, ga faˈari ɗa ləkakaɗə ɗa a shili, majama nə ciˈyar ta.
14 Alegəzanda ndər dlə liyangə ndzana thlər ɗa gagaɗau. Hyal Thlagəu ngu nda kibiya sə kə ji məliya kau.
15 Nagə ma ga hangəkal ənga ja, arya ju ca dawakur ənga cama kəra mən shili ni kau.
16 Ar pəci kəra nji hər ɗa a shili wu mwar njir pathla, ndə aˈyi kəra nu ɗa mai, ndə shini ɗa yi patəu. Kədi Hyal ɗa, ca ngə ja təfəbiya nda bikər nda patəu.
17 Ama kə Thlagəu nggya ənga yau, ji cakər ɗa dənama, aga lagu ɗa ngə ndəshigu məsahə kau wu nda tətəlnakər anə nji ar babal, aga njira aˈyi njir Yahudiya mai nda nggari tsu. Naja ngə həbiya ɗa sara wu miya tau wu miya ləvari.
18 Thlagəu wu nda həbiya ɗa sara wu kalar sə ɗəmwa ˈyu, ba ja hər ɗa jaməu a shili wu təlkur nyi. A nə nyi ngə kadakadarkur baˈanuwa. Aminu.

Usa Dzə Nə Jamuya Ndəl

19 Ga usar ɗa Pərsila ənga Akwila ba ənga njir ki Onesiforosu.
20 Irastusu nə nyi, tsu ja wu Kwaranthli, ənga yi piyari Tərafimusu a vu Miletusu gəra ngga.
21 Ga nərdzau ga shili ənggau divira biyargwa. Yubulusu ənga Fudensu ənga Layinusu ba Kəlaudiyasu ənga patər wazha ama nda a vər usa ngau.
22 Thlagəu ja nggya ənga mambəl ngau. Taˈyi mayiwakur a nggya ənga hyi.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Anə Tayitusu

Usa Dzau

1 Cama tsətsəfə kə sara ara Bulusu mafa
Hyal ənga cama səsau nə Yesu Kərsiti aga
tsətsəkur mbərsa nə njira Hyal caɗəbiya nda,
ənga aga sənbiya jirkur nə Hyalkur
2 mbərsa ənga sən sau a nggyari lagur fər
kər nə pi gəra kuɗau, kəra Hyal, kəra gəra fati
məliya alkawal tsu wu dzuguya pəci.
3 Wu pəci tsatsa'a nyi nga ji cabiya ɗa
lagur tətəlna ndər nyi, kəra ya vər tətəlna,
kəra tsu naja ngə ndəra fuwa a gwu tsa yau
lagur Hyal ndər mbəɗa mən.
4 Anə Tayitusu, zər ɗa nə jiri wu mbərsa
kəra a'yi ara mən patəu.
Bəgə mayiwakur ənga huɗə pərtəu sara
ndara Hyal Tada ənga Kərsiti Yesu Ndər
Mbəɗa mən, ja nggya ənga gau.

Thlər Tayitusu a vu Kəretu

5 Səra ɗa yi piyari ngau a vu Kəretu ca ngə,
aga ga dəwuya kalar səra hyau, ənga tsu aga
ga fiya njira nggurəm a wu kalar məlmau
ənggər kəra yi nar ngau.
6 Kikikura nyi njira nggurəm ja ɗa ndəra
nji gəra sən vazəya, ndə mala zəməu, ndəra
wazha nyi wu hənggəri ənga ja, ənga naja a'yi
nju səni nyi ənga nggya papatagəu, ənga gəra
ɓəlar ndər mai.
7 Ta ɗari ndər təɗəmwa njir nu ja ɗa ndə
gəra vazau, ndə gəra ɗa ndə kurthlu, ndə
gəra kakafə ɗəfu, ənga ndə gəra sa sə sasa,
ənga ndə gəra kura vi, ba ənga ndə gəra səm
dlərbau.
8 Ama ja ɗa ndər dləwu məthləpi, ndər
yiwu səra mənahəkur, ndəra kəkəya kərnyi,
ndəra ənga jirkur wu ɗəfuwa ja, ndə cicau, ba
ənga ndəra hwathliya kərnyi.
9 Ja ɗa ndəra səɓiya ndər Hyal jijiri ɓaɓalu
ənggər kəra nji highiɓər nyi, aga ja tsətsəkuri
nji patəu lagur highiɓə nə jiri, aga ja ɓəɓəlna
highiɓə kəra dawa a vər highiɓau.
10 Arya njir gwazhivi a'yi nda gangəu, njir
ndər gəra kər, njir sukwa vi, nja na nji kəra a
vər ngga kərnda nji thlathla pəlzha kau.
11 A mbari nja bəgəya nda ara nda sara
ndzana hangəkala nji ənga highiɓə dəmwa'yir
nda kəra ndu məl, aga səm dlərbau.
12 Pathlə wu pama nabir nda a nanari
abər, "Njir Kəretunu, njir thla fati ngau
cumu, nji shishi, njir haɗəwa, njir wuraga
ɗəfau."
13 Najaka sakida jijiri nga nyi. Agaban-
gau, ga kughiya nda gagaɗau, aga nda ɗa
nənau wu mbərsar nda,
14 aga nda piyari səhimi pumungutu fati
nə njir Yahudiyat, ənga nda piyari nu sər ɓəla
kəra njira piyari jiri fiya.
15 Anə njira ənga ɗəfu cicau, kalar sau cici
nga nyi. Ama anə njira ənga ɗəfu dedeɓəu,
njira gəra mbərsa, sə cicau a'yi mai. Ɗəngar
nda ənga ɗəfuwa nda patə dedeɓəu nga nda.
16 Ar cicir miya nga nda vər na abər ndu
sən Hyal, ama sər məla nda a kəpalnari. A
ɗar nda sə zhizhigər, ənga nji gəra ɓəlar ndər,
ənga nanda tsu ndu sən məl sə mənahə mai.

2

Highiɓə Nə Jiri

1 A fiyar kər anə ngau ga highiɓə səra
tsatsa'a ənggər kəra highiɓə nə jijiri nana.
2 Ga highiɓər nyi anə shili njira nggung-
gurəm aga nda kəkəya kərnda, nda nggya
wu hangəkala nda, nda hwathliya kərnda,
nda thləya hi wu jirkur ənga mbərsa, ənga
yiwukur, ba ənga səsə'u sau.
3 Abangə tsu, ga highiɓər nyi anə
mathləkə'yi nggungguruməu aga nda ɗa
ənga gənggər səli wu nggyabiyar nda, a'yi
njir ndza thləmə ənga njir sa pathlə mai,
ama aga nda highiɓə sə mənahə anə nji.
4 Aga nda dzəgwa highiɓər nyi anə wazha
mathləkə'yi aga nda yiwu shilir nda ənga
wazhar nda.
5 Nda ɗa njira kəkəya kərnda, njira cicau,
njira tsərpər kir nda, njira tsapəu, njira lər
kərnda anə shilir nda, ara nja sara diɗana
ndər Hyal.
6 Abangə tsu, ga tsətsəku wazha shili aga
nda kəkəya kərnda.
7 Wu kalar sau, ga cabiya kərngau abər
ndəra nju sən highiɓər sə mənahəu ara ja
ngau. Ga highiɓə ənga jirkur daɓə ənga
kwakwaɗə mashi,
8 ənga ga nana səra jiri, səra nji gəra sən uya
sər nggəl a gwa. Ara njir dawa nda sara uya
lagur ndər dididi ar kəra mən.
9 Ga highiɓər nyi anə mafa'yar nda ɓəlari
ndər thlagər kir nda wu kalar sau, nda ɗa
njira nju nggar mənahəkur nda. Nda sara
kəpal wu pam əkkə'yi nda mai,
10 a sara hya həl nda mai, ama nda cabiya
abər njira nju fiyafə ənga nda ngau, lagu kə
nga nju lari mənahəkura highiɓə ar kəra Hyal
ndər mbəɗa mən.
11 Ara mayiwakur nə Hyal kəra shili ənga
mbəɗau, a cabiyar kər anə kalar ndau.
12 Mayiwakur kau, a highiɓər mənər ja aga
məna piyari nggya nə gəra sən Hyal, ənga
məna piyari nggya suna suna nə duniya
kau, aga məna kəkəya kərmən, məna ɗa nji
jijiri wu ɗəfu, ba ənga məna ɗa nji Hyal hyal
wu najaka duniya.
13 Mənu nggya abangau, ənggər kəra məna
vər səkə nyabiya dzə fər kər nə barka kau, ca
ngə cabiya dzə nə kadakadarkur nə Hyalər
mən, ndə dəgal ənga ndər mbəɗa mən Yesu
Kərsiti.

14 Ndəra naja ndəra lər kərnyi aga ja bəlbiya mən sara wu kalar shishikur, aga ja thləna mən anə kərnyi, aga mən ɗa nji nyi, njira wu caguli aga məl sə mənahəu.
15 Sə'yar kau nga səra ga highiɓər nda, ga tsətsəkuri njira vər nggar ngau, ga kughiya nda ənga patər dənama. Ga sara piyari vanyi ndə ja diɗana ngə mai.

3

Nggyabiya Kəra Tsa'a Aga Njir Nu

1 Ga dəngar nyi anə nji aga nda lər kərnda anə tələr nda əkkə'yi njir səɓə 'yi'yi. Bəgə nda ɗa njir ɓəlar ndər, ənga nda ɗa njir məl kalar səra mənahəu,
2 a sara nda na ndər dididī anə ndə mai, nda ɗa njir nggya jaməu daɓə ənga səhimi ndau, nda ɗa njir tina kər anə kalar ndau.
3 Ɗədəməu nji dza nga mən, nji gəra ɓəlar ndər, njira nji nggutana, kə mən dzəgwa ɗa mafa ənə kalar sə suna suna pampaməu, mən nggya njir səɓə ndə wu ɗəfu, ənga ɗa shishi. Nji piyari shishir dza mən ənga mən piyari shishir dza nji tsu.
4 Ama ta mənahəkur ənga yiwukur nə Hyal Ndər mbəɗa mən cabiya kər,
5 ba ji mbəɗana mən, a'yi ara thlər tsapə kəra mən məliya mai, ama arya təhuɗə nyi. Ji mbəɗana mən lagur pəra kəra ji pərana mən kəra nə mən yabiya dzə ənga nggya mafəleng lagur Mambəl Cicau.
6 Mambəl Cici kə nga nji pənggəri a shidar kəra mən lagur Yesu Kərsiti ndər mbəɗa mən.
7 Ji məl abangau aga məna ɗa nji gəra bikau wu mwar Hyal lagur mayiwakur nyi, aga məna ɗa njir fa'aki nə pi gəra kuɗau kəra məna vər fərkər aga nyi.
8 Ndər kau, ndər jijiri ngau. A yiwu yau ga cakər ndər ar kəra sə'yar kə gagaɗau, aga njira hənggəri ənga Hyal nda hangəkal aga nda lər kərnda aga nda məl səra mənahəu. Mənahə ngə sə'yar kə gagaɗau, ənga wu lə akkəri anə kalar ndə tsu.
9 Ama ga həbiya kəra gau, sara wu kəpal gəra kər, ənga jiga sə ciji ciji, ənga kəpal ar kəra dlaɗau, arya sər dləwar dzə a'yi a gwa mai.
10 Ga kughiya ndər tətəl kər nji, ca ngə sə tanggərma kəra məl, ga ɓəra kughiya nə məthləkura nyi, ayukuɗa nyi ba ga təkə ənga ja.
11 Ga səni abər culi najaka ndau sasa nga ja, a məliyar ja numa anə kərnyi lagur bikə nyi.

Ndər Jomə Ndəl

12 Ma gə lari a səwa ngər yi ndaliya ki Artimasu ənga Tikikusu, ga nərdzau aga ga sa thləwa ɗa wu Nikapolisu, ara yu yiwu ya həbiya vuya a ndəna.
13 Ga məl thlər ənga dənama ngə patəu aga ga dləwari Zinasu, lawuya kau, nanda gyapəu ənga Apolusu aga nda gu lagu. Ga lari abər sə a'yi kəra ndə tini mai.
14 A mbari, njir mən nda highiɓəri lər kərnda aga məl thlər kəra mənahəu, nda ɗa njira wu sən uya sə anə kərnda ənga nda njir kətiya nji ma thlər hya'ari. Nda sara ɗa nji pəpəltə mai.
15 Patər njira 'ya əkkə'yi nda, nda vər usa ngau. Ga usar njira vər yiwu mən wu mbərsa.

Bəgə mayiwakur nə Hyal ja nggya ənga hyi patəu. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Bulusu Anə Fəlimonu

Usa Dzau

1 Cama tsətsəfə kə sara ara Bulusu ndəra
wu fursəna arya Kərsiti Yesu, ənga Timath-
lawusu zamər mən,

A nda nə Fəlimonu bazhi huɗa mən ənga
ndər məl thlərər mən,
2 ənga anə kwamər mən Afiya, ənga Archi-
pusu bazhi wu ɓwaɓwatər mən, ənga anə
daɓə dzə njir nu kəra a vər kaɓə wu ki ngau.
3 Bəgə mayiwakur ənga huɗə pərtəu sara
ara Hyal Dərmən ənga Thlagər mən Yesu
Kərsiti ja nggya ənga hyi.

Kədi Hyal ənga Lə Usaku

4 Ya vər usaku anə Hyal cumu kalar pəcira
ya vər kədi Hyal anə ngau,
5 arya a nggar yi ar kəra mbərsa ngau wu
Thlagə Yesu ənga yiwukur ngau anə patər
nji cici gə Hyal.
6 Ya vər kədi Hyal aga hya ɗa nənə wu
nggya wu cir zəmər hyi wu mbərsa, aga hya
nəbiya dzə wu sənbiya sə wu kalar sə mənahə
kəra mən əni wu Kərsiti.
7 Yiwukur ngau a nə ɗa ri huɗə pipida
ənga tsətsəku ɗəfu, arya nagau, zamə ɗa, a
tsətsəkur gə ɗəfuwa nji cici gə Hyal.

Kədi Bulusu Arya Onisimusu

8 Agabangau, arya kau, a sən ta'yi yau wu
Kərsiti aga ya cuwa ngə ga məl sərа kakal ga
kyaga məl,
9 alaga abangau, ya vər kədi ngau wu yi-
wukur. Nayi Bulusu, ndəra dəgal hahal ənga
kabangəkau ndər fursəna arya Kərsiti Yesu,
10 ya vər kədi ngau arya zər ɗa Onisimusu,
ndəra ɗa zər ɗa ar pəcira yi wu fursəna.
11 Ɗəɗəməu, a'yi ja ndər kətiya ndə mai,
ama kabangəkau, a ɗar ja ndər kətə ma
gyapə ma.
12 Ya vər sə nyi a ndəra gau, naja ndəra wu
ɗəfuwa yau.
13 A yiwur yau aga ya səɓiya nyi əgya yau,
aga ja məl thlər ar viya gau anə ɗa, ar pəcira
yi wu fursəna arya tətəlna ndəshigu.
14 Ama nayu yiwu ya məl kalar sə ənga
gəra hənggəri ngə mai, aga kalar mənahəkur
kəra gə məl ja ɗa sə yiwu huɗa gau, a'yi sə
caca mai.
15 Ma vanyi səra ɗa hyi təkəbiya dzə ənga ja
nə pəci kushi kau, aga ga ɓəra sən dləwur nyi,
hya nggya nə ba'anuwa ngau.
16 Ga dləwur nyi, a'yi ar viya mafa mai,
ama ar viya səra ndiya mafa, ar viya zamə
kəra gu yiwu. A yiwu nyir yi gagaɗau, anə
ngə tsu, ga yiwu nyi a ndiya kəra ya vər
yiwu nyi, gyapə wu ndəndəkur ənga zamə
wu Thlagəu.
17 Ma gə hər ɗa ar viya bazhi daɓə kər,
dləwur nyi ənggər kəra ga dləwur ɗa.
18 Ma ji məliya ngə səra ɗəmwa'yu, alaga ga
vər nu nyi məl nə kalar sau, ba ga fəri a dar
kəra yau.
19 Nayi Bulusu, nayi nga vər tsəfə najaka
sau ənga tsa yau, yu nda kina ngau, a sara
nja na ya vər nu ngə məl nə pi nə Hyal kəra
gə uya lagu ɗa mai.
20 Zam ɗa, ya vər cim aga ya uya akkəri ara
gau lagu Thlagəu. Ba ga dzəgwa pina huɗa
yau wu Kərsiti.
21 A'yi yi ənga papakur kər ənga ɓəlar sə
ngau, ca ngə ɗa yi tsəfə najaka sau anə ngau,
ara a sənər yau, gu nda məliya a ndiya kəra yi
nar ngau.
22 Sə zəm kəra ya vər na, ca ngə ga fiya ɗa
vir pida, ara ya vər dənga abər nju shabiya
ɗa a shili ara hyi arya kədi Hyalər hyi.
23 Ipafərasu, bazhi fursəna ɗa arya Kərsiti
Yesu, ja vər usa ngau.
24 Abangə tsu Markusu, ənga Aristakusu,
ənga Dimasu, ənga Luka bazhi məl thlər ɗa,
nda vər usa ngau.
25 Bəgə mayiwakur nə Thlagə Yesu Kərsiti
ja nggya ənga mambələr hyi . Amina.

Cama Tsətsəfə Anə Njir Ibrani

Hyal Ndər Anə Mən Lagu Zər Nyi

1 Ɗəɗəməu, Hyal ndərna ndər anə əjir mən
'yar lagu pampaməu ənga tsu ar pəci pam-
paməu lagu nabi'yar.
2 Ama ar kuɗiyar pəci kau, ja vər ndər anə
mən lagu Zər nyi. Lagu Zər nyi ngə Hyal
məliya kalar sə wu duniya. Naja tsu nga ji
caɗəbiya aga ja ɗa ndər fa'a ki nyi.
3 Naja ngə mbəmbəl nə cabiya
kadakadarkur nə Hyal ənga tsu naja ngə
pabiya nggyabiya Hyal. Ja vər səɓə kalar sə
lagu ndər nyi kəra ənga dənama. Ayukuɗa ji
cina mən bikər mən, ba ji nggya gya ar tsi
mazəma Ndəra Dlədləvə gagaɗə a dəməlmau.

Ənggəra Yesu Ndiya Waladi'yar

4 Lagu kə tsu nga ji uya vir nggya kəra
a ndiya nə waladi'yar ənggər kəra ji uya
thləmə kəra ndiya nər nda ənga dəgaləu.
5 Arya tsu, wa ngu pama waladi'yar kəra
Hyal saya na anə nyi, abər,
“Nagə Zər Ɗa ngau,
Əshina, a ɗar yi Dənga”?
Ənga tsu, Hyal na,
“Yi wu nggya tada anə nyi,
ənga ju nggya zər anə ɗa”?
6 Ama ta ji səwa məkaji nyi a shida wu
duniya, ba ji na,
“Patər waladi'yar nə Hyal nda dləvə nyi.”
7 Ənga ar kəra waladi nyi'yar tsu, ba ji na,
“Ju sən shabiya waladi nyi'yar majigwal
kəra wu sau,
ənga njir məl thlər nyi tsu kyara u'u.”
8 Ama ar kəra Zəra nyi, kə ji na,
“Tsəkafə ngau, Hyal,
wu nggya ba'anuwa,
zəwa təlkur ngau ca ngə nggya nə tsapəu.
9 Gu yiwu tsapəkur, ənga gə piyari ɗəmwa
'yikur.
Arya kə Hyal, ca ngə Hyal ngau, hana
ngau adabanga ghakər ngə'yar
lagur ɗəwa ngə mal nə ɗəfu pərtəu.”
10 Kə ji bəra na,
“Wu dzəguya, Thlagəu,
gə fiya hya duniya,
ba gə məliya dəməlmə'yar ənga pəla gau.
11 Səra gə məliya, ndu nda sanakər,
ama gu nggya ba'anuwa.
Ndu nda halnakər ənggər ləgutə hahal.
12 Gu nda pəɗiya nda ənggər kadəmbul,
ənga tsu gu nda bəla nda ənggər nju bəla
kari.
Ama a'yi gə nə ngə cumu gəra bəla;
gangəkura fa ngau, wu sən kuɗə mai.”
13 Ənga anə waladi mani ngə Hyal saya na
anə nyi,
“Nggya lagu tsi mazəma yau
kəl yi fiya dawa ngə'yar
a gyi gya kiɗa hiya ga”?
14 Agabangau, waladi'yar ngə njir məl thlər
nga nda wacu, kəra Hyal səwa aga dləwari
njira wu nda fa'a ki nə mbəɗau.

2

Səya Himi Anə Ndər Hyal

1 Agabangau, kəl məna səya himi mənahə
anə səra mən nggari, ara məna sara sha a gyu
yukuɗu saməu.
2 Cama kəra Hyal nana lagu miya wal-
adi'yar a nggyari, ənga kalar ndəra ɓəlna
ənga nggəl ara məl thlər əni, nju nda nə nyi
ɓwaɓwatə kəra tsa'a aga səra ji ndzana.
3 Ma abangə ja, ma mən piyari najaka
mbəɗə kəra dəgal, lagu mani nga mənu ng-
gani mənu sən uya mbəɗa? Najaka mbəɗə
kəra Thlagə ənga kərnyi ngə dzəguya ndər ar
kəra nyi tanggərma. Njira nggar ndər nyi
kau, nanda ngə cabiya mən abər ndər nyi kə
jijiri nga nyi.
4 Hyal ənga kərnyi ngə ləri sakida ar kəra
nər nda sakida lagur ləri mətsam'yar ənga sə
dədəgur 'yar ənga məl sə dədəgur 'yar pam-
paməu, ənga lə sə lələ'yar kəra ji ləri lagu
Mambəl Cici ənggəra ju yiwu.

Yesu Ɗa Ənggər Zamə Nyi'yar

5 A'yi anə waladi'yar ngə Hyal nə nda səm
təlkur ar kəra zaman kəra a vər shili ənga kəra
məna vər ndər ar kəri kə mai.
6 Ama a'yi tsətsəfə ar vanyi vi kəra vanyi
ndə lər sakida, ji na,
“Mi ngə nda gu ɓwanə nyi kər anə kərngau
ənga ja,
ənga zər ndə kəra gu dənga ənga ja?
7 Gə məliya nyi a gya banga waladi'yar nə
pəci kushu,
Gə nə nyi kadakadarkur ənga dəgalkur,
8 ənga gə fuwa kalar sə əgyakiɗa dənama
nyi.”
Ta Hyal fuwa kalar sə əgyakiɗa ja, vanyi sə
a'yi kəra Hyal gəra fiya əgyakiɗa ja mai. Ama
alaga abangau, kabangəkau tsu mən gəra
lari nji fiya kalar sau əgyakiɗa ja.
9 Ama mənu lari Yesu, ndəra nji məliya a
gya banga waladi'yar nə pəci kushu, ka-
bangəkau, a fənggər nyir nji kadakadarkur
ənga dəgalkur, ara ɓwaɓwatə kəra ji lari lagur
tau. Ji məl abangau, aga lagur mayiwakur
nə Hyal ji ɗahar tau, arya kalar ndau.
10 Hyal ngə məliya kalar sau, ənga tsu
lagu nyi ngə patər sə ɗa. Hyal ngə nggar
wazha gangəu aga nda uya kadakadarkur.
Agabangau, a ɗar tsa'a anə ndəra pahəna
lagur uya mbəɗau, ja nyabiya dzə lagur lar
ɓwaɓwatəu.
11 Agabangau, ndəra məliya nji cicau ənga
njira ji cina, wazha tada zəmə nga nda. Arya
kə ngə Yesu a'yi ɗa ənga səli ja ngga nda ənga
wazha ama mai.

12 Ji na anə Hyal,
“Yi wu hə'u thləmə ngau anə wazha maɗa,
Yu fal thləmə ngau wu daɓər nji.”
13 Ji ɓəra na,
“Yi wu fər kər ənga ja.”
Kə ji ɓəra na wayu,
“Kəja yau, ənga wazha kəra Hyal nə ɗa.”
14 Ta ɗa wazha kau, kum ənga mashi ngau,
naja tsu kəl ta ji ɗa kum ənga mashi ənggər nanda. Ji məl abangau, aga lagur tə nyi ba
ja səmku təlkur ar kəra ndəra ənga dənama ar kəra tau, naja ngə shatan.
15 Lagu kə nga ji pəliya njira mbamba wu mafakur nə hivər tau, wu patər nggyabiyar nda.
16 Aga jiri a'yi anə waladi'yar ngə Yesu shili ənga dləwa dzə mai, ama anə culi gə Ibrahimu.
17 Agabangau, a mbari kəl ja ɗa ənggər nə wazha mənyi, aga ja ɗa pubu kəra ndiya ənga dəgaləu, kəra ənga təhuɗəu ənga kəra wu məl thlər Hyal tsa'a miya ɗəfu. Ba ja dzəgwa həna bikər nji lagur lər piya ja aga sər hə saɗaka.
18 Ta ɗa naja ənga kərnyi a lar ja ɓwaɓwatəu, ar pəcir dzə nyi, a ɗar ja tsa'a aga ja dləwar njira gwu dzau.

3

Ənggəra Yesu Ndiya Musa

1 Agabangau, nahyi wazha ama nji cicau, nahyi njira Hyal ngga, hya hə ɗənga ar kəra Yesu ndəra naja ngə ndə səsau, ənga pubu kəra ndiya ənga dəgaləu, nə mbərsa kəra mənu lə sakida ar kəri.
2 Tsa'a miya ɗəfu nga ja anə ndəra caɗəbiya nyi, ənggər kəra Musa məl thlər nyi tsa'a miya ɗəfu wu pama nji gə Hyal.
3 A thləwar nji Yesu a ndiya Musa ənga kadakadarkur, ənggər kəra ndər hər ki a ndiya ki ənga kadakadarkur.
4 Arya kalar ki ndə ngə həriya nyi, ama ndəra həriya kalar sau, ca ngə Hyal.
5 Musa ndər məl thlər tsa'a miya ɗəfu ngau, ndər məl thlər ar viya mafa wu ki Hyal, a lər ja sakida ar kəra səra wu nda ɗa a ndumwa.
6 Ama Kərsiti ndə jijiri nga ja, ndəra vər məl thlər ənggər Zər ar kəra ki Hyal. Namən ngə ki Hyal, ma mən sən dumwa ənga fə ɗəfu ba nggya ənga fər kər wu səra a vər shili.

Kughi Ar Kəra Gəra Hənggəri

7 Agabangau, ənggər kəra Mambəl Cici na,
“Əshina, ma hyi nggari ɗaha ja,
8 hya sara ɗa ənga ɗəfu ɓaɓal mai
ənggər kəra hyi məliya ar pəcir hya'a hangəkal,
ar pəcir dzə a gwar tagə mashi.
9 A guna ngə əjir hyi dzəbiya ənga gəlabiya ɗa,
ənga ndə lari səra yi məliya nə fa foɗə kumunyi.
10 Ca ngə ɗa huɗa yi ndzəndzə ənga naja ta zaman,
ba yi na, ‘Cumu nga ndu shinɗa yi wu ɗəfuwa nda,
nanda a'yi wu səni lagu ɗa'yar mai.’
11 Wu huɗə ndzəndzə ɗa, yi səmku fəla;
‘Nandə wu sa gwu ɓəlsar ɗa mai.’ ”
12 Hya nggya ənga tsamə, wazha ama, ara nja sara thləwa bikau ənga gəra hənggəri wu ɗəfuwa hyi kəra wu məliya hyu shini yi anə Hyal Ndəra ənga Pi.
13 Ar pəci kəra nju ngga ənga “Əshina” hya təɗar himiya kərhyi, ara kalar ndu pama hyi a sara ɗa ənga ɗəfu ɓaɓal lagur ngguta vi nə bikau.
14 Namən njir daɓər kər ənga Kərsiti ngau, ma mənu ta'yi wu mbərsa kəra mən uya tanggərma ənga dənama ba'a ndar kuɗiyar duniya.
15 Ənggər kəra nji na,
“Əshina ma hyi nggari ɗaha ja,
hya sara ɗa ənga ɗəfu ɓaɓal mai
ənggər kəra hyi məliya ar pəcir hya'a hangəkal.”
16 Wa 'yar ngə nggar ndər Hyal ənga kə ndə ɓəra hya'ana nyi hangəkal ta? A'yi njira Musa həbiya sara wu Masaru wa?
17 Ənga wa 'yar ngə huɗa Hyal ndzə nə fa foɗə kumunyi ya? A'yi ənga njira məliya bikə, ba ndə dlədla ba ndə tənakər a gwar tagə mashi ta wa?
18 Ənga wa ngə Hyal səm fəla abər nanda a'yi wu gwu səhəɗa nyi maya? A'yi ənga njira nggəl ara ɓəla ndər nyi wa?
19 Agabangau, a lari mən abər arya gəra mbərsar nda, nga ndə tini gwu səhəɗa nyi.

4

Pəcir Bəlsar Nə Njir Nu

1 Agabangau, ta alkawal nə gwu ɓəlsar nyi a'yi ba'a shilar pəci kə əshina, kəl məna ɓəla ənga jirkur, ara ja səra ɗa pathlə wu pama hyi ja tini gwa.
2 Ətsu, a nggar mən ndəshigu, ənggər kəra ndə nggari, ama ndər kəra ndə nggar kau, a'yi ɗa ənga akkəri anə nda mai, arya nanda a'yi daɓər ənga mbərsa mai.
3 Kabangəkau, namən nji kəra hənggəri ngə gwu ɓəlsar nyi, ənggər kəra Hyal nana,
“Wu huɗə ndzəndzə ɗa, yi səmku fəla;
‘Nandə wu sa gwu ɓəlsar ɗa mai.’ ”
Hyal nana abangau, alaga kə ji kuɗəna thlər nyi tsu kaɗu ar dzəgwar duniya.
4 Arya ar vanyi vi ji ndər ar kəra pəci nə məɗəfəkura nyi, abər, “Ar pəci nə məɗəfəkura nyi, Hyal ɓəliya sar sara ara thlər nyi patəu.”
5 Ama ar vi kə tsu ji ɓəra na, “Nandə wu sa gwu ɓəlsar ɗa mai.”
6 Agabangau, a nggyari ba'anə kabangəkau anə alenyi nji nda gwa wu ɓəlsar ta, ama nanda njira nggar ndəshigu kə tsu kaɗu

nandə uya gwa mai, arya nandə a'yi ɓəlar ndər Hyal mai.
7 Kəja, Hyal ɓəra fiya vanyi pəci kəra ji ngga ənga, "Əshina," ji ndər kau, lagur miya Dawuda ayukuɗa fa gangəu, ənggər kəra nji nana tsu kaɗu abər,
"Əshina ma hyi nggari ɗaha ja,
Hya sara ɗa ənga ɗəfu ɓaɓal mai."
8 Maja abər Jashuwa nə nda ɓəlsar nə Hyal, Hyal a'yi ɓəra ndər ar kəra vanyi pəci kəra wu shili mai.
9 Kə a cabiyari ba'anə kabangəkau, pəci a'yi nə ɓəlsar anə nji Hyal.
10 Agabangau, kalar ndəra gwu ɓəlsar nə Hyal, a gwar ja wu ɓəlsar sara wu thlər nyi, ənggər kəra Hyal ɓəliya sar sara wu nənyi.
11 Arya kau, kəl məna nərdzau, aga məna uya gwu ɓəlsara nyi, a sara vanyi nda tini gwa, arya mən gəra ɓəlari ndər Hyal ənggər njira tərabiya.
12 Ara ndər Hyal mbəmbəɗə nga ja, ənga dənama, naja ndiya kalar katsakər miya məthləu, ju sən tsaviya dzə ba ja vuwa təkəbiya vira pi ənga mambəl ɓə ari, ənga tsu pama mədəla ənga sahwa, ju sən tətəkəbiya ɗənga ənga ɗəfu.
13 Sə a'yi kəra nji məliya, kəra ɗa ɗəɗəwa ara Hyal mai, ara kalar sə ar babal nga nyi anə nyi. Patər sə hyahya ar babal nga nyi wu mwa nyi, ndəra mənu nda ləri sər məla mən wu mwa nyi.

Yesu Madiya Pubu Kəra Ndiya Ənga Dəgaləu

14 Ta ɗa a'yi mən ənga madiya Pubu kəra ndiya ənga Dəgaləu, ndəra ma'yi a dumwar Hyal, naja ngə Yesu Zər Hyal, bəgə məna ta'yi ar kəra səra mən hənggəri.
15 Ara Pubu kəra ndiya ənga Dəgal kəra a'yi ara mən kau, a'yi ndəra gəra ənga təhuɗu əgya njir tətə dənama ngə mai, awau, naja ngə ndəra nji dzəbiya wu kalar lagu kəra nji dzəbiya mən, ama naji məliya bikə mai.
16 Agabangau, ta'yi məna shili ləhəu wu dzər tsəkafə nə Hyal ənga ɗəfu zəməu, aga məna uya təhuɗə nyi ənga tsu ja canə mən mayiwakur nyi kəra wu nda dləwar mən ar pəci kəra mən wu yiwu dləwa dzau.

5

1 Kalar pubu kəra ndiya ənga dəgaləu, ndə ngau nji caɗəbiya nyi sara wu nji, nji fiya nyi aga ja təɗəmwa anə nji ar kəra səra nə Hyal, aga ja ləri sə nə nji anə Hyal ba nga tsu həna saɗaka ar kəra bikər nji.
2 Naja ndəra wu sən ɓə ənga njira gəra sən sau nji sasa, arya naja ənga kərnyi a'yi ja wu kumər dzə kəra tətəwa.
3 Agabangau, a ɗari tsa'a ja həna saɗaka, a'yi arya bikər nji waci mai, ama ara naja ma ndər bikə nga ja.
4 Ndər sən hər kərnyi a dar vi dəgal kə a'yi mai, kəl ma Hyal ngə ngga nyi a dari, ənggər kəra nji ngga Haruna.
5 Abangə tsu, Kərsiti a'yi hər kərnyi a dar vi dəgal aga ja ɗa Pubu kəra ndiya ənga Dəgal mai, kəl ta Hyal hər nyi, kə ji na anə nyi,
"Nagə Zər Ɗa ngau,
Əshina a ɗar yi Dəngau."
6 Ənggəra ji ɓəra na ar vanyi vi,
"Nagə Pubu ngau nə ba'anuwa,
kəra lagur Malkizadakəu."
7 Ar pəcira Yesu tsu wu duniya, ju kədi Hyal ənga kədi daɓə ənga ɓwakər ənga tiwi gagadə daɓə ənga sələ̀m, anə ndəra ənga dənama ndəra wu sən mbəliya nyi sara wu miya tau. Arya naja ndər hivər Hyal, kə Hyal nggari kədi nyi.
8 Alaga kau, Yesu zər Hyal ngau, ji highiɓər ɓəlar sə lagur ɓwaɓwatə'yar kəra ji sa.
9 Lagu kau, ngə Hyal nyabiya nyi aga ja ɗa lagu nə uya mbədə nə ba'anuwa anə patər njira ɓəlar səra ji na.
10 Arya kə ngə Hyal fiya nyi ji ɗa Pubu kəra ndiya ənga Dəgaləu, ənggər nə Malkizadakəu.

Kughi Ara Sha A Gyu Yukuɗu

11 Sə a'yi gangəu kəra 'ya kyaga na ar kəra sə'yar kau, ama dzadzau nga nyi 'ya sən gəlabiya nda, arya nahyi a'yi yiwu hya nggabiya sə ar kəra ndəshigu kə kusakusa mai.
12 Alaga kə pəci kə əshina, hya kyaga nda ɗa maləmə highiɓau, kwalaga abangau, hya vər yiwu vanyi ndə a ɓəra highiɓə anə hyi sər nu nə tanggərma ar kəra Ndər Hyal wayu. Səra tsa'a aga hyi ca ngə u'wa, ama a'yi sər səm kəra ɓaɓal mai.
13 Arya kalar ndəra u'wa ngə sər səm nyi, zər mamanji nga ja, naji ɗa tsa'a aga dləwu highiɓə ar kəra tsapəkur mai.
14 Ama sər səm kəra ɓaɓalu, nə njira həhə ngau, ca ngə njira hwathliya kərnda aga nda təkəbiya səra mənahəu ənga səra ɗəmwa'yu.

6

1 Agabangau, kəl məna həbiya dzau ad-abanga highiɓə nə tanggərma kəra mən dləwuri ar kəra Kərsiti, aga məna dumwa ənga ɓəra nggabiya highiɓə nyi, a sara məna sha a gyu yukuɗu lagur highiɓə ar kəra tubi sara wu səra wu shili ənga tau, ba nə mbərsa anə Hyal,
2 ba nga highiɓə ar kəra baɓətizəma daɓə ənga fə tsi, ənga hya'ari sara a vir tau, ba gwu numa kəra gəra kuɗau.
3 Namən wu dumwa ənga nggabiya highiɓə nyi ma Hyal yiwu.
4 Wu nda ɗa sə gəra ɗa, anə njira ɗahari mbəmbəl nə Hyal, ənga njira ɗahari lər sə lələ nə Hyal, ba njira ɗahari Mambəl Cicau
5 ənga njira ɗahari məsahəkur Ndər Hyal, ənga dənama nggyabiya zaman kəra wu shili,

6 ma ndə tana ar lagu, ndər sən shabiya
nyi a shili aga ja tubi a'yi mai. Lagur ng-
gyabiyar nda kau, nga ndu ɓəra dlakəya Zər
Hyal nə məthləkura nyi, ba nda dzəgwa pəlna
nyi pəzhi ar sugu.
7 'Yi'yi ma kəra a vər sa 'yimir par ar kər ar
kər, ju nda tsəbiya sə thləthləka'yar kəra wu
nda ɗa akkəri anə njir zəwa nyi, Hyal wu nda
fənggər barka anə 'yi'ya nyi.
8 Ama ma 'yi'yi kə a vər tsə shikədî ənga
jigwaləu, a'yi ja ənga akkəri mai, Hyal wu
nda shi'wuna nyi ba nja nggyina nyi wu
yukuɗa nyi.
9 Alaga kə mən na abangau, bazhir 'wa ɗa
'yar, a hənggər 'ya abər alenyi səra ndiya ənga
məmənahə kəra a vər shili anə hyi ar kəra
mbəɗau.
10 Hyal a'yi ndə gəra tsapə mai. Naja
a'yi wu nda fari ənga thlərər hyi ənga yiwu
kəra hyu ca anə Hyal, lagur dləwa dzə wu
yiwukur anə nji cici nyi mai, ənggər kəra hya
vər məl kabangəkau.
11 Səra 'yu yiwu gagaɗau, ca ngə, abər,
hya nggya wu kwakwaɗəkur wu thlərər hyi
ba'anə shili ar joməya ndəl, aga fərkər hyi a
sa nyabiya dzau.
12 Hya sara ɗa nji haɗəwa mai, ama hya
fa'abiya hiya njira wu fa'abiya ki ənga səra
Hyal məliya alkawala nyi lagur mbərsa ənga
mba ɗəfu.

Jijirkura Alkawal Nə Hyal

13 Ar pəci kəra Hyal məliya alkawal anə
Ibrahimu, vanyi ndə a'yi kəra a ndiya nyi
kəra ja səm fəla ənga thləmə nyi mai, ba ji
səmku fəla ənga kərnyi.
14 Kə Hyal na, "Jijiri yu fənggər ngə barka,
yu məliya culi ngə gangəu."
15 Agabangau, lagur səkəbiya wu mba ɗəfu
ngə Ibrahimu dləwuri nyabiya dzə nə alka-
wala nyi.
16 Jijiri nju səm fəla ənga ndəra wu ndiya
nda, ənga səm fəla ca ngu shili ənga hənggəri
kəra gəra ənga kəpal.
17 Arya Hyal wu yiwu ja cabiya nggyabiya
nyi kəra gəra bəlar dzə ar babal anə njir fa'a
ki nə alkawal, kəl ta ji ɓəra jigəbiya ənga səm
fəla.
18 Hyal məl abangau, aga səm fəla nyi ənga
alkawal nyi, nda nyabiya dzau. Ənggər kəra
mən wu səni abər Hyal wu thla fati mai. Ma
mən hwi a ndu dəla nyi, mən wu nggya ənga
fə ɗəfu aga məna səɓiya ɓaɓalu fər kər kəra ji
nə mən.
19 Fərkər kəra mən əni kau, ənggər məca
təghə pi kəra wu təghər mən ɓaɓalu. Ənga
fər kər kə nga mən wu tərabiya a biya banga
kadəmbul nə vi cici nə ki Hyal.
20 Yesu ngə gwa wu mwar mən ənga ji gwa
ar viya mən. A ɗar ja a nə mən Pubu kəra
ndiya ənga Dəgaləu, ənggər nə Malkizadakəu.

7

Pubu Malkizadakəu

1 Najaka Malkizadakəu, naja ngə təl nə
Salemu, ənga tsu pubu nə Hyal Kəra Di. Ji
ɓə ənga Ibrahimu ar pəci kəra Ibrahimu a
vər sha shili sara vər pa ənga təltəl'yar kəra
ji səmku təlkur ar kəra nda, ba ji fənggər nyi
barka.
2 Kə Ibrahimu nə nyi pathləu wu kumou
nə kalar səra ji fa'ari sara a gwa miya pa.
Tanggərma, səra thləmə kə cabiya ca ngə,
"Təl nə tsapəkur." Ənga naja tsu "Təl nə
Salemu," kəra cabiya, "Təl nə jaməkur."
3 Naja a'yi ənga njir ya mai. A'yi ja ənga culi
kəra ji biya a gwa mai. A'yi ja ənga pəcir ya
ənga pəcir tə mai. Naja tsu ənggər Zər Hyal,
kəra nggya aga pubu ba'anuwa.
4 Hya tsamiya culi dəgalkura ja! Kwalaga
əjiya əjir mən Ibrahimu tsu nə nyi pathləu
wu kumou nə kalar səra ji fa'ari sara a gwa
miya pa!
5 Ətsu highiɓə Musa a nana ri, abər kalar
ndər Lawi kəra ɗa pubu, a ɗar tsa'a ja dləwuri
pathləu wu sə kumou sara ara nji, alaga kə
nji kə zamər nda ngə 'yar, ənga tsu nanda ma
culi gə Ibrahimu nga nda.
6 Ama Malkizadakəu, ndəra a'yi biya sara
wu culi nji gə Lawi mai, a dləwuri ja pathləu
wu sə kumou sara ara Ibrahimu, ba ji
fənggər nyi barka, naja ndəra nji nə nyi alka-
wala nyi'yar.
7 Gəra ənga kəpal ndəra wu fə barka naja
ndiya ndəra nji fənggər nyi barka.
8 Kəja njir Lawi njir dləwu pathləu wu sə
kumou, ndu tau. Ama Malkizadakəu nə nyi
ndəra dləwuri pathləu wu sə kumou sara ara
Ibrahimu, nji lər sakida ar kəra ja abər naja
a'yi tə mai.
9 Nju sən na abər Lawi ənga kərnyi, ndəra
culi nyi ngə njir dləwu pathləu wu sə kumou,
a lər ja nə nyi pathləu wu sə kumou lagu
Ibrahimu,
10 ara ar pəci kəra Malkizadakəu ɓə ənga
Ibrahimu, Lawi tsu ja wu dza əjiya əji nyi.

Yesu Ngə Pubu Kəra Ənggər Malkizadakəu

11 Kəja dlaɗə Musa a cabiyari anə njir
Izirayila abər kalar pubu ja biya sara wu
culi gə Lawi. Maja abər thlər pubu'yar nə
culi gə Lawi wu məliya nji a ɗa nji tsapəu,
sər ɓəra ɗa nja dla ənga vanyi pubu pamə
lagu Malkizadakəu a'yi mai, kəra a'yi lagu
Haruna mai.
12 Arya ma nji bəlana lagur fə ndu
pubukur, kəl nja bəlana dlaɗə tsu.
13 Naja ndəra nja vər ndər ar kəri kau,
Thlagər mən ngau, naja ji biya sara wu culi
pamə, culi kəra gəra saya məl thlər nə pubu.
14 Kadzakadzangə nga nyi, abər Thlagər
mən biya sara wu culi gə Yahuda, laguwa
culi kə tsu Musa a'yi ndər ar kəra nda lagu
pubukur mai.

15 Najaka ndər tsu a biyari ar babal
gagaɗau, ar pəci kəra vanyi ndə ɓəra biya
pubu pamə ənggər kəra Malkizadakəu,
16 ndəra ɗa pubu, a'yi lagu dlaɗə ənga culi
kəra ji biya sara a gwa mai, ama lagu dənama
nə pi gəra kuɗau.
17 Arya nji lər sakida ar kəra ja abər,
"Nagə ngə pubu nə ba'anuwa,
kəra lagur Malkizadakəu."
18 Nji hənа dlaɗə kəra ɗəɗəməu, ara gəra
dənamakur nyi ənga dləwa dzə nyi.
19 Arya dlaɗə Musa a'yi kakalə ja məliya
sə tsatsa'a mai, ama kabangəkau, fər kər a'yi
kəra wu hər mən ləhə a shila dzər Hyal.
20 Hyal nyabiya sə kau, lagur səm fəla.
Patər njira gu thlər pubu a'yi lagur səm fəla
mai.
21 Ama ndə kə ɗa pubu lagur səm fəla ar
pəci kəra Hyal na anə nyi,
"Thlagəu a səmkur fəla,
naja a'yi wu bəla ɗənga nyi mai,
'Nagə pubu ngau, nə ba'anuwa.' "
22 Arya najaka səm fəla ngə Yesu nggya ar
viya sər mbabiya nə alkawal mbamba kəra
ndiya ənga mənahəu.
23 Pubu'yar nə ɗəɗəməu, ndə ɗa gangə ara
tə ngə kar nda ara dumwa ənga thlər nda
parangəu.
24 Ama Yesu ngə pubu nə ba'anuwa, arya
naja ənga kərnyi a'yi ja ənga pi ba'anuwa.
25 Agabangau, a'yi ja cumu ənga dənama nə
mbəɗana njira shili ləhəu wu dzər Hyal lagu
nyi, ara a'yi ja cumu ənga pi ba ju dumwa
ənga kədi Hyal anə nda.
26 Culi najaka pubu kəra ndiya ənga dəgal
nga mənu yiwu, ndə kəra cicau, ənga ndəra
gəra bikau, gəra ənga məcavidî, ənga ndəra
nji həbiya sara wu njir bikau ba nji hənа nyi
adabanga dəməlmə'yar.
27 A'yi ja ənggər pubu kəra ndiya ənga
dədəgal ta mai, arya a'yi mbari kəl ja lər
saɗaka kalar pəci mai, tanggərma arya bikə
nyi, ənga arya bikə nə nji. Naja ji lər saɗaka
nyi zəmə pir ar pəci kəra ji lər kərnyi.
28 Arya dlaɗə Musa ngə məliya nju caɗə
pubu kəra ndiya ənga dədəgal'yar sara wu nji
ənga tətəwakur nda. Ama alkawal Hyal kəra
shili daɓə ənga səm fəla ngə caɗəbiya Zər nyi
kəra naja ngə tsatsa'a ba'anuwa. Alkawal
kau ca ngə kəra shili ayukuɗa dlaɗau.

8

Pubu Kəra Ndiya Ənga Dəgaləu Nə Alkawal Mbamba Mafəliyangəu

1 Səra mənu yiwu məna na ca ngə, a'yi mən
ənga pubu abangau, pubu kəra ndiya ənga
dəgal kəra a vər nggya ar tsi mazəma tsəkafə
nə Ndə Dəgal Dənama a dəməlmau.
2 Ndəra vər məl thlər ar vi kəra ndiya ənga
Cicau, kwapatə kəra jijiri kəra Thlagə ənga
kərnyi ngə liya ama a'yi ndə mai.
3 Kalar pubu kəra ndiya ənga dəgaləu, nji
fiya nyi aga hə saɗaka ənga lə sə ləlau, aga-
bangau, najaka pubu kəra ndiya ənga dəgalə
tsu, a mbari kəl ja lər sau.
4 Maja abər wu duniya nga ja, ju sən ɗa
pubu mai, ara tsu kaɗu pubu'yar a'yi kəra a
vər lə sau ənggər kəra dlaɗə nana.
5 Səra pubu'yar ka vər məl a vu vi cici nə
Hyal kau, tangə ənggər səra nja vər məl a
dəməlmau. Ca ngə səra Hyal kughiya Musa
aga ja həriya kwapatə anə Thlagəu, ənggər
kəra ji cabiya nyi. Ji na, "Ga tsamə ənga
hangəkal, aga ga liya kakalə ənggər kəra yi
cabiya ngau, a du mə ta."
6 Ama thlər kəra Yesu dləwuri a ndiyari
nər nda, arya alkawal mbamba kəra naja
ngə tsupamə kəra ndiya hahala nyi ta, arya
alkawal mbamba nyi nji mbiya ar alkawal
kəra ndiya.
7 Maja abər alkawal mbamba nə
tanggərma a'yi tuwa mai, a'yi nju ɓəra gal
nə məthləkura nyi kəra ndiya mai.
8 Ta Hyal lari bikər nda, ba ji na,
"Pəci wu shili, əngwar Thlagəu,
yu nda məliya alkawal mbamba nə
mafəliyangə ənga njir Izirayila, ba
ənga tsu culi Yahuda.
9 A'yi culi alkawal mbamba
kəra yi məl ənga əjir nda'yar mai,
ar pəci kəra yi mbar pəla nda
aga ya həbiya nda sara wu 'yi'yir
Masaru,
arya nanda a'yi ta'yi ənga alkawal ɗa mai,
ca ngə ɗa yi təkə ənga nda, əngwar
Thlagəu.
10 Najakə ngə alkawal mbamba kəra yu sa
məl
ənga njir Izirayila, ayukuɗa pida'yar
kau,
əngwar Thlagəu,
yu fuwa highiɓə ɗa wu ɗəfuwa nda.
Yu tsəfəri wu huɗa nda.
Yu nggya Hyalər nda,
nanda tsu ndu nggya nji ɗa.
11 A'yi kəl ndə a highiɓə anə təwul nyi mai,
alaga zamə nyi, ju na,
'Ga sən Thlagəu,'
Arya kalar ndu sa sən ɗa,
dzəguya ar kusha nda ba'anə dəgala nda.
12 Ara yu sa təfəbiya nda bikər nda
a'yi tsu yu ɓəra ɗəngari ənga sə ndzəndzər
nda mai."
13 Ta Hyal ngga kau, ənga alkawal
mbamba mafəliyangəu, a cabiyari abər nə
tanggərma ta a hiliri ba ji hal. Səra hil
ənga səra hal wu səkar mai, ba ja tərabiya
kabangəkau.

9

Dləvə Culi Nə Alkawal Mbamba Kəra Ɗəɗəməu

1 Alkawal mbamba nə tanggərma a'yi ja
ənga sərа nja kyaga məl nə dləvau. Alkawal
mbamba nə tanggərma kə tsu, vi a'yi a gwa
kəra cici kəra nji həriya wu duniya.
2 Nji pədləya kwapatəu, wu kwapatə kau,
kə nji təkəya bwata məthləu. Ar bwata nə
tanggərma sər səɓə pitəlla a'yi, ənga təmbəl,
ba ənga ləgu macikəl kəra nji nə nyi anə Hyal.
Bwata kau, nga nju ngga ənga Vi Cicau.
3 Ayukuɗa kadəmbul nə məthləkura nyi,
vanyi vi a'yi kəra nja ngga ənga Vi kəra ndiya
ənga Cicau.
4 Ar bwata nə məthləkura nyi bagadi a'yi
nə əndzə nə nggyi sə kisu, ənga akwati alka-
wal mbamba kəra nji haɗîya ənga əndzau.
Akwati kau, kəja sərа a gu gwa, pəla əndzə nə
fə mana, ənga dəla nə Haruna kəra thlau, ba
nga tsəka kəra alkawal mbamba kə tsətsəfə
ari.
5 A dar kəra akwati alkawal mbamba kau,
shanggudî həhər nə carabiyaməu* a'yi kəra
wu cabiya kadakadarkur nə Hyal. Nanda
ngə məliya shanggudî anə sər haɗə miya
akwati kau, kəra nju ngga ənga vir nggya
təhuɗu. Namən a sən ndər ar kəra sə'yar kə
kwatahə mai.
6 Ma nja fuwar sə wu lagu ənggər kau, ba
pubu'yar a gu bwata tanggərma ənggər kəra
ndu wuraga məl thlər nda.
7 Ama kəl pubu kəra ndiya ənga dəgal ngu
gu bwata məthləkura nyi kəra gwa gwa, zəmə
wu fa. Naja sən gwa gəra ənga mashi mai,
aga təfəbiya bikə nyi ənga kəra nji məliya ənga
gəra sənkur nda.
8 Lagu kə ngə Mambəl Cici cabiya abər,
lagur gwu Vi kəra Ndiya ənga Cicau a'yi
pahənakər kwatahə mai, ma tsu bwata
tanggərma tsu ta'yiu.
9 Sə'yar kə patə aga nda gəlabiya ng-
gyabiya əshina, kəra wu cabiya abər lə sau
ənga hə saɗaka a sən shili ənga nggyabiya nə
kər papal anə njir dləvə Hyal mai.
10 Sə'yar kau, ar kəra səm ənga sa ba ənga
ci dzau nga nda wacu. Thlər kau, a biyar
babal nga nda wacu, kəl ta Hyal nda canə
mən lagur məl thlər nə mafəliyangəu.

Mashi Kərsiti

11 Kəja Kərsiti a shiliri ənggər Pubu kəra
ndiya ənga dəgaləu, nə sə məmənahə'yar kəra
a'yi kabangəkau. Ji shili, kə ji sa gu kwapatə
kəra ndiya ənga dəgaləu, ənga kəra ndiya ənga
tsatsa'a, a'yi kəra nji həriya ənga tsi mai, kəra
cabiya a'yi nə duniya kə mai.
12 Ji gwu vi kəra ndiya ənga Cici kau, aga
zəmə pathləu. Naja a'yi gwa ənga mashi
ku'yar ənga nə wazha thla mai, ama ənga
mashi nyi nga ji gwa, kəra ji bəliya mən əni
nə ba'anuwa.
13 Mashi nə ku'yar, ənga thla'yar ba ənga
bəbər nə mbəhuləu, nju u'uci sə'yar kə a
ndar njira gəra cicau, aga ja məliya nda cicau
a biyar cicir dzau.
14 Ma abangə ja, mi nga məna sən na ənga
mashi Kərsiti kəra wu ndiya nda pata? Ndəra
gəra ənga məcavidî, lagur dənamar Mambəl
Cici nə ba'anuwa nga ji lər kərnyi aga saɗaka
kəra tsatsa'a anə Hyal. Ji məl abangau, aga
ja cina ɗangar mən sara ara sər məla mən
kəra ɗəmwa'yu kəra wu shili ənga tau aga
məna ɗa njir dləvə Hyal mbəmbəɗau.
15 Agabangau, Kərsiti naja ngə ndəra wu
ta'yi wu pama nji ənga Hyal wu najaka alka-
wal mbamba kəra mafəliyangəu. Aga kalar
njira nji ngga ba nda dləwuri alkawal nə fa'a
ki nə ba'anuwa kəra Hyal məliya alkawala
nyi. Ta ɗa a tər ja, tə nyi bəliya nda sara wu
bikər nda kəra ndə məliya wu pəcir alkawal
nə tanggərma.
16 Ma ndə məliya alkawal ar kəra sər fa'a
ki, fa'a kiya nyi wu nyabiya dzə ma nja lar
tətəkura ja.
17 Arya alkawal fa'a ki a'yi ja ənga dənama
mai kəl ma nda nyi a təri, ca ngə gyiwuliya
məliya səkə a'yi mai ma tsu nda nyi ənga pi.
18 Ca ngə sərа ɗa alkawal mbamba nə
tanggərma a'yi nji hənggəri əni mai, kəl lagu
mashi.
19 Ca ngə sərа ɗa Musa nana anə nji pa-
patəu sər məl kəra a'yi wu dlaɗau, kə ji
həri mashi wazha thla ənga nə ku'yar, ba ji
daɓəri ənga 'yimi. Ənga ji hər sasa'wa əpa
əpa, kə ji pədîya a yar hyali wur hisopəu
aga ja dzəgwa uci mashi təmahəu a ndar kəra
Ləkakaɗə pəpəɗau ba a ndar kəra nji papatəu
əni.
20 Kə ji na, "Najakə ngə mashi nə hənggəri
ənga alkawal mbamba kəra Hyal ləri hyi hya
ɓəlari."
21 Abangə tsu ji u'ucina masha nyi ar kəra
kwapatə kau, ba tsu ar kəra patər kar thlər
nə kwapata nyi ar pəcir dləvau.
22 Ənga jiri dlaɗə nə Musa a cabiyari abər
kəl nja cina zada kalar sau ənga mashi. Ma
a'yi nji pəna mashi mai təfəbiya bikə a'yi mai.
23 Sə'yar kə nda nggya shanggudî həhər nə
sərа a dəməlmau, a mbari nda ɗa cicau, lagur
hə saɗaka 'yar kəra wu duniya. Ama sərа a
dəməlmau, ənga kərnda a mbari nda ɗa cicau,
lagur hə saɗaka kəra ndiya patəu.
24 Arya Kərsiti ənga kərnyi a'yi gwu Vira
ndiya ənga Cicau, kəra ndapi ngə həriya mai,
kəra ndə həriya a papa nə jijira nyi. Awau,
ji ma'yi, ji da gwu vira ndiya ənga cicau
a dəməlmau ənga kərnyi, a dəgya Hyal arya
mən.
25 Ənga a'yi ji da gwu vira ndiya ənga cicau
a dəməlmau aga ja nda lər kərnyi ar kər ar
kər mai, ənggər kəra pubu kəra ndiya ənga

* **9:5** carabiyaməu sə ənga pi kəra ənga ɓəgəu ngau, kəra a vər nggya a dəməlmau, ndu dləvə Hyal ənggər nə waladi'yar.

dəgal wu duniya kəra gwu Vira ndiya ənga Cicau fa nga fa ənga mashi nə ma'wi a'yi ənga mashi nyi mai.

26 Ma abər abangə nga nyi, Kərsiti wu ɓəra lar ɓwaɓwatə ba ja tə aga gangəu, dzəguya ar ndəla duniya shili ar əshina. Ama shili nyi aga zəməu, aga nji patəu, ba anə kuɗiyar duniya, ji lər saɗaka nə kərnyi aga təfəbiya bikər nji.

27 Ənggər kəra Hyal fiya aga nda tau aga zəmə pathləu, ayukuɗa tə nyi kəl səkə numa nə Hyal,

28 abangə tsu nga nji lər Kərsiti aga zəməu, aga ja sa həna bikər nji gangəu. Naja tsu wu ɓəra sa shili nə məthləkura nyi, aga sa təfə bikə mai, ama aga ja sa nə nyi mbəɗau anə njira wu caguli ənga shili nyi.

10

Alkawal Mbamba Dəgaləu Kəra Ndiya Ənga Mənahəu

1 Dlaɗə Musa sə ngau kəra ənggər shangguɗa sə mənahə kəra a vər shili, ama a'yi cabiya abər naja ngə sə jijiri kə mai. Ca ngə səra ɗa dlaɗa nyi a'yi a sən məliya patər njira dla ləhə wu dzər Hyal nda nggya cici lagur hə saɗaka gəra bəla kəra nju məl fa ga fa kə mai.

2 Maja abər dlaɗə Musa a'yi ja ənga dənama, tsu nju ɓəra dumwa ənga hə saɗaka kə ya? Maja abər njir hə saɗaka kau, ndu sən uya nggya cicau aga zəməu, tsu ɗənga nə ɗəfuwa nda wu ɓəra ɓwakər ara bikər nda mai.

3 Ama hə saɗaka kau, lagur ɗəngar nda bikər nda ngau, fa ənga fa.

4 Arya a'yi a sən ɗa mashi thla'yar ənga nə ku'yar a sən həna bikə mai.

5 Agabangau, ənggəra Kərsiti shili wu duniya, ji na,

"Hə saɗaka ənga lə sə'yar nagə wu yiwu mai,
ama kumər dzə nga gə pabəri anə ɗa.
6 Hə saɗaka nə nggyi sau ənga nə həna bikau
nagə wu nggar məsahəkur nda mai.
7 Kə yi na, 'Kəja yau, Hyal,
yi shili aga ya sa məl səra gu yiwu,
ənggər kəra ja tsətsəfau ar kəra yau
wu ləkakadə tsətsəfə nə Hyal.' "

8 Tanggərma ji na, "Hə saɗaka, ənga lə sə'yar, ənga saɗaka nə nggyi sau, ənga saɗaka nə hə bikau, nagə wu yiwu nda mai, ənga nagə a'yi wu nggar məsahəkur nda mai." Ji na abangau, alaga kau, Dlaɗə Musa ngə na nja ɓəlar sə'yar kau.

9 Ji ɓəra na, " Kəja yau, yi shili aga ya sa məl səra gu yiwu." Ca ngə, a fiyar nji sə nə tanggərma ar thlərpau, aga nja dzəgwa ciya nə məthləkura nyi.

10 Lagur səra Hyal wu yiwu ca ngə tsu a məliya mənər ja cicau, lagu hə saɗaka nə dza ja kəra Yesu Kərsiti ləri aga zəmə pathləu, kəra gəra ənga cakau.

11 Wu kalar pəci, kalar pubu wu ta'yi ju məl thlər nyi, ju dumwa ənga hə saɗaka'yar kəra gəra bəla dzə kau, ar kər ar kər kəra gəra ənga dənama nə həna bikə'yar.

12 Ama ta Kərsiti ləri saɗaka aga zəməu, nə ba'anuwa arya bikə'yar, ba ji dzəgwa nggya ar tsi mazəm nə Hyal.

13 Tsu wu pəci ta ja vər səkə nja sa fiya dawa nyi'yar a gyi gya kiɗa hiya ja.

14 Arya hə saɗaka zəmə kə ji məliya kau, kə ji shabiya njira nji cicina nda, nda nggya tsatsa'a ba'anuwa.

15 Mambəl Cici lər sakida ar kəra mən ar kəra sə'yar kau. Tanggərma, ji na,

16 "Kəja alkawal mbamba kəra yu nda məl
ənga nda,
ayukuɗa pəci kau, əngwar Thlagəu.
Yu nda fuwa dlaɗə ɗa wu ɗəfuwa nda,
ba ya dzəgwa tsəfəri wu ɗəngar nda."

17 Ji ɓəra cakəri, ji na,

"Bikər nda ənga ndza sər nda
tsu yu ɓəra ɗəngar nda mai."

18 Ar pəci kəra nji təfəbiya bikər nda'yar, tsu vanyi hə saɗaka arya bikə a'yi mai.

Shili Ləhəu Wu Dzər Hyal

19 Agabangau, wazha ama, a'yi mən ənga kər papal jijiri nə gwu Vira Ndiya ənga Cicau lagur mashi Yesu.

20 Naja tsu ji pahəna mən lagu mafəliyangə kəra mbəmbəɗau, lagur kadəmbul kəra ca ngə kumər dza ja.

21 A'yi mən tsu ənga pubu kəra dəgal a vər səm təlkur ar kəra ki Hyal.

22 Agabangau, bəgə məna shili ləhə wu dzər Hyal ənga ɗəfu jijiri, ba ənga mbərsa kəra gəra ənga kəpal. Məna shili ənga ɗəfu kəra nji cina sara wu sə səsəli, ba ənga kumər dzə kəra nji cina ənga 'yimi caməu.

23 Bəgə məna ta'yi tandar ar fə ɗəfu, kəra məna vər lə sakida ar kəri, ara ndəra məliya mən alkawal ndər məl sə tsa'a miya ɗəfu ngau.

24 Məna tsətsəkuri kuvwar mən lagura nda cabiya yiwukur ənga məl thlər kəra mənahəu.

25 Məna sara piyari shili wu daɓə dzə nə dləvə mai, ənggər kəra alenyi nja vər məl. Ar viya kau, kuji məna dumwa ənga tsətsəku ɗəfuwa mən, məna dumwa ənga məl abangau ənggər kəra mən lari abər Pəcir shilər Thlagər məna ɗari ləhəu.

26 Ma mən dumwa ənga məl bikə nə gəra nggandərkur, ayukuɗa mən dləwuri sənbiya sə nə jijiri, tsu vanyi hə saɗaka nə bikə a'yi mai.

27 Ar viya kau, səra hiyau ca ngə səkə wu tsədzau ənga hivər arya numa ənga u'u kəra kwakwadə gagaɗau kəra wu nda səmku njira dawa ənga Hyal.

28 Kalar ndəra a'yi ɓəlari dlaɗə Musa mai,
nju tsiya nyi, təhuɗə a'yi mai, lagur sakida
nji məthləu ənga alaga nji makəru.
29 Kalar ndə kəra diɗana Zər Hyal, ənga ji
diɗana mashi alkawal mbamba kəra ca ngə
cina nyi, ənga ji ɓəra nggəliya Mambəl Cici nə
mayiwakur, numa nyi nga kyaga ɗa a ndiya
ənga ɓwaɓwatə gagaɗau.
30 Arya mən wu səni ndəra na, "Kiyau, nə
ɗa ngau, yu nda kibiya." Kəji ɓəra na, abər,
"Thlagə ngu nda məl numa anə nji gə nda."
31 Sər lə hivər ngau, ma ndə təɗau a gwu
tsa Hyal kəra ənga pi.

Njira Sən Səsə'wuri Ndu Nda Uya Akkəri

32 Hya ɗəngari ənga pəci'yar kəra tərabiya.
Ayukuɗa hyi uya lar mbəmbəlkur nə Hyal, ba
hyi səsə'wuri ənga jijiri, ənga hyu papa ənga
ɓwaɓwatəu.
33 Vanyi pəci nju nggəl hyi ar babal, ənga
nju lə ɓwaɓwatə anə hyi wu mwar nji. Ənga
vanyi pəci tsu hyu daɓər kər ənga njira wu
lar culi ɓwaɓwatə kau.
34 Hyi cabiya təhuɗu anə njira nji mbiya
wu fursəna, nahyi tsu hyi cabiya huɗə pip-
ida, ayukuɗa nji fa'ari karər hyi, arya hyu
səni abər a'yi hyi ənga sər fa'a ki kəra ndiya
ənga mənahəu kəra wu nggya ba'anuwa.
35 Agabangau, hya sara piyari dənama nə
ɗəfuwa hyi mai, arya ju nda shili anə hyi ənga
akkəri dəgaləu.
36 A kiri hya dumwa ənga səsə'wu sau, ara
məl abangau, hyu nda məliya səra Hyal wu
yiwu. Ayukuɗa kə tsu ba hya dləwuri səra nji
məliya hyi alkawala nyi.
37 Arya a'yi a səkari mai,
"Ndər shili ju shili,
naji wu səkari mai.
38 Ama ndə tsapəu ɗa
ju nda nggya lagur mbərsa.
Ama ma ji sha a gyu yukuɗu,
mambəl ɗa a'yi wu caguli ənga ja mai."
39 Ama naməŋ a'yi culi njira wu sha a gyu
yukuɗu, ba nda sanakər mai, ama njira ənga
mbərsa ba ndə uya mbəɗau.

11

Səra Mbərsa Aga Nyi

1 Mbərsa naja ngə nggya ənga fiya ɗəfu ar
kəra səra mən fər kər əni, ənga fə ɗəfu ar kəra
səra li gəra sən lari.
2 Lagur mbərsa ngə nji ɗəɗəm uya fal ara
Hyal.
3 Lagur mbərsa nga mən sənbiya abər lagur
ɗaha Hyal nga nji məliya patər duniya, kəra
ɗa a'yi səra nju lari a'yi ɗarkər lagur səra ar
babal mai.

Katsala'yar Nə Mbərsa

4 Lagur mbərsa ngə Habila ləri anə Hyal
sər lau kəra a ndiya nə Kayinu ənga mənahəu.
Ənga məl abangə nga ji uya fal ara Hyal abər
naja ndə tsapəu, wu pəci kəra Hyal dləwur lər
sə nyi. Alaga kə Habila a tər kau, tsu ja vər
ndər anə mən lagur mbərsa.
5 Lagur mbərsa nga nji hər Enoku, ara ja
sara ɓə ənga tau. Nji tsu a'yi lari nyi mai,
arya Hyal a hər nyi ri. Kadivira nja hər nyi,
a ləri nji sakida ar kəra ja abər a pinar ja
ɗəfuwa Hyal.
6 Sə a'yi a sən pina huɗa Hyal mai, kəl
mbərsa wacu, arya kalar ndəra shili əgya
Hyal kəl ji hənggəri abər Hyal a'yi, ətsu ju lə
akkəri anə kalar njira wu gal nyi ənga jirkur.
7 Lagur mbərsa ngə Nəhu, ayukuɗa Hyal
kughiya nyi ar kəra səra tsu nji gəra lari,
nga ji ɓəlari, ba ji məliya kwambwal aga ja
kətiya njir ki nyi. Lagu kə ngə numa mbar
njir duniya, ba ji dzəgwa ɗa ndər fa'a ki nə
tsapəkur kəra nju uya lagur mbərsa.
8 Lagur mbərsa ngə Ibrahimu ɓəlar ndər
Hyal aga ja ma'yi a ndar vanyi 'yi'yi kəra
Hyal məliya nyi alkawal abər wu ɗa sər fa'a
ki nyi ar pəcira ji ngga nyi. Naja tsu ba ji ɓəlar
ndər Hyal ba ji mbar lagu alaga kə naja sən
vira ju ma'yi a ndar mai.
9 Lagur mbərsa nga ji nggya ənggər
məthləpi ar 'yi'yi kəra Hyal məliya nyi
alkawala nyi. Ji nggya wu kwapatəu, naja
ənga Ishaku ba Yakubu, njir fa'a ki alkawal
ta wayu daɓə ənga ja.
10 Ji nggya najaka culi nggya arya ji fiyafə
ar kəra məlmə kəra nji fiya hiya nyi. Hyal
ənga kərnyi ngə gwabiya ba ji həriya nyi.
11 Lagur mbərsa ngə Hyal nə nyi dənama
nə ya zər anə Ibrahimu, alaga kə a halər ja
gagaɗau ar pəca nyi. Saratu tsu naja ciri nga
ja. A hənggər ja abər Hyal ndəra nja fər kər
əni ngau, ənga ndər səɓiya alkawal nga ja.
12 Agabangau, lagu ndə zəmə kəra a halər
ja citə a miya tau, nga nji ya culi kəra gangə
gagaɗau ənggər shashilga a dəməlmau, ənga
ənggər məshi'wa a miya tsadau kəra nji gəra
sən jigabiya.
13 Patər nji kau, ndə tə wu mbərsar nda,
nanda a'yi dləwuri səra Hyal məliya nda alka-
wala nyi kwatahə mai, ndə lari a vər shili
tsu naɗə wacu ama ba ndə dləwuri ənga huɗə
pipida ara ndə səni abər nanda məthləpi nga
nda wu duniya.
14 Njira wu lə najaka sakida a cabiyari ar
babal abər nda a vər gal 'yi'yi kəra nər nda.
15 Maja abər nda a vər ɗənga sə ar kəra
'yi'yi kəra ndə piyari, a shar nda agyu
yukuɗu.
16 Ar viya kau, kə ndə fər li ar məlmə
kəra ndiya ənga mənahəu, ca ngə 'yi'yi kəra a
dəməlmau. Ca ngə ɗa Hyal a'yi gu səli ara ɗa
Hyalər nda mai. Jijiri, a pabər ndar ja məlmə
mənahə aga nda.
17 Lagur mbərsa ngə Ibrahimu, ar pəcira
Hyal dzəbiya nyi, nga ji lər Ishaku aga hə
saɗaka ənga ja. Naja ndəra dləwuri alkawal
kau, a pabər ja kərnyi aga ja lər zər nyi zəmə
piru,

18 alaga kau, Hyal a nar nyi ri, abər, “Lagur
Ishaku ngə nju nda jigəwa culi ngau wu nji.”
19 Ibrahimu tsu, a ɗəngabiyar ja abər
pakatəu, Hyal wu sən hya'ana ndə tətau.
Ənga karapau, nja sən na abər ji dləwuri
Ishaku sara wu miya tau.
20 Lagur mbərsa ngə Ishaku fənggər nyi
barka anə Yakubu ənga Isuwa ar kəra ng-
gyabiyar nda kəra a ndumwa.
21 Lagur mbərsa ngə Yakubu fənggər nyi
barka anə gyapəkura wazha Yusufu ar
pəcira ja vər biyar pi. Ənga ətsu ji dləvə Hyal
ənggəra ji təghər dzə a gyar zəwa ɓə nyi.
22 Lagur mbərsa ngə Yusufu, ndər ar kəra
biyar njir Izirayila sara wu 'yi'yir Masaru,
ar pəcira ja ləhə a miya tau. Ənga tsu ji lər
sər məl ar kəra ɗəhi nyi.
23 Lagur mbərsa ngə njir ya Musa ɗəwana
nyi nə hya makəru ayukuɗa nji yabiya nyi.
Ndə məl abangau arya ndu səni abər sal
yaya nga ja. Ənga nanda a'yi hivər dlaɗə təl
kə mai.
24 Lagur mbərsa ngə Musa piyari nja ngga
nyi ənga zər kwar Fira'auna, ar pəcira ji hau.
25 A ndiya anə nyi ja lar ɓwaɓwatə ənga
nji gə Hyal, a mwara nggya wawahə nə pəci
kushu wu bikau.
26 Wu tsam nyi, a ndiya anə nyi ja lar
ɓwaɓwatə arya Kərsiti, kəra ndiya nggya
wawahə nə 'yi'yir Masaru, arya ja vər fər li
ar kəra akkəri kəra a vər səkə nyi a ndumwa.
27 Lagur mbərsa ngə Musa piyari 'yi'yir
Masaru, gəra hivər huɗə ndzəndzə təl. Ji
səsə'wuri arya ji tsaməri ar dza ja ndəra nji
gəra lari ənga li.
28 Lagur mbərsa nga ji ɓəlari Lardur nə
Vəlna, ənga ji u'ucina mashi ara waladi nə
dlə wazha nə tanggərma nə njir Masaru ja
sara tsəkwar wazha njir Izirayila.
29 Lagur mbərsa ngə njir Izirayila tərabiya
ar 'yi'yi u'ulə wu Tsadə Dəzəu. Ama ta njir
Masaru nərdzau aga nu nda, ba ndə sa a
gwar tsadau.
30 Lagur mbərsa ngə mahwal nə məlmə
Yariko dla, ayukuɗa nji zəwar nyi nə pida
məɗəfau.
31 Lagur mbərsa ngə Rahapəu, zawar ta,
naji tə əkkə'yi nji gəra nggar ndər mai, arya
ji dləwur məthləpi njir tsamə məlmau.
32 Mi nga ya uya ya ɓəra na? Pəci a'yi ara
yau ya ndər ar kəra Gidiyanu, ənga Barakəu,
ənga Samsonu, ənga Jafəta, ənga Dawuda,
ənga Samuyalu ba tsu nabi'yar.
33 Lagur mbərsa ngə nji kə səmku təlkur ar
kəra təltəl'yar, kə ndə məl səra tsatsa'a, ənga
ndə dləwuri sə'yar kəra nji məliya nda alka-
wal, ənga ndə hahaɗiya miya ləvara nyi'yar,
34 ənga ndə ta'yina dənama nə u'u, ənga ndə
gaɓana miya katsakər. Kukufəkur nda ba
sha aga dənama, ənga ba ndə ɗa ənga dənama
a gwa miya pa ba ndə kəkədləna soja'yar nə
'yi'yi pampaməu.
35 Mathləkə'yi dləwuri nji tətər nda kəra
nji hya'ana ənga pi. Nji dzəbiya nda ənga
ɓwaɓwatəu, ama kə ndə nggəl ara sha ara
nu Hyal aga nja dzəgwa səya nda. Ndə
fuwa kərnda wu fər kər wu pi kəra a ndiya
ayukuɗa hya'ari sara vir tau.
36 Alenyi nji, nji diɗana nda ənga nji dəgə
nda ənga wuɗa, alenyi nji tsu, nji mbiya nda
ar gangə ənga alenyi tsu, nji fuwa nda wu
fursəna.
37 Nji tsiya nda ənga tsəka vavaka, nji
thləthləwa nda bwata məməthləu ənga
hənggya thla wu, ba nji ɓəra tsəya nda ənga
katsakər. Alenyi nju ɓau ənga kar har nda ci
təmahəu ənga nə ku. Ənga ndə nggya wu gha
ənga ɓwaɓwatəu ba ənga nggya ɗaɗali.
38 A ɗar nda mənahəu ara nggya wu
duniya kau, ndu ɓəɓau wu tagə mashi ənga
mə'yar, ənga thləl 'yar ba ənga ka'u kəra a
gyiwu 'yi.
39 Patəkura nji kau, Hyal a ləri sakida nə fal
arya mbərsar nda, ama patəkura nda nandə
dləwuri səra nji məliya alkawala nyi mai.
40 Arya Hyal a pabəri səra a ndiya ənga
mənahəu anə mən. Ɗənga nyi tsu ca ngə nda
sara ɗa cicipəu gəra ənga mən mai.

12

Fər Li Ar Yesu

1 Agabangau, ta ɗari sakida dlamir nji
gangə gagaɗə zəwar mən kau, ta'yi məna
zəzəɗəna kalar səra wu sən kar mən, ənga
kalar bikə kəra wu sən səɓiya mən ɓaɓalu.
Ta'yi məna hwi kəra məna miya nyi kau ənga
cikər.
2 Ta'yi məna fər liya mən ar kəra Yesu,
ndəra naja ngə mətəghə ənga ndəra nyabiya
mbərsar mən. Arya huɗə pipida kəra nji
fiya aga səkə nyi, ba ji səsə'wuri dlakə nə
wu dladlakau, naja a'yi tal sə səsəlikura nyi
mai. Arya kau, ja vər nggya ar tsi mazəm nə
tsəkafə Hyal.
3 Hya ɗəngari ənga patər ɓwaɓwatə kəra ji
səsə'wuri sara wu tsa njir bikau, agaban-
gau, bəgə najaka sə a cakər hyi dənama a
sara hya həɗa ba kəra hya hur mai.

Hwathlə Nə Thlagəu Dləwa Dzə A'yi A Gwa

4 Wu par bikər hyi, a'yi təkəri hya pəna
mashir hyi mai.
5 Əndəga kəra hyi fari ndər nə fə ɗəfu kəra
Hyal nana ta ya, kəra ji na anə hyi ənggər
wazha nyi ta ya?
“Zəɗa, a sara ga shabiya hwathlə nə Thlagə
aga ja ɗa sə məməlam mai,
a sara ga hurkər ma ji kughiya ngə mai.
6 Arya Thlagə wu hwathlə kalar ndəra ju
yiwu,
ənga ju lə ɓwaɓwatəu anə kalar ndəra ji
həri aga zər nyi.”

7 Hya səsəˈwuri ɓwaɓwatə kəra hya vər sa,
ənggər hwathlə ngau. Lagu kə ngə Hyal wu
məl ənga hyi ənggər wazha nyi nga hyi. Zər
aˈyi kəra dənyi a sən hwathliya nyi mai ya?
8 Ma Hyal aˈyi hwathliya hyi ənggər kəra ja
vər hwathlə wazha nyi mai, a cabiyari, abər
nahyi aˈyi wazha huɗa ja mai, ənga nahyi
aˈyi wazha nyi jijiri mai.
9 Aˈyi najakə waci mai, aˈyi mən ənga
dərmən nə kumər dzau, njira wu hwathlə
mən, namən tsu ba məna gənggər nda səli.
Ya, aˈyi məna kyaga gənggər nyi səli anə
Dərmən nə mambəl ma ju hwathlə mən, aga
məna daɓaga uya pi wa?
10 Dərmən nə kumər dzə wu hwathlə mən
nə pəci kushu ənggər kəra ndu mbari. Ama
Hyal wu hwathlə mən aga dləwa mən, aga
məna uya cicikur ənggər nə nyi.
11 Patər hwathlə wu shili ənga tau
anə kumər dzə nə pəci kushu, ama aˈyi
məsahəkur mai. Ama ayukuɗa nyi patəu,
ju shili ənga tsapəkur ənga huɗə pərtəu anə
patər njira nji hwathliya.

Təɗar Himi Ar Kəra Piyari Mayiwakur Hyal

12 Agabangau, hya ndiɗəbiya tsa hyi kəra
həhəɗa ənga undiya hyi tsu kəra gəra ənga
dənama.
13 Hya tsəna lagur ɓər hyi aga ma kadal
wu ɓə ari ja sara uya shilgəu, ama ja uya
jaməkur.

Kughi Ar Kəra Shini nyi Yi Anə Hyal

14 Hya məl kalar səra hyu səni aga hya
uya nggya jaməu ənga nji patəu, ba ənga hya
nggya cicau. Ma aˈyi ənga nggya cici mai,
ndər sən lar Thlagə aˈyi mai.
15 Hya nggya ənga hangəkal a sara hya
tini mayiwakur nə Hyal. Hya nggya ənga
hangəkal a sara ndaliya hyi a ɗa ənga huɗə
ndzəndzau kəra wu shili ənga ɓwaɓwatəu ba
ja ɓəsiya dadamgana.
16 Hya nggya ənga hangəkal ara ndaliya
hyi a sara ɗa ndə səsu alaga ndə gəra hivər
Hyal ənggər Isuwa, ndəra dəlna nggya nə ya
tanggərma nyi arya sər səm nə cala zəməu.
17 Ayukuɗa nyi patəu, a yiwur ja aga dənyi
a nə nyi nənya barka, ama ba ji kədləna nyi.
Naji ɓəra uya pəci nə pabəri pama nda mai,
alaga kə ji kədi ənga tiwi ənga sələm kau.
18 Nahyi aˈyi shili əgya madiya mə nə
Sənayu kəra nju sən tsəkwari mai, alaga əgya
uˈu kəra a vər mbə gagaɗau, alaga əgya
kuthlə kiyakiyar sitəu, alaga əgyakiɗa dlama
dəgal.
19 Alaga mbiɗə tələmə, ənga ɗahə kəra ndə
nggari, kə njira nggar kə kədiyau, abər tsu sə
aˈyi nja ɓəra na anə nda mai.
20 Ndə kədi abangau arya nandu sən
səsəˈwuri səra Hyal nar nyi anə Musa mai,
abər, “Alaga maˈwi ngə tsəkwari mə dəgal
kau, kəl nja tsəya nyi ənga tsəka vavaka.”
21 Musa ənga kərnyi, ayukuɗa ndə lar sə
hihivər kau, kə ji dzəgwa na, “Dza yi patə wu
tsədzau ara hivər.”
22 Ama a shilir hyi əgya madiya Mə nə
Səhiyona, ənga məlmə nə Hyal kəra ənga pi,
ca ngə Urshalima kəra a dəməlmau. Hyi
shili əgya madiya dlamir waladi kəra kaɓau
gangə gagaɗau wu caguli.
23 Hyi shili əgya daɓə dzə njir nu, yarma
Hyal njira thləmər nda aˈyi tsətsəfə a
dəməlmau. Hyi shili əgya Hyal ndəra wu
numa anə kalar ndau. Hyi shili əgya
mambəl nə nji tsapəu, njira nji shabiya nda
nji cicau.
24 Hyi shili əgya Yesu ndəra naja ngə alka-
wal mafəliyangə kəra taˈyi wu pama Hyal
ənga nji nyi. Ətsu hyi shili əgya mashi kəra
nji ucina, kəra a vər ndər mənahəu a ndiya
mashi Habila.
25 Hya nggya ənga hangəkal, a sara hya
piyari səhimi ndəra wu ndər kə mai. Hya
sənbiya abər njir Izirayila kəra piyari dləwu
kughi Musa wu duniya nandə uya mbəɗə
mai. Ya, abari nga nyi dzəgwa ɗa anə njira
piyari kughi nə ndəra sara dəməlma?
26 Ar pəci ta tsu, ɗaha Hyal kənggəɗər
duniya. Ama kabangəkau, ji məliya alkawal
abər, “Yi wu ɓəra nda kənggəɗər duniya,
aˈyi kəl duniya waci mai, ama daɓə ənga
dəməlmau wayu.”
27 Səra “ɓəra” aga nyi ca ngə patər səra
Hyal məliya wu nda kənggəɗər dzau ba nda
sanakər, aga kalar səra gəra sən kənggəɗər
dzau ba nda nggya.
28 Agabangau, ta ɗari a uyar mən təlkur
kəra gəra kənggəɗər dzau, bəgə məna nggya
ənga usaku, ba ənga dləvə Hyal kəra kyau wu
hivər nyi ənga gənggər nyi səli.
29 Arya Hyalər mən uˈu ngau kəra wu ng-
gyi kalar sau.

13

Kəbə Kwatə Kəra Hyal Wu Yiwu

1 Hya dumwa ənga ca yiwukur anə ku-
vwar hyi ənggər wazha ama.
2 A sara hya piyari dləwu məthləpi mai,
arya lagu kə ngə alenyi nji dləwuri wal-
adiˈyar gəra ənga sənər nda.
3 Hya ɗəngari ənga njira wu fursəna, ənggər
nahyi ma a ndəna nga hyi əkkəˈyi nda. Hya
ɗəngari tsu ənga njira nji nə nda ɓwaɓwatəu,
ənggər nahyi ma, wu kwakwaɗa nyi nga hyi
əkkəˈyi nda.
4 Hya gənggər nyi səli anə hədzau, patəkura
hyi, ənga hya nggya ənga cicikur wu hədzau.
Arya Hyal wu nda numa anə kalar nji səsu.
5 Hya sara nə nyi ɗəfuwa hyi anə yiwu
gənna mai, ama hya nggya ənga huɗə pipida
ənga kalar səra ara hyi. Arya Hyal nana,
“Baˈanuwa nayu piyar ngə mai,
jijiri nayu səna ngə mai.”

6 A sən na mən gəra ənga təkəkər, abər,
“Thlagəu ndər dləwa ɗa ngau,
nayu hivər mai.
Mi ngə nda sən məliya ɗa?”
7 Hya ɗəngari ənga njir təɗəmwa anə hyi,
njira highiɓər hyi ndər Hyal. Hya tsambiya
sə wu nggyabiyar nda aga hya faˈabiya hiya
səra ndə məl wu mbərsar nda.
8 Yesu Kərsiti, ənggər kəra ja na, abangə
nga ja əshina, ənga baˈanuwa.
9 Agabangau, a sara highiɓə nə fati
paməpamə a həna hangəkala hyi mai. A
ɗar tsaˈa məna uya tsətsəku ɗəfu lagur
mayiwakur nə Hyal, ama aˈyi lagur nu sər
ciji ar kəra sər səm mai. Səˈyar kə tsu aˈyi
nda ənga dləwa dzə anə njir ɓəlar nda mai.
10 Namən tsu aˈyi mən ənga bagadi kəra
alaga pubuˈyar kəra wu məl thlər ar bagadi
ɗəɗəm ta, aˈyi nda ənga dənama nə səm səra
nji thlana ar bagadi kə mai.
11 Pubu kəra ndiya ənga dəgal ju gwa ənga
mashi maˈwi a gwar vira Ndiya Ənga Ci-
cau ənga kəbə kwatə nə təfə bikau, ama
kumkuma maˈwiya nyiˈyar nju biya ngyina
a biyar ya məlmau.
12 Abangə tsu ngə Yesu a lari ɓwaɓwatəu
ənga ba ji tau, a biyar ya məlmau aga ja
məliya nji nyi cicau lagur mashi nyi.
13 Agabangə tsu, bəgə məna maˈyi a ndəgya
ja, a biyar ya məlmau, aga məna biya
səsəˈwuri diɗa vi kəra ji səsəˈwuri.
14 Arya məlmə kəra wu duniya kəra məna
gwa kau aˈyi wu nda səkari parangə mai,
ama məna dumwa ənga tsamə məlmə kəra a
vər shili.
15 Agabangau, bəgə məna kəbə kwatə nə
fal anə Hyal lagur Yesu cumu, fal kəra wu lər
sakida ar kəra kadakadarkur nə thləmə nyi.
16 A sara hya fari məl mənahəkur ənga
dləwa njira vər ghar sə mai. Səˈyar kə ngə
kəbə kwatə kəra wu pina huɗa Hyal.
17 Hya ɓəlar səra njir təɗəmwar hyi wu na,
ənga hya nu səra ndu na. Thlərər nda ngau,
aga nda ɓəlar mambələr hyi, ənga nanda tsu
ndu nda jigabiya thlərər nda anə Hyal. Hya
ɓəlar ndərər nda aga thlər nda a ɗa ənga huɗə
pidapida, aˈyi ənga huɗə tədəɓə mai, arya
kau, aˈyi wu shili ənga akkəri anə hyi mai.
18 Hya kədi Hyal anə ˈya. A sən ˈya abər
papal ngə kəra ˈya ənga cimər ˈya, ˈya nggya
tsatsaˈa cimu wu kalar səra ˈyu məl.
19 Yu kədi hyi, hya nggya ənga kədi Hyal
aga ya uya sha a shili əgya hyi kajangəkau.
20 Bəgə Hyal nə huɗə pərtəu ənga kərnyi,
Hyal kəra lagur mashi nə alkawal mbamba
kəra hyaˈana Thlagər mən Yesu sara vir tau,
ndər ɓəla dəgal nə təmahəu, ja nə hyi huɗə
pərtəu.
21 Hyal ənga kərnyi, ja nyana hyi ənga kalar
səra mənahəu, aga hya nu səra ju yiwu lagur
Yesu Kərsiti. Bəgə kadakadarkur a nggya
nənyi baˈanuwa. Amina.
22 Yu kədi hyi wazha ama, hya mbiya ɗəfu
ənga kughi ɗa, arya aˈyi sə gangə nga yu tsəfə
anə hyi mai.
23 Yu yiwu hya səni abər a pəliyar nji zamər
mən Timathlawusu sara wu fursəna. Ma ji
sən shili kaɗu, ba ya shili ənga ja aga ya sa
lar hyi.
24 Hya usar njir təɗəmwar hyi ənga patər
njir nu. Wazha ama sara wu ˈyiˈyir Italiya
nda vər usa hyi.
25 Bəgə mayiwakur Hyal a nggya ənga hyi
patəu.

Cama tsətsəfə nə Jamisu

1 Nayi Yakubu ngə sə cama tsətsəfə kau,
nayi mafa Hyal ənga nə Thlagə Yesu Kərsiti,
anə culi njir Izirayila kumo apə məthləu,
kəra tətəlna dzə a ndu duniya. Ya vər usa hyi.

Mbərsa Ənga Hahangəkur

2 Wazha ama, hya həri ənga huɗə pərtəu,
kalar ɓwaɓwatə paməpamə kəra hyi wu
tərabiya a gwa.
3 Hya məl abangau, ara hyu səni abər
ɓwaɓwatər hyi dzəbiya mbərsar hyi ngau.
Lagu kə nga ju cakəri hyi səsəˈwu sau.
4 Kəl hya piyari səsəˈwuri sər hyi ja
nyabiya thlər nyi, aga hya hə mənahəu ənga
hya nyabiya dzə cicipəu, ənga sə aˈyi hyu
ghari mai.
5 Ma ndaliya hyi ghari hahangəkur, ba ja
kədi ara Hyal, ndəra wu lə gəra ənga tazhira
anə nji patə gəra ənga diɗa, ba ja nə nyi.
6 Ama kəl ja kədi ənga mbərsa, gəra ənga
təkəkər, ara ndər təkəkər ənggəɗər
ˈyimir dəl ənga ja kəra yambaɗə a vər dlə nyi
nga ju shashabiya nyi.
7 A sara ndə kau a ɗənga abər ju sən dləwuri
sau sara ara Thlagə mai.
8 Naja ndə kər məməthlu ngau, ndəra nji
gəra sən fiyafə ni.
9 Kalar ndər nu kəra ɗaɗali, ja ɗa ndər fəkər
nyi abər Hyal a fənggər nyi ri barka dəgaləu.
10 Abangə tsu ndər nu ndər bərba ja ɗa
ndər fəkər abər Hyal a həya nyi ri a gya, ənga
ju nda tərabiya ənggər mbəmbəla wu.
11 Arya ma pəci biya ji mbəl gagaɗau, ba ja
məliya wanya ul, ba mbəmbəla nyi a pənakər,
ba mənahəkur nyi a ndzau. Abangə tsu ngə
ndər bərba wu nda tənakər a vər məl sugu
nyi.
12 Barka anə ndəra cinapi wu pəcir dzau,
ara ma ji sən taˈyau, ju nda uya akkəri nə pi
kəra Hyal hər alkawal anə njir yiwu nyi.
13 Wu pəcir dzau, ndər na abər, “Hyal nga
vər dzə ɗa,” mai. Ara Hyal naji wu sən dzə
kalar ndə mai, ənga tsu nju sən dzə Hyal ənga
ɗəmwaˈyikur mai.
14 Ndau ju gwu dzau ma suna nyi
nggutana nyi, ba ji pətəri nyi.
15 Ma huɗə nə suna a həri, ba ja yabiya
bikau. Bikə tsu ma ja nyabiyar dzə gagaɗau,
ba ja yabiya tau.
16 Zamər ˈwa ɗa ˈyar, hya sara ngguta
kərhyi mai.
17 Kalar səra mənahəu ənga səra nyinyau
sara dəməlmə nga nyi. Ndu shida sara ara
Hyal Tada ndəra məliya pəci, ənga hya ba
shashilgaˈyar. Naja ngə ndəra gəra bəla dzau
ənggər kəra shanggudi wu bəla dzau.
18 Hyal ngə hənggəri, ba ji nə mən pi kəra
gəra kuɗau lagu ndər nyi kəra jiri, aga məna
ɗa njira wu ndiya wu culi səra ji məliya
patəu.

Nggar Ndər Hyal Ənga Məl Thlər Ni

19 Zamər ˈwa ɗa ˈyar, hya nggari, kalar
ndau, ja ɗa ndər səhimi ndər kusakusa, ama
aˈyi ndər ndər kusakusa mai, ənga tsu aˈyi
ndər ndzə huɗə kusakusa mai.
20 Ara ndzə huɗə ndau, aˈyi ju sən məliya
nggyabiya tsapəu kəra Hyal wu yiwu mai.
21 Agabangau, hya piyari məl səra ɗəmwa
ˈyi ənga kalar səra wu shili ənga bikau ar kər
ar kər, ba hya həya kəra hyi hya dləwuri ndər
Hyal kəra ji thləkana wu ɗəfuwa hyi, kəra wu
sən mbəɗana hyi.
22 Hya sara ngguta kərhyi ənga səhimi ndər
Hyal wacu mai, ama hya məl thlər ənga səra
hyu nggari.
23 Kalar ndəra wu səhimi ndər Hyal ama
naji wu məl thlər ni mai, kakalə nga ja ənga
ndəra tsamiya bama ja a gwar doragalu,
24 ama ənggəra ji shana bama ja sara ar
viya nyi, ba ji fari səra ju pa.
25 Ama ndəra ndiya ənga barka naja ngə
ndəra lər kərnyi aga jiga ənga səhimi highiɓə
dlaɗə mənahəu nə Hyal ənga hangəkal, dlaɗə
kəra wu pəlbiya ndə sara wu bikau. Ndə kau,
aˈyi ɗa ndər səhimi wacu mai, ama ndər məl
thlər ənga səra ju ngga. Ndə kau ndər barka
ngau wu kalar səra ju məl.
26 Ma ndə na abər ndər nu Hyal nga ja ənga
jiri, ama naji sən ɓəlari miya ja mai, kərnyi
nga ju ngguta, ənga nu Hyal nyi sə kurthlə
ngau.
27 Nu Hyal kəra Dərmən Hyal hənggəri
abər cicau nga jiri, ca ngə, nja tsamə
wazha məsətau ənga mathləkəˈyi təsal wu
ɓwaɓwatər nda, ənga ndəra piyari diyaɓa
kərnyi ənga diɗi nə duniya.

2

Kughi Arya Ca Pampamə́kur

1 Wazha ama, nahyi njira hənggəri ənga
Thlagər mən Yesu Kərsiti ndər kadakadar,
hya sara ca pampamə́kur mai.
2 Məna na abər vanyi ndər bərba kəra hari
kari mənahəu ənga ndə ɗaɗali kəra hari kari
dididi ndə shili ar vira hyu kaɓə ari.
3 Ma hyi nar nyi anə ndər bərba, “Kəja vir
nggya mənahəu ga nggya ari,” ama kə hyi
nar nyi anə ndə ɗaɗali kau, “Taˈyi nə ngau
a ndəna,” ma aˈyi abangə mai, “Ba ga nggya
a gyu ˈyi.”
4 Məl abangau aˈyi hyi cabiya pam-
paməkur wa, əndəga? Ənga aˈyi hyi məlna
nda numa kəra gəra ki wa, əndəga?
5 Siya ɗa mə himi wazha ama nə huɗa
yau, Hyal aˈyi ɗəmbiya njir ɗaɗali wu liya njir
duniya ji məliya nda njir bərba nə mbərsa
wa, əndəga? Ənga aˈyi nanda ngə Hyal

ɗəmbiya aga njir fa'a ki nə təlkur Hyal kəra ji hər alkawal anə njir yiwu nyi wa, əndəga?

6 Ama nahyi hyu diɗana nji ɗaɗali. A'yi njir bərba ngə nə hyi ɓwaɓwatə ta wa, a'yi abangə wa? A'yi nanda ngə njir fa'a hyi a ndumwar njir pathla ta wa, əndəga?

7 A'yi nanda ngə njir ndər nə diyaɓa thləmə kəra ndiya ənga mənahəu, thləmə kəra nji sənbiya hyi ni kə wa, əndəga?

8 Maja abər hyu sən ɓələri dlaɗə nə Hyal kəra tsətsəfau wu ləkakaɗə nyi, kəra na, "Ga yiwu tuwul ngau ənggər kərngau," sə tsapəu nga hyu məl.

9 Ama ma hyu ca pampaməkur anə alenyi nji, bikə nga hyu məl. A ɗari hyi njir ɓəl dlaɗə nə Hyal.

10 Ara kalar ndəra ɓələri dlaɗə'yar kə patəu, ama ba ji tuwa ara ɓələri zəməu, a tuwari ja ara ɓələri patəkura nyi.

11 Ara naja kəra na, "Ga sara məl səsukur mai," ngə ɓəra na, "Ga sara tsa ndə mai." Ma nagau a'yi wu məl səsukur mai, ama gwu tsa ndau, a ɗari gə ndəra gəra sən ɓələri dlaɗau.

12 Agabangau, səra hyu na ənga səra hyu məl, hya ɗəngari abər hyu nda ta'yi wu mwar Hyal nja məliya hyi numa ənga dlaɗə kəra məliya hyi, hyi ɗa kambər nji.

13 Ar pəcir numa nə Hyal, njira gəra ənga təhuɗəu, Hyal wu nda məliya nda numa gəra ənga təhuɗəu tsu. Ama njir təhuɗə, Hyal wu nda təhuɗə əgya nda ar pəcir numa.

Mbərsa Ba Thlər Mənahəu

14 Wazha ama, ma ndə na abər naja a hənggəri ja, ama thlər mənahəu nə cabiya a'yi mai, mi ngə mənahəkura nya? Gə nggani culi najaka mbərsa a sən nə nyi pi ya?

15 Məna na, vanyi ndər nu a'yi, tara sal tara mala kəra gəra ənga sər ha ənga sər səm.

16 Ma ndaliya hyi na anə nyi, "Ma'yi sə ngə wu jaməkur ənga Hyal a fənggər ngə barka nə sər səm ənga sər ha," ama sə a'yi ji məliya nyi mai, mi ngə mənahəkura nya?

17 Abangə tsu, mbərsa ənga kərnyi gəra ənga thlər mənahəu wu nu nyi, tətə nga ja.

18 Ama ba vanyi nda na, "Hənggəri jiri ara gau, ama nayi nə ɗa thlər mənahəu nga ara yau."

Cabiya ɗa mbərsa ngau gəra ənga thlər mənahəu, ba ya cabiya ngə nə ɗa lagu thlər mənahəu kəra yu məl.

19 Gəu hənggəri abər Hyal zəmə nga ja. Mənahə nga nyi! Alaga wazha shatan ənga kərnda ma a hənggəri nda abər abangə nga nyi, daɓə ənga tsədzau.

20 Nagə ndə dza, gu yiwu nja canə ngə səra cabiya abər mbərsa gəra ənga məl thlər mənahəu sə kurthlə ngə ya?

21 Ɗəngari ənga əjir mən Ibrahimu, mi ngə ɗa Hyal ngga nyi ənga ndə tsapa? A'yi arya thlər mənahəu kəra ji məlna, ənggəra ji pina Ishaku ar vir thla sau aga ja həna saɗaka ənga ja wa, əndəga?

22 A lari gə ənggəra mbərsa nyi ənga məl thlər mənahəu nyi a vər ɓə lagu zəməu. Hənggəri jiri nyi a nyabiyar dzau lagur sə mənahəu kəra ji məlna.

23 Ənggau, səka nyabiya ri səra tsətsəfau kəra na, "Ibrahimu hənggəri ənga Hyal, kə Hyal jigəwa nyi ar viya ndə tsapəu," arya kə nga nji ngga nyi bazhiya Hyal.

24 A lari hyi ja abər lagu thlər mənahəu ngə ndu uya tsapəkur, ama a'yi lagur mbərsa waci mai.

25 Abangə tsu, ngə Rahapəu fwakya ta uya ɗa ndə tsapəu a dumwar Hyal arya thlər mənahəu, ənggəra ji ɗəwana njir sa tsamə huɗa məlmər nda, nga ji səwa nda lagu pamə wa, a'yi abangə wa?

26 Agabangau, ma ndə gəra ənga mambəl wu ja tətə nga ja, abangə tsu mbərsa gəra ənga thlər mənahəu tətə nga ja tsu.

3

Ndər Nu Ənga Kiyara Ja

1 Wazha ama, a sara nji gangə wu pama hyi a ɗa njir highiɓə mai, ara hyu səni abər njir highiɓə nga nju nda məl numa anə nda ənga jirkur.

2 Namən patə vanyi pəci mənu məl səra a'yi tsa'a mai. Ama ndəra gəra saya ndzana sau, lagur səra wu biya wu miya ja, naja ndə cici ngau, ənga ju sən tsərpər piya ja.

3 Ma mən fuwa lidzang wu miya tagu aga ja məl səra mənu yiwu, mənu sən shabiya dza ja patə a ndar lagura mənu yiwu.

4 Ətsu, məna ɗənga ar kəra kwambwal kəra dəgaləu. Alaga kə kwambwal dəgal nga ja gagaɗə kau, kəra kəl yambaɗə dədəgal nga sən jahəna nyi ar kəra 'yimi, ama zər zəwa kushu ngə ndər dlə kwambwal wu jahə nyi ni a ndar vira ju yiwu ja ma'yi a ndari.

5 Abangə ngə kiyar tsu, sə kushu nga ja ar dza ndau, ama sər ɓwasə wu hya'ari gangə gagaɗə ara ja. Ɗəngari səra kiyara u'u kushu a sən məliya nyi anə kubur tagəu ma ji mbari u'u.

6 Kiyara ndau, ənggər u'u nga nyi. Naja nga ndiya kalar sə ar dza ndau ənga ɗəmwa 'yu. Kiyar wu sən ndzana ndau, ənga ju sən ndzana nggyabiya ndau. Kiyar ənga kərnyi ba nja dzəgwa nggyina nyi wu u'ur kətsa.

7 Patəkura culi ma'wi tagəu, ənga 'yagə'yar, ənga sər təɗə ənga ta ba sər 'yimi 'yar, ndu sən fuwa nda wu lagu. Ndə tsu a fuwa ndari wu lagu.

8 Ama kiyara ndau, ndər sən fuwa nyi wu lagu a'yi mai. Kiyar sə ɗəmwa'yi ngau səra ndə gəra sən fuwa wu lagu. Naja nyinyau nga ja ənga mindal nə tsa ndau.

9 Ənga kiyara mən nga mən wu fal Thlagə ənga Dərmən. Ənga kiyara mən tsu nga mən wu shi'wa nji kəra Hyal məliya a papa kərnyi.
10 Sara wu miya zəmə ngə fal ənga shi'wa wu biya. Wazha ama, a'yi a kyau abangə mai.
11 A sən uya nji 'yimi məsahəu ənga nə nunur sara wu mandəli zəmə ya?
12 Wazha ama, a sən ɗəmər nji mangwara ar wur gwava ya? Əndəga a sən nər nji gwava ar wur bəla ya? Abangə tsu 'yimi mandəli nunur a'yi a ləri 'yimi məsahə mai.

Tsətsəlkur Paməpamə Məthləu

13 Wa ngə ndə tsətsəl ənga wu sənbiya sə wu pama hya? Bəgə ja cabiya lagur ng-gyabiya nyi kəra mənahəu, ənga məl thlər kəra mənahəu lagur həya kər kəra shili lagu tsətsəlkur.
14 Ama ma ɗəfuwa hyi nyinyi ənga shishikur ənga hyu yiwu kərhyi, a sara hya ɓwasə ənga tsətsəlkur kə mai, ara jirkur a'yi a gwa mai.
15 Culi najaka tsətsəlkur a'yi shida sara ara Hyal mai. Ama tsətsəlkur kau sara wu duniya nga nyi, ənga shatan ama a'yi nə Mambəl Hyal mai.
16 Arya vira shishikur ənga yiwu kərngau a'yi, ənа nga gu thləwa njir gwaɗəvi ənga njir məl sə ɗəmwa'yu.
17 Ama tsətsəlkur kəra shida sara ara Hyal, tanggərma cici nga nyi, ənga wu gal nggya jaməu, ənga gəra yiwu kərnyi, ənga ju həya kər, ənga nyinyau ənga təhuɗəu, ənga ju məl thlər paməpamə mənahəu, ənga gəra tazhira ba ənga jirkur.
18 Njir gal nggya jaməu ngə njir məl səra wu cakə jaməkur, ca ngu shili ənga nggya tsapəu.

4

Hya Nə Nyi Kərhyi Anə Hyal

1 Mi ngu dla ənga pa ənga bwari wu pama hya? A'yi suna ɗəmwa 'yi kəra wu pa wu ɗəfuwa hyi ngu dla ənga nda wa, a'yi abangə wa?
2 Hyu cim sau ama nahyi wu uya mai. Ca ngə ɗa hyu tsa nji. Səra ara nji ma, hyu cim gagaɗau, ama nahyi wu uya mai. Ca ngə ɗa hyu bwari ənga hyu pa. Nahyi wu uya mai ara nahyi wu kədi ara Hyal mai.
3 Ar pəci kəra hyu yiwa, nahyi wu uya mai, ara nahyi wu yiwa ənga ɗənga ɗəmwa'yu, aga hya tsəya anə kərhyi wacu.
4 Nahyi ya, ənggər nji səsu nga hyi. A'yi hyu səni abər bazhikur ənga duniya dawakur ənga Hyal ngə wa? Kalar ndəra wu yiwu ja ɗa bazhiya duniya a ɗar ja dawa nə Hyal.
5 Hya sara nggani abər sə kurthləu ngə mai, ngə ndər Hyal kəra tsətsəfə kə na abər, “Hyal fuwa mambəl wu mən, ca ngə ɗa ju cim ənga jirkur aga məna nggya nə nyi wacu.”
6 Ama Hyal ngə canə mən mayiwakur nyi gagaɗau. Ca ngə ɗa ndər Hyal kəra tsətsəfə na:

“Hyal wu cicina ndər hə kər
ama ju ca mayiwakur anə njira həya kər.”

7 Agabangə hya lər kərhyi anə Hyal. Ba hya nggəl ara məl thlər ənga səra shatan wu na, ba ja kwaya a dzər hyi.
8 Hya shili ləhəu wu dzər Hyal ba ja shili ləhəu wu dzər hyi tsu. Nahyi njir bikau hya piyari bikər hyi, nahyi nji ɗəfu məməthlu hya cina ɗəfuwa hyi.
9 Hya ndzə huɗəu ənga hya tiwi ənga sələm ara bikər hyi. Bəgə ngushir hyi a sha aga sə'yinggu, cagulir hyi tsu ja sha aga huɗə kyakyaru.
10 Hya həya kər a gya wu mwar Thlagəu, ba ja nda hər hyi a di.
11 Wazha ama, hya sara ɗa kuvwar hyi mai. Kalar ndəra ndər ɗəmwa'yi ar kəra ndau ənga ji na abər zamə nyi a'yi mənahə mai, ndər ɗəmwa 'yi nga ju məl ar kəra dlaɗə nə Hyal ənga tsu ju na abər dlaɗə nə Hyal a'yi mənahə mai. Ma gə na abər dlaɗə Hyal a'yi mənahə mai, nagə ɓəlar mai, ama a məlnar gə numa ar kəri.
12 Hyal zhizhinyi ngə ndər lə dlaɗau ənga ndər məl numa. Naja ngə ndəra sən mbəɗana ənga ja tsəya. Ama nagau, wa nga ga, ga məl numa anə kuvwa nga?

Bwasau Ar Kəra Əzəgəu

13 Siya ɗa mau himi nahyi njira wu na, “Ma a'yi əshina mai əzəgəu, yu ma'yi a ndu məlmə kau ma a'yi mai məlmə ta. A ndəna yu nda həna fa pathləu, ya ɗəl ənga ya ɗəlna aga ya məliya gənna.”
14 Ya kəja nahyi wu sən səra wu sa ɗa əzəgə mai. Hya ɗəngari piya hyi, kəra ənggər kunjigərpa nga nyi, ga lari əmudlau ama a səkari kushu a sari.
15 Səra hya kyaga na ca ngə, “Ma Hyal piyari mən, mənu ɗa a'yi ənga pi, mənu sa məl abangau ənga abangau.”
16 Ama kəja hyi kəl ɓwasau ar kəra səra hyu yiwu hya məl. Culi nggyabiya kau ɗəmwa'yi nga nyi.
17 Agabangə kalar ndəra sən sə mənahəu kəra ja kyaga məl, ama ba ji nggəl ara məl, anə nyi bikə ngau.

5

Kughi Anə Njir Bərba Njir Ɗa Nji

1 Səya ɗa mə himi, nahyi njir bərba, hya tiwi ənga hya wau ara ɓwaɓwatə kəra a vər shili ar kəra hyi.
2 Gənnar hyi wu nda ndzənakər, ənga kəthla wu nda dzədzəɗəna zhaɓir hyi.

3 Dinairir hyu nda mbar vuyavuya. Ənggər kə vuyavuya ndzana gənnar hyi kau, abangə nga ndu nda nggya sakida ar kəra hyi ənga ndu nda nggyina dza hyi ənggər u'u. Ara dzakura hyi, hyi tsəmiya kar kə anə kərhyi wu kudîyar duniya.

4 Nggara mau! Gənna njir məl thlər anə hyi ar far hyi kəra hyi nggəl ara kyau a vər tiwi wu mwar Hyal. Tiwi nə njir məl thlər fwahəu ar far hyi a gwari wu himiya Hyal Thlagəu.

5 Ar pəci kəra hyi wu duniya a nggyar hyi kəl səm məsahəu ara nahyi njir bərba, kəl səra hyu yiwu nga hyu məl. Hyi məliya kərhyi nggənggəthlau ənggər thla kəra nji nyabiya aga sa tsa.

6 Hyi məlna numa kəra gəra kyau anə ndə tsapəu, ba hyi tsəya nda, njira gəra ndzana hyi sau.

Ɓwaɓwatəu Ənga Səsə'u Sau

7 Wazha ama, hya nggya ənga munya ba'anə pəcir shilir Thlagəu. Hya tsamiya ənggəra njir zəwa wu səkə ənga munya ənggəra 'yi'yir nda wu shili ənga sər fwahəu ayukuɗa par a shiliri.

8 Nahyi tsu, hya nggya ənga munya ba'anə pəcir shilir Thlagəu kəra a ɗari ləhəu.

9 Wazha ama, hya sara ngunguni ar kəra kuvwar hyi mai, ara nja sara nda məliya hyi numa. Kəja ndər numa a ɗari ləhəu a biya miya ki.

10 Wazha ama, hya highiɓəri culi munya nə nabi'yar kəra ndər wu thləmər Thlagəu, njira səsə'wur sau ar pəcir ɓwaɓwatər nda.

11 Ənggəra mən wu səni abər njir barka ngə njira səsə'wuri sə ba'anə kuɗiya. A nggari hyi ənggəra Ayuba səsə'wuri ɓwaɓwatə ənga səra Thlagəu sa məliya nyi wu yukuɗu. Naja Thlagəu nyinyau nga ja ənga yiwukur ba təhuɗəu.

12 Wazha ama, adabanga sə patəu, hya sara səm fəla ma hyu hə alkawal mai. Ənga tsu hya sara səm fəla ənga dəməlmə mai alaga ənga gyiwu 'yi mai ba ənga kalar sə mai. Bəgə angər hyi ja ɗa "Angəu," ənga awur hyi ja ɗa "Awau," ara hya sara uya numa sara ara Hyal.

Ndər Ənga Hyal Ənga Mbərsa

13 Nda 'yi wu pama hyi kəra wu ɓwaɓwatə ya? Ja ndər ənga Hyal. Ndə a'yi wu pama hyi wu caguli ya? Ja thlə na nə fal Hyal.

14 Ndə a'yi wu pama hyi gəra ngga ya? Ja nggari njira nggurəm nə njir nu, aga nda sa kədi Hyal ar kəra ja ənga nda ɓəsiya nyi ənga mal wu thləmər Thlagəu.

15 Kədi Hyal kəra nji kədiyau ar kəra ja wu mbərsa wu məliya nyi jaməu. Hyal ənga kərnyi ngu məliya nyi jaməu. Ma ji məliya bikə ma, Hyal wu təfəbiya nyi.

16 Agabangə hya nana bikər hyi anə kuvwar hyi, ənga hya kədi Hyal ar kəra kuvwar hyi aga hya uya jaməkur kumər dzau. Kədi Hyal nə ndə cicau wu mwar Hyal ənga dənama nga nyi ba wu məl thlər gagaɗau.

17 Iliya ndə ngau ənggər namən. Ji kədi Hyal ənga jirkur abər par a sara təɗə mai. Agabangə par a'yi təɗə mai nə fa makəru ənga hya kwa.

18 Kə ji ɓəra kədi Hyal wayu, ba par təɗau, kə 'yi'yi ləri barka nə sə zuwazuwa.

19 Wazha ama, ma zəma hyi piyari lagu jiri, ama kə zəma hyi shabiya bama ja shilara Hyal,

20 hya səni abər, kalar ndəra shabiya ndər bikau a shili wu jiri, a mbəɗana nyir ja ara gwu u'ur kətsa ənga a uyar ja Hyal təfəbiya nyi bikə nyi alaga abari gangəkura nyi.

Cama Tsətsəfə Nə Tanggərma Nə Biturusu

1 Cama tsətsə sara ara yau, nayi Biturusu, cama Səsə nə Yesu Kərsiti.

A nda nə njira Hyal caɗəbiya, njira vər nggya məthləpikur wu 'yi'yir nji, nanda ngə njira tətəlna dzə a ndu 'yi'yi Pontusu, Galatiya, Kapadokiya, Asəya, ənga Bethləniya,

2 nanda ngə njira nji caɗəbiya ənggər kəra Hyal Tada sənbiya tsu kaɗəu, lagur thləbiya nda aga thlər cicau lagu Mambəl aga hya ɗa njir ɓəla ndər Yesu Kərsiti ənga hya ɗa nji cicau lagu mashi nyi kəra nji 'wu'wucir nggər hyi.

Ta'yi mayiwakur nə Hyal ənga nggya jaməu ja nggya nərhyi gagaɗau.

Fal Hyal Arya Fərkər

3 Fal a nggyari anə Hyal Tada ənga Diya Thlagər mən Yesu Kərsiti! Naja kəra lagur madiya təhuɗə nyi, nga ji nə mən pi mafəliyangəu, a shili wu nggyabiya nə fərkər lagur hya'ana Yesu Kərsiti sara vir tau.

4 Ji məl abangau, aga məna uya sər fa'aki kəra gəra ndzau, ənga gəra ɗəzau, kəra nji fiya hyi a dəməlmau,

5 sər fa'aki kau, ca ngə pi gəra kuɗau kəra nərhyi, nahyi nji kəra Hyal wu dənama nyi, ja vər ɓəla anə hyi lagur mbərsar hyi, kəra a vər shili wu joməya zaman.

6 Arya kə nga hya vər nggya ənga huɗə pipida gagaɗau, alaga kə pəci kushu, hyu uya huɗə ndzəndzə lagur dzəbiya dzə nə ɗa kəra wu shili anə hyi wu lagu paməpaməu.

7 Najaka ɓwaɓwatə tsu aga ja cabiya jirkura mbərsar hyi ngau, ənggər kəra nju thlə əndzə wu u'u, alaga kə ju ndzau, ama mbərsar hyi a ndiyar əndzə naɗəu, arya mbərsar hyi kau, a shiliri ənga fal ənga kadakadarkur ba ha kər anə Yesu Kərsiti.

8 Alaga kə nahyi saya lar nyi mai kau, ama hyu yiwu nyi. Alaga kə nahyi a'yi a vər lari nyi kabangə kə mai, ama patə hyi a hənggər hyi ənga ja, kə hyi nyabiya dzau ənga madiya huɗə pipida kəra nji gəra sən dəgabiya,

9 arya hya vər uya mbəɗə nə piya hyi, ca ngə səra ɗa hyi fər mbərsar hyi wu Kərsiti.

10 Nabi'yar kəra ndər ar kəra mayiwakur kəra wu sa shili ənga mbəɗə anə hyi kau, a ɗar nda aga nda walbiya ləkakaɗə gagaɗau ənga dəngar nda patəu, aga nda nggabiya sə ar kəra mbəɗə kau.

11 Ndu yiwu nda sənbiya tara pəci a nuwa ənga tara abari ngə səra Mambəl Kərsiti nar nda wu nda ɗa kə wu ɗa. Səra Mambəl Kərsiti nar nda kə ca ngə ɓwaɓwatə kəra ju nda sa ənga kadakadarkur kəra wu shili ayukuɗa nyi.

12 Mambəl a cabiya nda ri, abər a'yi aga kərnda nga nda vər ndər kə mai, ama nda vər ndər ar kəra hyi, ar pəcira nda vər ndər arya səra nji nar hyi, njira vər tətəlna ndəshigu anə hyi lagur Mambəl Cicau kəra nji səwa sara dəməlmau. Alaga waladi'yar a cimər nda aga nda sənbiya sə ar kəra mbəɗə nə Hyal anə mən.

Hyal Ngga Nji Nyi Aga Nda Nggya Cicau.

13 Wazha ama, arya sə mənahə kəra Hyal məliya hyi kau, hya mbiya dzə aga məl səra tsa'a, hya kəkəya kərhyi, ənga hya fuwa fərkərər hyi patəu wu mbəɗə kəra Hyal wu nda nə hyi wu Yesu Kərsiti ar pəcira ji cabiya dzə anə nji patəu ar pəcir shili nyi.

14 Ta hyi ɗa wazha ama njir ɓəlar ndər, a sara hya ɓəra fuwa kərhyi wu suna paməpamə nə kumər dzə ənggər kəra hya vər nggya dəɗəm ta mai, ar pəcira hya vər nggya wu gəra sən Hyal ta.

15 Ama ta ɗa ndəra ngga hyi ndə cici ngau, nahyi tsu kəl hya ɗa nji cicau wu kalar səra hyu məl.

16 Arya tsətsəfə nga nyi wu ndər Hyal abər "Kəl hya nggya cicau arya nayi Hyal ndə cici ngau."

17 Arya hyu ngga nyi "Tada," ma hya vər kədi Hyal, naja ndər məl numa anə kalar ndə tsa'a aga səra məla ja, a'yi ənga tazhira mai. Hya kyaga nggya ənggər məthləpi wu duniya kau, hya nggya wu hivər Hyal kəra cabiya abər hyu gənggər nyi səli.

18 Arya a sənər hyi abər a'yi ənga səra wu ndzə nga nji bəliya hyi mai, sə ənggər thladla alaga əndzə mai, nji bəlbiya hyi sara wu nggya papatagə kəra hyi highiɓəri sara ara əjir hyi.

19 Ama Hyal mbəɗəbiya hyi sara wu nggya papatagə ta lagur pə mashi jigajiga nə Kərsiti kəra ənggər zər gam kəra gəra ənga vazau alaga ənga ndzə ar dzau.

20 Naja ngə Hyal caɗəbiya aga ja tau aga mbəɗa mən, kadivira ji məliya duniya. Hyal məliya najaka sə lagur səwa Kərsiti a shili wu duniya aga sa dləwar hyi.

21 Lagu nyi nga hyi hənggəri ənga Hyal ndəra hya'ana nyi sara vir tau, ji nə nyi kadakadarkur, aga mbərsar hyi ənga fərkərər hyi ja nggya wu Hyal.

22 Ta ɗa a cinar hyi kərhyi lagur ɓəlar jirkur nə ndər Hyal aga hya ɗa njir ca yiwukur anə kərhyi, yiwa mə kərhyi gagaɗau sara wu ɗafwa hyi.

23 Arya Hyal a nə hyiri lagur nggya mafəliyangə, a'yi sara vu nggyabiya kəra wu tə mai ama sara vu nggyabiya kəra wu nggya ba'anuwa. Hyal a məliyari nggyabiyar hyi mafəliyagə lagur cama nə ndər nyi kəra wu lər pi nə ba'anuwa.

24 Arya tsətsəfə ga nyi wu ndər Hyal, abər,
“Patər ndapi ənggər sar nga nda,
ənga kalar kadakadarkurər nda ənggər mambəla wu nga nda;
sar wu ul mambəla wu tsu wu pəpau,
25 ama ndər Thlagəu a ta'yi ba'anuwa.”
Najakə ngə ndər kəra njir nu Thlagəu, tətəlna nahyi.

2

1 Ta a ɗari Hyal a nə hyiri lagu nə nggya mafəliyangə ənggər wazha nyi, hya sara məl səra wu takasiya ndə mai, alaga thlafati aga ngguta ndə mai, kwaɗashima, shishikur, ənga na ndə pampaməu.
2 Ənggər zər mamanji wu caguli aga sa u'wa, ta'yi hya ɗa njira wu caguli aga ndər Hyal aga hya daɓaga hau wu mbəɗər hyi.
3 Kəl hya məl abangau, ta a ɗar hyi abər Thlagə Yesu mənahə nga ja.

Tsəka Mbəmbəɗau Ənga Nji Dəɗəm

4 Ənggəra hyu shili əgya Yesu Kərsiti, ndəra ənggər tsəka mbəmbəɗau, kəra nji piyari kau, ama Hyal a caɗəbiya nyi ri ənga nə nyi kadakadarkur.
5 Nahyi tsu ənggər tsəka mbəmbəɗə nga hyi ənggər naja, həhər nga hyi ənggər Ki Hyal aga hya ɗa daɓə dzə pubu'yar cicau, aga hya lər saɗaka dlədləwu anə Hyal lagur Yesu kərsiti.
6 Arya tsətsəfə nga nyi wu ndər Hyal abər,
“Kəja ya vər la tsəka wu məlmə Səhiyona,
tsəka kəra cacaɗə dlədləvau,
ənga kalar ndəra hənggəri ənga ja,
naju nda gu səli mai.”
7 Agabangau, anə hyi nahyi njira hənggəri, tsəka kau wu shili ənga dləvau anə hyi, ama anə njira nggəl ara hənggəri ənga ja, ənggər kəra tsətsəfau wu ndər Hyal, abər,
“Tsəka kəra njir hər diɗana
a ɗari tsəka təghə hər.”
8 Ənga tsətsəfə nga nyi tsu,
“Naja tsəka kəra wu shili nga thlə hi anə nji
ənga naja ngə tsəka kəra məliya nja dlanakər.”
Ndu thlə hi ara ndə nggəl ara ɓəlar ndər Hyal, kəra ca ngə səra mbamba tsu kaɗəu aga nda.
9 Ama nahyi njira Hyal ɗəmbiya ngau, nahyi njira Hyal ɗəmbiya aga hya ɗa pubu nə təlkur nyi, nahyi nji kəra Hyal fiya aga dləvə nyi, nji gə Hyal nga hyi, aga hya nar nyi anə alenji sə mənahəu kəra ji məliya hyi, naja ndəra həbiya hyi sara wu kuthləu a shili wu mbəmbəl dədəgur nyi.
10 Ɗədəməu, a'yi hyi nji gə Hyal mai, ama kabangəkau, a ɗar hyi nji nyi ara hyi hənggəri ənga ja. Ɗədəməu, nahyi a'yi uya təhuɗə Hyal mai, ama kabangəkau a ɗar hyi njira uya təhuɗə nyi.
11 Nahyi bazhir 'wa ɗa 'yar, ənggər nji shishili ənga məthləpi nga hyi wu duniya, yu kədi hyi, aga hya hwinakər sara ara səra wu shili ənga bikau kəra hya vər papa əni wu ɗəfuwa hyi.
12 Bəgə nggyabiyar hyi wu pama njira a'yi wu sən Hyal mai, a ɗa mənahəu, alaga ma ndə na nahyi njir məl sə ɗəmwa'yu, ndu sən lari sər məla hyi kəra mənahəu, ba nda dləvə Hyalər hyi ar pəcir shili nyi.

Həya Mə Kər Anə Njir Səm Təlkur Ar Kəra Hyi

13 Hya lər kərhyi lagur məl thlər ənga səra kalar njir səm təlkur kəra nji ciya wu pama nji ar kəra hyi wu na, alaga naja ngə təl dəgaləu. Hya məl abangə aga gənggəri nyi səli anə Hyal.
14 Anə gwamna tsu, hya məl thlər ənga səra ndu na, arya nanda ngə njira Hyal fuwa hyi wu pəla nda, aga nda hwathləya njira gəra nggar ndər, ənga nda faliya njira wu nggar ndər.
15 Arya səra Hyal wu cim ngau, ya məl səra mənahəu. Lagu kə nga hyu haɗiya miya njir ndər puyiu kəra wu biya sara wu miya nji dza .
16 Hya nggya ənggər njira wu kambəkur kərnda, ama hya sara piyari kambəkur kau, ja ɗa lagu kəra hyu məl sə ɗəmwa'yi ngə mai, ama kəl hya nggya ar viya mafa Hyal.
17 Hya gənggər nyi səli anə kalar ndau, ənga hya cabiy.a nyi yiwukur anə kuvwar hyi njir nu, ənga hya gənggər nyi səli anə Hyal, ba ənga tsu hya lər dəgalkur anə təl.
18 Nahyi mafa'yar, hya lər kərhyi anə tarkir hyi ənga huɗə zəməu, a'yi njir məl sə mənahə anə hyi waci mai, ama ətsu hya məl səra mənahəu anə njira wu məl sə dididī anə hyi.
19 Arya wu pina huɗa Hyal ma ndə wu səsə'u sa ɓwaɓwatə gəra vazə nyi a'yi aara naja nə Hyal.
20 Ama mi ngə sər ɓwasər hyi ma nji dəgə hyi arya sər məla hyi kəra dididə? Ama ma arya məl sə mənahə nga nji dəgə hyi kakal nga nyi wu mwar Hyal.
21 Arya Hyal ngga hyi aga hya lar ɓwaɓwatə ənggər kau, arya Kərsiti ma a sar ja ɓwaɓwatəu anə hyi aga ja cabiya hyi abər nahyi tsu wu nda lar ɓwaɓwatəu.
22 “Naja a'yi saya məliya bikə mai,
ənga sər ngguta vi a'yi wu miya ja mai.”
23 Ənggəra ndə nggənggəl nyi naji shabiya nda ənga nggəl mai. Ənggəra ji sa ɓwaɓwatəu, naja a'yi pahəna miya nə gərah nda nə kibiya mai. Ama ba ji lər kərnyi anə Hyal ndəra wu məl numa nə jijiri.
24 Naja ənga kərnyi ngə hər bikər mən wu dza ja a dar wu dladlakau aga məna shabiya nyi yi anə bikau ba məna ɗa njir məl səra tsatsa'a. Lagur takasə kəra nji takasə nyi ta nga mən uya shilgəbiya dzau.

25 Kadivira hyi ɗa njir nu Kərsiti, ənggər
təmahəu sasa nga hyi, ama kabangəkə kə
hya njir nu nyi a shar hya shili əgya ja ndər
ɓəla, ənga ndər tsam nggyabiyar hyi.

3

Nggyabiya Mathləkə'yi Ənga Shilir Nda

1 Ənggər kəra yi na anə mafa ta, nahyi
mathləkə'yi tsu, kəra njir nu Kərsiti, hya lər
kərhyi anə shilir hyi aga ma alenyi shili a'yi
wu pama nda kəra gəra hənggər ənga ndər
Hyal ndu sən kathləbiya nda a shili, arya sər
məla mathləkə'yir nda, ba nda hənggəri ənga
Hyal.

2 Ar pəcira shilir nda lari nggyabiyar hyi
kəra jijiri ənga ənggəra hyu gənggər səlir anə
nda ba nda ɗa njir nu Kərsiti.

3 A sara ɓathlə dzər hyi nə gumagumkur
a ɗa səra nju lari ənga li mai, sə ənggər ləm
kər ənga ha səra nji məliya sara wu əndzau ba
ənga kar ha nə gənna gangəu.

4 Kuji gumagumakurər hyi ja ɗa sara wu
ɗəfuwa hyi, naja ngə gumagumakur kəra
gəra ɗəzau, naja ngə nggya nə həya kər,
ənga nggyabiya jaməu əkkə'yi nji, nanda ngə
nggyabiya kəra mənahə gagaɗau wu mwar
Hyal.

5 Arya lagur nggyabiya kə ngə mathləkə'yi
kəra wu nu Hyal ənga fiya fər kərər nda wu
Hyal ɗəɗəm məliya nggyabiyar nda mənahə
gagaɗau wu mwar Hyal lagur lər kərnda anə
shilir nda.

6 Ənggər kəra Saratu, mala kəra ɓəlar ndər
sal nyi, Ibrahimu, ənga ngga nyi ənga thlagə
ɗa. Nahyi tsu, ku'yi nyi ngau nə jiri, ma hyi
məl səra tsatsa'a gəra ənga hivər kalar sau.

7 Ənggər kə tsu shili, hya nggya ənga
mathləkə'yir hyi ənga nda wu ɗəfuwa hyi,
hya fiya nda ənga gənggər səli arya nanda
nji tətəwa, ta ɗa wu cir zəmə nga hyi wu sər
fa'aki nə mayiwakur nə pi. Hya məl abangə
a sara vanyi sə a kar kədi Hyalər hyi.

Sa Ɓwaɓwatəu Njir Nu Kərsiti Arya Məl Sə Mənahəu

8 Ayukuɗa ndər kau, yu na anə hyi patəu,
bəgə hya nggya ənga daɓər kər, ənga hya
nggya ənga təhuɗəu əgya kərhyi ənga hya ca
yiwukur anə kuvwar ara nahyi zamə ənga
hya ca ku'wukur anə kuvwar hyi, ba ənga
hya həya kər.

9 Hya sara kyi ɗəmwa 'yikur anə njira
məliya hyi ɗəmwa'yikur mai alaga hya nggəl
njira nggəliya hyi mai. Ama hya ɗa nji fə
barka arya aga məl sə mənahə ngə Hyal
ngga hyi aga hya ɗa njir dləw barka ara ja.

10 Arya tsətsəfə nga nyi wu ndər Hyal,
"Kalar ndəra wu yiwu nggyabiya mənahəu,
ənga ju yiwu ja nggya cacaguli,
kəl ja kar kiyara ja ara ndər ɗəmwa'yu
ənga miya ja ara thlafati.

11 Kəl ja piyari məl səra ɗəmwa'yu ja məl səra
mənahəu;
ənga kəl ja gal nggya jaməu ənga kalar
ndau ənga ja nərdzə gagaɗau aga ng-
gaya jaməu.

12 Arya Thlagəu nga vər ɓəla nji tsapəu,
ənga himiya ja papahau aga səhimi səra
ndu kədi nyi.

Ama Thlagə wu sha bama anə njir məl sə
ɗəmwa'yi mai."

13 Wa ngu sən məliya sə dididī anə hyi ma
hyi ciya kər aga məl səra mənaha?

14 Ama ma hyu sa ɓwaɓwatəu arya məl sə
tsapəu, a uyar hyi barka ara Hyal. Agaban-
gau, hya sara hivər dawar hyi ənggər nanda
mai, ənga hya sara gərahə arya səra ndu məl
anə hyi mai.

15 Ama wu ɗəfuwa hyi, hya ha kəra Kərsiti
ar viya Thlagər hyi. Hya nggya papabau
cumu aga hya uya səra hya sən shaɗuwa
anə ndəra a vər yiwa hyi ar kəra fər kər kəra
hyi əni wu Kərsiti. Ama ga shaɗuwa nyi wu
ɓatsəkur kər ba ənga gənggər səli.

16 Ətsu hya nggya ənga ɗəngar hyi cicau,
aga njira wu ndər ɗəmwa 'yi ar kəra thlər
mənahər hyi kəra hyu məl wu Kərsiti nda gu
səli arya səra ndu na.

17 Ma yiwu huɗa Hyal ngau, a ndiya ənga
mənahəu, aga hya sa ɓwaɓwatə arya məl səra
mənahəu a mwara sa ɓwaɓwatə arya məl sə
ɗəmwa'yu.

18 Arya kərsiti tau aga zəməu arya bikə nə
nji patəu. Naja ndə tsapə tau arya nji tsapəu
ənga nji gəra tsapəu, aga ja hər hyi a shili
anə Hyal. Nji tsiya nyi wu kumər dzau ba
ji hya'ari ənga pi lagu Mambəl.

19 Ənga mambəl kəra hya'ana nyi sara
vər tau ngə ləbiya nyi a vwar vira nji fiya
mambəl nə nji tətə ari ba ji vuwa tətəlna nda
ndər Hyal ar kəra hya'ari nyi səra vir tau.

20 Mambəl'yar kə ngə mambəl njira kaɗəu
nggəl ara ɓəlar ndər Hyal, alaga kə Hyal a
munyari ənga nda ar pəcira Nəhu a vər hər
kwambwal ari. Ar pəci ta, nji ɗiyawu waci
ngə uya mbəɗau lagu 'yimi, nji cisu wacu.

21 'Yimi ta ar pəcir Nəhu ta ngə cabiya culi
baɓətizəma kəra mbəɗana hyi kabangəkə
tsu, ama mbəɗə kəra hyi uya kau, a'yi lagur
ci didī ənga 'yimi sara ar dza hyi nga hyi uya
mai, ama lagur yiwa sara ara Mambəl Hyal
ja cina ɗəngar hyi. Baɓətizəma kəra mbəɗana
hyi kau, ji məl abangə lagur hya'ari Yesu
Kərsiti sara vir tau.

22 Naja ndəra hya'ari sara vir tau a ma'yiri
ja a dəməlmau, naja ngə ndəra a vər nggya ar
tsi mazəma Hyal. A dəna nga ja vər səm təlkur
ar kəra waladi'yar ənga təltəl 'yar ənga njir
dənama, ba ənga njir dənama təlkur papatəu
ənga ndə fiya kəra nda əgya kiɗa ja.

4

Njir Nu Kərsiti Nda Nggya Njir Pina Huɗa Hyal

1 Ta ɗa hyu səni abər Kərsiti a lar ɓwaɓwatə arya mən wu kumər dza ja, agabangau zamɗa 'yar, ta'yi hya nggya ənga ɗənga abangau, aga hya sən səsə'wuri ɓwaɓwatə wu dzau, arya kalar ndəra lari ɓwaɓwatə wu dza ja, a ndiyar ja dənama bikau.

2 Arya najakau, tsu ju dumwa ənga nggya suna suna nə ndəndəkur nə kumər dzə kəra wu nda ɓəliya nyi mai, ama ju məl səra pina huɗa Hyal wacu.

3 Arya a sanar hyi pəci gangə ɗəɗəmə a vər məl səra njira gəra sən Hyal wu yiwu məl, sə ənggər nggya nə səsukur, ənga suna nə kumər dzau ənga sa sə sasa, ənga yiwu nggya wawahə gəra kər, ba ənga nu katəu, kəra sə zhizhigər ngau.

4 Ənggəra tsu hyu ɓəra daɓə kər əkkə'yi nda wu məl sə ɗəɗəmwa'yi mai, ba ndə lari ənggər sə dədəgur ngə anə nahyi kəra biya sara wu nda, ca ngə ɗa ndu nyabiya hyi ənga nggəl.

5 Ama ndu nda ləri sakida sər məla nda ənga miya nda anə ndəra a nggyar tsa'a aga məl numa anə njira ənga pi ənga nji tətau.

6 Ca ngə səra ɗa nji tətəlna ndəshigu anə njira ənga pi ənga nji tətəau, aga Hyal a daɓaga məl numa anə nda ənggər nə njira wu kumər dzau, ama aga nda nggya aga Hyal wu mambəl ənga Hyal.

7 Pəcir kuɗiya nə kalar sau a ɗar ləhəu. Agabangau, kəl hya ɗəngabiya sə mənahəu, ənga hya kəkəya kərhyi aga hya daɓaga sən kədi Hyal.

8 Səra ndiya sə'yar kə patəu, ca ngə hya ca yiwukur anə kuvwar hyi gagaɗau, arya yiwukur wu dazhəna bikə gangə kəra nji məliya.

9 Hya ɗa njir dləwu məthləpi anə kuvwar hyi ənga tsi məməthləu.

10 Kalar ndə wu pama hyi ja məl thlər ənga kalar culi lə sə lələ kurthlə kəra Hyal nə nyi aga dləwa kuvwa nyi. Wu lagu kə nga hyu nda məl thlər ənga lə sə lələ nə Hyal mənahəu.

11 Kalar ndəra lə sə lələ nyi, ca ngə tətəlna ndər Hyal, bəgə ja na səra Hyal na aga ja na. Kalar ndəra lə sə lələ nyi, ca ngə məl thlər anə nji, bəgə ja məl thlər ənga dənama kəra Hyal nə nyi aga wu kalar lagu nja lər fal nyi anə Hyal lagu Yesu Kərsiti. Bəgə kadakadarkur ənga dənama ja nggya ba'anuwa. Amina

Sa Ɓwaɓwatə Nə Njir Nu Kərsiti

12 Nahyi Bazhi 'wa ɗa 'yar, ja sara ɗa sə dədəgur anə hyi ma hyi sa ɓwaɓwatə ar pəcir dzəbiya dzə mai, a sara hya ɗənga a bər vanyi sə mafəliyangə nga vər ɗa anə hyi mai.

13 Ama arya kau, hya caguli ara hyu sa ɓwaɓwatə daɓə ənga Kərsiti, ara ar pəcira nju nda cabiya kadakadarkur nyi, hyu nda nyabiya dzə ənga caguli gagaɗau.

14 Hyal ngə wu fənggər hyi barka jijiri ma nji nggənggəl hyi arya nahyi njir nu Kərsiti, arya Mambəl kadakadarkur kəra ca ngə Mambəl nə Hyal ja nggya ənga hyi.

15 Ma nji nə hyi ɓwaɓwatəu, ja sara ɗa ara nahyi njir tsa ndə mai, alaga njir həl ənga alaga njir batal paməpaməu, ənga alaga njir fə miya a vu ndər ndau.

16 Ama ma hyu sa ɓwaɓwatə arya nahyi njir nu Kərsiti, ja sara ɗa sə səsəli anə hyi mai, ama hya fal Hyal ara nju ngga hyi njir nu Kərsiti.

17 Pəci ta kəra Hyal wu nda məl numa anə nji a ɗari, ənga ju nda dzəgwa məl numa kə wu ki nyi. Ma ɗa ar mən njir nu nyi nga ju dzəgwa, mi ngu nda ɗa ənga njira gəra dləwuri ndəshigu nə Hyala?

18 Ənggər kəra ja tsətsəfə wu ndər Hyal,

"Ma ɗa dzadzau anə nji gə Hyal nda uya mbəɗau,
mi ngu nda ɗa ənga njira gəra hivər Hyal, ndu dumwa nga nggya wu bika?"

19 Agabangau, patər njira wu sa ɓwaɓwatə ənggəra Hyal wu yiwu ja ɗa, nda ɓəra dumwa ənga lər kərnda anə Hyal ndəra məliya nda ənga nda dumwa ənga məl səra mənahəu.

5

Təɗə Himi Ɗa Anə Nji Gə Hyal

1 Kabangəkə ya vər tsəfə anə hyi njir təɗə mwa ənga yu kədi hyi arya sər ɓwakər kəra vər ɓwakər anə daɓə dzə nə njir nu. Nayi tsu ndər təɗə mwa ngau ənggər nahyi ndəra lari sa ɓwaɓwatə nə Kərsiti ənga tsu ndəra wu nda dləwuri kadakadarkur kəra Hyal wu nda cabiya mən.

2 Yu kədi hyi, hya ɓəla nji gə Hyal kəra wu tsa hyi. Arya nji nə hyi thlər nə ɓəla nda ənggər kəra njir ɓəla a vər ɓəla fəgər nda. Hya sara təɗə mwa anə nda ara nji ciwa hyi a gwa mai. Ama hya təɗə mwa anə nda ara yiwur huɗa hyi nga hyi hənggəri hya məl abangə ənggər kəra Hyal wu yiwu hya məl. Hya sara məl thlərər hyi aga hya uya gənna waci mai.

3 A sara hya ca dənama anə njira nji fuwa wu pəla hyi mai, ama kəl hya ɗa sər fə li kəra ndu fa'abiya hiya nyi.

4 Ar pəcira Kərsiti ndər ɓəla kəra dəgal wu nda cabiya kər ar babal, hyu nda uya mitawal nə kadakadarkur kəra gəra ɗəzau.

5 Abangə tsu nahyi wazha baduwari, hya həya nyi kər anə njira nggurum. Patəkura hyi kəl hya nggya ənga həya kər anə kuvwar hyi, arya, tsətsəfə nga nyi abər,

"Hyal wu papa njir ɓwadzau,
ama ju ca ku'yakur anə njira ənga həya kər."

6 Agabangau, hya ɗa ənga həya kər əgya
kiɗa dənamar Hyal, aga ja nda həna hyi ma
pəca nyi a ɗari.
7 Hya fuwa patər səra wu ɓila hyi wu tsa
Hyal ba hya far əni ara ju yiwu ja dləwar hyi.
8 Hya kəkəya kərhyi, ənga hya nggya pa-
pahə li, arya dawar hyi, shatan, kəra ənggər
ləvari kəra vər hwavi kəra vər gal ndəra ja
daɓaga ɗəhu.
9 Hya ka nyi ara shili ara hyi, hya ta'yi ənga
dənama wu mbərsa, ara hyu səni abər zamər
hyi'yar kəra a ndu duniya patə a vər sa culi
najaka ɓwaɓwatə kəra hya gwa kau.
10 Ama Hyal ndər ca ku'yakur anə nji
patəu, naja ndəra ngga hyi aga hya ɗa wu
cir zəmə ənga Kərsiti wu kadakadarkur nyi
nə ba'anuwa. Ayukuɗa hyi lar ɓwaɓwatə nə
pəci kushu, ju sa ɓəra shabiya hyi a shili ara
kərnyi, ba ja məliya hyi ɓaɓalu, ənga tata'yi
pir, ba ənga gəra kənggəɗau.
11 Səm təlkur a nggyar nə nyi ba'anuwa.
Amina.

Usadzə Nə Bitrusu Nə Jomə ndəl

12 Silasu ngə dləwar ɗa yi tsəfəri najaka
cama tsətsəfau, ndəra zəmə məl thlər tsa'a
miya ɗəfu, yi tsəfər hyi sə yiɗau aga ya
tsətsəkur ɗəfuwa hyi ar kəra mbərsar hyi ənga
yu yiwu ya ɓəra nar hyi abər ku'yakur Hyal
kəra ju ca anə mən jiri nga nyi ənggər kəra yi
nar hyi ta. Hya dumwa ənga hənggəri wu ja.
13 Nanda njir nu Kərsiti kəra wu Babilanu,
njira nji caɗəbiya əkkə'yi hyi, nda vər usa hyi,
abangə tsu zər ɗa Markusu wu usa hyi.
14 Hya usar kuvwar hyi ənga bərpə dzə nə
yiwukur.
Bəgə Hyal a nə hyi huɗə pərtə patəu wu
Kərsiti. Amina.

Cama Tsətsəfə Nə Məthləu Nə Biturusu

1 Sara ara Simanu Biturusu, ndər məl thlər Yesu Kərsiti ənga cama səsau,
A nda nə nji, njira yau tsapəkur nə Hyalər mən ənga ndər mbəɗa mən Yesu Kərsiti, njira dləwuri mbərsa kəra duduru ənggər nər mən kau.
2 Bəgə mayiwakur ənga huɗə pərtə ja nggya nər hyi lagur sənbiya Hyal ənga Yesu Kərsiti Thlagər mən.

Nggyabiya Kəra Kyaga Njir Nu

3 Hyal wu hyalkur nyi a nər mən ri ja kalar səra mən wu yiwu aga nggyabiya ənga nggya hyalkur, lagur sənbiya nyi, ndəra ngga mən a vu kadakadarkur nyi ənga mənahəkur nyi.
4 Lagu kə nga ji nə mən alkawal dədəgal ənga duduru, aga lagur nda nga mən wu dzəgwa ɗa wu cir zəmə wu nggyabiya nə hyalkur aga məna sən nggwaɗəna kər ara nggya ɗəmwa 'yu nə duniya kəra suna paməpamə a'yi a gwa.
5 Agabangau, hya nərdzau, hya cakər nyi anə mbərsar hyi mənahəkur, ənga anə mənahəkur tsu sənbiya sau,
6 ənga anə sənbiya sə tsu, kəkəya kər, ənga anə kəkəya kər tsu cinapi ənga anə cinapi tsu nggya hyalkur,
7 ənga nggya hyalkur tsu yiwu zaməkur, ənga yiwu zaməkur tsu hangəkalkur ənga hangəkalkur tsu hangəkal zaməkur, ənga hangəkal zaməkur yiwudzau.
8 Ara ma sə'yar kə a'yi wu ɗəfuwa hyi gagaɗau, ndu kar hyi ara nggya gəra kətər dzau ənga gəra cakər dzau wu sənbiya sə ar kəra Thlagər mən Yesu kərsiti.
9 Ama kalar ndəra tini uya culi najaka sau, a ɗar ja ndər tsamə sə lələfuru ənga ndə ləfau. Ənga a farər ja abər a cina nyir nji sara ara bikə nyi kəra tərabiya.
10 Agabangau, wazha ama, hya nərdzau aga hya nyabiya nggar hyi ənga caɗər hyi kəra nji məliya hyi. Ara ma hyi məl abangau, nahyu sən dla tsu mai.
11 Lagu kə tsu nga hyu nda uya dləwu nə jijiri a vu təlkur Thlagə ənga ndər mbəɗa mən Yesu Kərsiti.

Ndər Haha Nə Ləkakaɗə Tsətsəfau

12 Agabangau, cumu nga yu ɓəra ɗəngar hyi ar kəra sə'yar kau, alaga kə hyu sənbiya nda kau, ənga ciyar hyi hi wu jirkur kəra a'yi ara hyi kabangəkau.
13 Yu nggani a ɗar tsa'a ya ɓəra ɗəngar hyi ar kəra sə'yar kau, ma tsu yi əkkə'yi hyi wu dzə kau,
14 arya yu səni abər pəcir təkəbiya dzau ənga kumər dzə kau, a ɗar ləhəu, ənggər kəra Thlagə Yesu Kərsiti cabiya ɗa.
15 Agabangau, yu məl kalar səra yu sən məliya aga ya lari abər hyu nda dumwa ənga ɗəngari sə'yar kau, alaga ar pəcira yi piyari najaka dzau.
16 Ar pəcira 'yi nar hyi ar kəra dənama ənga shilir Thlagər mən Yesu Kərsiti, a'yi pumungutu tsədlatsədla sara vu hahangəkur nə ndə nga 'yi nar hyi mai, ama səra 'yi lari ənga liya 'ya ngau.
17 Ara a'yi 'ya tata'yi əna ar pəcira ji dləwuri ha kər ənga kadakadarkur sara ara Hyal Tada, ar pəcira 'yi nggari ɗahə dədəgal sara dəməlmau kəra a vər na, "Naja kau, Zər ɗa ngau, yu yiwu nyi gagaɗau, ənga ja tsu, huɗa ya pidari."
18 Na'ya ənga kər 'ya ngə nggar ɗahə kə sara a dəməlmau, ar pəcira 'ya əkkə'yi ja ar dar mə cicau.
19 Ənga tsu 'yu səni abər ndər nə nabi'yar kəra ndə ɗa jijiri. Nahyi tsu hya nərdzau, hya səya nyi himi ənggər kəra mbəmbəl wu mbəl wu kuthlə wacikal vi, kəl ma shashilga disha wur vi tsu mbəl wu ɗəfuwa hyi.
20 Sə tanggərma hya səni wu ɗəfuwa hyi abər vanyi ndərhaha a'yi wu ndər Hyal kəra sara wu ɗənga ndə nga nyi shili mai.
21 Ara ndərhaha a'yi wu shili sara wu ɗənga ndə mai, ama ndə ngu na ndərhaha sara ara Hyal lagur Mambəl Cici kəra wu ləbiya nyi.

2

Nabi Ənga Maləmə Fati 'yar

1 Ama nabi fati a'yi nda gangəu wu pama nji ənggər kəra nju uya njir highiɓə fati wu pama hyi, ndə həlwa dzə wu hyi ənga ɗənga didiɗi. Ka mbari ndə shabiya yi anə ndəra kətiya nda ara tau, ndə dzəgwa uya tə anə kərnda
2 Nji gangə tsu wu nda nu lagur gal məsahəkur wu lagu gəra səlikur. Lagu kə tsu ngə alenyi nji wu nda shini nyi yi anə jirkur.
3 Wu lagur sunar nda, maləm'yar daɓə dzə ndu nda shili ənga ɗahə məsahə nə fatir nda. Alaga kə a thlana ndar nji numa tsu kaɗəu, ənga ndəra wu nda dləna nda papaɓə nga ja
4 Arya Hyal a'yi piyari məl numa anə waladi'yar ar pəcira ndə məliya bikə mai, ama kəl ta ji vakuwa nda a gu u'ur kətsa, ji jahuwa nda a gwar vi dzəgam kəra ndiya ənga dzəgamu. A ndəna nga ndu nggya ndu səkə pəcir numa.
5 Ma ɗa naja a'yi səsəlkər anə nji ɗəɗəm wu pəcira ji sana duniya ənga 'yimi mai, ama kəl Nəhu ndər tətəlna ndəshigu nə tsapəkur ənga alenyi nji məɗəfau
6 Ma ɗa Hyal sana məlmə Sodomu ənga Gwamwara lagur nggyina nda ənga u'u ba ndə sha aga bəbər, ənga ji məliya nda ndə ɗa sər highiɓau anə njir məl bikau, njir məl səra gəra kyau.

7 Ma ji kətiya Lotu, ndə tsapəu, ndə kəra a vər nggya wu pama nji shishi kəra zəwar nyi.
8 (ara naja ndə tsapəu, kəra a vər nggya wu pama njir məl səra gəra kyau, vu'yi ənga pəci uya diyadiyaɓəkur nə mambəl lagur səra ju lari ənga ju nggari ndu məl).
9 Ya ma abangə nga nyi, lagu kə nga mən səni abər Hyal a'yi ja ənga sən ənggəra ju sa həbiya nji tsapə nyi'yar sara wu ɓwaɓwatəu, ma njir məl ɗəmwa 'yikur tsu, wu dumwa ənga məl ɗəmwa 'yikur ba'anə pəcir numar nda.
10 Kə jiri nga nyi anə njira lər kərnda aga məl səra ngga məsahə anə kumər dzə lagur məl səsukur ənga nggəl ara məl səra njir təɗəmwa wu na.
Nji kau, nji u'ul li ənga ɓaɓal kərngau, nji gəra səli ənga njira gəra hivər njira adabanga nda. Ndu sən nggəl njira nji gəra lari ənga li.
11 Ama alaga waladi'yar kəra ənga dənama gagaɗə kau, a sən shili ənga vazə anə njira vər nggya wu mwar Thlagə mai.
12 Ama nji kau, ndu ndər nə diɗa ar kəra səra ndə gəra nggabiya. Nanda ənggər sər tagə nga nda, njira gəra ənga ɗənga, njir məl səra dza nda wu yiwu wacu, njira nji yabiya aga nja mbar nja tsiya nda ənggər sər tagə nga ndu nda kuɗau.
13 Ətsu ənggər kəra ndə lər ɓwaɓwatə anə nji abangə tsu nga nju nda nər nda ɓwaɓwatəu. Ɗəngar nda ənga sə mənahəu, ca ngə məl səsukur əpuci. Nji vavazə nga nda arya sər mələr nda dididĩ nga nyi, ma ndu sa ənga səm sər səm ənga hyi, ɗəngar nda ɗəmwa 'yi nga nyi.
14 Cumu ɗəngar nda lagu səsukur nga nyi, nandu piyari məl bikə mai, ndu dumwa ənga ngguta njira gəra ənga dənama wu mbərsar nda. Nanda njir suna ngau, njira nji shi'una.
15 Ndə piyari lagu kəra ta'yu ndə dzəgwa nu lagu Balamu zər Biyaru, ndəra wu yiwu gənna gagaɗau lagur məl sə ɗəmwa'yu.
16 Ama nji kughiya nyi ara məl sə ɗəmwa 'yu, kəl kwara kəra gəra saya ndər pahəna miya ji ndər ənga ɗaha ndau, aga ja kar nabi ara məl sə dididĩ ənggər nabi wu thləkau.
17 Najaka njir thla fati a'yi nda ənggər dəl nə 'yimi kəra ulnakər, ənga ənggər kunjigərpa kəra yambaɗəu a vər kədlau. Hyal ənga kərnyi a piyar ndari vir nggya kəra ndiya ənga kuthlə gagaɗau.
18 Ara nji kau, lagur sə dididĩ ənga ndər məməlaməu kəra ndu na, ənga cim nə məl səsukur ənga məl sə gəra səli nga ndu nggutəna njira ənga dzau nga ndə biya ara wu nggyabiya nə bikau.
19 Ndə məliya nda alkawal nə nggya kambau, ama nanda ənga kərnda tsu nda mafa anə sər məla nda.
20 Ma nda piyari məl sə ɗəmwa 'yi nə duniya ara ndə səni Thlagə ndər mbəɗa mən Yesu Kərsiti, ama ba ndə ɓəra sha a nda məl sə ɗəmwa 'yu, ndu nda ɗa dididĩ a ndiya ta nda ɗəɗəm ta.
21 Kuji anə nda ma nanda a'yi saya sənbiya lagu nə nggya nə tsapəkur tsu kaɗə mai, ara a sənbiyar nda ba nda dzəgwa ɓəra sha ara məl sə ənga ndər cici nə Hyal.
22 Arya karapə kə jiri n/ga nyi abər “Hya a shari ju naɗə səra ji tapərana” ənga “Fəshiu kəra nji pərana a ɓəra shari a gu tsukwaɓə nyi.”

3

Pəcir Sha Shilir Thlagəu

1 Bazhir 'wa ɗa 'yar, najakə ngə tsəfə ɗa nə məthləkura nyi anə hyi. Gyapə yi tsəfəri aga ya ɓəra fuwa ɗənga nə jijiri wu ɗəfuwa hyi.
2 Yu yiwu hya ɓəra ɗəngari ənga ndər nabi'yar kəra tərabiya tsu kaɗəu, ənga ndər kəra Thlagə ənga ndər mbəɗa mən nar mən lagu miya cama səsə nyi'yar.
3 Sə tanggərma, hya ɗa ənga səni, abər wu jomər duniya njir ngguta nju nda shili, ndu nda dumwa ənga məl sə dididĩ kəl səra ndu yiwu nga ndu məl.
4 Ndu nda na, “Ya əmani ngə alkawal nə shili nyi kə ja? Kəja əjir mən 'yar a piyar duniya ama tsu sə a vər ma'yi kakal ənggər kəra saya ɗa, sə a'yi kəra bələr dzə mai.”
5 Ama kəja kəra nda a fari abər lagu ndər Hyal ngə kalar səra nji məliya a dəməlmau ənga a gyu 'yi, nji həbiya nda sara wu 'yimi ənga lagu 'yimi.
6 Lagu 'yimi ətsu nga nji tuzhina duniya nə zaman ta.
7 Lagu culi ndər ta tsu nga nji piyari dəməlmau ənga duniya nə kabangəkau wu nda sanakər ənga u'u, kəra Hyal piyari aga ja səkə pəcira nju nda məl numa anə njir məl sə ɗəmwa'yu.
8 Ama a sara hya far najaka ndər bazhir 'wa ɗa'yar mai, pida pathləu ənga Hyal ənggər fa duburam nga nyi, ətsu fa duburam ənggər pida pathlə nga nyi.
9 Thlagəu, a'yi wu far ənga alkawal nyi ənggər kəra alenyi nju ɗənga wu ndəndəkur kə mai. Munya nga ju məl ənga hyi, ara na ja a'yi wu yiwu ndə zəmə a sanakər mai, ama aga kalar ndə ja uya pi.
10 Ama pəcir shili Hyal wu nda ɗa ənggər shilir ndər həl gəra nju səni. Dəməlmə wu nda sanakər daɓə ənga wu gagaɗau, kalar səra a'yi a gwagwa wu nda ngyinakər ənga u'u. Duniya ənga səra wu ja patəu wu nda ndzau.
11 Ma ɗa mbar kalar sə nga nju nda ndzana lagu kə abangau, wa thləm culi nji kəra hya kyaga ɗa? A kyau hya ɗa nji cicau, njir məl səra Hyal wu yiwu,
12 ənggəra hyi wu səkə pəcir shilir Hyal ənga hya kusar shili nyi. Pəci ta ngu nda shili

ənga u'u nə nggyi duniya ənga kalar səra a gwa.

13 Ama ənggər kəra ju nyana alkawal nyi, mən wu səkə shilir dəməlmə mafəliyangəu ənga duniya vir nggya nə tsapəkur.

14 Agabangau, bazhir 'wa ɗa 'yar, kəra yu yiwu, ta ɗari hyu səkə shilir najaka sau, hya nərdzau aga nja thləwa hyi gəra ənga səra nja vaziya hyi ari ənga nggya ənga huɗə pərtəu ənga ja.

15 Hya ɗəngari səra ɗa Thlagər məna vər səsə'u mən ca ngə aga kalar ndə a uya mbəɗau. Abangə ngə zamər mən Bulusu ndəra mən wu yiwu tsəfər hyi lagu tsətsəlkur kəra Hyal nə nyi.

16 Cimu nga ju ndər ar kəra culi sə'yar kau, lagu cama tsətsəfə nyi'yar. Wu tsəfə nyi'yar alenyi ndər a'yi kəra dzadzau məna sənbiya nda, kəra njira gəra təkəbiya sau, ənga njira gəra ta'yibiya dzau ənga dənama wu mbərsar shasha səra ndəra nyi wu na lagur səra ndu yiwu, lagu kə nga ndu uya tau anə kərnda.

17 Agabangau, bazhir 'wa ɗa 'yar, ta ɗa a sənbiyar hyi abangau, kəl hya nggya ənga hangəkal a sara highiɓə nə fati a məliya hya dlanakər wu mbərsar hyi.

18 Ama hya cakər hau wu yiwukur ənga sənbiya Thlagər mən Yesu Kərsiti. Anə nyi ngə kadakadarkur kabangəkau ənga ba'anuwa tsu. Amina!

Cama Tsətsəfə Nə Tanggərma Nə Yahwana

Ndər Nə Pi

1 Naja kəra tsu wu dzuguya duniya a'yi ja,
kəra a nggari 'ya, ənga a lar 'ya ənga liya 'ya,
ənga a tsambiyar 'ya tsu, ənga a tsəkwar 'ya
ənga tsa 'ya, sə kau ca nga 'ya vər na ar kəra
ndər nə pi.
2 Pi kau, a cabiyar kər ar babal, a lar 'ya,
ənga a sakidar 'ya tsu, ənga ca nga 'ya vər
hə'wau anə hyi abər naja ngə Ndər Pi nə
ba'anuwa, kəra ənga Tada nga ja, a canə 'yar
ja dzau.
3 Najaka hə'wa sə kəra 'ya vər məl anə hyi
a nggari 'ya, ənga a lari 'ya tsu, aga nahyi tsu,
hya sa daɓər dzə ənga 'ya. Daɓə dzər mən tsu
ara Tada ənga Zər nyi Yesu Kərsiti nga nyi.
4 Najaka tsəfə kəra 'yi tsəfə anə hyi aga
cagulir 'ya a nyabiya dzau.

Nggyabiya Wu Mbəmbəl

5 Najakau ca ngə cama kəra 'yi nggari sara
ara ja, na'ya tsu, 'yi hə'wuna hyi, abər Hyal
ngə mbəmbəl, kuthləu a'yi wu ja alaga kushi
mai.
6 Agabangau ma mən na abər məna vər
daɓər dzə ənga Hyal, ama tsu məna vər ɓau
wu kuthləu, a cabiyari abər njir thla fati nga
mən, namən a'yi a vər nu jiri mai.
7 Ma mən nggya wu mbəmbəl, ənggər kəra
ja wu mbəmbəl, a vər nggya mən wu daɓə
dzə ənga kərmən, mashi Zər nyi Yesu tsu, ja
cina mən sara wu kalar bikau.
8 Ma mən na abər bikə a'yi ara mən mai,
kərmən nga məna vər ngguta, jiri tsu a'yi wu
mən mai.
9 Ma mən nana bikər mən anə Hyal, naja
ndə tsa'a miya ɗəfu ngau, ənga naja ndə
tsapə ngau, ba ja təfəbiya mən bikər mən,
ja dzəgwa cina mən sara wu kalar ɗəmwa
'yikurər mən.
10 Ma mən na abər namən a'yi məliya bikə
mai, a cabiyar mən abər Hyal ndər thla fati
nga ja, ənga ndər nyi tsu a'yi a wu ɗəfuwa mən
mai.

2

1 Nahyi wazha ɗa, ya vər tsəfə najaka tsəfə
anə hyi a sara hya məl bikau. Ama ma ndau
a'yi kəra məliya bikau, ndər hal arya mən a'yi
wu mwar Tada, naja ngə Yesu Kərsiti ndəra
tsapəu.
2 Naja ngə lər kər nyi nə saɗaka nə hə bikər
mən, a'yi nər mən waci mai, ama ətsu nə
duniya patəu.
3 Ma mən ɓəlar dladə nyi, a cabiyari abər a
sən nyir mən.
4 Ma ndəra na, abər, "Yu sən Hyal," ama
naju ɓəlari dlaɗə nyi mai, najaka ndau, ndər
thlafati ngau, jirkur tsu a'yi a wu ja mai.
5 Ama ma ndəra a vər nu səra ndər Hyal
nana, yiwukur Hyal a nyabiyar dzau wu ja.
Lagu kə nga mənu səni abər a'yi mən wu ja.
6 Kalar ndəra na abər a'yi ja vər nggya wu
Hyal, a fiyar kər kəl ji ɓə ənggər nə Yesu.
7 Nahyi bazhir 'wa ɗa 'yar, a'yi dlaɗə
mafəleng nga ya vər tsəfə anə hyi mai, ama
dlaɗə ɗəɗəm kəra hyi dləwuri tsu kaɗə ta
ngau. Ndər ɓəla nə ɗəɗəm kə ca ngə cama
kəra hyi nggari.
8 Alaga abangau, dlaɗə mafəleng nga ya
vər tsəfə anə hyi, jirkur nyi a lar nji wu ja
ənga wu hyi tsu, arya kuthlə a vər tərabiya
ənga mbəmbəl nə jijiri a vər mbəl nga ja.
9 Kalar ndəra na abər wu mbəmbəl nga
ja, ama naja a'yi wu yiwu zamə nyi mai, a
cabiyari abər tsu ja wu kuthləu.
10 Ama kalar ndəra vər yiwu zamə nyi, wu
mbəmbəl nga ju nggya, sər məliya ja thlər hi
a'yi tsu mai.
11 Ama kalar ndəra piyari shishir dza
zamə nyi wu kuthlə nga ja, ənga ju ɓau wu
kuthləu. Naja a'yi wu səni vira ju ma'yi a
ndar mai, arya kuthlə kə a ləfəna nyi ri.
12 Wazha huɗa yau, yu tsəfə anə hyi,
ara a təfəbiya hyir nji bikər hyi arya
thləmə nyi.
13 Nahyi tada'yar, yu tsəfə anə hyi,
ara hyu sənbiya nyi ndəra divira dzəgwa
duniya.
Nahyi wazha shili, yu tsəfə anə hyi,
ara a səmkur hyi təlkur ar kəra ndə
ɗəmwa'yi kau.
Nahyi wazha baduwari, yu tsəfə anə hyi,
ara a sənər hyi Tada.
14 Nahyi tada'yar, yu tsəfə anə hyi,
ara a sənbiya nyir hyi, ndəra divira
dzəgwa duniya.
Nahyi wazha shili, yu tsəfə anə hyi,
ara njir dənama nga hyi,
ənga ndər Hyal a'yi wu ɗəfuwa hyi,
ənga a səmkur hyi təlkur ar kəra ndə
shishi ta.

A Sara Hya Yiwu Duniya Mai

15 A sara hya yiwu duniya, alaga səra a
gwa mai. Ma ndəra vər yiwu duniya, yi-
wukur nə Tada a'yi wu ɗəfuwa ja mai.
16 Ara kalar səra a wu duniya, sə ənggər
suna nə kumur dzau, ənga səra li wu cim,
ənga ɓwasə ənga səra ara gau, a'yi wu shili
sara ara Tada mai, ama sara wu duniya.
17 Duniya ənga kalar səra wu ja kəra nji wu
cim ndu tərabiya, ama ndəra wu məl thlər
ənga yiwur huɗa Hyal, a'yi ja ənga pi nə
ba'anuwa.

Təɗə Himi Ar Kəra Dawa Nə Kərsiti

18 Nahyi wazha huɗa yau, pəci nə kudiyar
duniya nga mən a gwa, ənga ənggəra hyi

nggari abər dawa nə Kərsiti a vər shili, alaga kabangəkau, dawa Kərsiti a shilir nda gangəu. Lagu kə nga mən wu sənbiya abər wu kuɗiyar duniya nga mən.

19 Sara wu mən nga ndə biya, ama jiri nanda a'yi nər mən mai. Ara maja bər nər mən nga nda, tsu nda əkkə'yi mən. Ama ma'yir nda a cabiyari abər ndə a'yi kəra wu pama nda kəra nər mən mai.

20 Ama nahyi nər hyi Ndə Cici kə a caɗəbiya hyi ri ja, ənga papatəkura hyi a sənər hyi jirkura nyi.

21 Nayi a'yi wu tsəfə najaka tsəfə anə hyi arya nahyi gəra səni jiri mai, ama ara hyu səni, ba tsu hyu səni abər jirkur wu yabiya fati mai.

22 Wa ngə ndər thlafati ka? Naja ngə ndəra kəpalna abər Yesu ngə Kərsiti. Culi ndə kə ngə dawa Kərsiti, ndəra kəpalna sən Tada ənga Zər nyi.

23 Kalar ndəra kəpalna səni Zəra nyi, naja a'yi sən Tada mai. Ama kalar ndəra hənggəri, ji nana abər Yesu ngə Zəra nyi, a'yi ja ənga Tada.

24 Bəgə səra hyi nggari tanggərma ta a nggyari wu ɗəfuwa hyi. Ma a nggyari wu ɗəfuwa hyi, nahyi tsu a nggyar hyi wu Zər ənga Tada.

25 Kəja alkawal kəra ji hər mən, abər a'yi mən ənga pi gəra kuɗau.

26 Yu tsəfə najaka sə anə hyi ar kəra njira wu yiwu nda səkwana hyi.

27 Ama nahyi, caɗə kəra hyi uya sara ara Mambəl Cici a nggyari wu hyi, ənga a'yi kəl hyi ɓəra gal vanyi ndə aga highiɓə anə hyi mai. Ama Mambəl kəra ji nər hyi wu highiɓər hyi kalar sau, ara highiɓə nyi jijiri nga nyi, sə fafati a'yi a gwa mai. Ənggər kəra ji highiɓər hyi, abangə tsu hya nggya wu ja.

Wazha Hyal

28 Kabangəkau, nahyi wazha huɗa yau, hya dumwa ənga nggya wu Kərsiti, aga ma ji shashili hivər a'yi wu sa mbar mən ənga məna gu səli mai.

29 Ma hyu səni abər ndə tsapə nga ja, hyu səni abər kalar ndəra wu məl səra tsa'a zər Hyal nga ja.

3

1 Abar ngə gangəkura yiwukur kəra Tada cabiya anə mən, kəra nja dzəgwa ngga mən ənga wazha Hyala! Pakatə ca nga mən. Səra ɗa duniya a'yi wu sən mən mai, ca ngə ara nandu sənbiya nyi mai.

2 Nahyi bazhir 'wa ɗa 'yar, kabangəkə wazha Hyal nga mən, ənga səra mən wu nda ɗa a ndu mwa tsu, a'yi cabiya dzə ar babal kwatahə mai. Ama mənu səni abər ma Kərsiti sa cabiya dzau, mənu nda ɗa ənggər naja, ara mənu nda lar nyi ənggər kəra ja.

3 Kalar ndəra fərkər ənga Kərsiti, ju cina kərnyi ənggər kəra ja cici kau.

4 Kalar ndəra wu məl bikau, a ɓəlnar ja dlaɗau. Ənga jiri, məl bikə ca ngə nggəl ara ɓəla dlaɗau.

5 Ama a sən hyi abər Yesu shili aga ja sa həna bikər mən. Ənga bikə a'yi wu ja mai.

6 Kalar ndəra vər nggya wu Kərsiti, naja a'yi wu dumwa ənga məl bikə mai. Kalar ndəra dumwa ənga məl bikau, naji saya lar Yesu mai, ənga naju səni nyi tsu mai.

7 Nahyi wazha huɗa yau, a sara hya piyari ndə ja nggutəna hyi mai. Kalar ndəra wu məl səra tsa'a, naja ndə tsapə ngau, ənggər kəra Kərsiti tsapəu.

8 Kalar ndəra vər dumwa ənga məl bikə nə shatan nga ja, arya shatan nga a vər dumwa ənga məl bikə mbar dzəgwar duniya. Səra ɗa Zər Hyal shida wu duniya ca ngə aga ja sa wushina thlər shatan.

9 Kalar ndəra ar viya zər Hyal naja a sən dumwa ənga məl bikə mai, arya pi mafəleng sara ara Hyal a'yi wu ja. Naju sən dumwa ənga məl bikə mai, ara naja ar viya zər Hyal.

10 Kəja ənggəra mən a sən tsaməri njira ar viya wazha Hyal ənga njira ar viya wazha shatan. Kalar ndəra gəra məl səra tsa'a, naja a'yi zər Hyal mai. Abangə tsu ngə ndəra gəra ca yiwukur anə zamə nyi.

Hya Ca Yiwukur Anə Kuvwar Hyi

11 Kəja cama kəra hyi nggari tsu kaɗəu, abər məna ca yiwukur anə kuvwar mən.

12 A sara hya ɗa ənggər Kayinu mai, naja ndəra nə shatan ngau, kə ji tsiya zamə nyi. Mi ngə səra ɗa ji tsiya zamə nya? Ara sər məla ja ɗəmwa'yi nga nyi, ama sər məla zamə nyi tsapə nga nyi.

13 Zaməɗa'yar, ja sara ɗa sə dədəgur anə hyi mai, ma njir duniya piyari shishir dza hyi.

14 A sən mən abər a biyar mən sara wu miya tau a shili wu pi, ara mənu ca yiwukur anə zamər mən 'yar. Ama ndəra gəra ca yiwukur, wu tə nga ju nggya.

15 Kalar ndəra piyari shishir dza zamə nyi, ndər tsa ndə nga ja. A sən hyi tsu abər kalar ndər tsa ndau, a'yi ja ənga pi gəra kuɗə wu ja mai.

16 Kəja ənggəra mənu səni tara mi ngə yiwudzau, ənggəra Yesu Kərsiti lər piya ja arya mən. Abangə tsu kəl məna lər piya mən arya zamər mən 'yar.

17 Ma ndəra a'yi ənga kalar səra ju yiwu ba ji lari zamə nyi wu ghar sau, ama naji dləwar nyi mai, abar ngə yiwukur Hyal a sən ɗa wu ɗəfuwa ja?

18 Nahyi wazha huɗa yau, a sara məna ca yiwukur ar cicir miya waci mai, ama ənga kalar sər məla mən ba ənga jirkur.

19 Kəja ənggəra mənu səni abər namən wu jirkur, ba ənggəra mənu cabiya abər a'yi mən ənga kər papal wu mwar Hyal,

20 kalar pəcira ɗəfuwa mən cabiya mən abər naməṇ a'yi məliya səra kakal mai. Ara Hyal a ndiya ɗəfuwa mən, ənga ju sən kalar sau.
21 Nahyi bazhir 'wa ɗa 'yar, ma ɗəfuwa mən cabiya mən abər naməṇ a'yi məliya səra kakal mai, a'yi mən ənga kər papal wu mwar Hyal,
22 ənga mənu dləwuri sara ara ja kalar səra məna vər kədiyau, arya mənu ɓələri dlaɗə nyi'yar, ənga məna məl səra wu pina huɗa ja.
23 Ənga kə ngə dlaɗə nyi, abər məna hənggəri ənga thləmər Zər nyi Yesu Kərsiti, ənga məna ca yiwukur anə kuvwar mən ənggər kəra ji nana wu dlaɗə nyi.
24 Kalar njira wu ɓələri dlaɗə nyi, wu ja nga ndu nggya, ənga naja tsu wu nda. Kəja ənggəra mənu səni abər ju nggya wu mən, mənu sənbiya lagu Mambəl kəra ji nə mən.

4

Hya Dzəgabiya Mambəla Nyi'yar

1 Nahyi bazhir 'wa ɗa 'yar, hya sara hənggəri ənga kalar mambəl mai, ama hya dzəgabiya mambəla nyi'yar aga nja lari tara sara ara Hyal nga nda. Arya nabi nə fafati 'yar a biyar nda gangə wu duniya.
2 Kəja ənggəra hyu sən tsaməri abər Mambəl Hyal ngə kau. Kalar mambəl kəra hənggəri abər Yesu Kərsiti shili wu kumər dzau, sara ara Hyal nga nyi.
3 Ama kalar mambəl kəra gəra hənggəri abər Yesu sara ara Hyal nga ja, najaka mambəl, dawa Kərsiti ngau, kəra hyi nggari abər ju shili, ya kabangəkau a'yi ja wu duniya.
4 Nahyi, wazha huɗa yau, nə Hyal nga hyi ənga a səmkur hyi təlkur ar kəra nabi fati'yar, arya ndəra wu hyi kau a ndiyar ja ndəra wu duniya ənga dənama.
5 Nanda nə duniya nga nda, ca ngə səra ɗa səra wu biya sara wu miya nda, nə duniya ngau, ənga njir duniya tsu wu səhimi nda.
6 Naməṇ nə Hyal nga mən. Kalar ndəra wu sən Hyal ndu səhimi 'ya, ama kalar ndəra a'yi nə Hyal mai, nandu səhimi 'ya mai. Lagu kə nga mənu sənbiya Mambəl nə jijiri ənga mambəl nə fafati.

Yiwukur Nə Hyal Ənga Nər Mən

7 Nahyi bazhir 'wa ɗa 'yar, bəgə məna ca yiwukur anə kuvwar mən, arya yiwukur sara ara Hyal nga nyi. Kalar ndəra wu ca yiwukur zər Hyal nga ja, ənga ju sən Hyal.
8 Kalar ndəra gəra ca yiwukur, naju sən Hyal mai, arya Hyal ngə yiwukur.
9 Lagu kə ngə Hyal cabiya yiwukur nyi wu pama mən, ji səwa Zər nyi kəra zəm pathlə a shili wu duniya, aga məna uya pi gəra kuɗau lagu nyi.
10 Kəja kə ngə yiwukur, a'yi naməṇ ngə ca yiwukur anə Hyal mai, ama naja ngə cabiya mən yiwukur, ənga ji səwa Zər nyi aga ja ɗa sər thla sə nə həna bikər mən.
11 Nahyi bazhir 'wa ɗa 'yar, ta Hyal cabiya mən yiwukur, a ɗari tsa'a məna cabiya yiwukur anə kuvwar mən tsu.
12 Ndə a'yi kəra saya lari Hyal ənga li mai. Ama ma mən ca yiwukur anə kuvwar mən, Hyal wu nggya wu mən, ənga yiwukur nyi a nyabiya dzə wu mən.
13 Lagu kau, nga mənu səni abər mənu nggya wu ja ənga naja tsu wu mən, arya a nə mənər ja Mambəl nyi.
14 Ənga a lar 'ya, ənga a lər 'ya sakida abər Tada a səwar Zər nyi aga ja sa ɗa ndər Mbəɗa duniya.
15 Kalar ndəra nana ənga miya ja abər Yesu Zər Hyal ngau, Hyal a vər nggya wu ja, ənga naja wu Hyal.
16 Ənga naməṇ wu sən ənga mən hənggəri ənga yiwukur kəra Hyal a'yi əni anə mən.

Hyal yiwukur ngau. Ma ndəra vər nggya wu yiwukur, wu Hyal nga ja a vər nggya, ənga Hyal wu ja.
17 Lagu kə ngə yiwukur nyabiya dzə wu pama mən, aga məna uya papalkur kər wu ja ar pəcir thla numa, arya ənggər naja nga mən wu duniya kau.
18 Hivər a'yi a wu yiwukur mai. Ama yiwukur kəra nyabiya dzə jijiri wu kədlənа hivər, arya hivər a'yi ja ənga lə ɓwaɓwatəu. Kalar ndəra wu hivər, naju nyabiya dzə ənga yiwukur mai.
19 Məna ca yiwukur arya naja ngə cabiya mən yiwukur tanggərma.
20 Ma ndə na abər “Yu ca yiwukur anə Hyal,” ama ba ji piyari shishir dza zamə nyi, ndər thla fati nga ja. Arya kalar ndəra gəra ca yiwukur anə zamə nyi kəra ju lari ənga li, naja sən ca yiwukur anə Hyal kəra ji gəra lari mai.
21 Ənga anə mənər ja najaka dlaɗə, abər kalar ndəra ca yiwukur anə Hyal, kəl ji ca yiwukur anə zamə nyi tsu.

5

Mbərsa Wu Zər Hyal

1 Kalar ndəra hənggəri abər Yesu naja ngə Kərsiti, zər Hyal ngə nda nyi, ənga kalar ndəra vər ca yiwukur anə tada, ju ca yiwukur anə zər nyi tsu.
2 Lagu kə nga mənu səni abər mənu ca yiwukur anə wazha Hyal, lagur ca yiwukur anə Hyal ənga ɓələr dlaɗə nyi.
3 Yiwu Hyal ca ngə, ma məna vər ɓələri dlaɗə nyi'yar. Dlaɗə nyi'yar tsu a'yi təɗəɓə mai.
4 Ma ndəra zər Hyal nga ja, a səmkur ja təlkur ar kəra duniya. Mbərsar mən ngə məliya mən səmku təlkur ar kəra duniya.

5 Wa ngə ndər səm təlkur ar kəra duniya
ka? Kəl ndəra hənggəri abər Yesu ngə Zər
Hyal.
6 Naja ngə shili lagur baɓətizəma 'yimi
ənga pəna mashi, Yesu Kərsiti. A'yi lagur
'yimi wacu mai, ama lagur 'yimi ənga mashi.
Mambəl ngə sakidar sə kau ara Mambəl ca
ngə jiri.
7 Sə makər a'yi kəra ləri sakida,
8 nanda ngə Mambəl, ənga 'yimi ba mashi,
nanda kə makər kau, sə zəm ngə ɗəngar nda.
9 A dləwu mən sakida nə nji, ama sakida
nə Hyal nga ndiya patəu. Ara sakida nə Hyal
ngau, kəra ji cabiya ar kəra Zər nyi.
10 Kalar ndəra hənggəri ənga Zər Hyal,
sakida kau a'yi a gyu ɗəfuwa ja. Kalar ndəra
gəra hənggəri ənga Hyal, a shabiya nyir ja
aga ndər thla fati, ara naja a'yi hənggəri ənga
sakida kəra Hyal ləri ar kəra Zər nyi kə mai.
11 Najakau ca ngə sakida nyi, abər Hyal a
nə mən ri pi gəra kuɗau, pi kə tsu, wu Zər nyi
nga nyi.
12 Kalar ndəra ənga Zəra nyi, pi a'yi ara ja.
Ma ndəra gəra ənga Zər Hyal, pi a'yi ara ja
mai.

Ndər nə Jomənya

13 Ya vər tsəfə sə kau anə hyi, nahyi kəra
hənggəri ənga thləmər Zər Hyal, aga hya səni
abər pi gəra kuɗau a'yi ara hyi.
14 Najakau, ca ngə papalkur kər kəra mən
uya a dumwar Hyal, abər ma mən kədi kalar
sau ənggər yiwu huɗa ja, ju nggar mən.
15 Ma məna səni abər ju nggar mən, kalar
səra mən kədi ara ja, a sənər mən abər a uyar
mən.
16 Kalar ndəra lar zamə nyi a vər məl bikə
kəra a'yi a təkər tə mai, ba ja kədi Hyal aga
Hyal a nə nyi pi. Ya vər na sə kau anə njira
bikər nda a'yi təkər nə tə mai. Bikə a'yi kəra
təkər nə tau. Naya vər na abər ja kədi aga
naja kə mai.
17 Kalar məl sə dididi bikə ngau, bikə a'yi
kəra naja a'yi təkər nə tə mai.
18 A sən mən abər kalar ndə kəra zər Hyal
nga ja, naja a'yi wu məl bikə mai, arya Zər
Hyal nga vər ɓəlar nyi. Ndə shishi ta tsu a'yi
a sən tsəkwar nyi mai.
19 A sən mən abər wazha Hyal nga mən,
duniya kə tsu, wu tsa ndə shishi ta nga nyi.
20 A sən mən tsu abər shilir Zər Hyal a sa nə
mənər ja sənbiya sau, aga məna sən nyi naja
kəra ndə jijiri. Namən, a'yi mən wu ja, naja
kəra jijiri, naja Yesu Kərsiti Zər nyi. Naja ngə
Hyal nə jijiri ənga pi gəra kuɗau.
21 Nahyi wazha huɗa yau, hya ɓəlar kərhyi
ara nu katəu.

Cama Tsətsəfə Nə Məthləu Nə Yahwana

Usa Dzau

1 Sara ara ndəra degal nə daɓə dzə njir nu,
a nda nə mala dəgal ki cacaɗau ənga wazha
nyi kəra ya vər yiwu ənga jirkur, a'yi nayi
zhizhi ɗa nga vər yiwu nyi mai, ama daɓə
ənga kalar njira wu sən jiri.
2 'Yu yiwu hyi arya jirkur kəra a vər ng-
gya wu mən ənga ju nda nggya wu mən
ba'anuwa.
3 Bəgə mayiwakur, ənga təhuɗəu, ənga
huɗə pərtu sara ara Hyal Tada ənga Yesu
Kərsiti, Zər Tada nyi, nda nggya ənga mən wu
jirkur ənga yiwukur.
4 Huɗa yi pipida gagaɗau ənga yi thləwa
alenyi wazha ngau a vər nu jiri, ənggər kəra
Tada cuwa mən məna məl.
5 Kabangəkau, mala dəgal, vanyi ndər
mafəliyangə nga ya vər tsəfə anə ngə mai,
ama kəra ara mən tsu ɗəɗəmə ta ngau. Ya vər
na abər, məna yiwu kərmən.
6 Ara yiwudzə kəra dudur ca ngə məna ɓau
wu ɓəlar ndər Hyal. Ənggər kəra hyi nggari
tsu kaɗəu, ca ngə hya nggya wu yiwukur.
7 Njir sukwa nji gangə kəra gəra hənggəri
abər Yesu Kərsiti a'yi shili wu kumər dzə
mai, a tətəlnar nda dzə a ndu duniya. Kalar
culi najaka nji, njir sukwa nji ngau ənga
dawa nə Kərsiti.
8 Hya hangəkal ənga kərhyi hya sara sana
səra hyi məl thlər aga nyi, ama aga hya uya
akkəra nyi.
9 Kalar ndəra cakər sau a dar kəra najaka
highiɓau, naja a'yi ta'yi ar kəra highiɓə nə
Kərsiti mai, Hyal a'yi ənga ja tsu mai, kalar
ndəra dumwa ənga highiɓə nə Kərsiti, Tada
ənga Zər nyi a'yi wu ja.
10 Kalar ndəra shili əgya hyi, ma a'yi ji shili
ənga najaka highiɓə mai, hya hə nyi a vu kir
hyi mai, ənga hya sara dləwu nyi mai.
11 Kalar ndəra dləwur nyi ju nda ɗa wu cir
zəm wu shishikur nyi kau.

Ndər Nə Joməndəl

12 Sə a'yi gangə kəra ya kyaga tsəfər hyi,
ama nayu yiwu ya ɓəra tsəfər nda mai, ama
arya kau, yu yiwu ya lar hyi bama ənga
bama aga huɗə pipidar mən a nyabiya dzau.
13 Wazha kwamə ngə kəra cacaɗə nda vər
usa ngau.

Cama Tsətsəfə Nə Makəru Nə Yahwana

1 Sara ara ndəra dəgal nə daɓə dzə njir nu, a nda nə Gayisu ndəra ya vər yiwu nyi nə jijiri.
2 Nagə bazhir 'wa ɗa, ya vər kədi Hyal anə ngau aga jaməu wu kumur dzau, ənga kalar sə ja ɗa mənahəu, ənggər kəra mambəl ngə jaməu.
3 Huɗa yi pipida gagaɗau ənggəra yi nggari sara ara alenyi zamər mən ənggəra gə nggya wu jirkur tsa'a miya ɗəfu, ənga ɓau wu jirkur.
4 Vanyi sə a'yi a ndiya ənga pina huɗa yi gagaɗə ənggər ma yi nggari wazha ɗa a vər nggya wu jirkur mai.
5 Nagə bazhir 'wa ɗa, a'yi gə ənga məl thlər tsa'a miya ɗəfu wu kalar səra ga vər məl anə wazha ama, alaga kə nda məthləpi kau.
6 A nar nyir nda culi yiwukur ngau anə daɓə dzə njir nu. A ɗari tsatsa'a aga ga səwa nda wu lagu ənggər kəra məl thlər Hyal cabiya.
7 Arya Thləmə kə nga ndə biya, tsu nda a'yi a vər gal dləwa dzə ara njira a'yi njir nu Hyal mai.
8 Arya kau, mənа kyaga thləwa culi najaka nji aga mənа məl thlər daɓə ənga nda wu jiri.
9 A tsəfər yau anə daɓə dzə njir nu, ama ba Diyatrifesu kəra yiwu ja ndiya kalar ndau ba ji nggəl ara nggar səra 'yi na.
10 Agabangau, ma yi shili, yu sa nana ndəla ja, aga kalar ndə a nggari culi na 'ya kəra ju məl. A'yi naja kə waci mai, kə ji ɓəra nggəl ara dləwu wazha ama, kə ji ɓəra kari njira wu yiwu nda dləwu nda, ənga ji kədləbiya nda sara wu daɓə dzə njir nu.
11 Nagə bazhi ɗa, a sara ga fa'abiya hiya sə ɗəmwa 'yi mai, ama ga fa'abiya hiya sə mənahəu. Kalar ndər məl sə mənahəu sara ara Hyal nga ja. Kalar ndər məl sə ɗəmwa'yi sara ara Hyal nga ja mai.
12 Kalar ndə a vər lə sakida mənahə ar kəra Demetrisu arya jirkur nyi. Jiri ənga kərnyi ngə sakida nyi. Na'ya ənga kər 'ya tsu ngə sakida nyi, nagə ənga kərngə tsu a sən gə abər sakidar 'ya jiri nga nyi.
13 Sə a'yi gangə kəra ya yiwu ya tsəfə anə ngau, ama naya yiwu ya tsəfə nda kabangəkə mai.
14 Ya vər yiwu ya shili ənga kusa aga ma sa ndər bama ənga bama.
15 Bəgə huɗə pərtu ja nggya ənga hyi. Bazhi'yar kəra ənggau nda vər usa hyi. Ga usar patə bazhi'yar kəra ndəna patə.

Cama Tsətsəfə Nə Jiwudə

1 Cama tsətsəfəkə sara ara Jiwudə mafaYesu Kərsiti ənga zamiya Yakubu,

a nda nə njira nji ngga, njira Hyal Tada wu yiwu nda, nji kətiya ndalagur Yesu Kərsiti.

2 Bəgə təhuɗə, ənga huɗə pərtəu, ənga yi-wukur gagaɗə nda ɗa nər hyi.

Numa Ar Kəra Njira Gəra Sən Hyal

3 Nahyi bazhir 'wa ɗa 'yar, a yiwur yi gagaɗau aga ya na tsəfər hyi ar kəra mbəɗə kəra a'yi anə mən patəu. Ama kə yi ɓəra lari a ɗari tsa'a aga ya tsəfər hyi ənga ya nar hyi, abər hya nərdzau wu mbərsar hyi, kəra nji nə anə nji cici gə Hyal aga zəm wacu, gəra cakau.

4 Səra ɗa yi na abangə kau, ca ngə alenyi nji a'yi kəra hələwa dzə a vu hyi, njira ɗəɗəməu a thlana ndar nji numa. Nji'yar kau, a'yi njir nu Hyal nga nda mai, nanda ngə njira shabiyar mayiwakur Hyal lagur səm gəra səlikur nə duniya ənga ndə kəpalna Yesu Kərsiti Thlagər mən.

5 Alaga abangau, wu sən hyi patəu, ama yu yiwu ya dəngar hyi ənggəra Thlagə mbəlbiya nji nyi sara wu Masaru, ama alaga kau, kə ji ɓəra dlənа njira gəra mbərsa.

6 Ənga hya dəngari ənga waladi'yar kəra gəra ɓəlar miya thlərər nda, ənga ndə pi-yari vir nggyar nda. Nanda ngə Thlagə mbiya ənga əpa liyangə, kə ji fuwa nda a gyu kuthləu mbamba ba'anuwa, aga nda səkə pəci numa dəgal nə Hyal.

7 Ənggər kəra Sodomu ənga Gwamwara ənga məlmə'yar kəra zəwar nda, lər kərnda anə səsukur ənga nggya dedeɓəu, a cabi-yar nda anə nji ənggəra nji wu nda sa ɓwaɓwatəu wu u'u nə ba'anuwa.

8 Abangə tsu ngə njir shuni'yar kə deɓəna dza kərnda, ənga ndə nggəl ara nu səra njir dənama nə təlkur wu na, ənga nanda tsu ndə ndər diɗadiɗa ar kəra waladi'yar.

9 Ama alaga Mayikalu dəgal waladi, ar pəcira ndu pəpa ənga shatan arya dza Musa kəra tətau, naja a'yi na ndər dididī anə shatan mai, ama səra ji na wacu, "Thlagə ja kughiya ngau."

10 Ama nji kau, nda vər ndər dididī ar kəra səra nda gəra nggabiya, ənga səra ndu nggani lagur kumər dzau ənggər səra məla sər shishi, sə'yar kə ngə wu nda dlənа nda.

11 Sər təhuɗə anə nda, ara a hər nda sər məla Kayinu, a kusar nda kər nda a vu ng-gyabiya Balamu lagur gal gənna, lagu kau dlənar nda kərnda wu hya'a hangəkal culi nə Kora.

12 Najaka nji sə dididī nga nda wu hyi ma hya vər səm sər səm nə yiwukurər hyi, nda vər səm sər səm əkkə'yi hyi wu gəra səlikur ənga hivərkur. Nanda njir ɓəla ngau, kəra sər gu ta nda nga ndu sən wacu. Ənggər dlama kəra gəra təɗə par nga nda, kəra wu thla ba yambaɗə a tətəlna. Ənggər wu kəra gəra ya nga nda, wu kəra nji labiya ngilanga nda ba ndə tətənakər shaushau.

13 Nanda ənggər dləgwamər 'yimi tsadau kəra a vər thləkau, sər məla nda sər shili ənga səli ngau. Nanda ənggər shashilga kəra a vər ɓəɓə sər nda, kəra kuthlə kiyakiyar situ nga vər səkə nda nə ba'anuwa.

14 Enoku, kəra naja ngə ndə məɗəfəkura nyi sara ara Adamu, nana ndərhaha ar kəra nji kau, abər, "Kəja, Thlagəu a vər shili ənga nji cici nyi dubu duburam,

15 aga ja sa thlana nyi numa anə kalar ndau, ənga aga ja cabiya nyi anə kalar njira gəra wu nu Hyal patər sər məla nda kəra dididī, kəra a'yi wu lagu nu Hyal mai, ənga kalar ndər dididī kəra njir bikau, nji gəra nu Hyal nana ar kəra ja."

16 Nji 'yar kau, njir ngunguni ngau, ənga njir gal bikə ndau, lagur ɗəmwa'yikur nda ca nga nda nu, njir ɓwasə ənga kərnda nga nda, ənga njir ndər sukwa nji aga nda fa'abiya sə wu tsa nji nga nda.

Ngga Nə Nggya Wu Cinapi

17 Nahyi bazhir 'wa ɗa 'yar, hya ɗəngari səra cama səsə'yar nə Thlagər mən Yesu Kərsiti na ɗəɗəməu, abər nda ɗa.

18 Ndə nar hyi abər, "Wu kuɗiyar pəci njir diɗa vi wu nda ɗa a'yi, njira wu nu lagur kərnda, lagu kəra gəra nə Hyal."

19 Nji 'yar kau na nda ngə njira təkəbiya kəra hyi, njir yiwu məl sə wu ndəndəkur, ənga tsu Mambəl Hyal a'yi ara nda mai.

20 Ama nahyi bazhir 'wa ɗa 'yar, hya hərya kərər hyi wu mbərsar hyi kau, kəra cici gagaɗau, ənga hya kədi Hyal wu Mambəl Cicau.

21 Hya tsərpər kərər hyi wu yiwukur nə Hyal, ənggər kəra hya vər səkə təhuɗə nə Thlagər mən Yesu Kərsiti aga ja hər hyi a shili wu pi gəra kuɗau.

22 Hya təhuɗə əgya njira ənga kər məməthlu,

23 hya mbəɗana alenyi nji lagur mbəlbiya nda sara wu u'u, alenyi nji hya cabiya nda təhuɗəu, ama daɓə ənga hivərl, ənga piyari shishir dza nda a sara kar zhizhigər kəra ar dza nda a sara deɓəna hyi.

Kədi Hyal Nə Fal

24 Anə ndəra ənga dənama nə kar hyi ara dla, ənga ja lər hyi gəra ənga vazau wu mwar kadakadarkur nyi ənga huɗə pida pida gagaɗau,

25 anə Hyal kəra zəm Ndər Mbəɗa mən, kadakadarkur, ənga dəgalkur, ənga dənama ba ənga dənama təlkur nə nyi ngau, lagur Yesu Kərsiti Thlagər mən, tsu ɗəɗəməu, ba'anə kabangəkau, ənga ba'anuwa! Amina.

Mətakər Anə Yahwana

Səra Tsəfə Kau Ar Kəri

1 Mətakər sara ara Yesu Kərsiti, kəra Hyal nə nyi aga ja canə nyi anə njir məl thlər nyi'yar, səra ɗar ləhəu kəl ju nda nyabiya dzau. Ji cabiya sə kau ar babal lagura ji səwa waladi nyi anə ndər məl thlər nyi Yahwana.

2 Yahwana ləri sakida ar kəra kalar səra ji lari, naja ngə, ndər Hyal ənga sakida kəra Yesu Kərsiti ləri.

3 Barka anə ndər jiga ndərhaha sara ara Hyal kau, ənga barka anə njira nggari ba ndə fuwa wu ɗəfuwa nda səra tsətsəfau, ara pəcir nyabiya dzər nda patə a ɗari ləhəu.

Usa Dzau Anə Daɓə Dzər Njir Nu'yar Wu Məlmə Pampaməu Məɗəfau

4 Nayi, Yahwana, ngə ləri tsəfə kau, anə daɓə dzə njir nu wu məlmə paməpamə məɗəfau wu 'yi'yir Asəya.

Mayiwakur ənga nggya jaməkur sara ara Hyal ja nggya ənga hyi, Hyal ndəra a'yi əshina, ənga saya ɗa, ənga ndəra wu nda shili, ba sara ara mambəl paməpamə məɗəfau kəra a vər nggya wu mwar tsəkafə nə Hyal.

5 Ənga sara ara Yesu Kərsiti ndəra naja ngə fər kər nə jijiri, ndər lə sakida, ja nggya ənga hyi, naja ngə ndə nə tanggərma kəra hya'ari sara vir tau, ənga ndər səm təlkur ar kəra təltəl'yar nə duniya.

Naja ndəra cabiya mən yiwukur, ənga ndəra kətiya mən sara wu mafakur nə bikər mən lagur pəna mashi nyi.

6 Naja ngə məliya mən, mən ɗa daɓə njir səm təlkur ənga pubu'yar, njir məl thlər anə Hyal ənga anə Dənyi. Anə nyi ngə kadakadarkur ənga dənama ba'anuwa. Amina.

7 Tsama mau, kəja ju shili wu dlama sara dəməlmau.

Kalar ndapi wu nda lar nyi,
patə əkkə'yi njira tsatsaviya nyi ənga katsakər.
Ənga patəkura njir duniya wu nda tiwi arya ja.
Ənga jiri, abangə nga nyi wu nda ɗa. Amina.

8 Əngwar Hyal Thlagəu, "Nayi ngə Dzəgwa, nayi ngə Kuɗiya. Nayi ngə ndəra a'yi əshina, ənga saya ɗa, ənga ndəra wu ɓəra nda sha shili, Ndə dəgal dənama."

Mətakər Ar Kəra Kərsiti

9 Nayi Yahwana, zamər hyi, kəra wu cir zəmə əkkə'yi hyi wu sa ɓwaɓwatəu, ənga wu təlkur Hyal, ba ənga wu mba ɗəfu kəra nər mən wu Kərsiti Yesu. Nji kədləna ɗa a gwar dzəgur dəl nə Patəmosu arya ndər Hyal kəra yi tətəlna ənga sakida kəra yi ləri ar kəra Yesu.

10 Ar pəci nə Thlagəu, ənggəra Mambəl shida ar kəra yau, ba yi nggari ɗahəu dəgal wu yukuɗə ɗa ənggər mbiɗə tələmə,

11 kəra a vər na, "Tsəfəya ar ləkakaɗau, səra gə lari ba ga səwa nyi anə daɓə dzə nə njir nu'yar məɗəfau, kəra wu məlmə Afisa, ənga Səmarna, ənga Pagamusu, ənga Tayatəra, ənga Sardisu, ənga Filadelfiya, ba ənga Lawudekiya."

12 Ba yi shabiya dzau aga ya lari ndəra vər ndər anə ɗa. Ayukuɗa yi shabiya dzau, ba yi lari sər səɓə pitəlla nə əndzau məɗəfau.

13 A gwar hada sər səɓə pitəlla paməpamə məɗəfə kau, ba yi lari vanyi ndau kəra a papa Zər Ndau, ji hari ləgutə kəra wu gya hadiya hiya ja sərəpəu, ənga ji thla'ubiya hathla ja ənga takulagə nə əndzau.

14 Kəra ja ənga shishir kəra ja a ɗar pərtə pwahəu ənggər əpur pa'wa, pərtə pwahəu ənggər mətəndili. Liya ja tsu wu mbəl dəgə kiyara u'u.

15 Hiya ja wu mbəl ənggər liyangə shishi'wu kəra nji nəna wu thla, ənga ɗaha ja wu pa tsəkir shidar dəl.

16 Ji səɓiya shashilga məɗəfau wu tsi mazəma ja, ənga sara vu miya ja ngə katsakər cacaɗə miya wu biya. Bama ja tsu wu mbəl ənggər mbəl nə pəci ma pəci ta'yi kər.

17 Ta yi lari nyi, ba yi dla a gyu huɗə nyi ənggər ndəra tətau. Kə ji fər tsi mazəma ja a dar yau, ji na anə ɗa, "Ga sara hivər mai, nayi ngə tanggərma ənga nayi ngə kudiya.

18 Nayi ngə ndəra ənga pi. Nayi ngə ndəra tau, ama kəja yi ənga pi nə ba'anuwa. Nayi ngə ənga dənama ar kəra tau, ənga ar kəra ki nə nji gə mambəl.

19 Ga tsəfəri kalar səra gə lari, səra a'yi a vər ɗa kabangəkau, ənga səra wu nggura ɗa a ndu mwa.

20 Kəja səra ɗəɗəwa ar kəra shashilga'yar məɗəfə kəra gə lari wu tsi mazəma yau, ənga sər jigə pitəlla nə əndzə məɗəfə ta aga nyi: Shashilga'yar məɗəfau, nanda ngə waladi'yar nə daɓə dzə njir nu'yar, wu məlmə paməpamə məɗəfau ənga sər səɓə pitəlla məɗəfau, ca ngə daɓə dzə njir nu'yar wu məlmə paməpamə məɗəfau.

2

Cama Anə Daɓə Dzə Njir Nu Wu Məlmə Afisa

1 "Ga tsəfəri cama tsətsəfə kə anə waladi nə daɓə dzə njir nu wu məlmə Afisa , abər,

"Kəja cama sara ara ndəra səɓiya shashilga'yar məɗəfau wu tsi mazəma ja, ənga naja kəra a vər ɓau wu pama sər jigə pitəlla nə əndzə məɗəfau kə nana.

2 "Wu səni yi sər məla gə patəu. A lari yi kwakwaɗəkura gu thlər kəra ga vər məl, ənga ɓwaɓwatə kəra ga vər səsə'wau. Yu səni abər nagə wu tsamə nji ɗəmwa'yi ənga li

mai. Ənga gu tsambiya njira wu ngga kərnda cama səsau ama a'yi nda abangə mai. Ənga a sənbiyar gau, abər nə fati nga nda.

3 A sən yau abər a nggyar gə ənga mba ɗəfu, ənga səsə'wu ɓwaɓwatəu gəra ənga həɗa arya thləmə ɗa.

4 Ama kəja səra yi vazəya ngə ni, a piyari gə yiwukur kəra a'yi ara gə tsu kaɗəu.

5 Ga ɗəngari ənggəra gə ɗəɗəməu divira ga dla a gyu yukuɗu! Ga tubi sara ara bikə ngau, ga dumwa ənga məl səra ga vər məl mənahə ɗəɗəmə ta. Ma a'yi gə tubi mai, yu shida, ba ya sa həna sər jigə pitəlla nə ngau ar vir nggya nyi.

6 Ama kəja sər məla gə kəra mənahəu, gə piyari sər məla njir Nikolayitanu, ənggər kəra yi piyari tsu.

7 "Kalar ndəra ənga himi ngga sau, kəl ja səya himi ja nggari səra Mambəl a vər na anə daɓə dzə njir nu'yar. Anə kalar ndəra səmku təlkur, yu nda nə nyi dənama nə səm yayar wu nə pi kəra ar wu nə pi ar fa wu nə Hyal.

Cama Anə Daɓə Dzə Njir Nu Kəra Wu Məlmə Səmarna

8 "Ga tsəfəri cama tsətsəfə kə anə waladi nə daɓə dzə njir nu wu məlmə Səmarna abər,

"Kəja cama sara ara ndəra tanggərma ənga kuɗiya, ndəra tau ba ji ɓəra ɗa a'yi ənga pi.

9 Yu səni ɓwaɓwatə ngau ənga gha ngau, ama ndə dudur nga gau! Yu səni culi ndər diɗa vi kəra wu biya sara wu miya njira wu ngga kərnda njir Yahudiya nji ɗəɗəm nə Hyal, ama a'yi nda abangə mai, ama daɓə dzər nda, daɓə dzə nə Shatan ngau.

10 Ga sara hivər arya culi ɓwaɓwatə kəra gu nda sa mai. Yu nar ngau, shatan wu nda sa vakuwa alenyi nju pama hyi a gwu fursəna, aga nja dzəbiya hyi. Hyu nda lari ɓwaɓwatə nə pida kumou. Ama ma hyi sən cinapi, hya nggya ənga fər kər wu mbərsar hyi, alaga ji dla ənga tau, nayi tsu, yu nə hyi dara təlkur nə pi.

11 "Kalar ndəra ənga himi ngga sau, kəl ja səya himi ja nggari səra Mambəl a vər na anə daɓə dzə njir nu'yar. Kalar ndəra səmku təlkur, naju lar ɓwaɓwatə ara tə nə məthləkura nyi mai.

Cama Anə Daɓə Njir Nu Kəra Wu Məlmə Pagamamu

12 "Ga tsəfəri cama tsətsəfə kə anə waladi nə daɓə dzə njir nu wu məlmə Pagamusu abər,

"Kəja cama sara ara ndəra ənga katsakər cacaɗə miya wu tsa ja.

13 Yu səni abər vira ga vər nggya a gwa, vira Shatan a vər səm təlkur nyi ari ngau. Alaga abangau , kə gə səɓiya ɗa ənga jirkur. Nagə a'yi shin ɗa yi lagur mbərsa ngə mai, alaga ar pəci kəra nji tsəya Antipasu wu pama hyi, ndəra lər sakida tsa'a miya ɗəfu ar kəra yau, ar vira Shatan wu nggya.

14 Alaga abangau, alenyi sə a'yi kəra yi vaziya ngau a gwa. Alenyi nji a'yi wu pama hyi kəra səɓiya highiɓə nə Balamu, naja ngə ndəra highiɓər nyi anə Balakəu lagura ja məliya njir Izirayila nda məliya bikə ari, lagur səm sər səm kəra nji thlana anə katəu, ənga məl səsukur.

15 Abangə tsu a'yi hyi ənga njira səɓiya highiɓə nə Nikolayitanu.

16 Agabangau, kəl ga tubi! Ma a'yi abangə mai, kəja yu shili ara gau ənga kusa, ba ya sa pana nda ənga katsakər kəra wu biya sara wu miya yau.

17 Kalar ndəra ənga himi ngga sau, kəl ja səya himi ja nggari səra Mambəl a vər na anə daɓə dzə njir nu'yar. Anə kalar ndəra səmku təlkur, yu nə nyi sara wu mana kəra ɗəɗəwa sara dəməlmau. Ənga tsu, yu nda nə nyi tsəka pərtəu kəra thləmə mafəliyangə tsətsəfau ari, kəra kəl ndəra dləwuri tsəka nyi ngu nggabiya wacu.

Cama Anə Daɓə Dzə Njir Nu Wu Məlmə Tayatəra

18 "Ga tsəfəri cama tsətsəfə kə anə waladi nə daɓə dzə njir nu wu məlmə Tayatəra abər,

"Kəja cama sara ara Zər Hyal, Ndəra ənga liya ja ənggər kyara u'u, ənga hiya ja tsu ənggər liyangə kəra nji nəna wu thla.

19 Yu səni səra məla gau, ənga yiwukur ngau, ənga mbərsa ngau. Yu səni dləwa dzə ngau ənga səsə'wu sə ngau. Yu səni tsu abər sər məl ngə nə kabangəkau a ndiya ta ɗəɗəməu.

20 Alaga abangau, kəja sər vazə ngə kəra a'yi. Nagau, gə nə nyi lagu anə mala kəra nja ngga ənga Jazabelu, mala kəra wu ngga kərnyi ənga nabi mala. Lagur highiɓə nyi, ji məliya njir məl thlər ɗa'yar gu məl səsukur ənga səm sər səm kəra nji thlana anə katəu.

21 Yi nə nyi pəci aga ja tubi sara ara səsukur nyi, ama kə ji nggəl ara piyari səsukur nyi.

22 Agabangau, yu nda nə nyi shiləgə ɗəmwa 'yi gagaɗau, ənga kalar njira məl səsukur ənga ja, ndu nda lari ɓwaɓwatə gagaɗau. Yu nda məl anə nda abangau, ma ndə nggəl ara tubi nda piyari sər məla ja.

23 Yu nda dləna wazha nyi. Daɓər njir nu patə wu nda sənbiya abər nayi ngə ndəra wu səni səra wu ɗəfuwa ndau, ənga səra ndu ɗənga patəu. Yu nda kina nyi anə kalar ndau tsa'a ənga sər məla ja.

24 "Ama tsu ya 'yi ənga cama anə hyi, nahyi njira hiyau wu Tayatəra, nahyi kəra gəra nu highiɓə fati kau, ənga nu sə Shatan kəra ndu ngga 'Sə Shatan kəra ɗəɗəwa.' Tsu yu ɓəra cakə ɓwaɓwatə gagaɗə anə hyi mai.

25 Səra a'yi, kəl hya səɓiya mbərsar hyi ɓaɓalu, kəl nayi ɓəra sha shili.

26 Anə patər njira səmku təlkur, ənga ndə
ɓəlari ndər ɗa ba'anə kuɗiya, yu nə nda
dənama sara ara dəɗa ar kəra njir duniya
patəu.
27 "Nji wu nda səm təlkur ar kəra njir duniya
ənga zəwa liyangəu,
ənga nju nda pəpəthləna nda ənggər təm
kəra nji həriya sara wu tsəkwaɓəu.
28 Ndu nda ɗa ənga dənama nə səɓə nji
ənggər kəra yi dləwuri sara ara dəɗa, yu ɓəra
nər nda shashilga nə mudlau.
29 Kalar ndəra ənga himi ngga sau, kəl ja
səya himi ja nggari səra Mambəl a vər na anə
daɓə dzə njir nu'yar."

3

Cama Anə Daɓə Dzə Njir Nu Wu Məlmə Sadisu

1 "Ga tsəfəri cama tsətsəfə kə anə waladi
nə daɓə dzə njir nu wu məlmə Sardisu abər,
kəja cama sara ara ndəra səɓiya mambəl'yar
nə Hyal məɗəfau, ənga shashilga paməpamə
məɗəfau. Yu səni sər məla gə papatəu, gu
tsamə kərngau ənggər ndə mbəmbəɗə nga
gau, ama kəja tətə nga gau.
2 Ga hya'ari sara wu ghanyi! Ga nərdzau
aga ga ta'yibiya səra hyi kushu divira ja tau.
A sənbiyar yau abər sər məla gau, a'yi tsa'a
wu mwar Hyal ɗa mai.
3 Agabangau, ga ɗəngari səra gə nggari
ənga səra gə hənggəri əni tanggərma, ba ga
ɓəlari ənga ga tubi. Ama ma nagə a'yi hya'ari
wu ghanyi mai, yu shili ənggər ndər həl
kukuthləu, nagə wu nda səni pəci kəra yu
nda shili ar mai."
4 Alaga abangau, a'yi gə ənga alenyi nji
kəra wu daɓə dzə njir nu nə Sardisu kəra
gəra deɓəna kar har nda. Ndu nda ɓau
əkkə'yi yau wu kar pərtəu, arya a ɗar nda
tsa'a aga nyi.
5 Patər njira səmku təlkur yu nda har nda
kar pərtəu. Ənggəra ji ɗa patəu, nayu həbiya
thləmər nda wu ləkakaɗə nə pi mai, ama
yu nda hə'una nda wu mwar dəɗa əkkə'yi
waladi nyi'yar abər nəɗa nga nda.
6 Kalar ndəra ənga himi ngga sau, kəl ja
səya himi ja nggari səra Mambəl a vər na
anə daɓə dzə njir nu'yar.

Cama Anə Daɓə Dzə Njir Nu Wu Məlmə Filadelfiya

7 "Ga tsəfəri cama tsətsəfə kə anə waladi
nə daɓə dzə njir nu wu məlmə Filadelfiya
abər, kəja cama sara ara ndəra cicau ənga jiri
ndəra ənga sər pahə miya ki nə Dawuda. Səra
ji pahəna ndər hadîya a'yi mai, ba tsu səra ji
hadîya, ndər sən pahəna a'yi mai.
8 Wu səni yi sər məla gə patəu, kəja ya
pahənari miya ki kəra ndər sən hadîya a'yi
mai. Yu səni dənama ngau tətəwa nga nyi,
ama alaga abangau, kə gə ɓəlari ndər ɗa,
nagə a'yi shin ɗa yi mai.
9 Lara mau, yu nda ciwa kaɓə njir nu
Shatan, nda sa ɓəliya undi wu mwa ngau,
ənga ya məliya nda, nda sənbiya abər nagə
ngə ndəra yu yiwu, nanda njir thla fati, njira
wu ngga kərnda njir Yahudiya ama a'yi nda
abangə mai."
10 Arya gə ɓəlari dlaɗə ɗa nə capi, yu nda
sa kətiya ngau sara ara madiya pəcir dzə
kəra a vər shili ar kəra duniya patə aga sa
dzə njira wu duniya.
11 Yu shili gəra ənga səkari. Ga səɓiya səra
ara gau ɓaɓalu, ara nja sara mbəliya akkəri
ngau.
12 Kalar ndəra səmku təlkur, yu məliya nyi
aga shimal nə Ki Hyal ɗa, naja ɓəra biya sara
a gwa mai. Yu nda tsəfəya ar ja thləmə Hyal
ɗa, ənga thləmər məlmə Hyal ɗa, naja ngə
Urshalima mafəliyangə kəra wu shida sara
də məlmau sara dara Hyal ɗa, ənga tsu yu
tsəfəri ar ja thləmə ɗa kəra mafəliyangəu.
13 Kalar ndəra ənga himi ngga sau, kəl ja
səya himi ja nggari səra Mambəl a vər na
anə daɓə dzə njir nu'yar.

Cama Tsətsəfau Anə Daɓə Dzə Njir Nu Wu Məlmə Lawudekiya

14 Ga tsəfəri cama tsətsəfə kə anə waladi
nə daɓə dzə njir nu wu məlmə Lawudekiya
abər,
"Cama kau, sara ara ndəra naja ngə
Amina, ndəra naja ngə fər kər ənga sakida
nə jijiri ənga ndər səm təlkur nə Hyal kəra
məliya kalar sau.
15 Yu səni sər məla gau, nagə a'yi gə
shishi'wu mai, ya, a'yi gə kwakwaɗə tsu
mai. Cimə ɗa ga kyaga ɗa pathləu wu pama
nyi!
16 Ama kə gə ɗa məməlaməu, kəra a'yi
gə shishi'wu mai, ənga a'yi gə kwakwaɗə tsu
mai, agabangau, yu təfəbiya ngau sara wu
miya yau!
17 Ara gu na, 'Nayi ndər bərba ngau ənga
a'yi yau ənga kalar səra yu yiwu.' Ama nagə
wu səni abər ndə ɗaɗali nga gə mai, ndə gəra
ənga sə dur. Nagə sər təhuɗu, ndə ləfau, ənga
ndə turusu.
18 Agabangau, yu nər ngə hangə aga ga
ɗəlbiya əndzau sara ara yau, əndzə kəra nji
thləna wu u'u aga ga ɗa ndər bərba. Ənga tsu
ga ɗəlbiya ləgutu pərtə nə ha sara ara yau, aga
ga mbuya turusukur ngau əni, ara ga sara
gu səli. Ətsu ga ɗəlbiya mal pə wu li aga ga
daɓaga lar sau mənahəu.
19 Patəkura njira yu yiwu, yu kughiya
nda ənga yu hwathliya nda. Agabangau,
ga nərdzə ga məl səra tsa'a ənga jiri ba ga
tubi.
20 Səya mə himi! Kəja yi ta'yi a miya ki
ya vər tsa. Kalar ndəra nggari ɗaha yau, ba
ji pahəna miya ki, yu vwau ya vuwa nggya
wu ja, ba 'ya səm sər səm ənga ja.

21 Kalar ndəra səmku təlkur, ju nda nggya
ənga yau ar tsəkafə ɗa, ənggər kəra yi səmku
təlkur ya vər nggya ənga dəɗa ar tsəkafə
nyi.
22 Kalar ndəra ənga himi ngga sau, kəl ja
səya himi ja nggari səra Mambəl a vər na anə
daɓə dzə njir nu'yar."

4

Dləvau A Dəməlmau

1 Ayukuɗa kau, ba yi tsamə, ba yi lari
vanyi miya ki papahau a dəməlmau. Dahə ta
yi saya nggari ənggər mbiɗə tələmə ta, ənga yi
ɓəra nggari ja vər ndər anə ɗa, ju na, "Shida
ənggau, ba ya sa canə ngə səra kəl ji ɗarkər
ayukuɗa kau."
2 Ənggərna ba Mambəl shida ar kəra yau,
ba yi lari tsəkafə a dəməlmau ənga vanyi ndau
a vər nggya ari.
3 Ndəra vər nggya a dar tsəkafə kau, ju
mbəl ənggər tsəka dəzə mənahəu, kəra nja
ngga ənga jaspa ba karneliyanu. Mbəmbəl
shamba kəra zəwuya tsəkafə kau, a ya pata
tsəka kəra wu mbəl ənggər səkwar kwa.
4 Tsəkafə paməpamə məthləkumunyi apə
foɗə ngə zəwari nyi, ənga njira nggurəm
məthləkumunyi apə fwahəu nga vər nggya ar
nda. Ndə ɓathlər dzau ənga kar pərtəu ənga
dara təlkur nə əndzə ngu kəra nda patəu.
5 Sara ar tsəkafə kə ngə səm par wu biya
ənga dəraghi par ba dləɗə par. A dumwar
tsəkafə kau, təsə u'u məɗəfau a'yi a vər mbəl.
Nanda ngə mambəl paməpamə məɗəfau nə
Hyal.
6 A dumwar tsəkafə kau, vanyi sə a'yi kəra
ənggər dəl məshi'wa, kəra wu mbəl wilwilu
ənggər tsəka pərtəu.
A vwar hada ba zəwuya tsəkafə kau, ngə
sə ənga pi foɗəu. Li ngə sa nda haɗiya nda
a dumwa ənga a biyu yukuɗu.
7 Sə nə tanggərma wu sə ənga pi foɗə kau,
a ya pata ləvari, nə məthləkura nyi a ya
pata thla zəwa, ənga nə makərkura nyi a pa
bama ndau, ba nə foɗəkura nyi tsu a ya pata
dəgumbəla kəra a vər mau.
8 Kalar zəma sə ənga pi foɗə kau, a'yi nda
ənga ɓəgə kwa kwa ba li ngə zəwar nda patəu,
a vu huɗəu ənga a biyar ya nda. Vu'yi ənga
pəci nga ndu dumwa ndu na,
"Ndə cicau, ndə cicau, ndə cicau
ngə Hyal Thlagəu ndə dəgal dənama!
Ndəra a'yi ja ɗəɗəməu, a'yi ja kabangəkau,
ənga ju ɓəra nda shili."
9 Kalar pəci kəra sə'yar kə ənga pi kə lə
kadakadarkur, ənga dəgalkur, ba ənga usaku
anə ndəra vər nggya ar tsəkafə kau, ndəra
a'yi ənga pi ba'anuwa,
10 nanda njira nggurəm məthləkumunyi
apə foɗə kau, wu ɓəliya undi wu huɗə ndəra
vər nggya ar tsəkafə kau, ndu dləvə nyi,
ndəra a'yi ənga pi ba'anuwa. Ndu pina dara
təlkur nda a dumwar tsəkafəu, ndu na,

11 "Nagə ngə ɗa tsa'a aga dləvə, Hyal Thlagər
'ya,
dləwuri kadakadarkur, ənga hakər, ba
ənga dənama,
arya nagə ngə məliya patər sau,
ənga a'yi nda ənga pi ara nagə ngə məliya
kalar səra gu yiwu patəu."

5

Ləkakadə Pəpəɗau Ənga Zər Gaməu

1 Kə yi lari ləkakadə pəpəɗau wu tsi
mazəma ndəra vər nggya ar tsəkafə kau.
Ləkakadə pəpədə kau, a'yi ja ənga tsəfau a
gwu huɗa nyi, ənga a biyar ya nyi, kəra nji
ghiɗəna miya nyi ənga mətsamə ghighiɗau
məɗəfau.
2 Kə yi lari vanyi madiya waladi, kəra
hya'ana ɗahə dzədzəgaməu, ju hə'u sau, ju
na, "Wa ngə ɗa tsa'a aga ja təkuɗəna mətsamə
ghighiɗə nə ləkakadə ka, ba ja pahəna?"
3 Ama ndə a'yi kəra ɗa tsa'a a dəməlmau
ənga wu duniya ba ənga wu ndəla 'yi'yi kəra
wu sən pahəna ləkakadə kə ənga ja tsamə səra
a gwa gwa mai.
4 Kə yi tiwi ənga sələm gagaɗau ara ndə a'yi
kəra ɗa tsa'a aga ja pahəna ləkakadə kau, ənga
ja tsamiya səra a gwa gwa mai.
5 Kə pathləu wu pama njira nggurəm
məthləkumunyi apə foɗə kə na anə ɗa, "Ga
sara tiwi mai! Lari, kəja Ləvari nə culi
Yahuda, sara wu nggilang nga Dawuda a
səmkur təlkur. Naja ngə ndəra ɗa tsa'a aga ja
pahəna ləkakadə kau ənga mətsamə ghighiɗə
məɗəfə kau."
6 Təma, kə yi lari vanyi zər gaməu, kəra
ənggər nji tsəya, ama kəja ta'yi nga ja wu
pama tsəkafəu, ənga sə ənga pi foɗəu, ba ənga
njira nggurəm məthləkumunyi apə foɗə kau.
A'yi ja ənga tələmə məɗəfau ənga li məɗəfau,
nanda nga ar viya mambəl Hyal məɗəfə
kau, kəra Hyal səwa a ndu huɗa duniya
patəu.
7 Kə Zər Gamə kə hya'ari ji nda dləwuri
ləkakadə pəpədə kau sara wu tsa mazəma
ndəra vər nggya ar tsəkafə kau.
8 Ta ji dləwuri ləkakadə pəpədə kau, təma,
kə sə ənga pi foɗə kau, ənga njira nggurəm
məthləkumunyi apə foɗə kə ɓəliya undi wu
mwar Zər Gamə kau. Kalar ndu pama nda
a'yi ja ənga səmbəl, ənga ndu səɓə tasa'wu
əndzə nyinyau ənga sə kisəu, kəra ca ngə kədi
Hyal nə nji cici gə Hyal.
9 Kə ndə thlə na mafəliyangə, ndu na,

"A ɗari gə tsa'a ga dləwuri ləkakadə pəpədə
kau
ga təkuɗəna mətsama nyi ənga ga pahəna.
Ara a tsəya ngər nji,
ənga mashi ngau,

nga gə bəliya nji anə Hyal,
sara wu kalar culi ənga miya ənga 'yi'yi
nə duniya pampaməu.
10 Kə gə shabiya nda, ndə ɗa njir təlkur ənga
pubu'yar
njir məl thlər anə Hyalər mən.
Ənga ndu nda səm təlkur tsu ar kəra
duniya."

11 Kə yi tsamə ba yi nggar ɗaha waladi'yar
kəra ndiya dubu duburam tata'yi kəra zəwari
tsəkafə kau, ənga sə ənga pi foɗə ta, ba njira
nggurəm məthləkumunyi apə foɗə ta.
12 Ənga ndu thlə na, ndu na,

"Zər gamə kəra nji tsəya a ɗari tsa'a ja dləwuri
dənama ənga bərbakur,
ənga hahangəkur, ənga nərdzau, ənga dəgalkur,
ənga kadakadarkur ba fal!"

13 Təma, kə yi nggari kalar sə kəra ənga pi a
dəməlmau ənga kəra a gyiwu 'yi'yi, ba kəra a gyu
ndəla 'yi'yi ba ənga kəra a gwu dəl, patəkura
səra ənga nda vər thlə miya, ndu na,

"Fal, ənga dəgalkur ənga kadakadarkur ba
dənama
a nggyari anə ndəra vər nggya ar tsəkafə
nə təlkur
ənga tsu anə Zər Gamə ba'anuwa!"

14 Kə sə ənga pi foɗə kə dləwubiya, ndə na,
"Amina!" Kə njira nggurəm məthləkumunyi
apə foɗə kə ɓəliya undi ndu dləvə nyi.

6

Zər Gamə Təkuɗəna Mətsamə Ghighiɗau Nə Ləkakaɗau

1 Kə yi lari Zər Gamə təkuɗəna pathlə wu
pama mətsamə ghighiɗə məɗəfə ta, ba yi
nggari pathlə wu pama sə ənga pi foɗə ta a
vər na, ənga ɗahə dlaɓəu kəra ənggər dləɗau,
wu na, "Ba shili!"
2 Ta yi tsamə, ba yi lari vanyi tagu pərtəu.
Ndəra a dari səɓiya laga wu tsa ja, kə nji nə
nyi dara nə təlkur. Ji biya ənggər ndəra səmku
təlkur aga ja biya səmku təlkur.
3 Ta Zər Gamə təkuɗəna mətsamə ghighiɗə
nə məthləkura nyi, ba yi nggari sə ənga pi nə
məthləkura nyi wu pama sə ənga pi 'yar ta,
wu na, "Ba shili!"
4 Kə vanyi tagu səbiya, tagu dəzəu. Ndər
dla nyi, nji nə nyi dənama aga ja kar nggya
jaməu wu duniya, ənga ja məliya nji, nda tsa
kərnda. A nə nyir nji madiya katsakər.
5 Ta Zər Gamə təkuɗəna mətsamə ghighiɗə
nə makərkura nyi, ba yi nggari sə ənga pi nə
makərkura nyi wu pama sə ənga pi 'yar ta,
wu na, "Ba shili!" Kə yi tsamə, təma, kə yi
lari vanyi tagu kyakyaru! Ndər dlə tagu kau,
ənga sər təkə sə bama ənga bama wu tsa ja.
6 Kə yi nggar vanyi sau, kəra wu pa ɗahəu
sara wu pama sə ənga pi foɗə ta, wu na,
"Tasa'wu təkə sə nə uhi pathləu nju nda ɗəl
ənga gənna thlər nə pəkə pathləu. Tasa'wu
təkə sə makər nə yeɗi nju nda ɗəl ənga gənna
nə thlər pəkə pathləu. Ama hya sara ndzana
mal zaitunu ənga 'yimir wur inabi mai."
7 Ta Zər Gamə təkuɗəna mətsamə ghighiɗə
nə foɗəkura nyi, təma, kə yi nggari sə ənga pi
nə foɗəkura nyi wu pama sə pi 'yar ta, wu na,
"Ba shili!"
8 Ənggəra yi tsamə, kəja vanyi tagu,
pətəhulu! Ənga ndər dla nyi, thləmə nyi ca
ngə tau, ənga vir nggya nji gə mambəl ngu
nu nyi. Təma, kə nji nə nyi dənama ar kəra
cifə pathləu nə foɗəkura duniya, aga ja dləna
nda ənga katsakər ba wuɓau, ba ənga shiləgə
paməpamə ənga sər tagəu.
9 Ta Zər Gamə təkuɗəna mətsamə ghighiɗə
nə təfukura nyi, kə yi lari a vu gya kiɗa
bagadi kau, mambəl njira nji tsəya arya
ndər Hyal ənga sakida kəra ndə ləri.
10 Kə ndə hya'ana ɗahə gagaɗau, ndu na,
"Hyal Thlagəu, ndə dəgal dənama, ndə cicau
ənga tsu ndə jiri, kəl a nuwa nga gu nda məl
numa anə njir duniya, ənga ga məliya njira
tsəya 'ya nda kina mashir 'ya?"
11 Təma, kə nji nə nyi anə kalar ndu
pama nda ləgutə pərtəu, kə nji nar nda aga
nda səkari nə pəci kushu, kəl nji nyabiya
gangəkura njir məl thlər kuvwar nda ənga
zamər nda kəra nju nda tsəya ənggər kəra nji
tsəya nda kə tsu.
12 Ənggə tsu, təma, yi lari Zər Gamə
təkuɗəna mətsamə ghighiɗə nə kwakura nyi.
Kə 'yi'yi kənggəɗər dzau, kə pəci ɗa kiyakiyar
sitəu ənggər nggusəmi, ba hya ɗa dəzəu tsu
ənggər mashi.
13 Shashilga'yar tətəɗau a gyiwu 'yi ənggər
kəra yayar wur kanda wu pəpau a gyiwu 'yi
tsu ndə gəra nau ma yambaɗə dədəgal sau.
14 Təma, kə nji pəɗəna dəməlmau, ənggər
kəra nju pəɗə buci, ənga kə nji fa'ana kalar
mau ənga dzəgur dəl ar vir nggyar nda.
15 Kə təltəl 'yar nə duniya ənga njir səm
təlkur, ənga njira nggurəm nə soja, ənga njir
gənna, ba njir dənama, ənga mafa'yar ba ənga
kambər nji ɗəwana kərnda wu thləlthləl 'yar
ənga wu mə'yar.
16 Ndu ngga mə'yar ənga tsəka 'yar ndu
na anə nda, "Təɗa mau a gyar 'ya aga hya
ɗəwana 'ya wu mwar ndəra vər nggya ar
tsəkafə kau, ənga sara ara huɗə ndzəndzə nə
Zər Gamə kau.
17 Arya pəci dəgal nə huɗə ndzəndzər nda
a shiliri, wa nga sən nda səsə'wura?"

7

Nji Dubu Gharu Ənga Dubu Fwaɗə kumunyi Apə Foɗəu

1 Ayukuɗa sə'yar kau, təma, kə yi lari
waladi'yar foɗə tata'yiu ar hyaka duniya
paməpamə foɗəu, ba ndə kar yambaɗə ara
sau wu duniya, ar 'yi'yi ənga ar dəl ənga
alaga ar wu.
2 Kə yi ɓəra lari vanyi waladi a vər shida
sara wu səbiyar pəci kəra a'yi ənga mətsamə
nə Hyal kəra ənga pi wu tsa ja. Ənga ɗahə
dəgal ji ngga waladi'yar ta foɗəu, kəra nji nə
nda dənama nə lə ɓwaɓwatə anə duniya ənga
dəl tsu.
3 Əngwar waladiya nyi, "A sara hya lə
ɓwaɓwatə anə duniya, ənga dəl ənga wu'yar
kwatahə mai, kəl 'yi fər mətsamə ar huɗəma
njir məl thlər anə Hyal."
4 Kə yi nggari gangəkura njira nji fər nda
mətsamə nə Hyal kau, nanda nji dubu gharu
ənga dubu foɗə kumunyi apə foɗə ngau
(144,000), sara wu culi kumo apə məthləu nə
njir Izirayila.
5 Kəja ənggəra nji fər nda mətsamə kau,

sara wu culi nji gə Yahuda 12,000,
sara wu culi nji gə Rubenu 12,000,
sara wu culi nji gə Gadu 12,000,
6 sara wu culi nji gə Ashiru 12,000,
sara wu culi nji gə Nafətali 12,000,
sara wu culi nji gə Manasa 12,000,
7 sara wu culi nji gə Simiyanu 12,000,
sara wu culi nji gə Lawi 12,000,
sara wu culi nji gə Isaka 12,000,
8 sara wu culi nji gə Zabulanu 12,000,
sara wu culi nji gə Yusufu 12,000,
sara wu culi nji gə Benjamenu 12,000.

Daɓə Dzə Njir Nu Kəra Cicau

9 Ayukuɗa kau, təma, kə yi tsamə ba yi
lari daɓə dzə nji cici gə Hyal gangə gagaɗau
kəra nji gəra sən jigabiya. Ndə səbiya sara
wu kalar culi ənga 'yi'yi ənga miya pam-
paməu, tata'yi nda wu mwar tsəkafəu, ba
ənga wu mwar Zər Gamə kau. Ndə hari
ləgutə pəpərtə patəu, ənga hyali hyifa ngu tsa
nda.
10 Ndə hya'ana ɗahəu dədəgaləu, ndu na,

"Mbəɗau sara ara Hyalər mən,
ndəra vər nggya ar tsəkafə kau
ənga anə zər gama nyi!"

11 Waladi'yar kə patə tata'yi nda, ndə
zəwar tsəkafə kau, əkkə'yi njira nggurəm ba
sə ənga pi foɗə ta. Kə ndə dla a gyiwu 'yi wu
mwar tsəkafə kau, ndu dləvə Hyal,
12 ndu na,

"Amina! Fal, ənga hakər,
ənga hahangəkur, ənga usaku, ənga
gənggər səli,
ənga dənama, ənga dəgalkur
a nggyari anə Hyalər mən
ba'anuwa! Amina!"

13 Kə pathləu wu pama njira nggurəm kə
yiwa ɗa, ji na, "Nji mani ngə hari ləgutə
pəpərtə ka? Ənga sara mani nga nda ətsu
wa?"
14 Kə yi shaɗəwa nyi, yi na, "Maləmə, nagə
ngu ndiya ənga səni."
Kə ji na anə ɗa, "Nanda ngə njira biya sara
wu ɓwaɓwatə kəra kwakwaɗəu. Ndə cina
ləgutər nda ənga mashi Zər Gamə kau, ba ji
ɗa pərtə pwahəu.
15 Ca ngə ɗa,

"Ndə tata'yau, wu mwar tsəkafə Hyal,
ndu dləvə nyi vu'yi ənga pəci
wu ki Hyal.
Ənga ndəra vər nggya ar tsəkafə kə
wu nda mbuya nda əgyakiɗa kwapatə
nyi.
16 Tsu ndu ɓəra ngga wuɓə mai,
alaga hili mai.
Kwakwaɗəkur nə pəci wu nda mbəl a gyar
kəra nda mai,
ənga alaga kwakwaɗəkur nə vitəku mai.
17 Zər gamə kəra vwar hada tsəkafə kau,
ngu nda ɗa ndər ɓəlar nda,
ja dzəgwa ləbiya nda a ndar vira ənga 'yimi
mandəli mbəmbəɗau nə lə pi gəra
kuɗau.
Hyal ngu nda ɗana nda sələmər liya nda
patəu."

8

Mətsamə Ghighidə Məɗəfəkura Nyi

1 Ta Zər Gamə təkuɗəna mətsamə ghighiɗə
məɗəfəkura nyi kəra ar dar ləkakaɗə pəpəɗə
kau, kə vi ɗa dĩyu a dəməlmə nə reta saka
pathləu.
2 Kə yi lari waladi'yar məɗəfau kəra tata'yi
wu mwar Hyal, təma, kə nji nə nda tələmə nə
mbiɗə tugu məɗəfau.
3 Vanyi waladi ənga kyi nə əndzau, ji shili ji
sa ta'yi wu mwar bagadi kau. Nji nə nyi sə
kisəu gangəu aga ja dəzə sau daɓə ənga kədi
Hyal nə nji cici gə Hyal patəu, a dar bagadi
nə əndzə wu mwar tsəkafəu.
4 'Yar nə sə dədəzə kisə kau, daɓə ənga kədi
Hyal nə nji cici gə Hyal hya'ari a dumwar
Hyal, a dəməlmau sara wu tsa waladiya nyi.
5 Kə waladiya nyi hər kiyi kau, təma, kə
ji nyana ənga u'u sara dar bagadi kau, ba ji
dzəgwa vakana nyi a gyu duniya. Kə sə'yar
kə hya'ari, dləɗə par, ənga dəraghi par, ənga
səm par, ba ənga kənggəɗər 'yi'yi.

Tələmə Tugu'yar

6 Kə waladi'yar kə məɗəfau, ənga tələmə
tugu'yar məɗəfə pabər dzau, aga nda
mbiɗiya mbiɗau.
7 Ta waladi nə tanggərma mbiɗiya nə nyi,
kə mətəndili ənga u'u gwagwaɗə ənga mashi
pəpau a shida wu duniya. Kə cifə pathləu
wu makər nə duniya mbar u'u, ənga cifə

pathləu wu makər nə wu'yar ənga sar'yar kəra kyakyaru nggyinakər tsu.

8 Ta waladi nə məthləkura nyi mbiɗiya nə nya tələmə tugu, kə sə tumu ənggər mau, kəra a mbar u'u, nji vakuwa a gwu dəl. Kə cifə pathləu wu makər nə 'yimir dəl sha aga mashi.

9 Kə cifə pathləu wu makər nə səra ənga pi a gwu dəl tənakər patəu, ənga cifə pathləu wu makər nə kwambwal'yar kəra a gwar dəl kə ndzənakər.

10 Ta waladi nə makərkura nyi mbiɗiya nə nyi tələmə tugu, kə madiya shashilga kəra wu mbəl ənggər u'u təsəu, təɗau sara a dəməlmau a gyar cifə pathləu wu makər nə 'yimir dəl ənga 'yimi kəra wu ndəla sara gyu 'yi.

11 Thləmər shashilga kau, ca ngə maɗəwatəu. Kə ji shabiya cifə pathləu wu makər nə 'yimir dəl ɗa ɗəwatəu, ba nji gangə kəra təwar 'yimi kə tənakər ara ɗəwatəkura nyi.

12 Ta waladi nə foɗəkura nyi mbiɗiya nə nyi tələmə tugu, kə cifə pathlə wu makər nə pəci, ənga hya, ba shashilga'yar jiɓar dzau, kəlta cifə pathləu wu makər nə mbəmbələr nda sha aga kuthləu. Mbəmbəl nə cifə pathləu wu makər nə puci a'yi mai, abangə tsu ngə vu'yi.

13 Ənggəra yi tsamə sau, ba yi nggari vanyi dəgumbəla kəra a vər mau a dar hada məlmau wu ngga ənga ɗahə dədəgal, ju na, “Sər Təhuɗəu! Sər Təhuɗəu! Sər Təhuɗəu, anə njira vir nggya wu duniya ar pəci kəra waladi'yar kə makəru wu nda mbiɗə tələmə tugur nda kəra ndu yiwu nda mbiɗau!”

9

Tələmə Tugu Nə Təfukura Nyi

1 Ta waladi nə təfukura nyi mbiɗiya nə nyi tələmə tugu, ba yi lari shashilga kəra təɗau sara dəməlmau a shida wu duniya. Ba nji nə nyi sər pahə miya ki nə ka'u dzəgamə gagaɗə kau.

2 Kə shashilga nyi pahəna miya ka'u kəra nji gəra sən təkəna ta, kə 'yar biya sara a gwa ənggər 'yar kəra wu biya sara ar vir thlə təm kəra dəgal gagaɗau. Pəci ənga dəməlmau hadiya dzau ənga kuthlə ara 'yar kəra a vər biya sara wu ka'u kəra nji gəra sən təkəna ta.

3 Sara wu 'yar ta, kə ndzəkwa shida a shida wu duniya, ənga nji nə nda dənama nə da ənggər ədi'yar.

4 Kə nji nar nda, abər nda sara lə ɓwaɓwatə anə sar ənga sə tsətsə'yar, ba wu'yar mai, ama kəl njira gəra ənga mətsamə nə Hyal ar huɗəma nda.

5 Nji a'yi nə nda dənama nə tsa nji mai, ama aga nda takasəya nda wacu nə hya tufu. Ənga ɓwaɓwatə kəra ndə lari ənggər da ədi nga nyi, kəra dəya ndau.

6 Ar pəci kau, nju gal tau ama nandə wu uya mai. Ndu nda cim nda tau ama ba ta hwinakər ara nda.

7 Ndzəkwa nyi'yar ndu pa tagu kəra nji ɓathlər aga gwa pa. A dar kəra nda, ndə hari sə ənggər dara nə təlkur kəra nji məliya sara wu əndzau, bama nda tsu wu pa bama nji.

8 Shishir kəra nda ənggər shishir kəra mathləkə'yi nga nyi, ənga hira nda tsu ənggər hira ləvari nga nyi.

9 Nji haɗiya hathla nda ənga ləgutə ha kəra nji məliya sara wu liyangə kyakyaru, ənga tsəkir ɓəga nda ənggər tsəkir tagu ənga keki tagu kəra a vər hwi a nda miya pa.

10 A'yi nda ənga shi'wu ənga hir da ənggər nə ədiyau, wu shi'wa nda dənama a'yi, nə lə ɓwaɓwatə anə nji nə hya tufu.

11 A'yi nda ənga təl kəra wu səm təlkur ar kəra nda, naja ngə waladi nə ka'u dzəgamə gagaɗə ta, thləmə nyi wu miya njir Yahudiya ca ngə “Abadonu” ba ənga miya njir Gərikəu tsu ca ngə “Apoliyanu” kəra cabiya “Ndər Ndza Sau.”

12 Sər təhuɗə nə tanggərma a tərabiyari, ama kəja tsu məthla nyi a vər shili.

Tələmə Tugu Nə Kwakura Nyi

13 Ta waladi nə kwakura nyi mbiɗiya nə nyi tələmə tugu, ba yi nggari ɗahə a vər biya sara ar miya cira bagadi nə əndzə kəra wu mwar Hyal.

14 Kə ɗahə kə na anə waladi nə kwakura nyi kau, “Pəlna waladi'yar kə foɗə kau, kəra nji biya nda a gwar dəl dəgal nə Yifəratəsu.”

15 Təma, kə nji pəliya waladi'yar kə foɗə kau, kəra nji pabəri nda aga najaka saka ənga najaka pəci, ənga najaka hya ənga tsu najaka fa aga nda dləna cifə pathləu wu makər nə ndapi.

16 Kəja soja'yar nə pa a dar ya tagu. A nar ɗar nji gangəkura nda, a kari nda njir pa dubu duburam gharu məthləu.

17 Wu mətakər ɗa, kə yi lari tagu ənga njir dlə nda, ndə hari ləgutə liyangə kəra dədəzəu, ənga kəra ənggər zaragina, ənga tsu kəra nənanəna. Kalar tagu kau, ənga kəra ja ənggər nə ləvari, ənga sara wu miya nda ngə u'u wu biya ənga 'yar ənga u'u pərtə pwahəu wu shuni.

18 Ənga sər kuɗa nji kə makər kau, ngə cifə pathləu wu makər nə ndapi kəra a'yi wu duniya ngə kuɗər nda sara ara, nanda ngə u'u ənga 'yar ba ənga u'u pərtə pwahəu wu shuni kəra wu biya sara wu miya nda.

19 Dənama nə tagu'yar kau wu miya nda nga nyi ənga wu shi'wa nda. Shi'wa nda ənggər nə pabə'yar, kəra ənga kər kəra ndu lə ɓwaɓwatə anə nji əni.

20 Alenyi ndapi kəra hiyau ara tau sara ara sər dlə nji ta, kə ndə nggəl ara tubi ara sər məla nda. Nanda a'yi piyari dləvə mambəl ɗəmwa'yi mai, ənga katə liyangə dəzər nda,

ənga katə liyangə mbəl wilwilu ənga liyangə kyakyaru, ba sara wu tsəka ənga wu mai. Nanda ngə katə'yar kəra gəra sən lar sau, ənga nggari ba gəra sən ɓau.
21 Nanda tsu a'yi tubi ara tsa ndə mai ənga səm dəshakur ba məl səsukur ənga həl sə ndə mai.

10

Waladi Ənga Zər Ləkakadə Pəpədau

1 Kə yi ɓəra lari vanyi madiya waladi a vər shida sara dəməlmau, kəra dlama zəwar nyi, ənga shamba adabanga kəra ja. Bama ja ənggər pəci, hiya ja tsu ənggər shimal u'u.
2 A'yi ja ənga zər ləkakadə pəpədau wu tsa ja kəra papahau. Kə ji fiya hi mazəma ja a gwar dəl ənga hi matsala ja ar 'yi'yi.
3 Ji səya mala wau kəra ma gə nggari dəgə abər nə ləvari. Ənga ənggəra ji wau, ba dlədə paməpamə mədəfə kə dləwubiya.
4 Ənggəra dlədə paməpamə mədəfə kə dləwubiya, yu yiwu ya tsəfəya, ama ba yi nggari ɗahə sara dəməlmə a vər na, "Ga hadîya səra dlədə mədəfə kə nana, ga sara tsəfə mai."
5 Kə waladi ta yi lari ta'yi a gwar dəl ənga ar 'yi'yi ta har tsi mazəma ja a dəməlmau.
6 Ba ji səmku fəla ənga thləmər ndəra a'yi ba'anuwa, ndəra məliya dəməlmau ənga səra a gwa patəu, ənga duniya ənga səra a gwa patəu, ənga dəl ənga səra a gwa patəu, ji na, "Tsu vanyi sana pəci a'yi mai.
7 Ama ar pəci kəra waladi nə mədəfəkura nyi wu nda mbədə tələmə tugu nyi, səra a'yi ɗədəwa nə Hyal wu nda nyabiya dzau ar babal, ənggər kəra ji nana, anə njir məl thlər nyi, nabi'yar."
8 Kə ɗahə ta yi saya nggar ta, sara dəməlmə ta, ɓəra ndər anə ɗa wayu, ji na, "Ma'yi, ga gwa həri zər ləkakadə papahə ta, kəra wu tsa waladi ta, kəra a'yi ta'yi a gwar dəl ənga ar 'yi'yi."
9 Təma, kə yi ma'yi a ndəgya waladiya nyi, yi nda yiwa aga ja nə ɗa zər ləkakadə nyi. Əngwar ja anə ɗa, "Həri ba ga ɗəhu. Ju nda shabiya ta gau ja ɗa dəwatəu, ama wu miya gau wu nda ɗa nənəməu ənggər cidî."
10 Kə yi dləwuri zər ləkakadə nyi, sara wu tsa waladiya nyi, ba yi dəhu. Ta yi fuwa a du miya yau ba ji ɗa nənəməu wu miya yau ənggər cidî, ama ta yi tasəya ba ji ɗa dəwatəu a gyu ta yau.
11 Kə nji nar ɗa, "Kəl ya ɓəra habiya ndər ar kəra nji paməpamə gangəu, ənga 'yi'yi 'yi'yi paməpamə ənga miya paməpamə ba ənga təl təl pampaməu."

11

Sakida Məthləu Nə Hyal

1 Nji nə ɗa zəwa təkə sau, kə nji na anə ɗa, "Ma'yi ga nda təkəri ki Hyal ənga bagadi nyi, ba ga dzəgwa jigabiya njir dləvə kəra a gwa gwa.
2 Ama ga sara təkə vi kəra a biyar ya ki Hyal mai, ga piyari, arya a nə nyir nji anə njira gəra sən Hyal. Ndu nda lər ɓwaɓwatə anə məlmə cici nə Hyal nə hya foɗə kumunyi apə məthləu.
3 Yu nda səwa sakida ɗa'yar məthləu, njira har ləgutə sə'yinggu, yu nda nə nda dənama nə habiya ndər nə pida dubu pathləu ənga gharu məthləu ənga kwakumunyi, ca ngə (1,260)."
4 Najaka njir lə sakida, nanda wur za-itunu məthləu ənga sər səɓə pitəlla məthləu kəra a vər ta'yi wu mwar Thlagər duniya.
5 Kalar ndəra wu yiwu ja nə nda ɓwaɓwatəu, ba u'u a biya sara wu miya nda ba ja sana dawar nda 'yar. Abangə tsu ngə kalar ndəra wu yiwu ja nə nda ɓwaɓwatə wu nda tau.
6 Nji kə a'yi nda ənga dənama nə haɗə dəməlmau ara par a sara təɗau ar pəci kəra nda vər habiya ndər Hyal. A'yi nda ənga dənama nə shabiya 'yimi aga ja sha aga mashi ba aga nda lər u'u ar dza məlmə paməpamə gangəu ar kalar pəci kəra ndu yiwu.
7 Ayukuɗa ndə kuɗana lə sakidar nda, ba sər tagə kəra biya sara wu ka'u kəra nji gəra sən təkəna ta, ka sa pana nda. Ba ja səmku təlkur ar kəra nda, ənga ja tsəya nda.
8 Nju nda piyari tətəkura nda ar babal wu huɗa məlmə kəra nji dlakəya Thlagər nda a gwa. Nju gəla najaka məlmə ənga Sodomu ba Masaru.
9 Nə pida makər ənga reta ngə nji sara wu kalar culi ənga miya ba ənga 'yi'yi wu nda tsamə dza nji təta nyi ama nandə wu piyari nja haɗəna nda mai.
10 Njira vər nggya wu duniya wu nda gu caguli ara tər sakida'yar kə məthləu kau. Ndu nda lə sə wu pamə ara caguli, arya sakida'yar kə məthlə kau, a ləri nda ɓwaɓwatə gagaɗau anə njira wu nggya wu duniya.
11 Ama ayukuɗa pida makər ənga reta, kə səpi nə lə pi shida sara ara Hyal, ba ji sa gwu nda, ba ndə hya'ari ar hiya nda, kə ndə ɓəra ɗa a'yi ənga pi. Kə hivər mbar njira lar nda.
12 Kə sakida'yar kə məthlə kə nggari ɗahə dədəgal sara dəməlmə wu na, "Shida mə ənggau!" Kə ndə ma'yi a dəməlmə wu dlama, wu liya dawar nda ndu tsamə nda.
13 Ar pəci kau, kə kənggədə nə 'yi'yi gagadə ɗarkər, kə cifə pathləu nə kumo wu pama məlmə kə dlanakər. Nji dubu mədəfau ngə kuɗau arya kənggədər 'yi'yi kau, ba hivər mbar njira hyi mbəmbəɗau, ba ndə dzəgwa fal Hyal kəra a dəməlmau.
14 Sər təhuɗə nə məthləkura nyi a tərabiyari, kəja sər təhuɗə nə makərkura nyi a vər shili ənga kusa.

Tələmə Tugu Nə Məɗəfəkura Nyi

15 Kə waladi nə məɗəfəkura nyi mbiɗiya
tələmə tugu nyi. Kə nji nggar ɗahə dədəgal
sara dəməlmau, a vər na,
“Təlkur nə duniya a ɗari təlkur nə Thlagər
mən ənga nə Kərsiti nyi,
ənga ju nda səm təlkur nyi ba'anuwa.”
16 Kə njira nggurəm məthləkumunyi apə
foɗəu, kəra a vər nggya ar tsəkafər nda a
dumwar Hyal, ndə dla ar bama nda a gyu
mwar Hyal, ndu dləvə nyi,
17 ndu na,
“'Yu usa ngau, Hyal Thlagəu, ndə dəgal
dənama,
ndəra a'yi ənga ndəra saya ɗa,
arya a həri gau dənama ngau kəra dəgaləu,
ba gə dzəguya səm təlkur ngau.
18 Huɗa njir duniya a ndzəri,
ənga huɗə ndzəndzə ngau a shiliri.
Pəci a shiliri aga ga sa məl numa anə nji
tətau,
ənga ba ga dzəgwa lər akkəri anə njir məl
thlər ngau, nabi'yar,
ənga nji cici gə Hyal, ba njira vər gənggər səli
anə thləmə ngau,
nji yiɗəɗəu ənga nji nggunggurəm.
Pəci a shiliri aga ga dlə na njira dlə na
duniya.”
19 Kə ki Hyal a dəməlmə pahə na dzau, a
gwu ki Hyal kau, ba nji lar akwati alkawal
mbamba nyi. Kə mbəmbəl səm par daɓə
ənga dəraghi par, ba dlaɗə par ənga kənggəɗər
'yi'yi ba madiya mətəndili.

12

Vanyi Mala Ənga Pabər Vuwa

1 Kə nji lari vanyi madiya mətsamə a
dəməlmau, vanyi mala nji haɗiya nyi ənga
pəci, ənga hya a gyi gya kiɗa hiya ja ənga dara
təlkur nə shashilga kumou apə məthləu wu
kəra ja.
2 Mala kau ənga huɗə nga ja, ja vər wau nə
ya ara ar tsəkar ya nga ja.
3 Kə vanyi mətsamə ɓəra cabiya dzau a
dəməlmau, vanyi pabər vuwa, kəra dəzəu
ənga kər məɗəfau ba tələmə kumou ənga dara
təlkur məɗəfau wu kəra ja.
4 Kə shi'wa ja tsəkə na cifə pathləu wu
makər nə shashilga kəra a dəməlmau, a
gyiwu 'yi. Kə pabər vuwa ta ta'yi wu mwar
mala huɗə kau, aga ja tasəya zər nyi kau, ma
ja yari.
5 Kə mala kə yabiya zər nyi, zər sal, naja
ngu nda səm təlkur ar kəra njir duniya patə
ənga zəwa liyangəu. Ama kə nji tsər zər nyi
kau a dəməlmau a dəgya Hyal a dar tsəkafə
nyi.
6 Kə mala kə hwinakər a ndar tagə mashi,
vira Hyal pabəri nyi, vira nju nda nggya ənga
ja nju ɓəla nyi nə pida 1,260.
7 Kə pa hya'ari a dəməlmau. Mayikalu ənga
waladi nyi'yar pana pa ənga pabər vuwa ta,
kə pabər vuwa ənga waladi nyi'yar pa ənga
nda tsu.
8 Ama kə 'yi pabər vuwa a'yi nda ənga
dənama mai, kə nji səmku təlkur ar kəra nda,
təma, ba ndə tini vir nggyar nda a dəməlmau.
9 Kə nji vakana pabər vuwa ta a gyiwu
'yi, naja ngə pabə ɗəɗəmə kəra nju ngga ənga
təl shatan, ba ənga Shatan, ndəra nggutana
duniya patəu. Nji vakana nyi a shida wu 'yi
ənga waladi nyi'yar.
10 Kə yi nggari vanyi ɗahə fwangə
gagaɗau sara dəməlmau,
“Kabangəkau mbəɗau ənga dənama ənga
təlkur nə Hyalər mən a shidari,
ənga dənama təlkur nə Kərsiti nyi.
Ara ndər cuɗau a miya ndəla zamər mən 'yar,
ndəra wu cuɗə ar kəra nda wu mwar
Hyalər mən vu'yi ənga puci,
a vakana nyir nji a gyiwu 'yi.
11 Ndə ndiya dənama nyi
ənga mashi Zər Gamə
ba ənga ndər sakida kəra wu biya sara
wu miya nda,
nanda a'yi yiwu piya nda gagaɗə mai
nanda a'yi hwi ara tə mai.
12 Agabangau, hya caguli nahyi kəra a
dəməlmau
ənga nahyi njira wu nggya a dəna!
Ama sər təhuɗəu anə 'yi'yi ənga dəl,
arya shatan a gyar ja a gya ara hyi!
Nyinyi nga ja ənga ɗəfu arya ju səni abər pəci
nyi gusə nga nyi.”
13 Ta pabər vuwa ta lari abər a vakuwa
nyir nji a shida wu duniya, təma kə ji kədlə
mala ta yabiya zər sal ta.
14 Kə nji nə nyi ɓəgə məthləu nə madiya
mbəmbələmə anə mala nyi, aga ja mau a dar
vira nji pabər nyi a gwar tagə mashi, vira
nju nda ɓəla nyi ari nə pəci ənga pəci'yar ba
ənga reta pəci, ara pabə ta a sara tsəkwar nyi.
15 Sara vu miya pabər vuwa ta ngə 'yimi
wu biya ənggər nə dəl, aga ja hər mala kau
ənga dənama aga ja ma'yi ənga ja.
16 Ama kə 'yi'yi dləwar mala kau, lagur
pahə na miya ja təma, ba ji tasəya dəl kəra
biya sara wu miya pabər vuwa ta.
17 Kə pabər vuwa ta nyabiya dzə ənga ɗəfu
ar kəra mala kau, ba ji ma'yi, ji nda dzəgwa
pa ənga alenyi culi mala kə patəu, njira wu
ɓəlari dlaɗə nə Hyal, ənga ndə səɓiya sakida
nə Yesu ənga jiri.
18 Ənggau kə pabər vuwa ta ta'yi ar məshi
'wa nə miya dəla nyi.

13

Sər Tagəu Kəra Biya Sara Wu Dəl

1 Kə yi lari sər tagəu a vər biya sara wu dəl.
Sər tagə kau a'yi ja ənga tələmə kumou, ba
ətsu ənga kər məɗəfau. A'yi ja ənga dara təlkur

kumou ar tələma nyi'yar, ənga ar kalar kər, sər diɗa thləmər Hyal a'yi ari.

2 Sər tagə kəra yi lari kau, wu pa ufwa wula, ama a'yi ja ənga hi ənggər nə cimjigəl, ənga miya tsu ənggər miya ləvari. Pabər vuwa ta nə nyi dənama nyi, ənga tsəkafə nyi ba ənga dənama nə təlkur nyi.

3 Pathləu wu pama kəra sər tagə ta ɗa ənggər ji uya mbəlgə nə tau, ama mbəlgə nə tə kau, ba shiləgəbiya dzau. Kə səkə ɗa sə dədəgur anə duniya patə ba ndə dzəgwa nu sər tagə ta.

4 Nju gənggər nyi səli anə pabər vuwa ta, arya ji nə nyi dənama anə sər tagə kau, ənga nji tsu ndə gənggər nyi səli anə sər tagə kau, ndu yiwa ndu na, "Wa ngə ənggər sər tagə ka? Wa nga sən pa ənga ja?"

5 Nji nə nyi miya anə sər tagəu, aga ndər nə ɓwadzau ənga ndər nə diɗa Hyal, ənga nji piyari nyi ja ca dənama nyi nə hya foɗə kumunyi apə məthləu.

6 Kə ji pahəna miya ja aga diɗa Hyal, ju diɗa thləmər Hyal ənga vir nggya Hyal ənga njira vər nggya a dəməlmau.

7 Nji nə nyi dənama nə pa nji cici gə Hyal ənga ja səmku təlkur ar kəra nda. Kə nji nə nyi dənama ar kəra kalar culi, ənga nji, ənga miya ba 'yi'yi pampaməu.

8 Patər njira wu duniya wu gənggər nyi səli anə sər tagə kau, kəl njira thləmər nda a'yi tsətsəfau divira duniya a dzəguya dzau wu ləkakaɗə pi nə Zər Gamə kəra nji thlana.

9 Ndəra ənga himi ngga bəgə ja nggari.

10 Ma ndəra wu kyaga ɗa mafa,
mafakur nga ju nggya.
Ma ndəra nju kyaga tsəya nyi ənga katsakər,
ənga katsakər nga ju tau.
Culi sə'yar kau, wu yiwu nji cici gə Hyal nda nggya ənga səsu sau ba ənga mbərsa.

Sər Tagə Kəra Biya Sara Wu 'Yi'yi

11 Kə yi ɓəra lari vanyi sər tagəu kəra biya sara wu 'yi'yi. A'yi ja ənga tələmə məthləu ənggər nə Zər Gamə, ama ju ndər ənggər nə pabər vuwa ta.

12 Ji məl thlər ənga patər dənama nə təlkur nə sər tagə tanggərma ta anə nyi. Ənga ji məliya duniya ənga njira a gwa gənggər nyi səli anə sər tagə nə tanggərma ta, kəra mbəlgə nə tə nyi ta a shiləgəbiyar dzau.

13 Ji məliya madiya mətsamə gangəu, kəlta ji məliya u'u a shida sara a dəməlmau wu liya nji patəu.

14 Arya dənama kəra nji nə nyi aga məl mətsamə nə sə dədəgur kəra ji məliya ar viya sər tagə nə tanggərma ta, ba ji nggutana njira wu duniya. Ji ciwa nda aga nda həriya səra a papa sər tagə ta nji uya nyi ənga mbəlgə nə katsakər ama naja a'yi tə mai ta aga nda gənggər nyi səli.

15 Nji nə nyi dənama nə lə səpi anə səra nji həriya kəra a papa sər tagə nə tanggərma ta, aga ja sən ndər, ənga ja tsəya patər njira nggəl ara gənggər nyi səli.

16 Naja tsu kə ji ciwa kalar ndau, ndə kushu ənga ndə dəgaləu, ndər gənna ənga ndəra gəra gənna, kambau ənga mafa, aga nda dləwuri mətsamə kau ar pəl mazəma nda ma a'yi mai ar huɗəma nda.

17 Ji məl abangau ara ndə a sara ɗəlbiya ənga ɗəlna sau, kəl ndəra ənga mətsamə kau, ca ngə ndaliya thləmər sər tagə kau, ənga lamba nə thləmə nyi.

18 Sə kau wu yiwu hahangəkur. Ma ndə a'yi ənga sənbiya, bəgə ja jigabiya lamba sər tagə kau, ara lamba nə ndapi ngau, lamba kau, ca ngə 666.

14

Zər Gamə Ənga Nji 144,000

1 Ta yi tsamau, ba yi lari Zər Gamə ta'yi ar mə nə Səhiyona. Ənga ja, nji a'yi, nji dubu-ram gharu ənga duburam foɗə kumunyi apə foɗəu (144,000) kəra ənga thləmə nyi ənga thləmər dənyi tsətsəfau ar huɗəma nda.

2 Kə yi nggari vanyi ɗahə sara dəməlmau ənggər huhwir 'yimi ənga dləɗər par. Ɗaha nyi a papa ɗaha səmbəl.

3 Nda vər thlə na mafəliyangəu a dumwar tsəkafə Hyal ənga a dumwar sə ənga pi foɗə kau ba ənga njira nggurəm məthləkumunyi apə foɗə ta. Ndə a'yi kəra wu sən highiɓəri thlə na kə mai, kəl nji 144,000 kau, kəra Zər Gamə bəliya nda sara wu tsa duniya.

4 Nji ngau kəra gəra diyaɓəna dza nda ənga zawarkur, ndə nggya wu cicikur. Ndu nu Zər Gamə kalar vira ji ma'yi a ndari. A bəliya ndar nji, nanda ngə ɗaramwa kəra nju lə anə Hyal ənga nə Zər Gamə.

5 Fati a'yi wu miya nda mai, ənga nanda a'yi vavazə mai.

Waladi Makəru

6 Kə yi ɓəra lari vanyi waladi a vər mau a dəməlmau. A'yi ja ənga ndəshigu nə ba'anuwa kəra ju nda pəzau anə njira wu duniya. (Nanda ngə culi pampaməu, ənga miya pampaməu ənga nji pampaməu.)

7 Ji na ənga ɗahə dzədzəgaməu, "Hya hivər Hyal ənga hya gənggər nyi səli, arya pəcir məl numa nyi a ɗari. Dləvə nya mau ndəra məliya dəməlmau, ənga gyiwu 'yi, ənga tsadu ba ənga mandəli."

8 Waladi nə məthləkura nyi nu nyi, ji sa na, "A dla ja! Madiya Babilanu a dlari, kəra məliya njir duniya nyabiya dzau wu səsukur nyi ənggər nyi padlau."

9 Waladi nə makərkura nyi nu nda, kə ji na, ənga ɗahə dzədzəgaməu, "Ma njira dləvə sər tagə kau, ənga sə a papa nyi kau, alaga njira dləwuri mətsamə nyi ar huɗəma nda, ənga alaga ar tsa nda,

10 ju nda təwari 'yimir wur inabi nə huɗə ndzəndzə nə Hyal, kəra nyinyau wu kyakiwa

nə huɗə ndzəndzə nə Hyal kəra əzaˈu. Nju nda nə nda ɓwaɓwatə nə uˈur kətsa kəra pərtə pwahəu wu shuni a dumwar waladi cici ˈyar ənga Zər Gaməu.

11 ˈYar nə uˈu ɓwaɓwatər nda kau, hyaˈari a dəməlmə baˈanuwa. Ɓəlsar aˈyi ara njira wu dləvə sər tagə ənga sə kəra wu pa nyi vuˈyi ənga pəci mai, alaga njira dləwuri mətsamə nə thləmər sər tagə kau."

12 Sə kau, a cabiyari abər nji cici gə Hyal, njira wu ɓəlar ndər Hyal ənga jirkur wu Yesu kəl nda nggya ənga mba ɗəfu.

13 Kə yi nggari vanyi ɗahə sara də məlmau a vər na, "Tsəfəya, barka anə njira tə wu Thlagəu, mbar kabangəkau." Əngwar Mambəl Hyal, "Pakatəu, a nggyar nda njir barka, arya ndu nda uya ɓəlsar sara wu thlər kwakwaɗəkur nda, ara sər məla nda kəra mənahəu wu nu nda."

Pəcir Faˈa Sə Asi Nə Duniya

14 Ta yi tsamau, təma, kə yi lari a dumwa ɗa dlama pərtəu, a du dlama kau, vanyi ndə aˈyi kəra vir nggya "A papa Zər Ndau" ənga dora təlkur nə əndzə wu kəra ja ba məkalə səsəm wu tsa ja.

15 Kə vanyi waladi shida sara vu ki Hyal, ji sa ngga ndəra aˈyi nggya wu dlama kau ənga ɗahə dzədzəgaməu, "Həri məkalə ngau, ga faˈa sə əni, arya pəcir faˈa sə asi a ɗari, ara sər duniya a nəri."

16 Ndəra aˈyi nggya a du dlama kau, kə ji sər məkalə nyi a shida wu duniya, kə ji kwafəri sə əni a di.

17 Kə vanyi waladi ɓəra biya tsu sara du ki Hyal kəra dəməlmau, ənga vanyi məkalə səsəmau, wu tsa ja.

18 Vanyi waladi tsu kəra dəgala gəra uˈu biya sara dar bagadi, kə ji ngga ənga ɗahə dzədzəgaməu, ndəra ənga məkalə səsəm ara ja kau, "Həri məkalə səsəm ngə kau, ga səri ga kwafəya yayar wu kəra dar wuˈyar kəra wu duniya patəu, arya a nər nda."

19 Kə waladi ta səwa məkalə nyi a shida wu duniya, kə ji kwafəya kalar yayar wur inabi ˈyar nə duniya, kə ji tsəmiya nda a gwu vir ɓəci yayar wur inabi nə huɗə ndzəndzə nə Hyal

20 Nji ghighiraɓəna yayar wa nyi a biyar ya məlmau, a biyar vir ɓəci yayar wur inabi, kə mashi biya sara wu nda, wu dzəgwa ndədə dzau a gwar tagəu, dzəgamkura nyi pa kəra tagu, ənga tugukura nyi tsu melu gharu ənga cisu kumunyi (180).

15

Waladi Mədəfau Ənga Ɓwaɓwatə Mədəfau

1 Kə yi lari vanyi madiya mətsamə a dəməlmau. Mətsamə kau, ca ngə waladi mədəfau ənga ɓwaɓwatə mədəfau. Ɓwaɓwatə kau, ca ngə nə jomə ndəl, arya ənga nda nga nju nda nyabiya huɗə ndzəndzə nə Hyal.

2 Təma, kə yi lari vanyi sə a papa tsadau kəra wu pa dəl kwalaba dadaɓə ənga uˈu. Tataˈyi a biyar ya tsadə kau, ngə njira səmku təlkur ar kəra sər tagə ta, ba sər papa nyi ba ənga lamba thləmə nyi. Ndə səɓiya səmbəl wu tsa nda kəra Hyal nə nda.

3 Nda vər thlə na nə Musa, mafa Hyal ənga thlə na nə Zər Gaməu.

"Sər məla gau, dədəgal nga nda gagaɗau ənga
sə dədəgur nga nda,
Ya, Hyal Thlagəu Ndə Dəgal Dənama!
Tandar ənga jiri ngə lagu ngau, təl nə
baˈanuwa.
4 Wa ngə gəra hivər nga,
Thlagəu?
Wa ngə gəra dləvə dəgalkur nga?
Kəl nagə ngə ndə cicau.
Patər ndapi wu nda shili,
ndu sa dləvə ngau
arya thlər tsapəkur ngau a biyari ar ba-
bal."

5 Ayukuɗa səˈyar kə patəu, təma, yi tsamə a dəməlmau, təma, kə yi lari ki Hyal ca ngə kwapatə nə sakida, papahau.

6 Sara vu ki Hyal kau, ngə waladi mədəfə ənga ɓwaɓwatə mədəfə kə biya. Ndə hari kar lilinu kəra wu mbəl wilwiləu, ənga ndə thlaˈubiya hathla nda ənga takulagə əndzə dlaɓəu.

7 Pathlə wu pama sə ənga pi foɗə ta, nə nyi anə waladi mədəfə ta əgwa əndzə mədəfə kəra nyinyi ənga huɗə ndzəndzə nə Hyal ndəra aˈyi ja baˈanuwa.

8 Ki Hyal kau, nyinyi nga nyi ənga ˈyar kəra shida sara du kadakadarkur nə Hyal ənga dənama nyi. Ndə aˈyi kəra wu sən gwu ki Hyal kə mai, kəl ma ɓwaɓwatə waladi mədəfə kə joməya dzau.

16

Əgwa Mədəfau Nyinyau Ənga Huɗə Ndzəndzə Nə Hyal

1 Təma, kə yi nggari vanyi ɗahə dzədzəgamə sara wu ki Hyal kəra a vər na anə waladi mədəfə ˈyar kau, "Maˈya mau, hya biya pəna əgwa huɗə ndzəndzə Hyal mədəfə kau, a gyu duniya."

2 Kə waladi nə tanggərma kə biya, kə ji biya pəna nə nya əgwa a gyu duniya. Kə mbəlgə pəziya dzə ar dza njira ənga mətsamə nə sər tagə kau, ənga nda vər dləvə səra a papa nyi.

3 Minu nyi, təma waladi nə məthləkura nyi shabiya əgwa nyi a gwar tsadau, təma ˈyimi kəra a gwa sha aga mashi ndə tətau, ba səra a gwagwa kuɗə patəu.

4 Kə nə makərkura nyi tsu biya, kə ji biya shabiya nə nya əgwa a gu dəlˈyar ənga mandəli ˈyar, kə ˈyimi kəra a gwa sha aga mashi.

5 Kə yi nggari waladi kəra ənga dənama ar
kəra ˈyimi a vər na,

“Tsatsaˈa ngə numa gau,
Nagə ndə cicau,
ndəra saya ɗa, naja ngə əshina,
6 Arya nja nyi a pənar nda mashi,
mashi nji cici gə Hyal ənga mashi
nabiˈyar.
Kəja ga nə ndari mashi aga nda sa,
akkəra nyi ngə kəja.”

7 Kə yi nggari ɗahəu sara dar bagadiya nyi,
a vər na,

“Hyal Thlagəu, ndə dəgal dənama!
Numa ngau, jijiri ənga tsatsaˈa nga nyi.”

8 Kə waladi nə foɗəkura nyi pəna əgwa nyi
a dar pəci, kə ji cakər nyi dənama nə titiˈwa
nji ənga uˈur pəci.
9 Ndə titiˈwanakər arya kwakwaɗəkura
pəca nyi, ba ndə gu diɗa thləmər Hyal, ndəra
ənga dənama ar kəra ɓwaɓwatəˈyar kə patəu,
ama kə ndə nggəl ara tubi ənga fal Hyal.
10 Waladi nə təfukura nyi pəna nə nya əgwa
a dar tsəkafə nə sər tagə kau, təma, kə təlkur
nyi haɗiya dzə ənga kuthləu. Nji tsu nda vər
ɗə hira nda ara ɓwaɓwatəu.
11 Ndə dumwa ənga diɗa Hyal arya
ɓwaɓwatə kəra nda a gwa ənga shiləgə kəra
ar dza nda, ama kə ndə nggəl ara tubi.
12 Waladi nə kwakura nyi shabiya səra a
gu əgwa nyi a gwu dəl dəgal Yifəratəsu, təma,
kə ˈyimi kəra a gwa shiˈwau, aga təlˈya

r sara də wu səbiyar pəci uya lagur shida.
13 Kə yi lari mambəl ɗəmwa ˈyiˈyar makər
kəra a papa bwanja, biya sara wu miya
pabər vuwa kau, ənga sara wu miya sər tagə
kau, ba ənga sara wu miya nabi fati.
14 Nanda mambəl ɗəmwa ˈyiˈyar ngau, kəra
a vər məl sə dədəgur. Nda vər biya aga nda
maˈyi a ndəra təltəlˈyar nə patər duniya, aga
nda tsəmiya dzə aga sa pa ar pəci dəgal nə
Hyal Dəgal Dənama.
15 Hya ɗəngari səra Yesu nana, abər, “Kəja
ya vər shili ənggər ndər həl! Ndər barka
ngə ndəra pabər kərnyi ju vər səkə shili ɗa
ənga ji hari kari nyi caməu, ara ja sara nggya
turusu, nja lari tursukura ja.”
16 Təma, kə ndə tsəmiya təl təlˈyar kə patə
a shili ar vi zəməu, vira nju ngga ənga miya
njir Yahudiya Amagidanu.
17 Waladi nə mədəfəkura nyi shabiya
səra gu əgwa nyi a dəməlmau. Kə ɗahə
dzədzəgaməu, hyaˈari sara ndar tsəkafə wu
ki Hyal ju na, “A ɗari!”
18 Kə səm par ənga dəraghi par ənga
dləɗə par ənga madiya kənggədər ˈyiˈyi kəra
gəra saya ɗa ənggəra ndə shili wu duniya.
Kənggədə kau, madiya madiya kənggədər
ˈyiˈyi ngau.

19 Najaka madiya məlmau, ba ji təkəbiya
dzə bwata makəru, kə madiya məlmə nə
ˈyiˈyi pamə pamə dlanakər. Kə Hyal ɗəngari
ənga Babilanu madiya məlmau, ba Hyal nə
nyi kyakiwa nyinyau ənga huɗə ndzəndzə nə
Hyal aga ja sa.
20 Kalar dzəgu dəl sanakər ənga kalar
məˈyar sanakər, nji aˈyi ɓəra lar nda mai.
21 Sara dəməlmau, kə madiya mətəndili
tətəɗau a shidar kəra nji. Kə ndə dzəgwa
diɗa Hyal arya ɓwaɓwatə nə mətəndili kau.
Ɓwabwata nyi dzadzau gagaɗau.

17

Madiya Zawar Ənga Sər Tagəu

1 Kə pathlə wu pama waladi məɗəfə kəra
nda ənga əgwa məɗəfə ta, shida ara yau,
kə ji nar ɗa, “A ndau, aga ya sa canə ngə
ɓwaɓwatə kəra nju nda ləri anə madiya za-
war kəra a vər nggya ar kəra ˈyimi kəra
gangəu.
2 Naja ngə ndəra təl ˈyar nə duniya məl
səsukur ənga ja. Njir duniya patə a nyir nda
ənga səsukur nyi ənggər njira padlə wu tsa
nda.”
3 Kə waladi ta hər ɗa wu mambəl a ndar
tagə mashi, a ndəna təma, kə yi lari vanyi
mala a vər nggya ar sər tagə dəzəu. Sər tagə
kau, aˈyi ja ənga thləmə nə diɗa Hyal tsətsəfə
ar dza ja. Aˈyi ja tsu ənga kər məɗəfau ənga
tələmə kumou.
4 Mala kə hari kar ɗədla ɗədla ənga maggədi
maggədi, ənga ji hari əndzə kəra wu mbəl,
ənga tsəka dədur ba ənga handzəlkwa. Tasau
əndzə ngu tsa ja, nyinyau ənga kalar səra gəra
cicau ənga sər məl səsukur nyi.
5 Kəja thləmə ɗəɗəwa kəra tsətsəfə ar
huɗəma ja:

“Babilanu madiya məlmau
Məya zawarˈyar
Ənga sə zhizhigərˈyar nə duniya.”

6 A lari yi mala kə a nyir ja nyi papadlau,
ənga mashi nji cici gə Hyal, mashi njira ləri
sakida ar kəra Yesu.

Ta yi lari nyi ba ɗa sər dədəgur anə ɗa.
7 Kə waladi na anə ɗa, “Ara mi sə kə ɗa sə
dədəgur anə nga? Yu cabiya ngə səra ar ɗəwa
ar kəra mala kau, ənga sər tagə kəra ja vər
dlə kau, kəra ənga kər məɗəfau ba ənga tələmə
kumou.
8 Sər tagə kəra gə lari ta, aˈyi ja ɗəɗəməu,
ama tsu ja aˈyi mai. Ju nda biya sara wu
kaˈu kəra nji gəra sən təkəna ba ja maˈyi a
ndar vira nju nda tsəya nyi ari. Njira vər
nggya wu duniya, njira gəra ənga thləmər
nda tsətsəfə wu ləkakadə nə pi, mbari ar
dzəguya duniya wu nda ɗa sə dədəgur anə
nda, ma ndə lar sər tagə kau, kəra aˈyi ɗəɗəm
ama tsu ja aˈyi mai ama tsu ju ɓəra nda sha
shili.

9 “Sə kau, wu gal hahangəkur, Kər məɗəfə kau, madzəgamə məɗəfə ngau, kəra mala kə a vər nggya a dari.
10 Nanda tsu ar viya təl'yar məɗəfə ngau. Təfwa nda a dlanar nda kər, tsu pathla nda vər səm təlkur, ənga pathla nda tsu ji gəra shili, ama ma ji nda shili, ju sa səm təlkur nə pəci kushu.
11 Sər tagə kəra a'yi ɗəɗəməu, ama a'yi ja tsu mai, naja ngə təl nə cisəkura nyi. Pathlə ja wu pama nda məɗəfə kau, ənga ja vər ma'yi a ndar vira nju nda tsiya nyi ari.
12 “Tələmə'yar kə kumo kə gə lari kau, nanda ngə təl'yar kumou kəra gəra dləwuri vir səm təlkur nda kwatahəu, ama ndu nda dləwuri zəwa təlkur nə saka pathlə daɓə ənga sər tagə kau.
13 Təl'yar kau, ɗəngar nda zəmə nga nyi, dənamar nda patə ənga səm təlkur nda ndu nda nə nyi anə sər tagə kau.
14 Ndu nda par pa ənga Zər Gamə kau, ama ba Zər Gamə kə a səmkur təlkur ar kəra nda arya naja ngə Thlagər thlagə'yar ənga Tələr təl'yar, ənga njira a'yi əkkə'yi ja, nanda ngə njira nji ngga, ənga njira nji caɗəbiya ənga njir nu kəra ji fər kər əni.”
15 Təma, kə waladi kə na anə ɗa, “'Yimi kəra gə lar ta, vira mala zawar ta a vər nggya ari ta, nanda ngə nji ənga dlamir nji ənga 'yi'yi 'yi'yi 'yar ba ənga miya pampaməu.
16 Sər tagə ənga tələmə kumo kəra gə lari ta, ndu nda piyari shishir dza zawar kau. Ndu nda faɗiya kar nyi ba nda piyari nyi turusu. Ndu nda ɗəhu kumər dza ja ba nda nggyina səra hyau ənga u'u.
17 Arya Hyal nə nda ɗəfu aga nda nyabiya səra ju yiwu lagur məliya aga nda nə nyi dənamar nda anə sər tagə kau, aga ja səm təlkur, kəl pəcira ndər Hyal wu nda nyabiya dzau.
18 Mala ta gə lari ta naja ngə madiya məlmə kəra a vər səm təlkur ar kəra təl'yar nə duniya.”

18

Dla Nə Məlmə Babilanu

1 Ayukuɗa sə'yar kə patəu, ba yi lari vanyi waladi a vər shida sara a dəməlmau. A'yi ja ənga dənama nə səm təlkur, ənga kadakadarkur nyi a vər mbəl ar kəra duniya patəu.
2 Ji ngga ənga ɗahə dəgaləu, ji na,

“A dlar ja, madiya Babilanu a dlari!
A ɗar ja vir nggya anə mambəl ɗəmwa 'yi'yar pampaməu,
Ənga vir nggya anə kalar mambəl diyadiyaɓə'yar,
ənga vir nggya anə 'yagə dəgur ənga diyadiyaɓə'yar,
ənga vir nggya anə kalar sər tagəu, kəra dəgur ənga diyadiyaɓəu.
3 Ara patər 'yi'yi ndə wathliya dzau
wu nggyabiya nə səsukur nyi.
Təl'yar nə duniya patə a məliyar nda səsukur ənga ja.
Njir shafəli a məliyar nda gənna wu ja lagur yiwu nggyabiya wawahə nyi.”

4 Kə yi ɓəra nggari vanyi ɗahə sara a dəməlmə a vər na,

“Biya mau, nahyi nji ɗa, sara wu ja!
Ara hya sara gu bikə nyi
ara ɓwaɓwatə nyi a sara uya hyi.
5 Ara bikə nyi a vuyar dzə ba a dəməlmau.
Kə Hyal ɗəngari ənga bikə nyi.
6 Məliya nya mau ənggər kəra ji məliya.
Kibiya nya mau aga məthləu səra ji məliya.
Wathliya nya mau aga məthləu kyakiwa ɗəmwa'yikur kəra ji wathliya hyi a gwa.
7 Nə nya mə ɓwaɓwatə ənga huɗə kyakyaru
ənggər kəra ji hana kərnyi ənga nggya wawahə nyi.
Wu ɗəfuwa ja, ja vər ɓwakər nyi,
‘Yi wu nggya ənggər kwatam, a'yi yi mala təsal mai,
ənga a'yi yiwu sə'yinggu mai.’
8 Agabangau, wu pəci pathləu ɓwaɓwatə wu nda nyabiya dzau,
tau, ənga sə'yinggu ba wuɓau.
U'u wu nda nggyina nyi,
arya Hyal Thlagəu ndə dəgal dənama ngu sa thlana nyi numa.”
9 Ma təl'yar nə duniya kəra məl səsukur ənga nggyabiya wawahə nyi ənga nda lari 'yar nə u'u kəra wu nggyi nyi, ndu nda tiwi ənga sə'yinggu nyi.
10 Maja wu ɓwaɓwatəu, ndu ta'yi tsaləu ara ndu hivər nja sara daɓər nda wu ɓwaɓwatə nyi, ənga ndu tiwi nyi.
“Sər təhuɗəu! Sər təhuɗəu, madiya məlmau,
Babilanu, məlmə kəra ənga dənama!
Wu saka pathləu numa ngau a shiliri!”
11 Njir shafəli nə duniya wu nda tiwi ənga jiga tiwi arya ja, ara tsu ndər nda ɗəl kar nda a'yi mai.
12 Tsu ndər nda ɗəl əndzau, ənga thladla ənga tsəka dəduru ənga handzəlkwa ənga yadi lilinu ənga yadi ɗədla ɗədla ənga yadi pərapəraɗəu ba ənga kar maggədi maggədi, patə əkkə'yi alenyi wu la ki ənga alenyi sə kəra nji məliya sara wu hira ciwar ənga wu dəduru ənga liyangə shishi'wu ba alenyi liyangə ənga tsəka pəzi mai.
13 Ətsu ndər nda ɗəl kar nə sə kisəu ənga yaji ənga sər ɗəzə huɗa umbwa ənga ɓurdi dza wu ənga ɓurdi dədəgau ənga 'yimir wur inabi ənga mal wur zaitunu ənga əpou ənga uhi, ənga thla ənga təmahəu ənga tagu ənga keki tagəu ənga mafa'yar ba ənga alenyi nji a'yi mai.

14 Ndu na anə nyi, “Kalar sə mənahəu, kəra
gu cim a tərabiyari, tsu gu ɓəra uya nda mai.
Patər bərbakur ngau a tərabiyari, tsu gu ɓəra
nda uya mai.”
15 Njir shafəli kəra ɗalna nyi sə'yar kə
uya akkəri a gu bərbakur nyi ndu nda ta'yi
tsaləu, ara ndu hivər nja sara daɓər nda wu
ɓwaɓwatə nyi. Ndu tiwi ndu sə'yinggu,
16 ndu wau, ndu na,

“ ‘Sər təhuɗəu! Sər təhuɗəu, madiya məlmau,
ndəra ɗəɗəməu, a vər mba kadəmbul lil-
inu ənga ləgutə ɗədla ɗədla ənga ləgutə
maggədi maggədi.
Ndəra ɗəɗəməu, a vər ha əndzə wilwilu
ənga tsəka dəduru ba ənga handzəlkwa.
17 Wu saka pathləu kalar bərbakur nyi kau
wu nda sa!’
“Kalar njir dlə kwambwal, ənga njira wu
ɓə a gwa, ənga njir məl thlər a gwu nda ənga
kalar njira vər məl gənnar nda a gwar 'yimi,
ndu nda ta'yi tsatsaləu.
18 Ma ndə lari 'yar u'u kəra a vər nggyi
nyi, ndu səya mala wau, “Məlmə a'yi saya ɗa
dəgala abangə nga nyi ya?”
19 Ndu nda təwa 'yi'yi wu kəra nda, ndu
tiwi ənga jiga tiwi, ndu na,
“ ‘Sər təhuɗəu, madiya məlmau,
vira njira ənga kwambwal ar tsadau,
ənga ndə məliya gənna lagur bərbakur
nyi!
Wu saka pathləu, kəja nja sana nyi ri!
20 Caguli mau ar kəra ja, dəməlmau!
Caguli mau nji cici gə Hyal ənga cama
səsə'yar ba ənga nabi'yar!
Hyal a cabiya nyi ri numa nə shishikur nyi
kəra ji məl anə hyi.’ ”
21 Kə madiya waladi həri vanyi madiya
tsəka kəra ənggər bəra, kə ji vakuwa a gwar
tsadau, kə ji na,
“Ənga gwazhi vi ənggər kau, ngə
madiya məlmə Babilanu, nga nju nda
vakana nyi a gya,
tsu nju ɓəra lari nyi mai.
22 Njir tsa səmbəl əkkə'yi njir thlə na ənga njir
mbiɗə mbələ'wu, ənga aligata
a'yi kəra nju ɓəra nggari wu gə mai.
Ndə a'yi kəra wu ɓəra məl thlər tsi
kəra a'yi nju uya wu gə mai.
Ɗahə nə au ar bəra
nju ɓəra nggari wu gə mai.
23 Tsu nju ɓəra lari mbəmbəl nə pitəlla wu gə
mai.
Ɗaha sal kwanjili ənga kwanjili
nju ɓəra nggari wu gə mai.
Njir sugu ngau, ca ngə nji nggunggurəm nə
duniya.
Lagur shavi ngau, nga gə nggutana
'yi'yir duniya.
24 A gu ja ngə mashi nabi'yar ənga nə nji cici
gə Hyal,
ənga kalar njira nji tsəya wu duniya.”

19

Fal Hyal A Dəməlmau!

1 Ayukuɗa kau, təma, kə yi nggari vanyi
ɗahə a papa ɗaha dlamir nju wau a
dəməlmau, a vər na,
“Fal Hyal!
Mbəɗau ənga kadakadarkur ənga
dənama a nggyari anə Hyalər mən,
2 arya jiri ənga tsatsa'a ngə numa nyi.
A thlana nyir ja numa anə madiya zawar ta
ndəra diyaɓəna duniya ənga səsukur nyi.
A kibiyar ja ar ja mashi mafa nyi kəra nji
tsəya.”
3 Wayu kə ndə ɓəra wau, ndə na,
“Fal Hyal!
'Yar kəra a vər biya wu ja vər ɗəzə a dəməlmə
ba'anuwa.”
4 Njira nggurəm məthləkumunyi apə foɗəu
ənga sə ənga pi foɗə ta dla a gyu mwar Hyal
ndu dləvə nyi, naja kəra a vər nggya ar
tsəkafəu. Ndu dzəgwa tiwi, ndu na,
“Amina, Fal Hyal!”
5 Kə ɗahə hya'ari sara ar tsəkafəu, kə ji na,
“Fal Hyalər mən,
nahyi mafa nyi patəu,
nahyi njira vər hivər nyi,
nji dədəgal əkkə'yi njira kukushu!”
6 Kə yi nggar vanyi ɗahə a papa ɗaha
dlamir nji, ɗahə ənggər dəl shida shida,
ənggər ɗaha madiya dləɗər par, a vər wau,
“Fal Hyal!
Arya Hyal Thlagər mən Ndə Dəgal
Dənama a vər səm təlkur.
7 Ta'yi məna caguli məna ɗa ənga huɗə pipida
məna nə nyi kadakadarkur!
Arya həzau nə Zər Gamə kau, a shiliri,
kwanjili nyi a ɓathləri dzau.
8 Lilinu mbəmbəl camə
nga nji nə nyi aga ja hari.”
(Lilinu mbəmbəl camə ngə cabiya sər məla
nji cici gə Hyal kəra tsapəu.)
9 Kə waladi kə nar ɗa, “Tsəfəya, ‘Barka anə
njira nji nggəya aga mini həzdə nə Zər Gamə
kau!’ ” Ji ɓəra cakəri na, “Najakə ngə ndər
Hyal kəra jijiri.”
10 Ta yi nggari abangau, təma, kə yi dla a
gyu huɗə nyi, aga ya dləvə nyi. Ama kə ji
na anə ɗa, “A sara ga məl abangə mai! Ndə
nga yi ənggər nagau, ndər məl thlər kuvwar
ngau ba ənga zamər hyi kəra ləri sakida ar
kəra Yesu. Dləvə Hyal! Arya ləri sakida ar
kəra Yesu ca ngə ndərhaha.”

Ndər Dlə Tagu Pərtəu

11 Kə yi lari dəməlmau papahau, ənga a
dumwa ɗa vanyi tagu pərtəu, kəra ndər dla
nyi nju ngga nyi ənga Ndəra nju fər kər ni
ənga Ndə jijiri. Ənga ju məl numa tsatsa'a
ənga pa tsatsa'a.
12 Liya ja ənggər kyara u'u. A du kəra ja
ngə dora nə təlkur gangəu. Thləmə a'yi kəra
tsətsəfau ar ja, kəra ndə gəra səni kəl naja.

13 Kar kəra ar dza ja dzədzəgu nga nyi əngа mashi. Thləmə nyi ca ngə Ndər Hyal.
14 Soja'yar kəra a dəməlmau a vər nu nyi, ar tagu pəpərtəu, əngа ndə hari lilinu pərtə camə mənahəu.
15 Sara vu miya ja ngə vanyi katsakər səsəm wu biya aga dliya duniya nə 'yi'yi pampaməu. “Ju səm təlkur əngа zəwa liyangəu.” Ju nda ghighiraɓəna vir ɓəci 'yimi wur inabi nə huɗə ndzəndzə nə Hyal, Ndə Dəgal Dənama.
16 Ar ləgutə nyi əngа ar 'ya ja thləmə a'yi tsətsəfau:

Təl nə təl'yar əngа Thlagə nə thlagə'yar.
17 Kə yi lari vanyi waladi ta'yi a dar pəci, ju ngga əngа ɗahə dzədzəgamə anə kalar 'yagə'yar kəra a vər mau, “Shila mau, hya kaɓiya dzə ənggau aga madiya səm sər səm nə Hyal.
18 Hya sa səm kumər dza təl 'yar əngа madiya soja'yar əngа madiya nji əngа tagu'yar əngа njir dlə nda əngа kumər nji patəu, mafa əngа kambər nji, nji dədəgal əngа nji kukushu.”
19 Kə yi lari sər tagə ta əngа təl 'yar nə duniya əngа njir par nda kaɓiya dzə aga pa ndər dlə tagu kau əngа soja nyi'yar.
20 Ama kə ji mbari sər tagə kau əngа nabi fati kəra a vər məl sə dədəgur wu thləmə nyi. Əngа sə dədəgur kəra ji məl kau, əngа ji nggutana njira dləwuri mətsamə nə sər tagə kau, əngа ndə dləvə səra a papa nyi. Gyapə nda nga nji vakuwa a gu fa'a u'ur kətsa kəra pərtə pwahəu wu shuni əngа pi.
21 Alenyi njira hyau, kə ndər dlə tagu kau, tsəya nda əngа katsakər kəra wu biya sara wu miya ja. Patər 'yagə'yar kaɓiya dzə aga nda sa nyabiya dzau əngа kumər dza nda.

20

Fa Duburam

1 Ba yi lari vanyi waladi sara a dəməlmə a vər shida əngа sər pahə miya ka'u kəra nji gəra sən təkəna əngа əpa nə liyangə wu tsa ja.
2 Kə ji mbari pabər vuwa ta, naja ngə pabə ɗədəmə ta, naja ngə təl nə mambəl ɗəmwa 'yi'yar kəra nju ngga əngа Shatan, ba ji mbiya nyi əngа əpa liyangə nə fa duburam.
3 Ji vakuwa nyi a gyu ka'u dzəgam gagaɗə ta ba ji haɗiya, təma, kə ji dzəgwa kuɓələri ba ji fər mətsamə ari aga ja kari nyi ara ɓəra ngguta nji kəl ma fa duburam kə tərabiya. Ayukuɗa kau, nju ɓəra siya nyi nə pəci kushu.
4 Ba yi lari tsəkafə'yar əngа njira vər nggya ar nda, nji nə nda dənama nə təlkur aga nda numa anə duniya. Kə yi lari mambəl njira nji thlana kəra nda arya sakidar nda ar kəra Yesu əngа ndər Hyal. Nanda a'yi dləvə sər tagə kə mai əngа səra wu papa nyi mai, əngа nandə dləwuri mətsamə nyi ar huɗəma nda alaga ar tsa nda mai. Ndu ɓəra ɗa a'yi əngа pi ba nda səm təlkur əngа Kərsiti nə fa duburam.
5 Alenyi nji tətə wu ɓəra shili wu pi mai kəl ma fa duburam kə kuɗau. Najakə ngə hya'ari sara vər tə nə tanggərma.
6 Barka əngа cicikur anə njira uya hya'ari sara vər tə nə tanggərma, arya tə nə məthləkura nyi a'yi əngа dənama ar kəra nda mai. Ndu ɗa pubu'yar nə Hyal əngа nə Kərsiti, ndu səm təlkur əngа ja nə fa duburam.

A Ndiyar Nji Dənama Shatan

7 Ayukuɗa fa duburam kau, nju nda siya Shatan sara ar vira nji mbiya nyi ari.
8 Ba ja biya ma'yi a nda ngguta nju huɗa duniya əngа dəla duniya patəu. Ju tsəmiya Gogu əngа Magogu aga nda sa pa. Gangəkura nda ndu ɗa ənggər məshi'wa nə miya dəl.
9 Ndə ɓau, ba ndə zəwari miya cira duniya patəu, əngа ndə zəwar məlmə kəra Hyal wu yiwu, ca ngə kaɓə nji gə Hyal wu kwapatəu. Ama kə u'u shida sara dəməlmau ba ji sa səmku nda.
10 Shatan kəra nggutana nda ba nja vakuwa nyi a gu fa'a nə u'ur kətsa kəra pərtə pwahəu wu shuni, vira nji vakuwa sər tagə əngа nabi fati ta a gwa gwa. Nju nda nə nda ɓwaɓwatə vu'yi əngа pəci ba'anuwa.

Numa Nji Tətau

11 Təma, kə yi lari madiya tsəkafə pərtəu əngа ndəra vər nggya a dari. Dəməlmau əngа gyiwu 'yi wu hwi ara ja, tsu vir nggya a'yi ara nda mai.
12 Kə yi lari njira kuɗau, nji yiɗəɗəu əngа nji nggunggurəm tata'yi wu mwar tsəkafa nyi. Kə nji pahəna ləkakaɗə'yar. Kə nji ɓəra pahəna vanyi ləkakaɗau, ca ngə ləkakaɗə nə pi. Nji məliya nyi numa anə njira kuɗau tsa'a aga səra məla nda wu pəci kəra nda wu duniya ənggər kəra nji tsəfəya a gu ləkakaɗə'yar kau.
13 Kə tsadə ləri njira kuɗau wu nda ba tau əngа nji gə mambəl tsu ləri njira tau wu nda. Kə kalar ndə, nju məliya nyi numa tsa'a aga səra ji məliya.
14 Kə tau əngа nji gə mambəl kə nji vakuwa nda a gu fa'a nə u'ur kətsa ca ngə tə nə məthləkura nyi.
15 Kalar ndəra nji gəra uya thləmə nyi wu ləkakaɗə nə pi kau, ba nja vakuwa nyi a gu fa'a nə u'ur kətsa.

21

Urshalima Mafəliyangəu

1 Kə yi lari dəməlmə mafəliyangə əngа gyiwu 'yi mafəliyangəu, arya dəməlmə əngа gyiwu 'yi nə tanggərma a tərabiyari, tsu tsadu a'yi tsu mai.
2 Kə yi lari Məlmə Cicau, Urshalima mafəliyangə a vər shida sara a dəməlmau, sara dara Hyal ənggər kwanjili kəra ɓathlər dzə mənahəu aga səkə salkwanjili.

3 Kə yi nggari vanyi ɗahə dzədzəgaməu
sara dar tsəkafə kau, wu na, “Vir nggya Hyal
a ɗari əkkə'yi nji, ju nggya əkkə'yi nda, ndu
ɗa nji nyi ba Hyal ənga kərnyi wu nggya
əkkə'yi nda ba ja ɗa Hyalər nda.
4 Ju nda ɗana nda sələm wu liya nda. Tsu
nju ɓəra tə mai, sə'yinggu a'yi alaga tiwi
ənga kwakwaɗəkur nggyabiya a'yi mai, ara
sə ɗəɗəmə a tərabiyari.”
5 Ndəra vər nggya ar tsəkafə kə na, “Kəja
ya vər məl kalar sə ja ɗa mafəliyangəu!” Kə ji
ɓəra na, “Tsəfəya sə'yar kə patəu, arya sə'yar
kə gu sən fər kər ənga nda ənga jiri nga nda.”
6 Kə ji nar ɗa, “A ɗari. Nayi ngə Aləfa ənga
Omega, Dzəguya ənga Kudîya. Anə ndəra
ənga hili yu nə nyi 'yimir sa kurthləu, sara a
vu mandəli 'yimi nə pi.
7 Ndəra səmku təlkur ju ɗa ndər fa'a ki ɗa.
Ba ya ɗa Hyal nyi ənga ba ja ɗa zər ɗa.
8 Ama njir hivər ənga njira gəra hənggəri
ənga njir məl sə dedeɓəu ənga njir tsa ndau
ənga nji səsu ənga njir pipitima ənga njir
nu katəu ba ənga njir fati, vir nggyar nda
wu nda ɗa wu fa'a nə u'ur kətsa kəra
pərtə pwahəu wu shuni. Najakə ngə tə nə
məthləkura nyi.”
9 Pathlə wu pama waladi'yar məɗəfə ta
kəra ənga əgwa məɗəfə nyinyi ənga ɓwaɓwatə
məɗəfə shida ka sa na anə ɗa. “Shili, yu canə
ngə kwanjila nyi, mala Zər Gamə kau.”
10 Kə ji həri ɗa wu mambəl a dar vanyi
madiya mə dzəgaməu, kə ji canə ɗa Urshal-
ima Məlmə Cici kau, a vər shida sara a
dəməlmau sara dara Hyal.
11 Ju mbəl ənga kadakadarkur nə Hyal,
ju mbəl ənggər tsəka dudur kəra wu mbəl
ənggər doragalu.
12 A'yi ja ənga madiya mahwal dzəgam
kəra zəwuya nyi ənga miyar gwa kumo apə
məthləu ənga waladi'yar kumo apə məthləu
ənga ar kalar miyar gwa waladi pathləu. Ar
kalar miyar gwa kau, nji tsəfəya thləmər culi
nə njir Izirayila pathlə pathləu.
13 Miyar gwa makər a də Səbiyar Pəci ənga
miyar gwa makər a yi Gya Vuya ənga miyar
gwa makər a gwa Də Fwahəu ənga miyar
gwa makər a yi Gwa Təɗə Pəci.
14 Nji həriya mahwal kau ar fəhi nə tsəka
kumo apə məthləu, ar tsəka fəhi kau nga
nji tsəfəya thləmər cama səsə'yar kumo apə
məthlə nə Zər Gamə.
15 Waladi kəra ndər anə ɗa kau, sər təkə sə
a'yi ara ja nə əndzə aga ja təkəri məlmə kau
ənga miyar gwa ba ənga mahwala nyi.
16 Məlmə kau, tugukura nyi ənga dlaɓəkura
ja ghəragə nga nyi. Ji təkəri ənga sər təkə
sə nyi, tugukura nyi melu 1,400 ənga
dzəgaməkura nyi ba ənga dlaɓəkura nyi
abangə tsu.
17 Dzəgaməkura mahwala nyi a kari hi 200,
sər təkə sə nə nji kəra waladi kə a vər təkə sə
əni.
18 Nji həriya mahwal kau ənga tsəka jaspa
ənga məlma nyi nji həriya ənga əndzau, kəra
camə ənggər kwalaba.
19 Fə hiya mahwal kə nji ɓathləri ənga
kalar tsəka duduru. Nə tanggərma tsəka
jaspa ənga nə məthləkura nyi tsəka safayasu
ənga nə makərkura nyi tsəka kalsidoni ənga
nə foɗəkura nyi tsəka imiraləɗu
20 ənga nə təfukura nyi tsəka sardonisu
ənga nə kwakura nyi tsəka karneliyanu ənga
nə məɗəfəkura nyi tsəka kərisolatu ənga nə
cisəkura nyi tsəka bəryalu ənga nə ədləkura
nyi tsəka topasu ənga nə kumokura nyi
tsəka krisofəresu ənga nə kumo asərtangəkura
nyi tsəka jasinthləu ba ənga nə kumo apə
məthləkura nyi tsəka amithliyasu.
21 Miyar gwa kumo apə məthlə kau, ca ngə
handzəlkwa kumo apə məthləu. Kalar miyar
gwa kau, nju məliya nyi ənga handzəlkwa
pathləu. Lagu dədəgal nə huɗa məlmə kau,
nji məliya nda ənga 'yimir əndzau, kəra wu
mbəl wilwilu ənggər kwalaba.
22 Nayi a'yi lar ki Hyal wu məlmə kə mai,
arya Hyal Ndə Dəgal Dənama ənga Zər Gamə
nanda ngə ki Hyal nə məlmə kau.
23 Məlmə kə a'yi wu yiwu pəci ənga hya
nda mbəl a gya gwa mai arya kadakadarkur
nə Hyal ənga kərnyi ngu lə mbəmbəl anə nyi
ənga Zər Gamə tsu naja ngə pitəlla nyi.
24 Ənga mbəmbəl nyi ngə njir duniya wu
nda ɓər nda ənga təl'yar nə duniya wu nda
shili ənga dlədləvəkur nda a vuwa gwa.
25 Pəci a'yi kəra nju nda haɗîya miya miyar
gwa'yar nə məlmə kə mai, ara vu'yi a'yi a
ndəna mai.
26 Nju nda shili ənga kadakadarkur ənga
dlədləvəkur nə njir duniya a vu məlmə kau.
27 Sa'yi kəra gəra cicau, kəra wu nda gwa
gwa mai, alaga ndər məl sə gəra səli ənga
ndər ngguta nju nda gwagwa mai, kəl njira
nji tsəfəya thləmər nda wu ləkakaɗə pi nə Zər
Gamə.

22

Dəl 'Yimi Nə Pi

1 Kə waladi kə canə ɗa dəl nə 'yimi nə pi,
kəra wu mbəl wilwilu ənggər doragaləu, kəra
a vər huhwi sara dar tsəkafə nə Hyal ənga nə
Zər Gamə
2 a gyar hada lagu nə hada məlmau. Wu nə
pi kau, dadakə ngə nggilanga ja ar ghimbila
dəl kau. Wu kau, wu ya yayar wu kumo
apə məthlə wu fa, ju ya wazha kalar hya.
Hyali wu kau kundzəgə ngau aga shiləgə
'yi'yi pampaməu.
3 Tsu shi'wu nə Hyal wu ɓəra ɗa wu məlmə
kə mai. Tsəkafə nə Hyal ənga nə Zər Gamə
wu nda ɗa wu məlmə kau. Njir məl thlər nyi
wu nda dləvə nyi.
4 Ndu nda lari bama ja. Thləmə nyi tsu wu
nda ɗa tsətsəfə ar huɗəma nda.

5 Tsu vu'yi wu nda ɗa mai. Tsu nju ɓəra
nda yiwu vanyi mbəmbəl pitəlla alaga mbəl
pəci kəra wu shili ənga mbəmbəl mai, arya
Hyal ənga kərnyi ngu nda ɗa mbəmbəl anə
nda. Ndu nda səm təlkur ba'anuwa.
6 Kə waladi kə nar ɗa, "Ndər kau, ndər
kəra ndu sən fər kər əni ngau ənga ndər jiri
ngau. Hyal Thlagəu, thlagər mambəl'yar nə
nabi'yar, ngə səwa waladi nyi aga ja cabiya
anə njir məl thlər nyi səra wu nda ɗa ka-
jangəkau."

Yesu A vər Shida

7 "Nggara mau, kəja ya vər shida ka-
jangəkau! Barka anə ndəra ɓəlari ndərhaha
kau, kəra wu ləkakaɗə kau."
8 Nayi Yahwana, Nayi ngə nggari ənga lari
sə'yar kau. Ama ta yi lari, kə yi nggari, kə yi
ɓəliya undi aga ya dləvə waladi kəra canə ɗa
sə'yar kau.
9 Ama kə ji nar ɗa, "Ga sara məl abangə
mai! Nayi ndər məl thlər kuvwar hyi ngau,
nagə ənga zamə ngə'yar nabi'yar ənga kalar
njira ɓəlari ndər ləkakaɗə kau. Ga dləvə
Hyal!"
10 Kə ji nar ɗa, "Ga sara ghiɗəna ndər nə
ndərhaha nə ləkakaɗə kə mai, arya pəci a ɗari
ləhəu.
11 Ta'yi njir məl sə ɗəmwa'yu nda dumwa
ənga məl sə ɗəmwa'yir nda, njir məl sə gəra
tsatsa'a tsu nda dumwa ənga məl səra gəra
tsatsa'a, njir məl sə tsapəu nda dumwa ənga
məl səra tsapəu, nji cicau nda dumwa ənga
məl səra cicau."
12 "Nggara mau, kəja ya vər shili ka-
jangəkau! Akkəri ɗa a'yi ənga yau, ba ya nda
nə nyi anə kalar ndə tsa'a aga sər məla ja.
13 Nayi ngə Aləfa ənga Omega, Tanggərma
ənga Jomə ndəl, Dzəguya ənga Kuɗiya.
14 "Barka anə njira cina kar har nda aga
nda uya lagur səm Wu Nə Pi, ba nda gwu
huɗa məlmə lagu miyar gwa.
15 Abiya ngə hya'yar ənga njir pipitima
ənga nji səsu ənga njir tsa ndau ənga njir nu
katəu ba ənga kalar njir yiwu fati ənga məl
thlər fati.
16 "Nayi Yesu, a səwari yi waladi ɗa aga
ja nə ngə sakida kau aga ga nə nyi anə
daɓər njir nu. Nayi ngə culi ənga nggyilanga
Dawuda ənga nayi ngə shashilga vəlang."
17 Mambəl ənga kwanjili kə na, "Shila
mau!" Kalar ndəra nggar ɗa, ta'yi ja na,
"Shila mau!" Kalar ndəra ənga hili, ta'yi ja
shili ənga kalar ndəra wu yiwu aga ja uya
'yimi nə pi, bəgə ja dləwuri kurthləu.
18 Yu təɗə himiya kalar ndəra wu nggar
ndər nə ləkakaɗə ndərhaha kau, ma ndəra
cakəri a dagəri, Hyal wu nda cakər nyi
ɓwaɓwatə kəra Hyal nana wu ləkakaɗə nyi
kau.
19 Ma ndəra gənna ndər sara wu ləkakaɗə
nə ndərhaha kau, Hyal wu nda həbiya nə nya
nubwa nə məsahəkur sara wu wu nə pi ənga
sara wu məlmə cici nə Hyal, ənggər kəra nji
tsəfəri wu ləkakaɗə kau.
20 Ndəra lər sakida sə'yar kə na, "Angə, ya
vər shili kajangəkau."
Amina, Shili, Thlagə Yesu.
21 Ta'yi mayiwakur nə Thlagə Yesu a ng-
gya əkkə'yi nji cici gə Hyal patəu. Amina.